DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

Aysim BÖREKCİOĞLU

Şubat, 2013
İZMİR

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Mimarlık Bölümü, Restorasyon Anabilim Dalı

Aysim BÖREKCİOĞLU

Şubat, 2013
İZMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

AYSİM BÖREKCİOĞLU, tarafından **DOÇ. DR. EMEL KAYIN** yönetiminde hazırlanan **"UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ"** başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

DOÇ. DR. EMEL KAYIN

Yönetici

Yard. Doç. Dr. Özlem Arıtan

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Hayat Ergen

Jüri Üyesi

PROF. DR. MUSTAFA SABUNCU

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın her noktasında bana yardımcı olan ve destekleriyle daima yanımda hissettiğim, öncelikle annem Ayşe Börekcioğlu'na, babam Ali Börekcioğlu'na, abimlerim Asil Börekcioğlu ile Ateş Börekcioğlu'na ve bu süreçte büyük özveri gösteren sevgili nişanlım Ahmet Dülgeroğlu'na sonsuz teşekkür ederim.

Tez çalışmamın oluşma ve gelişme aşamasında bana yön veren, değerli fikirleriyle yardımcı olan saygıdeğer hocam Doç. Dr. Emel Kayın'a teşekkürü bir borç bilirim.

Yaptığım araştırmalarda fikirleriyle destek veren, yengem Yrd. Doç. Dr. Handan Bulca'ya; değerli dokümanlarını paylaşarak çalışmama katkıda bulunan, meslektaşlarım Mimar Mine Kuzubaşıoğlu Özdemir, Mimar Özgül Şentürk Budak ile Mimar Çağlar Samancı'ya ve alan çalışmalarımda yardımcı olan Uşak halkına teşekkür ederim.

Araştırmalarım için yaptığım çalışmalarda bana yardımcı olan, Uşak Belediyesi İmar Bölümü ve Harita-Kadastro Bölümü ile Uşak Belediyesi arşiv çalışanlarına; Uşak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nde görevli meslektaşlarım ile teknisyen Hasan Dinç'e; Uşak Arkeoloji Müzesi çalışanlarına ve bu çalışmalar için izin veren tüm yetkililere teşekkür ederim.

Aysim BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

ÖZ

Cumhuriyet Dönemi, uzun yıllar devam eden savaşların ardından bir kimlik arayışı içinde olan Türk Milleti'nin, ortak idealleri doğrultusunda yeni bir toplum oluşturma çabasıyla başlar. Bu nedenle, cumhuriyet rejiminin temel ilkesi olan modernleşme projesinin gerçekleştirilebilmesi için Ankara'nın modern bir şehir olarak imarı öncelikli hedef olurken, Anadolu kentleri de ön planda tutulmuştur.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra ise yaşanan gelişmelerin de etkisi ile kentsel planlamada ekonomik kaygıların ön planda tutulduğu bir anlayış ortaya çıkmış ve o döneme kadar kamu yararı gözeten mekân üretimi giderek yok olmuştur. Ayrıca, Cumhuriyet Dönemi'nde yaşanan kırılmalar ve sürekli yön değiştiren; politik, ekonomik, ideolojik şartlara bağlı olarak, kent dokularının da tahrip edilme süreci başlamıştır. Kentlerde yaşanan bu tahribatın en büyük parçasını ise genellikle yaşadığımız dönemin bir parçası olan Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası oluşturmaktadır.

1923-1953 yılları arasındaki süreçte başta halkevi olmak üzere, Cumhuriyet'in simge yapılarına önem verilen kentte, küçük çapta imar faaliyetleri de yürütülmüştür. Birçok Anadolu kentinde Cumhuriyet'in ilanından sonra başlayan kentsel gelişmeler, 1953 yılına kadar Kütahya'ya bağlı bir kaza merkezi olan Uşak'ta ise 1950'lerin ikinci yarısından sonra hız kazanmıştır. Bu tez çalışması kapsamında incelenen çok sayıda idari yapı, eğitim yapısı, sağlık yapısı ve kültürel yapı, Uşak'ın il statüsüne ulaştığı tarihten sonra inşa edilmeye başlanmıştır.

Değişen idari yapının ve sanayileşmenin de etkisi ile 1950'li yıllardan sonra sürekli bir dönüşüm içinde olan Uşak'ta, öncelikle tarihi doku üzerinde büyük yıkımlar yaşanmış, daha sonra ise Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası, hızla

tüketilen bir yapı grubu haline gelmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nde yaşanan değişim sürecinin ve kent dokusundaki kayıpların çok net bir şekilde gözlemlenebildiği İstasyon Caddesi, gerek bölge içindeki konumu gerekse geçmişte taşıdığı tarihi potansiyeli nedeniyle, odak noktası olarak ele alınmıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nde yaşanan dönüşümlere paralel olarak, kentteki sürekliliği sağlayan ve kent belleğinde önemli bir yeri olan birçok yapıda, kentsel ve yapısal ölçekteki sorunlar dikkat çekmektedir. Kimlik kayıplarına neden olan mevcut sorunlar karşısında yapılan analiz ve envanter çalışmalarıyla, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının korunarak; etkin şekilde kullanımına yönelik öneriler geliştirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Uşak, Cumhuriyet Dönemi, İstasyon Caddesi, değişim, koruma

A RESARCH FOR ARCHITECTURAL HERITAGE OF USAK AND THE ANALYSIS FOR ARCHITECTURAL HERITAGE AND THE TRANSFORMATION OF CONSERVATION CONTEXT

ABSTRACT

Republic Period starts with the effort of building a new society in line with the common ideals of Turkish nation being in search of an identity following long-years of wars. For this reason, while reconstruction of Ankara as a modern city was the priority target to realize the modernization project the basic principle of republic regime, Anatolian cities were prioritized, too.

A perception that economic concerns were emphasized was seen in urban planning with the effects experienced following Second World War and space production regarding public interest till that period disappeared. Moreover, the process of destruction of urban fabrics depending on political, economic and ideological conditions shifting continuously and breakages experienced during Republic Period began. The biggest part of this destruction in cities was the architecture heritage of Republic period being a part of today.

Minor development activities were conducted in the city considering symbolic buildings of Republic mainly Turkish institution for public education and spreading Kemalism during the period between 1923 and 1953. Urban developments starting following the proclamation of the Republic in many Anatolian cities accelerated in Uşak being a town affiliated to Kütahya until 1953 after the second-half of 1950'. A number of administrative buildings, education buildings, health care buildings and cultural buildings analyzed within the scope of this thesis were built after Uşak became a city.

Great destructions were experienced for historic fabric in Uşak transforming continuously after the 1950's with the effect of changing administrative structure and industrialization and then architecture heritage of Republic Period became building

groups consumed fast. İstasyon Street that losses of urban fabric and process of transformation during Republic period can be observed very clearly was analyzed as focal point owing to its location and historical potential in the past.

In parallel with transformations of Republic Period urban and constructional problems attract attention in many buildings having important places in urban memory and providing continuity in the city. Recommendations for efficient use are developed by conserving architecture heritage of Republic Period by means of analysis and inventory studies against the problems causing identity losses.

Keywords: Uşak, Republic Period, Istasyon Street, transformation, conservation

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ SINAV SONUÇ FORMU……ii
TEŞEKKÜRLER…….iii
ÖZ……iv
ABSTRACT……vi

BÖLÜM BİR - GİRİŞ…….1

1.1 Problemin Tanımı……...1
1.2 Çalışmanın Amacı……..2
1.3 Çalışmanın Kapsamı ve Yöntemi……...3

BÖLÜM İKİ - CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ ÖZELLİKLERİ VE KORUMA SORUNLARI……...5

2.1 Cumhuriyet Dönemi Mimarlığının Gelişme Evreleri……5
2.1.1 1923-1950 Yılları Arasındaki Mimari Gelişmeler…….5
2.1.2 1950-1980 Yılları Arasındaki Mimari Gelişmeler…….7
2.1.3 1980 ve Sonrasındaki Mimari Gelişmeler……..9
2.2 Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasına Yönelik Kavramsal Çerçeve……...10
2.3 Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasını Koruma Sorunları……13

BÖLÜM ÜÇ - UŞAK KENTİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER VE KENTİN TARİHSEL SÜREÇTEKİ GELİŞİMİ……..……19

3.1 Uşak Kenti Hakkında Genel Bilgiler……...19
3.2 Uşak Kenti'nin Tarihsel Süreçteki Gelişimi……24
3.2.1 Cumhuriyet Öncesi Dönem……..25
3.2.2 Cumhuriyet Dönemi…….47
3.2.2.1 1923 – 1953 Dönemi……52

3.2.2.2 1953 – 2000 Dönemi……...61
3.2.2.2.1 1953 - 1967: Uşak'ın İl Oluşuyla Birlikte Kentte Yaşanan Gelişmeler.....61
3.2.2.2.2 1967 - 1980: Kentin İzmir-Ankara Yolunun Açılmasıyla Birlikte Güney Yönde Büyüyerek Gelişmesi.....66
3.2.2.2.3 1980 - 2000: Kentte Yüksek Apartman Yapılarının Yaygınlaşması……..72

BÖLÜM DÖRT - UŞAK KENT DOKUSUNU OLUŞTURAN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARİ MİRAS ÖGELERİ……76

4.1 Uşak İstasyon Caddesi ve Çevre Dokusu…….....76
4.2 İdari Binalar…….....80
4.2.1 Hükümet Konağı…….....82
4.2.2 Belediye Binası…….95
4.2.3 Orman İşletme Müdürlüğü ve Lojman Binaları……110
4.2.4 Meteoroloji Müdürlüğü……..138
4.3 Eğitim Yapıları…….....150
4.3.1 Gazi Mustafa Kemal İlkokulu(Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü)…….160
4.3.2 Bir Eylül İlköğretim Okulu……...177
4.3.3 Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi……..193
4.3.4 Uşak Lisesi (İlk Uşak Orta Mektebi) ……215
4.3.5 Teknik ve Kız Meslek Lisesi…….241
4.3.6 23 Nisan İlköğretim Okulu…….262
4.3.7 Cumhuriyet İlköğretim Okulu…….....274
4.3.8 Sağlık Koleji…….....290
4.4 Banka Yapıları……...298
4.4.1 T.C Ziraat Bankası……..300
4.5 Endüstri Yapıları……304
4.5.1 Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası……...304
4.6 Sağlık Yapıları……...334
4.6.1 Uşak Devlet Hastanesi……334

4.7 Sosyal ve Kültürel Yapılar…….353
4.7.1 Uşak Arkeoloji Müzesi…….....353
4.7.2 Ragıp Soysal Çocuk Kütüphanesi……..360
4.7.3 Kızılay Binası…….370
4.7.4 Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü…….372
4.8 Konut Yapıları……378
4.8.1 İlk Yapı Kooperatifleri ve Lojmanlar ……378
4.8.1.1 Şeker İşçileri Yapı Kooperatifi (Şeker Evleri)……...378
4.8.1.2 Yüzbeş Evler…….....384
4.8.1.3 Sigorta Evleri……..393
4.8.2 Müstakil ve Çok Katlı Konutlar…….414
4.8.2.1 1923 – 1930 Yılları Arasında İnşa Edilen Konutlar…….....418
4.8.2.2 1930 – 1940 Yılları Arasında İnşa Edilen Konutlar…….....428
4.8.2.3 1940 – 1950 Yılları Arasında İnşa Edilen Konutlar…….....438
4.8.2.4 1950 – 1960 Yılları Arasında İnşa Edilen Konutlar…….....447
4.8.2.5 1960 – 1970 Yılları Arasında İnşa Edilen Konutlar…….....459
4.8.2.6 1970 – 1980 Yılları Arasında İnşa Edilen Konutlar…….....465

BÖLÜM BEŞ - UŞAK İSTASYON CADDESİ'NDE 1950 SONRASINDA YAŞANAN DÖNÜŞÜMLERİN ANALİZİ…….....467

5.1 1950 Sonrasında Uşak İstasyon Caddesi'nde Yaşanan Dönüşümler…….467
5.1.1 1953 – 1967 Dönemi……..467
5.1.1.1 328 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……467
5.1.1.2 336 Ada 1 Parsel Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……..469
5.1.1.3 336 Ada 22 Parsel Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……471
5.1.1.4 336 Ada 21 Parsel Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……473
5.1.1.5 113 Ada 5 Parsel Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……..475
5.1.1.6 114 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……...477
5.1.2 1967 – 1980 Dönemi……..482
5.1.2.1 113 Ada 18 Parsel Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……484
5.1.2.2 115 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……487

5.1.2.3 145 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……493
5.1.2.4 127 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……495
5.1.3 1980 – 2000 Dönemi……..499
5.1.3.1 115 Ada 15 Parsel Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……499
5.1.3.2 116 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……502
5.1.3.3 144 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……508
5.1.3.4 818 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm……513

BÖLÜM ALTI - SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER……...520

KAYNAKLAR……541

EKLER……556

BÖLÜM BİR
GİRİŞ

1.1 Problemin Tanımı

Cumhuriyet Dönemi mimarlığı, Cumhuriyet'in ilanından günümüze kadar geçen süreçte inşa edilen yapıları, Cumhuriyet'in ideolojisini ve dönemle ilgili yasal düzenlemeleri kapsayan bir bütündür. Cumhuriyet ile birlikte hızlı bir modernleşme sürecine girilen Anadolu'da gerçekleştirilen köklü değişimler, birçok alanda olduğu gibi mimarlık alanında da yenilikler getirmiş ve önemli bir mimarlık mirası yaratmıştır. Yeni doğan ihtiyaçlardan, değişen isteklerden ve yaşam tarzından kaynaklanan bu değişimler; mimari, malzeme ve yapım sistemlerine yansıyarak ön plana çıkmış, her biri döneminin tipik özelliklerini taşıyan ve idari, endüstri, eğitim, ticaret gibi alanlarda hizmet veren birçok yapı ile sivil mimarlık örnekleri inşa edilmiştir.

Anadolu kentlerine özel bir önem veren ve kentlerin imarında ayrıcalıklı bir yeri olan Cumhuriyet'in, önemli kentlerinden birisi de Uşak'tır. Dolayısıyla Uşak'ta da Cumhuriyet'in ilanıyla başlayan ve 1950'lerden sonra hızla artan imar faaliyetleriyle birlikte, yoğun bir kentleşme süreci başlamıştır. Kentte yaşanan bu süreçte, idari yapılardan eğitim yapılarına, banka yapılarına, endüstri yapılarına, sosyal ve kültürel yapılara, sağlık yapılarına ve konutlara kadar uzanan ciddi bir Cumhuriyet Dönemi mirası oluşmuştur. Fakat Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının koruma kapsamında olmaması, koruma alanında büyük sorunlar yaratmaktadır. Ayrıca, yalnızca eski olan değerlidir ve onların korunması gereklidir düşüncesi ile yapılar üzerindeki rant baskısı da Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasını yok olma tehdidi altına sokmaktadır.

Kentte, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının bölgenin kimliğine nasıl katkıda bulunacağı ve değerlendirilmelerinde izlenecek yöntemin tespiti gibi problemler yaşanmış, kent için önem arz eden birçok modern mimarlık mirası korunamamıştır. Zamanla daha da artan ekonomik kaygılarla birlikte, 1970'li yıllardan sonra yüksek

apartman yapılarının yaygınlaşması da kentin fiziksel yapısının yıkım ve tahrip yoluyla dönüştürülmesine neden olmuştur. Uşak İstasyon Caddesi özelinde ayrıca ele alınan bu dönüşümlerde, mimarlık mirasını oluşturan değerlerin giderek yok olmaya başlaması ile kentteki bütünlük bozulmuş ve kent kimliği bu durumdan oldukça zarar görmüştür.

Yeni yapıların saptanması güç olsa da bu durum korumada engel değildir. Aksi halde, kendine özgü değerler taşıyan dönem yapıları, tamamen ortadan kalkacaktır. Bu nedenle, her geçen gün kaybedilen Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasına yönelik koruma yaklaşımları geliştirerek öneriler sunulmalı ve bir bilgi tabanı oluşturulmalıdır.

1.2 Çalışmanın Amacı

Çalışmanın öncelikli amacı, Uşak kentindeki Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının özelliklerinin ve yapılara ilişkin tarihi belgelerin ortaya çıkartılarak belgelenmesi; kentteki modern mimarlık mirasını oluşturan bu yapıların, tahrip olma süreçleri ile kent dokusundaki dönüşümün nedenleriyle birlikte araştırılmasıdır. Bu nedenle, öncelikle korunması gereken yapıların bulundukları yerler, günümüze nasıl ulaştıkları, cephe ve plan tipolojileri ile üslupları gibi durumların tespit edilmesi gerekmektedir.

Uşak tarihi kent dokusuyla ilgili fazla kaynak olmamakla birlikte, bu konuda ilk çalışmanın, 1963 yılında Mahmut Akok tarafından yapıldığı bilinmektedir. Türk Etnografya Dergisi'nde, "Kütahya ve Uşak Şehirlerinin Eski Evleri" adı altında yayınladığı makalesinde, yedi Uşak evini kısaca tanıtan Akok, bazı fotoğraf ve rölöve çizimlerine de yer vermiştir. Haşim Tümer tarafından ise 1971 yılında "Uşak Tarihi" adı altında bir kitap yayınlanmıştır. Uşak evleri özelindeki bir diğer çalışma da 1995 yılında Yüksel Sayan tarafından, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı'nda hazırlanan, "Uşak'taki Tarihi Türk Evleri" konulu yüksek lisans tezidir. Tezde, Uşak evlerinin oluşumunu etkileyen tabiat şartları, tarih, kültür, ekonomik durum gibi konular üzerinde kısaca durulmuş, şehir evlerinden

seçilen az sayıda tipik örnek incelenmiştir. 1999 yılında ise Filiz Gürboğa tarafından, Atatürk Üniversitesi Sanat Tarihi Anabilim Dalı'nda, "Uşak Hanları ve Ticaret Yapıları" konulu bir yüksek lisans tezi, Nurettin Bilgen tarafından da Marmara Üniversitesi'nde, "Uşak Kent Coğrafyası" adı altında bir doktora tezi yayınlanmıştır.

Kentin Cumhuriyet Dönemi'ndeki gelişimi üzerine yapılan çalışmalar da oldukça az sayıdadır. 1990 yılında Sadiye Tutsak tarafından, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk İnkılâp Tarihi Bölümü'nde, "Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Uşak (1923-1933)" başlığı altında bir yüksek lisans tezi tamamlanmıştır. 25-27 Ekim 2001 tarihinde ise "21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu" adı altına bir sempozyum düzenlenenmiş ve sempozyumda konuşulan konular, Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından, iki ciltten oluşan bir kitap haline getirilmiştir. 2002 yılında Erdoğan Solak, "XX. Yüzyılda Uşak" başlığı altında bir kitap yayınlarken, 2009 yılında ise Emre Ergül ve Oya Saf tarafından, "Uşak: Ne Kadar Sıradan Ne Kadar Kendine Özgü" adı altındaki bir bölüm, İzmir'in Artalanındaki Kentlerde Mimarlık kitabında yayınlanmıştır. 2010 yılında Mehmet Karayaman tarafından, "Nuri Şeker ve Uşak Şeker Fabrikasının Kuruluşu" adı altında bir kitap yayınlanmıştır.

Tekil çalışmalarla sınırlı olan bu kaynaklar, miras konusuna değinmemekte ve tez kapsamında bu eksikliğin giderilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle, henüz Cumhuriyet Dönemi mimarlığı özelinde detaylı bir araştırmanın yapılmadığı Uşak kentinde, mevcut durumun belirlendiği bu çalışma, kentte her geçen gün yıkılarak yok olan Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının nitelikli örneklerinin tespiti ve korunması için de bir başlangıç noktası kabul edilebilir.

1.3 Çalışmanın Kapsamı ve Yöntemi

Uşak kenti özelinde yapılan çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Araştırma konusunun ve problemin tanımlandığı birinci bölümde; çalışma içinde nasıl bir yol izlendiği ile tezin amacı ve kapsamı açıklanmakta, incelemelerde kullanılan yöntemlerle ilgili bilgiler verilmektedir. İkinci bölümde ise Cumhuriyet Dönemi

mimarlığının gelişme evreleri, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının korunmasına ilişkin kavramsal çerçeve ve koruma sorunları üzerinde durulmaktadır.

Uşak kenti hakkında genel bir bilginin verildiği üçüncü bölümde; Cumhuriyet öncesi döneme değinilmiş fakat öncelikle araştırmanın temelini oluşturan Cumhuriyet Dönemi üzerinde durularak, kentte yaşanan değişimin süreçleri tartışılmıştır. Dördüncü bölümde ise kent dokusunu oluşturan Cumhuriyet Dönemi mimari miras ögeleri incelenmiştir. İstasyon Caddesi, sokak ölçeğinde ele alınırken; kentteki idari yapılar, eğitim yapıları, banka yapıları, endüstri yapıları, sağlık yapıları, sosyal ve kültürel yapılar ile konut yapıları da mimari ölçekte ele alınmıştır.

Beşinci bölümde; kentin en önemli ticari aksı konumunda olan İstasyon Caddesi'nde, 1950'lerde sonra yaşanan dönüşümler açıklanmaya çalışılmıştır. Yaşanan dönüşümlerin üç döneme ayrılarak incelendiği bu bölümde, caddenin kent içindeki konumu ve önemi de belirtilmiştir. Altıncı bölümde ise kentteki Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasına yönelik koruma amaçlı değerlendirmeler yapılmış, koruma sorunları saptanmış ve bu sorunlara yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Çalışma yürütülürken, ikinci ve üçüncü bölümlerin oluşturulmasında literatür araştırmaları yapılmıştır. Literatür araştırmasının çok fazla yapılmadığı, genellikle yerinde inceleme ve belgeleme yöntemlerinin kullanıldığı dördüncü bölümde ise mekânsal özellikleri, cephe özellikleri ile yapım sistemlerine göre incelenen yapılar, rölöve ve fotoğraflarla desteklenmiştir. İncelenen bazı yapılar için yapılan çıkarımlarda, genellikle Uşak Belediyesi ile Uşak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü arşivlerinden yararlanılmış, bazı yapılarda da yerinde ölçü alınarak plan şemaları çıkartılmıştır. Dördüncü bölümde kullanılan eski fotoğraflar ise şahısların özel arşivlerinden ve idari birimlerden alınmıştır. Beşinci bölümde yapılan çalışmalar ise yazılı-sözlü kaynaklar, arşiv taramaları ve eski fotoğraflar ile desteklenmiştir. İstasyon Caddesi'nde, geçmişten günümüze kadar uzanan değişimlerin incelendiği bu bölümde, cadde üzerinde yaşanan kayıplar ve yapıların cephelerine yapılan müdahaleler, eski ve yeni fotoğraflar üzerinde gerçekleştirilen kıyaslamalar ile tespit edilmiştir.

BÖLÜM İKİ
CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ ÖZELLİKLERİ VE KORUMA SORUNLARI

2.1 Cumhuriyet Dönemi Mimarlığının Gelişme Evreleri

Yaklaşık doksan yıllık bir süreci içine alan Cumhuriyet Dönemi mimarlığı, farklı disiplinler tarafından çeşitli dönemlere ayrılarak incelenmiştir. Sözen, "Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi (1908-1930)", "Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi sonrası gelişmeler (1930-1940)", "İkinci Ulusal Mimarlık Dönemi (1940-1950)" ve "İkinci Ulusal Mimarlık Dönemi sonrası gelişmeler" olmak üzere, süreci dört dönemde incelemiştir. 20. yüzyılın ikinci yarısını tek bir dönem olarak ele almakla birlikte, "1950-1960 arası" ve "1960 sonrası" olmak üzere bir ayrım yapan Sözen, 1950'li yılları Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı'nda tam bir dönüm noktası olarak saymaktadır (Sözen, 1984). Aslanoğlu, Erken Cumhuriyet Dönemi mimarlığını, 1923-1932 "liberal ekonomi yılları" ve 1932-1938 "devletçi ekonomi yılları" olmak üzere iki dönemde incelemektedir (Aslanoğlu, 2001). Cumhuriyet Dönemi'ndeki sosyo-ekonomik, politik ve kentsel gelişmelerin, farklı kırılma noktaları üzerinden irdelenmesi gerektiğini belirten Kayın'a göre; modern mimarlık mirasının korunmasıyla ilişkili kriterler, Cumhuriyet Dönemi içindeki kırılma noktaları çerçevesinde kurulmalıdır (Kayın, 2008a).

Tez çalışması kapsamında ele alınan Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası gelişmeleri ise "1923-1950 aralığı", "1950-1980 aralığı" ve "1980 sonrası" olmak üzere üç döneme ayrılarak incelenmiştir.

2.1.1 1923-1950 Yılları Arasındaki Mimari Gelişmeler

Cumhuriyet'in 1923 yılında ilanıyla birlikte, Türkiye'de yeni bir dönem başlar ve Cumhuriyet'in ilk evrelerinde, savaş dönemi yıkıntılarının ortadan kaldırılması için çalışmalar yapılır. Bu nedenle, 1920'li yılların öncelikli yapı programında; başkent Ankara'nın imarı, savaş geçirmiş Anadolu kentlerinde küçük ölçekli hizmet

yapılarının inşası ve kentlerin onarımı ile ulaşım ağının geliştirilmesine yönelik hizmet yapıları yer almıştır (Batur, 1984). 1927 Teşvik-i Sanayi Yasası'nın kabulü ile küçük bir rahatlama dönemi yaşansa da 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı'nın etkileri, 1930'larda fazlasıyla hissedilmiştir. Batur'un da belirttiği gibi, yeterli sermaye birikiminin olmadığı ve devletçi bir politikanın izlendiği 1930'lu yıllarda, ekonomik politika ise hızla sanayileşmeyi gerçekleştirmek ve bunalımı atlatmak için geniş yatırımlar yapmaktır. Devletin kontrolünde gerçekleştirilecek bu yatırımlarda, kamu ve sanayi yapıları önceliklidir (Batur, 2011). Cumhuriyet rejiminin temel ilkesi olan modernleşme projesinin gerçekleşebilmesi için kamusal mekânın tamamen dönüştürüldüğü bir devlet düzeninin ortaya konması gerektiğini söyleyen Arıtan, özellikle 1923-1950 yılları arasındaki Erken Cumhuriyet Dönemi'nde geliştirilen kamusal mekân modellerinin; rasyonel, seküler, kolektif ve devlet merkezli bir modernleşme anlayışını yaşama geçirdiğini belirtir (Arıtan, 2008).

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde görülen Birinci Ulusal Mimarlık Akımı (Birinci Milli Akım), Cumhuriyet'in ilk yıllarında da uygulanan bir üsluptur. Fakat bir süre sonra, Teşvik-i Sanayi Yasası'yla ülkemize gelen yabancı mimarların da etkisiyle, modern tarzda yapıların tasarlandığı Uluslararası mimarlık yönelimine eklenmiştir (Aslanoğlu, 2011). Yabancı mimarlar, 1930'lu yıllarda özellikle başkent Ankara'da işlerini göstermiş ve temel geometrik biçimlerden oluşan, anıtsal görünümlü prestij yapıları inşa edilmiştir. Ulusal mimarlar ise uluslararası mimarlık ilkelerini, genellikle konut yapılarında kullanmıştır. Kübik mimarlık olarak da adlandırılan Modern Mimarlık akımının en parlak dönemini yaşadığı 1929-1935 yılları arasında, düz çatı, konsol çıkmalar, balkonlar ve teras kübik üslubun belirleyicileri olmuştur (Aslanoğlu, 2011). Yavuz'un da belirttiği gibi, Kurtuluş Savaşı'nın etkilerinin hala hissedildiği ve dünya ekonomik krizinin yaşandığı kentlerde, 1930-1940 yılları arasında, yapılar maliyetini arttıran bezemelerden arındırılmış, yalın bir mimarlık anlayışı benimsenmiştir. Özellikle başkent Ankara'da yapılan ve renk kullanımı yok denilebilecek kadar az olan yapılarda, serpme çimento sıvanın ekonomik olmasının yanında, gri rengi ile otoriteyi de yansıttığı düşünülmektedir (Yavuz, 2011).

1930'ların ikinci yarısında, modernist mimarlık bazı mimarlar tarafından sorgulanmaya başlar ve dönem sonuna doğru, yapılar üzerindeki modernizm etkisi giderek azalır. Ayrıca, 1938 yılında Atatürk'ün ölümü ve 1939 yılında başlayan II. Dünya Savaşı'nın etkisiyle, yapı malzemelerinin fiyatları aşırı derecede yükselmiş, dolayısıyla inşaat yatırımları da yavaşlamıştır (Batur, 1984). Bu nedenle, 1940'larda batı kökenli modernizm yerine, İkinci Ulusal Mimarlık Akımı (İkinci Milli Akım) adı altında, Türk ruhunu yansıtacak yeni bir yaklaşım ortaya çıkar ve Sedat Hakkı Eldem'in öncülüğünde, Türk sivil mimarlığında görülen geniş saçaklar, cumba benzeri çıkmalar, tepe pencereleri ile kafes motifleri, konutlardan çok kamu yapılarında uygulanmaya başlar (Aslanoğlu, 2011).

İkinci Ulusal Mimarlık olarak da bilinen, 1940-1950 yılları arasındaki dönem mimarlığında, üç farklı eğilim görülmüştür. Modern sonrası ilk biçimlenme olan neo-klasik üslup, 1934-1945 yılları arasında kamu yapılarında ön plandadır ve cephelerinde taş malzeme kullanılan anıtsal kamu yapıları inşa edilmiştir. Daha sonra, 1942 yılında başlayan neo-klasik üslubu "Türkleştirme" çabası ve 1945 yılında Alman etkisinin bitmesi ile neo-klasisizm sona erer. Dönemin üçüncü yaklaşımı ise 1945-1950 yılları arasında, "Türk Evi" teması ile milli mimarlık yaratma yönünde görülen eğilimdir (Aslanoğlu, 2011).

2.1.2 1950-1980 Yılları Arasındaki Mimari Gelişmeler

II. Dünya Savaşı'ndan sonra ekonomik alanda yaşanan gelişmeler ve liberal politikalardaki dönüşümle birlikte, Cumhuriyet'in modernleşme projesi de şekil değiştirmiş, kamu yararı gözeten mekân üretimi, yerini ekonomik kaygılarla biçimlenen bir anlayışına bırakmıştır (Uysal, 2011). Türkiye'nin modernite projesinde, zamanla bir nitelik değişikliği ortaya çıktığını savunan Tekeli, Cumhuriyet'in ilanından II. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar süren köktenci modernite projesinin, 1950-1960 yılları arasında popülist eğilimlere duyarlı olarak uygulandığını belirtmektedir. 1960-1980 yılları arasında ise kent planlama ilk kez ayrı bir disiplin olarak kurumsallaşırken; 1980 sonrasında Cumhuriyet'in modernite projesi aşınmaya başlamıştır (Tekeli, 1998).

Türkiye'de, II. Dünya Savaşı'ndan sonra görülen aşırı nüfus artışı ve sanayileşmeyle birlikte, kentlerde yeni iş alanlarının ortaya çıkması, kentlere doğru hızlı bir göç yaşanmasına neden olmuştur. Bu kontrolsüz büyümenin sonucunda, kent çevresinde gecekondu kuşakları oluşurken, kentlerdeki yüksek katlı yapılaşmalar ise kent merkezlerindeki yoğunluğu arttırmıştır. Kentlerde, apartmanlaşma sürecinin hızlanmasındaki en önemli etkenler; "yap-sat" usulünün yaygınlaşması ve "kat mülkiyetinin" yasallaşmasıdır (Sey, 1998b). 1950'lerin kentlere getirdiği en önemli değişikliklerden birisi de tasarım alanına özel sektörün girmesiyle birlikte, ilk ticari büroların inşa edilmesi ve yeni yapı tiplerinin oluşmasıdır (Tanyeli, 1998).

1960 yılı, 27 Mayıs askeri darbesiyle birlikte sosyal ve politik açıdan bir dönüm noktası olmuştur. Bu müdahale sonucunda yürürlüğe giren ve sosyal devlet anlayışını getiren 1961 Anayasası, devlet kurumlarında da yenilikler yapmış ve Devlet Planlama Teşkilatı kurulmuştur. Böylece, pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de ekonomik ve sosyal planlama kavramlarının olduğu bir politika uygulanmaya çalışılmıştır (Tekeli, 1998). 1963 yılından sonra hazırlanan beşer yıllık kalkınma planlarının birincisi, gecekondularda oturanları korumaya yöneliktir. İkinci planda, devlet tarafından yapılan konut yatırımları biraz kısıtlanırken; üçüncü planda toplu konutların yapımı için özel sektör desteklenerek, kooperatifçilik geliştirilmeye çalışılmıştır. Dördüncü planda ise artan ihtiyaçlar karşısında çok sayıda konut üretilmesine olanak veren bir teknoloji ile örgütlenmelere gerek olduğu vurgulanmıştır (Sey, 1998a).

1960'lı yıllardan sonra artan sanayileşme karşısında, organize sanayi bölgeleri inşa edilmiş ve üretim faaliyetleri kent merkezi ile kentin yakın çevresinden uzaklaştırılmıştır (Tekeli, 1998). 1950'li yıllarda başlayan gecekondu üretimi ve yapsatçılık ise 1970'lere kadar devam ederken, 1970'li yıllarda yapsatçılığın hızı kesilmiş fakat gecekondulaşmanın sonu hiçbir zaman gelmemiştir. Endüstri binaları ve işhanlarının inşa edildiği 60'lı 70'li yıllarda, turizm amaçlı projeler ile ikincil (yazlık) konut üretimi de yaygınlaşmıştır (Sey, 1998b).

Sonuç olarak, Türkiye'de kentlerin 1970'li yılların ortalarına kadar "yağ lekesi" şeklinde büyüdüğünü ifade eden Tekeli'nin de desteklediği gibi, II. Dünya Savaşı sonrasında, konut sorununa yönelik geliştirilen çözümler, yaşam kalitesini arttıran bir nitelikte olmamıştır. Ekonomik kaygılarla birlikte ortaya çıkan "yık-yap" sürecinde, mimari değerler giderek tahrip edilmiş, yeşil alanlar yok olmuş ve sosyal altyapı yetersiz kalmaya başlamıştır (Tekeli, 1998).

2.1.3 1980 ve Sonrasındaki Mimari Gelişmeler

1980 yılı, Türkiye için bir dönüm noktası daha olmuştur. Kent merkezlerinin dönüşümü, artan rant baskısı ile bilimsel çabalar arasında kalmış ve özelleştirme politikalarıyla birlikte, AB uyum süreci öne sürülerek, birçok kamu kurumu işleyemez duruma getirilmiştir. Ayrıca, üretim gücü azalan ülkemizde, yerel yönetimlerin kenti yeni baştan inşa etme düşüncesi, arsa ve bina spekülasyonlarını arttırmış, kent toprakları ile Cumhuriyet ideolojisini yansıtan mekânlar tahrip edilmeye başlanmıştır (Uysal, 2011). Akcan'ın söylemiyle; "Yurt edinmek için kazandığımız topraklar, mülk edinmek hukukuyla yok edilmiştir" (Akcan, 2011).

Dönemin yapı üretimindeki en önemli olay ise 1980 sonrasında çıkarılan Toplu Konut Yasası'yla birlikte, toplu konut üretiminin hızlanmasıdır. 1983-1990 yılları arasında büyük bir atılım gerçekleştiren kooperatifler tarafından, üst ve orta gelir gruplarına hitap eden binlerce konutluk yerleşimler ile kendi içine kapalı ve bir prestij aracı olarak görülen siteler inşa edilmiştir (Sey, 1998b). Siteler, günümüzde de mevcut olan yapı gruplarıdır. Türkiye'de 1980'lerden sonra ortaya çıkan yapılar, parlak renklerle boyanmış postmodern kütleler ve taklit edilen tarihi yapılar; estetikten uzak, tüketici bir kesimin toplumda etkin olamaya başladığının göstergesidir. Ayrıca, toplum içinde moderniteye karşı bir anlayış da gelişmiştir. Bu postmodern kesimin kentsel dokuya daha fazla zarar vermemesi, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının korunmasıyla mümkündür. Bu mirasın bir bütün olarak korunması için ulusal bilincin geliştirilmesi de gerekmektedir (Yavuz, 2011).

Kayın'ın da belirttiği gibi, "sanayi ve turizm alanları ile küresel sermayenin taleplerinin karşılanması gereği, kentsel mekânlar, kıyılar ve diğer doğal alanlar üzerinde sorunlu uygulamaları ortaya çıkarmıştır". Bu nedenle, zorunlu bir şekilde mücadeleye odaklanan koruma düşüncesi, 1990'lı yılların ikinci yarısından sonra yaygınlaşmış ve 2000'li yıllarda daha da artmıştır (Kayın, 2008b, s.102-103).

2.2 Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasına Yönelik Kavramsal Çerçeve

Geçmişe ait değerleri korumanın öneminin, her geçen gün daha net bir şekilde algılandığı ortamda, "miras" kavramının anlamı da giderek gelişmiş ve 20. yüzyılın geride kalmasıyla birlikte, "modern mimarlık mirası", "20. yüzyıl mirası", "endüstri mirası", "Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası" gibi kavramlar koruma alanı ile ilişkilendirilmiştir (Kayın, 2008a). Fakat koruma gündemini oluşturan bu kavramların içeriğindeki belirsizlik, dönem yapılarının kimlik kazanmasında ve tescil aşamasında sorunlar çıkarmaktadır (Omay Polat, 2011). Uluslararası platformlarda, "modern mimarlık" ve "20. yüzyıl mimarlığı" şeklinde ifade edilen dönem, Türkiye'de ise genellikle "Cumhuriyet Dönemi mimarlığı" olarak karşılık bulmaktadır.

Omay Polat ve Can'ın da söylediği gibi, modern mimarlığın kültür mirası olarak tanımlandığı yeni bir dönemin başlangıcı kabul edilen olay, Jencks'in modernizmin sonu olarak nitelendirdiği, St. Louis Missouri'deki Pruitt-Igoe konut kompleksinin, 5 Temmuz 1972 tarihinde dinamitle yıkılmasıdır (Omay Polat ve Can, 2008). Ayrıca, farklı disiplinler tarafından tartışılan bir konu olan modern mimarlık mirası kavramının, modernite ve postmodernite döngüsünde ortaya çıktığı da kabullenilebilir bir görüştür (Kayın, 2011b).

"Koruma" ve "modern mimarlık" kavramlarının, modernitenin geliştirici arka planını paylaştıklarını belirten Kayın, bu ortaklığa rağmen 20. yüzyılın büyük bir bölümünde, eskiyle ilgilenen koruma alanı ile mimarlığın yeni-modern üretim alanının, gerilimli bir ilişki yaşadıklarını öne sürmüştür. Kayın'a göre bu gerilimin nedeni, modern üretim alanının koruma alanını geleneksel bulması; koruma alanının

da modern mimarlık hareketini eskiyi yok edecek bir tehdit olarak görmesidir (Kayın, 2007b). Korumanın, modernitenin geliştirici ortamında var olduğunu vurgulayan Kayın, muhafaza etmekle ilgilenen bir alan olarak tanımladığı koruma kavramının, muhafazakâr olması gerektiği düşüncesinin ise büyük bir yanılgı olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle, tüm modern kurgular gibi koruma alanı da muhafazakârlaşmış ise gelişmek ve yenilenmek zorundadır (Kayın, 2007b).

Koruma alanı, özellikle 1970'lerden sonra modern mimarlık yapıtlarının yıkılmasının da etkisiyle, korumacılar tarafından güncellenmeye başlamıştır. Giderek daha geniş kapsamda sorgulanmaya başlanan koruma alanında yapılan çalışmalarda, mevcut bazı tanım ve içerikler yeniden yorumlanırken, yeni kavramlar da koruma alanına girmiştir. Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının mevcut koruma ölçütleri ile değerlendirilebileceğini ve mevcut ölçütlerin tartışılarak yeni bir yaklaşımın belirlenmesi gerektiğini savunan her iki görüşün de ortak noktası, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının korunmasının kolay olmamasıdır (Omay Polat ve Can, 2008).

Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasına yönelik tartışmalar, 1980'li yıllarda kuramsal düzeyde yoğunlaşırken, 1990'lardan itibaren UNESCO (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization), DoCoMoMo (DOcumentation and COnservation of buildings, sites and neighbourhoods of the MOdern MOvement), ICOMOS (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi), modern Asya Mimarlık Ağı (mAAN), Avrupa Konseyi gibi uluslararası kuruluşların faaliyete geçmesiyle, modern mimarlık mirasının belgelenmesi ve korunması ile ilgili çalışmalar yapılmaya başlanmıştır (Omay Polat ve Can, 2008). Kayın; Le Corbusier, Mies van der Rohe, Frank Lloyd Wright tarafından inşa edilen modern mimarlık örneklerinin koruma altına alınmasıyla, modern mimarlık mirasını koruma düşüncesinin de yaygınlaştığını belirtmektedir (Kayın, 2011b).

Modern mimarlık mirasını korumak amacıyla 1990 yılında kurulan ve modern mimarlık ürünlerini kapsayan zaman aralığını, 1920'lerden 1970'lere kadar getiren DoCoMoMo, modern mimarlık mirasının kapsamını belirlerken; 'tarihi referansların

olmadığı, süsleme ve dekorasyon yerine işleve, tekniğe ya da mekânsal şartlara dayalı modern tasarım ilkelerini barındıran ürünler' tanımını kullanmıştır. 1991 tarihli Avrupa Konseyi kararının dördüncü ölçütünde ise "inşa edilen her ürünün; seri üretim ürünleri, kamusal alanlar, büyük yerleşimler ve yeni kentlerinde modern mimarlık kapsamında değerlendirilmesi önerilmiştir" (Omay Polat ve Can, 2008, s.181-182).

Modern mimarlık mirasının korunmasına yönelik en kapsamlı örgüt olan DoCoMoMo'nun (Modern Hareketin Korunması ve Belgelenmesi), kuruluş aşamasında kabul edilen "Eindhoven Kararları" şunlardır (Kösebay, 2001, s.54-55);

- Modern hareketin önemini kamuoyunun, yapılaşma ile ilgilenen eğitim gruplarının, ilgililerin ve uzmanların dikkatine sunmak,
- Modern hareket ürünlerinin, belgelerinin, çizimlerinin, fotoğraflarının, arşivlerin ve diğer belgelerin tanıtılmasını ve belgelenmesini desteklemek,
- Bu yapıların korunmasına ilişkin uygun tekniklerin geliştirilmesini ve korunma metotlarının uzmanlar arasında yaygınlaştırılmasını sağlamak,
- Değerli örneklerin yıkımını ve tahribatını durdurmak,
- Belgeleme ve koruma için kaynak temin etmek,
- Modern hareket ile ilgili çalışmaları geliştirmek.

1965 yılında Varşova'da kurulan ve öncelikli amacı, tarihi anıtlar ve sitlerin korunması ile değerlendirilmesine yönelik ilkeler, teknikler ve siyasetler geliştirmek; ilgili her türlü araştırmayı desteklemek olan ICOMOS da, 1990'lardan sonra 20. yüzyıl mimarlık mirası konusunda çalışmalar yapmaya başlamıştır (www.icomos.org.tr).

Türkiye'de ise 2000'li yıllardan sonra hızla koruma gündeme giren, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının korunması konusunda, Mimarlar Odası ve DoCoMoMo Türkiye Çalışma Grubu'nun faaliyetleri bir başlangıç olmuştur. 2001 yılında Mimarlar Odası Bursa Şubesi tarafından, "20. yüzyıl mimari mirası" konulu bir kongre düzenlenmiş, 2002 yılında ise DoCoMoMo Türkiye Çalışma Grubu

kurulmuştur (Altan Ergut, 2009). Bu grup tarafından yürütülen çalışmalarda, koruma konusunda faaliyet gösteren mimar ve akademisyenler bir araya toplanmış, çalışmalar kamuoyuna yansımıştır. DoCoMoMo Türkiye Çalışma Grubu'nun, envanter oluşturmak amacıyla düzenlediği poster sergileri ile büyük kentlerin yanı sıra, daha küçük ölçekli kentlerde de 20. yüzyıl mimarlık mirasının nitelikli örnekleri ortaya koyulmaktadır. Ayrıca, Mimarlar Odası'nın bazı şubeleri tarafından hazırlanan "kent rehberi" gibi çalışmalar da mirasın belgelenmesi adına önem taşımaktadır (Altan Ergut, 2009).

Ülkemizde koruma gündemi oluşturulması konusunda, Mimarlar Odası'nın en kapsamlı çalışması ise "Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasının Belgelenmesi, Korunması ve Değerlendirilmesi" konulu bir projedir. Mimarlık ortamını, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası konusunda duyarlı olmaya ve bu konuda çalışmaya davet eden projenin çağrı metinlerinde, Cumhuriyet Dönemi içinde gelişen mimarlığın yeterince irdelenmediği; mirasa yönelik mevzuatta bir takım boşluklar olduğu ve ortak bir noktada buluşulamadığı için dönem yapılarının korunamadığı görüşü yer almaktadır (Kayın, 2011b). Aynı çağrıda, bu projenin bir parçası olarak, Mimarlık dergisi kapsamında yer alan "Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı" adı altında yeni bir bölüm oluşturulduğu ve bu bölümde, dönem mimarlığının miras statüsünü belirlemeye ışık tutacak kuramsal tartışmalar ile mimarlık ürünlerini tanıtan makalelere yer verileceği belirtilmektedir (Kayın, 2007a). Çağrı metninde de belirtildiği gibi, Mimarlık dergisinde yer alan bu çalışmalar, günümüze kadar kesintisiz bir şekilde sürdürülmüştür.

2.3 Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasını Koruma Sorunları

Türkiye koruma tarihini yaşanan kırılmalar üzerinden inceleyen Kayın, "19. yüzyılın ikinci yarısından Cumhuriyet'in ilanına uzanan dönem", "1923-1950 aralığı", "1950-1960 aralığı", "1960-1980 aralığı", "1980-2000" aralığı ile "2000 ve sonrası" olmak üzere altı dönemden söz etmekte (Kayın, 2008b), ayrıca korumaya yönelik değerler sistemi oluştururken, "süreklilikler-kırılmalar" gerilimi üzerinde öngörüler geliştirmek gerektiğini de belirtmektedir (Kayın, 2007b).

Kayın'a göre koruma paradigması, 19. yüzyılın ikinci yarısından Cumhuriyet'in ilanına uzanan dönemde, modern formuyla Batıdan ithal edilmiş ve bir kurumsallaşma sürecine girmiş; 1923-1950 aralığında ise devlet merkezli ve Cumhuriyet ideolojisini destekleyecek bir içerikle yürütülmüştür. 1950-1960 aralığında çok partili döneme geçişle birlikte, tüm dinamiklerin devlet tarafından yönlendirildiği bir süreçten, dışa eklemlenme arzusuyla gelişen bir kurguya geçilmiş; kalkınma ve kentleşmenin önemsendiği 1960-1980 aralığında ise koruma büyük oranda dışlanmıştır. 1980-2000 aralığında koruma alanı, kentleşme politikaları içinde mücadeleye odaklanmış ve uluslararası gelişmelere eklemlenmeye çalışan koruma alanına ilgi artmıştır. 2000 ve sonrasında ise koruma düşüncesi bir taraftan yaygınlaşırken, bir taraftan da tüketici ve popülist talepler korumayı zorlaştırmıştır (Kayın, 2008b).

Kayın, 21. yüzyılda kültürel mirasın korunmasına yönelik en önemli sorunlar arasında, "modern mimarlık mirası" tanımıyla nitelik içerikli ve "20. yüzyılın mimarlık mirası" tanımıyla da dönem içerikli açıklanmaya çalışılan miras kategorileri konusunda izlenecek stratejilerin yer aldığını bildirmektedir. İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılda, 20. yüzyıl dönem olarak gerilerde kalmasına rağmen, modern tavrın farklı şekillerde varlığını sürdürmesi, koruma ve tarihe ait olmanın bir bütün olarak algılandığı ortamda sorunlar yaratmakta ve modern mimarlık mirasını koruma düşüncesi geliştirilememektedir (Kayın, 2011a). Korumanın temel problemlerinden bir diğeri de "neyin korunacağı" sorunudur. Birol'un da belirttiği gibi, Erken Cumhuriyet Dönemi yapılarının güçlükle korunabildiği ülkemizde, 20. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen yapılar ise hızla yok edilmektedir. Bu durum, Cumhuriyet Dönemi yapıların korunması söz konusu olduğunda, bir eski-yeni ikileminin ortaya çıkması ile ilgilidir (Birol, b.t.).

Koruma konusu gündeme geldiğinde, genellikle Osmanlı Dönemi yapılarının ele alındığı ülkemizde, birçok nitelikli Cumhuriyet Dönemi yapısı ise koruma mevzuatındaki eksiklikler, korunacak değerlere sahip olmama, çok sayıda olma ve yakın dönemde inşa edilme gibi düşüncelerle yok edilmektedir. Bu durumun en önemli nedenlerinden birisi de 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma

Yasası'nda; 19. yüzyıl sonuna kadar inşa edilen binaların koruma kapsamına alınırken, 20. yüzyıl mimari mirasının koruma kriterlerinin belirlenmemiş olmasıdır (Dostoğlu, 2011).

1983 yılında kabul edilen 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası'nda, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tanımlandığı 6. maddenin "a" bendinde; korunması gerekli tabiat varlıkları ile 19. yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlar hükmü yer almaktadır (Ek-5) (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, (b.t). www. kultur.gov.tr, 2012). Bu durumda, kültürel mirasın sınırlarını çizen ve 20. yüzyılı kapsam dışı bırakan bu hüküm, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının korunmasının önünde büyük bir engel teşkil etmekte ve Cumhuriyet Dönemi yapılarının tescilinde aranan değerleri de arttırmaktadır.

Omay Polat'ın da belirttiği gibi, Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasına yönelik koruma ölçütleri incelendiğinde, koruma sürecinde "eskilik, estetik ve tarihi belge değerleri" dışında, yeni değerlerin de tanımlanması bir gereklilik olarak görülmektedir. (Omay Polat, 2011). 20. yüzyıl öncesi mimarlık mirası adına belirlenmiş olan; "belge değeri, kimlik değeri, mimari değer, işlevsel ve ekonomik değer, süreklilik değeri, çevresel değer, anı değeri, teklik veya enderlik değeri, teknolojik değer, simge değeri, özgünlük değeri" gibi bazı kriterleri, Cumhuriyet Dönemi mimarlık yapılarına da uyarlayan Madran, bazı kriterler için şu değerlendirmeleri yapmıştır (Madran, 2009);

- Toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamını mekâna yansıtması nedeniyle taşıdığı **belge değeri**: Modern mimarlık ürünleri de tasarlandıkları dönemin ve tasarlayan mimarın içinde yaşadığı toplumun anlayış, gereksinme ve ilişkilerinin somut göstergeleridir.

- Kentsel belleğin bir parçası olarak **kimlik değeri**: Belleğin süreklilik arz ettiği düşünüldüğünden, bellekte yer alan bir modern mimarlık yapısının da kimlik değeri taşıdığı ortadadır.

- Kendisine çağdaş toplumda bir yer bulabilmesinden kaynaklanan **süreklilik değeri**: Özgün işlevini günümüzde de sürdürebilen yapılar, süreklilik değerinin önemli temsilcileridir ve bu bağlamda, 20. yüzyıl mimarlık ürünlerinin de bu değeri en üst düzeyde taşıdığı söylenebilir.

Bir kısmı yukarıda açıklanan değerlerin yanı sıra, bütün kavramların değerlendirilerek yasaya yansıtılması, mirasın tescilinde net kararlar alınmasını da kolaylaştırabilir.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası'nın bazı maddelerinde, 14/7/2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler sonucunda, "kültür varlıkları"; **tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş** bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan, yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklar olarak tanımlanmıştır (Ek-5) (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, (b.t). www. kultur.gov.tr, 2012). Kayın'ın da belirttiği gibi, "sosyal yaşama konu olma" ifadesi ile modern mimarlık mirası yapılarını anlamlı kılan bu tanımda, "tarihi devir" kavramı ise sorun teşkil etmektedir. Kayın'ın, "devirleşmemiş tarihsellik" kavramının mevzuata girmesiyle aşılabileceğini düşündüğü bu sorun karşısında ihtiyaç duyulan en önemli açıklama ise "tarihsellik" konusundadır (Kayın, 2011b). Çünkü Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının korunmasında, yapıları kapsayan döneme zaman boyutu açısından getirilen sınırlama oldukça önemlidir (Omay Polat ve Can, 2008).

KTVKYK tarafından 1999 yılında kabul edilen 662 nolu ilke kararının "c" bendine göre; " Erken Cumhuriyet Dönemi yapılarının, koruma kurulu görüşü alınmadan yıktırılmaması yönünde gerekli önlemlerin, ilgili belediyesi (veya valilik) ile varsa koruma kurulu müdürlüğü, yoksa müze müdürlüğünce alınmasına (…) karar verilmiştir (Ek-5) (662 nolu ilke kararı, (b.t). www. kultur.gov.tr, 2012). Bu ilke kararına göre, tarihsel süreci daha net tanımlanabilen Erken Cumhuriyet Dönemi yapılarının, tescili ve korunması konusunda genel bir görüş sağlandığı söylenebilir.

Ranta yönelik gerilim ve çatışmalara sahne olan kentlerde, riskin en fazla olduğu mekânlar; tarihi kent merkezleri ve gecekondu alanları ile eğitim, sağlık ve üretim (sanayi) yapılarıdır. 5366 sayılı Yıpranan Tarihi Kent Merkezleri'nin Yenilenerek Yaşatılması Yasası ve 5393 sayılı Belediye Yasası ile hukuksal olarak da meşrulaştırılan kentsel dönüşüm, kültür varlıkları adına daha büyük sorunlar yaratmıştır. Her geçen gün artan bu sorunlar karşısında, en fazla zarar gören yapı grubu ise içinde yaşadığımız dönemin bir parçası olan Cumhuriyet Dönemi yapılarıdır (Özgönül, 2011).

Tunçer'in de desteklediği gibi, yerel yönetimler tarafından hazırlanan uygulama imar planlarında, Cumhuriyet Dönemi yapılarının korunmasına değil, yenilenmesine yönelik alınan kararlar ve kentsel rant düşüncesi, bu yapıların yok olmasına neden olmaktadır. Genel olarak, tescil altına alınamadıkları için korunamayan yapılar; eskime, yol genişletme, yeni yol açma gibi nedenlerle yıkılarak, yeni yapılar inşa edilmektedir (Tunçer, 2011). Ayrıca, yerel yönetimlerin seçim dönemlerindeki oy kaygısıyla birlikte, imar yönetmeliğindeki yapı yüksekliklerini giderek arttırmaları, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının korunamamasının en önemli nedenlerindendir. 1980'li yıllarda kurulan bölge koruma kurulları tarafından koruma altına alınan yapılar ise bilinçsizce yapılan restorasyon uygulamalarıyla, özgün kimliklerini kaybedebilmektedir (Yavuz, 2011).

Artan ekonomik kaygılarla birlikte, kamu yararı gözeten yapıların yok edildiği ülkemizde, mevzuat konusunda yaşanan sıkıntıların yanında, rant temelli düşünceler de mimarlık mirasının önüne geçmekte ve yerel yönetimlerce, Cumhuriyet Dönemi yapıları en kolay yok edilebilecek yapı grubu olarak görülmektedir. Döneminin mimari üslubunu, tekniğini ve kentteki yaşanmışlıkları yansıtan bu yapıların, yok olma sürecini durdurabilmek için alınabilecek önlemlerden bazıları şunlardır;

- Koruma statüsü belirlemede ortaya çıkan sorunlar ve mevzuattaki belirsizlikler, tescil altına alınamayan Cumhuriyet Dönemi yapılarını tehdit etmektedir. Bu nedenle, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının korunması

konusu yeniden ele alınmalı ve koruma konusundaki değerler kurgulanmalıdır. Taşıdığı mekânsal ve yaşamsal bilgi zenginliği ile kente katkı sağlayan bellek değerinin de yapının korunmasında çok önemli bir faktör olduğu göz önüne alınarak, sınırları net olarak belirlenmiş tanımlar yapılmalıdır. Çünkü açık ve net olmayan tanımlar korumayı zorlaştırmaktadır.

- Cumhuriyet Dönemi yapılarının imar süreci içinde yok olmalarını kolaylaştıran bazı yasalardaki, taşınmazlar için belirtilen koruma kriterleri tekrardan gözden geçirilmelidir (Bu yasalar yukarıdaki anlatımlarda açıklanmıştır).

- Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının önemini hala fark edemeyen bir kesimin olduğu ve koruma alanında çalışanların bile, yetkilerini ne derece doğru kullandığının tartışıldığı bir ortamda, öncelikle koruma ve restorasyon konusunda toplumsal bir bilinç oluşturulmalı; modern mimarlık konusunda eğitilmiş korumacılar yetiştirilmelidir. Çünkü bünyesinde restorasyon uzmanı elemanı olmayan bazı kurulların, belediyelerin ve özel idarelerin, koruma konusunda bilinçsizce kararlar alması, yapılar adına kötü sonuçlar yaratmaktadır.

- Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası, tek yapı ve çevre ölçeğinde tespit edilerek belgelenmeli; oluşturulan envanterlerden yola çıkarak, yapıların korunması için planlar hazırlanmalıdır.

Sonuç olarak, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının korunması söz konusu olduğunda ortaya çıkan eski-yeni tartışması, bu dönem yapılarının taşıdığı; belge değeri, kimlik değeri, mimari değer, işlevsel ve ekonomik değer, süreklilik değeri, anı değeri vb. niteliklerin önüne geçmemeli ve yapılar korunarak gelecek nesillere aktarılmalıdır.

BÖLÜM ÜÇ
UŞAK KENTİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER VE KENTİN TARİHSEL SÜREÇTEKİ GELİŞİMİ

3.1 Uşak Kenti Hakkında Genel Bilgiler

Ülkenin İç Anadolu Bölgesi ile Ege Bölgesi arasında bir geçit yeri olan Uşak, 1941 Birinci Türk Coğrafya Kongresi'nde, Ege ve İç Batı Anadolu olmak üzere iki bölüme ayrılan Ege Bölgesi'nin, İç Batı Anadolu bölümünde yer almaktadır (Darkot ve Tuncel, 1995). Gördes-Uşak Yöresi, Dursunbey-Kütahya Yöresi ve Afyon Yöresi olmak üzere üç yöreden oluşan İç Batı Anadolu bölümü, Ege Bölgesi'nin kuzeydoğu yönünde Anadolu'ya yaklaşan yarısıdır (Darkot ve Tuncel, 1995).

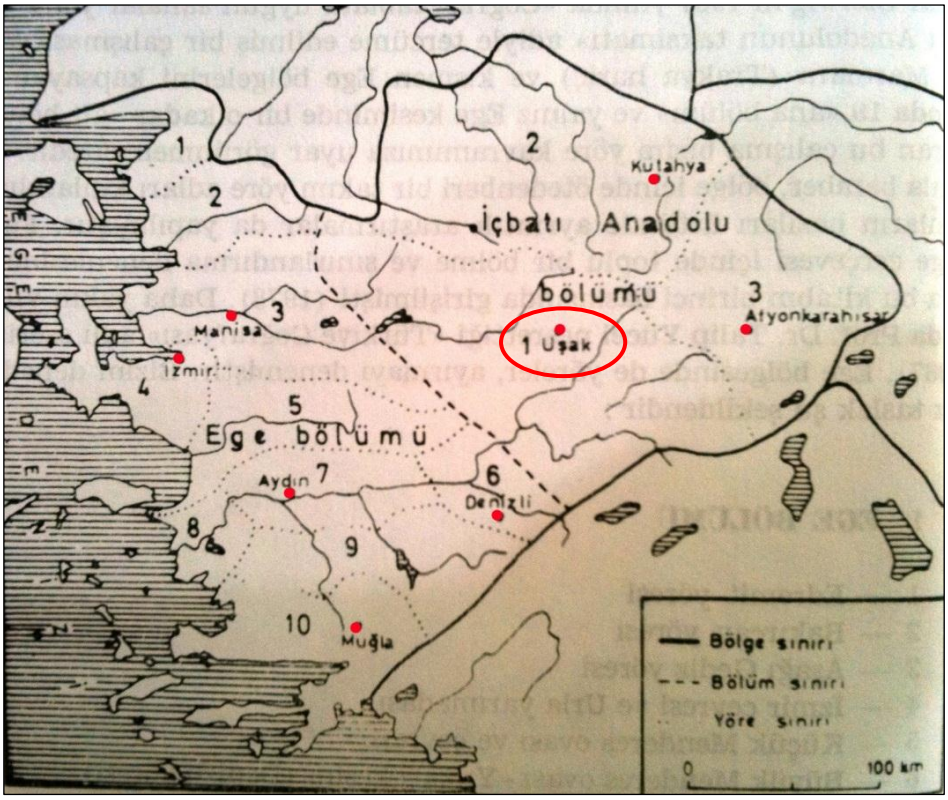

Şekil 3.1 Ege Bölgesi'nin bölümleri (Darkot ve Tuncel, 1995)

Merkez ilçe dışında; Ulubey, Eşme, Banaz, Sivaslı ve Karahallı olmak üzere beş ilçeye sahip olan Uşak'ın yüzölçümü 5341 km^2 olup, ülke yüzölçümünün %0,7'lik kısmını oluşturmaktadır (Yurt Ansiklopedisi, X. Cilt, s.7459).

Matematiksel konum olarak, 38° 12’ - 38° 56’ kuzey enlemleri ile 28° 48’ - 29° 57’ doğu boylamları arasında bulunan Uşak’ın, kuzeyde Kütahya’nın Gediz ve Altıntaş; doğuda Afyon’un Sandıklı ve Sincan; güneyde Denizli’nin Çivril ve Çal; batıda ise Manisa’nın Sarıgöl, Kula ve Selendi ilçeleri ile komşu olduğu görülmektedir (Görsel Büyük Genel Kültür Ansiklopedisi, 14. Cilt, s.8808). Deniz seviyesinden yüksekliği 906 metre olarak ölçülmüştür (Yeni Türk Ansiklopedisi, 11. Cilt, s.4470).

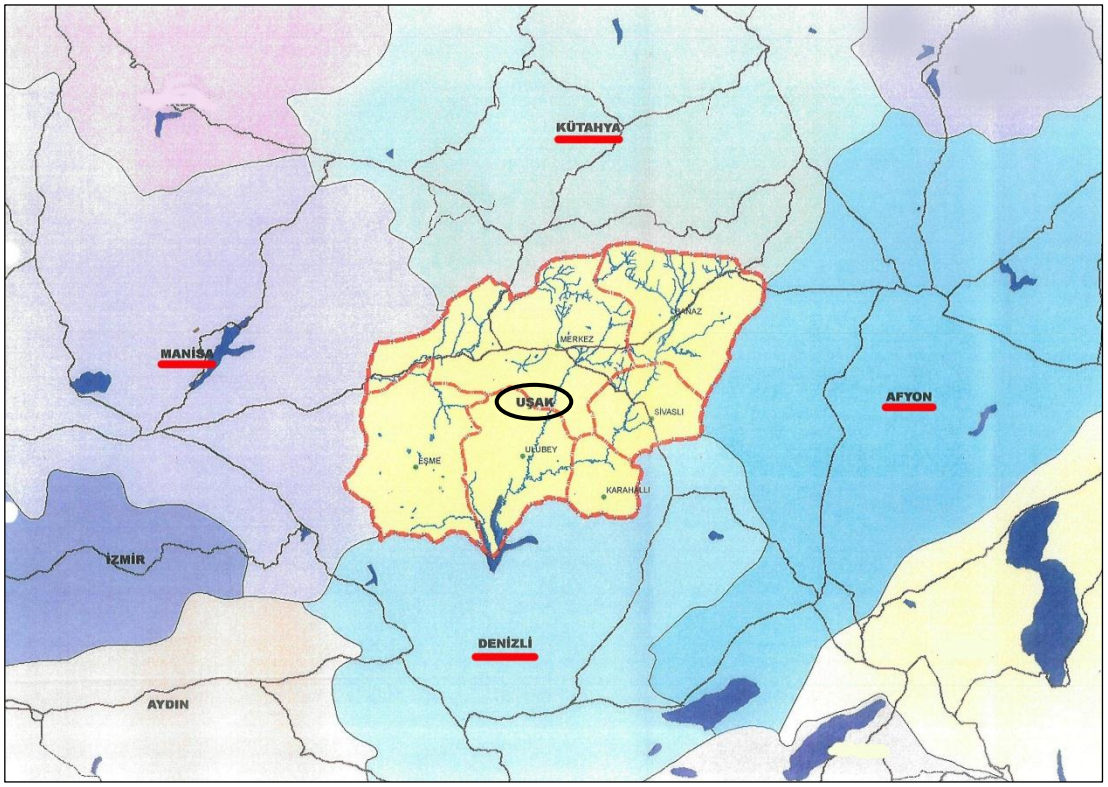

Şekil 3.2 Uşak’ın bölgedeki yeri (Uşak İl Özel İdaresi, Uşak ili 1/100 000 ölçekli çevre düzeni planı araştırma raporu, A-02 pafta numaralı harita)

Ekim 2011 tarihinde, Uşak İl Özel İdaresi’nden alınan verilere göre; Uşak kenti merkez ilçe dışında beş ilçe (Şekil 3.3), merkez ilçeye bağlı bir bucak, on sekiz belde, iki yüz kırk dört köy ve on dokuz mahalleden oluşmaktadır. Merkez mahalleleri; Aybey, Köme, İslice, Özdemir, Karaağaç, Ünalan, Kurtuluş, Kemalöz, Işık, Bozkurt, Durak, Sarayaltı, Fevzi Çakmak, Atatürk, Cumhuriyet, Dikilitaş, Elmalıdere, Fatih ve Mehmet Akif Ersoy Mahalleleridir.

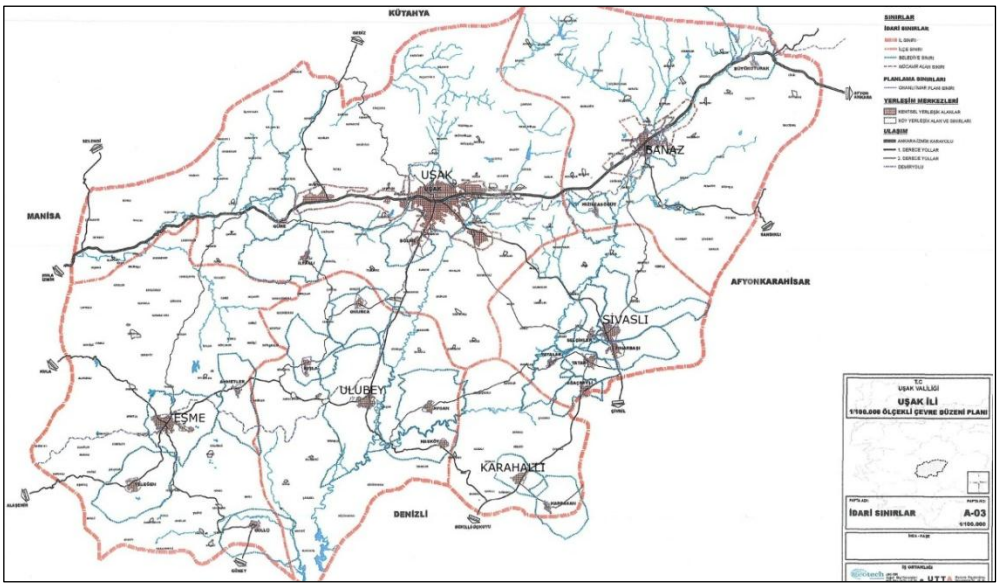

Şekil 3.3 Uşak ili idari bölünüm haritası (Uşak İl Özel İdaresi, Uşak ili 1/100 000 ölçekli çevre düzeni planı araştırma raporu, A-03 pafta numaralı harita)

Ege Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesi arasında bir geçit oluşturan Uşak kenti, işlek ticaret yolları üzerinde bulunmasına rağmen, karayolu ulaşımı uzun yıllar gelişememiş ve 1950'li yıllara kadar, dar - stabilize yollar ile ağırlıklı olarak demiryolları kullanılmıştır. Kentin en önemli karayolu bağlantısı, 1966 yılında açılan ve kentin ortasından geçen İzmir-Ankara yoludur (Şekil 3.56).

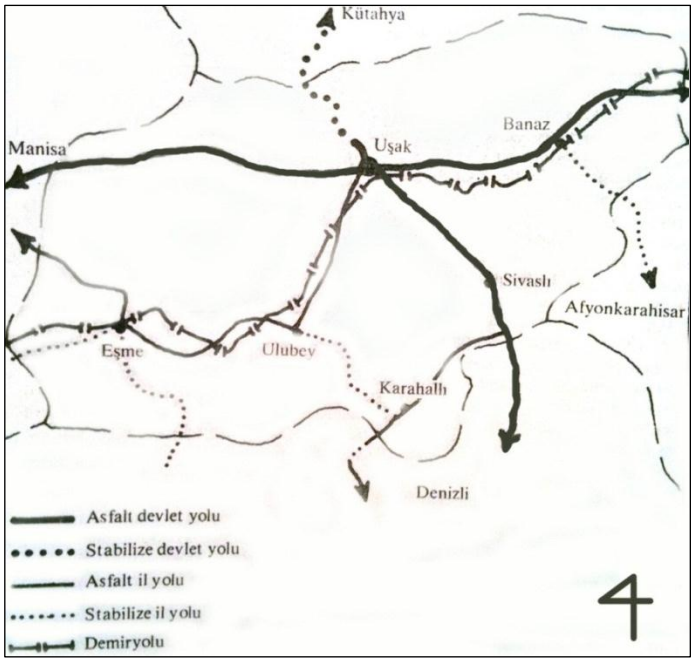

Şekil 3.4 Uşak ulaşım haritası (Yurt ansiklopedisi, X. cilt, s.7496)

Şekil 3.4'te de görüldüğü gibi Uşak kenti, İzmir-Ankara yolu ile yurdun batı ve doğusuna; Denizli yolu ile güneye; Afyon-Kütahya yolu ile kuzeye açılan yol kavşakları üzerindedir.

Uşak, bulunduğu coğrafi konumdan dolayı, geçiş özelliği gösteren bir iklim tipine sahiptir. Akdeniz ikliminin karasal etkilere uğramış hali olarak görülen bu iklim tipinde, yazlar kıyı Ege Bölgesi'ne göre daha az sıcak; kışlar ise daha soğuk geçer (Uşak ili 1/100 000 ölçekli çevre düzeni planı araştırma raporu, 2006). Uşak meteoroloji istasyonu verilerine göre, yıllık yağış tutarı toplamı ortalama 533 mm. civarındadır (Darkot ve Tuncel, 1995).

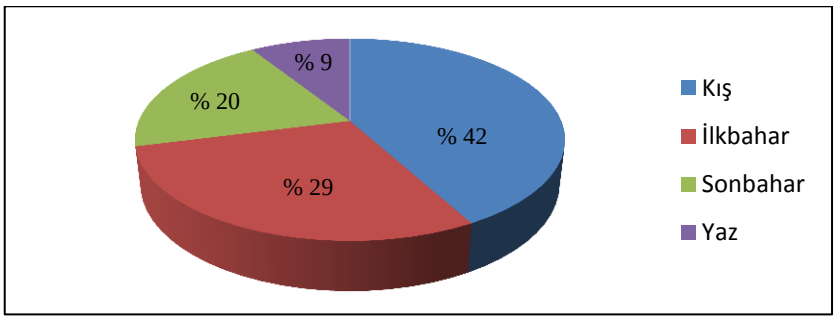

Şekil 3.5 Uşak'ta yağışın mevsimlere göre dağılımı

Uşak ilinde, yağış dağılışındaki farklılıklar, farklı jeolojik yapı özellikleri, eğim, bakı gibi etkenler nedeniyle çeşitli toprak türleri görülmektedir. Kuru tarım ve sulu tarım yapılan ekili dikili alanlar, %49,9'luk oranla il toprakların büyük bir kısmını kaplarken, orman ve fundalıklar %41,5; çayır ve meralar %7,5; yerleşim ve sanayi alanları %0,6; bağ ve bahçe alanları ise %0,5 yer kaplamaktadır (Bilgen, 1999). Coğrafi konumundan dolayı, Akdeniz iklimi ile İç Anadolu'nun karasal iklimi arasında kalan Uşak'ta, bitki örtüsü de buna benzer bir durum göstermektedir. Akdeniz bitkilerinin çoğu yetişmezken, İç Anadolu'ya göre daha zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Ancak buna rağmen, İç Anadolu'nun bozkır özelliği taşıyan bitki örtüsü geniş alan kaplar (Bilgen, 1999).

Genel olarak engebeli bir topoğrafyaya sahip olan Uşak il toprakları, yükseltisi kuzeydoğudan güneybatıya doğru alçalan, vadilerle oldukça sık yarılmış, bazen ova

düzlüğü görüntüsü almış ve yer yer üzerinde dağlar yükselen bir yayla durumundadır. İl topraklarının %37,5'ini kaplayan ve genel olarak ilin kuzey, kuzeydoğu ve doğusunda bulunan bu yüksek dağlardan (Şekil 3.6), kuzeydoğuda Kütahya sınırı üzerinde yükselen Murat Dağı (2309 m.); kuzeyde Şaphane Dağı (2120 m.); güneydoğuda Burgaz Dağı (1990 m.), il sınırlarını oluşturan en önemli dağlardır (Uşak İli 1/100 000 ölçekli çevre düzeni planı araştırma raporu, 2006).

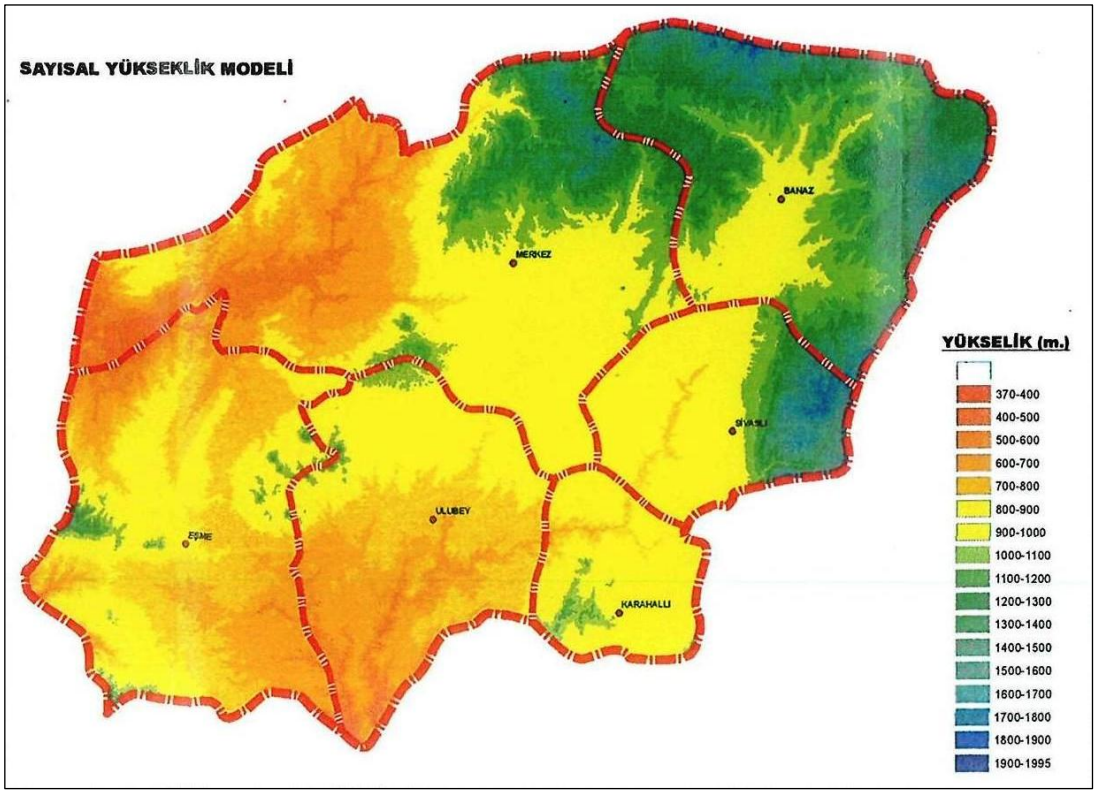

Şekil 3.6 Uşak ili topoğrafik analizler – sayısal yükseklik modeli analizi (Uşak İl Özel İdaresi, Uşak ili 1/100 000 ölçekli çevre düzeni planı araştırma raporu, A-06/B pafta numaralı harita)

Şekil 3.6'da görüldüğü gibi, kent merkezi ve çevresi genel olarak az engebeli bir topoğrafik yapıya sahipken, ilin kuzey ve kuzeydoğusuna doğru topoğrafya yükselmektedir. %57,5'ini akarsu vadileri ile parçalanmış platoların oluşturduğu kentte, ovalar ise alüvyonlarla kaplı ve tarım için büyük önem taşıyan verimli topraklardır (Yurt Ansiklopedisi, X. Cilt, s.7460).

Uşak'ın nüfusu, 2010 yılı genel nüfus sayımı sonuçlarına göre 338.019'dur. Bu nüfusun 225.570'i (%66,7) şehirde, 28.372'si (%8,4) beldelerde, 84.077'si (%24,9) ise köyler toplamında yaşamaktadır (Tablo 3.1). İl merkezinin nüfusu, 2010 yılında yapılan son sayımda, 2000 yılına göre 43.413 artış göstermiştir. Bu durum, 2006 yılında kurulan ve zamanla gelişen Uşak Üniversitesi'nin öğrenci nüfusunda görülen artış ile doğrudan ilişkilendirilebilir. Uşak iline bağlı ilçe nüfusları incelendiğinde ise en fazla nüfusa sahip ilçelerin, Banaz ve Eşme olduğu görülür. Karahallı, Sivaslı ve Ulubey ilçe merkezleri ise birer tarım kasabası gibidir.

Tablo 3.1 Uşak ili 2010 yılı belediye nüfusu belde ve köy nüfusu bilgileri (Uşak Nüfus Müdürlüğü kayıtları)

İLÇELER	**BELEDİYE NÜFUSU**	**BELDE**		**KÖY**		**NÜFUS TOPLAM**
		ADET	**NÜFUS**	**ADET**	**NÜFUS**	
MERKEZ	180.414	3	6.107	88	29.651	216.172
BANAZ	15.370	2	2.960	45	19.158	37.488
EŞME	13.741	3	4.728	58	17.851	36.320
SİVASLI	6.753	5	9.201	16	5.751	21.705
ULUBEY	4.899	4	3.892	23	5.793	14.584
KARAHALLI	4.393	1	1.484	14	5.873	11.750
GENEL TOPLAM	**225.570**	18	**28.372**	244	**84.077**	**338.019**

Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu Bölümü'nde yer alan Uşak, gerek coğrafi konumu gerekse de ticaret, sanayi ve ziraat konusundaki girişimleri ile tarihi süreç içerisinde daima önemli bir konumda yer almış ve sahip olduğu sanayi kenti kimliğini korumuştur (Tutsak, 2001b).

3.2 Uşak Kenti'nin Tarihsel Süreçteki Gelişimi

Uşak kentinin tarih boyunca geçirdiği gelişim safhaları, Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet sonrası olmak üzere, iki ana döneme ayrılarak incelenmiştir.

3.2.1 Cumhuriyet Öncesi Dönem

Uşak ve çevresinde yapılan araştırmalar, M.Ö. 4000 yılından itibaren bölgede bir yerleşimin var olduğunu ortaya çıkarmıştır (Tuğlacı, 1985). Bugünkü Uşak'ın 10 km. doğusunda, "*Traianopolis*" tarihi kentinin ve muhafız birliklerinin yeri anlamına gelen "*Thema Obsikion"* bölgesinin varlığı, Bizans yazıtları ile kanıtlanmıştır. Bu durumda, günümüzde Uşak kentinin yer aldığı Thema Obsikion bölgesinin, Traianopolis Antik kentini koruyan ordu birliklerinin yeri olduğu ve bölgenin adının "Obsikion", "Ovsekion", "Ovsek", "Ovşek", "Oşek" şeklinde dönüşerek, en sonunda "Uşak" halini aldığı düşünülmektedir (Karaman, 2001).

Antik Dönemde Uşak'a, öncelikle Anadolu'da ilk siyasi birliği kuran Hititler (M.Ö.1800-1180), daha sonra da Frigyalılar (M.Ö.1200-670), Lidyalılar (M.Ö.670-547), Persler, Makedonyalılar, Asya İmparatorluğu, Bergama Krallığı ve Romalılar (M.Ö.133-M.S.395) egemen olmuştur (Dengiz, 1943; Tümer, 1971; Yücel, 1971). Bu dönemde, dokumalarıyla ön plana çıktığı söylenen Uşak ve yöresiyle ilgili düşünceleri, Coğrafyacı Strabon da desteklemektedir. Strabon'a göre, yöre halkı dokumacılıktan iyi bir gelir elde etmektedir (Uğurlu, 2001). Aynı şekilde Texier de Frigya'nın ön plana çıkmasında etkili olan halıcılık sanatını, yün ve yapağı malzemelerinin çok olduğu Uşak'ın miras aldığını eserinde yazmıştır (Texier, 2002).

Uşak ve çevresinde hüküm süren bu uygarlıklardan, özellikle Frigya, Lidya ve Roma Dönemleri'ne ait eserler ile tarihi kalıntılar bulunmakla birlikte, bölgede yeterli arkeolojik çalışma yapılmadığından, eserlerin ait olduğu dönemler tam olarak tespit edilememektedir. Uşak'ın Sivaslı ilçesinde yer alan Sebaste Antik Kenti'nde, 1966 yılında kazı çalışmalarına başlanmış ve kilise kazıları sırasında, bir piskoposluk merkezi olan Sebaste'ye bağlı iki kilise, mezar şapelleri ile bazı tarihi eserler bulunmuştur (Fıratlı, 1972). Banaz'ın Ahat Köyü çevresinde yer alan Triyanopolis Antik kentinde ise şehre hâkim olan bir kale ile kalenin bulunduğu tepede, düzgün sıralı taşlardan yapılmış bir tiyatro bulunmaktadır (Tümer, 1971; Uzunçarşılıoğlu, 1932).

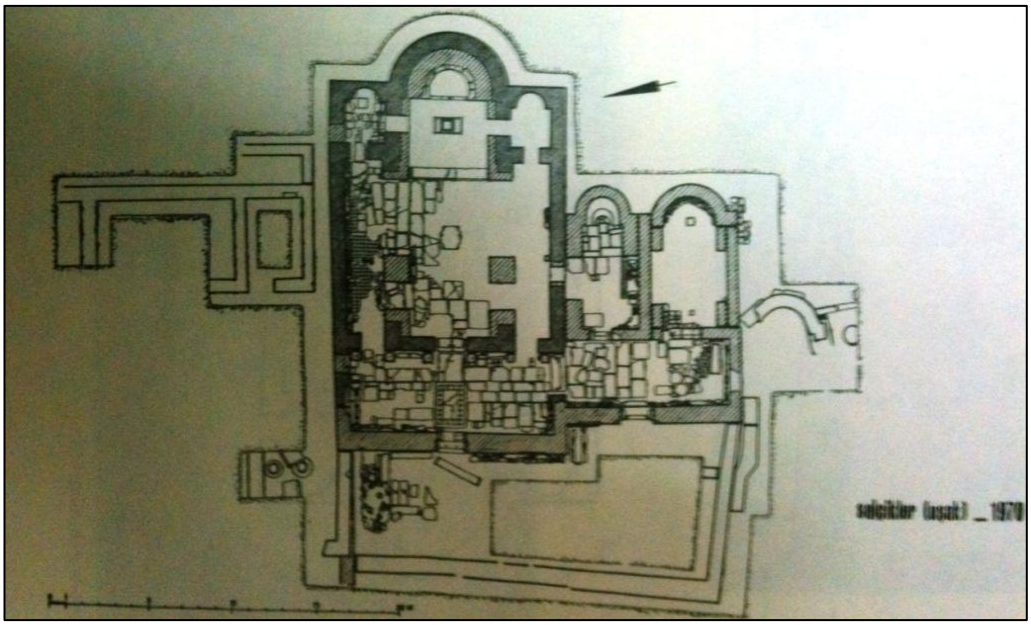

Şekil 3.7 Sebaste Antik Kenti'nde kazılan ilk kilisenin planı (Fıratlı, 1972)

Uzunçarşılıoğlu'na (1932) göre bir Frijya (Frigya) şehri olan Süleymanlı (Sülmenli) ise bazı kaynaklarda Ulubey ilçesinin Sülmenli köyü sınırlarında yer alan, Blaundos adında bir Lidya dönemi harabesi olarak geçmektedir. Harabede büyük bir ustalıkla yontulmuş taşlardan bir kale, taş kemerli bir giriş kapısı, su kemerleri, tiyatro ve mabet kalıntıları bulunmaktadır (Tümer, 1971).

Şekil 3.8 Blaundos Antik Kenti giriş kapısı

Clandıras Köprüsü, Uşak'ın Karahallı ilçesi sınırlarında yer alan ve iki ucu toprağa gömülü temeller üzerine değil, kayalar üzerine bindirilmiş tarihi bir köprüdür. Lidya hükümdarı Gyges'in yaptırdığı Kral Yolu üzerinde yer aldığından, Lidyalılar Dönemi'ne ait olduğu düşünülmektedir (Tümer, 1971).

Şekil 3.9 Clandıras Köprüsü

1076 tarihinde Türkler'in hâkimiyetine giren Uşak ve çevresi, bir süre Bizanslılar ile Anadolu Selçukluları arasında el değiştirmiş; fakat 1176 Miryokefalon Zaferi ile Bizanslılar Anadolu'dan uzaklaşmak zorunda kalmıştır (Yücel, 1971). Uşak'ta, Anadolu Selçukluları Dönemi'nde yapılmış eserlerden; Dokuzsele Deresi üzerinde yer alan ve yapımında düzgün kesme taş malzeme kullanılan Çanlı Köprü, tek gözlü Halı Pazarı Köprüsü ve Gediz Çayı üzerindeki Sarı Kız Köprüsü oldukça önemlidir (Dengiz, 1981; Dengiz, 1943). Ayrıca, Sultan Alaeddin Taş Hanı ile yakınlarındaki Lonca Han da günümüze ulaşamayan bazı Selçuklu Dönemi eserlerindendir (Çelebi, 1971; Tümer, 1971).

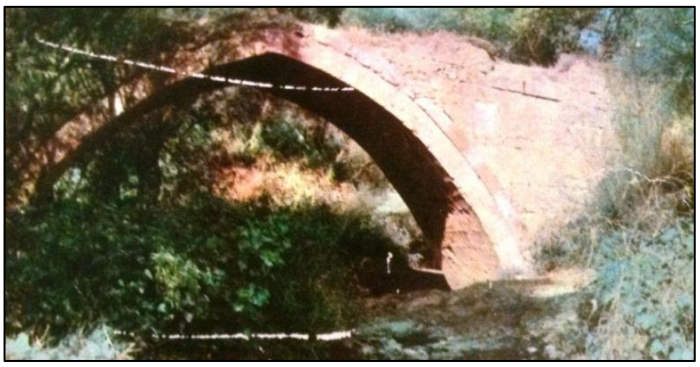

Şekil 3.10 Çanlı Köprü (Tümer, 1971)

Anadolu Selçukluları Dönemi'nde, bir bakıma devletin sınır şehri olan Uşak'ın, kesin olarak Türk hâkimiyetine girdiği yıllarda ise Uşak ve çevresi de Germiyanoğulları Beyliği'nin hâkimiyetine geçmiştir. Uşak'ta bu döneme ait yapıların birçoğu ayakta bulunmazken, bir kısmı günümüze ulaşabilmiştir (Tümer, 1971).

Şekil 3.11 14. yüzyılın başlarında Batı Anadolu Beylikleri (Özdeğer, 2001)

Beylikler Dönemi'nin önemli eserlerinden birisi de inşa tarihi net olarak bilinmeyen Ulu Cami'dir. Cami'nin orta kapısının üst tarafında görülen kitabe, bir çeşmeye ait olmasına rağmen, Ulu Cami'nin yapım yılı hakkında da fikir vermektedir.

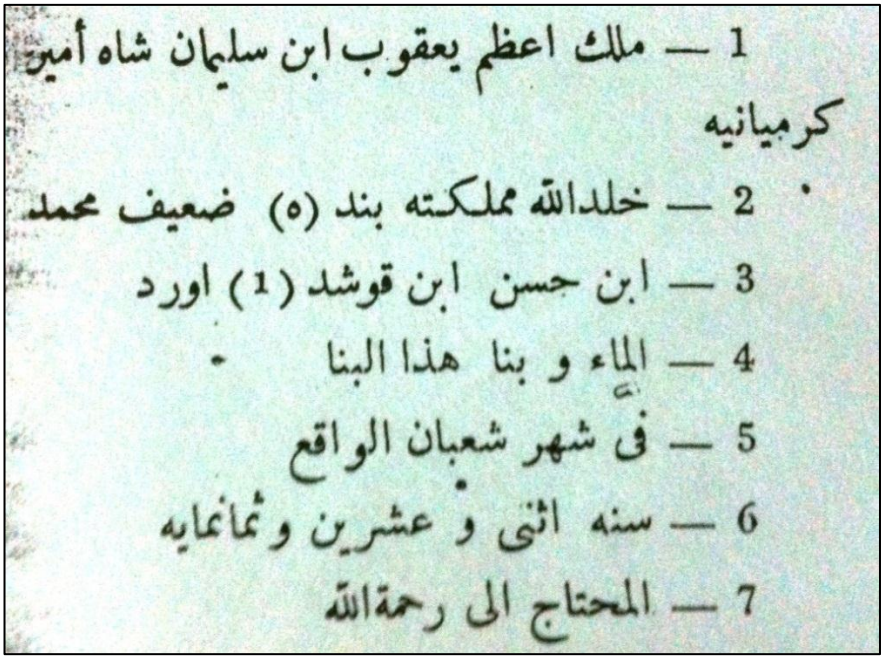

Şekil 3.12 Cami üzerinde bulunan ve bir çeşmeye ait olduğu bilinen kitabe (Akok, 1956)

Akok'un (1956) da desteklediği gibi, cami avlusunda bulunan tarihi çeşme günümüzde mevcut değildir. Fakat korunarak günümüze ulaşabilen ve şekil 3.12'de de görülen çeşme kitabesi, dilimize şu şekilde çevrilmiştir; *"Bu bina (çeşme), büyük padişah, Germiyan illerinin Bey'i Süleyman Şah oğlu Yakup Bey – Allah memleketlerini ebedi kılsın - zamanında zayıf ve Allah rahmetine muhtaç kulları Kavşit oğlu Hasan oğlu Muhammet tarafından 822 Hicret (1419 Miladi) senesinin Şaban ayında yapıldı ve suyu da geldi*". Ulu Cami'nin ise kitabede geçen tarihten birkaç sene önce, yani 1300-1428 senelerinde hâkimiyeti devam eden Germiyanoğulları Beyliği döneminde yapıldığı düşünülmektedir (Akok, 1956, s.69).

Etrafı taş döşeli bir avluyla çevrili cami kütlesi, yol seviyesinin biraz altındadır. Son cemaat yeri ve harimden oluşan yapının, daha sonra batı duvarına bitişik bir minare yapılmıştır. İki namaz sahası ve bir orta kapı olmak üzere, toplam üç kapıdan oluşan bir plan tipolojisine sahip Ulu Cami'nin, tamamen yeni bir yapı olan son cemaat yerinin cephesindeki sivri kemer açıklıkları, iç mekânın bol ışık alması için camekânlarla kapatılmıştır. Cami esas kütlesine sonradan eklenmesine rağmen, yapı ile bir bütün oluşturan son cemaat yeri, ana kütleyle de aynı temeller üzerine oturtulmuştur (Akok, 1956).

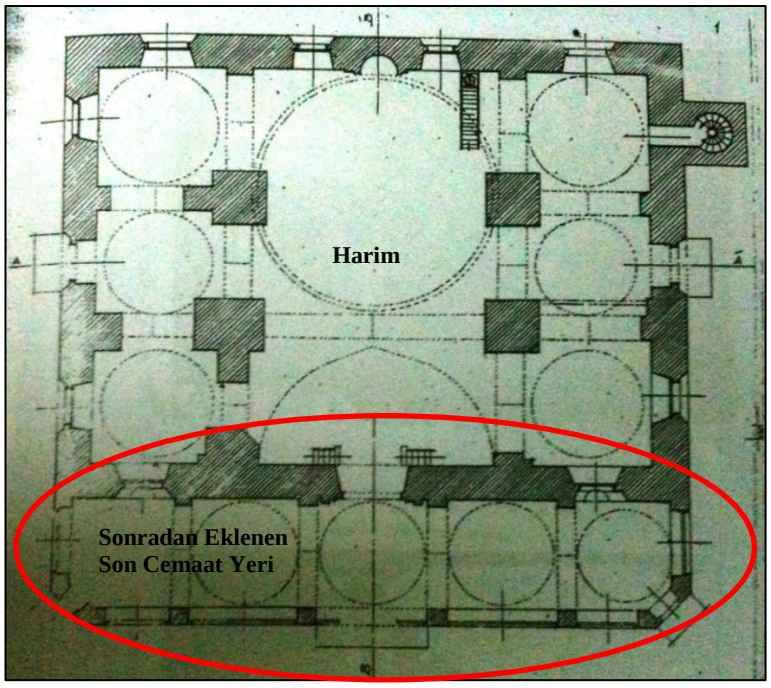

Şekil 3.13 Uşak Ulu Cami'nin planı (Akok, 1956)

Şekil 3.14 Ulu Cami'nin kuzeybatı yönünden görünüşü

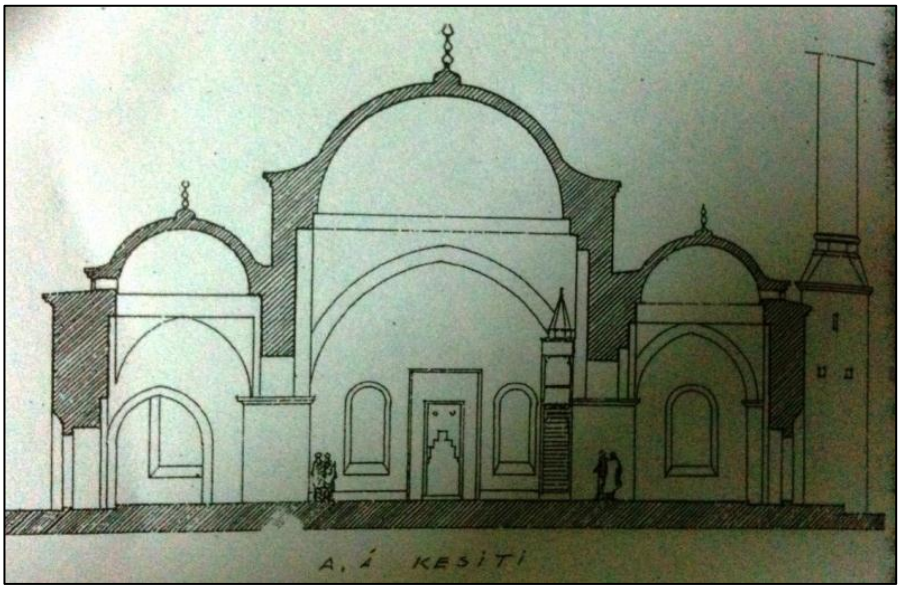

Şekil 3.15 Uşak Ulu Cami A-A kesiti (Akok, 1956)

Uşak kent merkezinde yer alan bu görkemli yapının, yonu taşı kullanılan pencereleri ve son cemaat yeri revakları hariç, tüm dış cephe duvarları moloz taş ile örülmüştür. Ampir üslubunda yapılan son cemaat yerinin duvarlarında ise ana kütleden farklı olarak, düzgün kesme taşlar kullanılmış ve gerçekleştirilen onarımlar sırasında, özgün kirpi saçaklar kaldırılarak yerine kademeli silme uygulaması yapılmıştır (Akok, 1956).

Şekil 3.16 Sonradan eklenen son cemaat yeri ve ana kütlenin duvar örgüsü

1429 yılında vefat eden Germiyan hükümdarının vasiyeti üzerine, bütün Germiyan toprakları, dolayısıyla Uşak ve çevresi de tamamen Osmanlı hâkimiyetine girmiştir (Uzunçarşılıoğlu, 1932; Varlık, 1974). Uşak, Osmanlı idari taksimatı içerisinde ise Anadolu Beylerbeyliği'nin on yedi sancağından birisi olan Kütahya Sancağı'na bağlı bir kaza merkezi olarak düzenlenmiştir (Akgül, 1988; Varlık, 1987).

16. yüzyılda Uşak kazasında, merkez nahiye ile Banaz ve Ulugöbek nahiyeleri olmak üzere, toplam üç nahiye mevcutken, Karahallı ve Sivaslı ise birer köy durumundadır (Özdeğer, 2001). Fakat 16. yüzyılın ikinci yarısında Anadolu'da görülen nüfus artışı, Uşak ve çevresini de etkilemiş, ekonomik sıkıntı içindeki Yörük ve köylüler, iş imkânlarının daha fazla olduğu kent merkezlerine göç etmeye başlamıştır. Böylece Uşak kazasında, 1520 yılında 2118 olan toplam nüfus, 1570 yılında 2497'ye ulaşmıştır (Erdoğdu, 2001; Özdeğer, 2001).

16. yüzyılda, öncelikle Osmanlı cami ve saraylarında kullanılmak için sipariş verilen Uşak halıları, daha sonra Osmanlı halı üreticileri ile İngiliz tüccarlar arasında bir ticarete dönüşmüş ve zamanla tüm Avrupa'ya ulaşmıştır. 18. yüzyıla gelindiğinde daha da genişleyen dış pazar, çok iyi örgütlenmiş bir sektör haline gelmiş ve 19. yüzyılda, Avrupa'da orta gelirli aileler tarafından da tercih edilmeye başlanan şark halısı üretiminde büyük bir artış yaşanmıştır (Quataert, 1999).

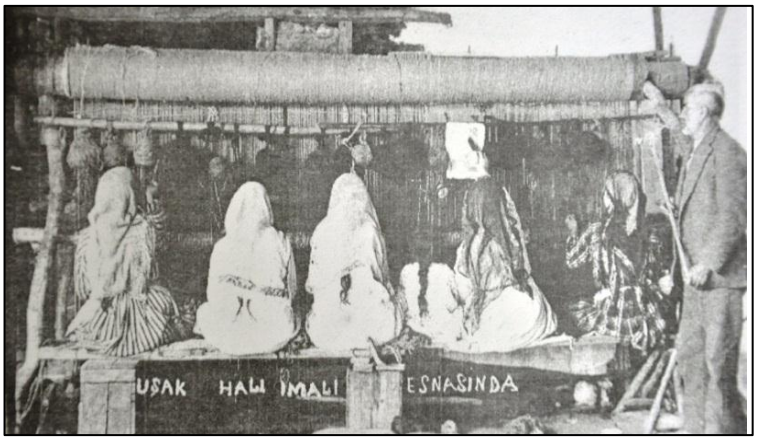

Şekil 3.17 Uşak halısı dokuyan kadınlar (Sunucu, 2004)

16. yüzyılda, Anadolu'nun birçok yerinde olduğu gibi Uşak ve çevresinde de Celali İsyanları yüzünden düzen bozulmuş ve Celâliler'in korkusu ile çok da sağlam olmayan Şah İshak Kalesi yaptırılmıştır. 1671'de Uşak'a gelen Evliya Çelebi, kazanın beş kapılı dörtgen bir kale ile çevrili olduğunu ve bu kapıların Banaz, Honaz, Komar, Kule ve Gedüs olarak adlandırıldığını söyler (Çelebi, 1971). Kentin fiziki yapısını belirleyen önemli faktörlerden birisi olan Şah İshak Kalesi'nden, günümüze hiçbir iz kalmamakla birlikte, Aybey Mahallesi'nin bir bölümünün kale içinde kaldığı düşünülmektedir. Bu durum, kentte ilk yerleşmelerin kale çevresinde başladığını ve Aybey Mahallesi'nin de kentin en eski mahallesi olduğunu göstermektedir. Şehrin ortasından geçen Dokuzsele Deresi, Aybey Mahallesi'nin yaşanan yangınlardan kurtulmasını sağlamıştır (Altunan, 2001).

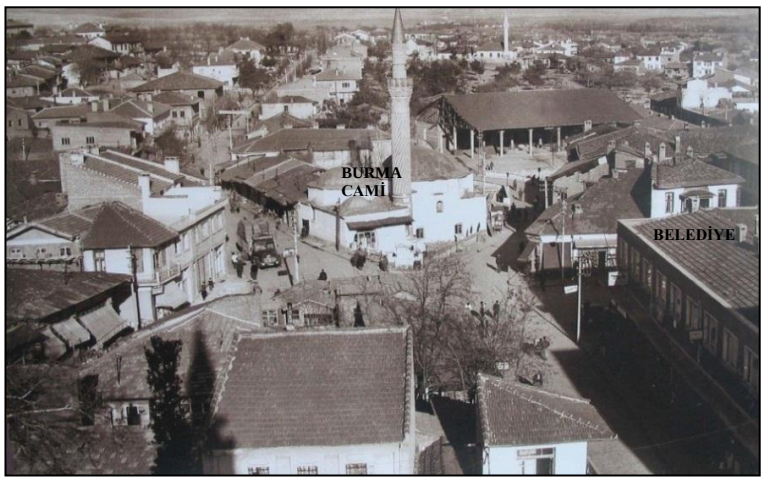

Şekil 3.18 Uşak kent merkezinden eski bir fotoğraf (Uşak Belediyesi basın bürosu)

17. yüzyılda Uşak'a gelen Evliya Çelebi'ye göre; şehrin etrafı bayırdır. Bir çukur yerde 3600 konaklardır. 14 mihraptır. Bilhassa çarşı içinde Ulu Cami, kubbesi tahtadır…. 14 mescit, iki hamam, 370 dükkân, 7 han vardır. Sultan Alaeddin taş hanı ve ona yakın lonca hanı ve kahvehanesi var. Şehir içinde ancak kiremit örtülü bir ev vardır. Rum ve Ermeni vardır ama Yahudi yoktur (Çelebi, 1971, s. 57-58).

1836 yılında Osmanlı idari yapısında yapılan değişiklikler sonucunda, yüzyıllardır Anadolu Beylerbeyliği'ne bağlı olan Kütahya Sancağı, Hüdavendigar vilayetine bağlanırken; Uşak ise Kütahya'ya bağlı bir kaza merkezi olarak kalmıştır (Doğru, 2001). İzmir ile arasında sürekli bir mal akışı gerçekleşen, dolayısıyla da iktisadi açıdan İzmir'e bağlı olan Uşak'ın, idari açıdan Kütahya'ya bağlı bir merkez olması, kentin gelişiminde bir engel olarak görülmektedir (Tutsak, 2001b).

19. yüzyılın ikinci yarısında Uşak'a gelen Texier'e göre bu şehir; sakinlerinin sanatkâr fikrinden doğma bir refah ve temizlik görüntüsü sergiler. Binaları çiğ kerpiçten yapılmıştır ve bu metodun kabul edilmesi taş olmamasından değildir. Çok eski bir döneme ait olan bu yapım tarzına, doğuya doğru gittikçe, hatta İran'ın içerilerine kadar girildikçe rastlanır. Yalnız genel binalar taştan ya da kırmızı tuğladan yapılmıştır…. Uşak kasabasının nüfusu on beş bine ulaşır; bunun üçte ikisi Türk'tür. Ermeniler ancak 200-300 aile kadar çıkar; geriye kalanı genel olarak sanat ve ticaretle meşgul olan Rumlardır. Türkler arazi sahibidirler (Texier, 2002, s.364, s.366).

Temettuat defterleri üzerinde yapılan bir çalışmaya göre, 1844 yılında Uşak kazasında 1429 hane bulunmaktadır. Bu hanelerden, hiçbir geliri bulunmayan ve çevrenin desteği ile geçinen 170 hanenin dışında kalan 1259 hanede, dokumacılıkla uğraşan esnaf birinci; dericilikle uğraşan esnaf ikinci; hizmet veren esnaf ve sanatkârlar ise üçüncü sırada yer almaktadır. Kentte, ön plana çıkan bu üç meslek grubu dışında farklı meslekler de bulunmaktadır (Özdeğer, 2002).

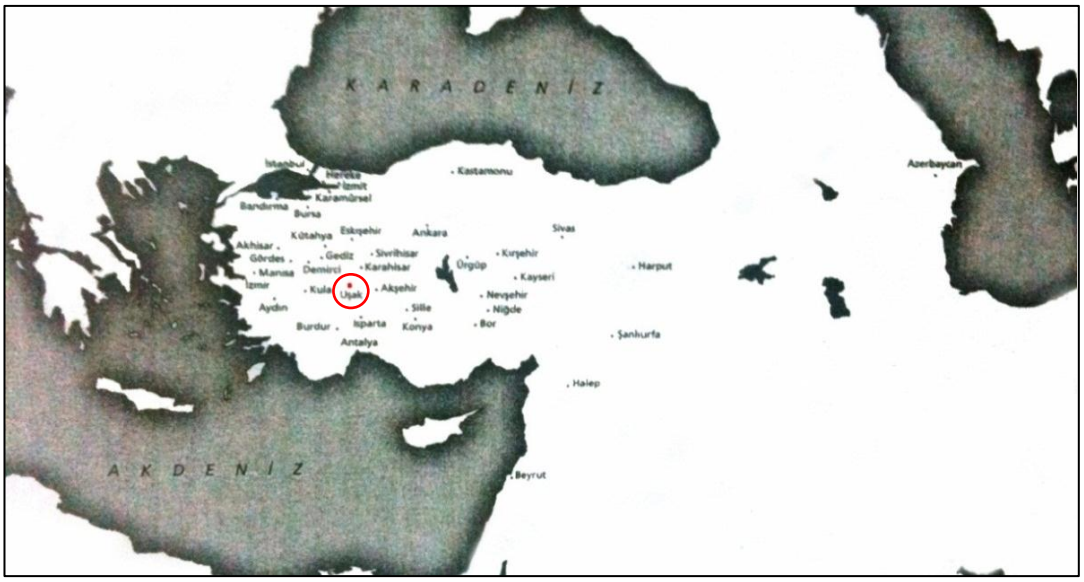

Şekil 3.19 Yaklaşık olarak 1820-1914 yılları arasında halıcılık merkezleri (Quataert, 1999)

Uşak kazasında çok yaygın bir dal olan halı dokumacılığı, yüzyıllarca imalathanelerde değil, evlerde yaşama geçirilen bir üretim sektörü olarak gelişmiştir (Özdeğer, 2002). Ekonomik ve sosyal hayatta büyük bir yeri olan halıcılık zanaatının, evlerde kolaylıkla gerçekleştirilebilmesi için Uşak evlerinin zemin katlarında bulunan tabanı kayrak döşemeli hayatlar ve oldukça geniş tutulan sofalar, halı tezgâhlarına uygun mekânlar olarak düzenlenmiştir (Sayan, 1997).

Şekil 3.20 Uşak'taki el dokuma tezgâhları (Uşak, 1953)

19. yüzyılda oldukça hareketli bir dönem geçiren halıcılık sektörü karşısında, yün iplik eğirme işinin makineleşmesi bir ihtiyaç olarak görülmüş ve 19. yüzyılın sonlarında biraz daha gelişen teknoloji ile elle halı dokumaya uygun iplik üretebilecek çok sayıda iplik fabrikası açılmıştır (Öztoksoy ve Yıldırım, 2001;

Quataert, 1999). Uşak'ta iplik fabrikaları kurulmadan önce ise koyun yetiştirilen bölgelerden temin edilen yapağı, kimsesiz kadınlara yıkatıldıktan sonra, el tarakları ile taranıyor ve ardından Uşak esnafına boyatılan iplikler, tezgâhlarda dokunmaya hazır hale getiriliyordu. Bu üretim akışı içerisinde, orta halli ve fakir halk dışında birçok esnaf grubu da geçimini bu yolla sağlıyordu (Tutsak, 2007). Bu nedenle makineyle yün iplik üretimi, işsiz kalan halkın isyanları ve iplik kalitesinin düşmesi gibi bazı problemlerle karşı karşıya kalmıştır (Quataert, 1999).

1913 ve 1915 yıllarında yapılan sanayi sayımı sonuçlarına göre, yün iplik imal eden ve dokuyan on üç fabrikadan üç tanesinin Uşak'ta bulunması, fabrikaların isyandan sonra tekrardan açıldığının ve halı imalatında Uşak'ın önemli bir merkez olduğunun da göstergesidir (Tutsak, 2007).

Şekil 3.21 Kök boya ile boyanan iplikler (Taşkın Özler fotoğraf arşivi)

Şekil 3.22 Uşak fabrikalar bölgesinin 1951 yılındaki durumunu gösteren bir fotoğraf (http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/1951-tarihli-usak-genel-gorunum-fotograf)

1899 yılında, halı tüccarlarından Hamzazade Hüseyin Efendi, Hamzazade İplik ve Şayak Fabrikasını inşa etmek için resmi bir başvuruda bulunur ve 1901 yılında fabrika ruhsatnamesi verilir (Tutsak, 2007). 1900 yılında ise tüccar Bıçakcızade Ali Efendi tarafından yapılan resmi bir başvuru ile Bıçakcızade (Bacakzade) İplik ve Şayak Fabrikası açılır (Tutsak, 2007).

Şekil 3.23 Bacakzade Biraderler İplik ve Şayak Fabrikası (http: // urun. gittigidiyor. com/ koleksiyon/usak-tan-bir-gorunum-eski-fotokart)

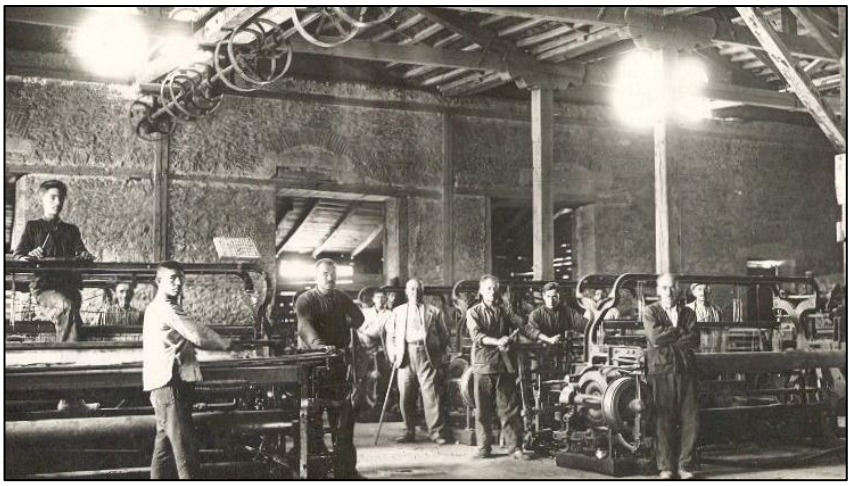

Şekil 3.24 Bacakzade Biraderler Fabrikası'nda yeni kurulan dokuma tezgâhları (Uşak'ta İktisadi Faaliyet, 1936)

Yılancızade İplik Fabrikası'nı açmak isteyen Yılancızade Osman Efendi tarafından, 1898 yılında resmi bir başvuru yapılır. Fakat buhar ile üretim yapacak olan fabrikaya, kazan koyulması için 1905 yılında ruhsatname verilir (Tutsak, 2007).

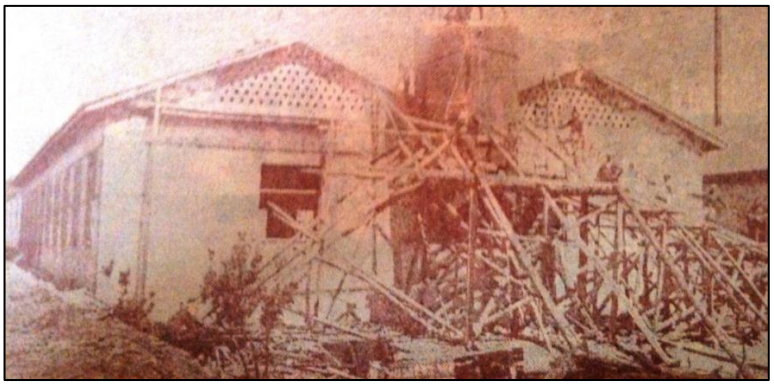

Şekil 3.25 Yılancızade İplik Fabrikası inşa edilirken (Uşak'ta İktisadi Faaliyet, 1936)

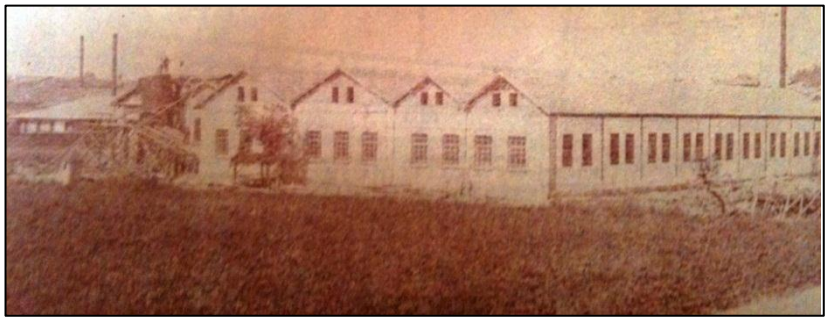

Şekil 3.26 İnşası tamamlanan Yılancızade İplik Fabrikası (Uşak'ta İktisadi Faaliyet, 1936)

Uşak Türk Anonim Şirketi - Hacı Gedik Şayak Fabrikası ise Uşak'ta ilk defa şayak üretilen fabrikadır. Battaniye üretiminde büyük bir başarı elde eden fabrikada üretilen şayaklar (kaba dokunmuş yün kumaş), zamanında ülkenin her tarafına yollanmıştır (Uşak Halkevi bir yıllık çalışmaları, 1937).

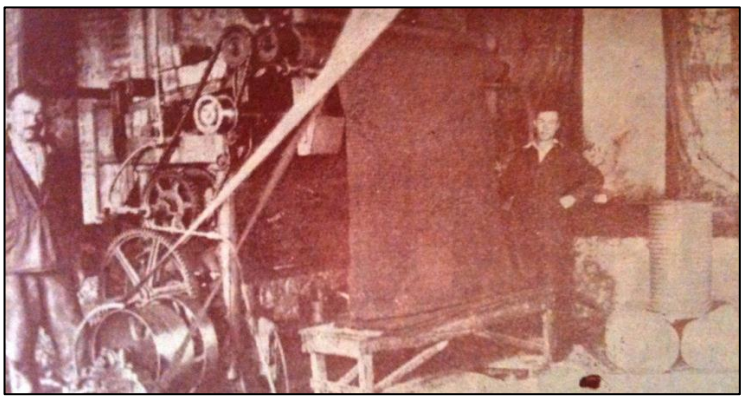

Şekil 3.27 Hacı Gedik Şayak Fabrikası'nda şayak üretimi (Uşak'ta İktisadi Faaliyet,1936)

18. yüzyıl sonları ile 19. yüzyılda en parlak dönemlerini yaşayan Uşak halıcılığının üstünlüğü, 20. yüzyıla doğru giderek azalmaya başlamıştır. 1870-1880 yılları arasında Uşak, Anadolu'daki toplam halı üretiminin dörtte üçünü karşılarken, 1910 yılına gelindiğinde ise üretilen halıların dörtte birinin Uşak'ta dokunması, sektördeki öneminin giderek azaldığının da bir göstergesidir (Quataert, 1999). Halıcılık sektöründe yaşanan bu gerilemede, halı motiflerinin özgün karakterinde yaşanan değişim ve 19. yüzyılın sonlarında halı ipliklerinin boyanmasında, doğal maddeler yerine sentetik boyaların tercih edilmeye başlanması, dolayısıyla ürün kalitesinin düşmesi öncelikli etkendir (Aytaç, 2001).

Uşak'ta halıcılık kadar eski bir tarihi olan deri sanayi ise halı ipliği üreten fabrikaların yün ihtiyacını karşılayan tüccarların, yapağı yerine yünlü deri alma istekleriyle birlikte ortaya çıkmıştır (Uşak il yıllığı, 1967). İlk zamanlar çok ilkel yöntemlerin kullanıldığı dericilik sanayi, zamanla ilerlemiş ve 1895 yılından sonra hızlı bir gelişme yaşayan sektör dış pazara açılmıştır.

Şekil 3.28 Eski deri işleme tesisleri (Uşak Valiliği fotoğraf arşivi)

Uşak tarihi kent merkezinde yer alan; Hacı Gedik Hanı, I. Arasta, II. Arasta, Deve Hanı ile Fransız bir mimara yaptırılan Paşa Hanı ve İtalyan bir mimara yaptırılan Bedesten, 19. yüzyıl sonları ile 20. yüzyıl başlarından kalan çok önemli ticaret yapılarıdır. Ayrıca Fransızlar tarafından yapılan ve 1898 yılında faaliyete giren Uşak tren garı da kentteki kültürel mirasın nitelikli örneklerindendir. 20. yüzyıla doğru inşa edilen bu yapılarda, özellikle Fransız ve İtalyan mimarların etkin olması, yapılar üzerindeki batı etkisinin bir göstergesidir. "Batılı" bir tarzın uygulandığı yapıların cephelerinde; üçgen alınlık, kesme taş ve pilaster gibi ögeler de kullanılmıştır.

Hacı Alioğlu Hacı Mustafa Efendi tarafından 1893 yılında yaptırılan Hacı Gedik Hanı, kent merkezinde Halı Pazarı olarak adlandırılan bir bölgede yer almaktadır (Tümer, 1971). İnşasında düzgün kesme taş, yonu taşı ve tuğla malzeme kullanılan iki katlı yapının, zemin katında caddeye ve avluya açılan dükkânlar, üst katında ise odalar bulunmaktadır (Gürboğa, 1999). Şekil 3.29'da görüldüğü gibi, özgün cephede bozulmalara neden olan cadde üzerindeki dükkânlar, günümüzde ticaret fonksiyonu yüklenirken; avluya açılan dükkânlar depo ve atölye olarak kullanılmaktadır. Üst kattaki odaların ise geneli boş durumdadır.

Şekil 3.29 Hacı Gedik Hanı güney cephesi

Tiritoğlu Mehmet Paşa tarafından Fransız bir mimara yaptırılan Paşa Hanı'nın inşası, üç yıl kadar sürmüş ve 1898'de tamamlanmıştır. Alt katında içli dışlı dükkânlar, üst katında otuza yakın odası olan yapının, cephelerindeki her bir taş günlerce taranarak işlenmiştir. Konik bir arsa üzerinde oldukça estetik ve gösterişli bir şekilde yükselen hanın, avluya bakan galeri boşluğundaki sütunlar ise granit taşlarla özel olarak işlenmiştir (Tümer, 1971).

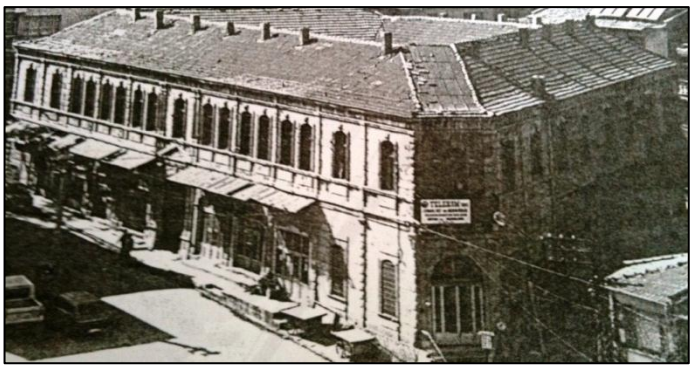

Şekil 3.30 Restorasyon öncesinde Paşa Hanı güneydoğu cephesi görünüşü (Gürboğa, 1999)

Şekil 3.31 Yapının mevcut durumu

Uzun yıllar, Uşak halkının konaklama, ticaret gibi ihtiyaçlarına cevap veren, ayrıca bir dönem, belediye hizmet binası, Osmanlı Bankası ve Cumhuriyet Halk Partisi olarak da kullanılan yapının, 1980'li yılların sonunda başlayan restorasyonu, yaklaşık yedi-sekiz yıl sürmüş ve 1990'lı yılların ortalarında tamamlanmıştır. Yapı, geçirdiği kapsamlı restorasyondan sonra otel olarak kullanılmaya başlanmış ve Dülgeroğlu Oteli olarak adlandırılmıştır.

Şekil 3.32 Yapının mevcut iç mekânı

Hacı Gedikoğlu Hacı Mustafa Efendi tarafından İtalyan bir mimara yaptırılan Bedesten'in, inşasına 1901 yılında başlanmıştır. Cephesinde kullanılan süsleme taşlarıyla daha gösterişli bir hal alan yapının iç mekânında, demir malzeme ve kireç harcı kullanılan altlı üstlü odalar mevcuttur (Tümer, 1971).

Şekil 3.33 Bedesten'in mevcut kuzey cephesi

Şekil 3.34 Bedesten'in mevcut güney cephesi

Uzun yıllar, genellikle terzi dükkânlarının toplu halde bulunduğu bir işlev yüklenen Bedesten, geçirdiği restorasyondan sonra sarraflar çarşısı olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Şekil 3.35 Restorasyon öncesinde Bedesten'in iç mekânı (Uşak Belediyesi basın bürosu)

Şekil 3.36 Sarraflar çarşısı olarak kullanılan Bedesten'in mevcut iç mekânı

Osmanlı Dönemi'nde, İzmir üzerinden Avrupa'ya ihraç edilen malların neredeyse yarısının temin edildiği, çok önemli bir ticaret merkezi olan Uşak'ın, 19. yüzyılın sonlarında İzmir-Afyon demiryolu hattının tamamlanmasıyla, iktisadi önemi daha da artmıştır (Şişman, Tutsak ve Çakmak, 2002; Tutsak, 2001b). Osmanlı Dönemi'nde, sermaye ve teknik donanım bakımından yetersiz kalan hükümet, 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra, Anadolu'da ilk demiryollarının yapımı için kapital sahibi batılı ülkelere imtiyazlar vermeye başlamıştır. İngilizler tarafından imtiyazları alınan demiryolu inşaatlarına, 1856 yılında başlanmış ve 1860'da İzmir-Aydın hattının, 1866'da ise İzmir-Kasaba (Turgutlu) hattının yapımı tamamlanmıştır (Çadırcı, 1991).

İzmir-Kasaba hattının bir uzantısı olan ve 1898 yılında işletmeye açılan Alaşehir-Afyon güzergâhının Uşak'ın merkezinden geçmesi, kentin önemini daha da arttırırmıştır. Fransızlar tarafından yapılan ve İzmir'den sonra ikinci büyük istasyon olan Uşak Tren İstasyonu tamamlanmadan önce, Uşak-İzmir arasında, Çivril hattı ya da Kasaba-Manisa-Horozköy hattından zor şartlar altında taşınan malların ulaşımı, Uşak Tren İstasyonu'nun faaliyete geçmesiyle oldukça kolaylaşmıştır (Tutsak, 2001b).

Dönemin demiryolu tipolojisinin tekrarı niteliğinde olan ve taş malzeme ile inşa edilen gar binası, oldukça sağlam ve bakımlı durumdadır. Köşelerinde kullanılan kesme taşlar ile girintili çıkıntılı bir düzenleme yapılan, ayrıca kapı-pencere açıklıkları da taş sövelerle çevrilen yapı, Uşak'taki marsilya kiremit örtülü ilk binadır (Öntuğ, Tutsak ve Düzgün, 2007).

Şekil 3.37 Uşak gar binası

Şekil 3.38 Uşak gar binası ve tesisleri

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI

DANIŞMAN:Doç.Dr.Emel KAYIN
ÖĞRENCİ:2009900527 Aysim BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

19. YÜZYIL SONLARI İLE 20. YÜZYIL BAŞLARINDA İNŞA EDİLEN TİCARET YAPILARININ UŞAK TARİHİ KENT MERKEZİNDEKİ DAĞILIMI

PAŞA HAN (ŞİMDİKİ DÜLGEROĞLU OTELİ) - 1898

Tiritoğlu Mehmet Paşa tarafından Fransız bir mimara yaptırılan ve inşası üç yıl kadar süren Paşa Han'ı, 1898 yılında tamamlanmıştır.

İÇ MEKAN

GİRİŞ

2. ARASTA (DÖNERTAŞ-UZUN ÇARŞI) - 1894 / 1904

Yamuk bir plana sahip binanın içinde farklı boyutlarda dükkanlar vardır. Dükkanların bazıları ahşap bazıları betonarme tavanla örtülmüştür. Çarşı 1985 yılında yangın geçirmiş ve onarımı 1994 yılında tamamlanmıştır.

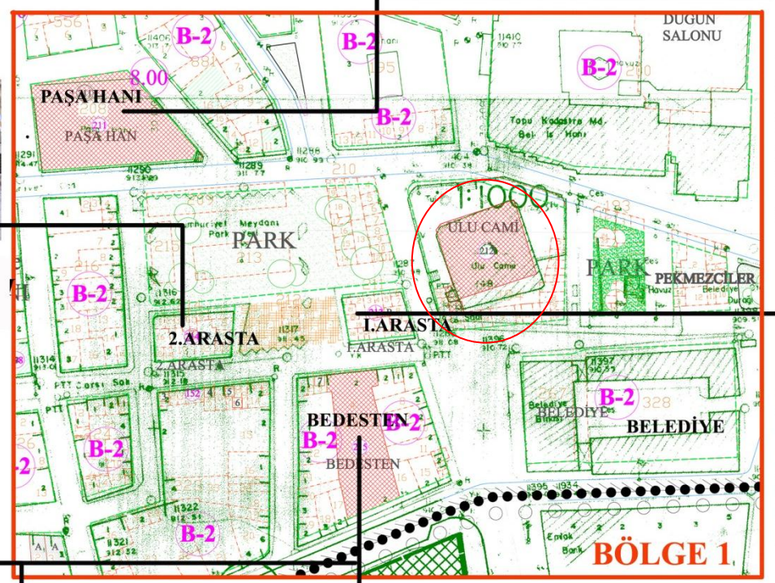

1.ARASTA(19.YY)

Yapı, yatay dikdörtgen biçiminde, yamuk bir plan şemasına sahiptir. Yapıyı oluşturan farklı büyüklükteki dükkanlar, içten basık tonoz örtülüdür ve dükkanların iki yanında bulunan, kare kaideli kompozit başlıklı sütunlar oldukça kabadır.

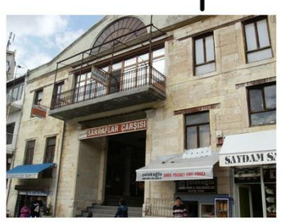

BEDESTEN - 1901/1904

Dikdörtgen bir plan şemasına sahip olan yapı, "I" şeklindeki bir koridorun, iki tarafında sıralanan dükkanlardan oluşmaktadır. Bedestenin güney cephesi üç katlı iken; kuzey cephesi ise kot farkından dolayı iki katlıdır.Yapının cephelerinde ve dükkanların koridora bakan duvarlarında, düzgünkesme taş mazleme ve yer yer tuğla kullanılmıştır. Yapı, 1983 - 1986 yılları arasında restore edilmiştir.

Şekil 3.39 19. yüzyıl sonları ile 20. yüzyıl başlarında inşa edilen ticaret yapılarının Uşak tarihi kent merkezindeki dağılımı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan kentsel sit alanı koruma amaçlı imar planı üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI

DANIŞMAN:Doç.Dr.Emel KAYIN
ÖĞRENCİ:2009900527 Aysim BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

19. YÜZYIL SONLARI İLE 20. YÜZYIL BAŞLARINDA İNŞA EDİLEN TİCARET YAPILARININ UŞAK TARİHİ KENT MERKEZİNDEKİ DAĞILIMI

DEVE HANI

DEVE HANI

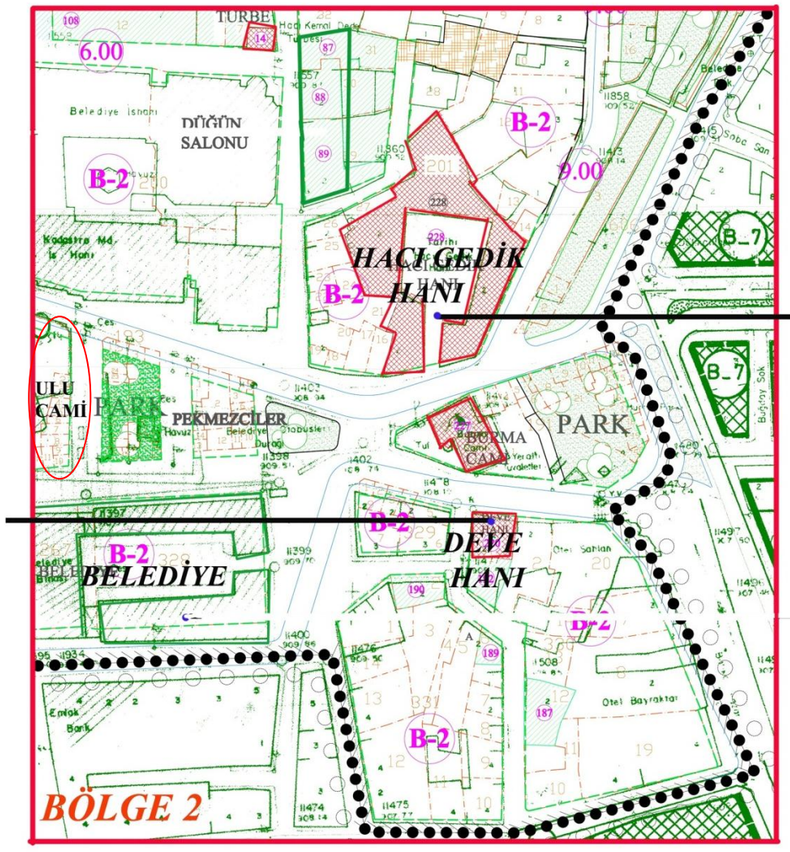

HACI GEDİK HANI

HACI GEDİK HANI

DEVE HANI - 1910 / 1915: Kare bir plan şemasına sahip olan iki katlı hanın, duvarlarında ve sövelerinde düzgün kesme taş malzeme kullanılmıştır. Zemin katı ticaret fonksiyonu yüklenen dükkanlardan oluşan hanın, ortasında geniş bir salonu bulunan üst katına ise ahşap bir merdiven çekirdeği ile ulaşılmaktadır.

Şekil 3.40 19. yüzyıl sonları ile 20. yüzyıl başlarında inşa edilen ticaret yapılarının Uşak tarihi kent merkezindeki dağılımı (Kaynak:Uşak Belediyesi'nden alınan kentsel sit alanı koruma amaçlı imar planı üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Osmanlı Dönemi'nde, itfaiye teşkilatının şartlarının yetersiz olmasından dolayı geç söndürülen yangınlar, birçok kentte büyük tahribata yol açtığı gibi, Uşak kazasında da 19. ve 20. yüzyıllarda yaşanan yangınlarla birlikte, kent dokusunu bozan büyük felaketlere neden olmuştur (Tutsak; 2001b). Şehrin bütününü yok ettiği söylenen 1867 yangını hakkında pek fazla bilgi olmamakla birlikte, 1894 yılındaki "*Koca Yangın"* olarak da nitelendirilen yangınında, Aybey Mahallesi dışındaki tüm mahalleler yanmış ve kent zamanla daha geniş bir alanda yeniden kurulmuştur. Kentte yaşanan üçüncü büyük yangın ise 31 Ağustos 1922 yılında yaşanan ve bölgede büyük felaketlere de neden olan yangındır. Bu yangın, karargâh olarak kullandığı kenti bozguna uğratıp kaçan Yunanlılar tarafından çıkartılmıştır (Tümer, 1971).

Şekil 3.41 1922 Uşak yangınından bir görünüş (Ersin, bt.)

Dönemin basın yayın kaynaklarından elde edilen bilgilere göre; 1894 Uşak yangınında, on sekiz camiden on altısı, on dört medreseden onu ve mevcut sekiz handan yedisi tamamen yanmıştır. Yangından kurtulan Hacı Gedik Hanı ise Paşa Hanı ve Bedesten yapılıncaya kadar birçok işlevi üstlenmiştir. 4000 civarında ev ve 800'e yakın dükkâna sahip olan Uşak'ta, yangından zarar görmeyen, yaklaşık 600-700 hane kalmıştır (Güneş, 2001).

29 Ağustos 1920'de Yunan işgali altına giren ve kurtuluş tarihi olan 1 Eylül 1922'ye kadar büyük sıkıntılar yaşanan Uşak'ta, merkez ve merkeze bağlı köylerde toplam 13.488 kişinin öldürdüğü, 3.210 kişinin de esir alındığı tespit

edilmiştir (Kodaz, 2001; Tutsak, 1990). 31 Ağustos 1922'de yaşanan Uşak yangınından sonra ise halkın ihtiyaçlarından çok, halı üretimindeki zararların karşılanmasına önem veren Osmanlı Devleti, halı dokumacılığını yeniden canlandırmak için uğraşmıştır. Ormanların önemi göz ardı edilerek, devlet ormanlarından çam kesilmesine ruhsat verilmiş ve yangında yok olan evlerin yeniden yapımına katkı sağlanmıştır (Güneş, 2001).

3.2.2 Cumhuriyet Dönemi

Uşak, 20 Nisan 1924 tarihinde çıkartılan 491 sayılı Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile yapılan düzenlemede, Kütahya vilayetinin bir kazası olarak kalırken; Banaz, Ulubey, Sivaslı ve Karahallı nahiyeleri Uşak kazasına bağlanmıştır. 9 Temmuz 1953 tarihli ve 6129 Sayılı kanunla Uşak il olduktan sonra ise Uşak'a bağlı olan nahiyeler ilçe haline getirilmiş, Manisa iline bağlı olan Eşme ilçesi de Uşak iline bağlanmıştır (Şişman ve diğer. 1998).

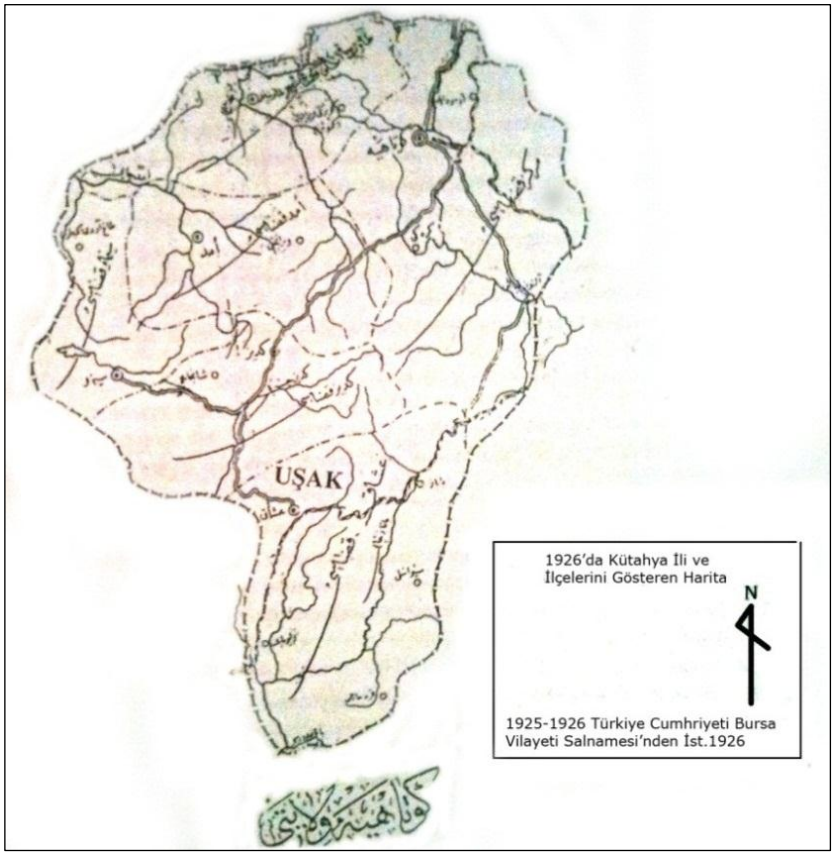

Şekil 3.42 1926 yılı Kütahya ili ve ilçeleri haritası (Bilgen, 1999)

1920 yılı kütük kayıtlarına göre, Uşak'ta yaşayan 3920 Rum ve Ermeni, Uşak'ın 1922'de Yunan işgalinden kurtuluşu ile şehri terk etmişlerdir. Şehri terk eden Gayr-i Müslim nüfus yerine ise Selanik, Manastır ve Kosova'dan gelen göçmen aileleri yerleşmiştir (Uşak il yıllığı, 1973). Cumhuriyet Dönemi'nin ilk nüfus sayımı, 28 Ekim 1927'de yapılmış ve 1935-1990 yılları arasında düzenli olarak beş yıllık dönemlerde yapılan genel nüfus sayımının, 1990 yılından sonra sonu "0" ile biten yıllarda uygulanması kararı alınmıştır (DİE, 2002).

Tablo 3.2 Sayım yıllarına göre Uşak genelinde (şehir – belde – köy toplam nüfusu) ve Türkiye'de nüfus artış hızları (Uşak ili 1/100 000 ölçekli çevre düzeni planı araştırma raporu)

Yıllar	**Toplam Nüfus**	**Nüfus Artış Hızı Uşak (‰)**	**Türkiye Geneli (‰)**
1927	88.643	-	-
1935	97.226	11,55	21,10
1940	100.585	6,79	17,24
1945	107.335	12,99	10,59
1950	117.645	18,34	21,73
1955	**165.374**	**68,10**	**27,75**
1960	184.733	22,14	28,53
1965	190.536	6,18	24,63
1970	207.512	17,06	25,19
1975	229.679	20,29	25,01
1980	247.224	14,72	20,65
1985	271.261	18,55	24,88
1990	290.283	13,55	21,71
2000	322.313	10,46	18,28
2010	338.019	4,87	-

1927-2010 yılları arasındaki Uşak ili genel nüfus sayım sonuçları incelendiğinde, Uşak ili nüfus artış hızının, Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Fakat Kütahya'dan ayrılarak il statüsüne ulaştığı 1953 yılından sonra, nüfus artış hızı Türkiye ortalamasının oldukça üstüne çıkarak bir ilk yaşanmış ve bu durum 1955 yılı nüfus sayım sonuçlarına yansımıştır (Tablo 3.2).

Genel olarak, Uşak ili merkez nüfusunda iki dönem göze çarpmaktadır. Bunlardan birincisi, 1927-1950 yılları arasında nüfus artışının %1'in bile altında olduğu dönem, diğeri ise 1955-2010 yılları arasında, ekonomik ve sosyal şartların düzelmesi ile nüfus artışında hızlanma görülen dönemdir (Tablo 3.3). 1950'li yıllara kadar nüfus artış oranının az olmasının nedeni, Uşak'ın Kütahya'ya bağlı bir kaza merkezi olmasından dolayı, Uşak'a bağlı nahiye ve köylerin kırsal nüfusu oluşturmasıdır. Kentte, ancak 1953 yılından sonra kırsal ve kentsel nüfus dengesi kurulabilmiştir (Bilgen, 1999).

Tablo 3.3 Sayım yıllarına göre Uşak merkez ilçe nüfus bilgileri (DIE genel nüfus sayım sonuçları)

Sayım Yılı	**İl Merkezi Nüfus**	**Artan Nüfus**	**Yıllık Artış %'si**
1927	16.967	-	-
1935	17.567	600	0,44
1940	18.149	582	0,66
1945	18.779	630	0,69
1950	19.636	857	0,91
1955	23.496	3.860	3,93
1960	29.021	5.525	4,70
1965	35.517	6.496	4,47
1970	46.392	10.876	6,12
1975	58.578	12.186	5,25
1980	71.469	12.891	4,40
1985	88.267	16.798	4,70
1990	105.270	17.003	3,85
2000	137.001	31.731	3,01
2010	180.414	43.413	3,16

1950'li yıllardan sonra yaşanan bu gelişme, 1953'te il statüsüne ulaşan Uşak'ta yeni açılan resmi dairelere memurların atanması, ekonomik bakımdan bir sanayi kenti olan bölgede fabrikaların kurulması ve kırsal kesimden kente işçi göçünün başlamasıyla ilişkilidir. 1965-1970 yılları arasında, il merkezinde nüfus artışının %6,12 (Tablo 3.3) ile en yüksek seviyeye ulaşmasında ise sanayi tesislerinin sayısının artmasının yanında, 1966'da açılan İzmir-Ankara yolu ile ulaşımın kolaylaşması ve ticaretin daha da canlanması etkili olmuştur. 1980'li yıllardan günümüze kadar ise il merkezinde nüfus artış oranının düşük olmasının nedeni, aile

planlaması çalışmaları ile yaygınlaşan doğum kontrolü uygulaması olarak görülmektedir (Çetin, 2001).

Cumhuriyet'in ilanından sonra uzun yıllar bir kaza merkezi olmasına rağmen her alanda ön plana çıkan Uşak, Kütahya vilayeti içindeki yerini ve önemini her zaman korumuştur. Cumhuriyet'in ilanından sonra; tuğla, kiremit, dokuma, dericilik gibi dallarda gelişen makine sanayii kuruluşlarının, Kütahya ve ilçelerindeki durumunu gösteren tablo 3.4'deki verilerde görüldüğü gibi, Uşak bazı alanlarda kazası durumunda olduğu Kütahya'nın bile önüne geçmeyi başarmıştır. Uşak'ın, Türkiye'nin ticaret ve sanayi konusunda önde gelen illerinden birisi olmasına rağmen, il statüsüne ulaştığı 1953 yılına kadar Kütahya'ya bağlı olması, kentin iktisadi hayatında ve gelişiminde bir yük olarak görülmektedir (Tutsak, 2001a).

Tablo 3.4 Geneli Cumhuriyet döneminde kurulan Kütahya vilayet sanayii kuruluşlarının merkezlere göre dağılımı (Kadri, 1933)

Kazalar	**Makine Sanayi Kuruluşları**	**İşçi**
Kütahya Merkez Kazası	446	1492
Uşak Kazası	**474**	**1770**
Gediz Kazası	192	525
Simav Kazası	354	716
Emet Kazası	132	251
Tavşanlı Kazası	214	704

Genel olarak Cumhuriyet'in ilanından sonra Türk sermayesiyle kurulan Uşak'taki fabrikalardan en önemlileri, Şeker Fabrikası; Şayak Fabrikası; Salepçioğlu Dabağhanesi; Alalyelioğlu, Hacı Demircilioğlu, Çığıroğlu Un Fabrikaları; Belediye Elektrik Fabrikası; Yılancıoğulları, Avganlıoğlu, Bacakoğlu, Alaşehirlioğlu İplik Fabrikalarıdır (Kadri, 1933).

Birinci Dünya Savaşı'yla birlikte dokuması durdurulan Uşak halıcılığı ise milli mücadele yıllarından sonra yeniden başlamıştır. Fakat halı dokumayı bilen kişilerin çoğunun vefat etmesi veya başka yerlere göç etmesi, gençlerin bu mesleğe ilgi göstermemesi ve dokuyucuya tatmin edici bir ücret verilmemesi gibi nedenlerden

dolayı eski canlılığına ulaşamamıştır. 1930 yılında bütün dünyayı sarsan ekonomik kriz sonrasında daha da gerileyen halıcılığı, 1950'lerde devlet ve özel sektör tarafından yapılan çalışmalar ile 1970'lerde açılan halıcılık kursları da hareketlendirmeye yetmemiştir (Kayabaşı ve Etikan, 2001b; Tutsak, 1990).

Temeli 17. yüzyıla dayanan kilim dokumacılığı ise halıya göre daha kolay dokunması, kolay taşınması ve ucuz olması nedeniyle önemini yitirmemiştir. Uşak'ın Eşme ilçesi, el dokuması kilimleriyle oldukça ünlüdür (Solak, 2002).

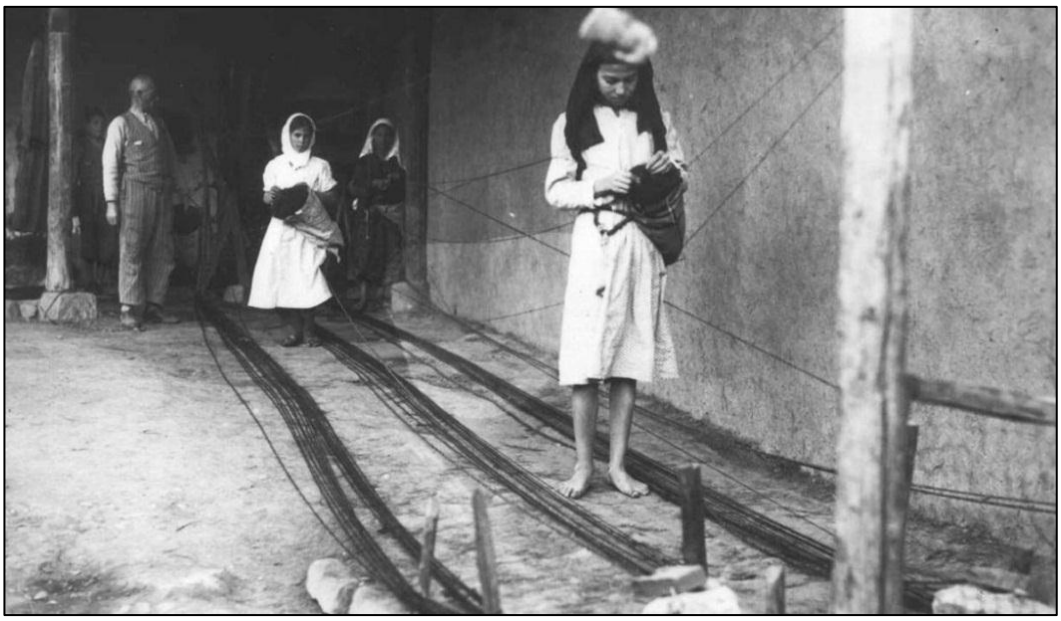

Şekil 3.43 Uşak'ta kilim çözgüsü yapan kız çocukları (Taşkın Özler fotoğraf arşivi)

Cumhuriyet ile birlikte sürekli ilerleyen ve makineleşmeye başlayan dericilik sektöründe, 1926 yılında elli beş deri tüccarı bulunurken, 1930'da bu sayı altmış sekize ulaşmıştır (Tutsak, 2001a). 1900'lü yıllarda Dokuzsele Deresi ve çevresinde sürdürülen dericilik, 1944 yılında yeni tabakhane semtinde -şimdiki Sarayaltı Mahallesi- faaliyete geçmiştir. Yaklaşık kırk bir sene ihtiyaca cevap veren tabakhane bölgesi, deri işletmelerindeki artış karşısında yetersiz kalınca, 1985 yılında dericilerin kurduğu, Çanlı Tabaklar Sanayi Sitesi Kooperatifine taşınmıştır. Dericiliğin her geçen yıl hızlandığı bölgede, 1997 yılında yapılan bir araştırmada, altı yüz elli civarında deri imalatçısı tespit edilmiş fakat aynı yıl yaşanan krizle birlikte büyük bir çöküş yaşanmıştır (Aydemir, 2001).

ABD tarafından dünya deri yılı ilan edilen 1999'da, sektörün yeniden canlandırılması için oldukça uğraşılmış ve Denizli yolu üzerinde kurulmak istenen Deri Organize Sanayi Bölgesi'nin yapılandırılması ve alt yapı işleri yürütülmüştür. Fakat 2001 yılında yaşanan ikinci kriz ise yeniden tesisleşmeye çalışan sanayiciler için büyük bir kayıp daha yaratmıştır (Aydemir, 2001).

Şekil 3.44 Eski tabakhane - Dokuzsele Deresi ve çevresi (Taşkın Özler fotoğraf arşivi)

Cumhuriyet Dönemi'nde Uşak'ta yaşanan gelişmeler; 1923-1953 dönemi ve 1953-2000 dönemi olmak üzere iki ana başlık altında incelenmiştir. Dönem belirleyici olarak ele alınan 1953 yılında, nüfusta yaşanan büyük artışla birlikte yapı üretimi de hızlanmıştır.

3.2.2.1 1923 – 1953 Dönemi

Cumhuriyet'in ilanı ile 1950 yılı arasındaki süreci kapsayan ve *"Erken Cumhuriyet Dönemi"* olarak da ifade edilebilen dönem, Türkiye mimarlığı için oldukça zor bir süreçtir. Bu nedenle, her alanda yerli üretim sanayisini oluşturmak, Türk milletinin öncelikli hedeflerinden birisi olmuştur. 1923 yılında, Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğinde düzenlenen İzmir İktisat Kongresi'nde, ülkemizi tarım, sanayi, ticaret konusunda ön plana taşıyacak girişimler tartışılmış, özellikle harp yıllarında şeker konusunda çekilen sıkıntılar göz önünde tutularak, şekerin daimi üretimi konusunda kararlar alınmıştır (Akın, 2001).

Ekonomik açıdan oldukça sıkıntılı geçen bu süreçte, sanayi alanında yaptığı büyük girişimler ile kendi kaynaklarını kullanarak gelişen kentlerden birisi olan

Uşak'ta da zamanında sağlam temeller üzerinde şekillenen sanayi, bir süre sonra yeniden hareketlenmiştir. 1923 yılında, kasaba demiryolu idaresi tarafından, tüccarlara özel hizmet veren vagonların çalıştırılması, ticari anlamda önemli bir başlangıç sayılmaktadır (Tutsak, 2001a). Özellikle Molla Ömeroğlu Nuri Şeker Bey'in uğraşları sonucu 1926 yılında açılan ve ülkenin ilk sanayi hamlesi olarak da değerlendirilen Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası, Türkiye'nin ilk şeker fabrikası olmasından dolayı büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca şeker fabrikası, bir sanayi kenti kimliği taşıyan Uşak için; ekonomik, sosyal ve kültürel hayat ile tarım ve hayvancılığı da olumlu yönde etkilemiştir (Ergül ve Saf, 2009).

Şekil 3.45 Uşak Şeker Fabrikası - 1938 yılı (http://urun gittigidiyor.com/ koleksiyon/1938-usak-seker-fabrikasi-fotokart)

Öte yandan kentlerin gelişimini etkileyen deprem, sel, yangın gibi doğal afetler ile salgın hastalıklar, Uşak kentinde de kayıplara neden olmuş ve bölge 1867, 1894, 1922 senelerinde geçirdiği üç büyük yangın felaketinin de etkisiyle, önemli ölçüde Kurtuluş Savaşı'ndan sonra şekillenebilmiştir (Tümer, 1971). Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren, bozulan fiziki yapıyı değiştirmek için imar hareketlerinin başladığı kazanın kalkınmasında ve bayındırlık konusunda, dönemin Belediye başkanları Mustafa Helvacıoğlu (1922-1926), Mustafa Kaşıkçı (1926-1927), Süleyman Köleoğlu (1927-1928) ve Kamil Kabalak (1933-1934), çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur (Tümer, 1971).

Yunan ordusunun yarattığı büyük tahribatlar sonucu, bazı mahallelerin tamamen yandığı ve birçok yapının yok olduğu kaza merkezindeki ilk planlama çalışması, Mustafa Helvacıoğlu yönetimindeki meclis tarafından 1926 yılında kaza haritasının

çıkartılması ile başlar. Fakat belediye başkanının istifası ile çalışmalar yarım kalır (Ergül ve Saf, 2009). 1927 yılında ise merkezde bulunan "*Koca Mezarın"*, merkezden uzak bir bölgeye taşınması konusu gündeme gelir ve kentte 1936 yılına kadar programsız bir şekilde gerçekleştirilen imar faaliyetleri, 1934-1937 yılları arasında başkanlık yapan Hakkı Doğan'ın, Mühendis Şakir Kılıç'a yaptırdığı çalışmalarla birlikte daha düzenli bir hale getirilir (Solak, 2002). İlk belediye teşkilatı 1767 yılında kurulan Uşak'ın, belediye sınırları 1939 yılında tespit edilmiş olup, 1951 yılında haritası; 1953 yılında ise ilk imar planı hazırlanmıştır (Uşak il yıllığı, 1967). 1954 yılında hazırlanan kent planında, pazar yeri olarak kabul edilen olan "*Koca Mezar"* bölgesi, günümüzde de pazar yeri olarak kullanılmaktadır (Tümer, 1971).

Şekil 3.46 Mal pazarı - buğday pazarı ve Burma Cami'nin 1942 yılında çekilmiş bir fotoğrafı (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

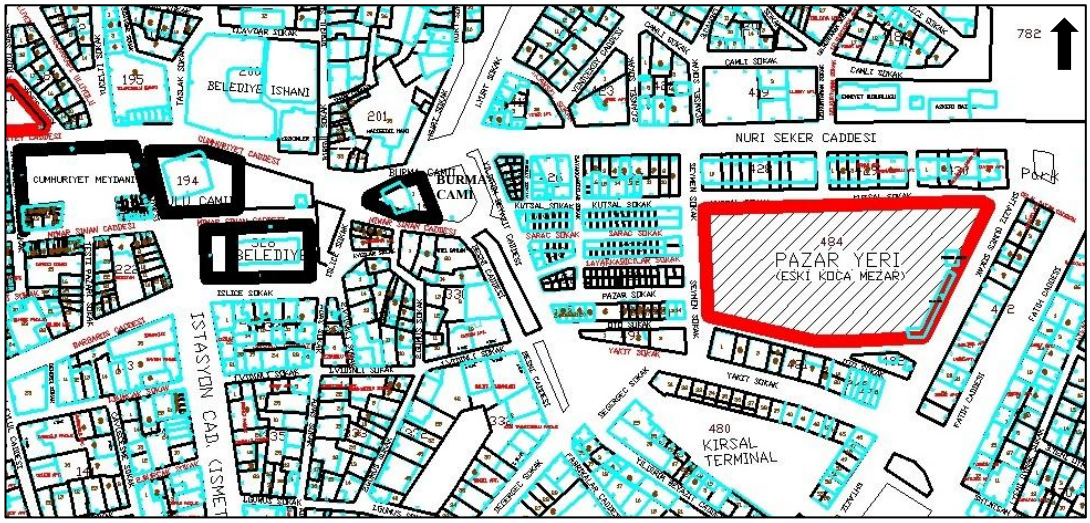

Şekil 3.47 Günümüz Uşak haritası üzerinde pazar yerinin konumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan harita üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

1926 yılında; Ticaret Odası, Cumhuriyet Halk Fırkası, Türk Ocağı, Muallimler Birliği, Tayyare Cemiyeti, Hilal-i Ahmer, Himaye-i Etfal Cemiyetlerinin şubeleri, yedi büyük şirket, beş un ve iplik fabrikası ile merkezde dokuz mektebi olan Uşak'ta, ayrıca Esnaf ve Terziler Cemiyetleri de bulunmaktadır (Solak, 2002).

Tablo 3.5 1928 Ticaret Salnamesine göre Uşak'ta ticaretle uğraşanların meslekleri ve sayıları (Uşak Ticaret ve Sanayi Odası Rehberi)

MESLEK	**SAYI**	**MESLEK**	**SAYI**
Araba İmal ve Tacirleri	4	Kunduracılar	21
Bakırcılar	2	Kuyumcu	1
Bakkallar	113	Kükürt Tacirleri	1
Berberler	23	Lokantacılar	5
Bıçakçılar	2	Manifaturacı	60
Çilingirler	8	Marangoz	5
Debbağlar	56	Meyan Kökü Tic.	9
Demirciler	25	Nakliyatçı	1
Dikiş Makinası Tacirleri	1	Nalbur	10
Doktorlar	2	Saatçiler	5
Eczacılar	2	Saraçlar	6
Ekmekçiler	12	Sarraf	1
Eskiciler	8	Pekmez Tüccarı	3
Fabrikalar	5	Semerciler	8
Fotoğrafçı	1	Simsarlar	1
Halıcılar	19	Taşçılar	1
Hallaçlar	3	Tenekeciler	4
Hancılar	10	Terziler	16
Helva İmalatçıları	3	Tüfekçiler	2
İp Tacirleri	10	Un ve İrmik Tacirleri	27
Kahvehane - Kıraathane	13	Üzüm Tacirleri	15
Kalay Tacirleri	15	Yapağı ve Yün Tacirleri	9
Kasaplar	5	Zahireciler	1

Cumhuriyetin ilk yıllarında Uşak'ın kapladığı alan, bugünkü Uşak'ın %15'i kadarken, 1950'li yıllara doğru zamanla gelişerek biraz daha büyüyen kaza, tam anlamıyla il statüsüne ulaştığı 1953 yılından sonra gelişmeye başlamıştır (Şekil 3.49) (Bilgen, 1999; Solak, 2002).

Şekil 3.48 Uşak manzarası - 1928 yılı (http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-nadir-fotograf)

Tablo 3.6 1923-1930 yılları arasında Uşak'ın kapladığı alanın bölgesel dağılımı (Bilgen (1999)'dan alınan bilgilere göre oluşturulmuştur)

BATIDA	Küçükpazar'dan – Kocakıran Çeşmesine kadar
GÜNEYDE	Dörtyol'un batısı ve vilayetin doğusuna kadar
DOĞUDA	Günümüzde hal binası olan yere kadar (O zamanlar mezarlık)
KUZEYDE	Mutaf Camii'nin güneyinden Aliağa Camisine kadar

Tablo 3.7 1950'li yıllarda Uşak'ın kapladığı alanın bölgesel dağılımı (Bilgen (1999)'dan alınan bilgilere göre oluşturulmuştur)

BATIDA	Karakıran Mevkii'nin tamamı (Bugünkü Kemalöz ve Cumhuriyet Mahalleleri)
GÜNEYDE	Ünalan ve Kurtuluş Mahalleleri'nin tamamı ile devlet hastanesini içine alan bölge
DOĞUDA	Emniyet Müdürlüğü'nün üstü
KUZEYDE	Doğala Mezarlığı

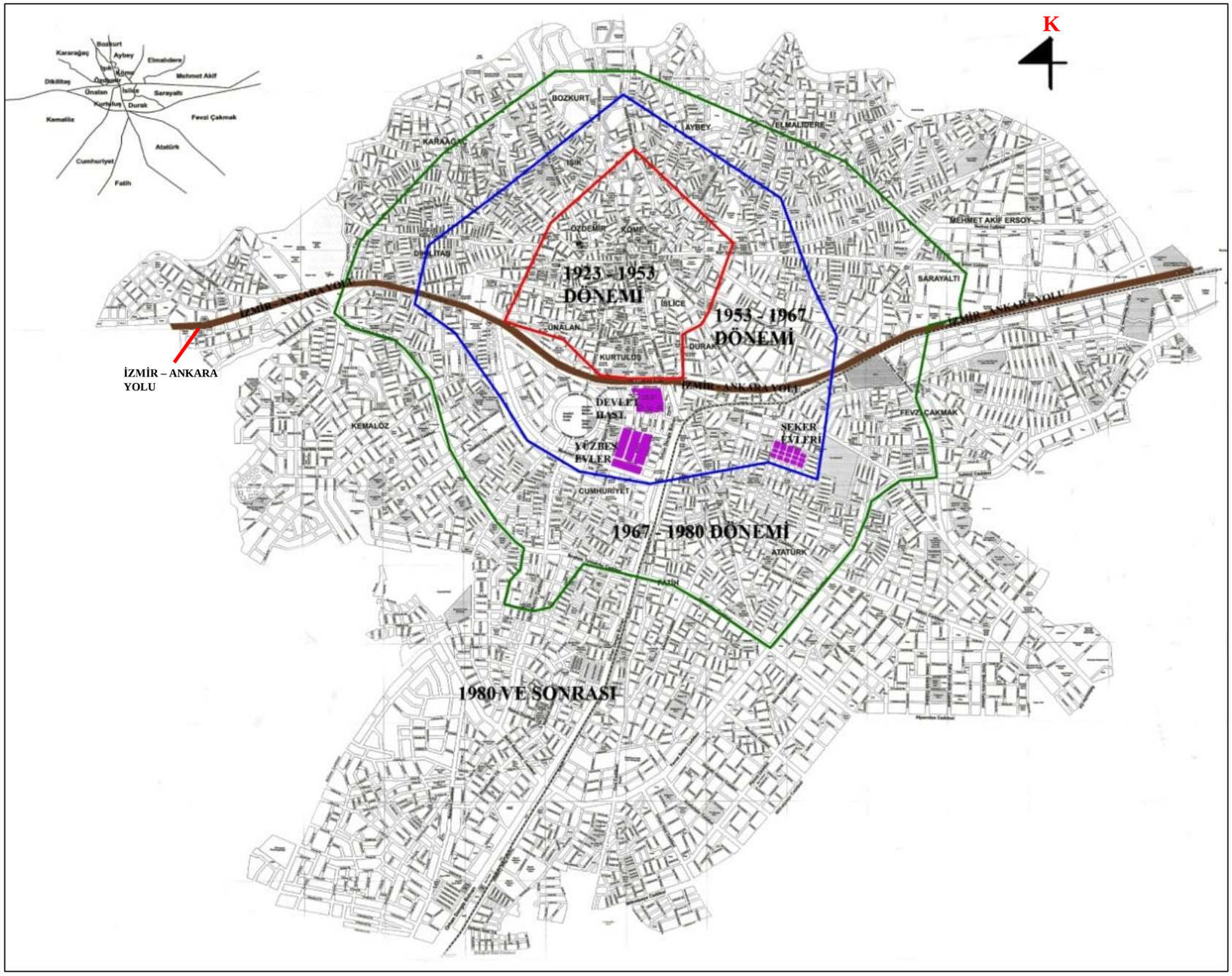

Şekil 3.49 1923'ten günümüze büyüyen Uşak kentinin sınırları (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan mevcut Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

İmar planı 1953 yılında hazırlanan kent, 1928'de on bir mahalleden oluşmaktadır. Bu mahalleler kuruluş sırasına göre;

1. Aybey (Eybek-İbek),
2. Köme (Cuma),
3. İslice,
4. Özdemir (Burhan Fakih),
5. Karaağaç,
6. Ünalan (Hacı Hasan),
7. Kurtuluş (Sabah),
8. Kemalöz (Gâvur),
9. Işık (Kamer),
10. Bozkurt (Hacı Hıdır),
11. Durak (Hamidiye-Yörükler) Mahalleleridir (Solak, 2002).

1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra, Uşak'ın güneybatısındaki Menos kasabasına yerleşen Selçuklular, buraya *"Mende"* adını verirler. Zamanla çoğalan nüfus, o tarihlerde boş olan Uşak'a doğru kayar ve yerleşim Ey–Bey'in öncülüğünde gerçekleştiğinden, bölge *"Aybey"* olarak adlandırılır (Bilgen, 1999). Böylece kent en eski mahallesi olan Aybey Mahallesi'nden, güneye ve batıya doğru büyüyerek gelişir (Şekil 3.50).

Şekil 3.50'de, 1967 yılına kadar kenti oluşturan on bir mahalle, farklı renklerle ifade edilmiş ve kuruluş sırasına göre numaralandırılmıştır. İzmir-Ankara yolunun kuzey bölgesinde konumlanan bu mahalleler, 1960'lı yılların sonuna kadar sayı olarak değişiklik göstermeseler de zaman içinde alansal olarak büyümüşlerdir. Bölgede yaşayan Müslüman halk bütün mahallelere dağılırken; Gayr-ı Müslimler genellikle Kemalöz (Gâvur) ve Ünalan (Hacı Hasan) mahallelerinde yaşamışlardır. 1967 yılına gelindiğinde ise on bir mahalleye ek olarak, Sarayaltı ve Fevzi Çakmak Mahalleleri eklenmiştir. 1973 yılından sonra, Elmalıdere, Cumhuriyet ve Atatürk Mahallelerinin de eklenmesiyle on altıya çıkan mahalle sayısı, 1997 yılında

kurulan Fatih, Mehmet Akif Ersoy ve Dikilitaş Mahalleleri ile birlikte on dokuza ulaşmıştır (Solak, 2002).

Şekil 3.50'de görüldüğü gibi, Kemalöz Mahallesi günümüz Ünalan Mahallesi'nin sınırlarında iken, zamanla İzmir-Ankara yolunun güney bölgesine doğru genişlemiş ve Ünalan Mahallesi'nden ayrılmıştır. Aynı şekilde, Cumhuriyet Mahallesi Kurtuluş'tan, Atatürk Mahallesi Fevzi Çakmak'tan, Mehmet Akif Ersoy Mahallesi Elmalıdere'den, Dikilitaş Mahallesi Karaağaç'tan ve Fatih Mahallesi de Atatürk Mahallesi'nden ayrılarak birer mahalle olmuşlardır.

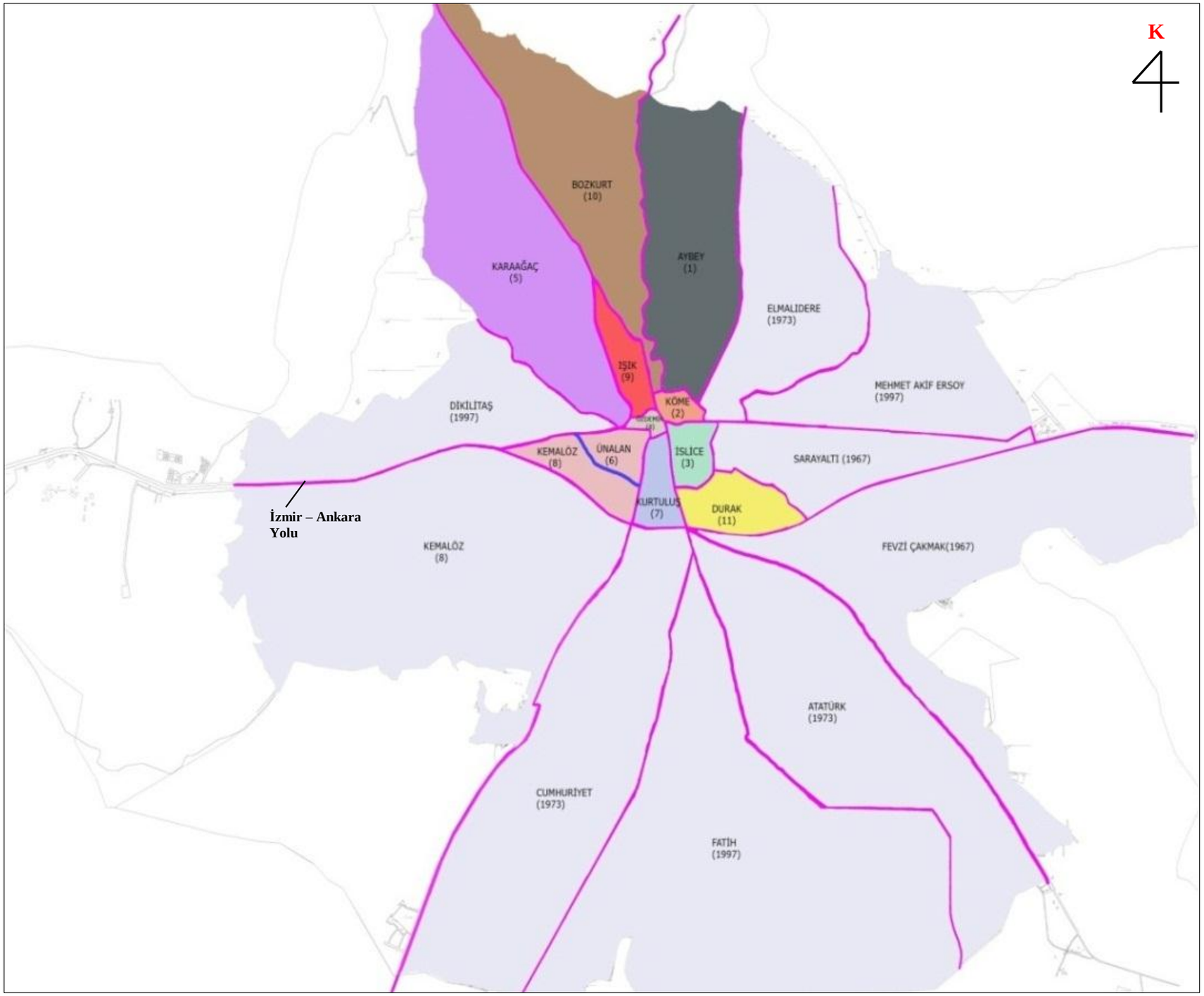

Şekil 3.50 1967 yılına kadar Uşak Kentini oluşturan on bir mahalle (farklı renklerle ifade edilen mahalleler) ve sonradan eklenen mahalleler (Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

3.2.2.2 1953 – 2000 Dönemi

Uşak kentinde, 1953-2000 yılları arasında yaşanan gelişmeler; 1953-1967, 1967-1980 ve 1980-2000 olmak üzere, üç ayrı dönemde incelenmiştir. İl statüsüne ulaştığı 1953 yılı, kent için bir dönüm noktası olmakla birlikte, 1967 yılında İzmir-Ankara yolunun açılmasıyla yaşanan gelişmeler ile yüksek apartman yapılarının yaygınlaşmaya başladığı 1980 yılı, kentin Cumhuriyet Dönemi'nde geçirdiği önemli kırılmalardır.

3.2.2.2.1 1953-1967: Uşak'ın İl Oluşuyla Birlikte Kentte Yaşanan Gelişmeler. Uşak'ın il olmasıyla birlikte, 1953 yılında kentin ilk imar planı hazırlanmış ve hazırlanan bu imar planında da görüldüğü gibi, öncelikle kentin simge yapılarından olan Belediye binası, Hükümet Konağı gibi kamusal yapıların inşasına başlanmıştır. İmar faaliyetlerinin her geçen gün daha da hızlandığı kentte; idari ve sosyo-kültürel yapılar ile sağlık, banka eğitim, endüstri ve konut yapılarının sayısı da giderek artmıştır.

Hemen hemen 1950'li yılların sonuna kadar, Dörtyol'un (Şekil 3.56, şekil 3.57) güneyinde hiç bir yerleşimin bulunmadığı kentte, 19. yüzyılın sonlarına doğru - tarlalarla çevrili bir bölgede - Fransızlar tarafından yapılan tren istasyonu, Uşak halkı için oldukça uzak ve bir o kadar da önemli bir merkezdir (Sunucu, 2004). Ayrıca, günümüzde stadyum, Sigorta Evleri ve Yüzbeş Evler'in bulunduğu bölge de (Şekil 3.53) 1960'lı yıllara kadar, "*Koca Yazı*" olarak adlandırılmıştır. Çünkü bölgede uzun yıllar yapılaşma olmamış ve bölge harman yeri olarak kullanılmıştır. Aslında "Koca Yazı", 1867 yılında çıkan ve kenti tamamen yok ettiği düşünülen yangın felaketinden önce, ormanlarla kaplı bir bölgedir. Fakat yangın sonrasında, halk kolay bir şekilde evlerini yeniden yapabilsin diye, ormanların kesilmesine izin verilmiş, böylece tek bir ağacın bile kalmadığı çayırlık alanlara dönüşmüştür (Sunucu, 2004).

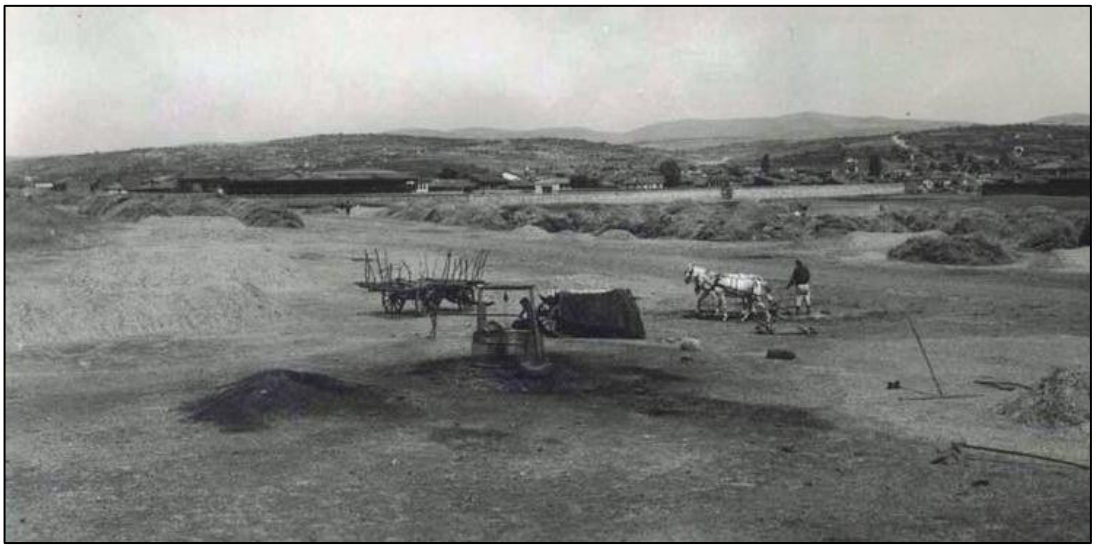

Şekil 3.51 Geçmişte Koca Yazı olarak adlandırılan bölgenin 1960'lı yıllara kadar görünümü - halk harman yerinde (Sunucu, 2004)

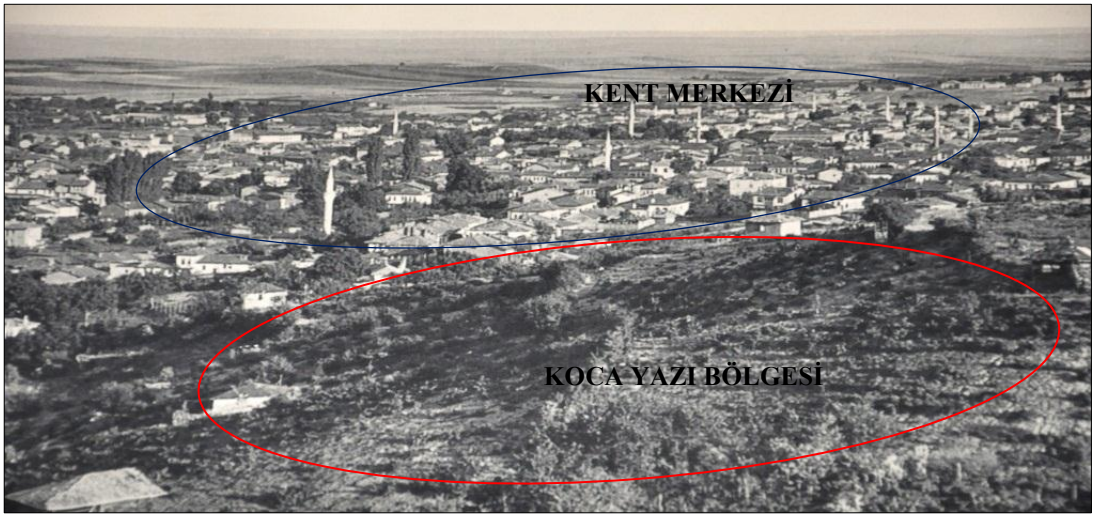

Şekil 3.52 1950'li yıllarda Koca Yazı Bölgesi'nden kent merkezinin görünüşü (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

1957 yılında, "*Şeker Evleri*" adı altında düzenli konutların ve 1958 yılında da "*Yüzbeş Evler"* olarak adlandırılan, yüz beş konutluk bir sitenin yapılmasıyla (Solak, 2002), yapı kooperatifleri ve lojmanların çevresinde başlayan imar hareketleri ile kentte güney yönde, yani geçmişte "*Koca Yazı*" olarak adlandırılan bölgeye doğru bir gelişmeye başlamıştır.

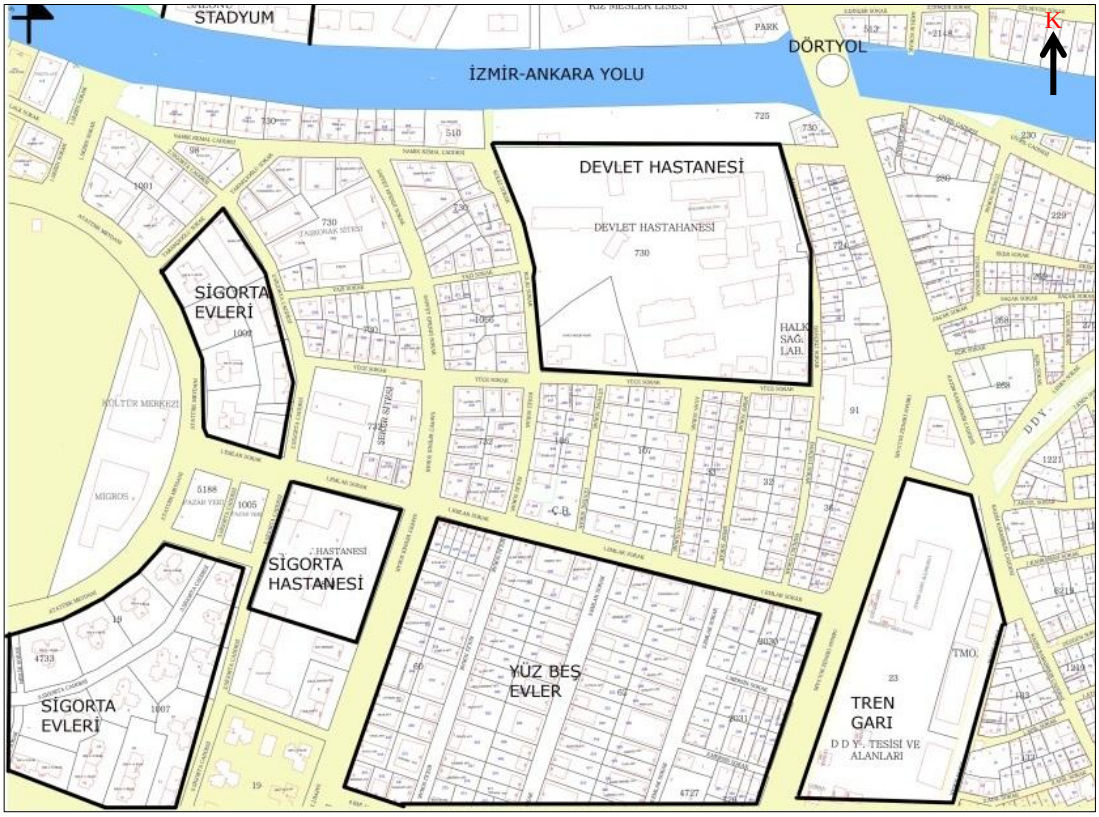

Şekil 3.53 1960'lara kadar Koca Yazı olarak adlandırılan bölgenin mevcut durumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Yapımına Şeker Evleri'nden önce başlanan Yüzbeş Evler'e, o dönem için kent merkezinden uzak oluşu ve mimarisinin beğenilmemesi gibi nedenlerden dolayı, halk ilgi göstermemiş ve henüz kaba inşaat halindeyken yapımına ara verilmiştir. Tek evler, ikiz evler ve sıra evler olmak üzere, üç farklı tipolojide inşa edilen Yüzbeş Evler, halkın alışık olduğu konut tipolojisinden farklı olarak, halkın deyimi ile çatıları yere değen küçücük evlerdir. Yüzbeş Evler'in yapımı durduktan birkaç yıl sonra ise Şeker- İş Sendikası'nın yaptırdığı Şeker Evleri'nin inşasına başlanır ve Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası'nda çalışan işçiler, borçlarını uzun bir döneme yayarak ödemeleri koşulu ile ev sahibi olurlar. Böylece, yapı kooperatiflerini benimseyen Uşak halkının, Yüzbeş Evler'e ilgi duymaya başlamasıyla, bölgenin değeri de artar (Sunucu, 2004). İlk yapıldığı yıllarda, Uşak'ın çok dışında kalan bu bölgeler, günümüzde kentin tam ortasında ve kent merkezine çok yakın bir konuma sahiptir.

Şekil 3.54 Birçoğu yıkılarak yerini apartman bloklarına bırakan Yüzbeş Evler'in bulunduğu bölgenin mevcut durumu – korunabilen örneklerden bir tanesi

Şekil 3.55 Birçoğu yıkılarak yerini apartman bloklarına bırakan Şeker Evleri'nin bulunduğu bölgenin mevcut durumu – korunabilen örneklerden birkaç tanesi

1960'lı yıllara kadar Uşak; kuzeyde tarihi kent merkezi, güneyde 1900'lü yılların başında Fransızlar tarafından yapılan tren istasyonu ve doğuda 1926 yılında açılan Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası olmak üzere, birbirinden kopuk üç merkez bölgeden oluşmaktadır (Şekil 3.56). Her biri ticari hayatın ana merkezi olan bu bölgeler arasında, o döneme kadar çok az yapılaşma mevcutken, 1957-1958

yıllarında yapılan kooperatif evleriyle birlikte, bölgede yapılaşma başlamış ve üç ana merkez giderek birbirine yaklaşmıştır.

Başarıyla tamamlanan yapı kooperatifi ve lojman uygulamalarından sonra, Türkiye genelinde olduğu gibi Uşak'ta da başlayan yap-sat dönemi ile kentler duyarsız bir şekilde tahrip edilmiş; kent merkezlerine yapılan müdahaleler hızla artmıştır. Ayrıca, yapıldığı dönem için yeterli olan - beş on pafta ile sınırlı - 1953 yılı imar planı da 1960'lı yıllarda köyden kente göç eden nüfusun arsa taleplerini karşılamayınca, kaçak yapılaşmalar oluşmaya ve kent plansız bir şekilde büyümeye başlamıştır (Bilgen, 1999).

Şekil 3.56 Kentteki üç merkez bölgeyi birleştiren Şeker Evleri ve Yüzbeş Evler'in kent merkezindeki konumları (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan mevcut kent planı üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

1960 yılında gerçekleşen ve Cumhuriyet tarihindeki ilk askeri darbe olan 27 Mayıs İhtilali, kentteki yatırımları yavaşlatsa da 1965 yılından sonra, imar faaliyetleri yeniden hareketlenmiştir (Bilgen, 1999).

3.2.2.2.2 1967 - 1980: Kentin İzmir - Ankara Yolunun Açılmasıyla Birlikte Güney Yönde Büyüyerek Gelişmesi. Kentte doğu - batı doğrultusunda uzanan ve 1966 yılında hizmete giren, İzmir - Ankara arası E-23 Karayolu, kenti kuzey ve güney olmak üzere iki bölgeye ayırmaktadır (Şekil 3.56). Bu yolun açılmasıyla birlikte, güney yönde büyümeye başlayan Uşak'ın, kuzey bölgesindeki ilk mahallelerinde (Şekil 3.50), tarihi kent dokusunun izlerine rastlanmak mümkündür. Fakat son yıllarda yapılan imar faaliyetleri, koruma kapsamına alınmamış olan bu tarihi dokuyu yok etmiş ve yığma yapım sistemiyle yapılan evlerden bazıları, yerini betonarme karkas yapılara bırakmıştır. Bir kısmının bugün hala ayakta olmasının nedeni ise yeni yerleşimlerin, İzmir-Ankara yolunun güney bölgesine kayması olmuştur (Sayan, 1997).

Şekil 3.57 İzmir-Ankara yolu ile İstasyon Caddesi'nin kesişimindeki Dörtyol (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

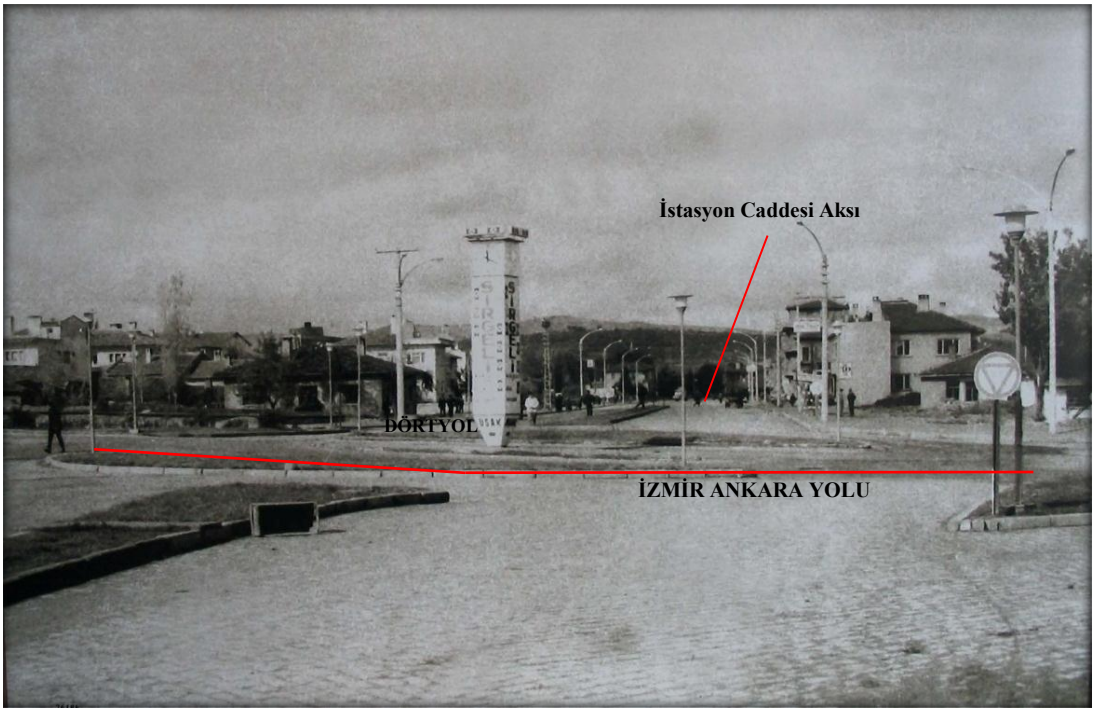

Şekil 3.58 İzmir-Ankara yolu ilk açıldığı yıllarda Uşak Dörtyol (1970 öncesi) (Taşkın Özler fotoğraf arşivi)

İzmir-Ankara yolu ilk açıldığı yıllarda, günümüzde *"Dörtyol"* olarak bilinen kavşak - meydanın tam ortasında Sirgeliler tarafından yaptırılan bir saat kulesi (Şekil 3.58) bulunduğu için -*"Sirgeli Kavşağı"* olarak da anılırdı (Sunucu, 2006).

Şekil 3.59 İzmir-Ankara yolu ilk açıldığı yıllarda (1970 öncesi) Uşak Dörtyol (Sunucu, 2006)

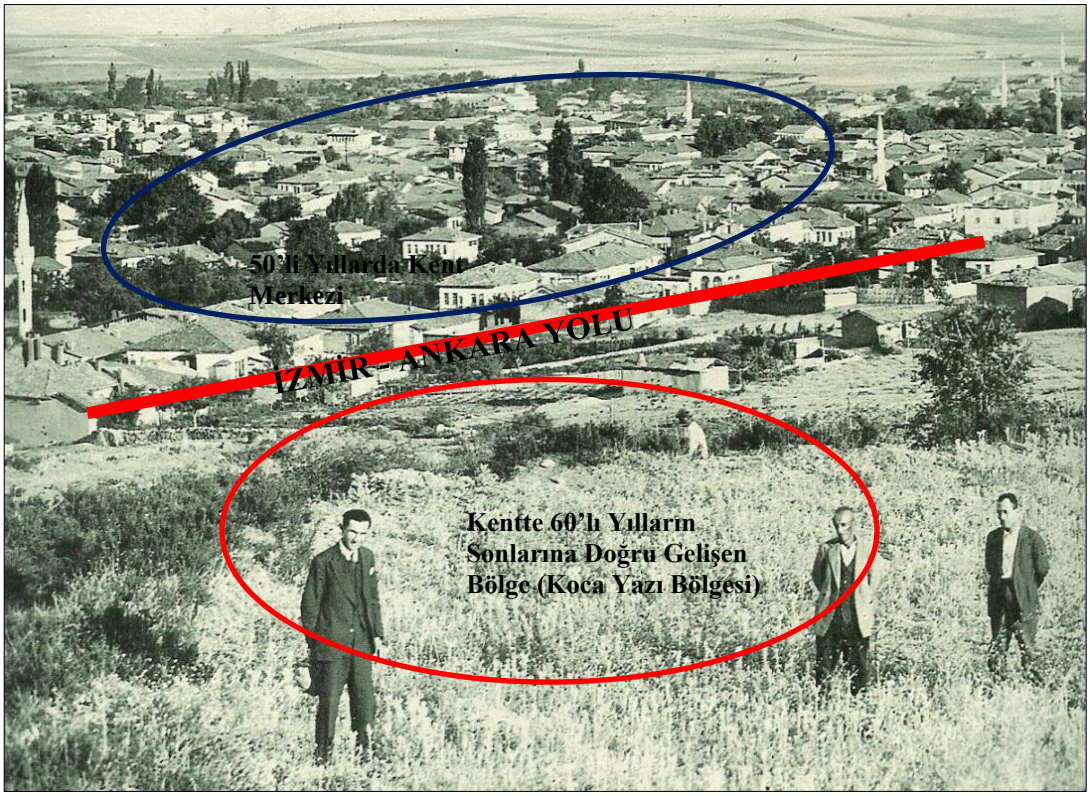

Şekil 3.60 1966 yılında İzmir-Ankara yolunun açılmasıyla güneye doğru gelişen kentin 1950'li yıllarda Koca Yazı Bölgesi'nden görünüşü (Taşkın Özler fotoğraf arşivi)

Şekil 3.61 Günümüzde Koca Yazı Bölgesi'nden kentin genel görünümü ve İzmir-Ankara yolu

Şekil 3.62 Geçmişte Koca Yazı olarak adlandırılan bölgenin mevcut durumu

İzmir-Ankara yolunun açılmasıyla birlikte güney yönde gelişen Uşak'ta, çok katlı apartmanlar ise 1970'li yıllarda, yani kentteki ilk yapı kooperatifi ve lojman uygulamalarından sonra yapılmaya başlamıştır. İlk örneklerinin, İstasyon Caddesi'nin Dörtyol'a yakın olan bölgesinde ve Ankara yolundaki Bağ-Kur Blokları ile görüldüğü apartmanlar, kentin yeni gelişen bölgelerini ve İzmir-Ankara yolunun her iki tarafını hızla doldurmaya devam etmiştir.

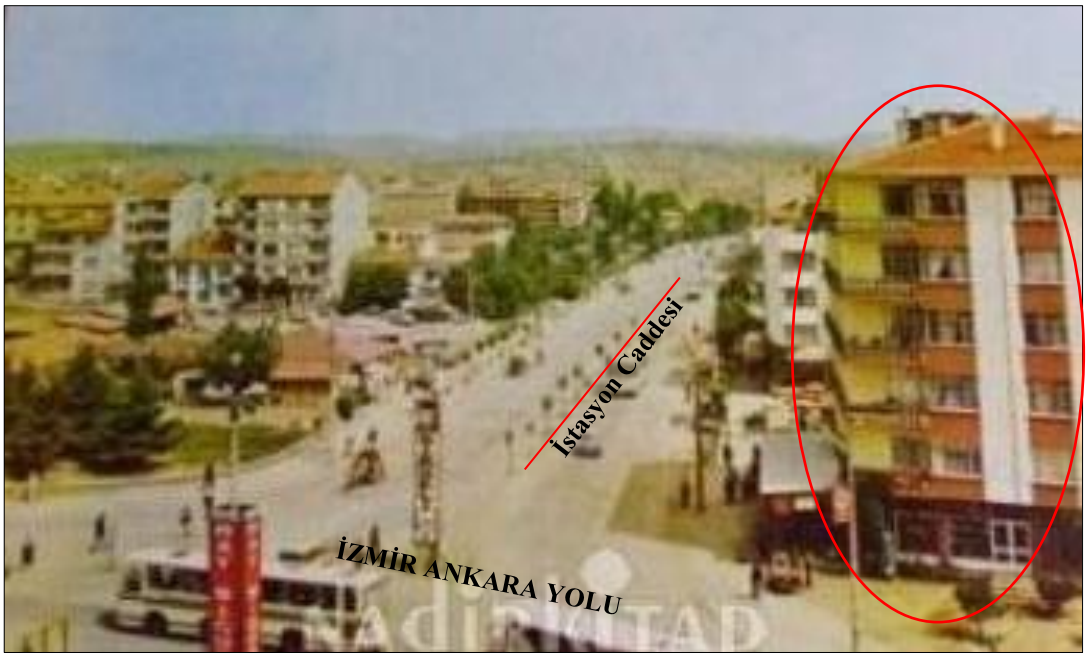

Şekil 3.63 1970'li yılların ortalarında yapılan ilk apartman örneklerinden birinin Uşak Dörtyol mevkiinden 80'lerin başında çekilmiş fotoğrafı (Nadir Sahaf fotoğraf arşivi)

Şekil 3.64 İzmir-Ankara yolu üzerine yapılan ilk apartman örneklerinden Bağ-Kur blokları

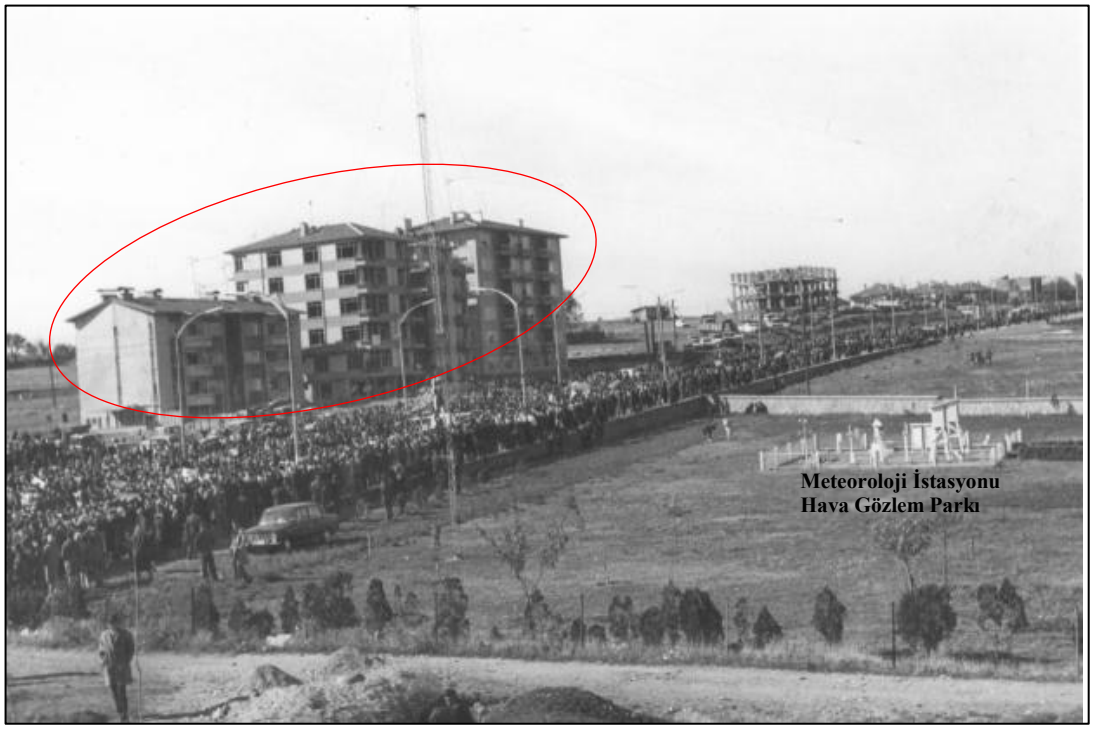

Şekil 3.65 İzmir-Ankara yolu üzerine ilk yapılan apartmanlar - 1970'li yıllar (Sunucu, 2006)

Şekil 3.66 1970'lerin sonlarında İzmir-Ankara yolu ve çevresi (Sunucu, 2006)

Şekil 3.67 İzmir-Ankara yolunun 2006'da çekilmiş bir görüntüsü (Uşak Belediyesi basın bürosu)

1960'lı yıllara kadar Uşak'ta, evlerin çoğu yüksek bodrumlu, tek veya iki katlı olmakla birlikte, üç katlı evler de yok denilebilecek kadar azdır. Alt katlarındaki bazı odaları; turşu, bulgur, tarhana, mercimek ve nohut küplerinin saklandığı veya hindi, koyun gibi hayvanların beslendiği kilerler olarak kullanılan Uşak evlerinin, bitişik düzende bile olsa mutlaka kendilerine ait, içini meyve ağaçlarının süslediği geniş bahçeleri olurdu (Sunucu, 2004).

1950'li yılların sonunda ise geleneksel Uşak evlerinin özelliklerini taşıyan, tek veya iki katlı yapılardan oluşan *"Yüzbeş Evler"* ve *"Şeker Evleri"* ile başlayan toplu konut girişimleri, 1970'li yıllarda apartmanlaşma sürecinin başlamasıyla birlikte yön değiştirerek devam etmiştir. Alt yapısı hazırlanmadan, Uşak'ın en verimli tarım alanlarında, 1976 - 1977 yıllarında *"Halk Konutları"* adı verilen toplu konut uygulamaları ve geçmişte *"Koca Yazı"* olarak adlandırılan bölgede, SSK'da çalışan memur aileleri için Sigorta Evleri yapılmıştır (Sunucu, 2004).

Şekil 3.68 Halk konutları toplu konut uygulamasından bir örnek

3.2.2.2.3 1980 - 2000: Kentte Yüksek Apartman Yapılarının Yaygınlaşması. Türkiye'de 1980'lerden sonra yapı üretimi konusunda en önemli olay, Toplu Konut Yasası'nın uygulamaya koyulmasıyla birlikte, toplu konut üretiminin

hızlanmasıdır. Kooperatifler ve TOKİ'nin yürüttüğü büyük projeler için, ilk olarak kentteki boş alanlar seçilse de giderek kent çevresindeki yeşil alanlar da kullanılmaya başlanmıştır (Sey, 1998b).

Uşak kentinde de 1980'li yıllardan sonra, ekonomik kaygılar ile şekillenen yüksek katlı yapılaşma düşüncesi, kentin güneyindeki boş alanlarda gerçekleştirilen uygulamaların yanı sıra, yeni gelişen bölgelerin de dışına çıkmış ve özgün kent dokusunu bozmaya başlamıştır. Kent ile bütünleşen bahçeli ve müstakil Uşak evleri yıkılarak, yerini çok katlı apartman bloklarına bırakmıştır. Yüzbeş Evler ve Şeker Evleri olarak adlandırılan konut bölgeleri de bu dönüşümlerde zarar görmüş, yaklaşık otuz yıllık müstakil konutlar yıkılarak, yerlerine dört beş katlı apartmanlar yapılmaya başlanmıştır (Şekil 3.69).

Şekil 3.69 Günümüzde Yüzbeş Evler Bölgesi'ni saran apartman blokları

Özgün kent dokusunun bilinçsizce tahrip edildiği Uşak'ta, kaçak yapılaşmaların sayısı da oldukça fazladır. Bu durum, 1986 yılında çıkarılan 1/1000 ölçekli imar planı paftalarında da net bir şekilde görülmektedir (Bilgen, 1999). Kentte, kaçak olarak yapılan yapıların %90'ı yıktırılarak veya revize edilerek

düzenleme yapılmış, kaçak yapılaşmalara alt yapı hizmetleri götürülmemiş ve önemli para cezaları verilmiştir (Bilgen, 1999).

Tablo 3.8 1998 yılında Uşak kent merkezinde tespit edilen kaçak yapılar (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü)

MAHALLE ADI	**KAÇAK YAPI SAYISI**	**ORAN (%)**
Atatürk	101	15,9
Aybey	30	4,8
Bozkurt	9	1,4
Cumhuriyet	67	10,6
Dikilitaş	14	2,2
Durak	74	11,7
Elmalıdere	62	9,8
Fatih	37	5,9
Fevzi Çakmak	90	14,2
Işık	5	0,8
İslice	5	0,8
Karaağaç	35	5,6
Kemalöz	72	11,4
Kurtuluş	18	2,8
Köme	4	0,7
Mehmet Akif Ersoy	54	8,5
Özdemir	-	-
Sarayaltı	30	4,8
Ünalan	24	3,8
TOPLAM	631	100

Belediyeye ait bazı yeşil alanlarda bile kaçak yapılaşmaların olduğu kentte, bu yapılaşmaların yeni inşaat alanı kazanımında yarattığı güçlükler nedeniyle, imar planı revizyonları ve ilave imar planları hazırlanır. 1995 yılında, 1/5000 ölçekli nazım imar planı onaylanır ve 2000 yılında çıkarılan imar planı ile kent son halini alır (Bilgen, 1999).

2007 yılında yapımına başlanan ve elli beş gün gibi kısa bir sürede tamamlanan Şehit Mehmet Bozkuş Köprüsü, trafiğin çok yoğun olduğu İzmir-Ankara yolunun Dörtyol Mevkii'nde, trafiği rahatlatarak kaza oranını en aza indirmek için Belediye Başkanı Mesut Apaydın döneminde yapılmıştır. Yapımı ile büyük tartışmalara neden olan ve kentin girişinde görsel bir kirlilik olarak görülen köprü, diğer illerle bağlantıyı sağlayan bir çevre yolunun bulunmadığı Uşak kentinde, kent merkezinden geçen bir çevre yolu niteliğindedir.

Şekil 3.70 Şehit Mehmet Bozkuş Köprüsü inşa edilirken çekilmiş bir fotoğraf (http://www.panoramio.com/photo/6326749)

Şekil 3.71 Şehit Mehmet Bozkuş Köprüsünün mevcut durumu

BÖLÜM DÖRT
UŞAK KENT DOKUSUNU OLUŞTURAN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARİ MİRAS ÖGELERİ

Uşak kent dokusunu oluşturan Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası, sokak ölçeğinde ve mimari ölçekte olmak üzere, iki şekilde ele alınmıştır. Sokak ölçeğinde yapılan analizlerde, kentin en önemli ticari arteri olan İstasyon Caddesi; mimari ölçekte yapılan analizlerde ise işlevlerine göre idari yapılar, eğitim yapıları, banka yapıları, endüstri yapıları, sağlık yapıları, sosyal ve kültürel yapılar ile konut yapıları olmak üzere yedi bölüme ayrılan, farklı yapı tipolojileri incelenmiştir.

4.1 Uşak İstasyon Caddesi ve Çevre Dokusu

Kentte, kuzey-güney doğrultusunda uzanan Uşak İstasyon Caddesi, 15. yüzyılda inşa edilen Ulu Cami ile 19. yüzyılın ikinci yarısında inşa edilen tren garını (Uşak İstasyonu) birbirine bağlayan, önemli bir aks konumundadır. Caddenin kuzeyinde; Bedesten, arasta ve hanların bir araya toplandığı tarihi kent merkezinin de bir parçası olan Uşak Ulu Cami, güneyinde ise tren garı yer almaktadır (Şekil 4.1).

Osmanlı ve İslam kentlerinin kuruluşunda, ticaret ile dinin sosyal hayattaki önemi oldukça etkili olmuştur (Altunan, 2001). Bu nedenle, şehircilik anlayışının bu temel felsefe üzerinde şekillendiği ve karayolu ulaşımının uzun yıllar gelişmediği Uşak'ta da ticari ve sosyal hayatta ağırlıklı olarak kullanılan İstasyon ile kentin çekirdeğinde yer alan Ulu Cami, kentin yapılanmasındaki önemli faktörler olarak görülmektedir.

Kent merkezi içinde ana aks konumunda yer alan ve ticari faaliyetlerin yoğun olduğu geleneksel kent merkeziyle de iç içe olan İstasyon Caddesi, tarih boyunca oldukça önemli bir konumda yer almıştır. Ayrıca, Cumhuriyet Dönemi'nde kentte yaşanan gelişmeler ve il statüsüne ulaştığı 1953 yılından sonra oluşan yönetim merkezinin, geleneksel merkez ile bir arada oluşu, İstasyon Caddesi'nin önemini daha da arttırmıştır.

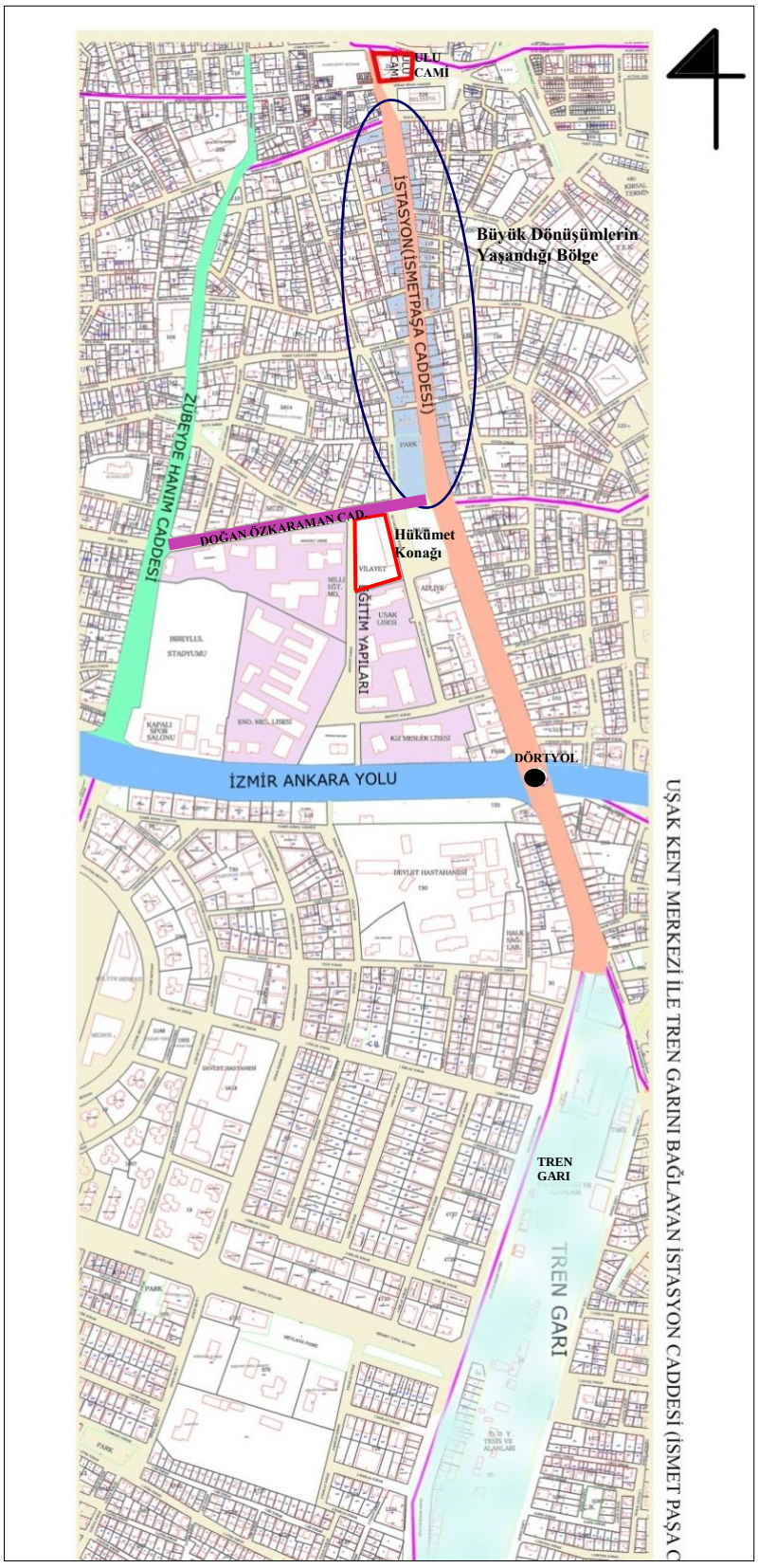

Şekil 4.1 İstasyon Caddesi aksı ve cadde üzerinde dönüşüm yaşanan bölge (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Kentte, Cumhuriyet Dönemi'nde inşa edilen çok sayıda yapı, Uşak kentinin modernleşme aksı olarak gelişen İstasyon Caddesi'nde veya cadde ile bağlantılı diğer akslar üzerinde konumlanmıştır. Eğitim yapıları, sosyal ve kültürel yapılar, sağlık yapıları ile konut yapıları, genel olarak kent merkezinde yaygın olarak yer alırken; idari yapılar ve banka yapıları ise İstasyon Caddesi üzerinde sıralanmıştır (Şekil 4.2).

Tez çalışması kapsamında incelenen Cumhuriyet Dönemi yapılarının, kent merkezindeki dağılımını gösteren şekil 4.2'de de görüldüğü gibi, endüstri yapıları kapsamında incelenen Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası ise İstasyon Caddesi'nden oldukça uzak bir konumda bulunmasına rağmen, caddenin uzantısında yer alan İstasyon ile direk bağlantılıdır.

20. yüzyılın ikinci yarısından sonra ise hızlı ve kontrolsüz bir şekilde büyüyen Uşak kentinde, önemli bir Cumhuriyet Dönemi mirası yitirilmiştir. Böylece, insan ölçeği ile uyumlu, yaşamsal kalitesi yüksek olan özgün kent dokusu giderek tahrip edilmiş; İstasyon Caddesi ve uzantılarında ciddi bir kimlik kaybı yaşanmıştır. İstasyon Caddesi üzerinde yaşanan bu dönüşümün en önemli nedenleri ise sermaye temelli düşünceler ve halkın koruma konusundaki bilinçsizliği ile kültürel mirasın her geçen gün tahrip edilmesidir. 1950 sonrasında Uşak İstasyon Caddesi'nde yaşanan dönüşümler, bölüm beşte analiz edilmiştir.

Yüzyıllar boyunca İstasyon Caddesi olarak bilinen aks, 1970'lerin ikinci yarısında, Uşak Belediyesi tarafından İsmet Paşa Caddesi olarak adlandırılmıştır. Fakat resmiyette İsmet Paşa Caddesi olarak tanımlansa da halk arasında genellikle, İstasyon Caddesi adıyla anılmaktadır. Bu durum, toplumsal hafızadaki bellek değerinin de bir göstergesidir. İstasyon Caddesi'nin, "*Dörtyol"* Mevkii'nin güneyinde kalan bölümü (Şekil 4.1) ise Uşak Belediyesi'nin numaralandırma sistemine geçtiği 2006 yılından itibaren, Orhan Dengiz Bulvarı olarak anılmaya başlanmıştır.

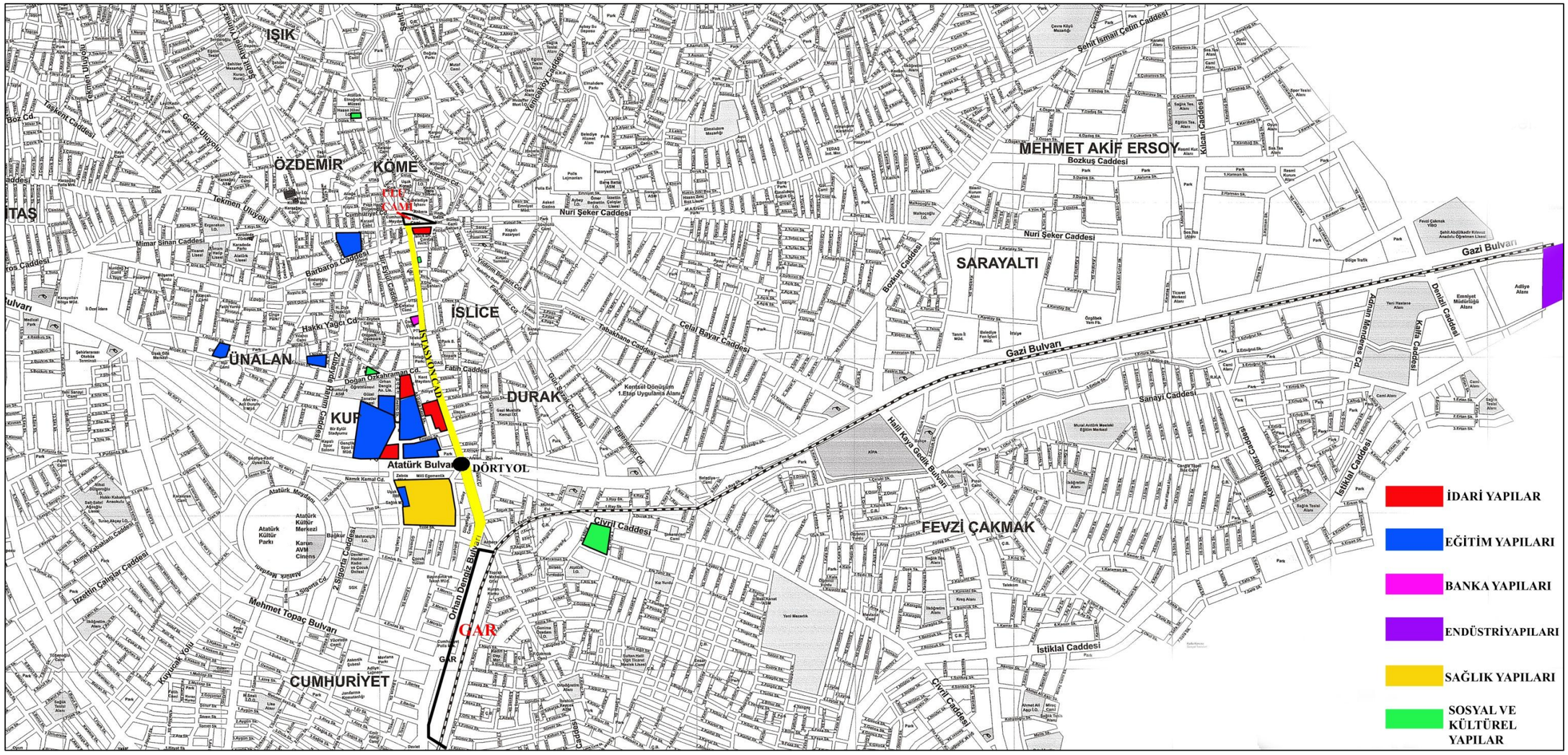

Şekil 4.2 Uşak İstasyon Caddesi Üzerinde veya Caddenin Uzantısında Yer Alan Cumhuriyet Dönemi Yapılarının İşlevlerine Göre Kent Merkezindeki Dağılımı

Osmanlı Dönemi'nde, aks boyunca sağlı sollu sıralanan, altı dükkân üstü konut olarak kullanılan tek veya iki katlı yapılardan oluşan İstasyon Caddesi'nde, günümüzde ise bitişik nizamda inşa edilmiş, farklı yükseklikte yapılar yer almaktadır. Caddenin doğu ve batı tarafında sıralanan bu yapılar; zemin katı dükkân, üst katları ofis olarak kullanılan iş merkezleri, idari yapılar ve bankalardır. Cadde üzerinde, konut olarak kullanılan yapı sayısı ise yok denilebilecek kadar azdır.

Şekil 4.1'de de görüldüğü gibi, kent merkezindeki ana arterler; İstasyon Caddesi, Zübeyde Hanım Caddesi ve her iki caddeyle de bağlantılı olan İzmir-Ankara yoludur. Bu arterlerden; İstasyon Caddesi ticari hayatın merkezi iken Zübeyde Hanım Caddesi ve İzmir-Ankara yolu üzerinde ise genellikle zemin katı dükkân, üst katları ise konut olarak kullanılan çok katlı yapılar sıralanmıştır.

4.2 İdari Yapılar

Kentte idari fonksiyon taşıyan yapılar, farklı bölgelerde yer almakla birlikte, genel olarak Dörtyol Mevkii'nin kuzeyinde kalan bölgede, İstasyon Caddesi üzerinde yoğunlaşmaktadır. 1953'te Uşak'ın il oluşuyla birlikte, sayıları giderek artan idari yapılardan; Hükümet Konağı, Uşak Belediyesi, Orman İşletme Müdürlüğü ve Meteoroloji Müdürlüğü, kent merkezindeki Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının, en önemli temsilcileridir. Bu yapılardan, 1956 yılında Hükümet Konağı'nın, 1958 yılında Uşak Belediyesi'nin, 1964 yılında ise işletme idare binası ile ilk yapılaşmanın görüldüğü, Orman İşletme Müdürlüğü'nün inşasına başlanmıştır. 1965 yılında yapılan tek katlı Meteoroloji İstasyonu ve lojman binası ise 1980'lerde yıkılarak, günümüzde de kullanılan Meteoroloji Müdürlüğü hizmet binası inşa edilmiştir.

1970'li yıllarda İstasyon Caddesi üzerinde inşa edilen ve Hükümet Konağı ile benzer cephe özelliklerine sahip, döneminin nitelikli örneklerinden birisi olan Uşak İl Özel İdaresi ise 2008 yılında yıkılarak, yerine Özel İdare iş merkezi inşa edilmiştir. Ayrıca kent merkezinde, 1970'lerin sonlarında yapılan Uşak Adalet Sarayı ile 1980'lerde yapılan Posta Telgraf Teşkilatı (PTT), Türk Telekom, Defterdarlık, Bölge Trafik Müdürlüğü gibi idari yapılar da bulunmaktadır.

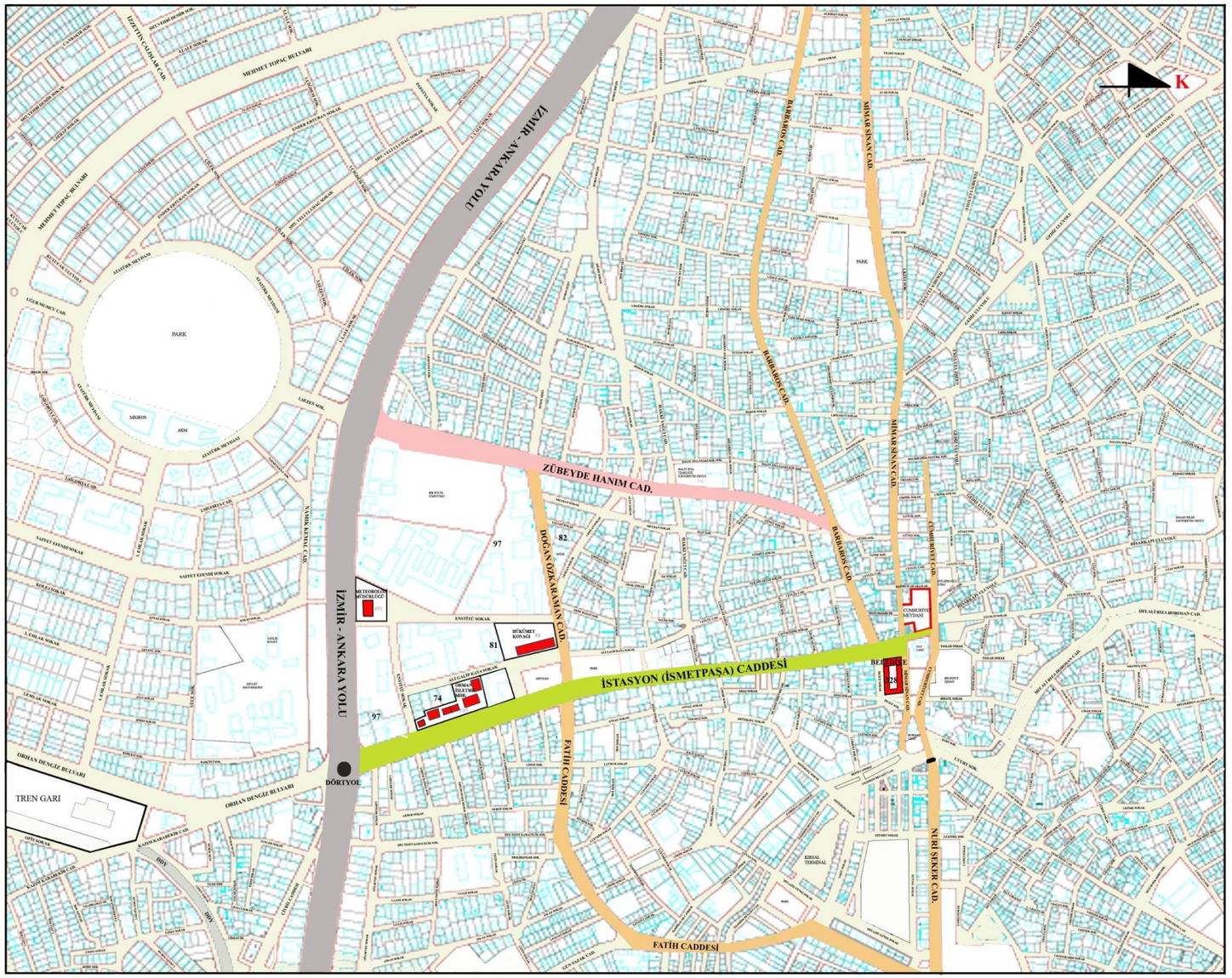

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİRÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN İDARİ YAPILARIN UŞAK KENT MERKEZİNDEKİ DAĞILIMI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN
ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

HÜKÜMET KONAGI

BELEDİYE

ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ VE LOJMAN BİNALARI

METEOROLOJİ MÜDÜRLÜĞÜ

Şekil 4.3 Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası kapsamında incelenen idari yapıların Uşak kent merkezindeki dağılımı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

4.2.1 Hükümet Konağı

Kurtuluş Mahallesi'nde, Ali Galip Kaya Sokak ile Doğan Özkaraman Caddesi kesişimindeki (Şekil 4.4) 81 ada 88 parselde bulunan Hükümet Konağı'nın inşasına, Uşak Belediye arşivinden alınan bilgilere göre (Ek 1-ruhsatname no:1), Mühendis Hüseyin Türkoğlu tarafından 1956 yılında başlanmış ve yapı müteahhitliğini Zeki Özsoy üstlenmiştir.

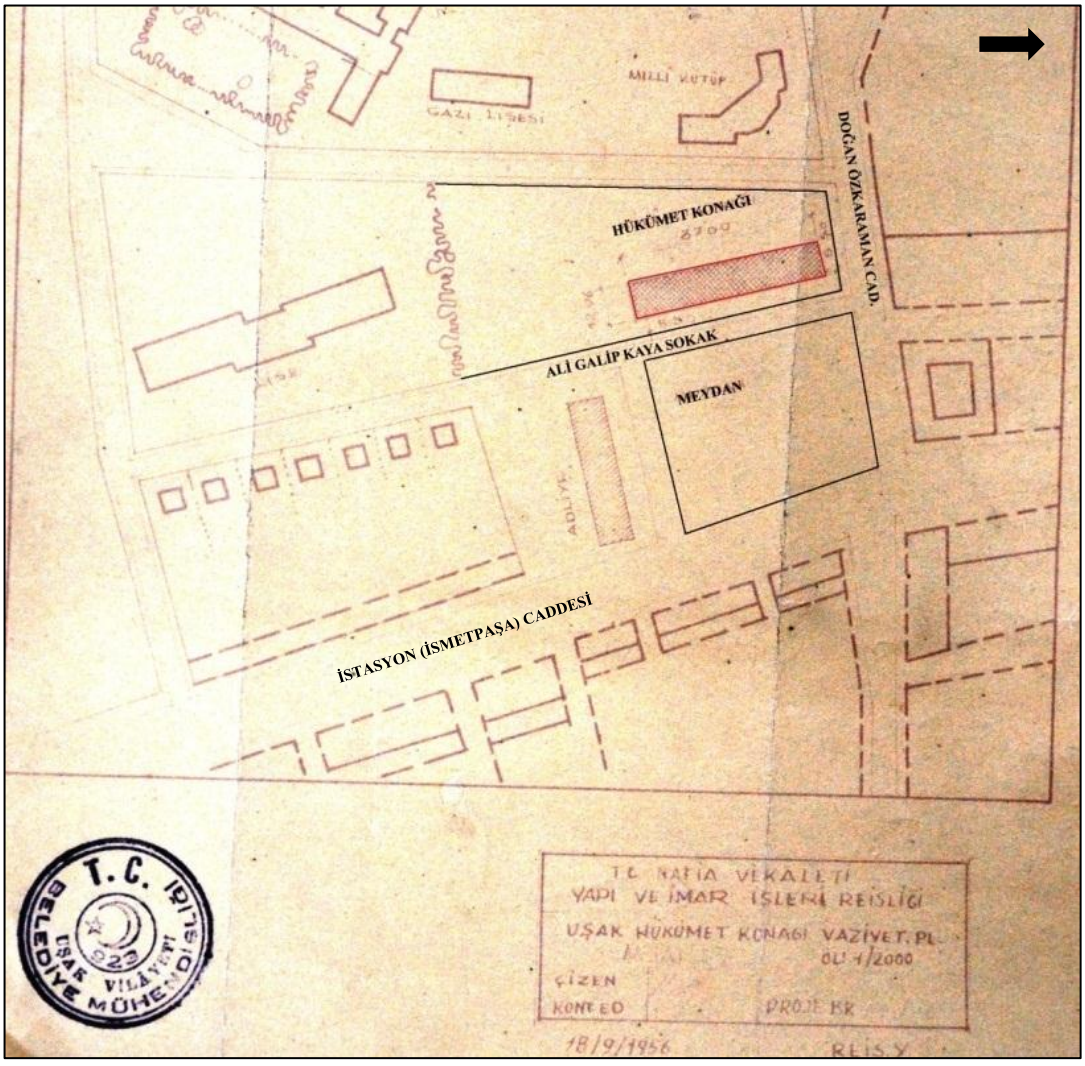

Şekil 4.4 18.09.1956 tarihli Hükümet Konağı vaziyet planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Zemin üzeri üç katlı olarak inşa edilen yapı, modernizmin çizgisine uygun kamusal bir yapıdır. Modüler cephe ve plan düzenine sahip, bordürle biten gizli çatılı kütlenin, betonarme iskeletinin dolgu malzemesi ise tuğladır.

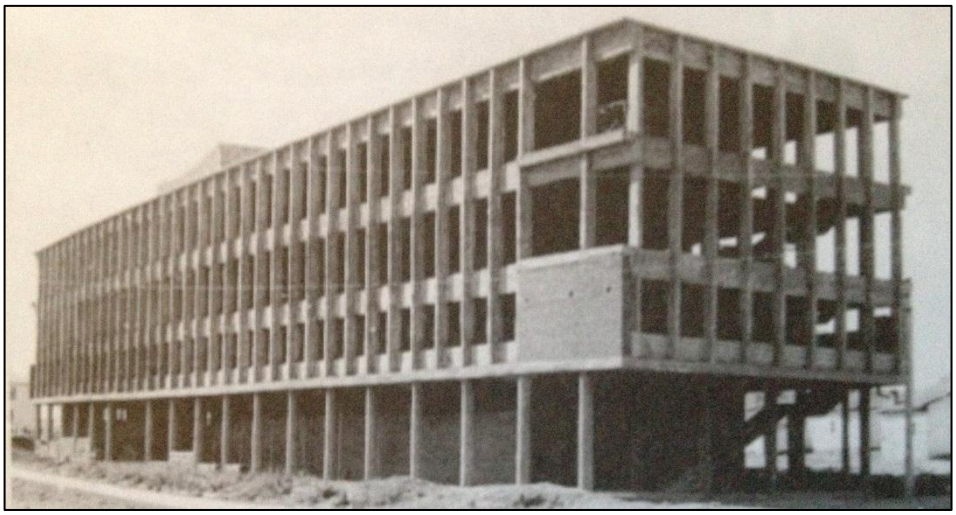

Şekil 4.5 Hükümet Konağı inşaatından bir fotoğraf (Keyvanoğlu, 2012)

Şekil 4.6 Hükümet Konağı ilk yapıldığı yıllarda ön cephesinden çekilmiş bir fotoğraf (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

Şekil 4.7 Günümüzde Hükümet Konağı ve Hükümet Meydanı

1956 tarihli yapı ruhsatnamesindeki bilgilere göre (Ek 1-ruhsatname no:1), zeminde 865,32 m^2'ye oturan dört katlı yapı, toplamda 3473,28 m^2'lik kapalı bir alana sahiptir. Oldukça büyük bir arsa üzerine inşa edilen Hükümet Konağı'nın, günümüzde bahçesinin bir kısmı otopark alanı, bir kısmı çay bahçesi olarak düzenlenirken, giriş cephesinin önündeki, görkemli anıt bir heykelin bulunduğu meydan ise tören alanı olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.8).

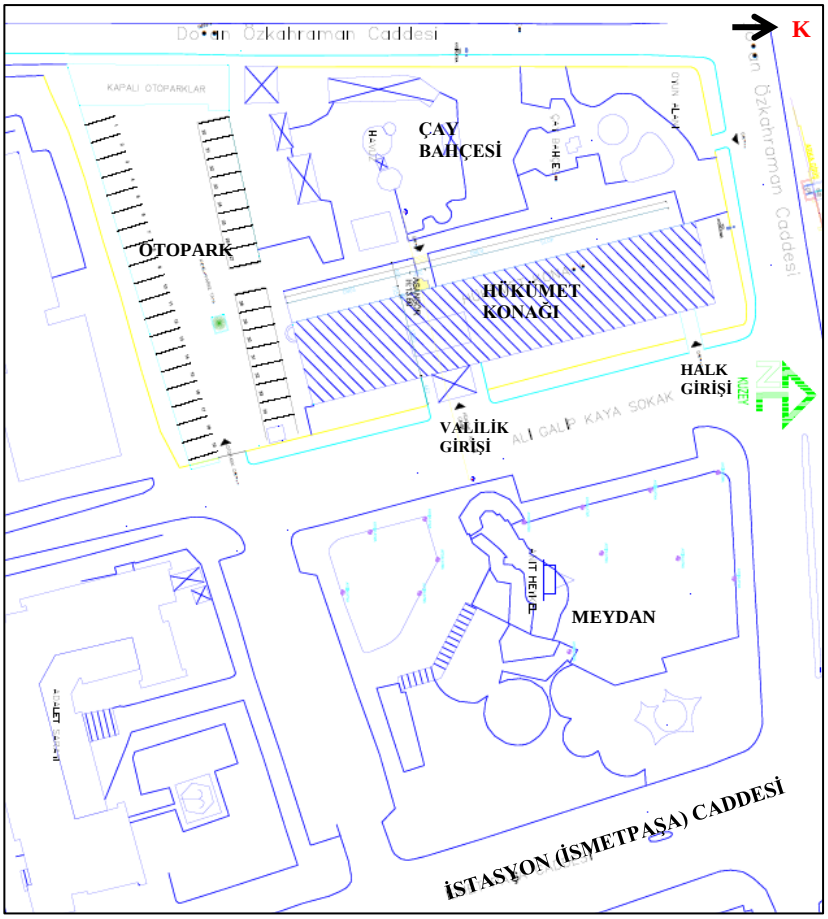

Şekil 4.8 08.11.2010 tarihli Hükümet Konağı vaziyet planı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Resmi törenlerin yapıldığı ve kent halkı için önemli bir buluşma noktası olan Hükümet Meydanı'na, 1960'lı yılların ilk yarısında, Milliyet Gazetesi'nin öncülüğünde bir Atatürk Anıtı yapılmıştır. Heykeltraş Erdal Gürdal tarafından yapılan ve yüksek bir kaide üzerinde yükselen anıtın arkasında ise Kurtuluş Savaşı'nda mücadele veren Uşaklıları temsil eden yeşil bir tepecik bulunmaktadır (Uşak il yıllığı, 1967).

Atatürk Anıtı, 1998 yılında kaldırılarak, yerine şekil 4.9'da görülen, Heykeltıraş Prof. Dr. Tankut Öktem tarafından tasarlanan Atatürk ve Kurtuluş Anıtı yapılmıştır. Kağnılarla mermi taşıyan kahraman Türk kadını ve şahlanan atlar üzerindeki Türk süvarileri ile kurtuluş mücadelesinin kompoze edildiği, otuz metre genişliğinde, on yedi metre yüksekliğindeki anıt, 2002 yılında tescillenmiştir. Etrafı bir süs havuzuyla sarılan heykelde, bilim ve sanat yazan kitapları taşıyan genç kız ve erkek figürleri de Atatürk ile bir arada bulunmaktadır (Öntuğ, Tutsak ve Düzgün, 2007). Uzun yıllar Hükümet Meydanı'nda yer alan Atatürk Anıtı ise kaidesi değiştirilerek, tarihi tren garının önündeki meydana taşınmıştır.

Şekil 4.9 Hükümet Meydanı'ndaki mevcut Atatürk ve Kurtuluş Anıtı

Ön cephesinde iki ayrı girişi bulunan Hükümet Konağı'nın, soldaki görkemli giriş valilik girişi, sağdaki giriş ise halk girişi olarak kullanılmaktadır. Şekil 4.10'da görüldüğü gibi, zemin katta her iki girişle de bağlantılı olan "I" bir koridor üzerinde, tek taraflı düzende, valilik bünyesindeki müdürlüklerin arşiv birimleri sıralanmıştır. Birinci, ikinci ve üçüncü katlarda ise zemin kattan farklı olarak, "I" koridorun her iki tarafında da valilik makamı ile Nüfus ve Tapu Müdürlüklerine ait birimler sıralanmıştır.

İki ayrı çekirdekle katlar arası dikey ulaşımın sağlandığı yapıda, zemin kat üzerine çıkma yapan üst katlar, daire kesitli sütunlar üzerinde yükselmektedir. Arka cephe çıkması, ön ve yan cephelere göre daha azdır (Şekil 4.13).

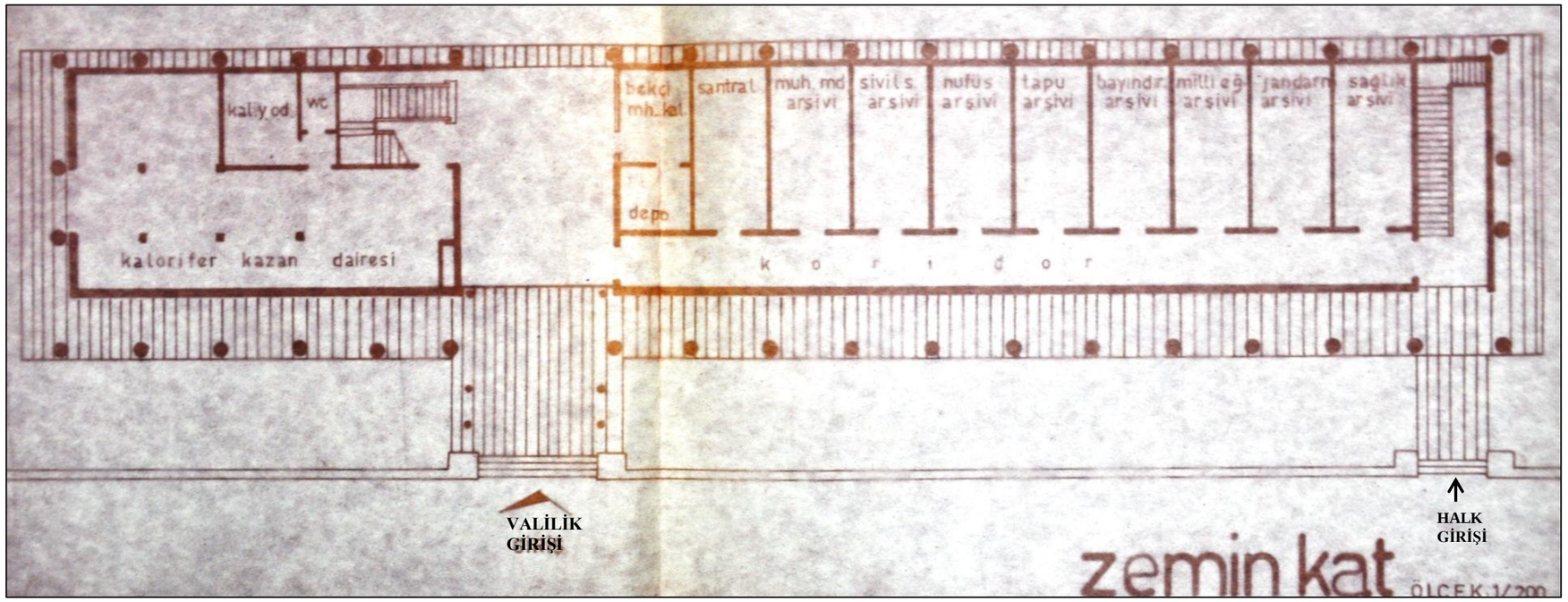

Şekil 4.10 Hükümet Konağı zemin kat planı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

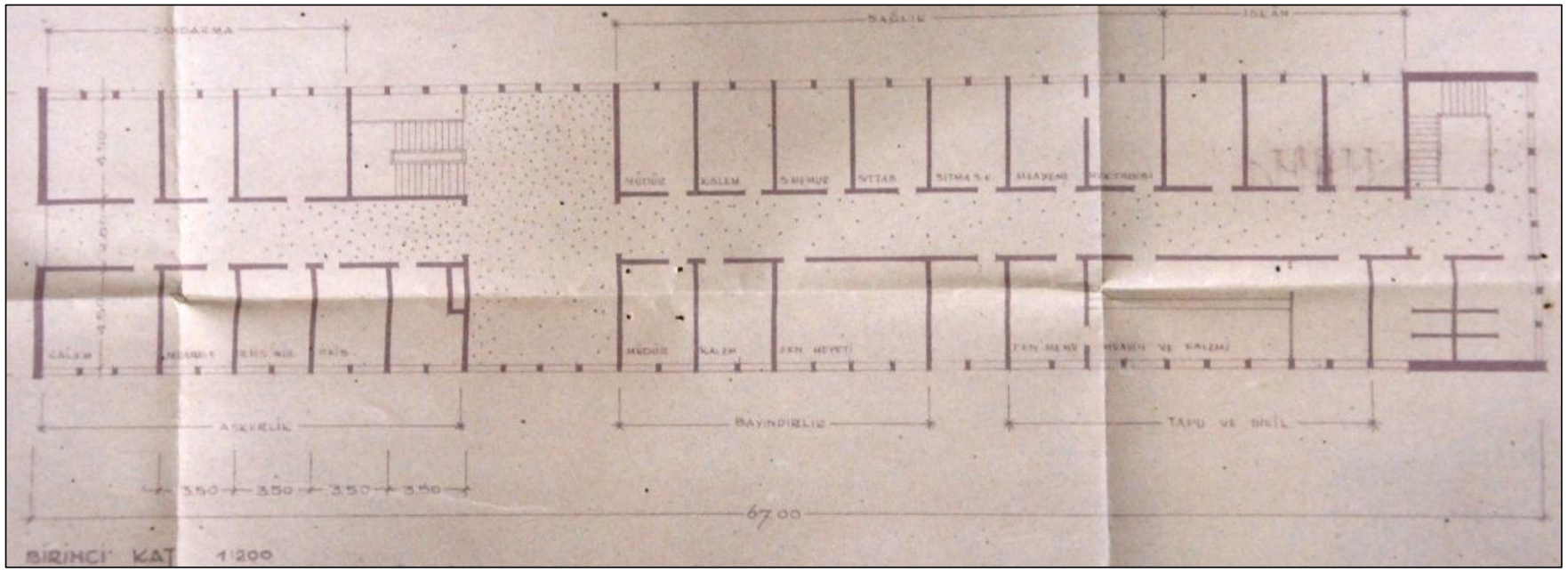

Şekil 4.11 Hükümet Konağı birinci kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

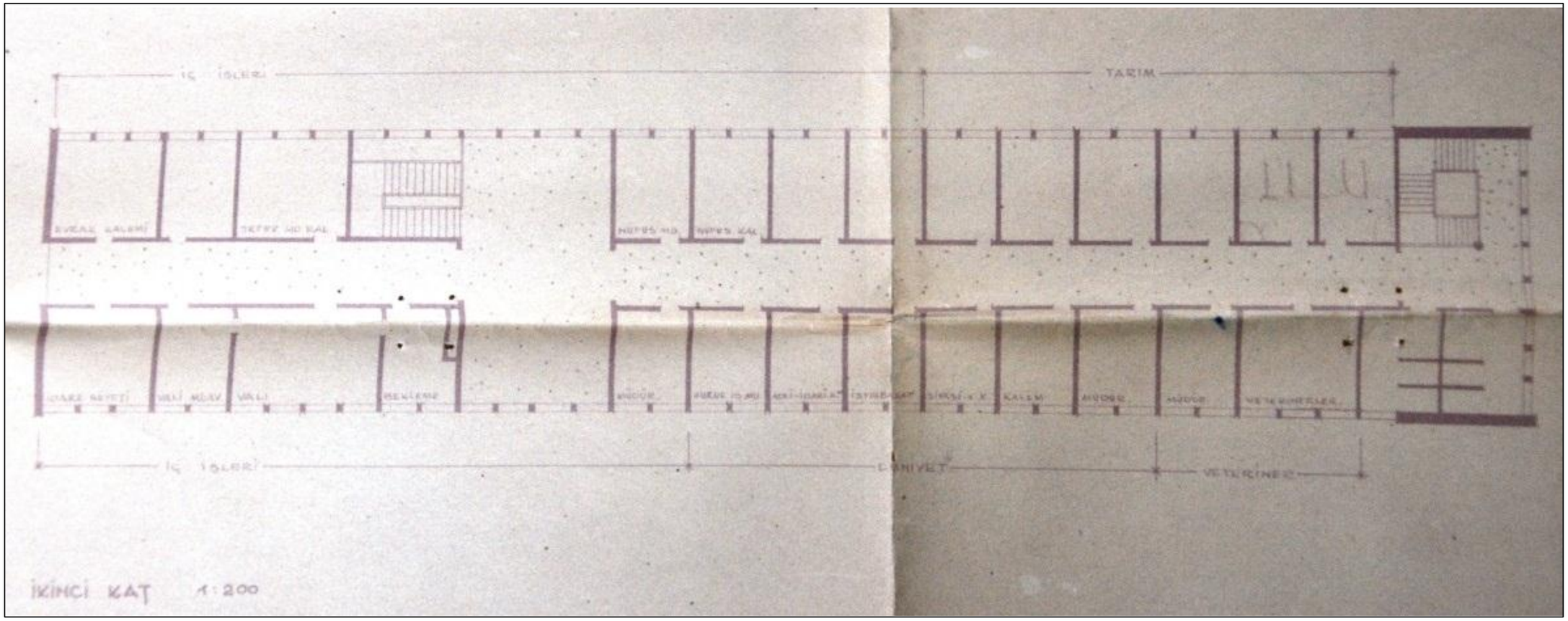

Şekil 4.12 Hükümet Konağı ikinci kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Şekil 4.13 Arka cephe ve sağ yan cephe çıkmaları

Eşit büyüklükte yalın pencere dizilerinin, dikey etkiyi arttıran akslarla ayrıldığı cephelerde, anıtsal etkiyi arttırmak için ana giriş üzerinde geniş bir saçak kullanılmış ve zemin kat üzerinde çıkma yapan üst katlar da sütunlarla desteklenmiştir.

Şekil 4.14 Hükümet Konağı'nın kuzeydoğu yönünden çekilmiş bir fotoğrafı (Yurt Ansiklopedisi, X. Cilt)

Şekil 4.15 Dikey akslarla ayrılan ön cephe

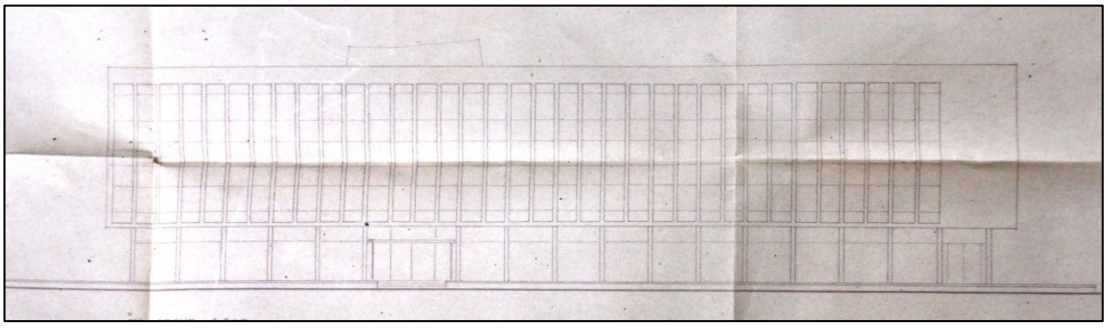

Şekil 4.16 Hükümet Konağı ön cephe (giriş cephesi) projesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

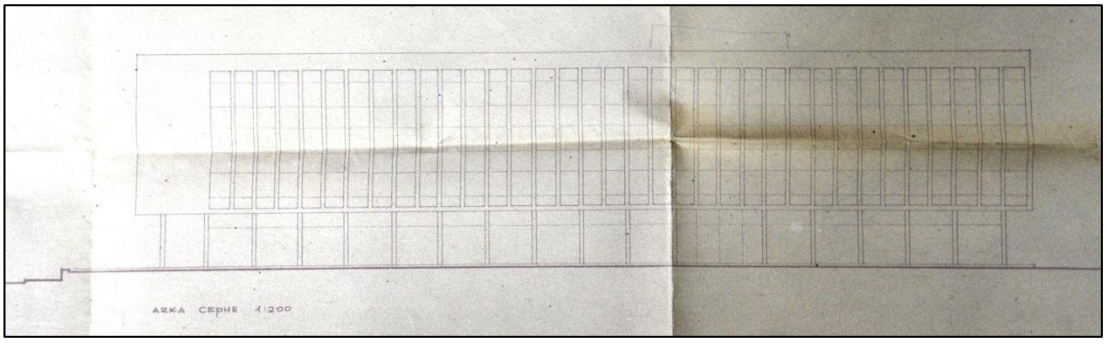

Şekil 4.17 Hükümet Konağı arka cephe projesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Dönemin belirleyici bir özelliği olarak, zemin kat cephelerinde düzgün kesilmiş Ankara taşı kullanılırken, üst kat cephelerinde ise mozaik sıva uygulaması yapılmıştır.

Şekil 4.18 Zemin kat cephelerinde kullanılan Ankara taşı

Şekil 4.19 Birinci - ikinci - üçüncü kat cephelerinde yapılan mozaik sıva uygulaması

Farklı dönemlerde çeşitli tadilatlar geçiren yapının, ilk olarak ahşap doğramaları plastik doğramalar ile değiştirilmiş, 2009 yılında da depreme karşı güçlendirme çalışması yapılmıştır. Aralık 2011 tarihinde ise valilik girişinin tam karşısındaki, arka cepheye açılan giriş kısmında gerçekleştirilen tadilatta, cepheden algılanan panoramik bir asansör ile giriş kapısı eklenmiştir.

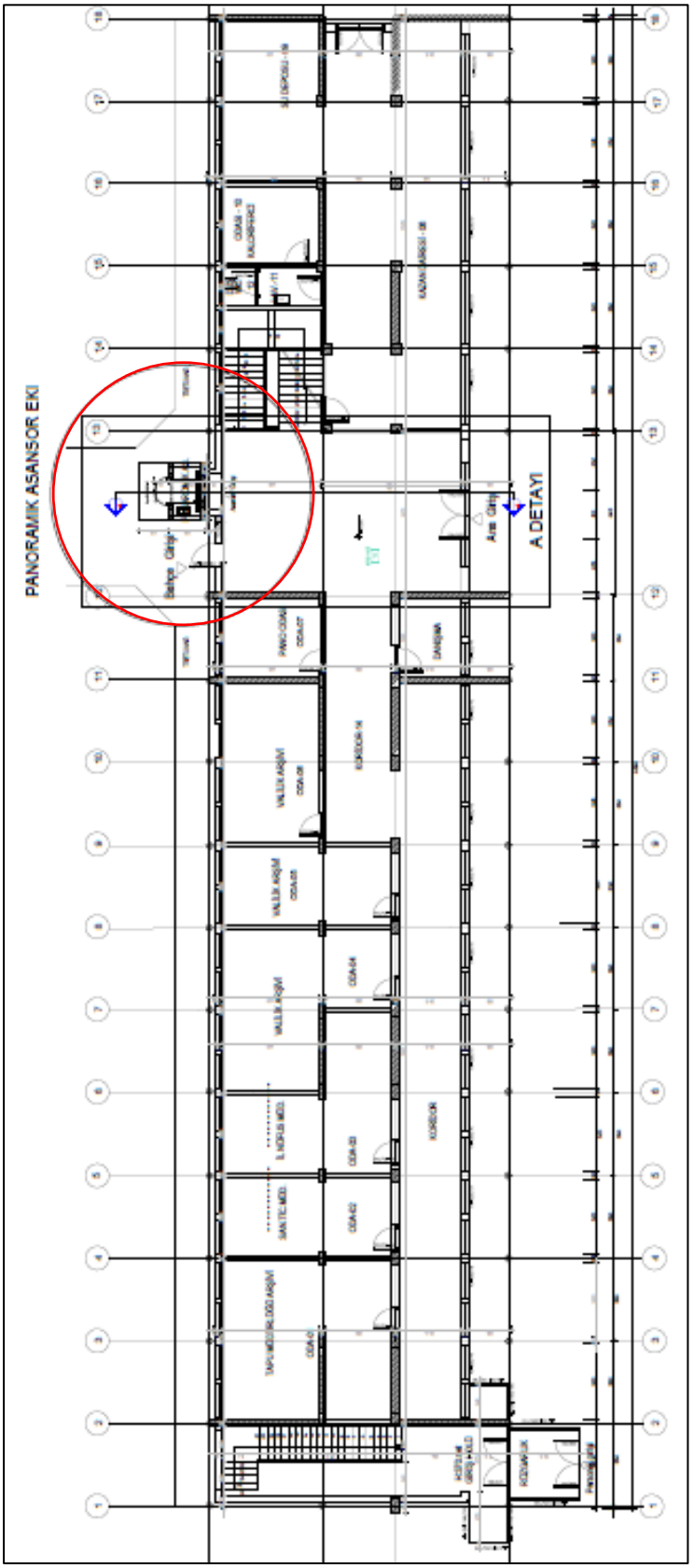

Şekil 4.20 Panoramik asansör eki yapılan Hükümet Konağı'nın tadilat sonrası zemin kat planı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Cumhuriyet Dönemi'nin nitelikli bir temsilcisi olan Hükümet Konağı'nın, arka cephesine yapılan panoramik asansör eki ve giriş kapısı eki, cephedeki bütünlüğü bozan olumsuz bir müdahaledir.

Şekil 4.21 Arka cepheye eklenen panoramik asansör eki ve giriş kapısı eki

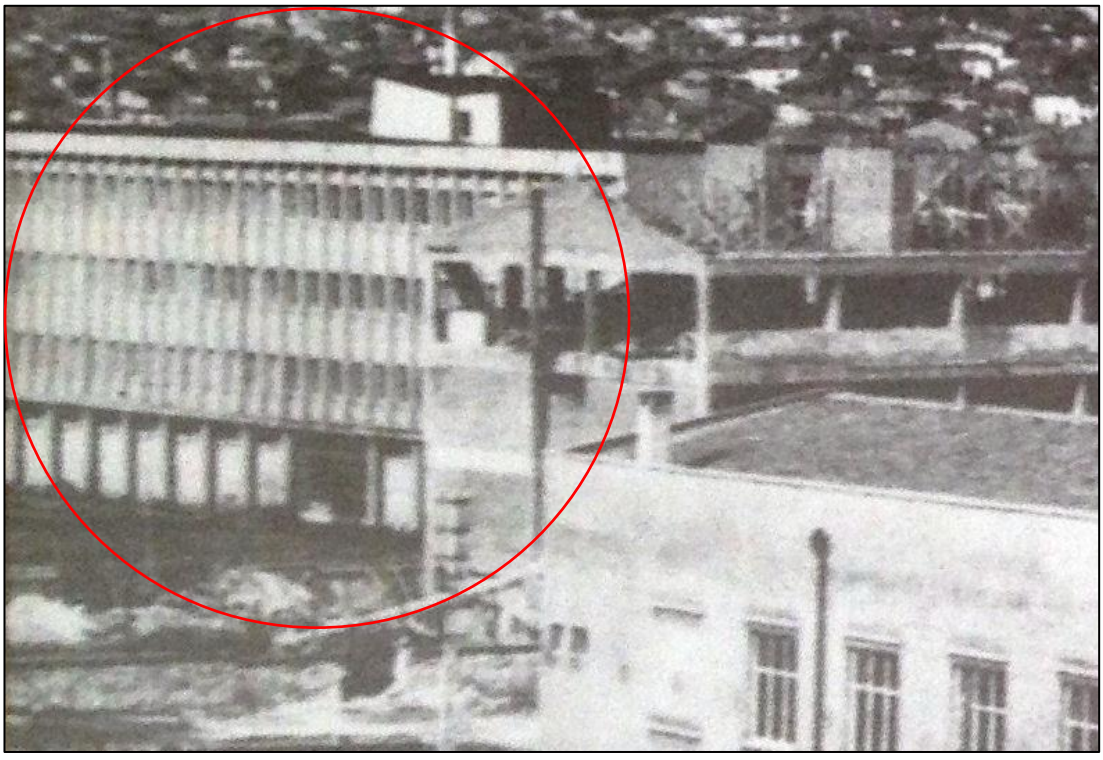

Şekil 4.22 Hükümet Konağı özgün arka cephesi – 1960'lı yıllar (Ünisite öğrenci yurdu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.23 Hükümet Konağı sağ yan cephe düzeni

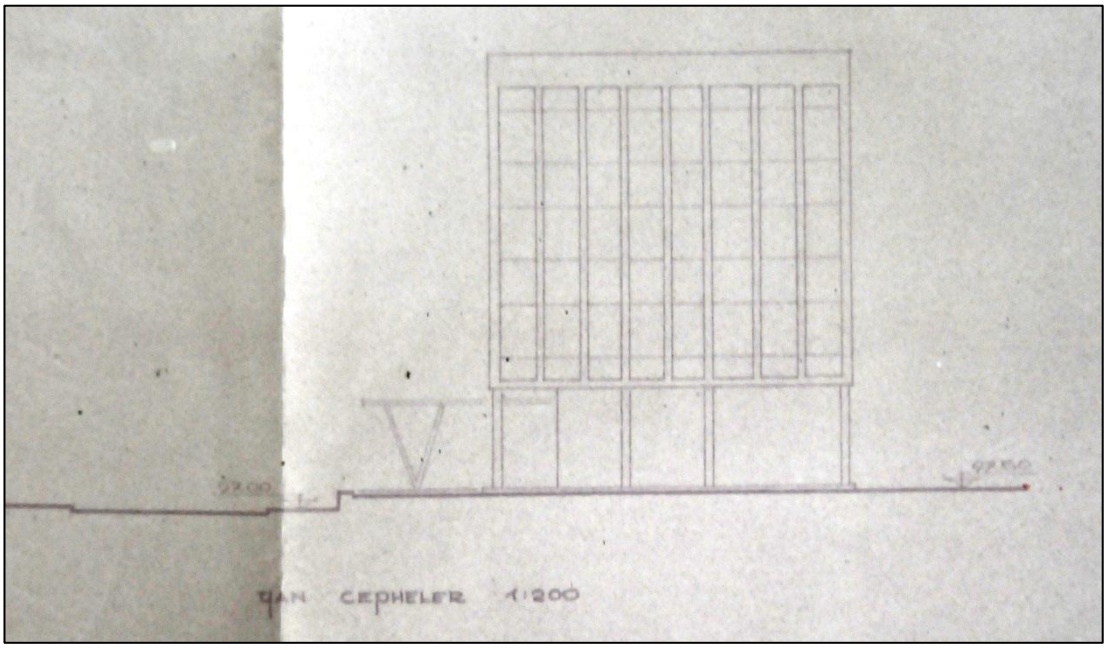

Şekil 4.24 Hükümet Konağı sağ yan cephe projesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Diğer cephelere göre daha yalın olan sol yan cephe, gerçekleştirilen tadilatlar ile oldukça zarar görmüştür. Zemin katta, sol yan cephedeki yuvarlak kolonların hizasına kadar büyütülen kütleye, iki kolunun arasından servis amaçlı demir bir kapı açılmıştır.

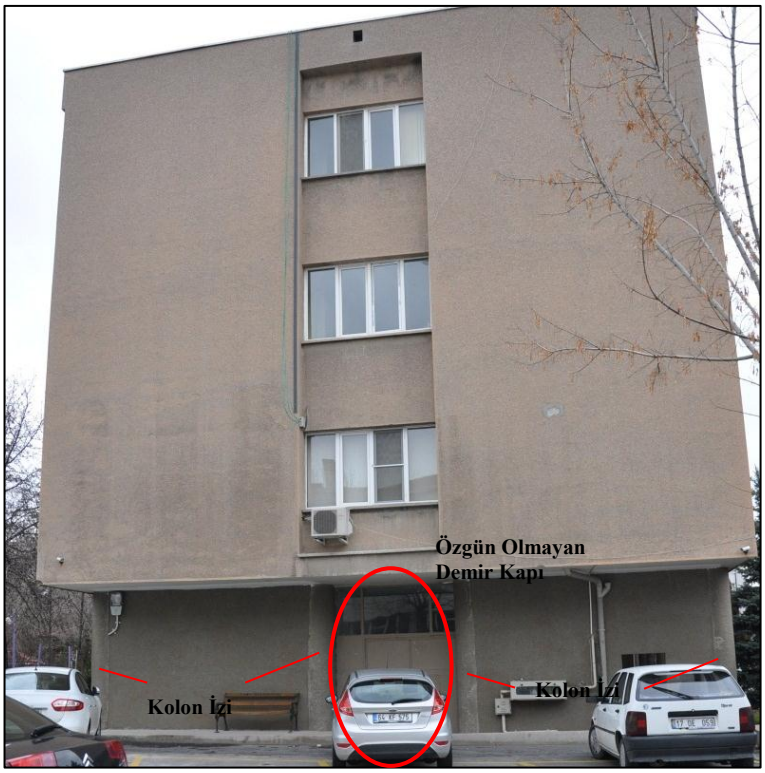

Şekil 4.25 Hükümet Konağı sol yan cephesi

Şekil 4.26 Hükümet Konağı özgün sol yan cephesi – 60'lı yıllar (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

4.2.2 Belediye Binası

Belediye teşkilatı 1767 yılında kurulan kentte, farklı dönemlerde belediye hizmet binası olarak kullanılmış, birden fazla yapı vardır (Uşak il yıllığı, 1967). Bu yapılardan, 1894 yılından günümüze kadar hizmet veren üç tanesinin konumları, şekil 4.27'de belirtilmiştir.

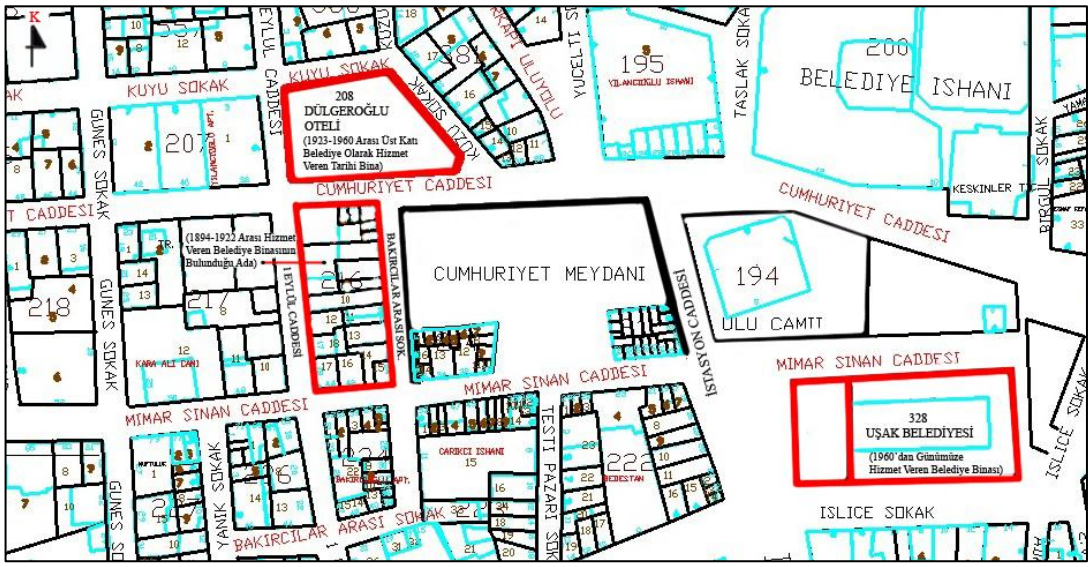

Şekil 4.27 1894'ten günümüze belediye hizmet binası olarak kullanılan yapıların Uşak haritası üzerindeki konumları (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan harita üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

1922 yangında yok olmadan önce - yaklaşık yirmi sekiz sene boyunca - günümüzde Cumhuriyet Meydanı olarak kullanılan alanın batısındaki ahşap bir yapının, tahta merdivenle ulaşılan üst katı, Uşak belediyesi olarak kullanılmıştır. Yapının zemin katında ise "*Un Pazarı"* olarak adlandırılan açık dükkânlar hizmet vermiştir (Tümer, 1971).

1922 yangınından sonra ise açıkta kalan belediye hizmet birimleri, tarihi Paşa Hanı'nın üst katını kiralanmış ve yaklaşık otuz sekiz yıl boyunca burada hizmet vermiştir. Bilgen'in (1999) de desteklediği gibi, 1990'lı yıllarda geçirdiği bir restorasyon ile otel işlevi yüklenen Paşa hanı, Dülgeroğlu Oteli olarak adlandırılmıştır.

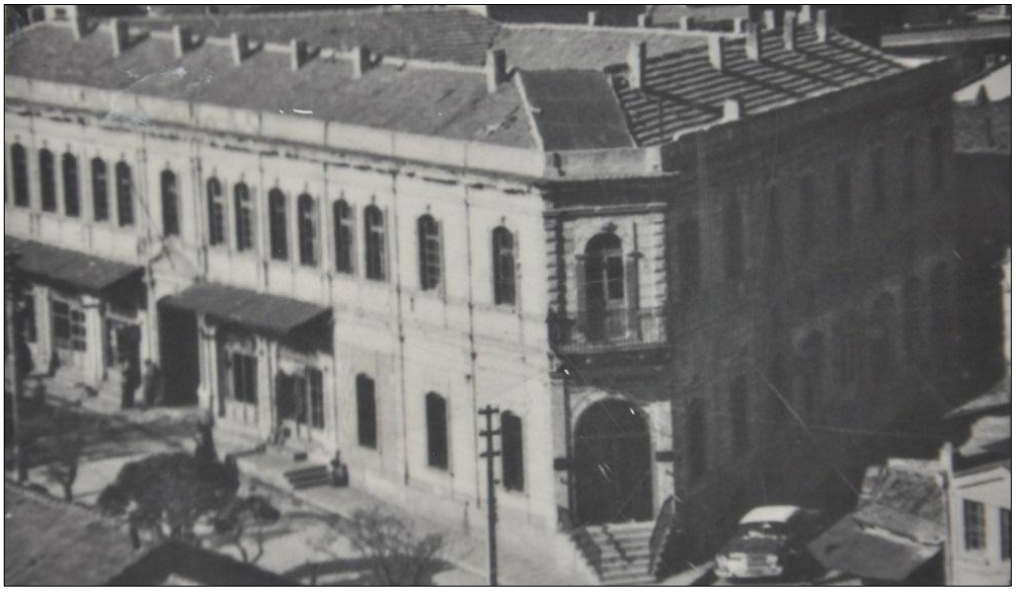

Şekil 4.28 Bir dönem üst katı Belediye başkanlığı hizmet binası olarak kullanılan Paşa Hanı-1960'lı yıllar (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

Şekil 4.29 1943 yılında Paşa Han'ı önündeki 23 Nisan kutlamalarından bir fotoğraf (O günlerde yapının üst katı Belediye başkanlığı hizmet binasıdır) (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

1923'te Paşa Hanı'nın üst katını kiralayan Uşak Belediyesi, 1960 yılında günümüzde de hizmet verdiği yeni binasına taşınmıştır. İslice Mahallesi 328 ada üzerinde, 1958 yılında inşasına başlanan mevcut belediye binasının yapımı, arkasındaki hal ile birlikte iki sene içinde tamamlanmıştır (Tümer, 1971).

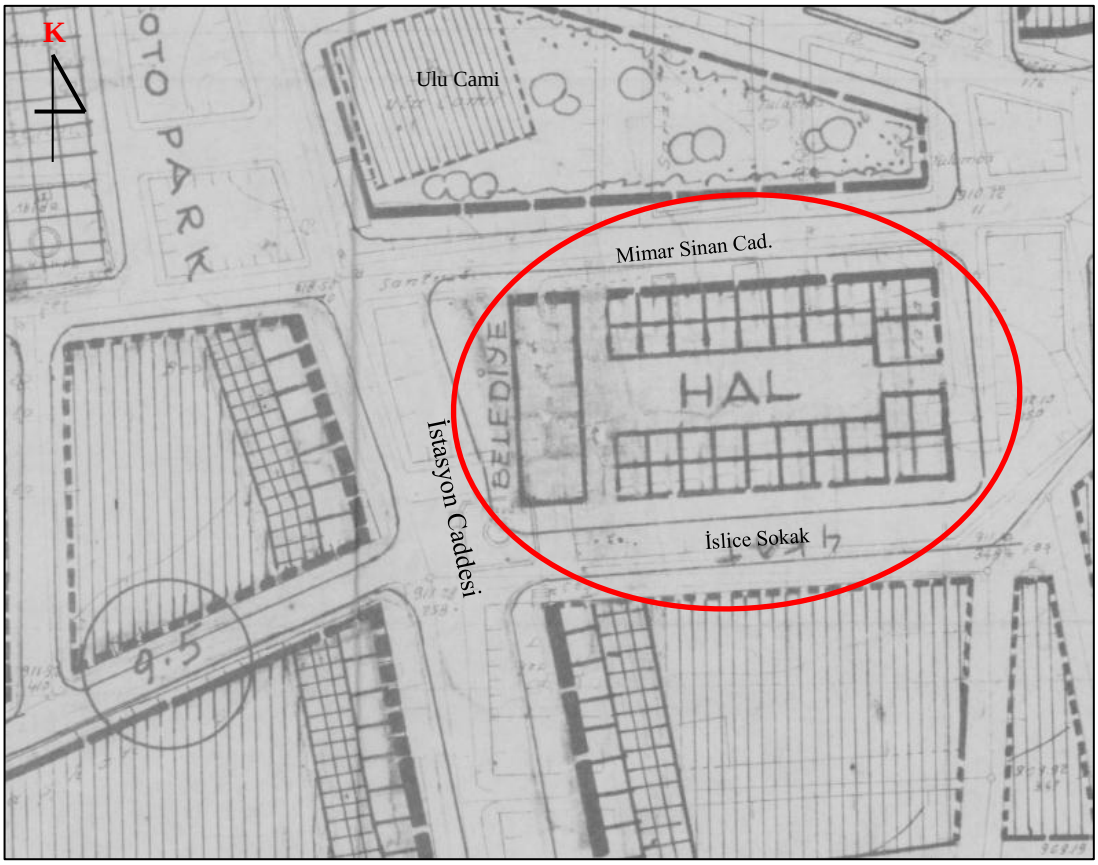

Şekil 4.30 Günümüzde de kullanılan belediye binasının 1953 yılı imar planı üzerindeki konumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü)

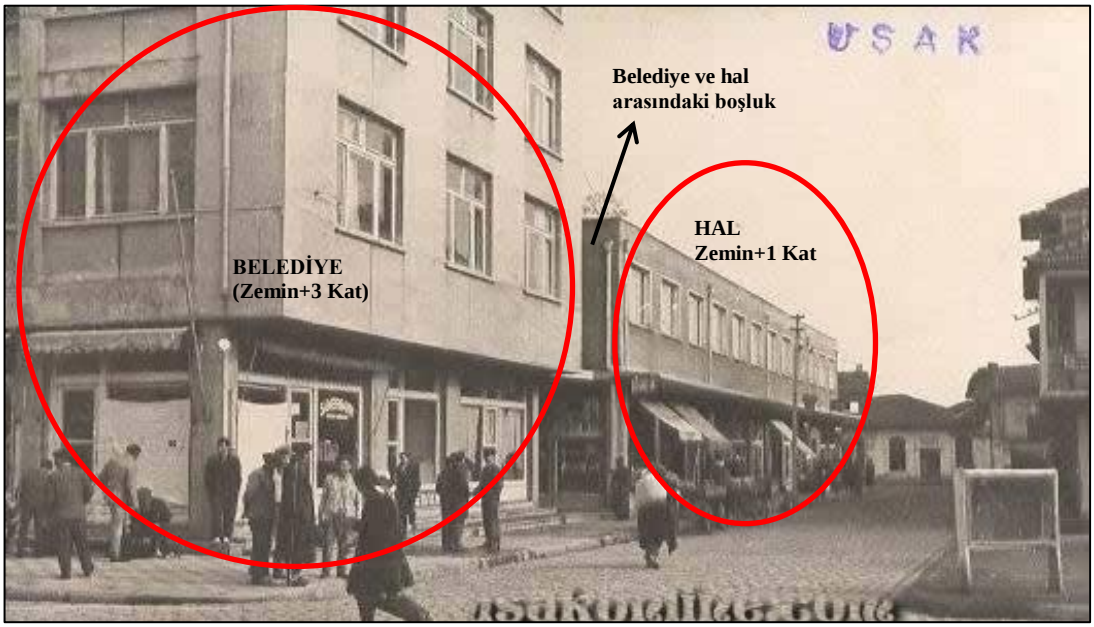

Şekil 4.31 Uşak belediyesi ve hal binası - 1960'lı yıllar (http://www.usakonline.com/foto-galeri/content/Eski%20Usak/Eski%20Usak%202/usak_kartpostal.jpg)

İlk yapıldığı yıllarda, üstü açık bir avlu etrafında "U" şeklinde sıralanan dükkânlardan oluşan hal binası ve belediye binasının zemin katındaki Philips bayii, konfeksiyon mağazası ile Sümerbank satış mağazası, o dönem için belediyeye gelir kaynağı olmakla birlikte, çok sayıda esnafın da dükkân ihtiyacını karşılıyordu (Tümer, 1971). Kuzey, güney ve doğu yönlerinde girişleri bulunan hal binasının, zemin katında kasap dükkânları yer alırken, kuzey ve güneydeki merdivenlerden çıkılan birinci katında ise bürolar, terziler ve bir otel hizmet veriyordu (Sunucu, 2006).

Şekil 4.32 1960'larda Belediye binası ve altındaki mağazalar (Tümer, 1971)

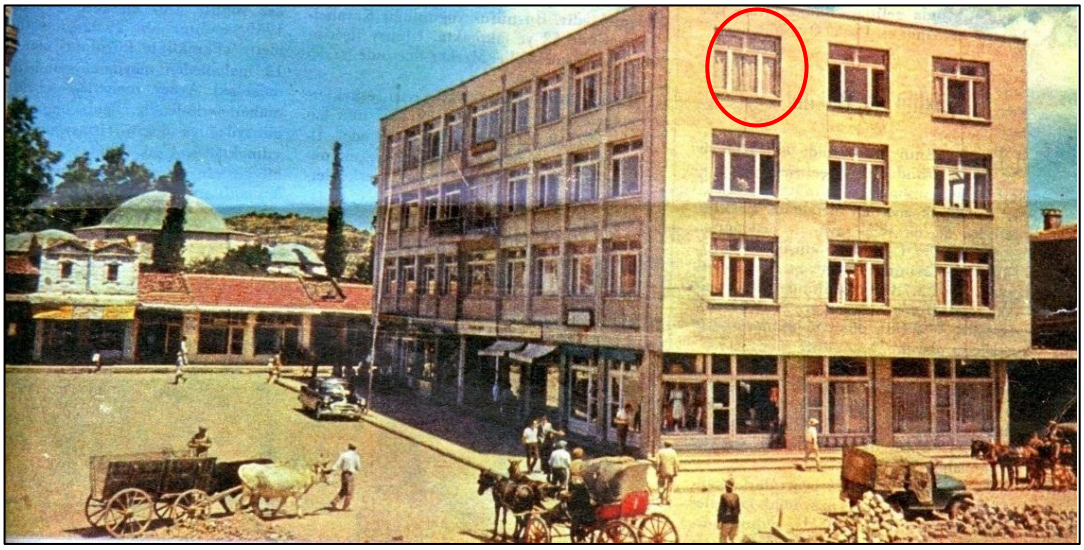

Şekil 4.33 1960'ların başında Belediye binası ve yakın çevresi – o dönemde kullanılan faytonlar, at arabaları, öküz arabaları ve jipler (Hayat Türkiye Ansiklopedisi)

Uzun yıllar, ihtiyaca cevap verir nitelikteki yetmiş seksen kadar faytonla ve az sayıda özel araçla ulaşımın sağlandığı kentte (Şekil 4.33), 1967 yılında Uşak Belediyesi tarafından satın alınan iki adet otobüs, şehir içi ulaşımda kolaylık sağlamıştır (Uşak il yıllığı, 1967).

Şekil 4.34 1967 yılında hizmete giren belediye otobüsleri (Uşak il yıllığı, 1967)

2000'li yılların başında, hal binasının bütün girişleri ve belediye ile arasındaki açıklık kapatılarak; belediye ana binasıyla hal birleştirilmiş, hal binasının üstü bir çatı ile örtülmüştür (Şekil 4.36 ve Şekil 4.38). Farklı dönemlerde yapılan tadilatlarda ise şekil 4.33 ve şekil 4.36'da görüldüğü gibi, cephelerdeki bazı pencere açıklıkları kapatılmıştır.

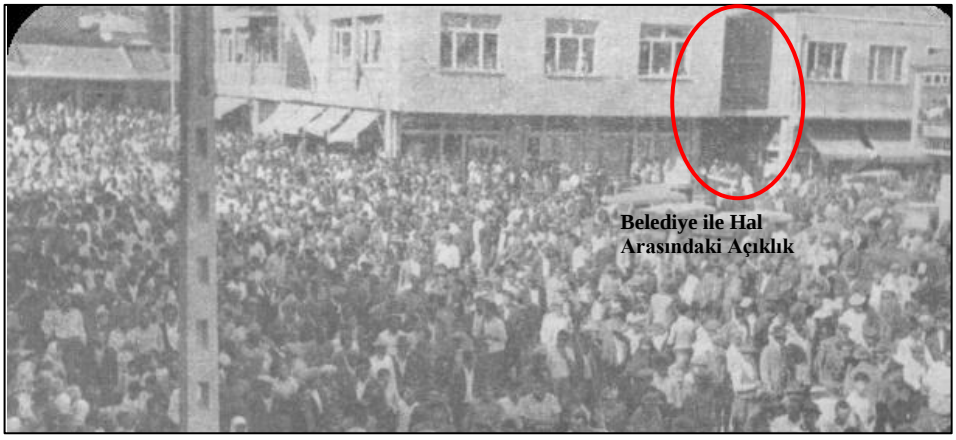

Şekil 4.35 1960'larda ulusal bayram için Belediye önünde toplanan halk (Sunucu, 2006)

Şekil 4.36 Tadilat sonrası belediye ile hal binası arasında kapatılan açıklık ve güney cephede kapatılan pencere izi

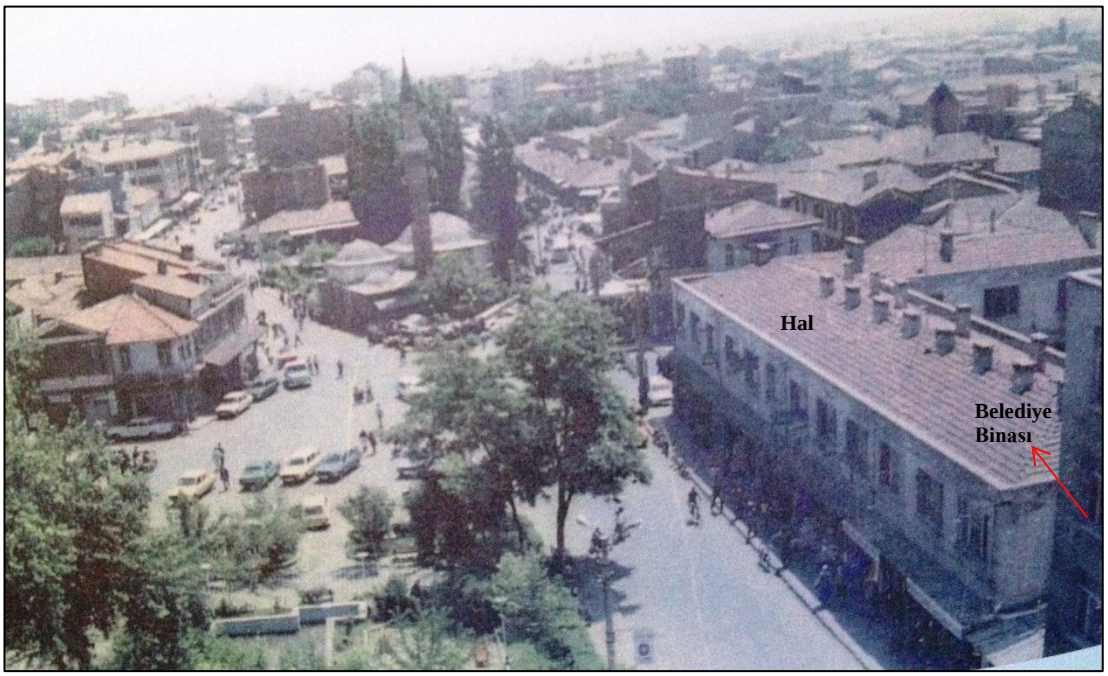

Şekil 4.37 Belediye binası ve yakın çevresinin 1980'lerde çekilmiş bir fotoğrafı – fotoğrafın çekildiği yıllarda hal binasının üstü kapatılmamıştır ve üst katlar hal olarak kullanılmaktadır (Keyvanoğlu, 2012)

Şekil 4.38 Belediye binasının kuzeybatı yönünden çekilmiş bir fotoğrafı – mevcut durum

Bodrum üzeri dört kat olarak inşa edilen Belediye ana binasının, Hükümet Konağı ile arasında, üslup açısından birtakım benzerlikler vardır. O dönemde inşa edilen yapıların belirleyici özelliklerinden birisi olan, yüksek bordür ve duvar arkasına saklanan gizli çatı sistemi, Belediye binasında da görülmektedir. Ayrıca, ön cepheye daha çok önem veren bir anlayış ile yapılan yapının, ön cephesi dikey akslarla dokuz bölüme ayrılarak, her bir bölümde yatay pencere açıklıklarına yer verilmiş, böylece yatay ve dikey çizgileri arasında da bir denge kurulmuştur.

Günümüzde, hal binasının birinci katı ile zemin katındaki iç avluya açılan dükkânlar, belediye bünyesinde hizmet verirken; zemin kattaki caddeye bakan dükkânlar ise ticaret amaçlı kullanılmaktadır.

Şekil 4.39 Belediye binasının güneydoğu yönünden görünüşü

Cumhuriyet Meydanı'na bakan ana aks üzerindeki ön cephesinde, cephe hattının tam ortasından içeriye doğru çekilmiş yalın bir girişi olan yapıya, geçirdiği tadilatlar sırasında, Osmanlı Dönemi mimarlık anlayışını yansıtan kemerli bir giriş yapılmıştır. Ayrıca, her katta pencere altındaki yaklaşık seksen doksan cm.'lik bölüm de tuğla malzeme ile kaplanmıştır.

Şekil 4.40 1960'lı yıllarda belediye binası özgün cephe düzeni (Sunucu, 2006)

Şekil 4.41 Uşak Belediye değiştirilen ön cephesi (batı cephesi) ve değiştirilen bina girişi

Kentte, özellikle 1950 ve 1960'lı yıllarda yapılan idari yapılar ile eğitim yapılarında oldukça sık görülen, törenlerde konuşmaların yapıldığı ve girişleri daha vurgulu hale getiren balkon çıkması, bu yapıda da bulunmaktadır. Fakat diğer yapılardan farklı olarak, belediye binasının ikinci katından ulaşılan balkon çıkmasının altında, ay-yıldız motifi işlidir.

Şekil 4.42 Bina girişi üzerindeki balkon çıkması ve altındaki ay-yıldız motifi

Şekil 4.43'teki zemin kat plan şemasında da görüldüğü gibi, girişin tam karşısında bulunan merdiven ve asansör çekirdeği ile zemin kat üzerindeki üç katın da bağlantısı sağlanmaktadır. İç ve dış mekândan ayrı ayrı girişleri olan belediyeye ait bazı birimler ile güvenlik – danışma gibi bölümlerinin yer aldığı giriş holündeki asansör çekirdeğinin sağ tarafından ise ilk yapıldığı yıllarda hal olarak kullanılan, iki katlı kütlenin avlusuna geçilmektedir.

Bekleme salonu olarak da kullanılan bir avlu etrafında sıralanan; su idaresi ve emlak birimlerine ait veznelerin yer aldığı zemin katta, caddeye açılan dükkânlar ise ticaret amaçlı kullanılmaktadır.

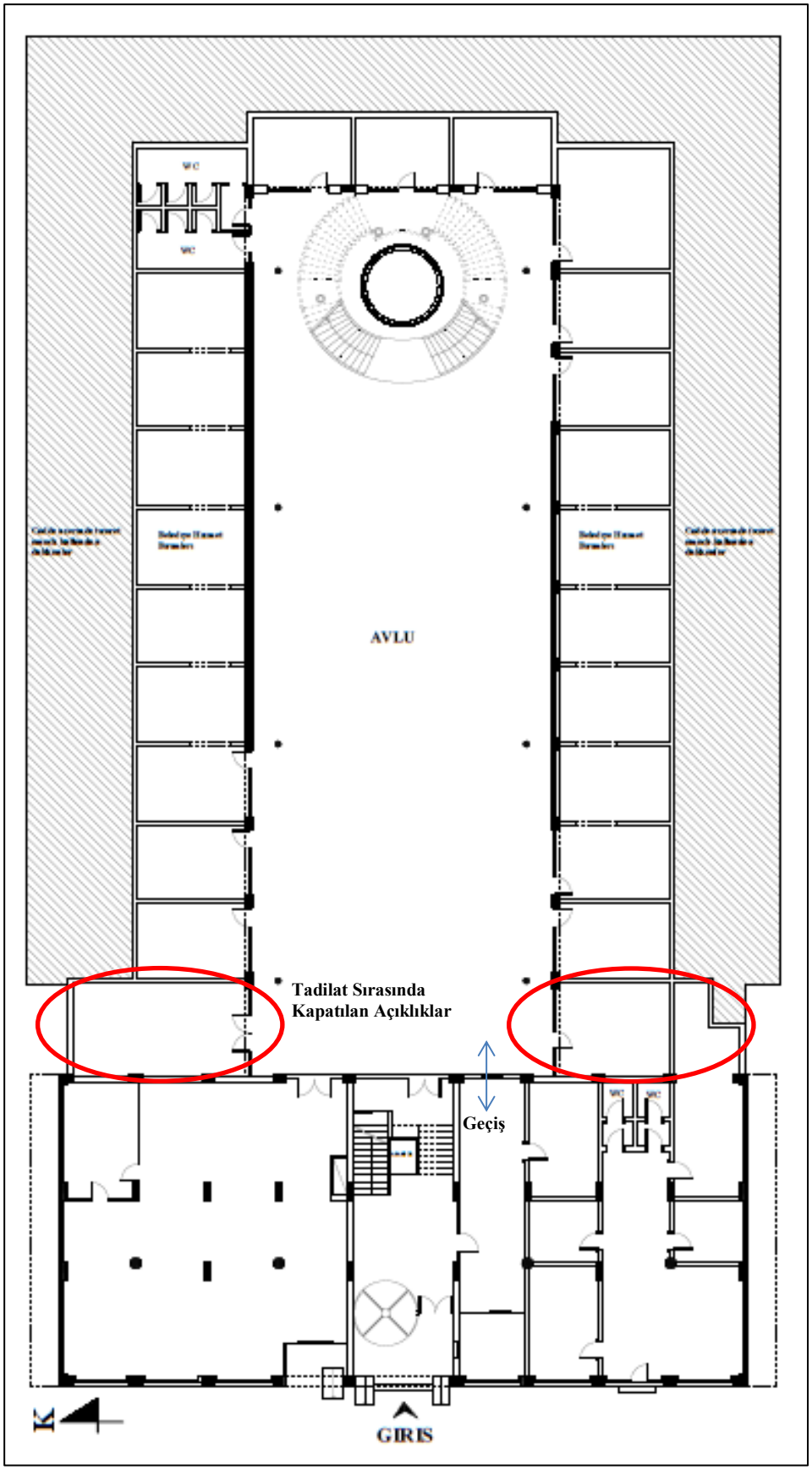

Şekil 4.43 Belediye binası mevcut zemin kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

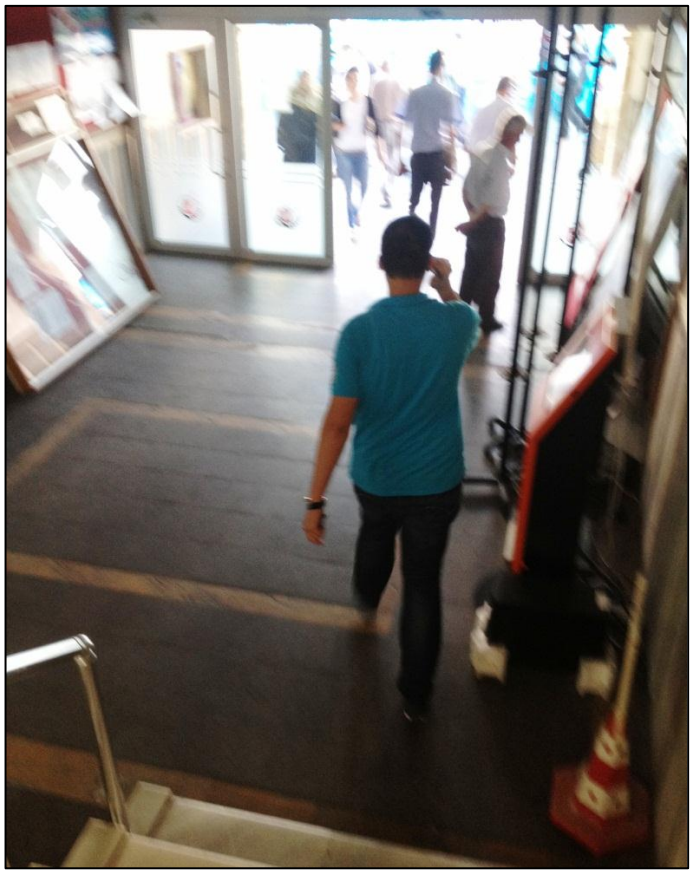

Şekil 4.44 Belediye binası giriş holü

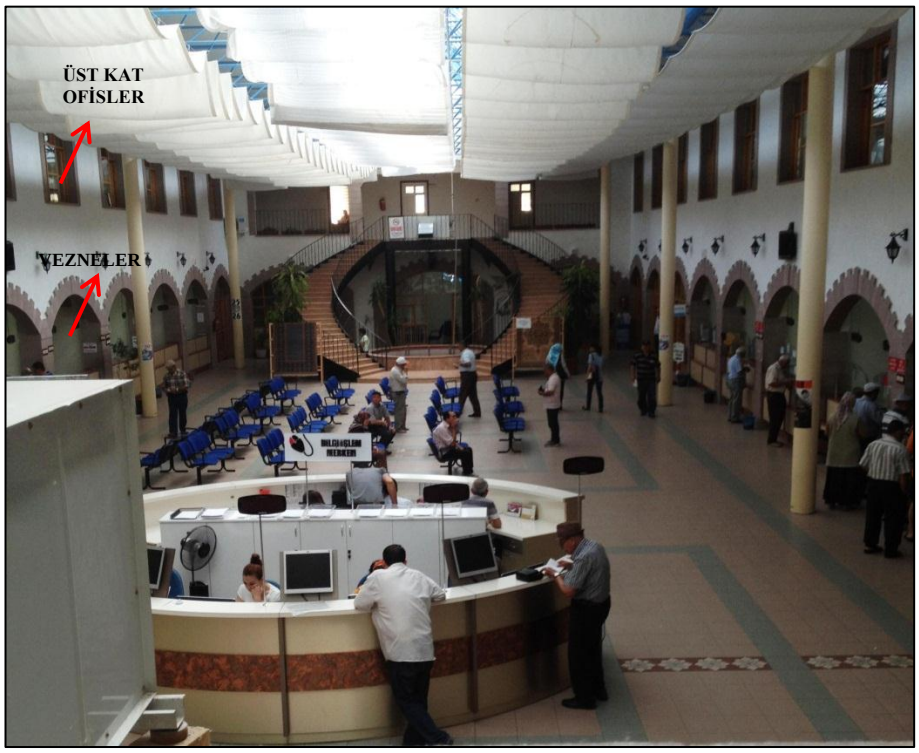

Şekil 4.45 Hal binası olarak yapılan ve sonradan belediye ile birleştirilen iki katlı kütle

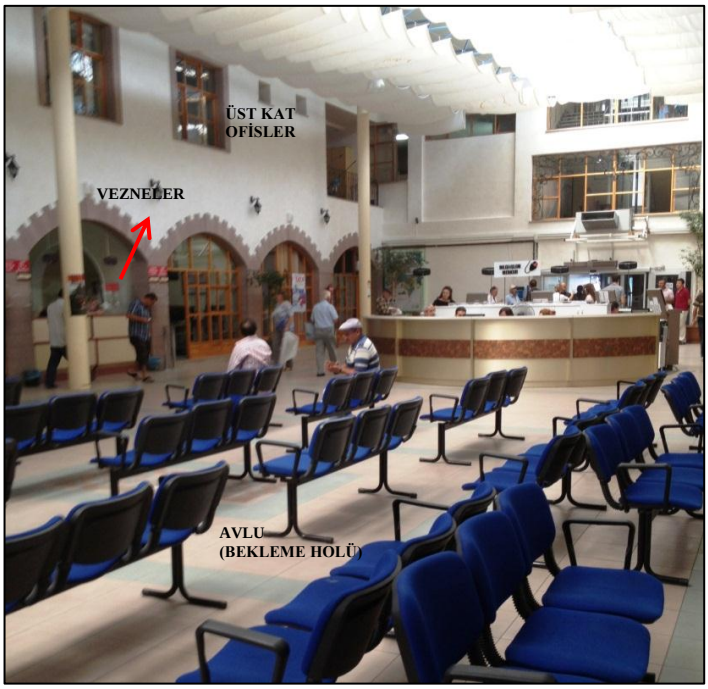

Şekil 4.46 Zemin kat bekleme holüne açılan vezneler

Avluda yer alan döner merdiven çekirdeğinin ulaştığı holden başlayarak (Şekil 4.47), belediye ana binasına ait merdiven ve asansör çekirdeğine kadar uzanan dikdörtgen bir koridor etrafında, çift taraflı sıralanan odalardan oluşan birinci katta, koridorun iç tarafındaki belediye hizmet birimleri, avludan ışık alan ve çalışmak için çokta verimli olmayan küçücük odalardır (Şekil 4.48).

Şekil 4.47 Avluda yer alan döner merdiven

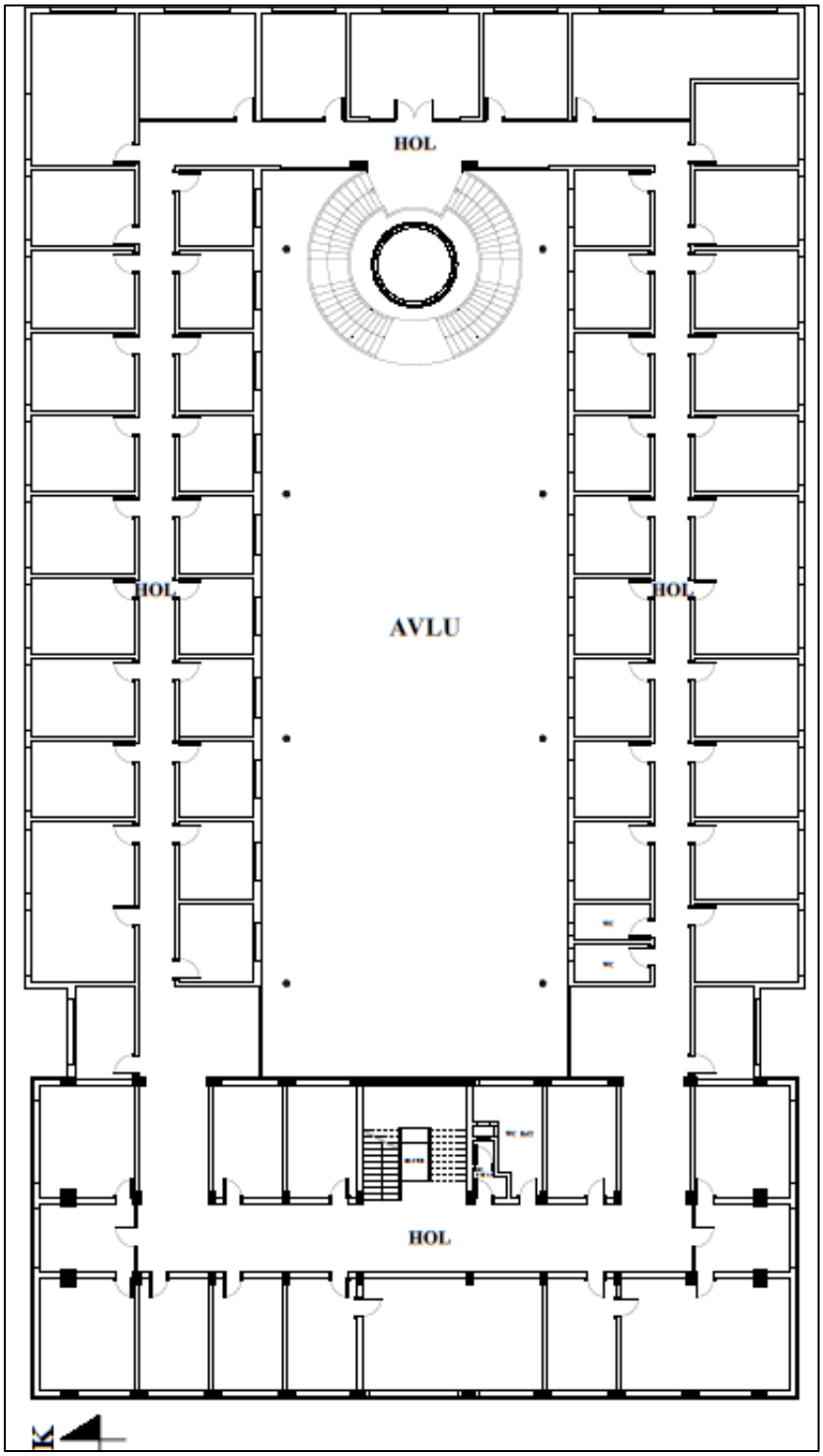

Şekil 4.48 Belediye binası mevcut birinci kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Şekil 4.49 ve şekil 4.50'deki ikinci ve üçüncü kat plan şemaları incelendiğinde, her iki katın da "I" bir koridorun dört tarafında sıralanan odalardan oluştuğu görülmektedir. En üst katta, Belediye Başkanı'nın makam odası ile belediye meclisi toplantı salonu yer almaktadır.

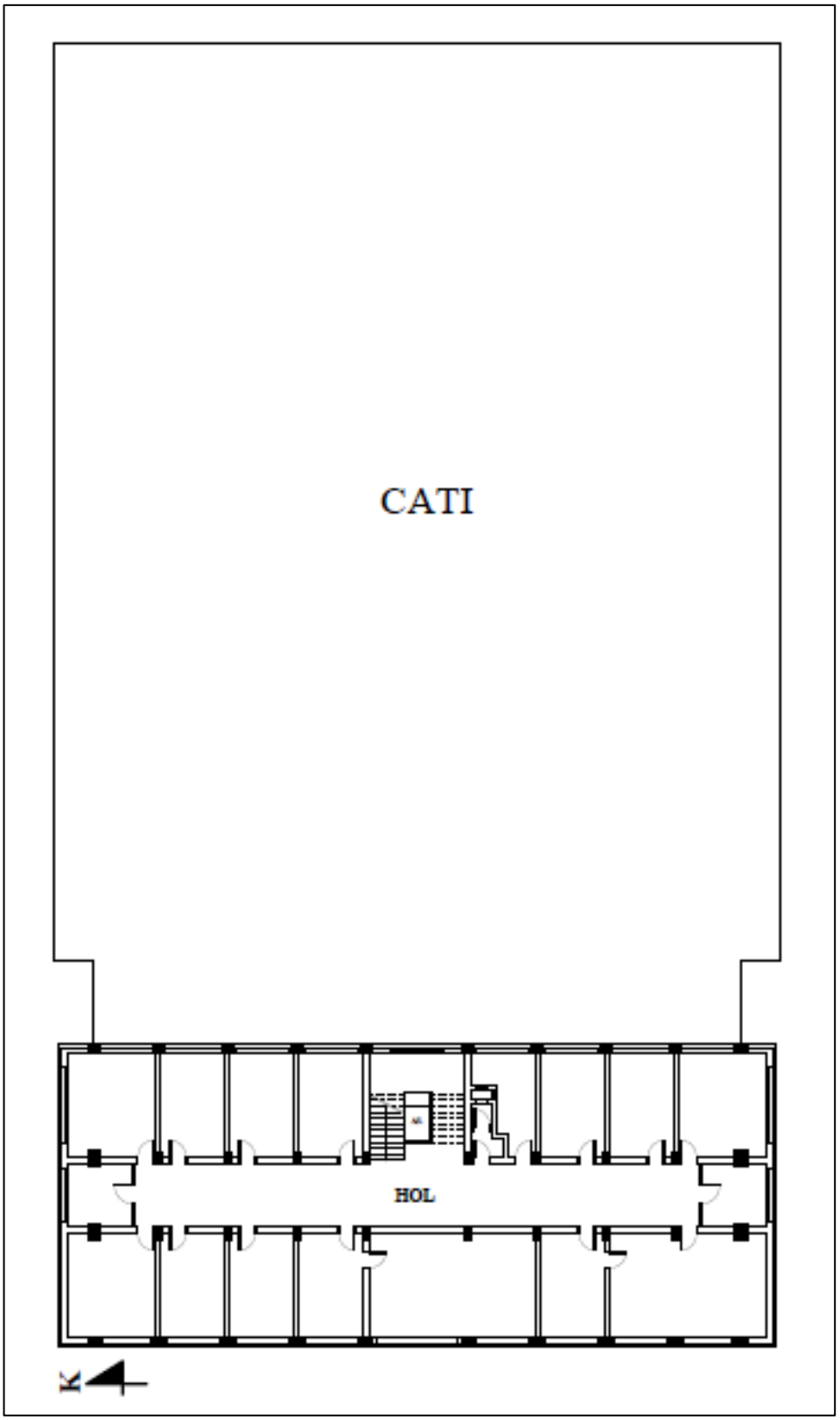

Şekil 4.49 Belediye binası mevcut ikinci kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

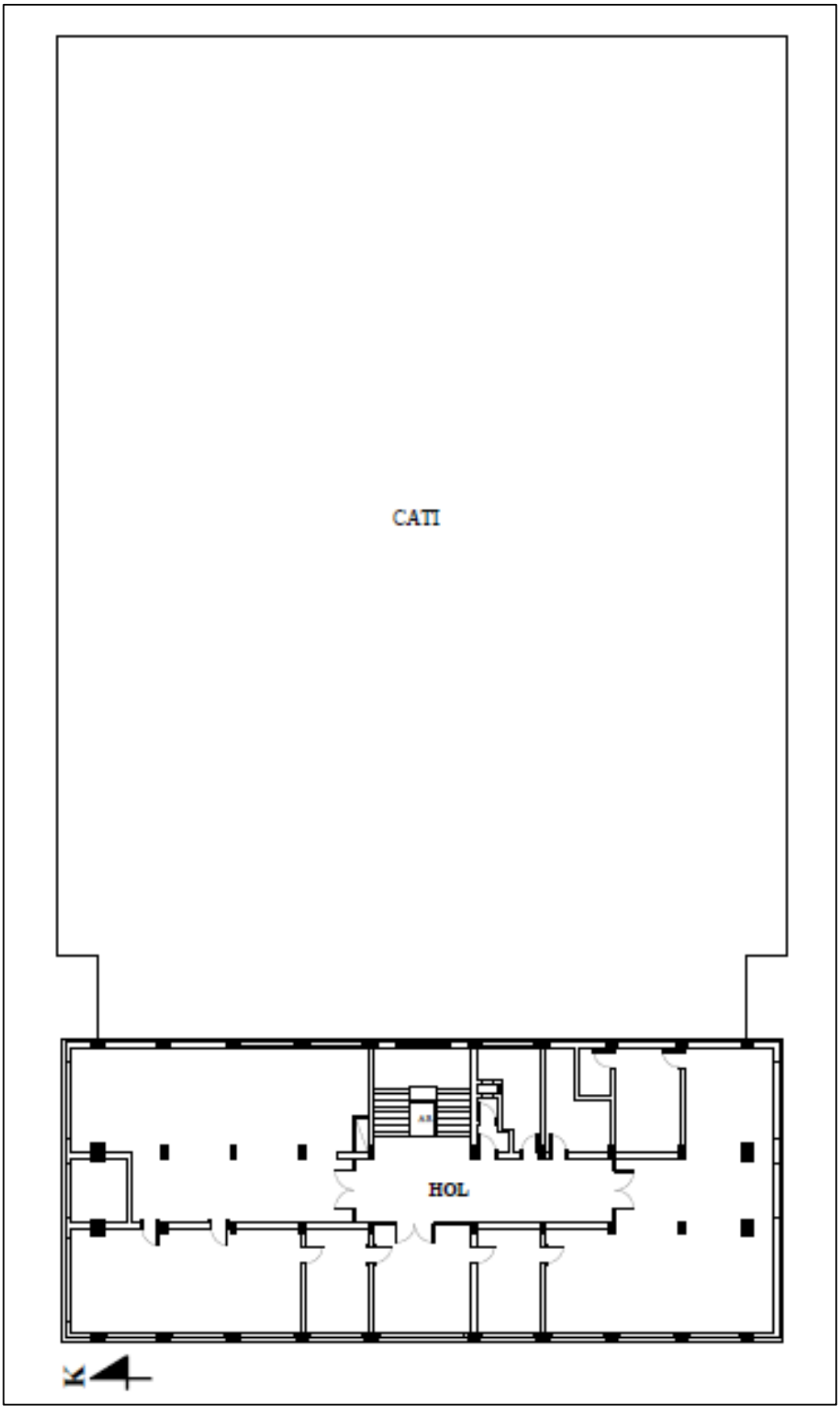

Şekil 4.50 Belediye binası mevcut üçüncü kat (başkanlık katı) planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

4.2.3 Orman İşletme Müdürlüğü ve Lojman Binaları

Kentin en önemli ticaret aksı olan İstasyon Caddesi üzerindeki 74 ada 105 parselde, 6610 m^2'lik bir alana sahip olan (Ek 2 - belge no:1) Orman İşletme Müdürlüğüne ait yapılardan; işletme idare binasının inşasına 1964 yılında, iki katlı ikiz lojmanların (çift lojman) inşasına 1965 yılında, tek lojman binasının inşasına da 1968 yılında başlanmıştır (Şekil 4.52). 1970'lerin sonlarında ise günümüzde İl Çevre ve Orman Müdürlüğü olarak kullanılan ek bir bina ile dört katlı bir lojman binası daha yapılmıştır.

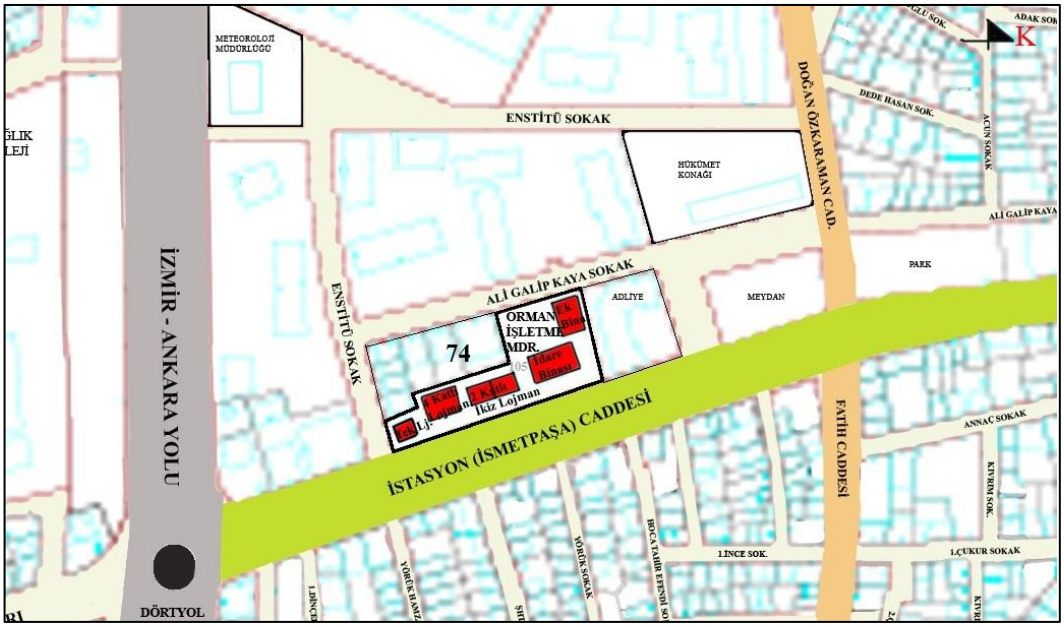

Şekil 4.51 Orman İşletme Müdürlüğü ve lojman binaları vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

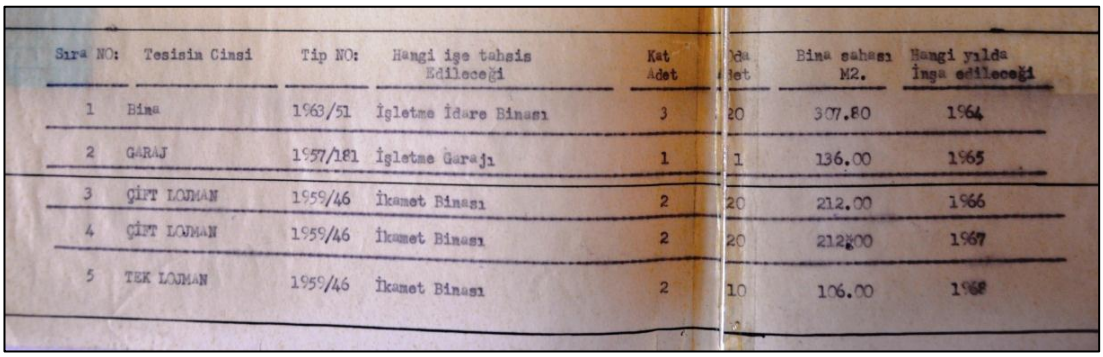

Sıra NO:	Tesisin Cinsi	Tip NO:	Hangi işe tahsis Edileceği	Kat Adet	Oda Adet	Bina sahası M2.	Hangi yılda İnşa edileceği
1	Bina	1963/51	İşletme İdare Binası	3	20	307.80	1964
2	GARAJ	1957/181	İşletme Garajı	1	1	136.00	1965
3	ÇİFT LOJMAN	1959/46	İkamet Binası	2	20	212.00	1966
4	ÇİFT LOJMAN	1959/46	İkamet Binası	2	20	212.00	1967
5	TEK LOJMAN	1959/46	İkamet Binası	2	10	106.00	1968

Şekil 4.52 Tez kapsamında incelenen Orman İşletme Müdürlüğüne ait yapıların inşa tarihleri (Orman İşletme Müdürlüğü arşivi)

Şekil 4.53 Orman Müdürlüğü işletme sahasında bulunan yapılar

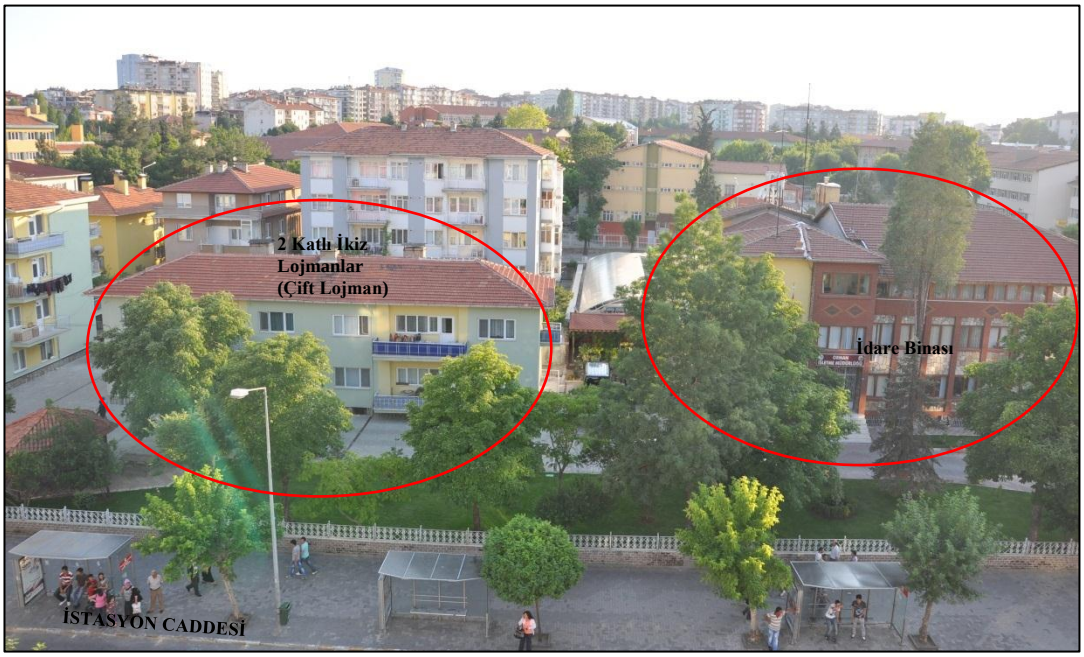

Şekil 4.54 Orman Müdürlüğü işletme sahasında bulunan yapılar

Genel olarak, zemin üzeri beş kat yükselen bloklardan oluşan İstasyon Caddesi'nde, az katlı nadir örnekler arasında bulunan Orman İşletme Müdürlüğü'ne ait yapılar, çok değerli bir bölgede bulunmasına rağmen, rant baskısı ile yok olmamış ve korunarak günümüze ulaşmayı başarmıştır.

İşletme idare binası; Mühendis - Mimar Kemal Belgin tarafından çizilen ve ilk yapıldığında bodrum üzeri iki kattan oluşan bir yapıdır. Farklı dönemlerde gerçekleştirilen tadilatlar ile çok fazla müdahale görmüş ve gerek iç mekânda, gerekse de cephelerde büyük ölçüde orijinalliğini yitirmiştir.

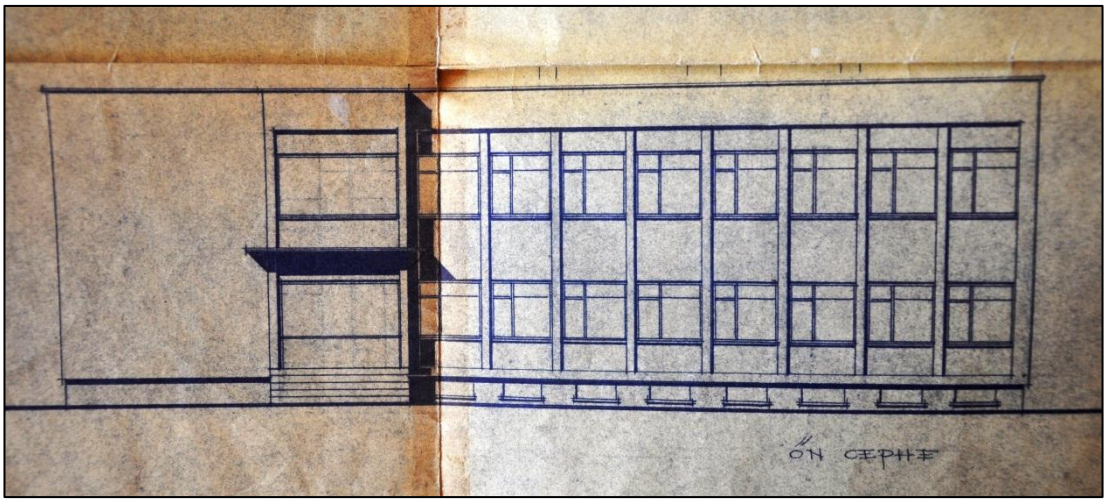

Şekil 4.55 İşletme idare binası özgün ön cephe projesi (Orman İşletme Müdürlüğü arşivi)

Şekil 4.56 Tadilatlarda çok fazla müdahale gören işletme idare binası ön cephesi

Giriş kütlesinin, cephe hattından öne çıkartılarak daha vurgulu hale getirildiği bir anlayış ile tasarlanan yapı, Hükümet Konağı ve Belediye binasında da görüldüğü gibi, cepheye yansıtılan dikey akslar arasına alınmış bir pencere düzenine sahiptir. Betonarme karkas yapım sistemiyle inşa edilen yapıda gerçekleştirilen en ciddi müdahale, yapının arka cepheye doğru büyütülmesi ve sonradan yapılan ikinci kat çıkmasıdır. Yapılan bu ekler, genel cephe karakterinden oldukça farklıdır ve özgün kütleyi tamamen değiştirmektedir.

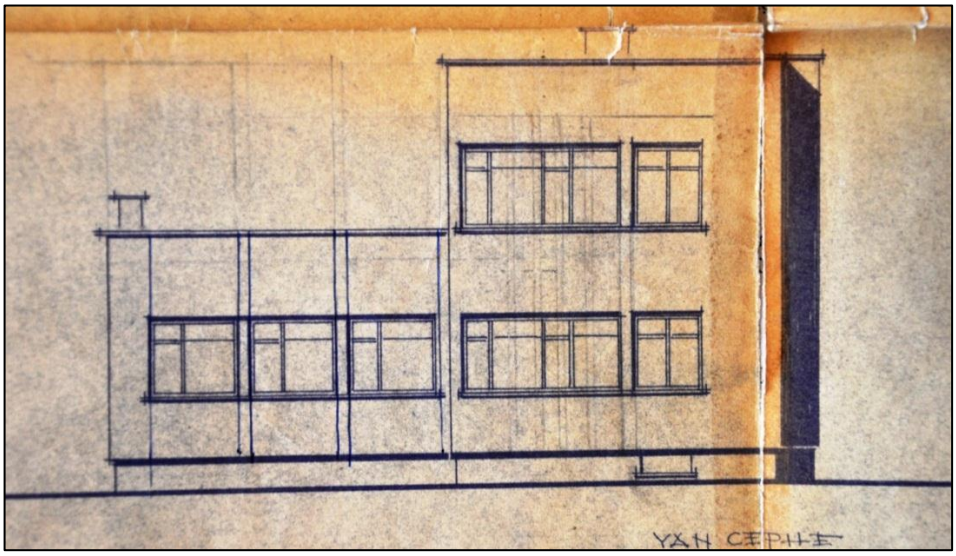

Şekil 4.57 İdare binası özgün sol yan cephesi (Orman İşletme Müdürlüğü arşivi)

Şekil 4.58 Yapılan tadilatlar sonucu oldukça değişen idare binası sol yan cephesi

Şekil 4.59 Arka cepheye doğru büyütülen idare binası sağ yan cephesi

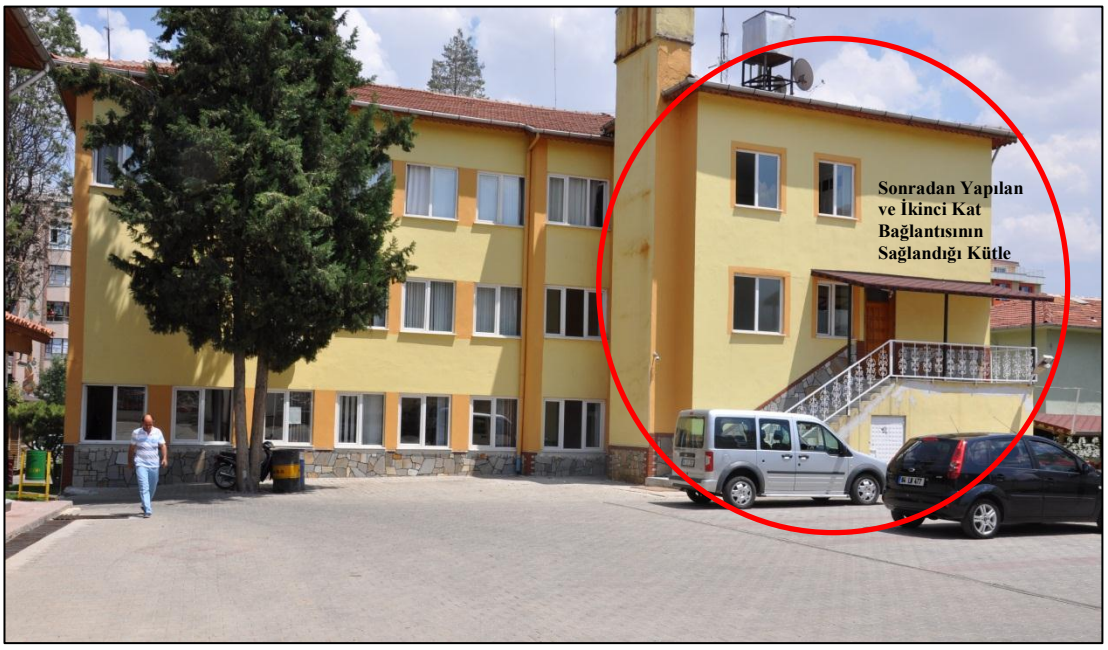

Şekil 4.60 Yapılan tadilatlar sonucu oldukça değişen idare binası arka cephesi

Şekil 4.61 ve şekil 4.62'deki kat planlarında da görüldüğü gibi, özgün hali ile dikdörtgen bir kütle ve bu kütleyle bağlantılı kare bir kütleden oluşan yapının, giriş holünün solundaki tek kollu merdiven çekirdeği ile yalnızca dikdörtgen kütlenin üzerindeki birinci kata ulaşılmaktadır. Zemin ve birinci katlarda, bir tarafı cepheye

açılan koridorun, diğer tarafında çalışma ofisleri sıralanırken, bodrum katta ise ambar, depo, santral ve kömürlük olarak kullanılan odalar yer almaktadır.

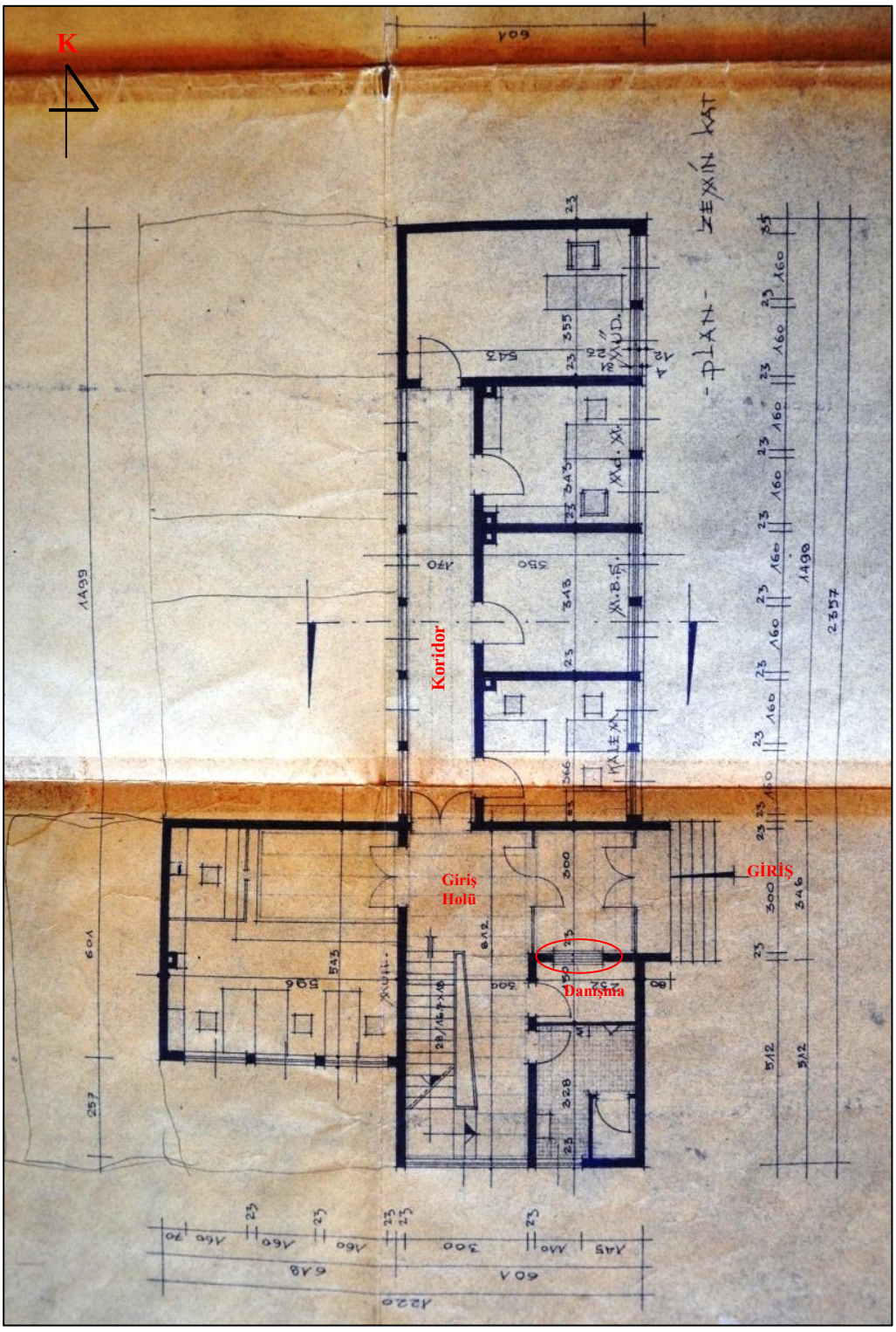

Şekil 4.61 İdare binası özgün zemin kat planı (Orman İşletme Müdürlüğü arşivi)

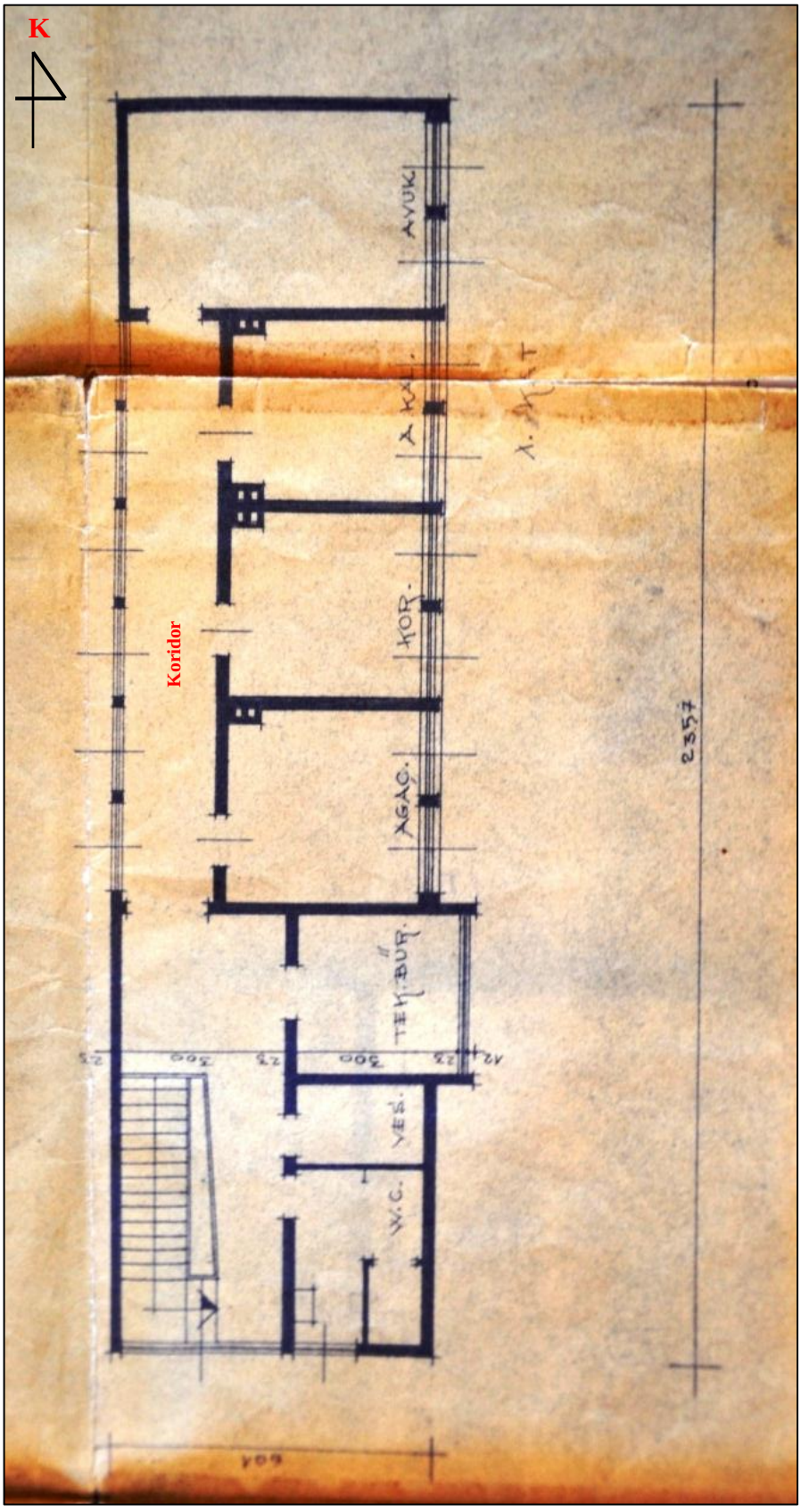

Şekil 4.62 İdare binası özgün birinci kat planı (Orman İşletme Müdürlüğü arşivi)

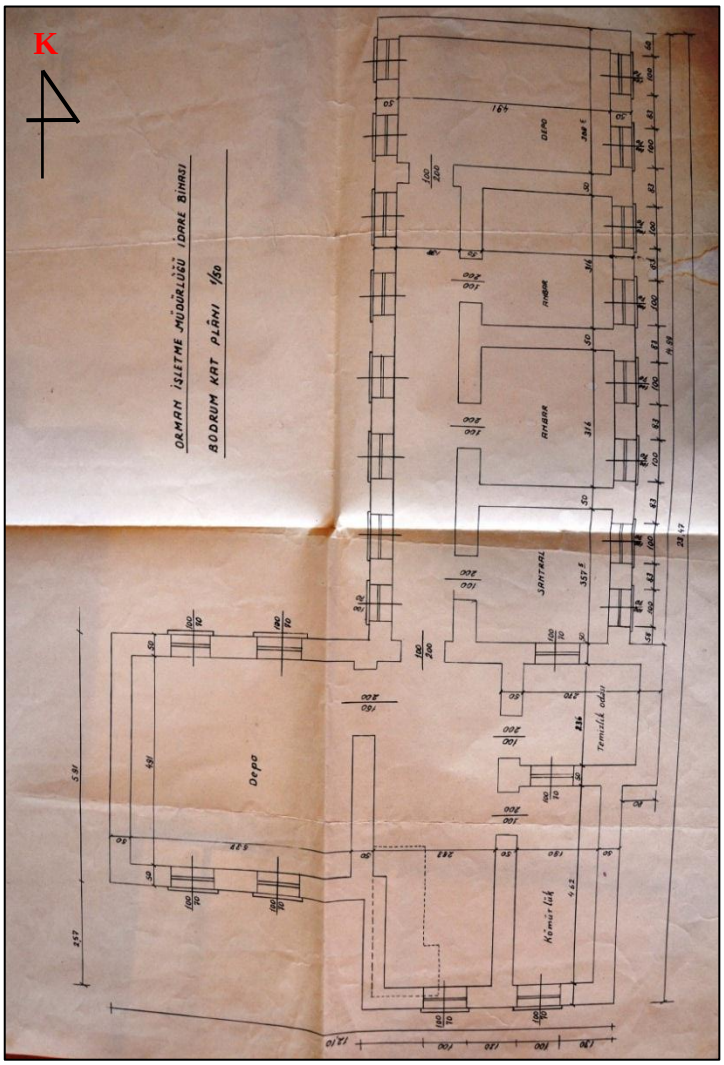

Şekil 4.63 İdare binasının özgün bodrum kat planı (Orman İşletme Müdürlüğü arşivi)

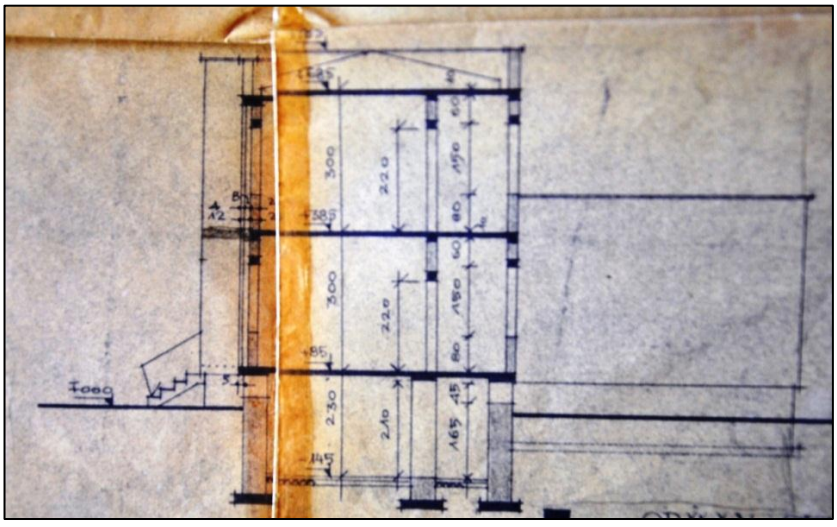

Şekil 4.64 İdare binası kesit (Orman İşletme Müdürlüğü arşivi)

Artan ihtiyaçlar doğrultusunda yetersiz kalan idare binasına ilk yapılan müdahale, zemin ve birinci katların arka cepheye doğru büyütülerek, toplamda sekiz oda daha ilave edilmesidir (Şekil 4.59). Bu müdahaleden sonra, "I" bir koridorun her iki tarafında da sıralanan odalardan oluşan bir plan şemasına sahip olan yapıya, bir süre sonra yeni bir kat ilavesi yapılmıştır. Fakat özgün merdiven çekirdeği ile sonradan eklenen ikinci katın bağlantısı olmadığından, bağlantıyı sağlayan yeni bir kütle daha inşa edilmiştir (Şekil 4.65) (Şekil 4.66) (Şekil 4.67).

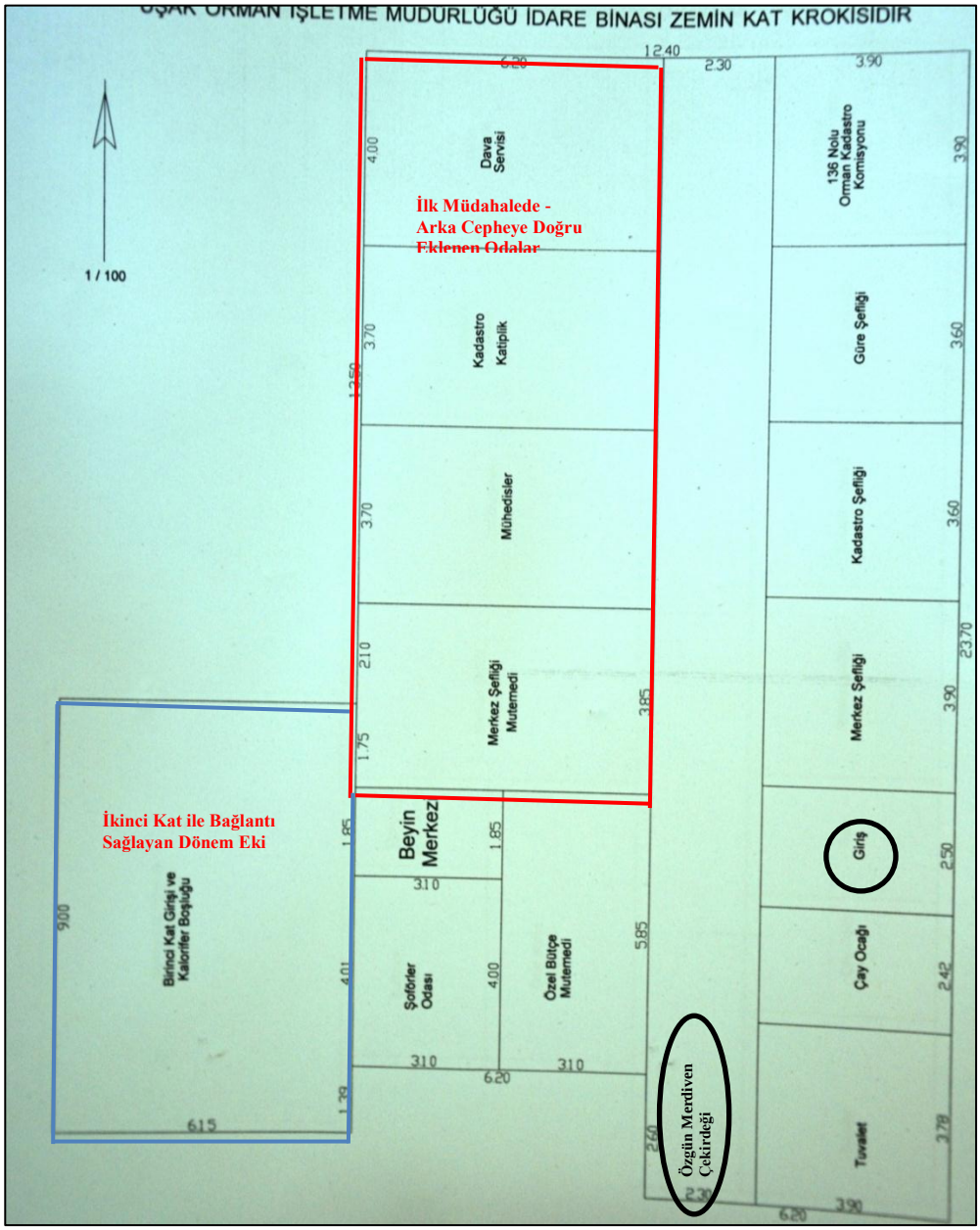

Şekil 4.65 Büyütülen işletme idare binası zemin kat krokisi (Orman İşletme Müdürlüğü'nden alınan kroki üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

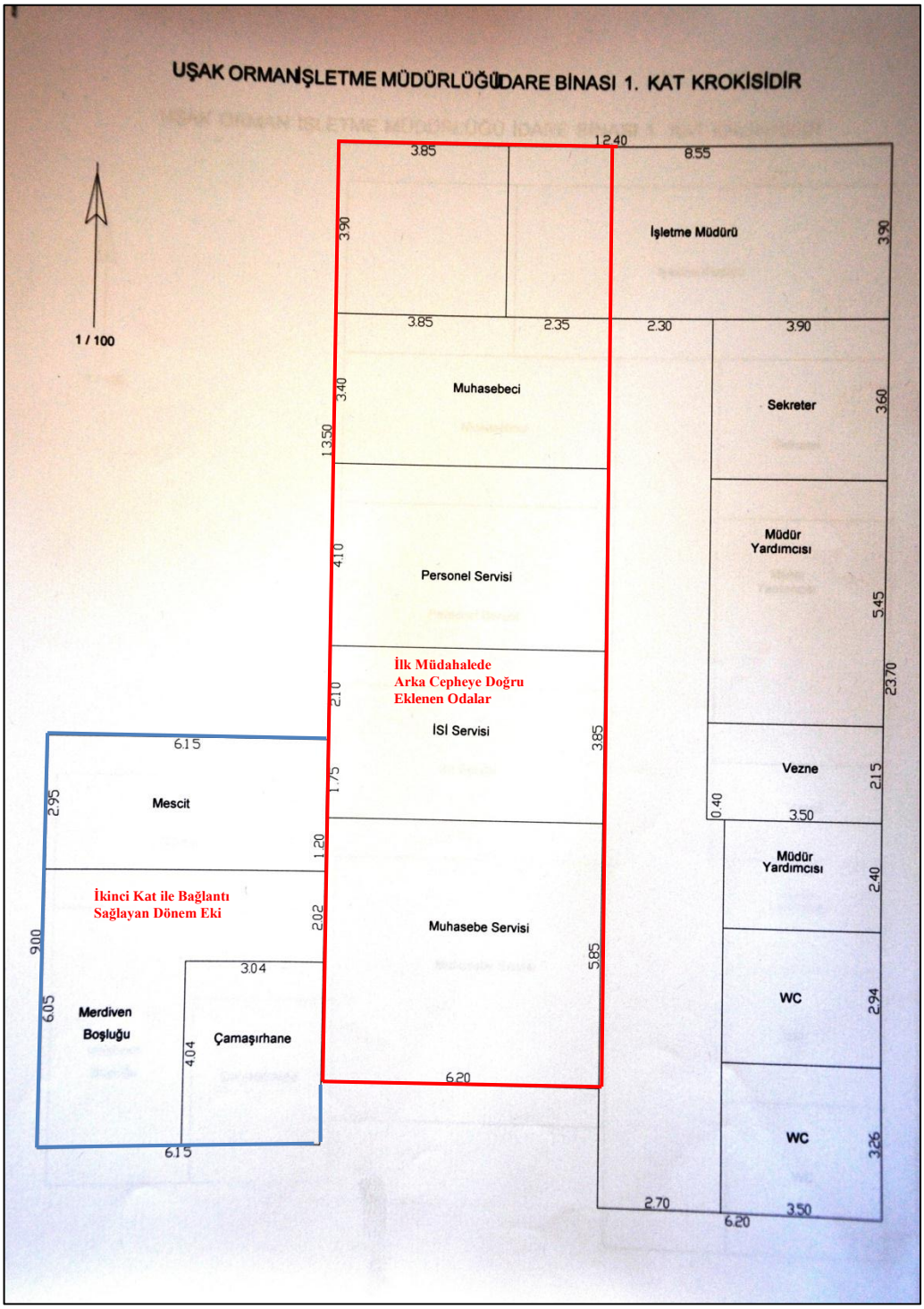

Şekil 4.66 Büyütülen işletme idare binasının birinci kat krokisi (Orman İşletme Müdürlüğü'nden alınan kroki üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

İşletme idare binasının zemin ve birinci katları, müdürlük bünyesindeki birimlere ait çalışma ofisleri olarak kullanılırken, sonradan eklenen ikinci kat ise misafirhane ve lokal olarak hizmet vermektedir. Konaklama ihtiyacına cevap verecek nitelikte

düzenlenen ikinci kat, mesai saatleri dışında da kullanıldığından, özgün idare binasıyla bağlantısı yoktur ve arka cepheye eklenen kütle ile ulaşılmaktadır (Şekil 4.60) (Şekil 4.65).

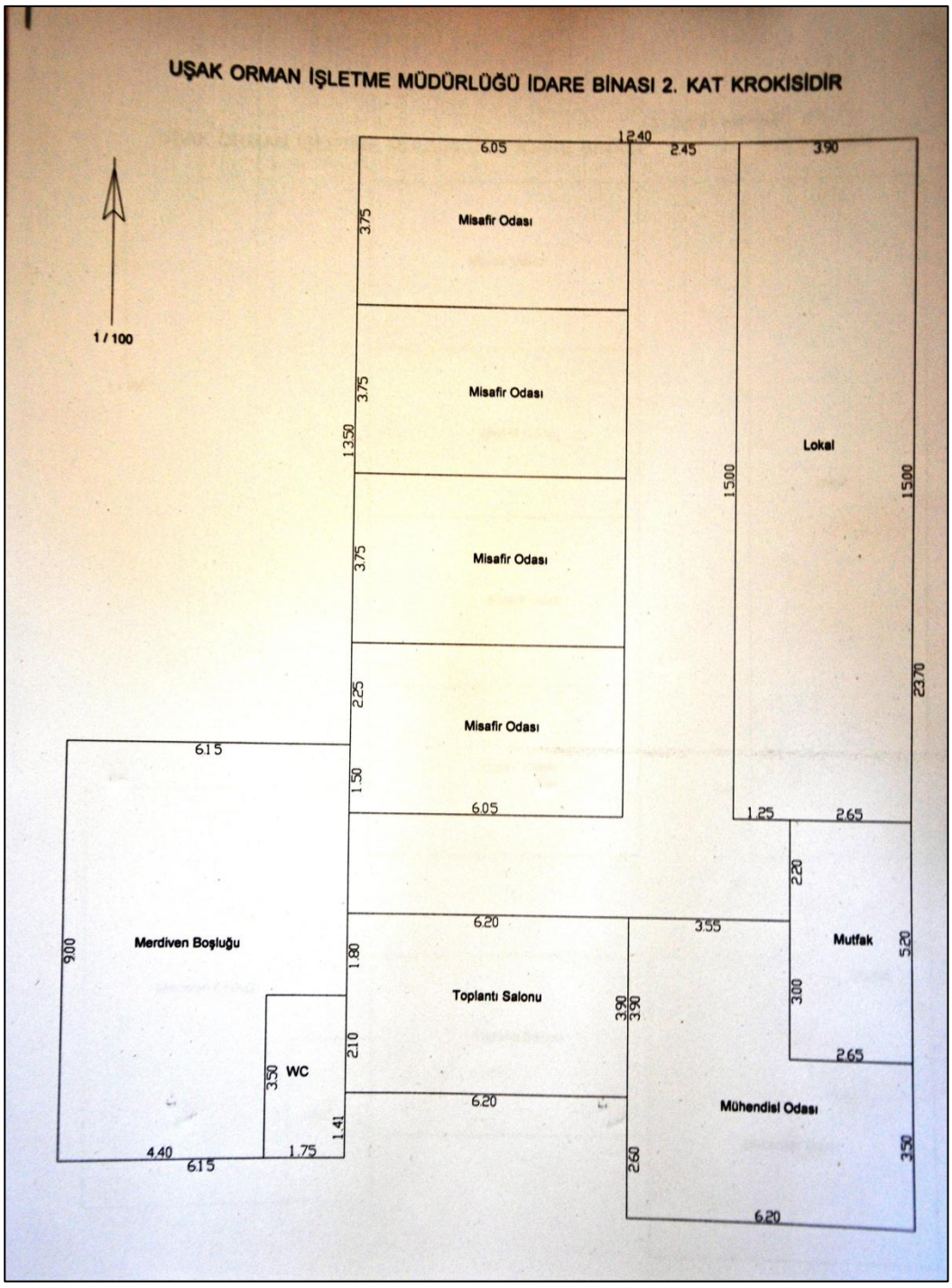

Şekil 4.67 İdare binasına sonradan yapılan ikinci kat krokisi (Orman İşletme Müdürlüğü arşivi)

Yapılan dönem ekleriyle özgünlüğünü büyük ölçüde yitiren idare binasının, 2000'li yıllarda gerçekleştirilen bir tadilat ile ön cephesi tamamen tuğla ve kayrak taşı ile kaplanmıştır. Yapılan bu müdahale, diğer cephelere göre daha iyi durumda olan ön cepheyi de oldukça değiştirmiştir (Şekil 4.56).

Şekil 4.68 Ön cephede kullanılan tuğla ve kayrak taşı

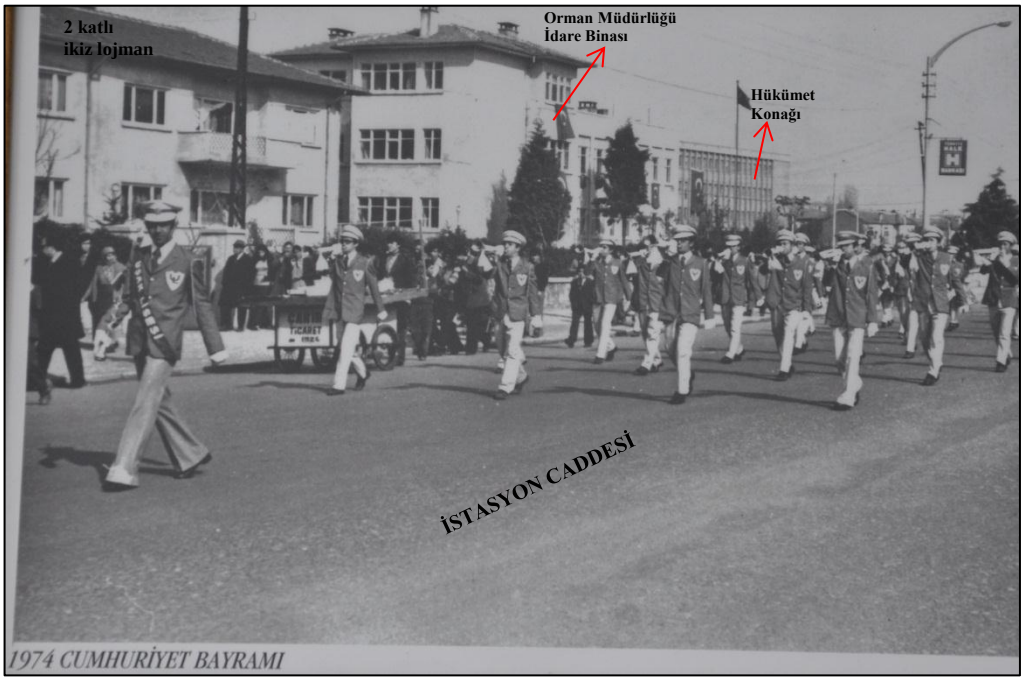

Şekil 4.69 İdare binası özgün cephesi – 1974 yılı Cumhuriyet Bayramı kutlamalarında çekilmiş bir fotoğraf (Uşak Eğitim Müzesi)

Gerçekleştirilen tadilatlar sonucu, cepheleri ve plan şeması oldukça değiştirilen idare binası incelendiğinde, bazı özgün yapı izlerine de rastlanmaktadır. Şekil 4.61'deki özgün zemin kat planında görülen, giriş holü ile danışma arasındaki ahşap pencere de bu izlerden bir tanesidir.

Şekil 4.70 İdare binası giriş holü ve mermer kaplanan özgün merdiven

Şekil 4.71 Giriş holü ile danışma arasındaki özgün ahşap pencere

Zemin kat ve birinci kat arasında bağlantı sağlayan özgün tek kollu merdiven çekirdeğinin basamakları mermer ile kaplanırken; bodrum kata inen özgün dökme mozaik basamaklar ise korunmaktadır.

Şekil 4.72 Dökme mozaik basamakları korunan bodrum kat merdiveni

İdare binasının inşa edildiği yıllardan kalan özgün elektrik anahtarlarından birkaç tanesi - günümüzde kullanılmadıkları halde - yapıldığı dönemi yansıttığı için korunarak günümüze ulaşmıştır.

Şekil 4.73 60'lı yıllarda kullanılan bir elektrik anahtarı ile günümüzde kullanılan bir priz

İki katlı ikiz lojman binaları (çift lojman); idare binasından bir yıl sonra yapılan ve işletme sahası içinde, korunarak günümüze ulaşabilen en önemli örneklerdir. Bodrum üzeri iki kattan oluşan yapılar, geniş saçaklı kırma bir çatı ile son bulmaktadır.

Şekil 4.74 İki katlı ikiz lojman binası ön cephesi

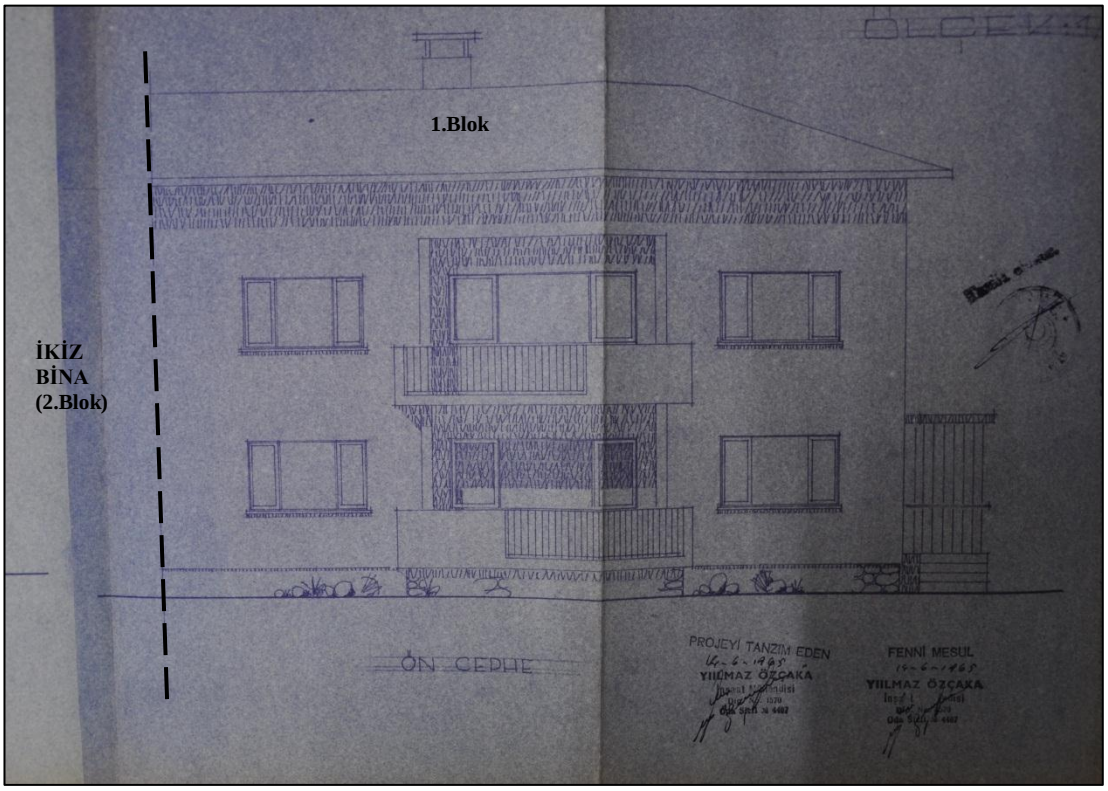

Şekil 4.75 İki katlı ikiz lojman binası ön cephe projesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

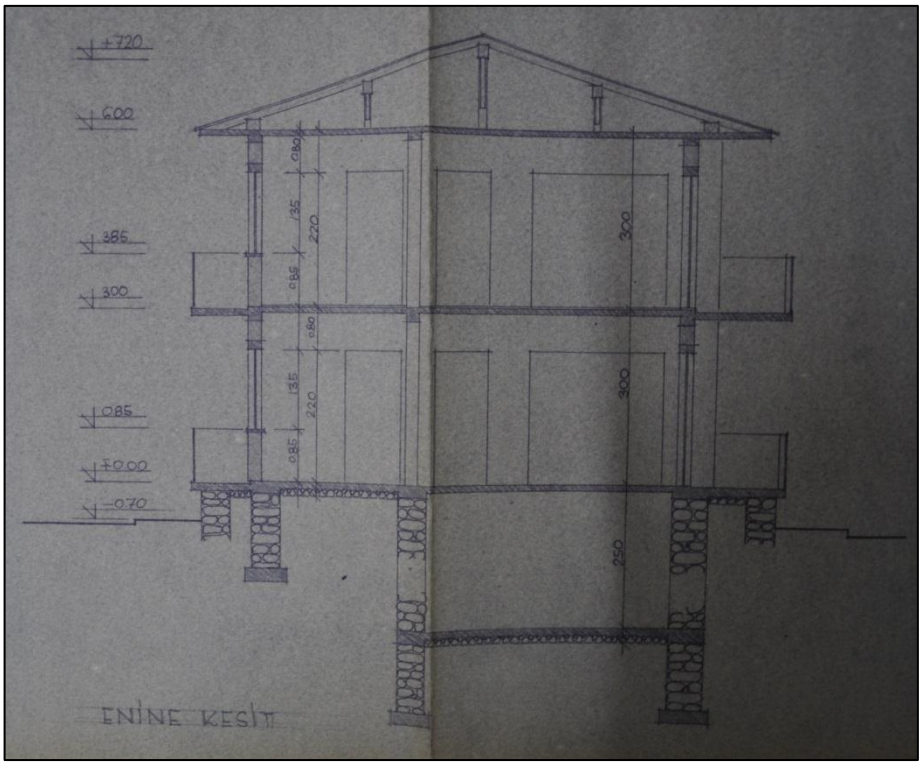

Şekil 4.76 İki katlı ikiz lojman binası en kesiti (Uşak Belediyesi proje arşivi)

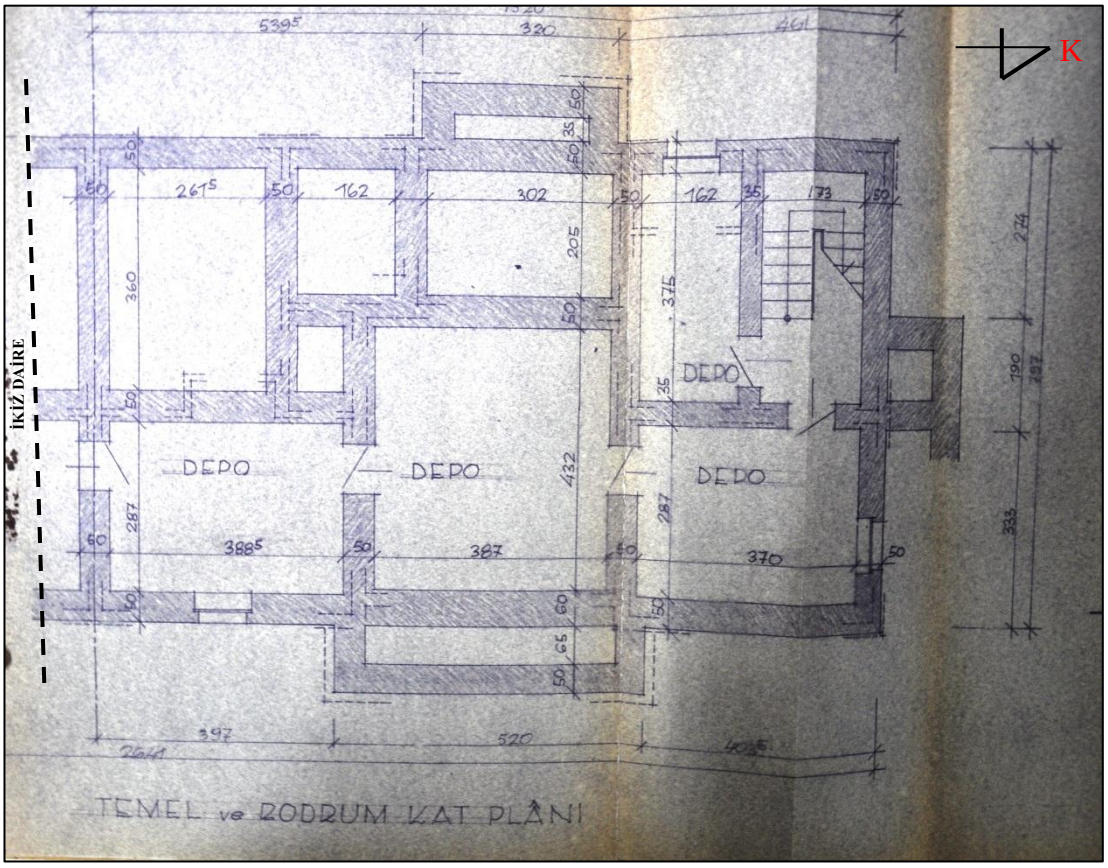

Şekil 4.77 İki katlı ikiz lojman binası temel ve bodrum kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Tek bir çatı altındaki iki bloktan oluşan lojman binasında, her bir blokta iki daire olmak üzere, toplam dört daire mevcuttur. Dairelerin plan şeması incelendiğinde (Şekil 4.78), her bir dairenin, yaklaşık beş m^2'lik bir antreye açılan; misafir odası, mutfak, tuvalet, oturma odası ile oturma odası içinden geçilen bir gece holü etrafındaki, iki yatak odası ve banyodan oluştuğu görülmektedir. Ayrıca, her birinin ayrı girişleri olan misafir odası ile oturma odası arasında da bağlantı vardır.

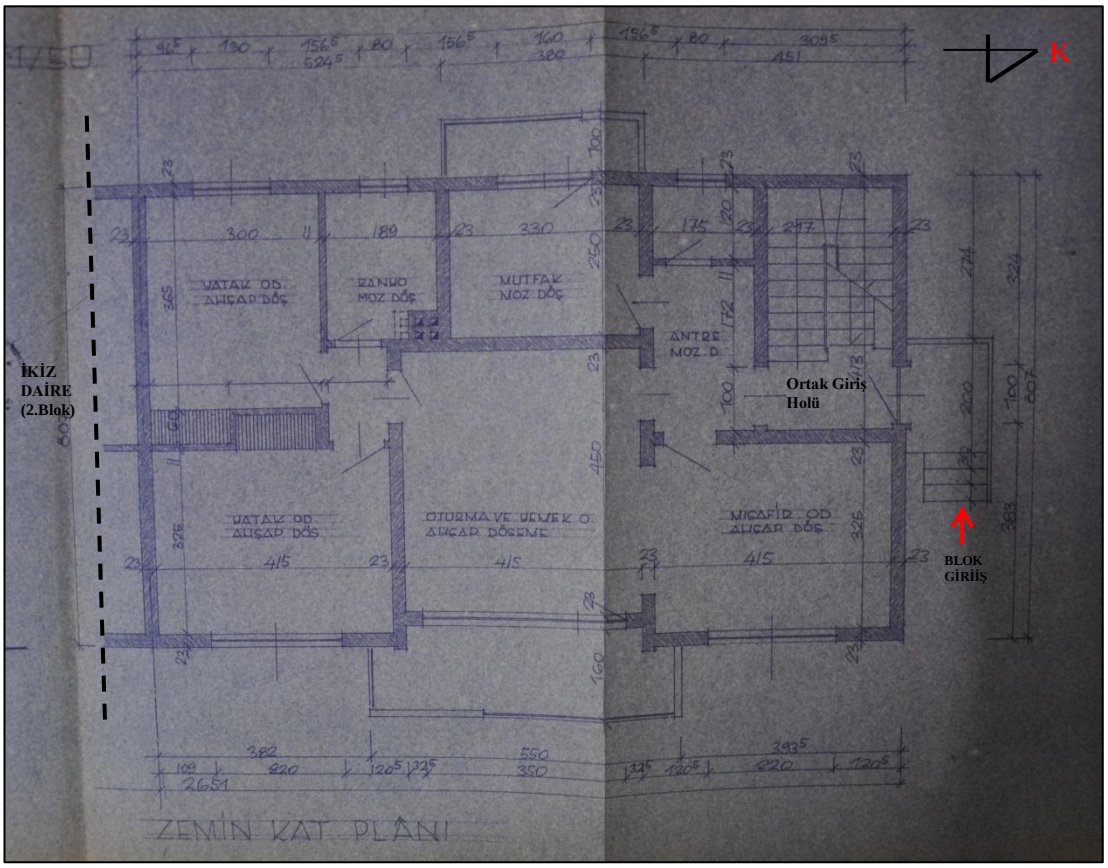

Şekil 4.78 İki katlı ikiz lojman binası kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Her bir bloğun, toprak seviyesinden üç basamak yükseltilerek ulaşılan ortak giriş holünde, bodrum ve birinci kat ile bağlantı sağlayan, özgün bir merdiven çekirdeği bulunmaktadır. Birinci kat merdiven holüne açılan, yaklaşık 1 – 1,5 m^2'lik balkon çıkması ise blok girişlerini vurgulu hale getirmek için yapılmıştır.

Şekil 4.79 Blok girişi ve giriş üzerindeki balkon çıkması

Şekil 4.80 Ortak giriş holü ve özgün giriş kapısı

Çalışma kapsamında incelenen, 1. Blok zemin katındaki daire de, oturma ve yatak odalarının özgün ahşap döşemeleri korunmakla birlikte, bazı odaların tabanlarında, zamanla aşınmalar oluşmuştur. Islak hacimler, antre ve holde kullanılan özgün karo mozaik döşemeler ise gerçekleştirilen tadilatlarda seramik malzeme ile kapatılmıştır.

Şekil 4.81 Daire giriş holü (antre) ve giriş holüne açılan mekânlar

Şekil 4.82 Özgün karo mozaik döşemeleri değiştirilen mutfak

Şekil 4.83 Oturma odası ile bağlantılı misafir odası ve oturma odasından geçilen gece holü

Şekil 4.84 Oturma odası ile bağlantılı mekânlar

Genellikle, aile bireylerinin bir araya toplandığı ortak kullanım alanları olarak tasarlanan oturma odaları, çift lojmana ait bu dairelerde, aynı zamanda giriş holü ile

gece holü arasında bağlantı sağlayan bir işlev de yüklenmiştir (Şekil 4.83). On bir ve on üç m^2'lik iki yatak odası bulunan dairelerde, her iki odada da geleneksel Türk Evleri'ndeki kültürün bir yansıması olarak, gömme dolaplar yapılmıştır. Yatak odalarının ortak duvarlarında çözülen gömme dolaplar, depolama amaçlı kullanılmaktadır.

Şekil 4.85 On üç m^2'lik yatak odasında kullanılan gömme dolap

Şekil 4.86 On bir m^2'lik yatak odasında kullanılan gömme dolap

Şekil 4.87 Özgün ahşap döşeme ve seramik ile kapatılan özgün karo mozaik döşeme izi

Şekil 4.88 Özgün ahşap döşemede zamanla oluşan aşınmalar

Cephelerde, zamanla aşınan özgün ahşap pencereler, plastik doğramalar ile yenilenirken, iyi durumda olan ahşap iç kapılar ise korunmuştur. Kırk yedi yıldır ayakta olan ikiz lojman dairelerinin, özellikle balkon ve çatı döşemelerinde meydana gelen bozulmalar ise en kısa zamanda onarılmalıdır.

Şekil 4.89 İkiz lojm8an daireleri arka cephesi

Şekil 4.90 İkiz lojman daireleri sol yan cephesi

Şekil 4.91 İkiz lojman dairesi mutfak balkonu

Tek lojman binası ise fenni mesuliyeti, Öztay Mühendislik - Mimarlık bürosu tarafından üstlenilen yığma bir yapıdır. Şekil 4.92 ve şekil 4.93'teki özgün projelerinde görüldüğü gibi, yapı ilk yapıldığında bodrum üzeri iki kattan oluşmaktadır.

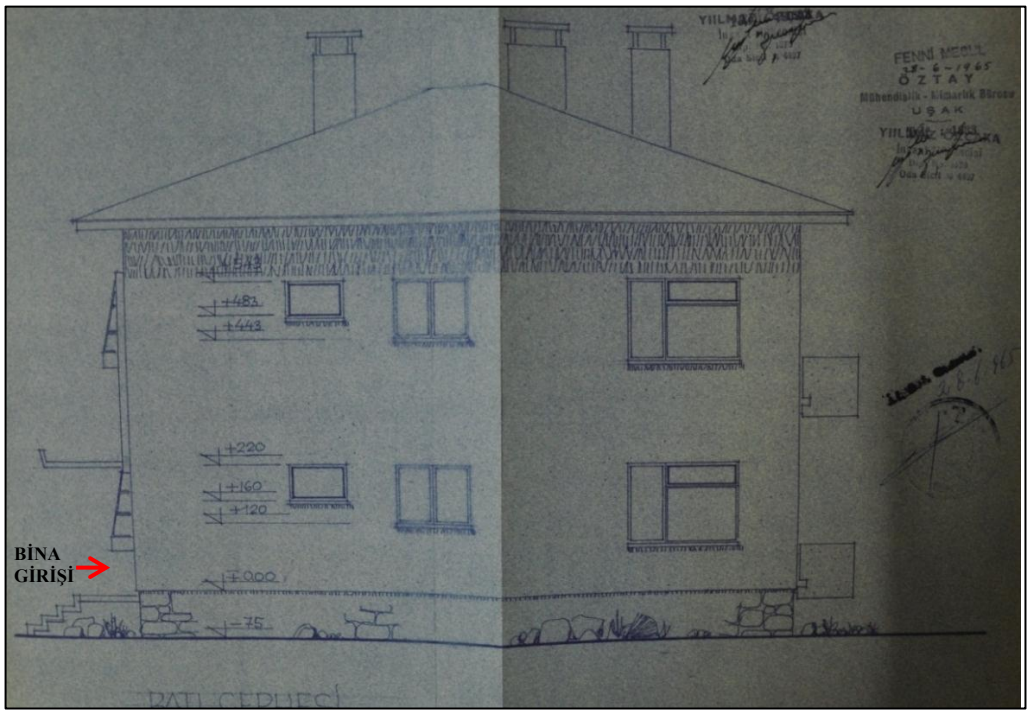

Şekil 4.92 Tek lojman binası batı cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

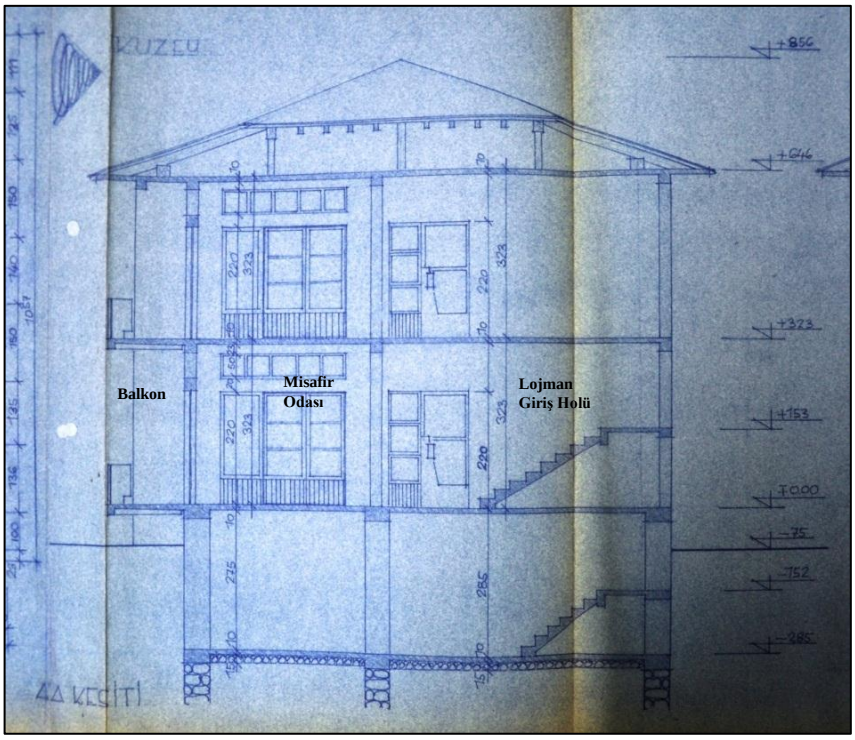

Şekil 4.93 Tek lojman binası A – A kesiti (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Her katta tek daire olmak üzere, toplam iki daireden oluşan ve kübik bir anlayış ile tasarlanan lojman binasının, yakın dönemde yapılan bir çatı katı eki ile özgünlüğü bozulmuştur.

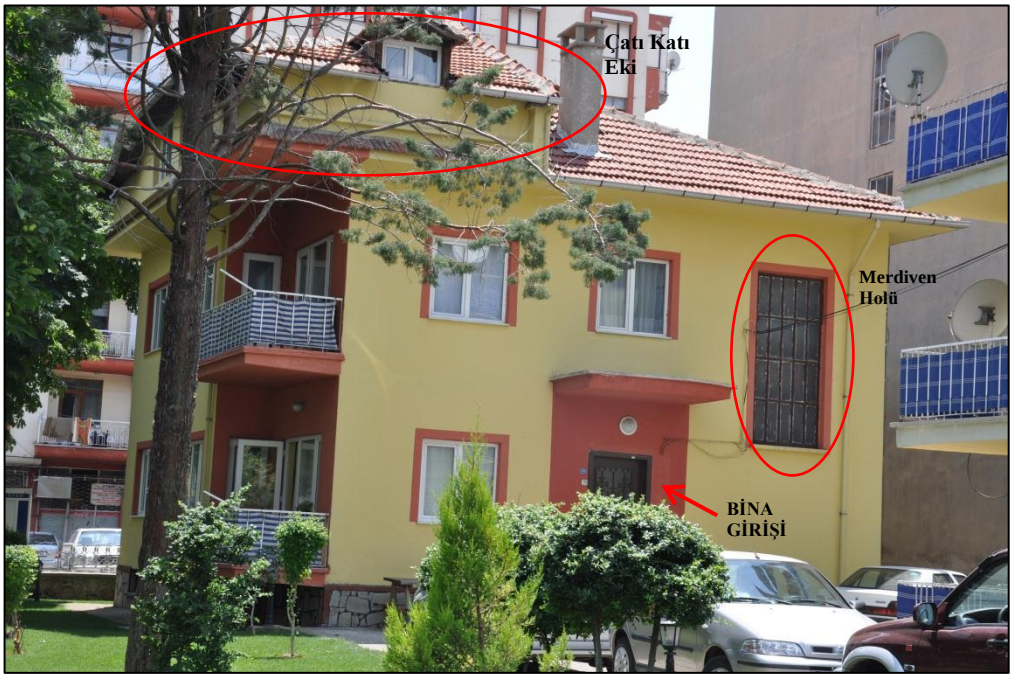

Şekil 4.94 Lojman binasının kuzeydoğu yönünden çekilmiş bir fotoğrafı

Bir kısmı arşivde yok olan şekil 4.95'teki özgün giriş (kuzey) cephesi ile şekil 4.94 karşılaştırıldığında, merdiven holü ve birinci kat bina holüne açılan pencereler için tasarlanan, ahşap güneş kırıcıların kaldırıldığı görülmektedir. Ayrıca, yapılan tadilatlarda, ahşap pencere doğramaları plastik doğramalar ile özgün giriş kapısı ise demir bir kapı ile değiştirilmiştir.

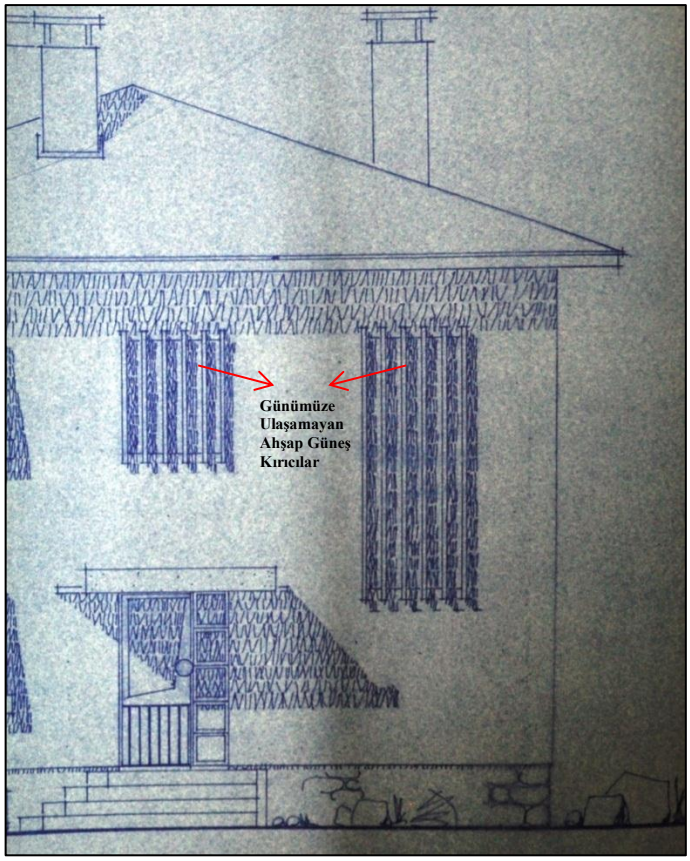

Şekil 4.95 Özgün giriş cephesi (Uşak Belediyesi arşivi)

Şekil 4.96 Tek lojman binasının güneydoğu yönünden çekilmiş bir fotoğrafı

Müdürlerin kullanımına tahsis edilen dairelerinin plan şeması incelendiğinde, her bir dairenin; antreye açılan mutfak, tuvalet, oturma odası ve misafir odası ile mahremiyeti sağlamak için ayrı bir kapı ile geçilen gece holü etrafındaki, yatak odaları ve banyodan oluştuğu görülmektedir (Şekil 4.97).

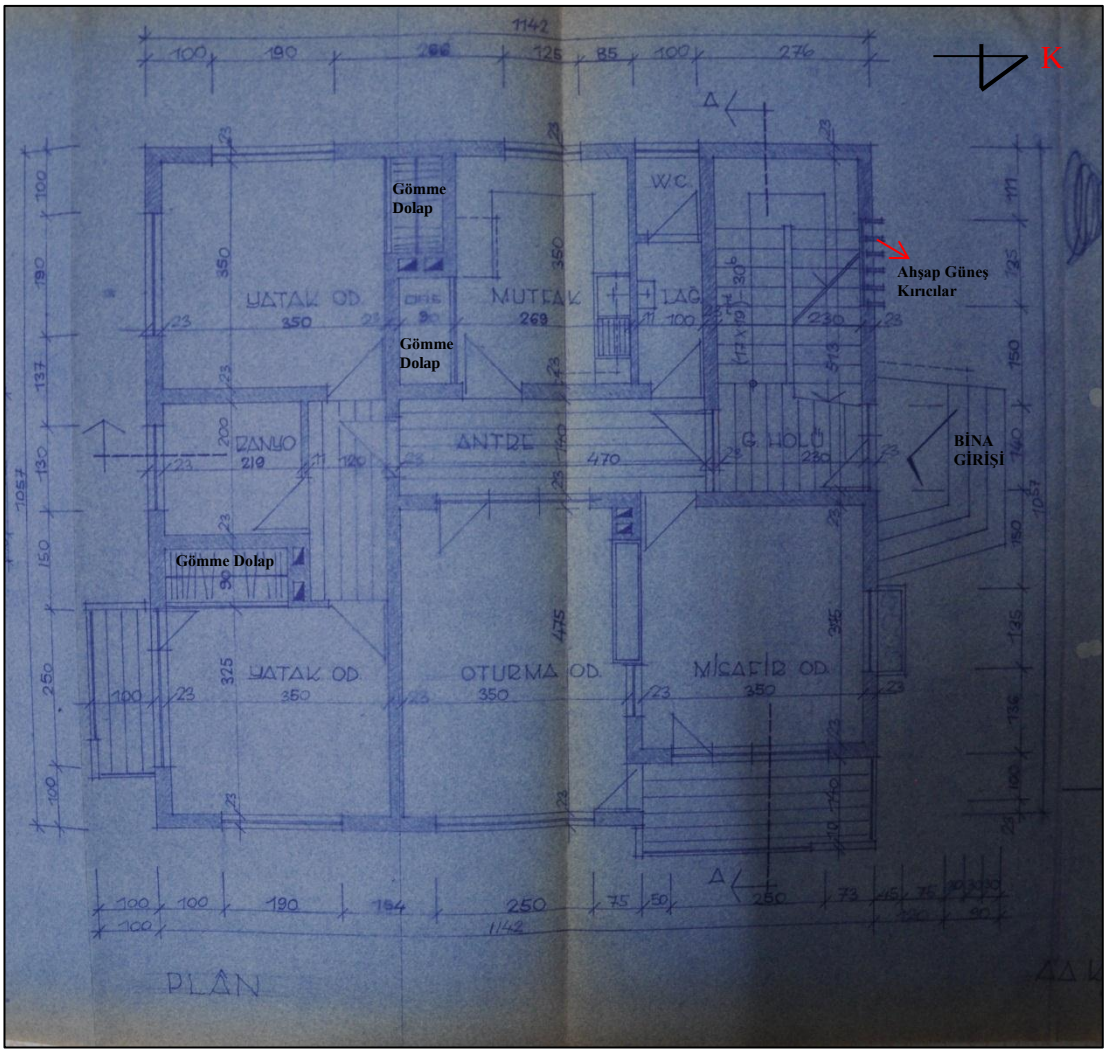

Şekil 4.97 Tek lojman binası kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Orman Müdürlüğü'nde çalışan memurların konakladığı ikiz lojman dairelerinde de görülen gömme dolaplar, bu dairelerin ise yatak odaları ile mutfaklarında, yüklük ve kiler işlevi yüklenmiştir.

Çalışma kapsamında incelenen işletme idare binası ve lojman binalarının dışında, Orman Müdürlüğüne ait alanda, şekil 4.98 ve şekil 4.99'da görülen, iki yapı daha mevcuttur.

Şekil 4.98 Dört katlı memur lojmanı

Şekil 4.99 İl Çevre ve Orman Müdürlüğü binası

4.2.4 Meteoroloji Müdürlüğü

İzmir-Ankara yolu üzerindeki 97 ada 491 parselde, ilk olarak şekil 4.102'de görülen tek katlı ve kuleli bir yapı inşa edilmiştir. Meteoroloji Müdürlüğü olarak kullanılan yapının projesi, 1964 yılında Fikret Erdal tarafından hazırlanmıştır. Cumhuriyet Dönemi'nin nitelikli örneklerinden birisi olan fakat artan ihtiyaçlar karşısında yetersiz kalan yapı, 1980'li yıllarda yıkılarak, bodrum üzeri beş kattan oluşan, betonarme bir Meteoroloji Müdürlüğü binası inşa edilmiştir.

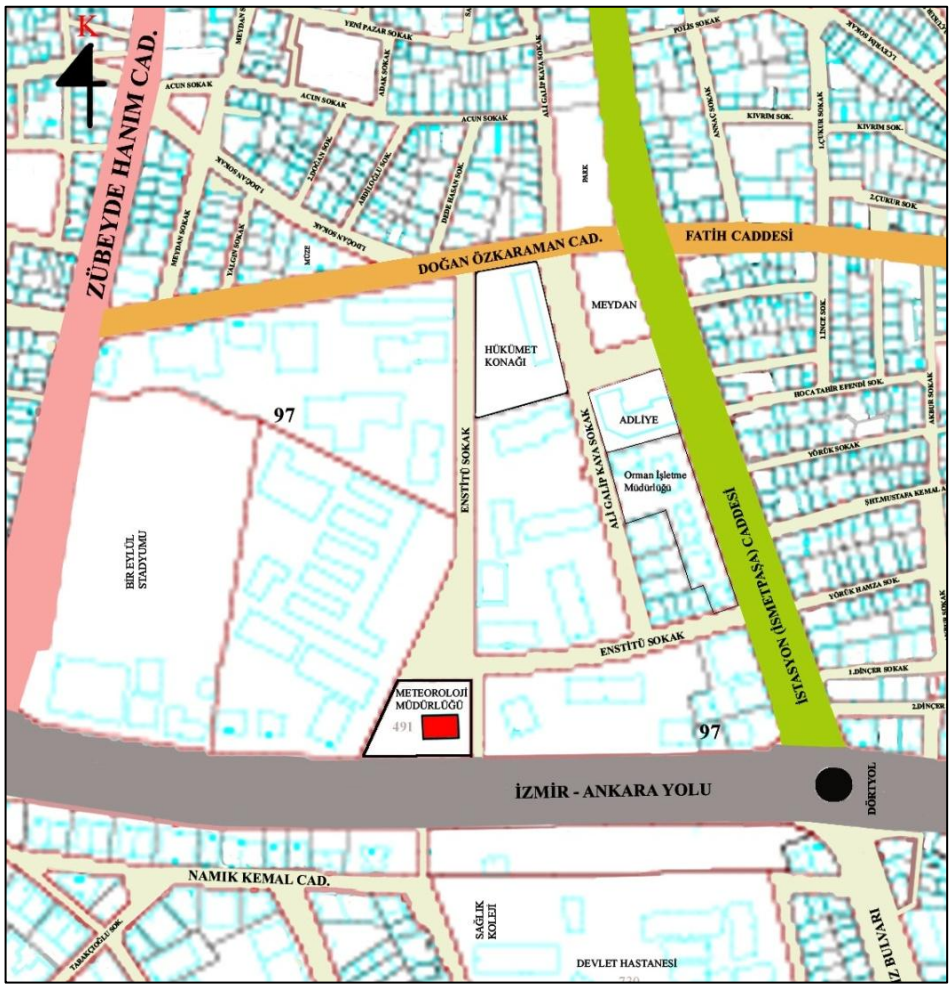

Şekil 4.100 Meteoroloji Müdürlüğü vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Şekil 4.101 ve şekil 4.103'te görüldüğü gibi, yıkılan Meteoroloji Müdürlüğü binası, parselin kuzey sınırına oldukça yakındır. Büyük bir kısmı bahçe olarak kullanılan ve içinde bir rasat parkı bulunan parselde, yeni yapılan Meteoroloji

Müdürlüğü ise yıkılan binanın güneyinde, İzmir-Ankara yoluna daha yakın bir konumda yer almaktadır.

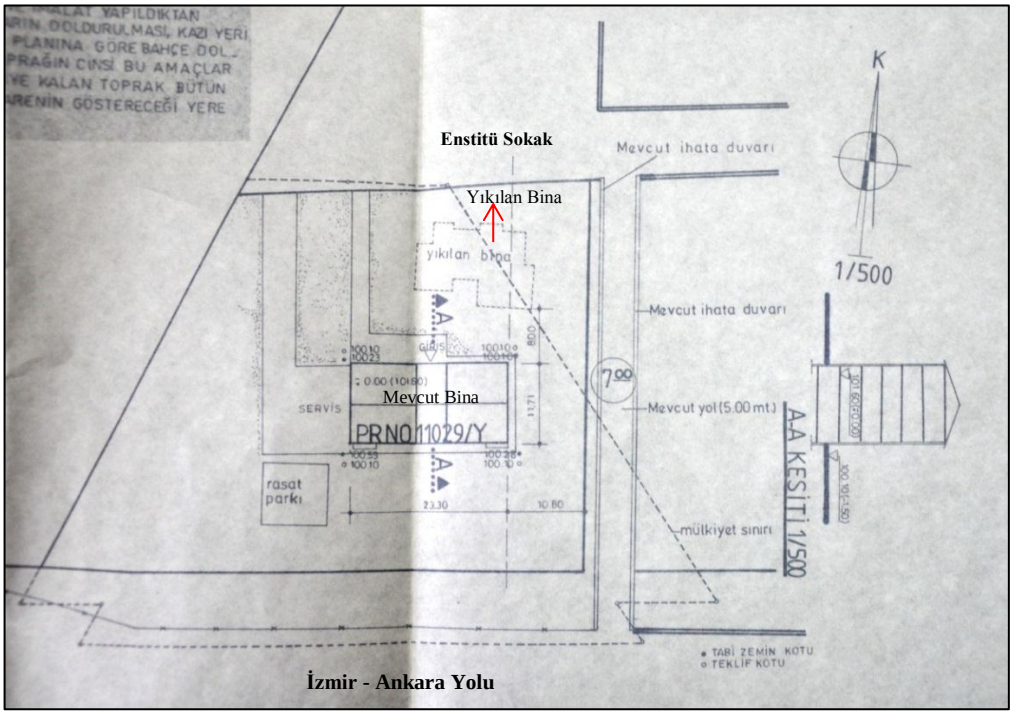

Şekil 4.101 Yıkılan meteoroloji binası ile mevcut meteoroloji binasının 491 parsel üzerindeki konumları (Meteoroloji Müdürlüğü arşivi)

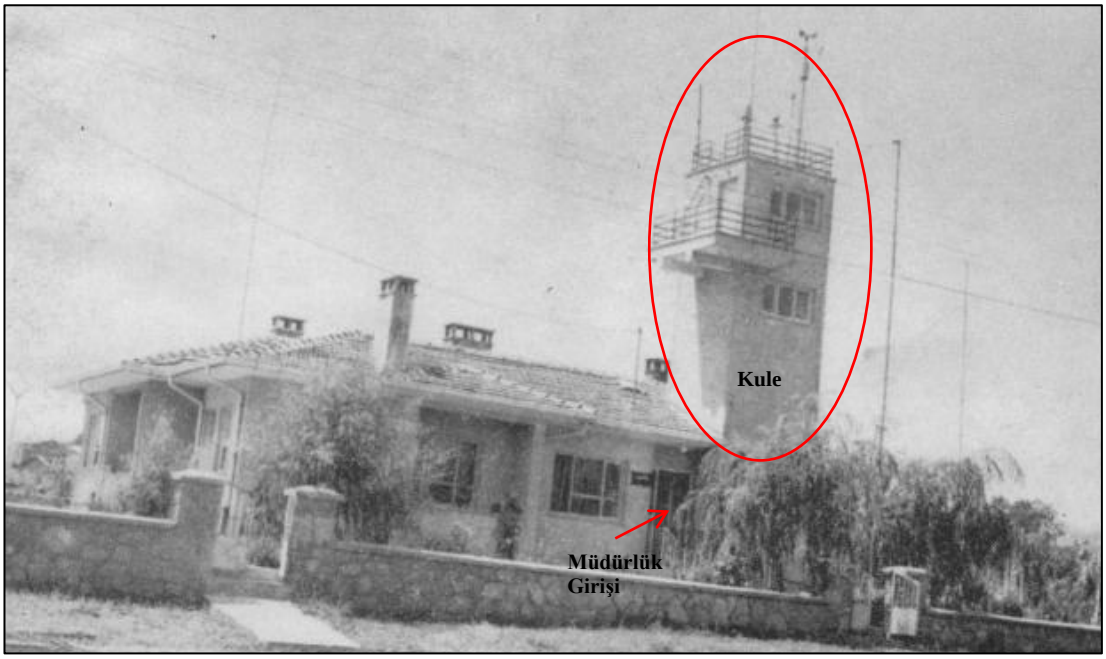

Şekil 4.102 Yıkılan tek katlı meteoroloji binasının Enstitü Sokak cephesi – 1960'lı yıllar (Sunucu, 2006)

Şekil 4.103 Yıkılan tek katlı meteoroloji binası ve rasat parkı – 1970'lerin sonu (http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-sehirden-gorunus-kartpostal)

Şekil 4.104 Meteoroloji istasyonu rasat parkının 15.05.1975 tarihinde çekilmiş bir fotoğrafı (Meteoroloji Müdürlüğü fotoğraf arşivi)

Yıkılan Meteoroloji binasına ait plan şemasına göre (Şekil 4.105), Meteoroloji Müdürlüğü ve lojman olarak hizmet veren yapının, kuzeyinde idare girişi; batısında ise bir lojman girişi bulunmaktadır.

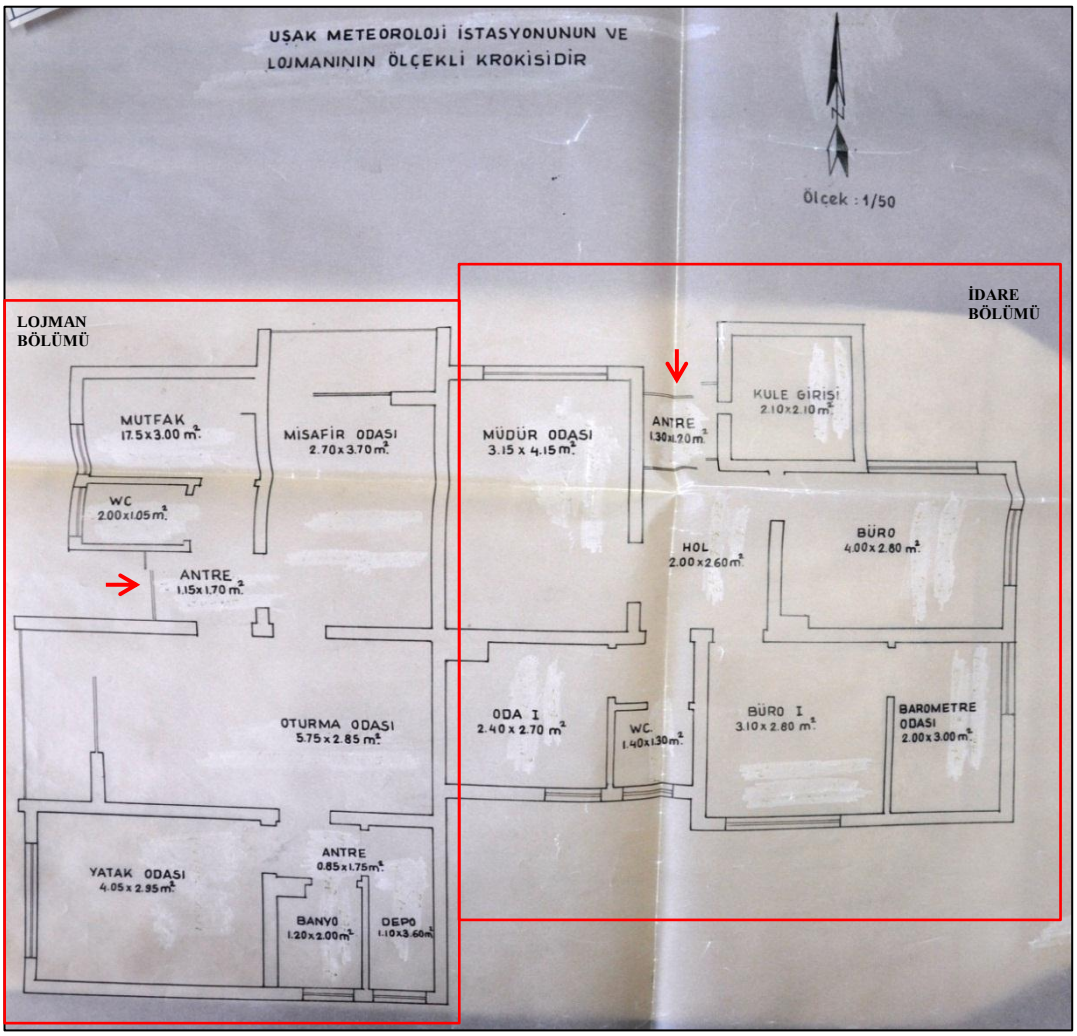

Şekil 4.105 Yıkılan tek katlı meteoroloji binası kat krokisi (Meteoroloji Müdürlüğü arşivi)

Meteoroloji istasyonunun idare olarak kullanılan bölümünde, dikdörtgen bir holün üç tarafında; müdür odası, içinde tuvaleti bulunan bir oda ve büro olarak kullanılan iki oda sıralanmıştır. Ayrıca barometre odasına da güney cepheye açılan büronun içinden geçilmektedir. Lojman bölümü ise küçük bir antreyle bağlantılı oturma odası, misafir odası, mutfak, tuvalet ile oturma odasının içinden geçilerek ulaşılan bir hole açılan; yatak odası, banyo ve depodan oluşmaktadır (Şekil 4.105).

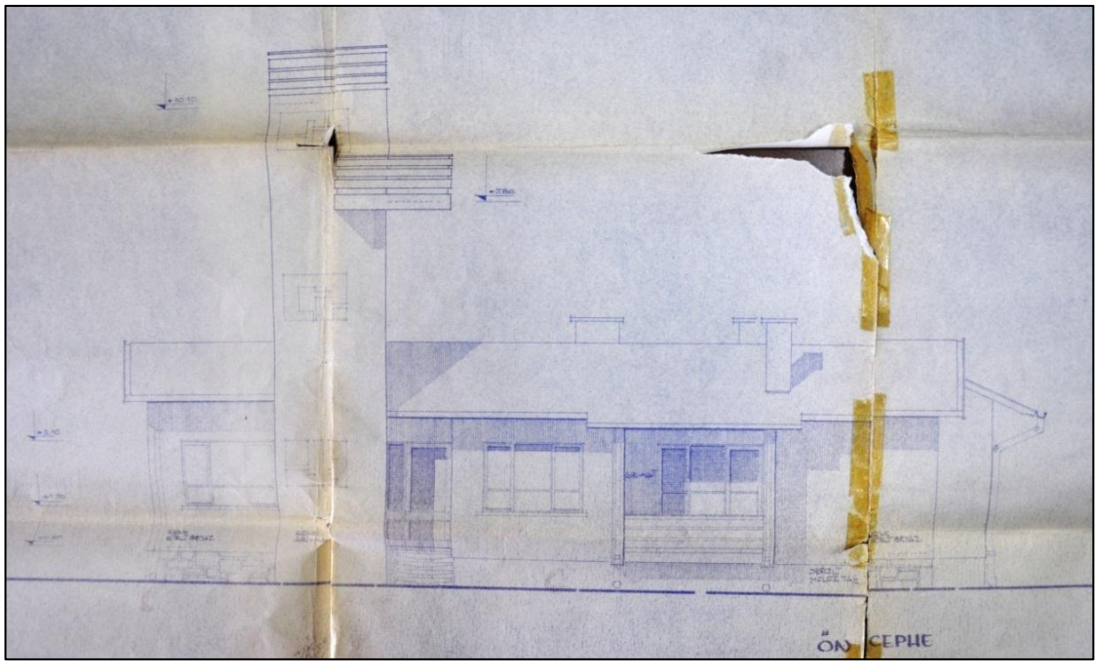

Şekil 4.106 Yıkılan tek katlı meteoroloji binası kuzey cephesi (Meteoroloji Müdürlüğü arşivi)

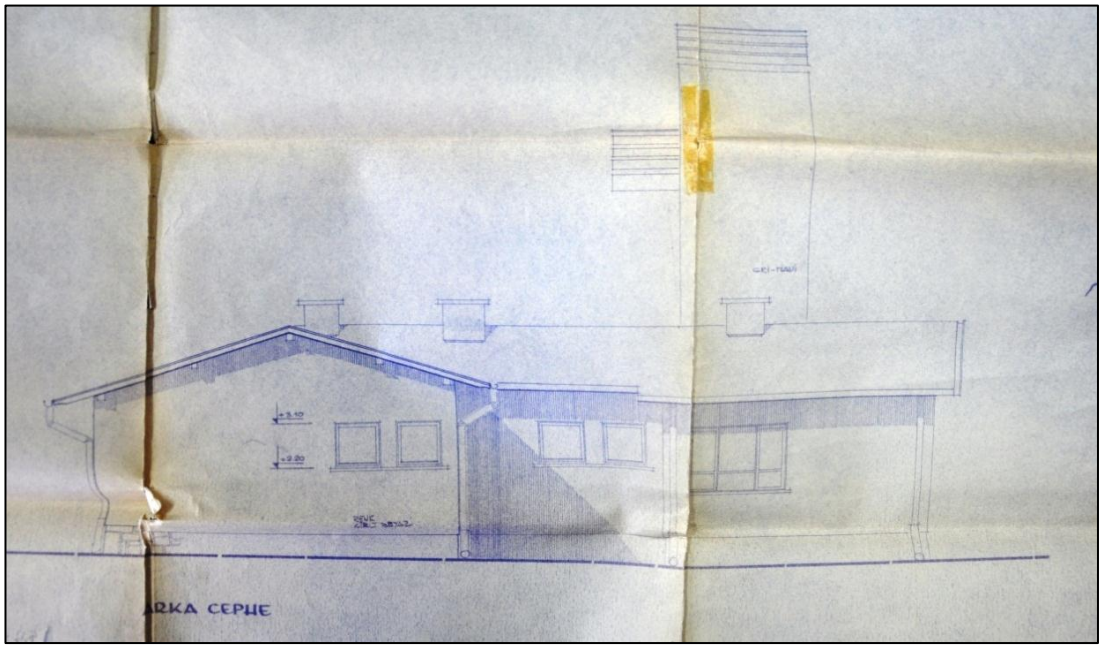

Şekil 4.107 Yıkılan tek katlı meteoroloji binası güney cephesi (Meteoroloji Müdürlüğü arşivi)

Tek bir lojman dairesinden oluşan Meteoroloji Müdürlüğü binası yıkıldıktan sonra, aynı parsel üzerine betonarme karkas bir Meteoroloji binası inşa edilmiştir. 1980'li yıllarda, tip sosyal konut projesine uygun olarak yapılan ve toplam on daireden oluşan binanın, zemin katındaki dairelerden birisi idare, diğeri

misafirhane olarak kullanılırken, üst katlardaki sekiz daire ise lojman olarak hizmet vermektedir.

Şekil 4.108 Günümüzde hizmet veren Meteoroloji Müdürlüğü binasının İzmir-Ankara yoluna bakan cephesi (güney cephesi)

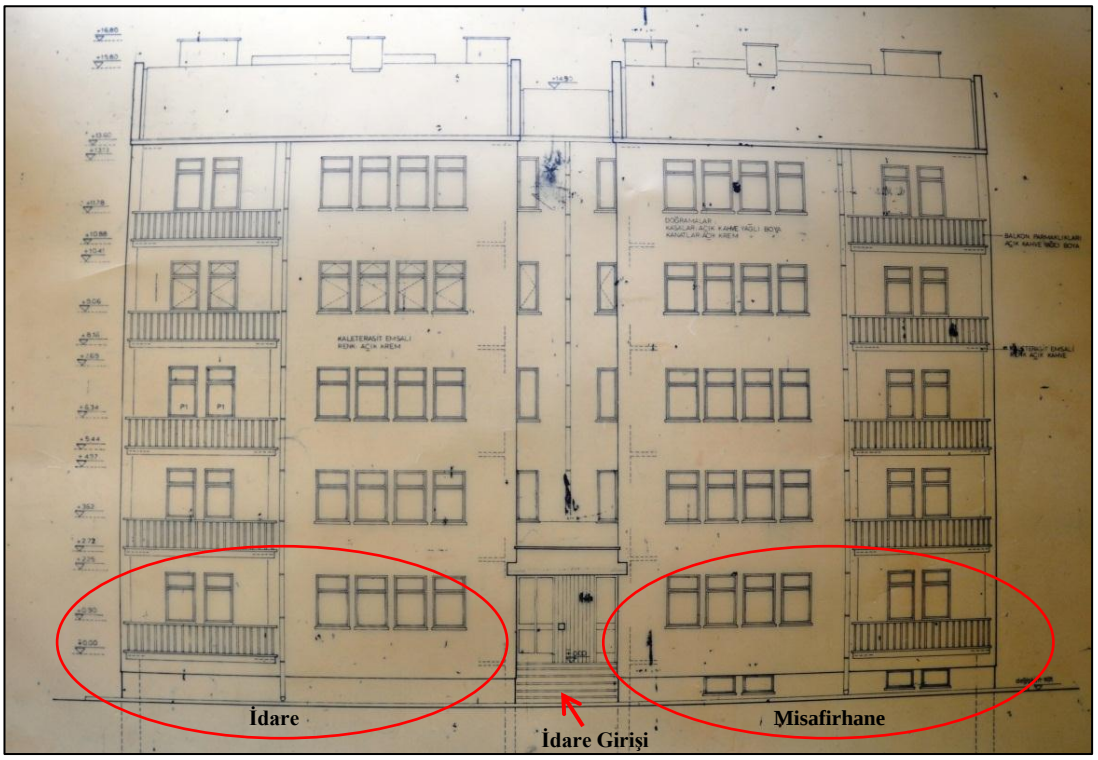

Şekil 4.109 Meteoroloji Müdürlüğü binası güney cephesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

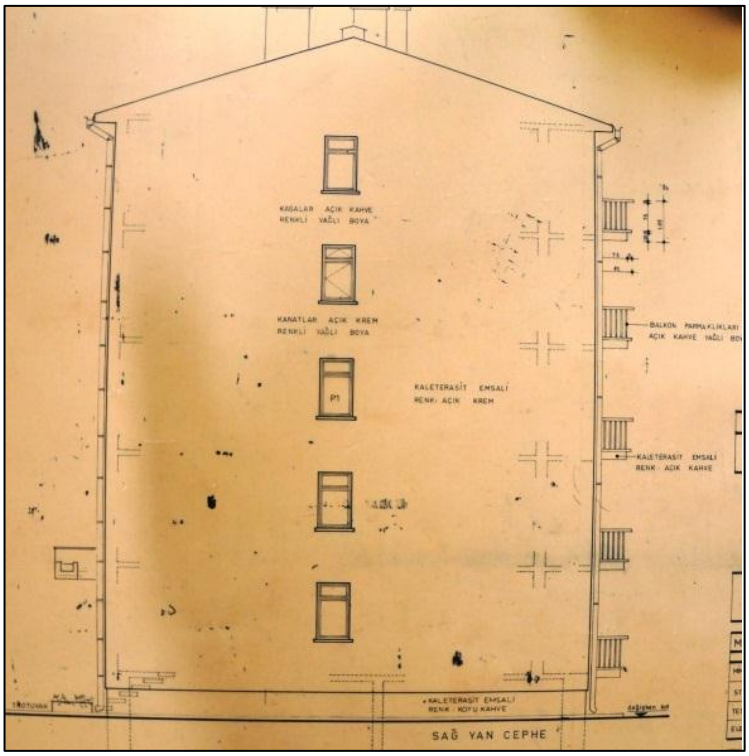

Şekil 4.110 Meteoroloji Müdürlüğü batı cephesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

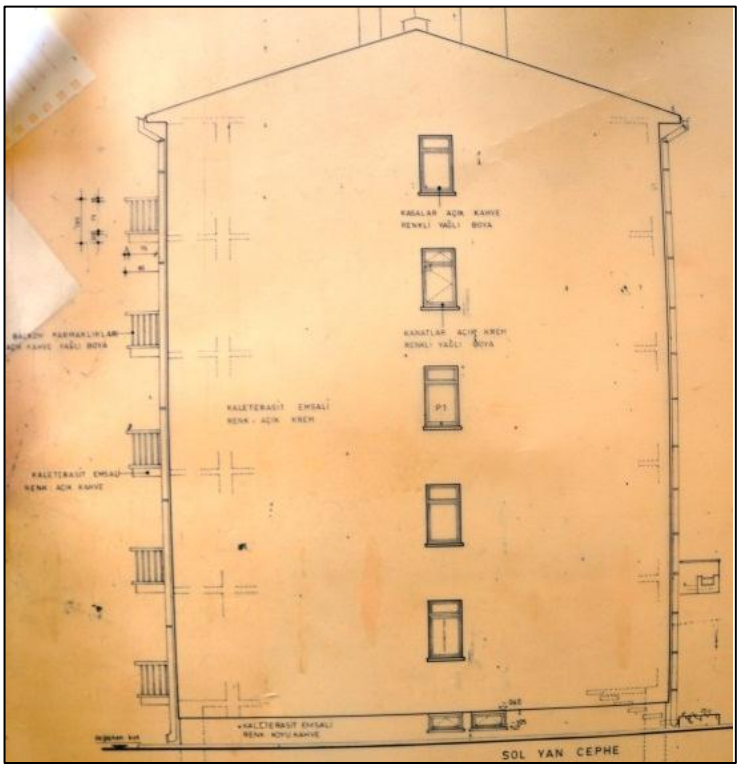

Şekil 4.111 Meteoroloji Müdürlüğü doğu cephesi(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Şekil 4.112 Meteoroloji müdürlüğü binası Enstitü Sokak cephesi (kuzey cephesi)

Konut kullanımına uygun olarak tasarlanan binanın, Meteoroloji Müdürlüğü ve misafirhane işlevi yüklenen dairelerine, mekân bölüntüleri değiştirilmeden yapılan küçük tadilatlar ile şekil 4.113'te görülen yeni fonksiyonlar yüklenmiştir.

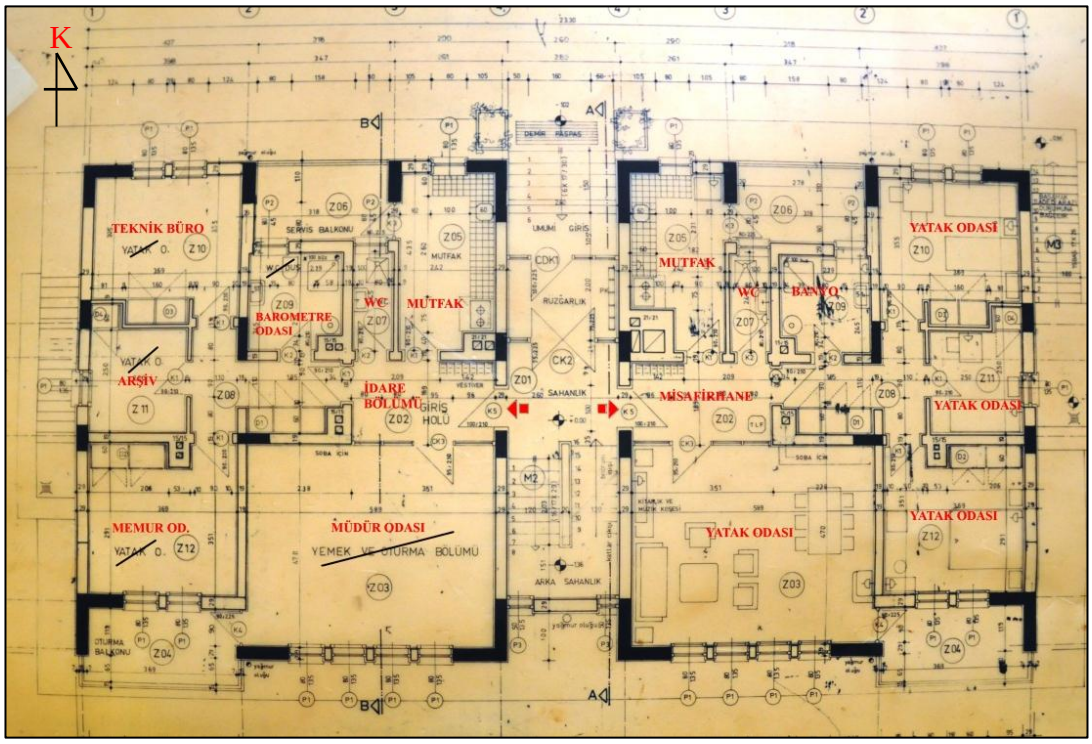

Şekil 4.113 Meteoroloji Müdürlüğü mevcut zemin kat planı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden alınan plan üzerine mevcut kullanımlar işlenerek oluşturulmuştur)

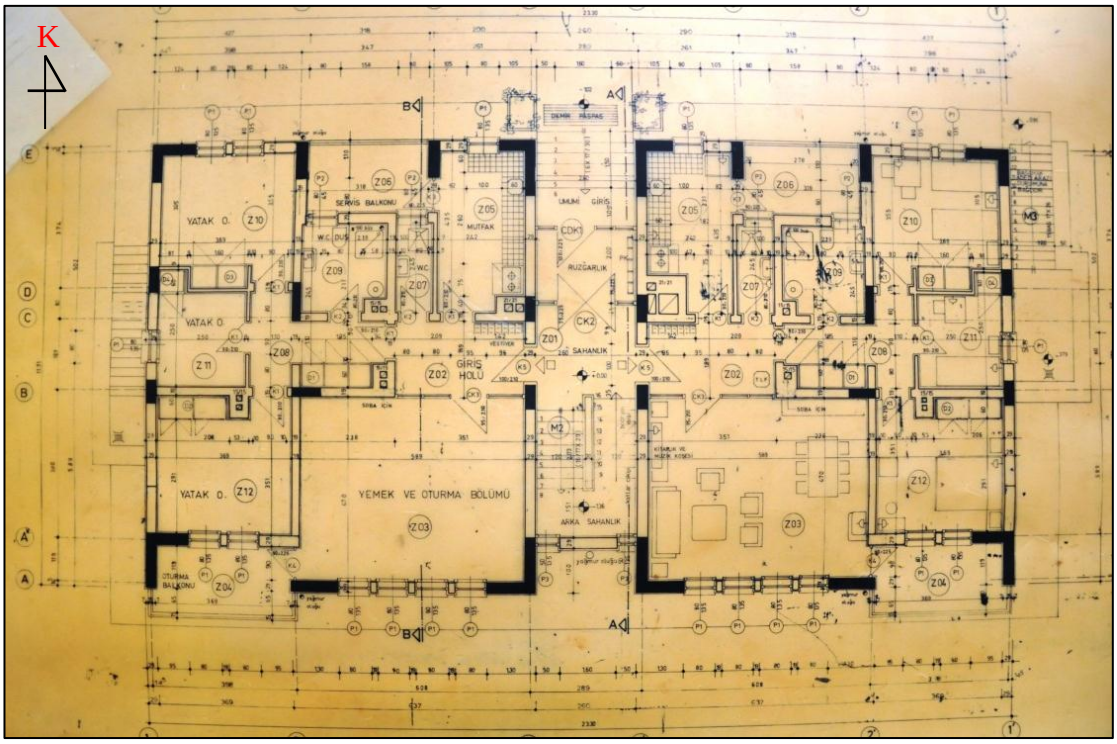

Şekil 4.114 Zemin kattaki dairelerin fonksiyonu değiştirilmeden önceki özgün kat planı (üst katlardaki lojman daireleri de zemin kat ile aynıdır) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Çalışma kapsamında incelenen zemin kattaki daireler kıyaslandığında, misafirhane olarak kullanılan dairenin, idare fonksiyonu yüklenen daireye göre daha özgün izler taşıdığı görülmektedir. Her iki dairede de ahşap kapı doğramaları orijinal halleri ile korunurken, Meteoroloji Müdürlüğü olarak kullanılan dairenin, özgün karo mozaik döşemeleri ise laminant parke ile değiştirilmiştir.

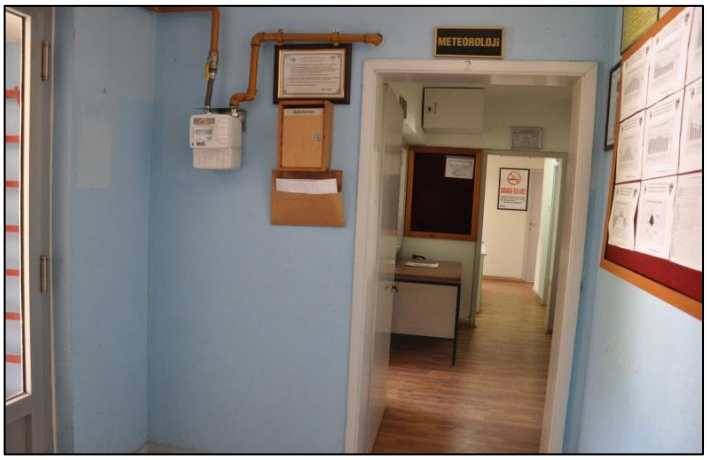

Şekil 4.115 Meteoroloji giriş holü - değiştirilen döşeme kaplaması

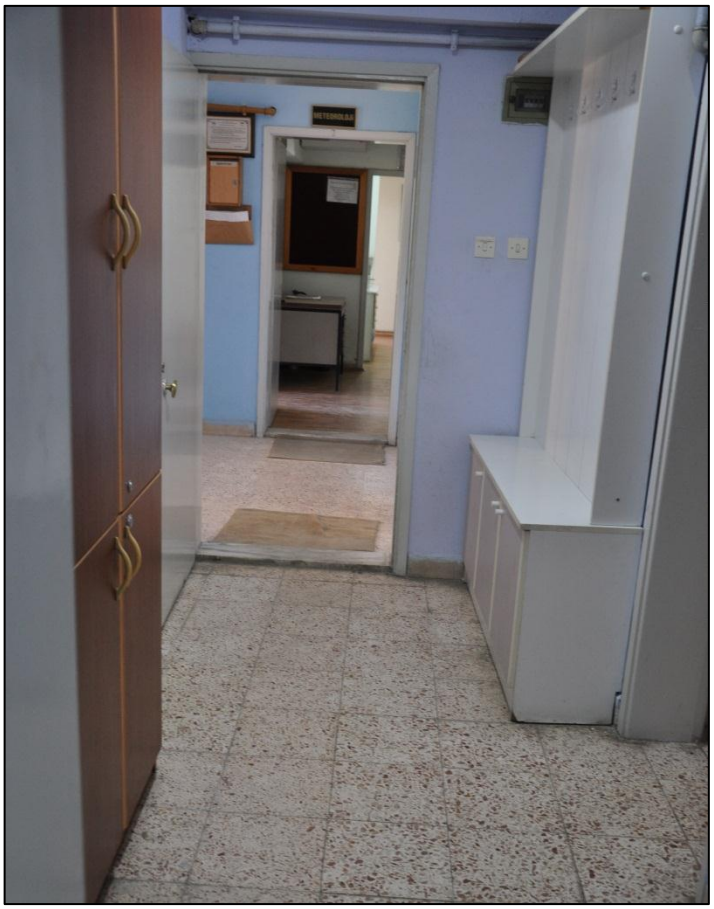

Şekil 4.116 Misafirhane giriş holü – özgün karo mozaik döşeme

Şekil 4.117 Meteoroloji Müdürlüğü'ne ait mutfak – değiştirilen döşeme kaplaması

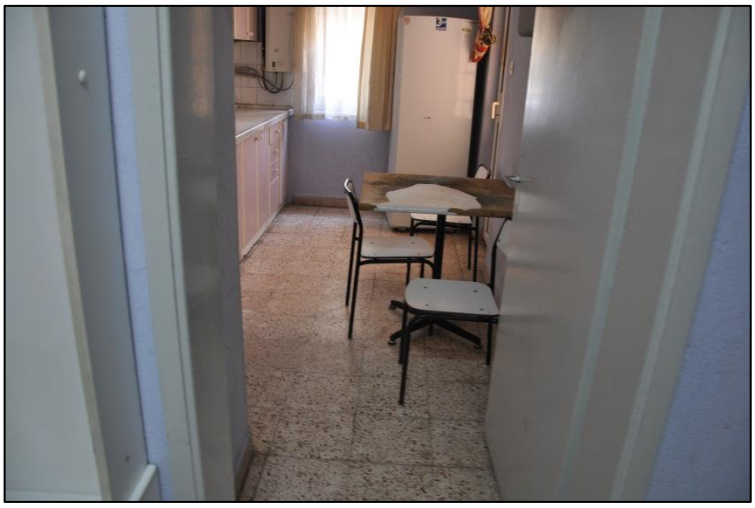

Şekil 4.118 Misafirhaneye ait mutfak - özgün karo mozaik döşeme

Şekil 4.119 Müdür odası özgün ahşap kapısı

Şekil 4.120 Misafirhaneye ait yatak odasının özgün ahşap kapısı

Şekil 4.121 Misafirhane yatak odası (lojman dairelerinde salon olarak kullanılır)

Şekil 4.122 Meteoroloji müdür odası (lojman dairelerinde salon olarak kullanılır)

4.3 Eğitim Yapıları

1922 Yangını ile bazı mahallelerin tamamen yok olduğu kentte, Kurtuluş Savaşı'nın yarattığı tahribatın yanı sıra, yaşanan maddi sıkıntılar ve sahip olunan imkânların yetersizliği, Cumhuriyet'in ilk yıllarında da etkisini sürdürmüştür. Bu nedenle Erken Cumhuriyet Dönemi'nde, birçok alanda olduğu gibi eğitim konusunda da yeni adımlar çok fazla atılamamış ve eğitim öğretim bir süre daha mevcut binalarda devam etmiştir. Mevcut olan bu binalar, genellikle konut amaçlı yapıldığından eğitime uygun değildir. Hayırsever vatandaşlar tarafından eğitim kurumlarına bağışlanan ya da Kurtuluş Savaşı'ndan sonra kaçıp giden Rumlara ait olan bu konutlar da, yeterli büyüklükte olmayan odalarda, çok fazla sayıda öğrenciye eğitim verilmektedir. Dolayısıyla koşullar çok da sağlıklı değildir.

Uşak'ta, yardımsever bir vatandaş tarafından hibe edilen eski bir evde açılan "*Uşak Şefkat Yurdu"*, tam bir ilkokul niteliği taşımasa da Kurtuluş Savaşı'nda ailelerini kaybederek öksüz kalan çocukların ihtiyaçlarının karşılandığı ve eğitimlerini devam ettirdikleri bir kurumdur. Bünyesindeki otuz çocuğa gündüzlü eğitim veren okul, ikinci yarıyıldan sonra yatılı hale gelmiş ve giderek artan öğrenci sayısı nedeniyle, 1926 yılında üç ayrı binada eğitime devam edilmiştir. Okulun ilk kurulduğu Rum Mahallesi'ndeki eski ev, Uşak Şefkat Yurdu açılmadan önce, 1908'de *Hadika-i Hürriyet Mektebi*, daha sonra da *Osman Gazi Mektebi* olarak kullanılmıştır (Şişman, 2001).

Şekil 4.123 Okulun ilk açıldığı eski ev (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

Bütün eğitim kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlandığı, eğitimde köklü değişiklikler yaratan Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Şefkat Yurdu için de bir dönüm noktası olmuştur. 3 Mart 1924 tarihinde kabul edilen bu kanunla birlikte, yetim yurtları da Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmış ve yurt – okul olarak hizmet veren Şefkat Yurdu, 1926 yılı ortalarında kapatılarak, binaları hazineye devredilmiştir. 1928'de Müjde Mektebi olarak kullanılmaya başlanan bu binalar, artan ihtiyaçlar karşısında yetersiz kalmış ve aynı parselde yeni bir okul binası daha yapılmıştır (Çanak, 2011). 1958 yılında yapılan açılışla birlikte, okulun adı da 23 Nisan İlkokulu olarak değiştirilmiştir.

Şekil 4.124 Şefkat Yurdu yatakhanesi olarak kullanılan bina - okul bünyesine eklenen üçüncü binadır ve diğer iki binadan farklı yerdedir (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

Osmanlı Dönemi'nde bir orta öğretim kurumu olan idadi mekteplerden birisi de Uşak'ın ilk idadisi olan ve 1914 yılında açılan "*Uşak İdadisi'dir"*. Sırasıyla; Aybey Mahallesi ve İstasyon Caddesi'ndeki evlerde hizmet veren idadi, Uşak'ın işgal edildiği 1920 senesinde kapanmış fakat 1923 yılında İstasyon Caddesi'ndeki binasında, "*Uşak Lisesi"* adıyla tekrardan açılmıştır (Solak, 2001). 1924 yılında "*Uşak Orta Mektebi (Ortaokulu)"* adını alan okul, binasının yetersiz olmasından dolayı, 1930 – 1951 yılları arasında, bir dönem kilise olarakta hizmet veren ve

günümüzde Halit Ziya Uşaklıgil İlköğretim Okulu olarak kullanılan binada eğitime devam etmiştir (Öztürk, 2001). 1951 yılından sonra ise Uşak Orta Mektebi olarak inşa edilen ve günümüzde Uşak Lisesi olarak kullanılan yeni binasına taşınmıştır (Şekil 4.244).

Şekil 4.125 1930 – 1951 yılları arası Uşak Orta Mektebi olarak kullanılan ve 1963 – 1964 yılından itibaren Halit Ziya Uşaklıgil İlköğretim Okulu olarak hizmet veren 1840 yapımı bina

Yukarıdaki anlatımlarda da belirtildiği gibi, 1914 yılında açılan Uşak İdadisi, 1923 yılından sonra yalnızca bir sene Uşak Lisesi adıyla bilinse de aslında Uşak'taki ilk lise, 1 Ekim 1939 tarihinde açılan Özel Ülkü Lisesi'dir. Üç yıl boyunca eğitim veren bu lise, 1942 yılında kapanmış ve yerine Türk Maarif Cemiyeti Lisesi açılmıştır. Daha sonra Türk Eğitim Derneği Uşak Lisesi adını alan okul, 1951 yılında kapanmış ve yaklaşık iki yıl boyunca, Uşak'ta lise düzeyinde eğitim verilememiştir. 30 Nisan 1953 tarihinden sonra ise 1951 yılında Uşak Orta Mektebi olarak açılan bina (bölüm 4.3.4'de incelenmiş), Uşak Lisesi olarak kullanılmaya başlanmıştır (Uşak Lisesi brifing dosyası, 2011-2012 öğretim yılı). Şekil 4.126 ve şekil 4.129'da görüldüğü gibi, Özel Ülkü Lisesi ve Türk Eğitim Derneği Uşak Lisesi tarafından

kullanılan binalar, o dönem için Uşak'ta mevcut olan Osmanlı Dönemi yapılarıdır ve mimarlık mirasının korunamayan nitelikli örneklerindendir.

Şekil 4.126 Uşak Ülkü Lisesi – 1940 yılı kış görünüşü (http://urun.gittigidiyor.com/antika-sanat/1940-usak-lisesi-kis-gorunus-grup-fotograf)

Şekil 4.127 Özel Ülkü Lisesi öğretmen ve öğrencileri ile 19 Mayıs kutlaması- 1940 (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

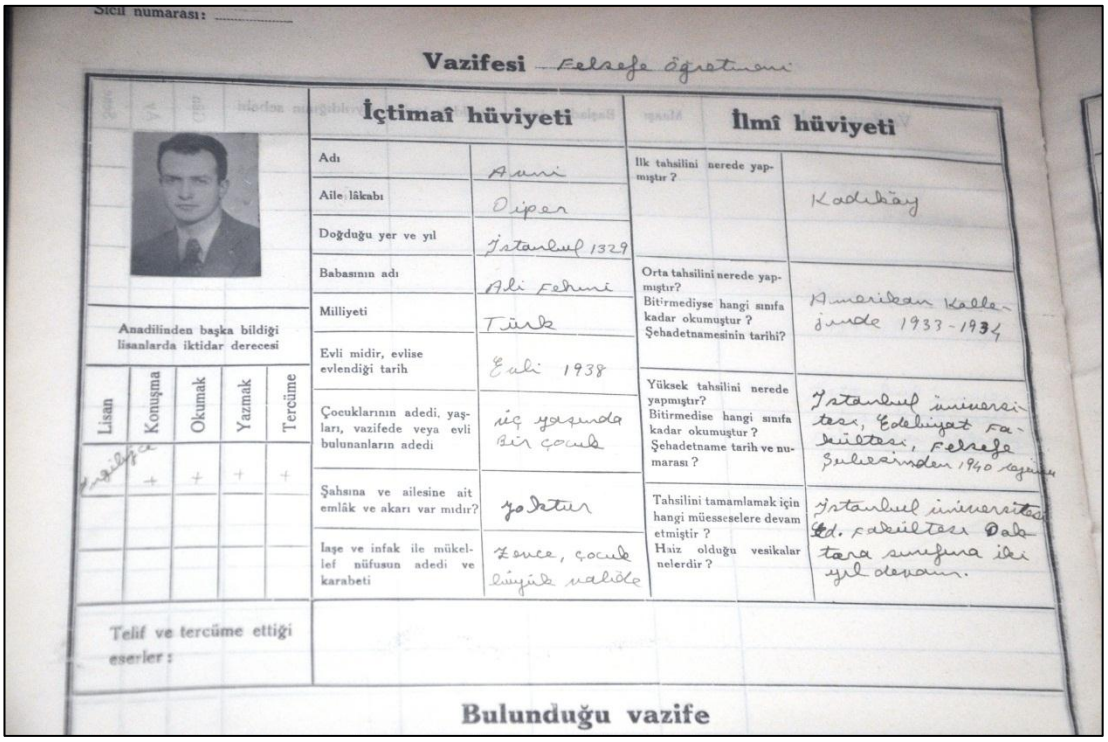

Sicil numarası: .....

Vazifesi Felsefe öğretmeni

İçtimaî hüviyeti

Adı	Avni
Aile lâkabı	Diper
Doğduğu yer ve yıl	İstanbul 1329
Babasının adı	Ali Fehmi
Milliyeti	Türk
Evli midir, evlise evlendiği tarih	Evli 1938
Çocuklarının adedi, yaşları, vazifede veya evli bulunanların adedi	üç yaşında bir çocuk
Şahsına ve ailesine ait emlâk ve akarı var mıdır?	yoktur
İaşe ve infak ile mükellef nüfusun adedi ve karabeti	Karısı, çocuk ve büyük validesi

Anadilinden başka bildiği lisanlarda iktidar derecesi

Lisan	Konuşma	Okumak	Yazmak	Tercüme
İngilizce	+	+	+	+

Telif ve tercüme ettiği eserler :

İlmî hüviyeti

İlk tahsilini nerede yapmıştır ?	Kadıköy
Orta tahsilini nerede yapmıştır? Bitirmediyse hangi sınıfa kadar okumuştur ? Şehadetnamesinin tarihi?	Amerikan Kolejinde 1933-1934
Yüksek tahsilini nerede yapmıştır? Bitirmedise hangi sınıfa kadar okumuştur ? Şehadetname tarih ve numarası ?	İstanbul üniversitesi, Edebiyat fakültesi, Felsefe Şubesinden 1940 yazında
Tahsilini tamamlamak için hangi müesseselere devam etmiştir ? Haiz olduğu vesikalar nelerdir ?	İstanbul üniversitesi Ed. edebiyat fakültesi Doktora sınıfına iki yıl devam.

Bulunduğu vazife

Şekil 4.128 Uşak Özel Ülkü Lisesi öğretmen sicil defteri (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

Şekil 4.129 Türk Eğitim Derneği Uşak Lisesi binası önünde 1949 yılında çekilmiş bir fotoğraf (http://www.usaklisesi.k12.tr)

Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü'nden Temmuz 2012 tarihinde alınan, kentteki eğitim kurumlarının yapım yıllarına ait belgeler analiz edilerek, merkez ilçe ile Uşak'a bağlı diğer beş ilçede, ilköğretim ve lise düzeyinde eğitim veren toplam iki yüz iki okul tespit edilmiştir. Bu okullardan, doksan iki tanesi merkez ilçede, geriye kalan yüz on okul ise ilçeler toplamında eğitim vermektedir. Merkez ilçede yer alan doksan iki okuldan da, altmış iki tanesi araştırma kapsamında yer alan kent merkezinde, otuz tanesi de merkez ilçeye bağlı köylerde bulunmaktadır. Ayrıca, tespit edilen bu okullar dışında; mesleki eğitim merkezleri, halk eğitim merkezleri, zihinsel engelliler eğitim merkezleri ile üstün veya özel yetenekliler okulları da bulunmaktadır.

Tablo 4.1 Uşak kentinde yer alan eğitim kurumlarının merkez ilçe ve diğer beş ilçedeki dağılımı (Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre tarafımdan hazırlanmıştır)

<table>
<tr><td rowspan="2">EĞİTİM YAPILARININ BULUNDUĞU YER</td><td colspan="2">Merkez İlçe</td><td rowspan="2">Diğer Beş İlçe</td></tr>
<tr><td>Kent Merkezi</td><td>Köyler</td></tr>
<tr><td rowspan="2">EĞİTİM YAPILARININ SAYISI</td><td>62</td><td>30</td><td rowspan="2">110</td></tr>
<tr><td colspan="2">92</td></tr>
<tr><td>TOPLAM</td><td colspan="3">202</td></tr>
</table>

Tablo 4.2 Kent merkezinde Cumhuriyet Dönemi'nde inşa edilen eğitim yapılarının yapım yıllarına göre dağılımı (Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre tarafımdan hazırlanmıştır)

OKULLARIN YAPIM YILI	**OKUL SAYISI**	**YÜZDE (%)**
1923 – 1930	1	1,6
1930 – 1940	-	-
1940 – 1950	2	3,2
1950 – 1960	4	6,4
1960 – 1970	8	12,9
1970 – 1980	6	9,7
1980 – 1990	6	9,7
1990 – 2000	14	22,5
2000 – 2012	21	34
Toplam	**62**	**% 100**

Tablo 4.2'de de görüldüğü gibi, 1930'lu yıllara kadar kent merkezinde, tek bir eğitim yapısı inşa edilmiştir. I. Ulusal Mimarlığın temsilcisi niteliğinde olan bu yapı, 1925 yılında yapılan ve günümüzde İl Milli Eğitim Müdürlüğü olarak kullanılan Gazi Mustafa Kemal İlkokuludur. 1940 yılından 1970 yılına kadar geçen her on yıllık süreçte ise bir öncekinin iki katı kadar eğitim yapısı inşa edilmiştir. 1970 – 1990 yılları arasında da ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde eğitim veren yeni okulların açılmasıyla, kent merkezinde eğitim seviyesi giderek yükselmiştir. 1990 yılından sonra, önceki yıllara göre daha da hareketlenen eğitim yapısı inşa faaliyetleri, 2000 yılından günümüze kadar geçen süreçte en üst noktaya ulaşmıştır (Tablo 4.2). 2000 yılından sonra görülen bu artışta, hayırsever vatandaşlar tarafından yaptırılan okulların ve bağışlanan arsaların da etkisi oldukça büyüktür.

Yapıldığı dönemlerde ihtiyaca cevap verir nitelikte olan okullar, öğrenci sayısının artmasıyla zamanla yetersiz hale gelmiş ve mevcut okulların bahçelerine yapılan ek binalar ile bu duruma çözüm yolları aranmıştır. İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre, 1970 – 1990 yılları arasında az sayıda ek bina yapılırken, 1990 yılından sonra ek bina inşaatları giderek hızlanmıştır. Eğitim yapılarındaki bu hızlı değişim, nüfus artışının ve eğitim sistemiyle sık sık oynanmasının da bir göstergesidir. Kentteki eğitim yapılarında, genel olarak 1960'lı yıllardan sonra, tip bina dönemi başlamaktadır.

Genel olarak kent merkezinin farklı yerlerine dağılan eğitim yapıları, zaman zaman aynı alanlarda da toplanarak, halk arasında "*okullar semti"* veya "*okullar sitesi"* adı verilen bölgeler meydana getirmişlerdir. Okullar sitesi olarak bilinen en yaygın ve en eski bölge; Hükümet Konağı çevresinde, Kurtuluş Mahallesi Enstitü Sokak üzerinde yer alan Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü), Uşak Lisesi, Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ile Kız Teknik ve Meslek Lisesini içine alan bölgedir. 1925 yılında yapılan Gazi Mustafa Kemal İlkokulu ile gelişime açılan bölge, sırasıyla Erkek Sanat Enstitüsü, Uşak Lisesi ve Kız Sanat Enstitüsü'nün eğitime başlamasıyla giderek büyümüştür. 1950'li yılların ortasına kadar bölgedeki dört okul da faaliyete geçmiştir. 1973 yılında ise aynı bölgede Orhan Dengiz Anadolu Lisesi inşa edilmiştir.

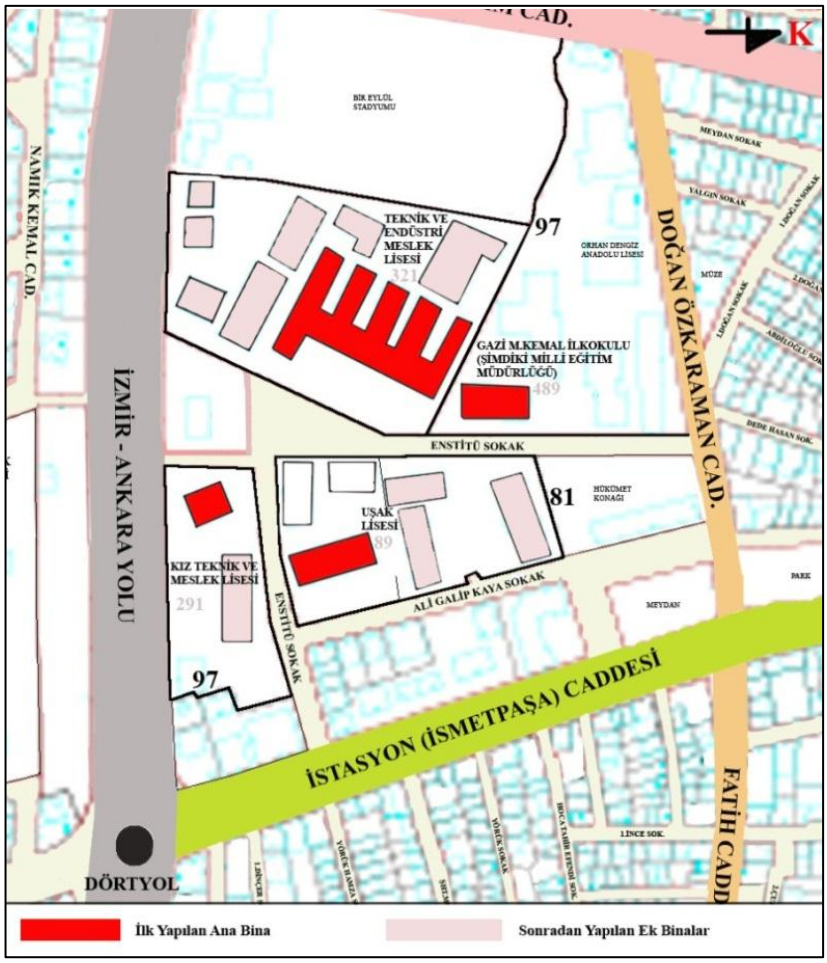

4.130 Hükümet Konağı çevresindeki okullar sitesi (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

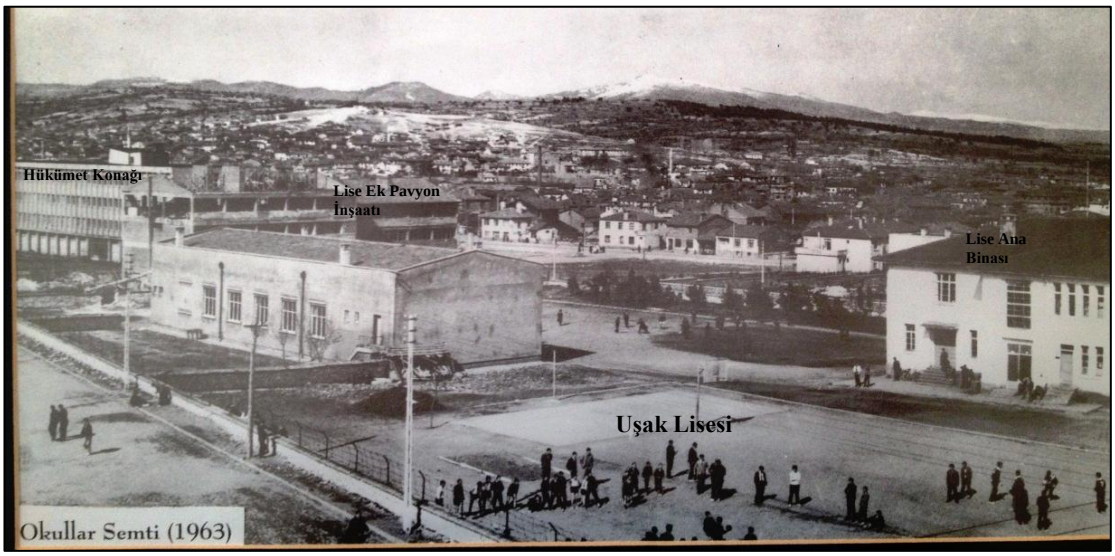

4.131 Hükümet Konağı çevresindeki okullar sitesinden 1963 yılında çekilmiş bir fotoğraf (Ünisite öğrenci yurdu fotoğraf arşivi)

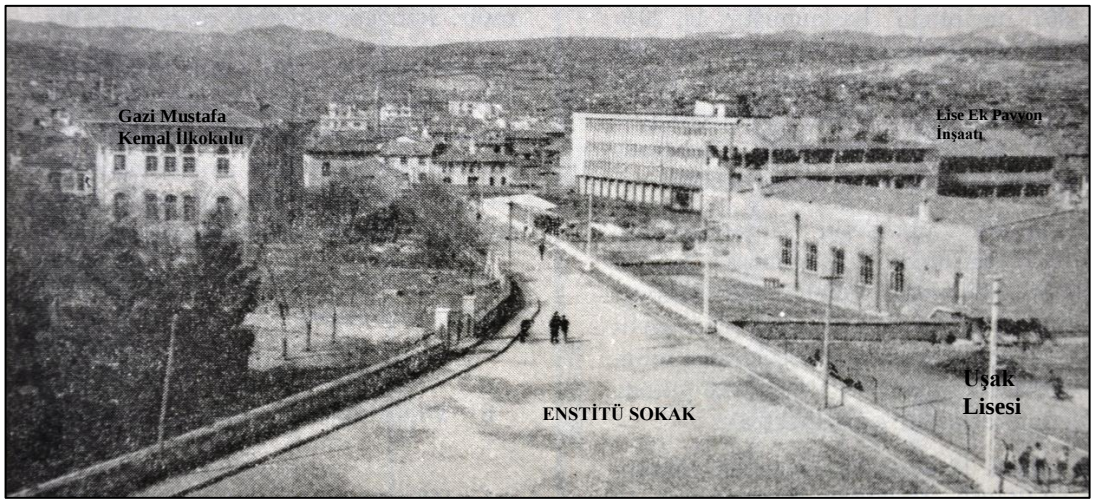

4.132 Hükümet Konağı çevresindeki okullar sitesinden 1963 yılında çekilmiş bir fotoğraf (Uşak il yıllığı, 1967)

Kentteki bir diğer okullar sitesi ise Mimar Sinan Caddesi üzerinde sıralanan; Ergenekon İlköğretim Okulu, Merkez Ticaret Meslek Lisesi, Atatürk Lisesi ve İmam Hatip Lisesi'ni içine alan bölgedir. Bu bölgede ilk yapılan okul, 1962 yılında eğitime başlayan ve giderek büyüyen Ergenekon İlköğretim Okulu'dur. Bölgede yapılan bütün liselerin ana binalarında, aynı tip projeler uygulanmıştır.

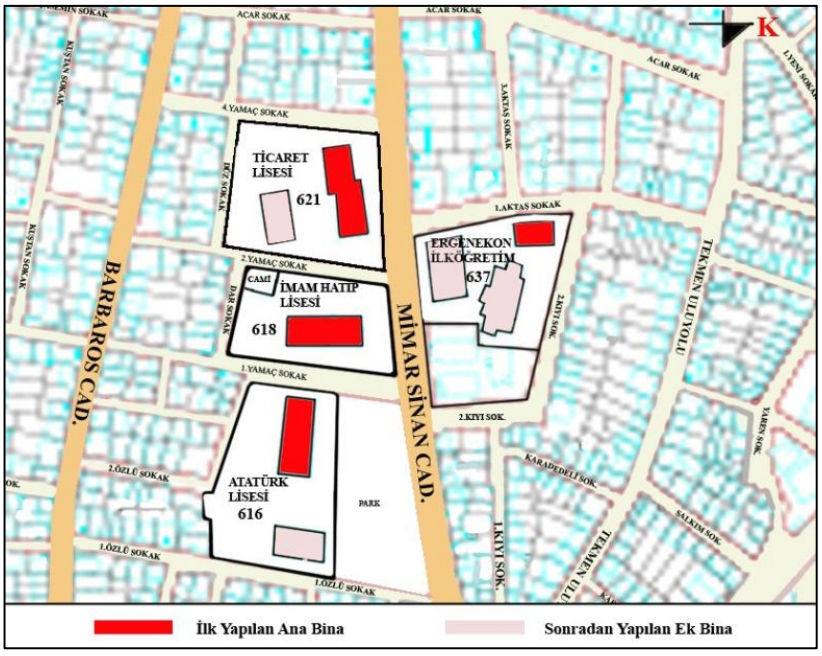

4.133 Mimar Sinan Caddesi çevresindeki okullar sitesi (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

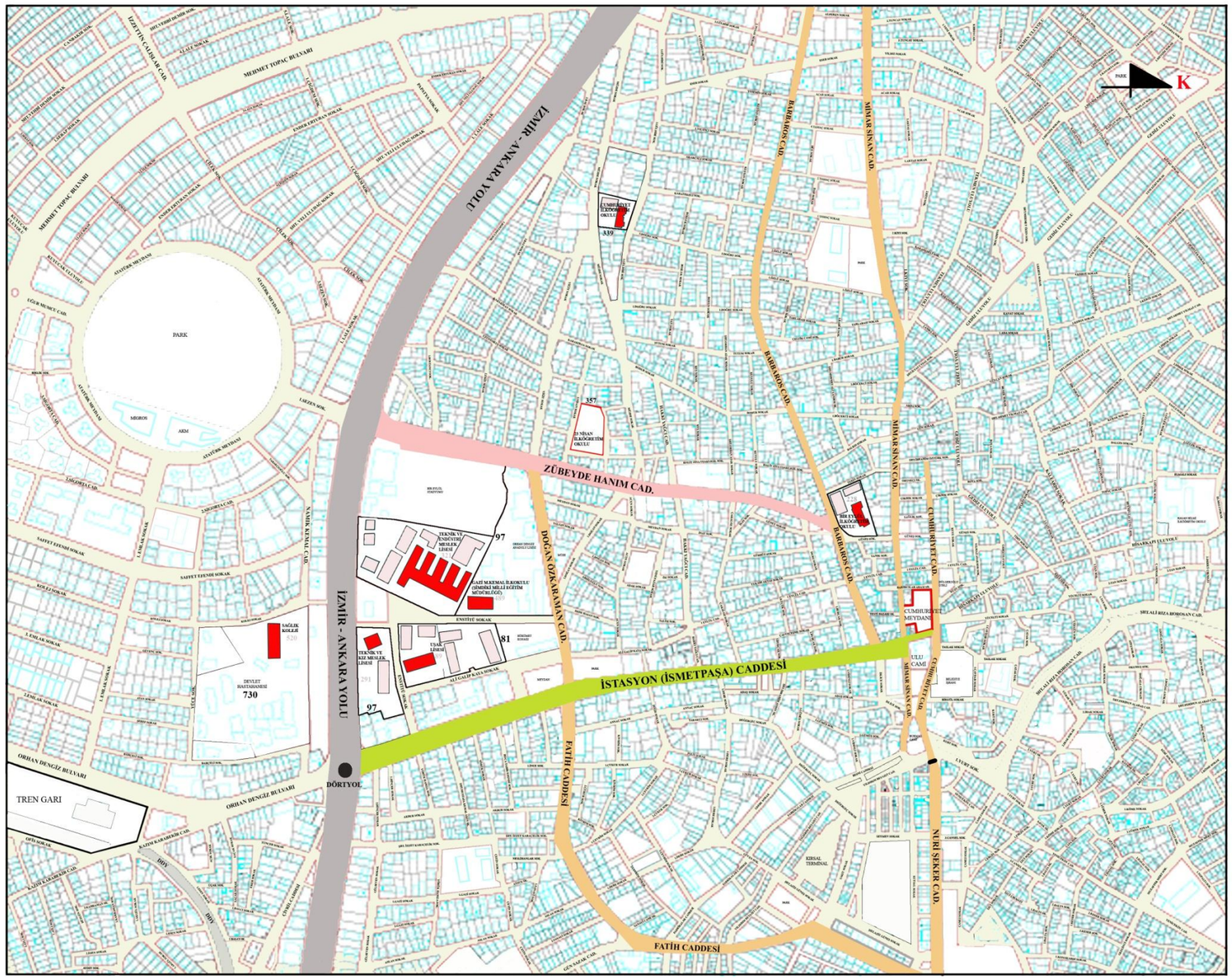

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİRÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN EĞİTİM YAPILARININ UŞAK KENT MERKEZİNDEKİ DAĞILIMI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN
ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

GAZİ M. KEMAL İLKOKULU
(ŞİMDİKİ MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ)

BİR EYLÜL İLKÖĞRETİM OKULU

TEKNİK VE ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ

UŞAK LİSESİ ANA BİNASI

TEKNİK VE KIZ MESLEK LİSESİ

23 NİSAN
İLKÖĞRETİM OKULU

CUMHURİYET
İLKÖĞRETİM OKULU

SAĞLIK KOLEJİ

Şekil 4.134 Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası kapsamında incelenen eğitim yapılarının Uşak kent merkezindeki dağılımı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

4.3.1 Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü)

Kurtuluş Mahallesi Enstitü Sokak üzerinde, 97 ada 489 parselde yer alan yapı, Erken Cumhuriyet Dönemi'nden miras kalan çok nitelikli bir örnek ve Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nin de temsilcisidir. Ayrıca, Uşak'ta Cumhuriyet Dönemi'nde inşa edilen ilk eğitim yapısı olduğundan, kent için ayrı bir önemi daha vardır.

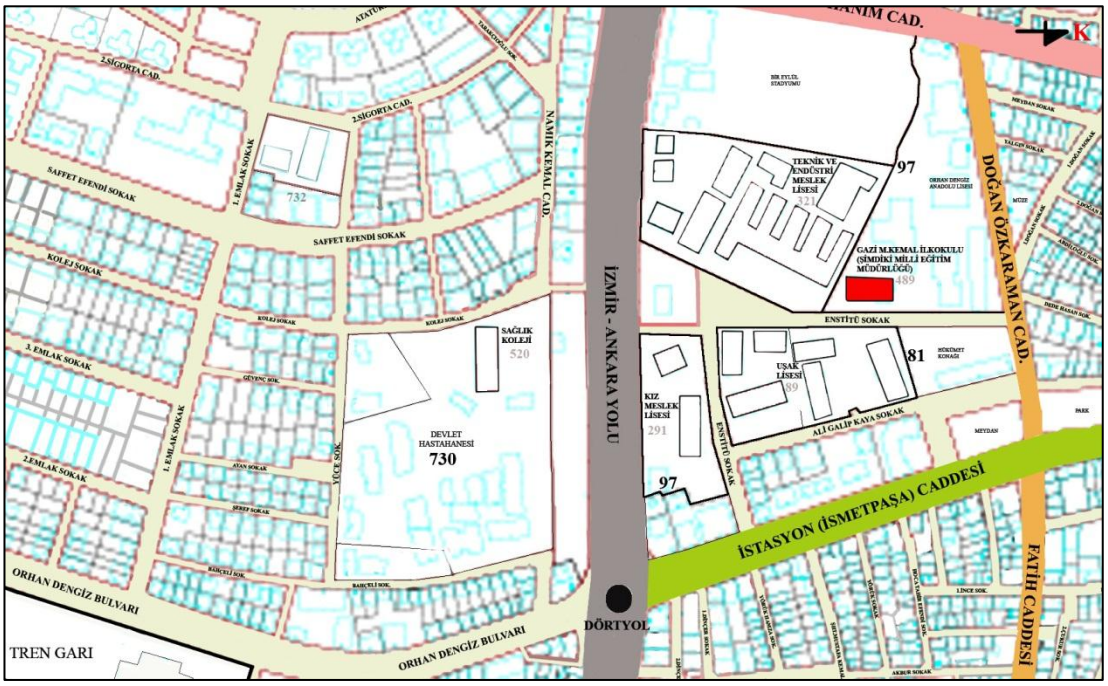

Şekil 4.135 Milli Eğitim Müdürlüğü vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

A – 4434 sayılı karar ile 24.6.1983 tarihinde tescil edilen yapı, inşa edildiği 1925 yılı ile 1962 yılları arasında Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, 1962-1973 yılları arası Öğretmen Okulu olarak hizmet vermiş olup, 1973-1987 yılları arasında da boş kalmıştır. 1988 yılında, Eğitim Araçları ve Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü'nün kullanımına devredilen bina (Ek 2 - belge no:10), 1995'ten günümüze Milli Eğitim Müdürlüğü olarak kullanılmaktadır (Uşak Belediyesi koruma uygulama denetleme bürosu [KUDEB]).

Şekil 4.136 Yapının Gazi Mustafa Kemal İlkokulu olarak kullanıldığı yıllardan bir fotoğraf (Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.137 Gazi M. Kemal İlkokuluna ait özgün tabela

Kökeni Cumhuriyet öncesine dayanan Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, 1912 yılında "*Necm-i Edep"* adıyla açılmış ve 1922 yılında "*1 Numaralı Kız Mektebi"* adını almıştır. İlk on sene farklı binalarda eğitim veren okul, 1925 yılında "*Gazi Kemal İlkokulu"* adıyla, şekil 4.138'te görülen binada eğitime başlamıştır. Zamanla Gazi Mustafa Kemal İlkokulu adını alan okul, 1963-1964 eğitim öğretim yılından sonra ise Durak Mahallesi'nde inşa edilen ve günümüzde de kullanılan yeni binasına taşınmıştır.

Şekil 4.138 Gazi Mustafa Kemal İlkokulu ön cephesi -1930'lu yıllar (Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.139 Gazi Mustafa Kemal İlkokulu arka cephesi -1930'lu yıllar (Kadir Okkaoğlu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.139 ve şekil 4.140'ta görüldüğü gibi, 1925 yılında inşası tamamlanarak eğitime başlayan okulun çevresinde, ilk yapıldığı yıllarda birkaç tane tek katlı yapı mevcuttur. Ayrıca okulun etrafında koyunlar otlatılmaktadır. Yaklaşık yirmi yıl boyunca çok fazla gelişemeyen bölgede, toprak bir yoldan sağlanan ulaşım, yağışlı zamanlarda daha da zorlaşmaktadır.

Şekil 4.140 1930'larda Gazi M. Kemal İlkokulu ve çevresi (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

Şekil 4.141 Günümüzde Milli Eğitim Müdürlüğü olarak kullanılan ilk Gazi M. Kemal İlkokulu binası ve yakın çevresi

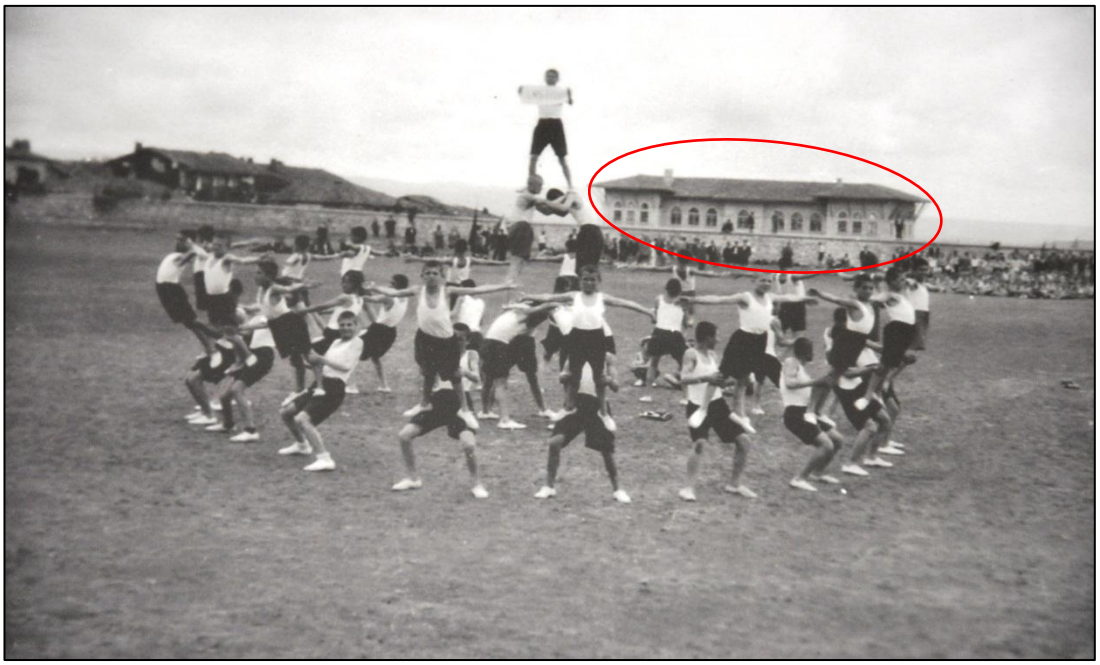

Şekil 4.142 Erkek Sanat Okulu bayram hazırlıkları, 1945 yılı - uzakta görülen bina Gazi Mustafa Kemal İlkokulu arka cephesidir (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

Ortada ve yanlarda dışarı çıkan bir kütle anlayışı ile cephelerde simetriye büyük önem verilen binada, ön ve arka cepheler arasında çok büyük farklılıklar bulunmamaktadır. Yapımında kesme taş kullanılan binanın giriş merdiveni, anıtsal niteliği daha da arttırmak için oldukça görkemli bir şekilde yapılmıştır.

Şekil 4.143 Yapı ön cephesi (doğu cephesi)

Şekil 4.144 Yapı arka cephesi (batı cephesi)

Giriş aksı ile ön ve arka cephelerde dışarıya çıkma yapan yan kütleler, ahşap destekler ile taşınan, geniş saçaklı bir çatıyla örtülmüştür (Şekil 4.145). Bodrum üzeri iki kattan oluşan yapının dış görünüşüne bakıldığında, bütün zemin kat pencerelerinin basık, üst kat pencerelerinin ise sivri kemerli olarak yapıldığı görülmektedir (Şekil 4.146).

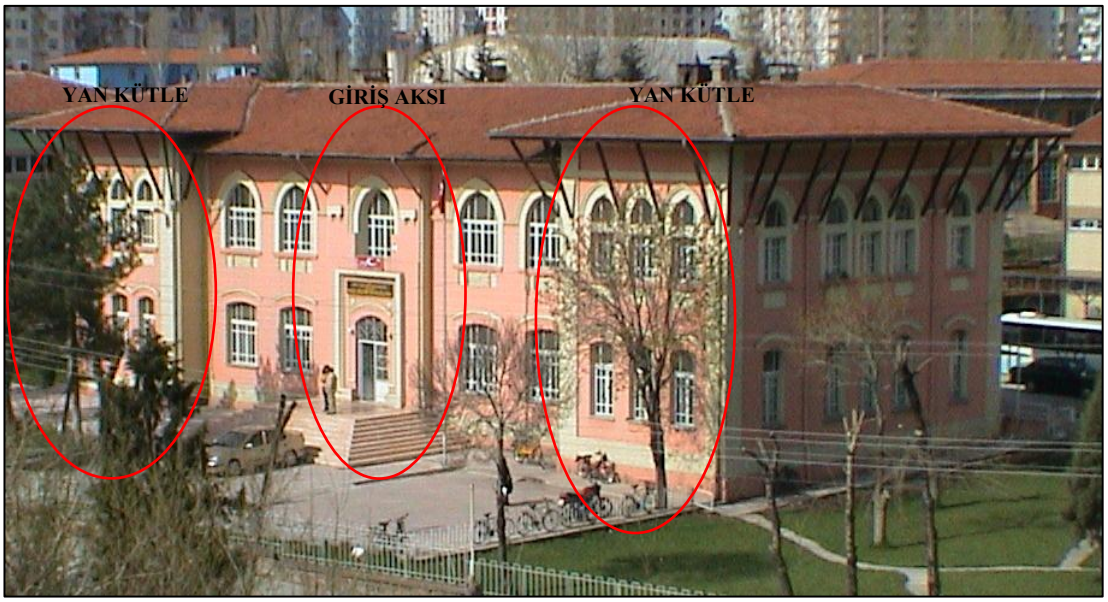

Şekil 4.145 Yapının 2004 yılında çekilmiş bir fotoğrafı (Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi)

Şekil 4.146 Basık ve sivri kemerli pencereler

Şekil 4.145 ve şekil 4.148'te görüldüğü gibi, doğu cephesinin tam ortasında basık kemerli bir ana giriş, girişin tam karşısında da bodrum kat ile birinci kat bağlantısını sağlayan bir merdiven çekirdeği bulunmaktadır. Zemin ve birinci katlarda ise merdivenin hemen önünde uzanan koridorun üç tarafında, müdürlük bünyesinde yer alan birimlere ait odalar sıralanmıştır.

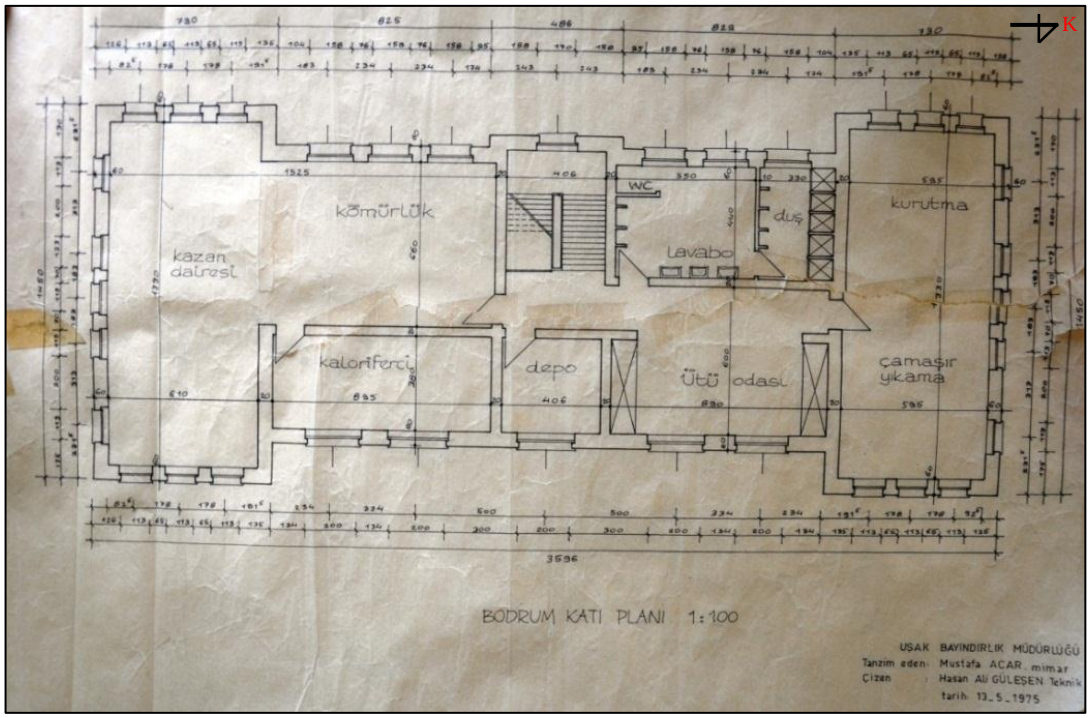

Şekil 4.147 Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'nun 1975 yılında çıkartılan bodrum kat rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

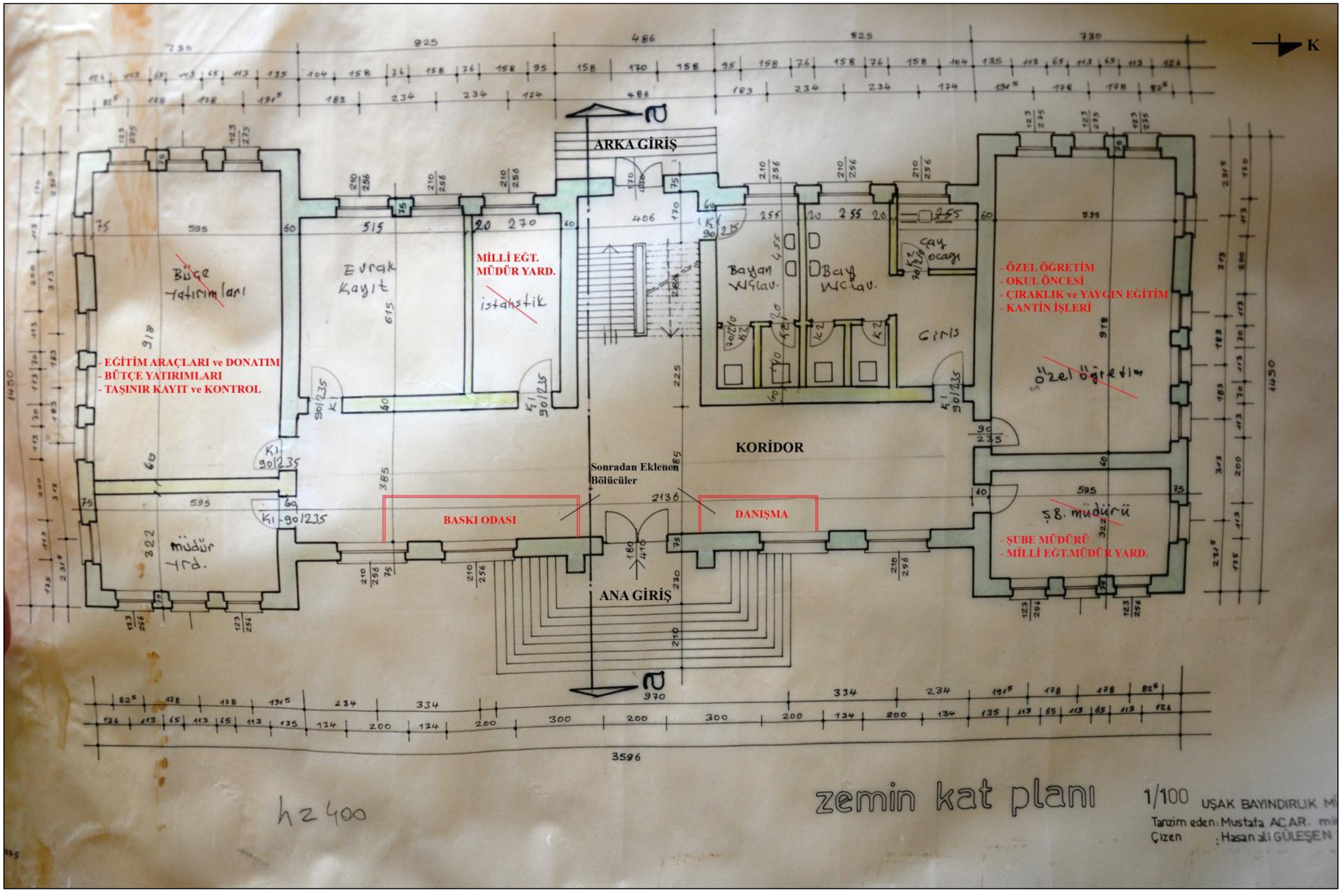

Şekil 4.148 Yapının günümüz zemin kat kullanımı - 1975 yılında çıkartılan zemin kat rölövesi üzerine işlenerek oluşturulmuştur (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

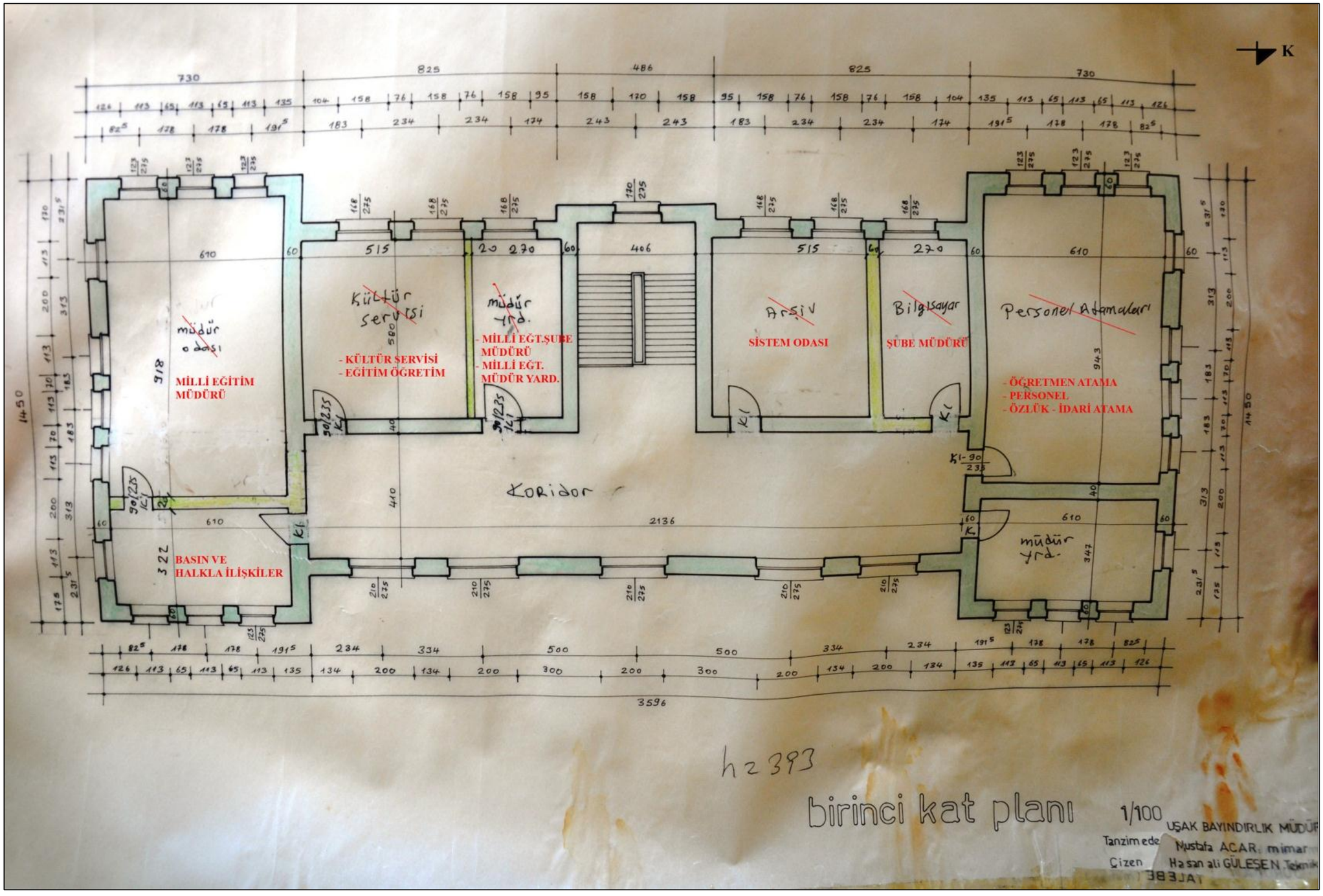

Şekil 4.149 Yapının günümüz birinci kat kullanımı - 1975 yılında çıkartılan birinci kat rölövesi üzerine işlenerek oluşturulmuştur (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

1984 yılında, 10.000.000 TL bedelle ihale edilen Gazi Mustafa Kemal İlkokulu onarım inşaatı, 8.800.000 TL taahhüt edilerek, müteahhit Erdoğan Bulca tarafından alınmıştır (Ek 2 - belge no:7 ve belge no:8).

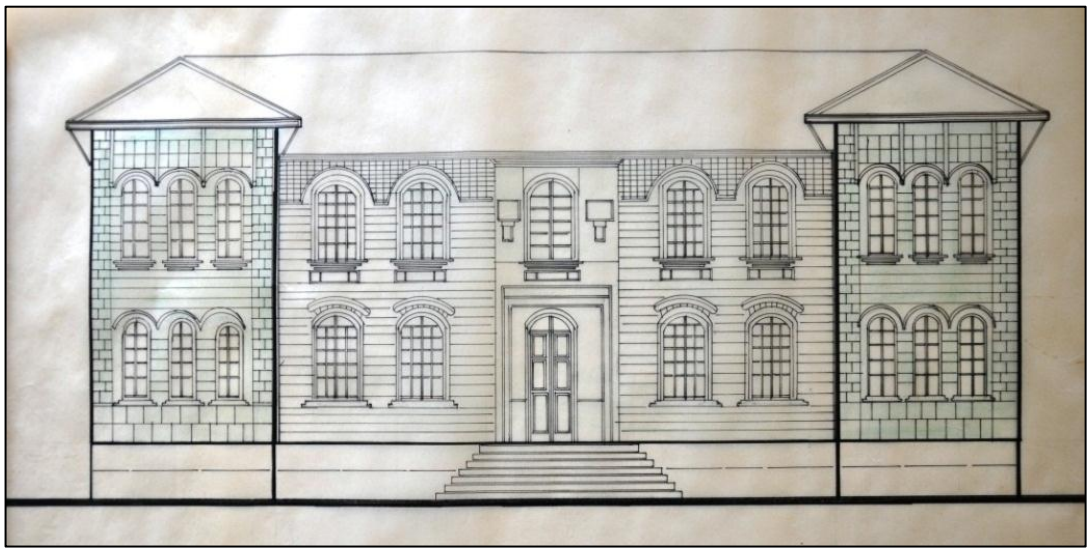

Şekil 4.150 Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'nun 1975 yılında çıkarılan ön cephe rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

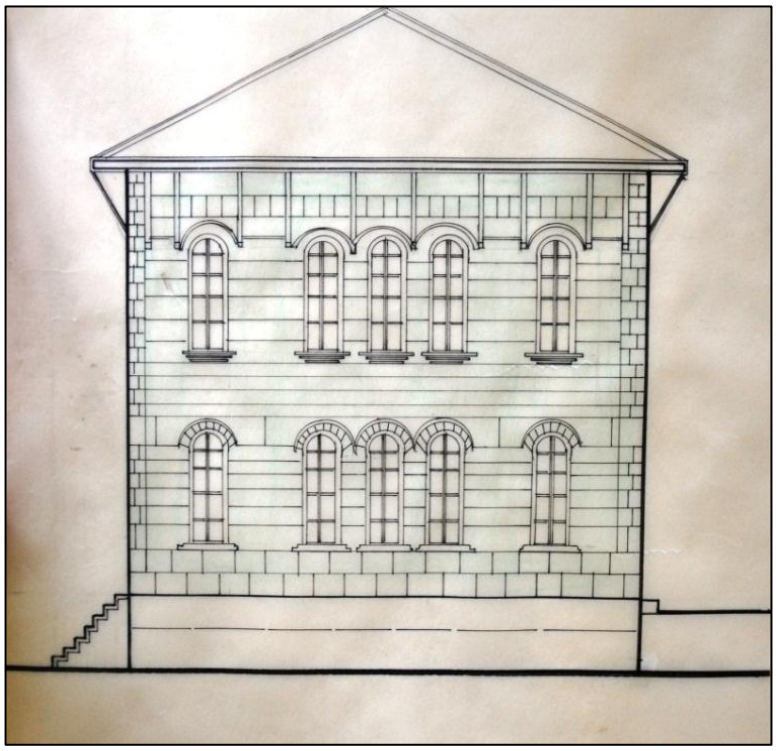

Şekil 4.151 Gazi M. Kemal İlkokulu'nun 1975 yılında çıkarılan sağ yan cephe rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Kapsamlı bir restorasyon geçiren yapının, taban ve tavan döşemeleri, kapı - pencere doğramaları ile kalorifer, su, elektrik tesisatları değiştirilmiş; iç sıva, çatı, tuvalet onarımları yapılmıştır. Yapının 1980'li yıllarda yapılan tadilatına ilişkin keşif özetleri incelendiğinde (Ek 2 - belge no:11 - belge no:12), mevcut kapı pencere doğramalarının sökülerek, presli kapılar ve tek ya da çift satıhlı (yüzey) ahşap pencereler ile değiştirildiği görülmektedir.

Şekil 4.152 Yapının özgün ana giriş kapısı – Gazi Mustafa Kemal İlkokulu olarak kullanıldığı yıllarda çekilmiş bir fotoğraf (Gazi Mustafa Kemal İlköğretim okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.153 Yapının mevcut ana giriş kapısı

Şekil 4.154 Yapının özgün pencere doğraması (Gazi Mustafa Kemal İlköğretim okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.155 Yapının mevcut pencere doğraması

Şekil 4.156 Yapının özgün ahşap iç kapı doğraması (Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

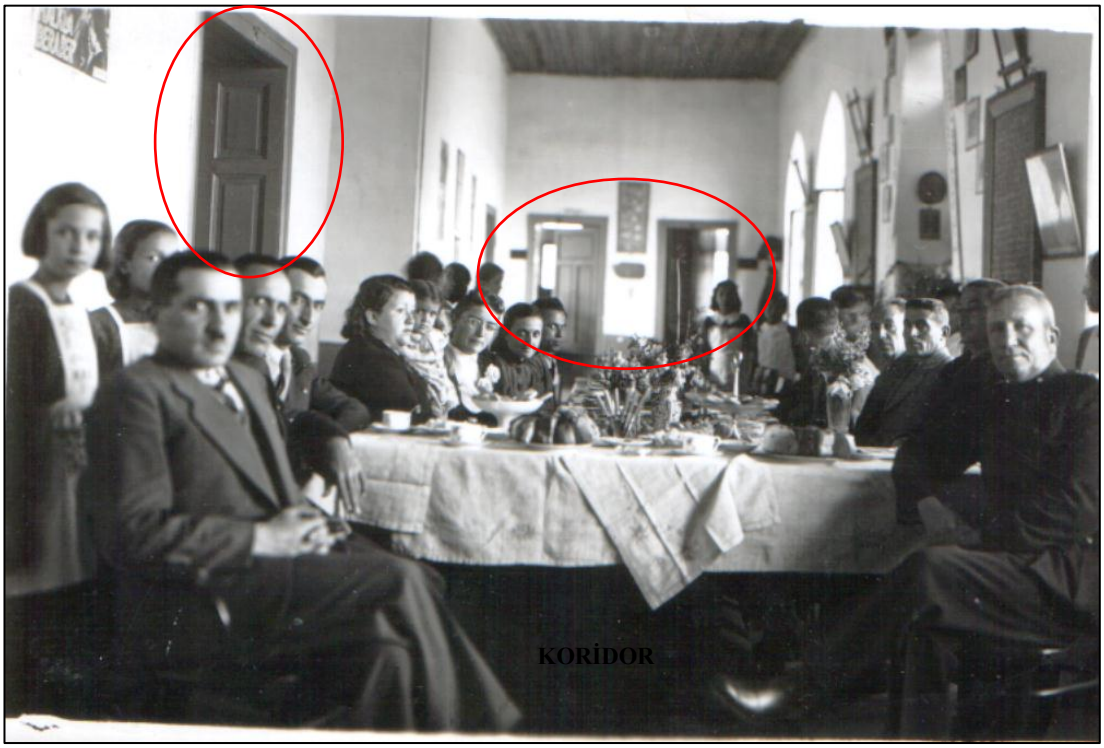

Şekil 4.157 Yapının özgün ahşap iç kapı doğramaları ve koridorlarda düzenlenen yemekler (Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Yapı genelindeki özgün kapı doğramaları sökülerek, şekil 4.158'te görülen kapılar ile değiştirilmiş, Milli Eğitim Müdürü ile basın ve halkla ilişkiler odalarının girişlerinin bulunduğu duvar yüzeyi ise tavana kadar ahşap malzeme ile kaplanmıştır (Şekil 4.159).

Şekil 4.158 Yapı genelinde görülen mevcut iç kapı doğramaları

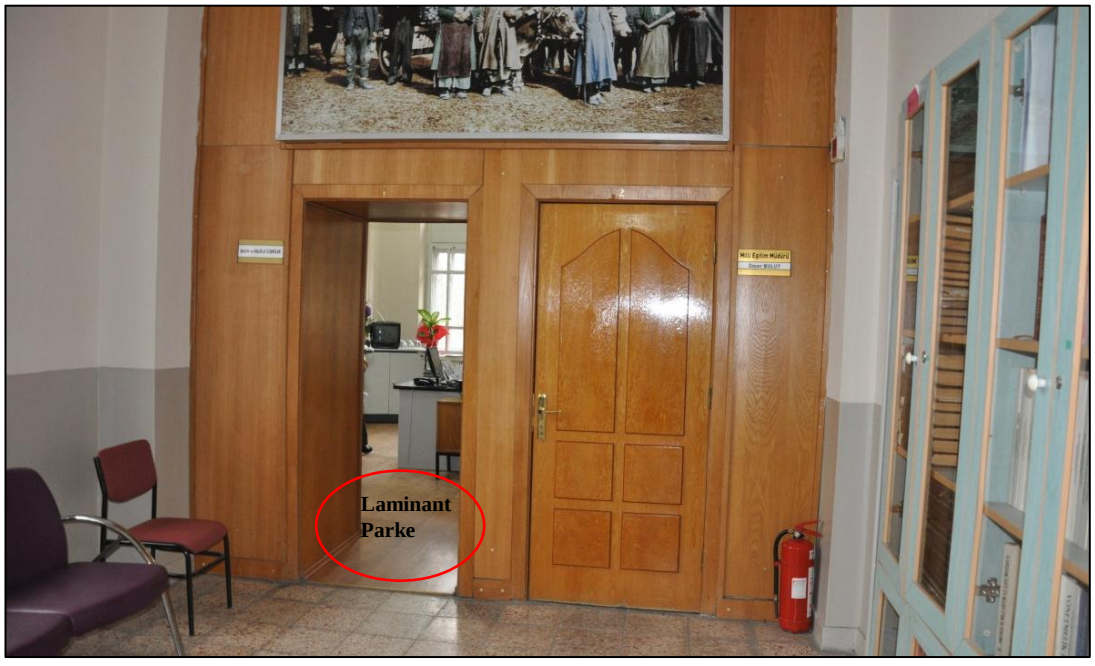

Şekil 4.159 Basın ve halkla ilişkiler odası ile Milli Eğitim Müdürü odasının mevcut iç kapı doğraması

Restorasyon sırasında, şekil 4.160 ve şekil 4.161'de görülen özgün ahşap döşemeler kaldırılarak, ortak dolaşım alanları ile odalarda karo mozaik; merdiven çekirdeğinde mermer; ıslak hacimlerde de seramik, kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır. Zaman zaman yapılan küçük tadilatlarda ise bazı odaların karo mozaik döşemeleri, laminant parke ya da seramik kaplama malzemesi ile değiştirilmiştir (Şekil 4.159) (Şekil 4.163). Şekil 4.160'daki fotoğrafın çekildiği dönemde, sınıfların kullanım biçimleri de oldukça farklıdır.

Şekil 4.160 Yapının özgün ahşap döşemesi (Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.161 Yapının özgün ahşap döşemesi (1940 yılında tabiat bilgisi dersinde çekilmiştir) (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

Şekil 4.162 Zemin kat giriş holü ve koridorda kullanılan mevcut karo mozaik döşeme kaplaması

Şekil 4.163 Şube Müdürü ile Milli Eğitim Müdür Yardımcısına ait odanın değiştirilen döşeme kaplaması

Yapılan tadilatlarda, zemin kat koridoru üzerine eklenen basit bölücü elemanlar ile baskı odası ve danışma gibi mekânlar oluşturulmuş, şekil 4.157'de görülen ahşap tavan kaplamaları ise kaldırılmıştır.

Şekil 4.164 Yapı ana girişi ve onarım sırasında yapılan dönem ekleri

Şekil 4.165 Birinci kat mevcut tavan döşemesi

4.3.2 Bir Eylül İlköğretim Okulu

Özdemir Mahallesi sınırları içinde ve Barbaros Caddesi üzerinde, 228 ada 11 parselde bulunan okulun inşasına 1938 yılında başlanmış ve 15.10.1942 yılında "*Bir Eylül İlkokulu"* adıyla eğitim öğretime açılmıştır. Yaklaşık yirmi beş sene boyunca, ihtiyaca cevap verebilir nitelikte olan ana bina, okulun öğrenci kapasitesinin giderek artması nedeniyle yetersiz hale gelmiş ve 1967 yılında, sekiz derslikten oluşan iki katlı ek bir bina yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın kararı ile 1997-1998 eğitim ve öğretim yılında, sekiz yıllık kesintisiz eğitime başlanmış ve okulun adı "*Bir Eylül İlköğretim Okulu"* olarak değiştirilmiştir. Ayrıca, sekiz yıllık eğitime geçildikten sonra artan öğrenci sayısı karşısında, 1998-1999 öğretim yılında ek bir bina daha yapılmıştır (http://okulweb.meb.gov.tr/64/01/406194/tarihçe.html).

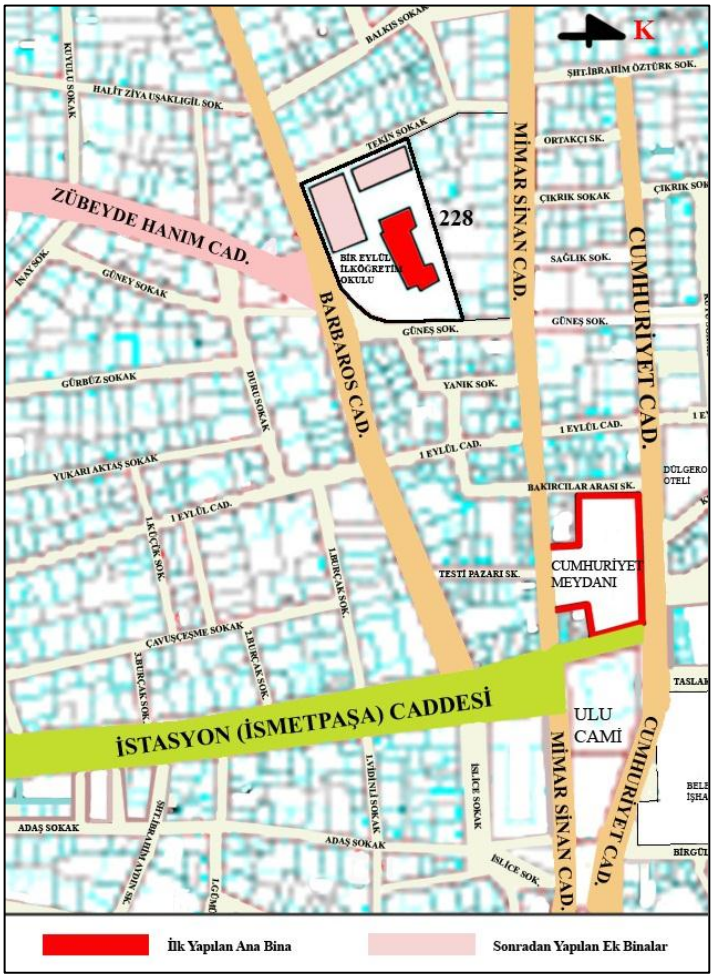

Şekil 4.166 Bir Eylül İlköğretim Okulu'nun vaziyet planı (Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Günümüzde üç bağımsız binadan oluşan Bir Eylül İlköğretim Okulu'nun, 1942 yılında eğitime açılan ana binası, bir süredir Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü olarak hizmet vermektedir. 1967 ve 1998 yıllarında yapılan ek binalar ise Bir Eylül İlköğretim Okulu olarak kullanılmaktadır.

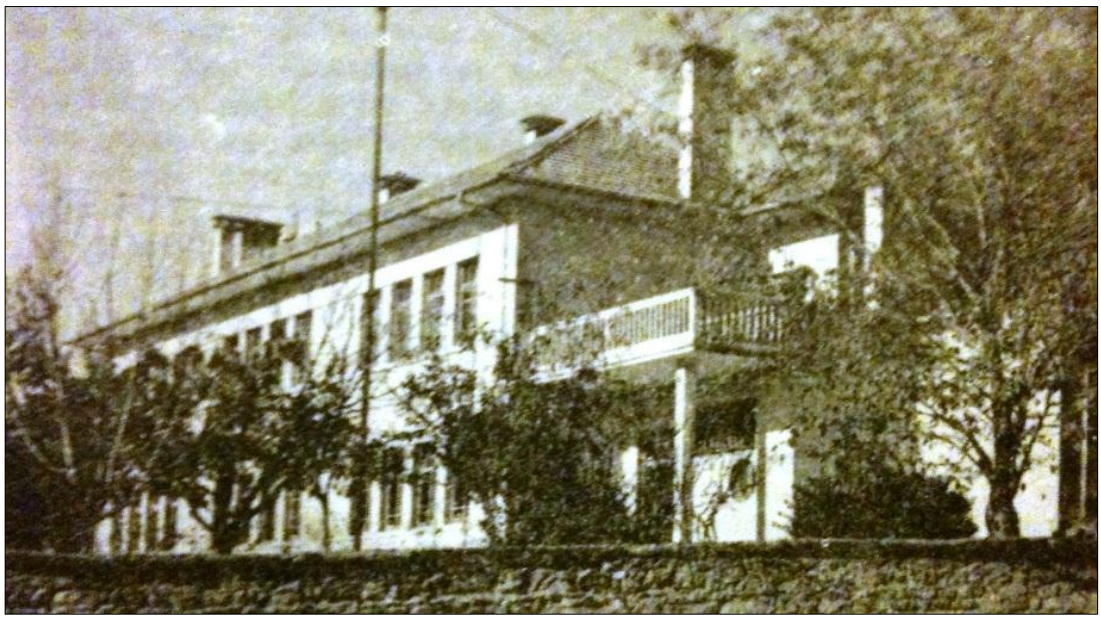

Şekil 4.167 1960'lı yıllarda Bir Eylül İlköğretim Okulu ana binası (Uşak il yıllığı, 1967)

Şekil 4.168 Bir Eylül İlköğretim Okulu ek binaları

Kentte, 1940 ve 1950'li yıllarda yapılan yapıların genelinde ön plana çıkan, cepheye yansıtılan akslarla ayrılan eşit büyüklükte pencere dizilerinden oluşan cephe düzeni, Bir Eylül İlköğretim Okulu ana binasında da görülmektedir. Ayrıca, yatay dikey çizgileri arasında bir denge kurmak ve yapının yataylığını biraz daha vurgulu hale getirmek için, bodrum üzeri iki kattan oluşan yapının cephelerinde, pencereler cephe boyunca uzanan yatay silmeler arasına alınmış ve döşeme kotlarını belirten yalın kat silmeleri kullanılmıştır.

Şekil 4.169 Bir Eylül İlköğretim Okulu ana binası özgün ön cephesi (Bir Eylül İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.170 Günümüzde Uşak Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü olarak kullanılan ana bina ön cephesi

Şekil 4.175'te görüldüğü gibi, ön ve arka cephelerinde birer girişi bulunan yapının, ön cephesindeki ana girişi daha vurgulu hale getirmek için, giriş üzerine bir balkon çıkması yapılmış, arka cephede ise giriş saçağı kullanılmıştır. Girişler üzerine yapılan bu çıkmalar, sahanlığa oturtulan dikmeler ile taşınmaktadır.

Şekil 4.171 Ana bina ön cephe girişi

Şekil 4.172 Ana bina arka cephe girişi

Cephelerinde kullanılan gri ve yeşil serpme sıva cephe kaplaması ile kontrast oluşturulmaya çalışılan taş yapı, marsilya kiremit kaplı, geniş saçaklı kırma bir çatı son bulmaktadır.

Şekil 4.173 Ana binanın kuzey batı yönünden çekilmiş bir fotoğrafı

Şekil 4.174 Cephelerdeki serpme sıva uygulaması

Şekil 4.175'teki plan şeması incelendiğinde, zemin kat giriş holünün; bir merdiven çekirdeği ile hol üzerindeki kurs kayıt ve müdür yardımcısı odalarından oluştuğu görülmektedir. Ayrıca zemin kat merdiven holüyle bağlantılı "*I*" koridor üzerinde, koridorun iki tarafında sıralanan idari birimler, sınıflar ve arka cepheye açılan bir bahçe çıkış kapısı bulunmaktadır. Birinci katta, merdiven holüne çift kanatlı ahşap bir kapı ile bağlanan "*I*" koridorun iki tarafında, atölye ve sınıflar sıralanırken, bodrum katta ise kantin, tuvalet, atölye ve depolar ile bir kazan dairesi yer almaktadır.

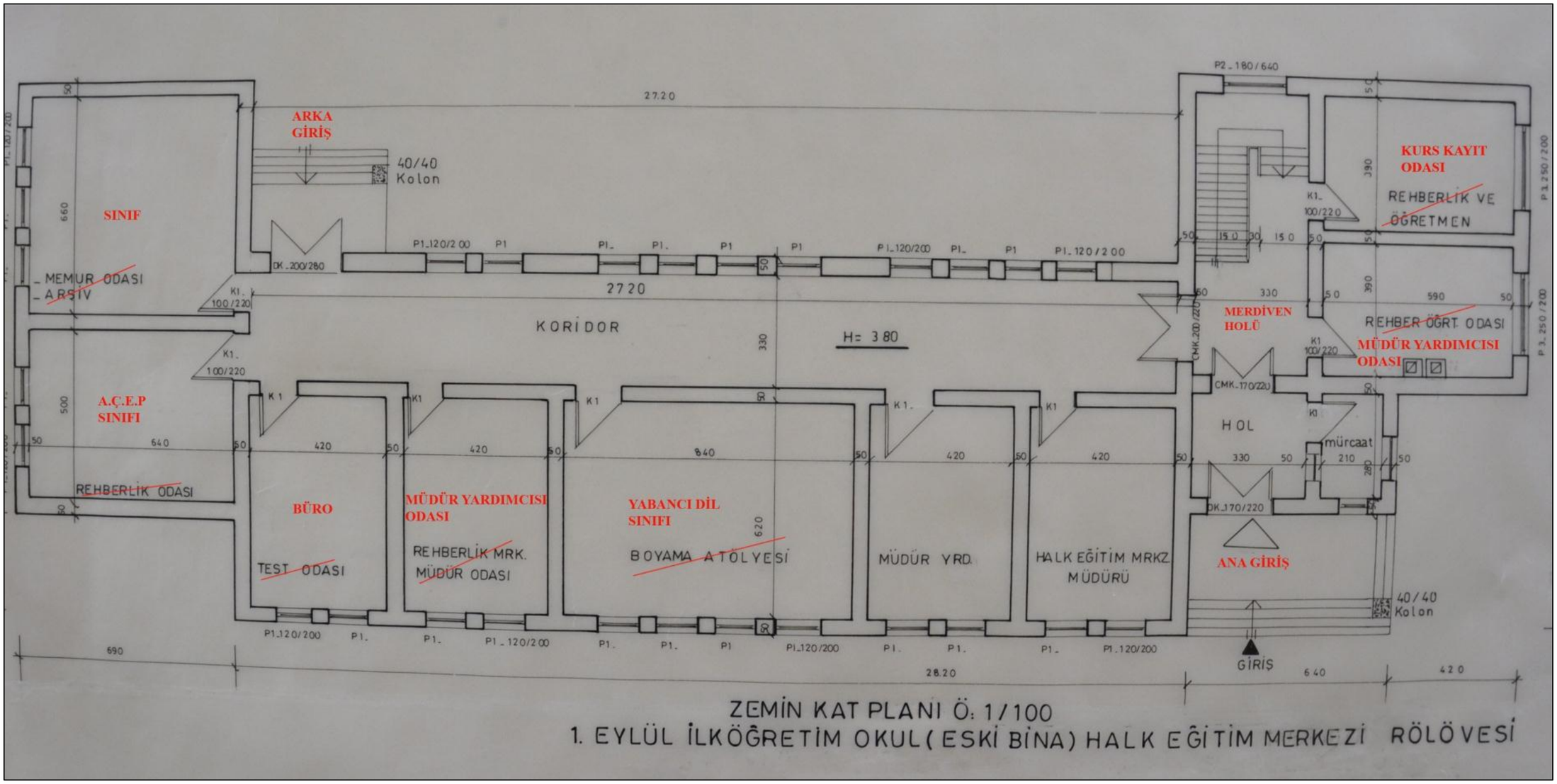

Şekil 4.175 Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü olarak kullanılan ana binanın zemin kat rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nden alınan rölöve üzerine günümüz kullanımları işlenerek oluşturulmuştur)

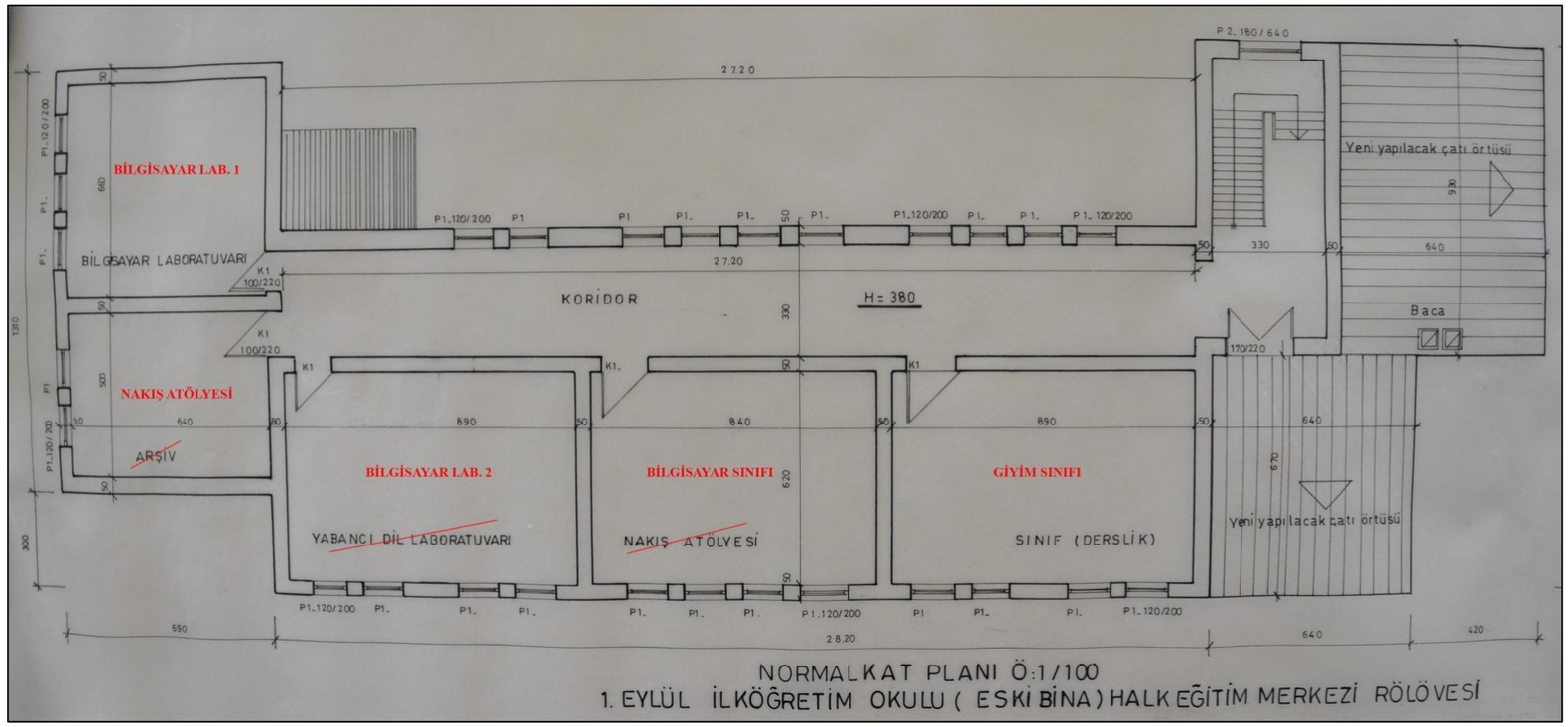

NORMAL KAT PLANI Ö:1/100
1. EYLÜL İLKÖĞRETİM OKULU (ESKİ BİNA) HALK EĞİTİM MERKEZİ RÖLÖVESİ

Şekil 4.176 Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü olarak kullanılan ana binanın birinci kat rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nden alınan rölöve üzerine günümüz kullanımları işlenerek oluşturulmuştur)

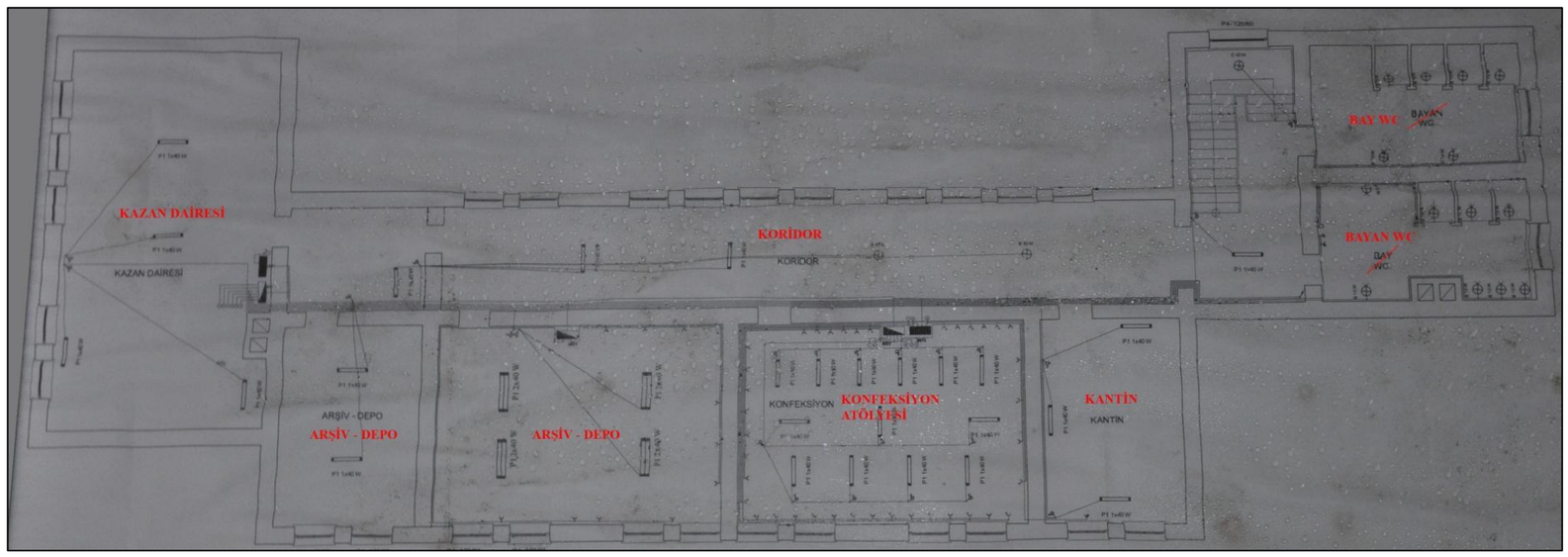

Şekil 4.177 Ana binanın bodrum kat elektrik projesi (Halk Eğitim Merkezi'nden alınan plan üzerine günümüz kullanımları işlenerek oluşturulmuştur)

2010 yılından sonra yapılan bir tadilatta, birinci kattaki teras kapatılarak, ana giriş üzerindeki balkondan ulaşılan kapalı bir mekân oluşturulmuştur. Oluklu plastik levhalar ile balkon çıkmasının da üzerinin kapatıldığı bu tadilat, kütle hareketlerini yok etmiş ve özgün cephe düzeni tamamen bozulmuştur.

Şekil 4.178 Teras kapatılmadan önceki özgün cephe düzeni – Mayıs 2010

Şekil 4.179 Kapatılan teras ve bozulan cephe düzeni – Temmuz 2012

Şekil 4.180 Kapatılan teras ile balkon arasındaki demir kapı – Temmuz 2012

Yapılan tadilatlarda demir bir kapı ile değiştirilen özgün ana giriş kapısının, etrafındaki taş söve korunmuştur. Fakat danışma ile giriş sahanlığı arasındaki kemerli ahşap pencere ve söve kaldırılarak, pencere açıklığının bir kısmı tuğla ile örülmüş, oluşturulan dikdörtgen pencere açıklığı da plastik bir doğrama ile kapatılmıştır (Şekil 4.181)(Şekil 4.182).

Şekil 4.181 Özgün ana giriş kapısı ve özgün kemerli pencere doğraması (Bir Eylül İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.182 Özgün olmayan demir ana giriş kapısı ve plastik pencere doğraması

Şekil 4.183 Bir kısmı örülerek dikdörtgen hale getirilen kemerli pencere açıklığı (Danışma odası iç mekanı)

Kapsamlı bir restorasyon çalışması gerçekleştirilmeyen yapının, zaman zaman yapılan küçük tadilatlar ile orijinalliği bozulmakla birlikte, bir çok özgün yapı

detayının da korunduğu, yapılan incelemelerde görülmüştür. Döneminin tipik özelliklerinden olan ve yapı genelinde kullanılan mozaik döşemeler, merdiven çekirdeği ile zemin kat ve birinci kat ortak kullanım alanlarında korunurken, sınıflarda ve idari birimlere ait odalarda, laminant kaplama malzemesiyle değiştirilmiştir.

Şekil 4.184 Zemin kat giriş holü ve merdiven çekirdeği

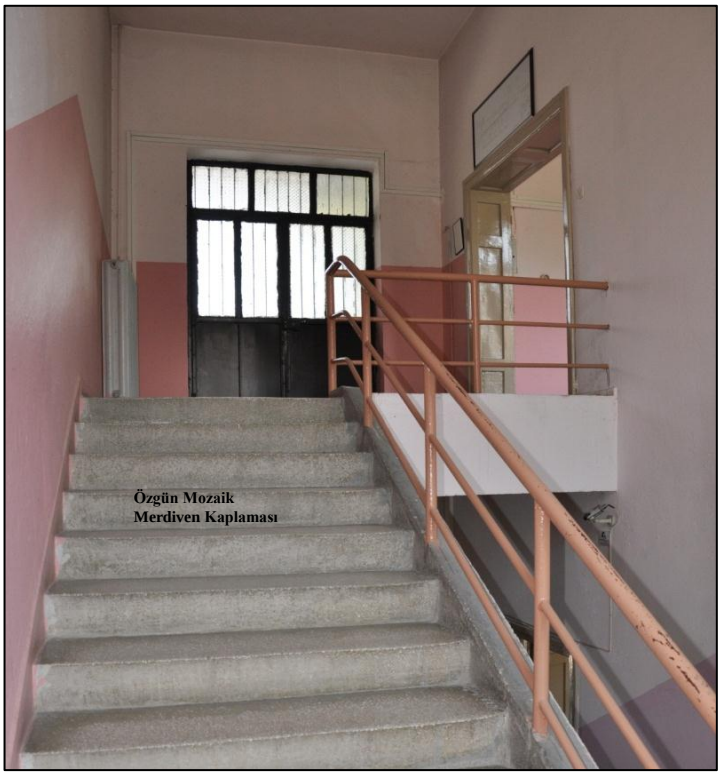

Şekil 4.185 Zemin kat ile birinci kat arasındaki merdiven çekirdeği

Şekil 4.186 Birinci kat özgün döşeme kaplaması

Şekil 4.187 Mozaik döşemesi laminant kaplama malzemesi ile değiştirilen sınıf

Zemin kat ve birinci kata göre daha fazla müdahale gören bodrum katta, tüm mozaik döşemeler seramik kaplama malzemesi ile değiştirilmiştir. Ayrıca, 50 cm. genişliğindeki taş duvarlarda kullanılan özgün iç kapı doğramaları, bodrum kat hariç, diğer katlarda korunarak günümüze ulaşmıştır. Bodrum katta ise yalnızca merdiven holü ile koridor arasındaki çift kanatlı ahşap kapı özgündür.

Şekil 4.188 Bodrum kat değiştirilen döşeme kaplaması ve özgün kapı

Şekil 4.189 Zemin kattaki özgün kapı doğramaları

Şekil 4.190 Yapı genelinde kullanılan özgün iç kapı örneği

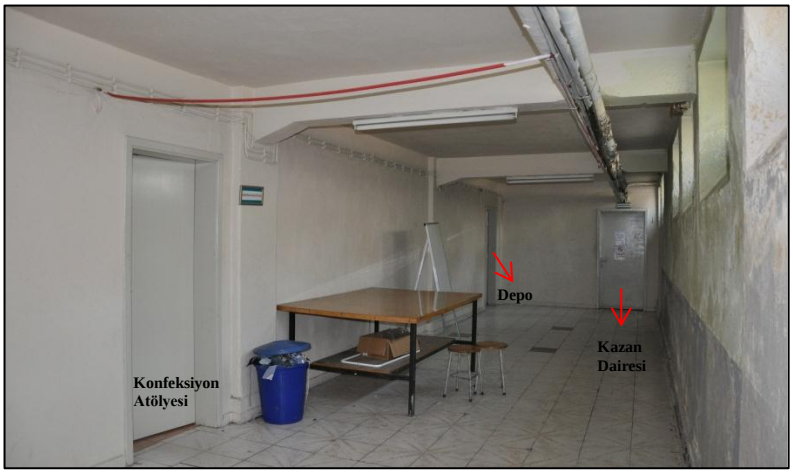

Şekil 4.191 Bodrum kattaki özgün olmayan ahşap kapı doğramaları

Şekil 4.192 Bodrum kattaki özgün olmayan plastik kapı doğramaları

Yapılan tadilatlarda, bütün özgün ahşap pencere doğramaları sökülerek, günümüzde de kullanılan plastik doğramalarla değiştirilmiş ve zemin kat ile bodrum kat pencerelerine demir korkuluklar eklenmiştir.

Şekil 4.193 Bir Eylül İlköğretim Okulu ana binası özgün ahşap pencere doğramaları – arkada görülen bina 1967 yılında yapılan ek binadır (Bir Eylül İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.194 Bir Eylül İlköğretim Okulu ana binası özgün ahşap pencere doğramaları – fotoğraf 10 Kasım 1977 tarihinde çekilmiştir (Bir Eylül İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.195 Özgün olmayan ön cephe plastik pencere doğramaları ve demir pencere korkulukları

Şekil 4.196 Özgün olmayan arkacephe plastik pencere doğramaları ve demir pencere korkulukları

4.3.3 Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi

Kurtuluş Mahallesi sınırları içinde, İzmir-Ankara yolu ve Enstitü Sokak'a açılan 97 ada 321 parsel üzerinde konumlanan Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, yaklaşık 17714,80 m^2 büyüklüğünde bir alana yayılmaktadır (Ek 2 - belge no:15).

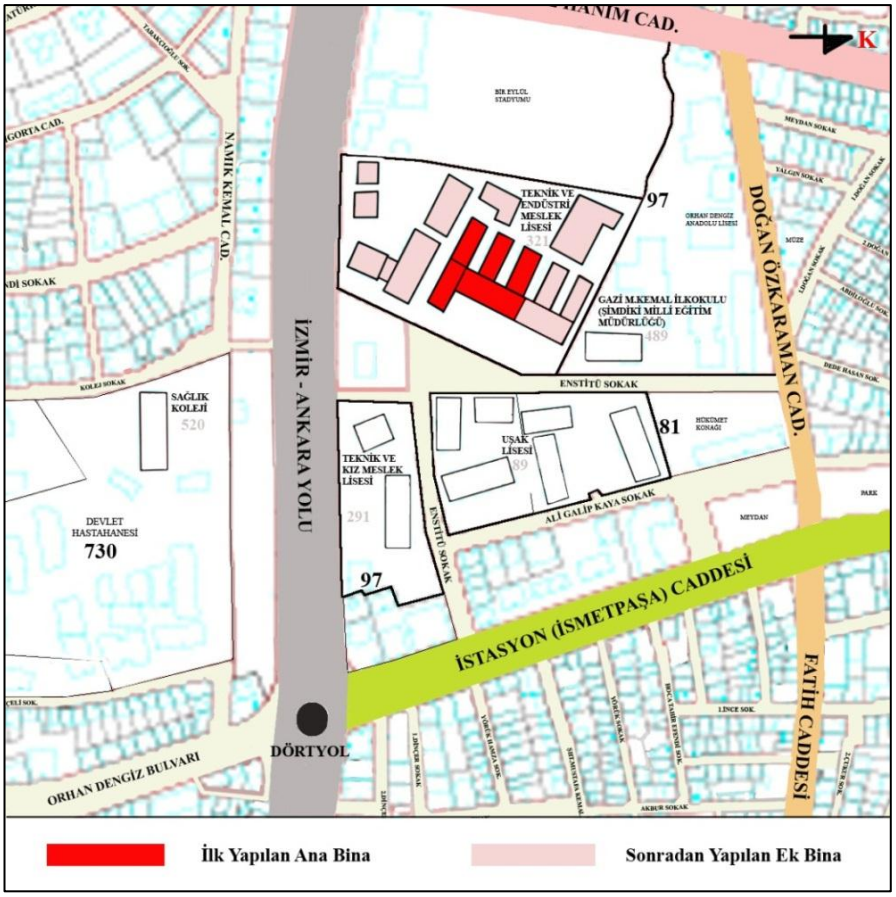

Şekil 4.197 Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

1944 – 1945 eğitim öğretim yılında, Yılancılara ait bir evde "*Erkek Orta Sanat Okulu"* adıyla eğitime başlayan okul, 1947 yılında inşasına başlanan ve günümüzde de hizmet verdiği ana binasına, 1948 – 1949 eğitim öğretim yılında taşınarak "*Erkek Sanat Enstitüsü"* haline getirilmiştir (Uşak il yıllığı, 1967). Bir dönem Kurtuluş İlkokulu ve vali konağı olarak da işlevlendirilen Yılancılara ait bu eski ev yıkılarak, yerine 1963 yılından beri Kurtuluş İlköğretim Okulu olarak kullanılan yeni bir yapı inşa edilmiştir (http://www.usakkurtulus.meb.k12.tr).

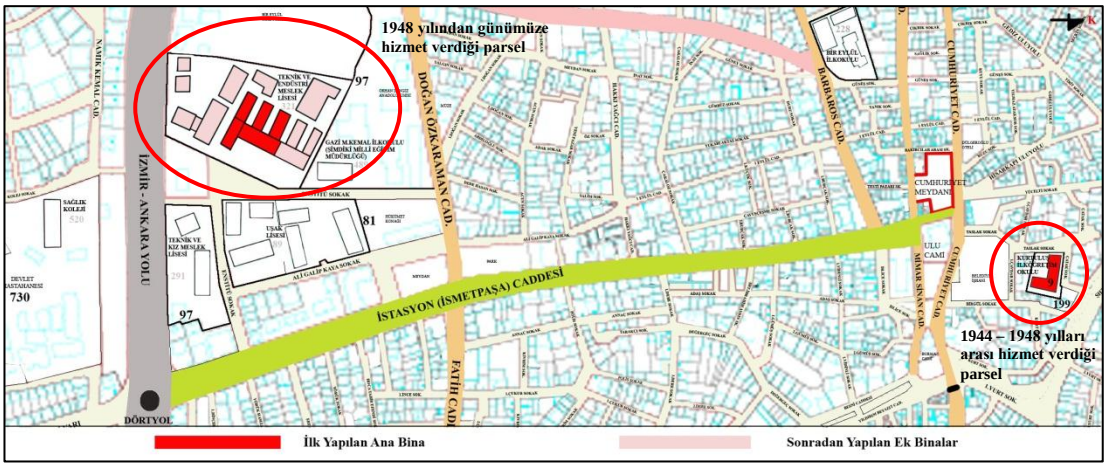

Şekil 4.198 Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'nin ilk eğitime başladığı parsel ile günümüzde hizmet verdiği parselin kent merkezindeki konumları (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Oldukça büyük bir alana yayılan Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'ne ait yapılardan, ilk olarak 1947 yılında, bodrum üzeri iki katlı lise ana binası ile ana binayla bağlantılı, tek katlı üç atölye ve bir idare binası inşa edilmiştir (Şekil 4.202 ve şekil 4.203). 1950'li yıllarda ise ana bina biraz daha büyütülmüş, elektrik ve motor - bobinaj atölyesi olarak kullanılan iki kütle daha eklenmiştir (Şekil 4.200 ve şekil 4.204). Yapı, ilk yapıldığı dönemde etrafında koyunların otlatıldığı, tarlalarla çevrili bölgedeki birkaç örnekten birisidir (Şekil 4.199).

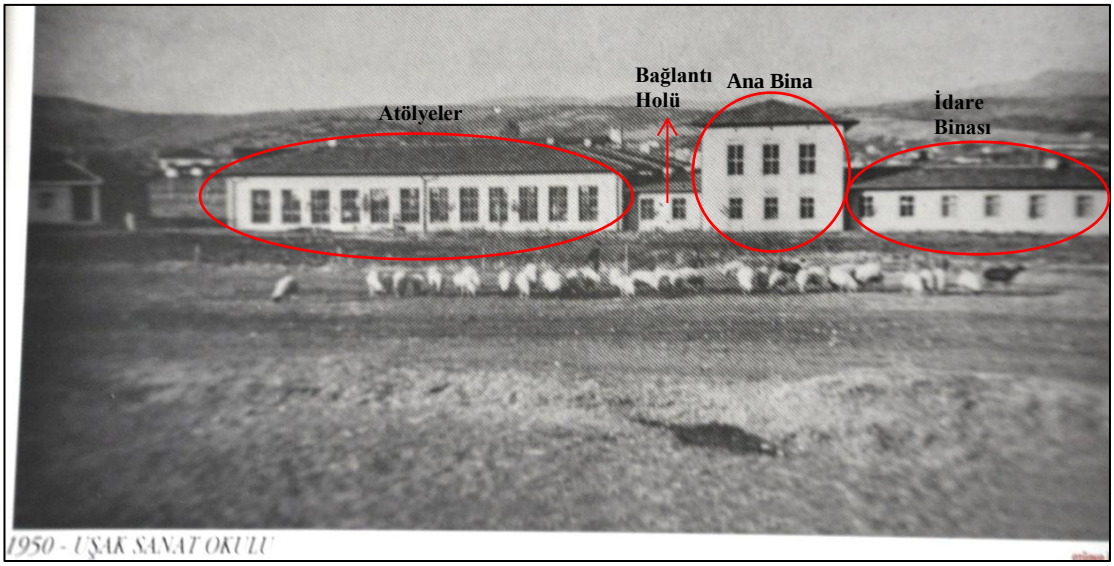

Şekil 4.199 Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1950 yılında güneybatı yönünden çekilmiş eski bir fotoğrafı - koyunların otlatıldığı yer 1966'da açılan İzmir-Ankara yoludur (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

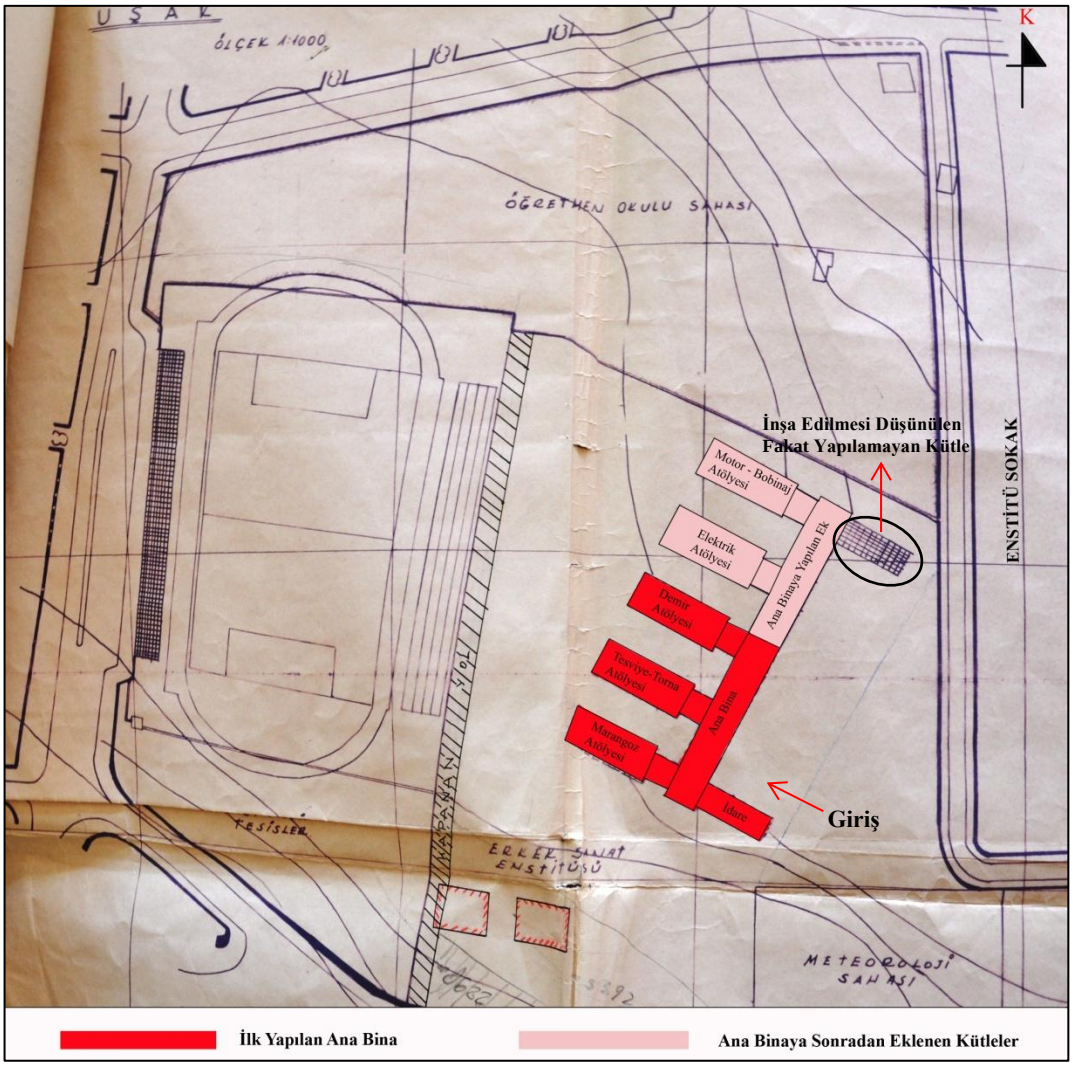

Şekil 4.200 Parselde 1947 yılında inşa edilen kütleler ve sonradan ana kütleye eklenen birimler (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'nden alınan plan üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

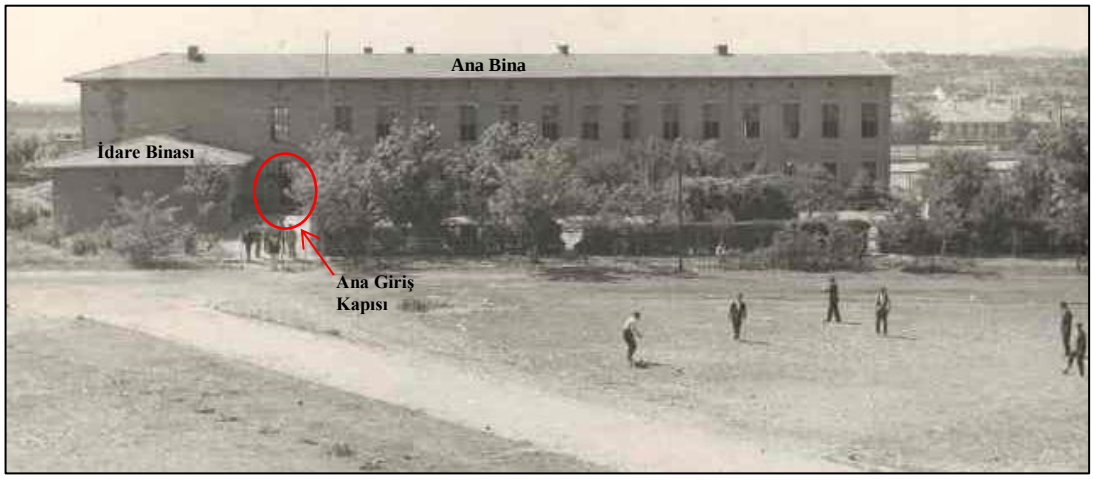

Şekil 4.201 Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1940'lı yılların sonunda güneydoğu yönünden çekilmiş bir fotoğrafı – ana bina henüz büyütülmemiştir (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi fotoğraf arşivi)

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİRÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

TEKNİK ve ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİNİN 1947 YILINDA A.TOLUNAY TARAFINDAN ÇİZİLEN ZEMİN KAT PLANI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN
ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

Marangoz - Tesviye ve Demir Atölyeleri

Ana Bina ve İdare Binası

Şekil 4.202 Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ana binası ve atölyeleri zemin kat planı (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Müdürlüğü'nden alınan plan üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

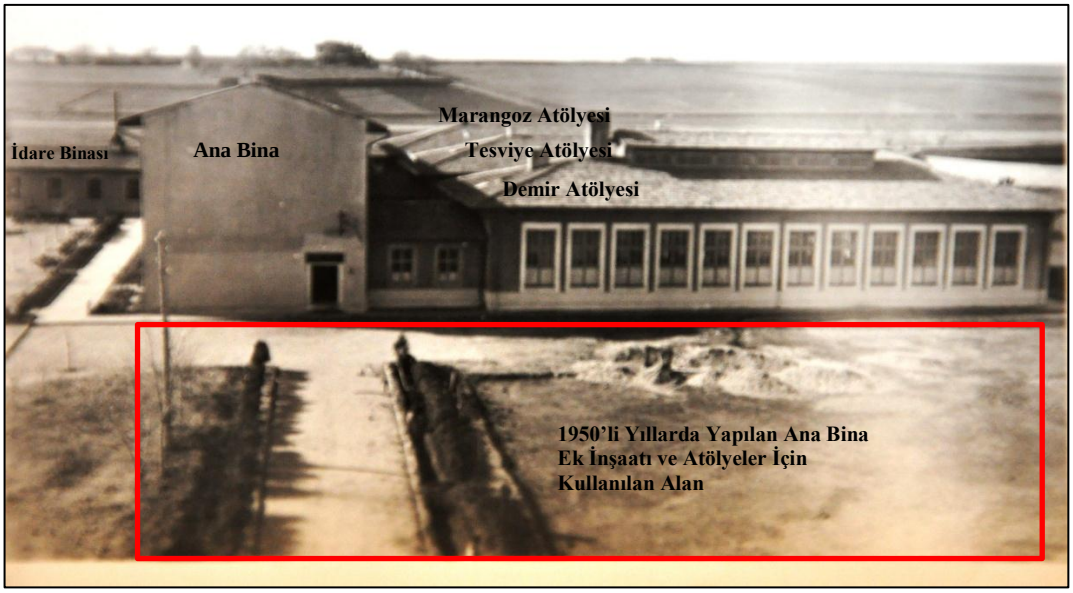

Şekil 4.203 Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1940'lı yılların sonunda kuzeydoğu yönünden çekilmiş bir fotoğrafı – ana bina henüz büyütülmemiştir (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi fotoğraf arşivi)

Şekil 4.203'te görülen binalar, şekil 4.200'de kırmızı renk ile ifade edilen ana bina, idare binası ve atölyelerdir. Pembe renk ile ifade edilen ek binalar ise şekil 4.203'teki fotoğrafın çekildiği tarihte henüz mevcut değildir. Fakat şekil 4.204'teki maket fotoğraflarında, günümüzde de kullanılan ek binalar görülmektedir.

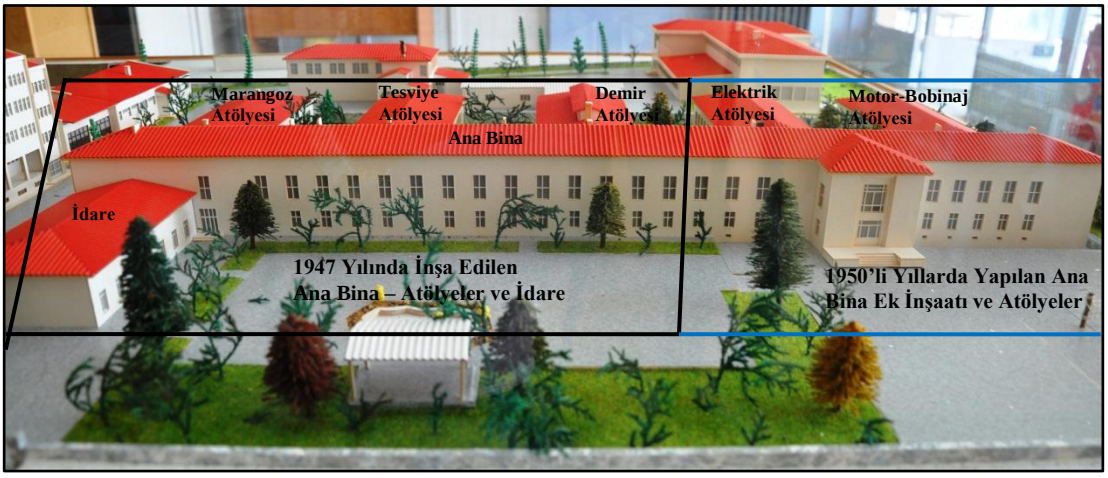

Şekil 4.204 Ana bina ve ana binaya yapılan ek kütleleri gösteren maketten bir fotoğraf (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi)

Şekil 4.205 Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ana binası

Marangoz, tesviye, demir atölyeleri ile üç sanat dalında eğitime başlayan ve 1973 – 1974 eğitim öğretim yılında, "*Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi"* adını alan okul, farklı dönemlerde eklenen; elektrik, tesisat - bobinaj, elektronik, dokuma, makine ressamlığı - motor, makine teknisyenliği, model, bilgisayar ve yapı bölümleri ile günümüzde on iki dalda eğitim vermektedir (http://www.usakkurtulus.meb.k12.tr). Zamanla artan ihtiyaçlar doğrultusunda büyüyen lise alanında, günümüzde birçok yapı vardır. Ana binayla bağlantılı beş atölye ile ana binadan bağımsız bir iki katlı depolar, atölyeler, lojman binaları, çok amaçlı salon ve 1982 yılında yapılan dört katlı bir binadan oluşan Endüstri Meslek Lisesi'nin, oldukça büyük olan bahçesinde ise yeşillikler içinde bir süs havuzu ve oturma alanları bulunmaktadır.

Şekil 4.206 Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'ne ait yapıların konumunu gösteren maketten çekilmiş bir fotoğraf (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi)

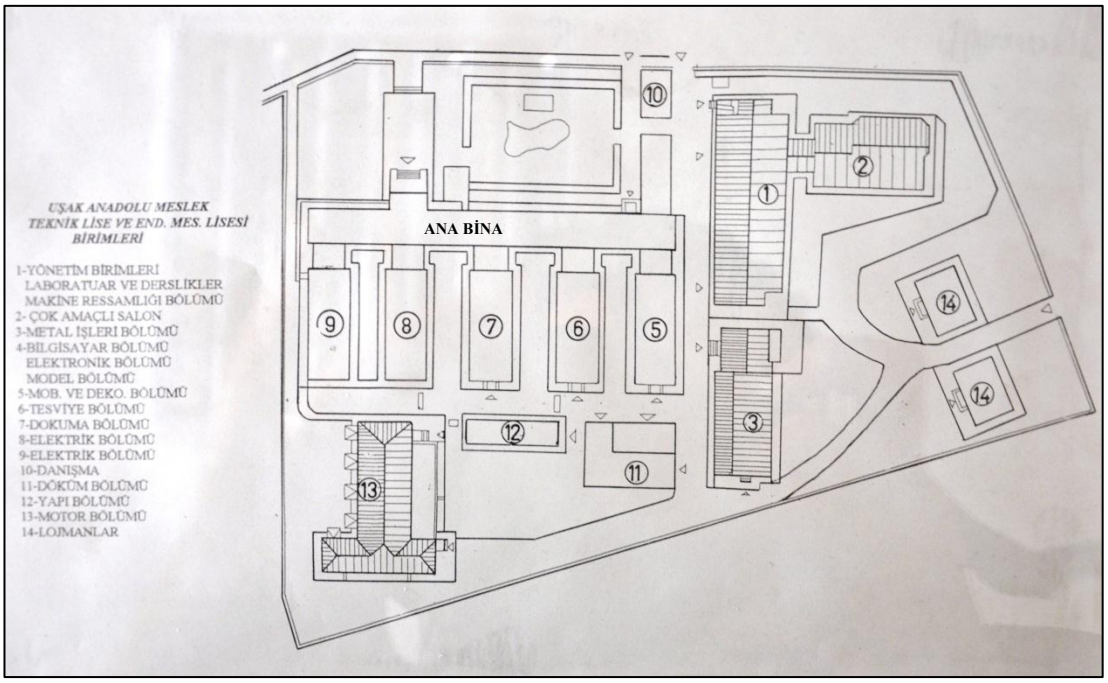

Şekil 4.207 Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'nin günümüzdeki durumunu gösteren yerleşim planı (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi proje arşivi)

Şekil 4.208 Endüstri Meslek Lisesi bahçesi

Yalın cephe anlayışı ve bir modül oluşturacak şekilde eşit aralıklarla sıralanan dar ve uzun pencere sistemiyle, modernizmin özelliklerini gösteren ana bina, cephe hattından öne doğru çıkartılan giriş kütlesi ve iki kat boyunca giriş etrafında dolanarak, girişi daha vurgulu hale getiren silmeleriyle, İkinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nden de izler taşımaktadır (Şekil 4.209). Geniş bir kırma çatı ile son bulan yapının, dikdörtgen şekilli pencerelerinin ve ana giriş kapısının etrafı taş sövelerle çevrilidir.

Şekil 4.209 Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ana binası ön cephesi

Şekil 4.210 Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ana binası ön cephe girişleri

1950'li yıllarda yapılan ana bina ek inşaatının bir parçası olan ikincil giriş; şekil 4.210'da görülen ana girişe göre daha vurguludur ve yapının esas girişi olarak algılanmaktadır. Cephe düzeninde asimetrik olarak yer alan ve zemin kotundan beş basamak yükseltilerek ulaşılan girişin üstünde, Fransız balkon olarak da nitelendirilen, döşemeye kadar inen önü korkuluklu bir pencere yapılmıştır.

Şekil 4.211 Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ikincil girişi

Şekil 4.212Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ana giriş holü ve döner merdiven çekirdeği

Şekil 4.213Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ikincil giriş holü ve merdiven çekirdeği

Uzun bir ana kütle ile ana kütleye dik olarak bağlanan altı koldan oluşan yapının plan şeması incelendiğinde, ana kütle koridoru üzerinden atölyelere ulaşıldığı ve katlar arası düşey sirkülasyonun sağlandığı görülmektedir (Şekil 4.202). Çok uzun olduğu için üç parça halinde düşünülen ana binada ve ana binanın atölyeler ile olan bağlantı noktalarında, zamanla meydana gelebilecek bozulmalara karşı bir önlem olarak, iki ayrı duvar örülmüş ve duvarlar arasında dilatasyon detayı uygulanmıştır. Fakat yapılan araştırmalarda görüyoruz ki, binaların bağlantı noktalarında oluşan çatlaklar, cephelerde ve iç mekânda algılanmaktadır.

Şekil 4.214 Ana bina koridoru ile marangoz atölyesi bağlantısı

Şekil 4.215 Ana bina koridoru ile bobinaj atölyesi bağlantısı

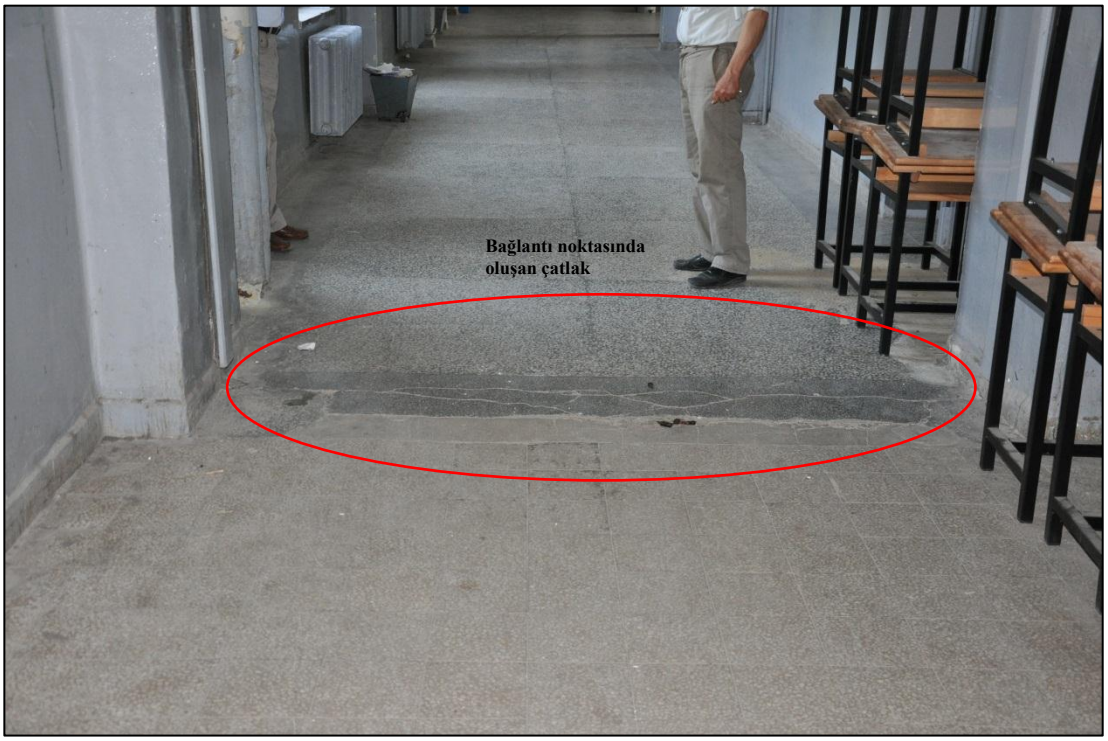

Şekil 4.216 Üç parça olarak düşünülen ana binanın bağlantı noktasında oluşan derin çatlaklar

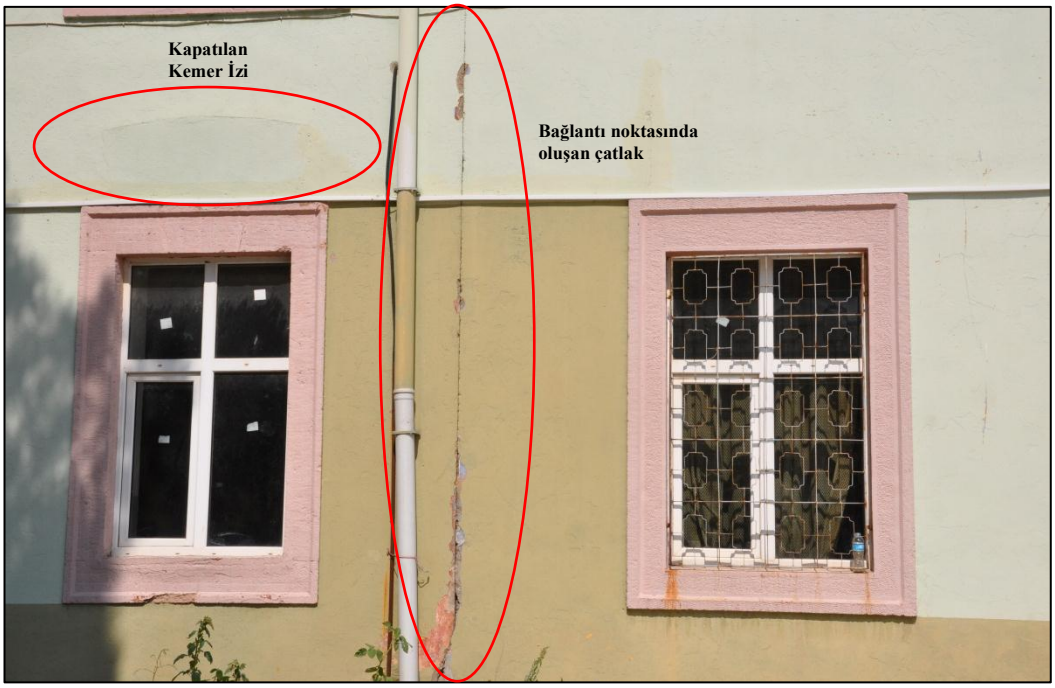

Şekil 4.217 Ana bina ile ana bina ek inşaatı arasında oluşan derin çatlaklar ve kapatılan kemer izi

Yaklaşık altmış beş yıldır ayakta olan ana binada yapılan alan çalışmasında bulunan veriler ile yapının eski fotoğrafları karşılaştırıldığında, ana binaya ait özgün ahşap pencerelerin plastik doğramalarla, giriş kapılarının ise demir kapılarla değiştirildiği görülmüştür. Ayrıca şekil 4.218'de net bir şekilde görülen, pencere üstlerindeki güçlendirme kemerleri de yapılan tadilatlarda sıvanarak kapatılmıştır.

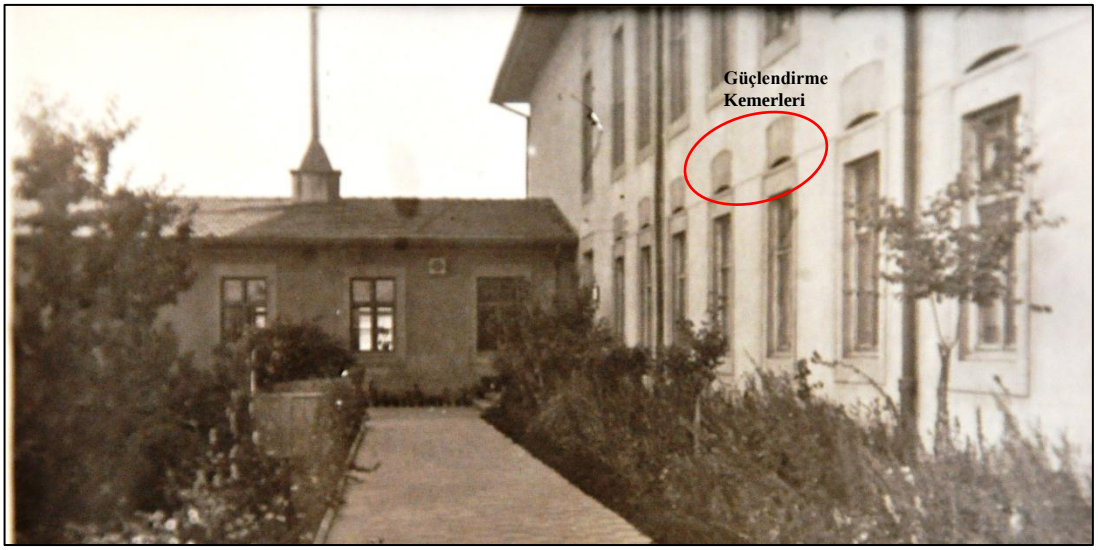

Şekil 4.218 Yapının özgün halini gösteren eski bir fotoğraf (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi fotoğraf arşivi)

Şekil 4.219 Yapının özgün halini gösteren eski bir fotoğraf (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi fotoğraf arşivi)

Şekil 4.220 Özgün olmayan giriş kapısı ve pencereler (Şekil 4.219 ile yaklaşık aynı açıdan çekilmiştir)

Şekil 4.221 Özgün ahşap pencerelerin görüldüğü eski bir fotoğraf (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi fotoğraf arşivi)

Şekil 4.222 Özgün ahşap ana giriş kapısının görüldüğü eski bir fotoğraf (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi fotoğraf arşivi)

İç mekânda yapılan araştırmalarda, yapı genelinde kullanılan karo mozaik döşemelerin, özgün ahşap iç kapıların ve koridora açılan ahşap pencerelerin korunduğu görülmektedir.

Şekil 4.223 İkincil giriş holünde çekilmiş eski bir fotoğraf (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi fotoğraf arşivi)

Şekil 4.224 İkincil giriş holünden bir fotoğraf

Şekil 4.225 Ana bina koridorunda çekilmiş eski bir fotoğraf – koridorda düzenlenen bir sergi (Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi fotoğraf arşivi)

Şekil 4.226 Ana giriş holü ile koridor bağlantısı (Şekil 4.225'te görülen koridor bu fotoğrafta görülen koridordur)

Şekil 4.227 Özgün çift kanatlı atölye geçiş kapısı

Şekil 4.228 Özgün sınıf kapısı

Şekil 4.229'da görülen ana bina ile aynı dönemde yapılmış atölyelerde, ana binaya ait bazı yapı izlerine rastlanmaktadır. Kapı ve pencerelerinin etrafında söve uygulaması yapılan; marangoz, tesviye ve demir atölyelerinin, arka cephelerinde de birer girişleri mevcuttur. Yapılan tadilatlarda, marangoz atölyesinin bütün özgün pencereleri plastik doğramalar ile değiştirilirken, diğer atölyelerde özgün pencereler korunmaktadır.

Şekil 4.229 1947 yılında inşasına başlanan marangoz – tesviye ve demir atölyeleri

Şekil 4.230 Marangoz atölyesinin değiştirilen kapı ve pencere doğramaları

Şekil 4.231 Tesviye ve demir atölyelerinin özgün pencere ve kapı doğramaları

Şekil 4.232'de görülen elektrik ve motor – bobinaj atölyeleri ise diğer üç atölyeye göre daha yalın bir cephe anlayışına sahiptir. Arka cephelerinde ayrı girişleri bulunmayan atölyeler ile ana bina içinden bağlantı sağlanmaktadır.

Şekil 4.232 1950'li yıllarda yapılan elektrik ve motor – bobinaj atölyeleri

Şekil 4.233 Marangoz atölyesinden bir fotoğraf

Çalışma kapsamında incelenen ana bina ve atölyeleri dışında, Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'ne ait parselde, aşağıdaki fotoğraflarda görülen yapılarda mevcuttur.

Şekil 4.234 Lojman binaları

Şekil 4.235 Döküm bölümü

Şekil 4.236 Motor bölümü

Şekil 4.237 Yapı bölümü

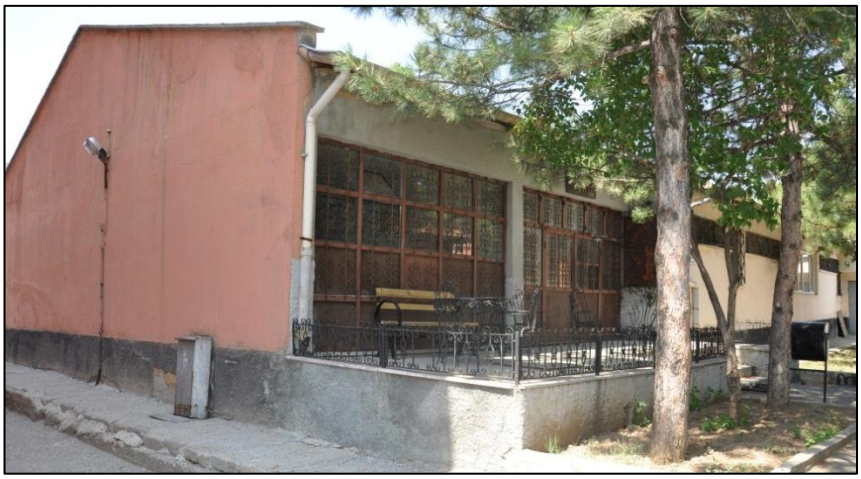

Şekil 4.238 Metal işleri bölümü

Şekil 4.239 Derslikler ve yönetim birimleri

Şekil 4.240 Çok amaçlı salon

4.3.4 Uşak Lisesi (İlk Uşak Orta Mektebi)

Kurtuluş Mahallesi'nde, Enstitü Sokak ve Ali Galip Kaya Sokak'ın kesişimindeki 81 ada 89 parselde, kazanın ortaokul ihtiyacını karşılamak için inşa edilen yapı, 1950 – 1951 yıllarında "*Uşak Orta Mektebi"* adıyla eğitime başlamıştır.

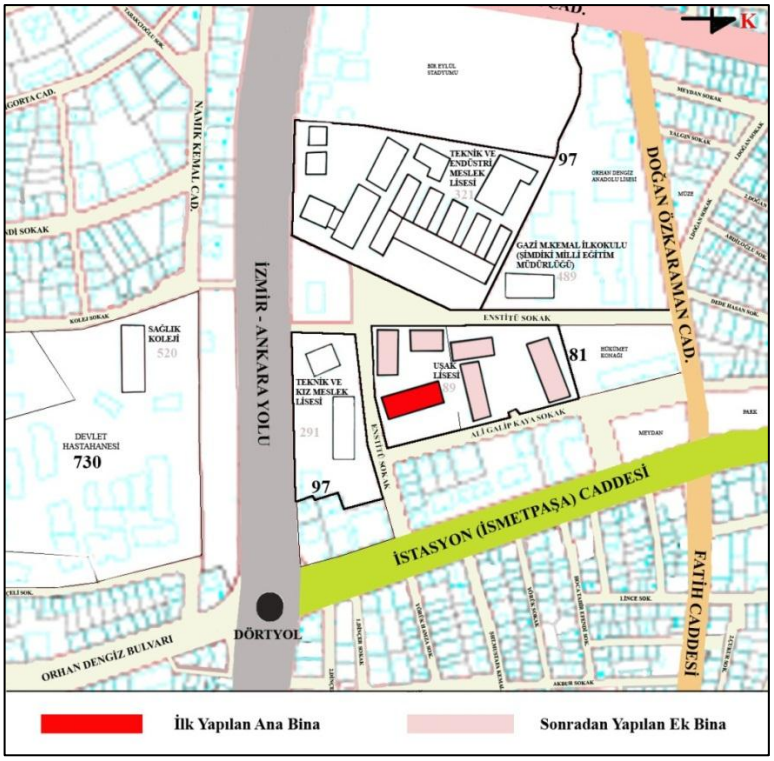

Şekil 4.241 Lisenin vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Bölüm 4.3'de de belirtildiği gibi, kökeni 1914 yılında açılan Uşak İdadisine dayanan Uşak Orta Mektebi, uzun yıllar çok uygun olmayan koşullarda ve konut işlevi taşıyan binalarda eğitime devam ettikten sonra, 1951 yılında yeni binasına taşınmış fakat bu durum çok uzun sürmemiştir. 1953 yılında il statüsüne ulaşan Uşak'ta, o dönem için eğitim veren bir lise olmadığından, bina "*Uşak Lisesi"* adını almış ve hem ortaokul hem de lise olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ortaokula dayalı lise sınıfları açılarak, iki devreli olarak sürdürülen eğitim karşısında sürekli artan öğrenci nüfusunu azaltmak için 1956 yılında öğrencilerin bir kısmı, şekil 4.125'te görülen ve 1930 – 1951 yılları arasında da Uşak Orta Mektebi tarafından kullanılan binaya taşınarak, lisenin bir şubesini oluşturmuştur.

1961 – 1962 eğitim öğretim yılından sonra ise liseden tamamen ayrılan şube, Uşak Merkez Ortaokulu adı ile eğitime devam etmiş, 1963 yılında da Halit Ziya Uşaklıgil İlkokulu adını almıştır (Öztürk, 2001; Uşak il yıllığı, 1967).

Şekil 4.242 81 ada 89 parselde 1950'de yapılan ana bina (Günümüzde Uşak Lisesi B blok)

Bir dönem hem ortaokul hem de lise olarak hizmet veren şekil 4.242'deki yapı, Uşak Lisesi ek eğitim binasının (günümüzde Uşak Lisesi A blok) tamamlandığı 1966 - 1967 öğretim yılında, Besim Atalay Ortaokulu olarak eğitime başlamıştır. Uzun yıllar ortaokul olarak kullanılan bina, günümüzde Uşak Lisesi B bloğu olarak kullanılmakta ve bünyesinde bir açık öğretim bürosu ile Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları birimi yer almaktadır.

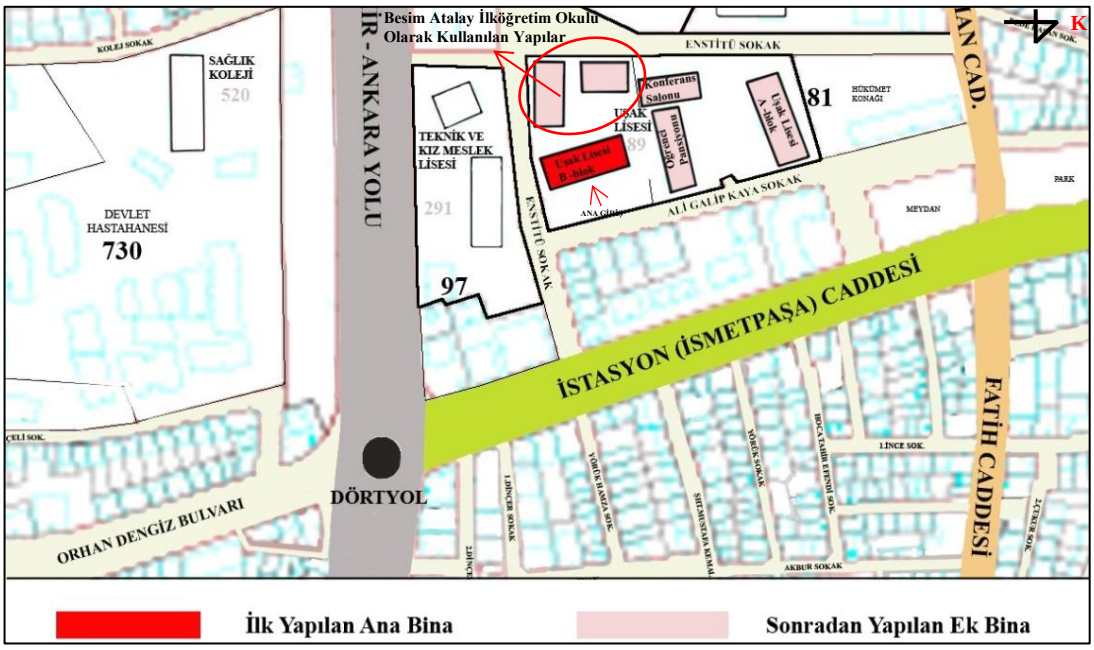

Şekil 4.243 Günümüzde 81 ada 89 parsel üzerinde bulunan yapılar (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Yığma kâgir yapım tekniğinde bodrum üzeri iki katlı olarak inşa edilen yapının, duvarlarında dolu tuğlalar kullanılmıştır (Şekil 4.246). Genel olarak, etrafı sövelerle çevrili ve eşit büyüklükte dikdörtgen pencere dizilerinden oluşan yapı, ahşap saçaklı kırma bir çatı ile son bulmaktadır.

Şekil 4.244 Yapının ön cephesinden Uşak Ortaokulu olarak kullanıldığı 1951 senesinde çekilmiş bir fotoğraf - cephe henüz sıvanmamıştır ve dolu tuğlalar görülmektedir (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

Şekil 4.245 Yapının arka cephesinden 1970'lerde çekilmiş bir fotoğraf (Sunucu, 2006)

Yaklaşık bir iki sene boyunca cepheleri sıvanmadan hizmet veren yapının (Şekil 4.244 ve şekil 4.246), 1953 senesinde yapılan uygulamalar ile cephelerinde farklı yüzey dokuları oluşturulmuştur. Genellikle, yağmur sularının neden olduğu rutubeti önlemek için, subasman seviyesinde serpme sıva kullanılırken, diğer katlarda ise kaba sıva üzeri ince sıva uygulaması yapılmıştır.

Şekil 4.246 Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın 1951 yılında Uşak Ortaokulu olarak kullanılan yapıyı ziyareti - cephe henüz sıvanmamıştır ve dolu tuğlalar görülmektedir (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

Şekil 4.247 Yapının cephelerinde uygulanan sıva teknikleri

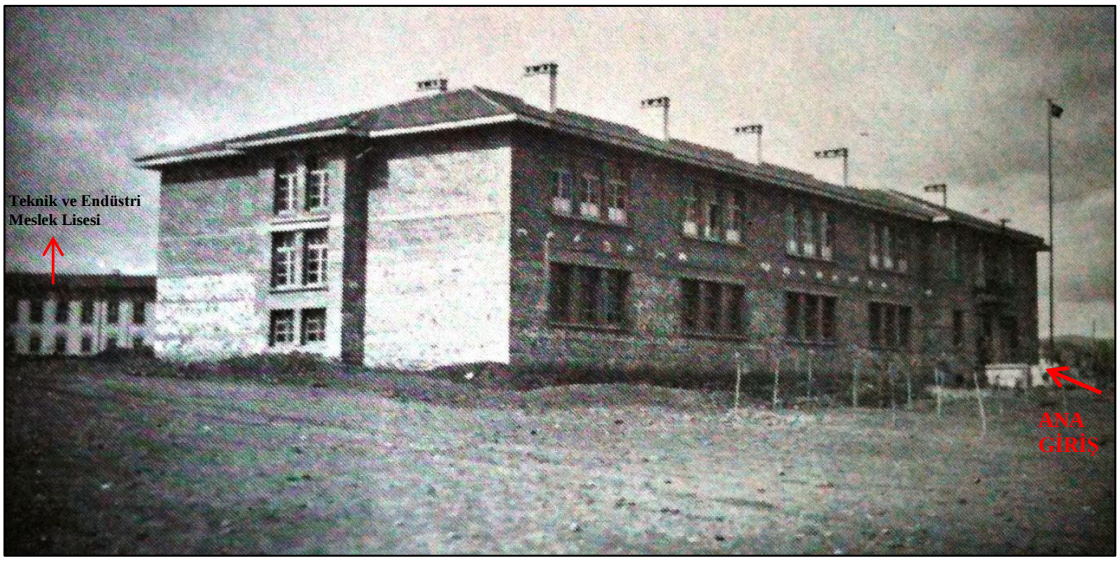

Şekil 4.248 Yapının Uşak Ortaokulu olarak kullanıldığı 1951 - 1953 yılları arasında güneydoğu yönünden çekilmiş bir fotoğrafı - cephe henüz sıvanmamıştır ve dolu tuğlalar görülmektedir (Uşak, 1953)

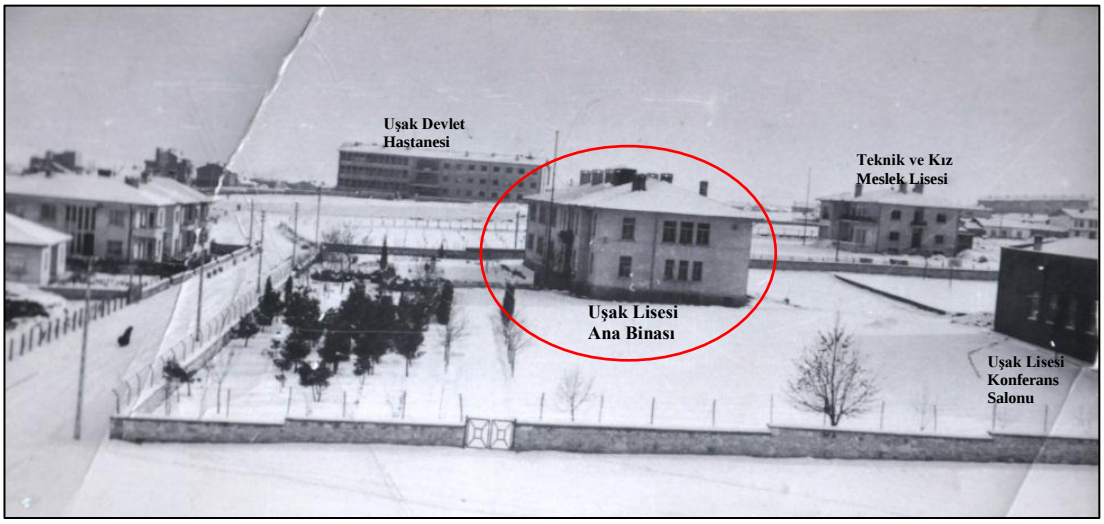

Şekil 4.249 Uşak Lisesi ve yakın çevresinin 1959 yılında çekilmiş bir fotoğrafı (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

Yapının inşa edildiği dönemin belirleyici özelliklerinden birisi de, girişler üzerine yapılan balkon çıkmalarıdır. Girişi daha vurgulu hale getiren bu balkonlar, genellikle özel günlerde ve törenlerde konuşmacılar tarafından kullanılmaktadır. Uşak Lisesi ana binası ön cephesinde de (doğu cephesi), cephe hattından öne doğru çıkartılan bir giriş kütlesi ve ana giriş üzerinde, beton eli böğründeler ile desteklenen demir korkuluklu bir balkon çıkması bulunmaktadır.

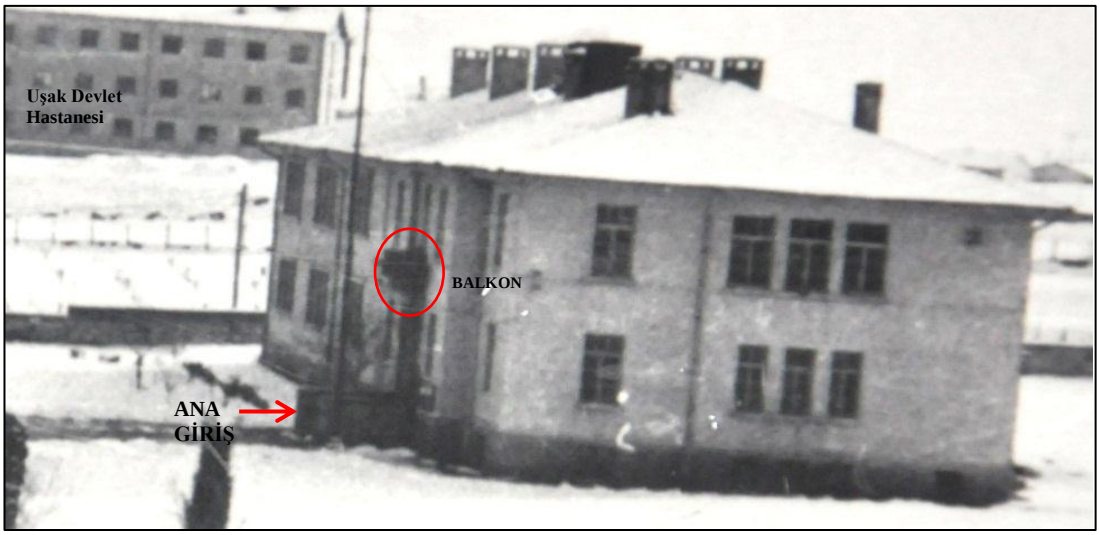

Şekil 4.250 Yapının 1959 yılında kuzeydoğu yönünden çekilmiş bir fotoğrafı (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

Şekil 4.251 Cephe hattından öne doğru çıkartılan ana giriş kütlesi ve giriş üzerindeki balkon çıkması

Yapının, şekil 4.252'de görülen özgün arka cephesinde, üç ayrı giriş kapısı bulunmaktadır. Fakat 2012 yılının başlarında yapılan bir tadilatta, arka cephedeki tuvalet girişi kapatılarak, küçük bir pencere açılmıştır. Günümüzde ise arka cephede

mevcut olan girişlerden birisi bodrum kat girişi olarak kullanılırken, zemin kotundan beş basamak yükseltilerek ulaşılan giriş, açık öğretim kayıt bürosu girişi olarak kullanılmaktadır.

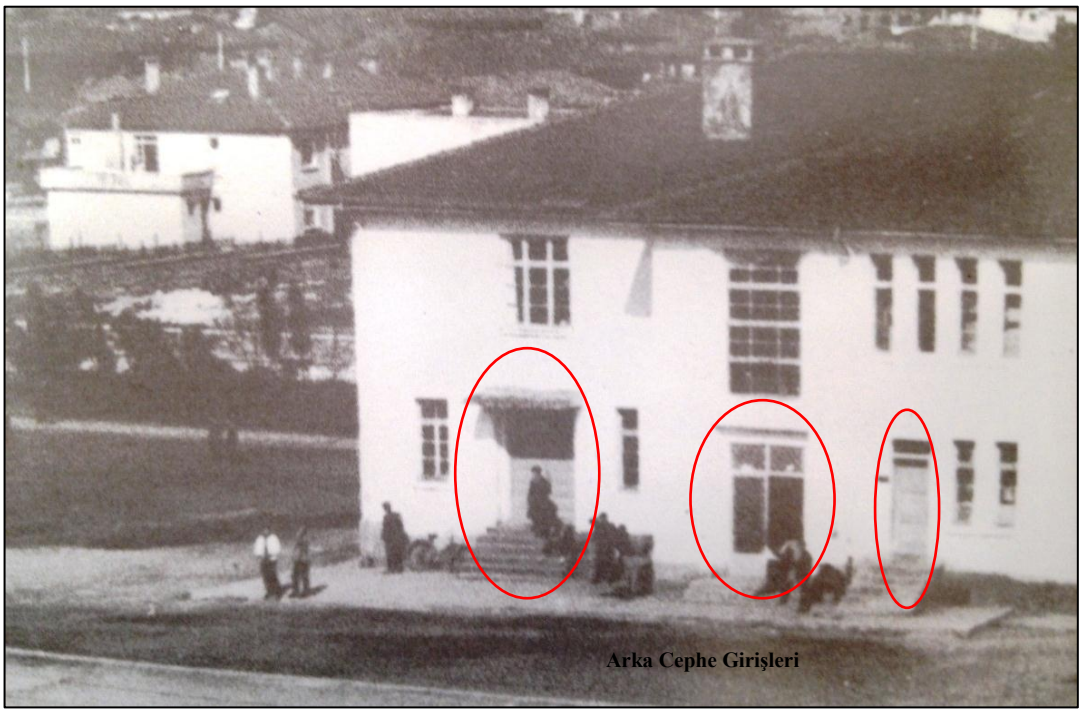

Şekil 4.252 Yapının 1963 yılında arka cephesinden çekilmiş bir fotoğraf – arka cephede üç ayrı giriş kapısı mevcuttur (Ünisite öğrenci yurdu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.253 Günümüzde mevcut olan arka cephe girişleri

Şekil 4.254 Kapatılan tuvalet giriş kapısı izi

Şekil 4.255 Tuğla ile örülerek kapatılan tuvalet giriş kapısı

Zemin katta, bina girişleri ile bağlantılı *"T"* şeklinde bir koridor etrafında sıralanan sınıflar, müdür yardımcısı odası ve açık öğretim ofisinden oluşan yapının, katlar arası düşey bağlantısı, iki ayrı merdiven çekirdeğinden sağlanmaktadır. Birinci katta; sınıflar, öğretmenler odası, kantin ile AB eğitim ve gençlik programları birimi bulunan yapının, diğer katlara göre daha küçük olan bodrum katında ise depolar ve kömürlük bulunmaktadır (Şekil 4.256) (Şekil 4.257).

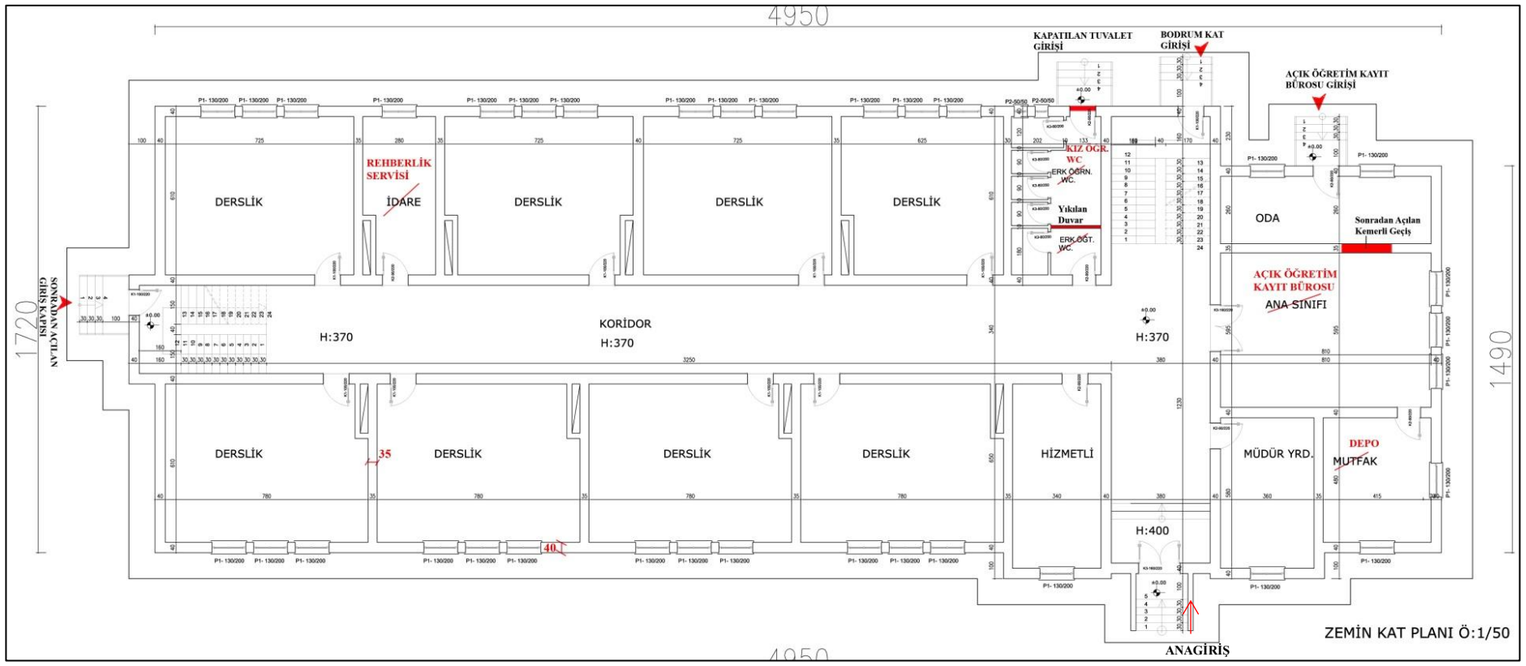

Şekil 4.256 Yapının 2011 yılında çıkartılan zemin kat rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nden alınan plan üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

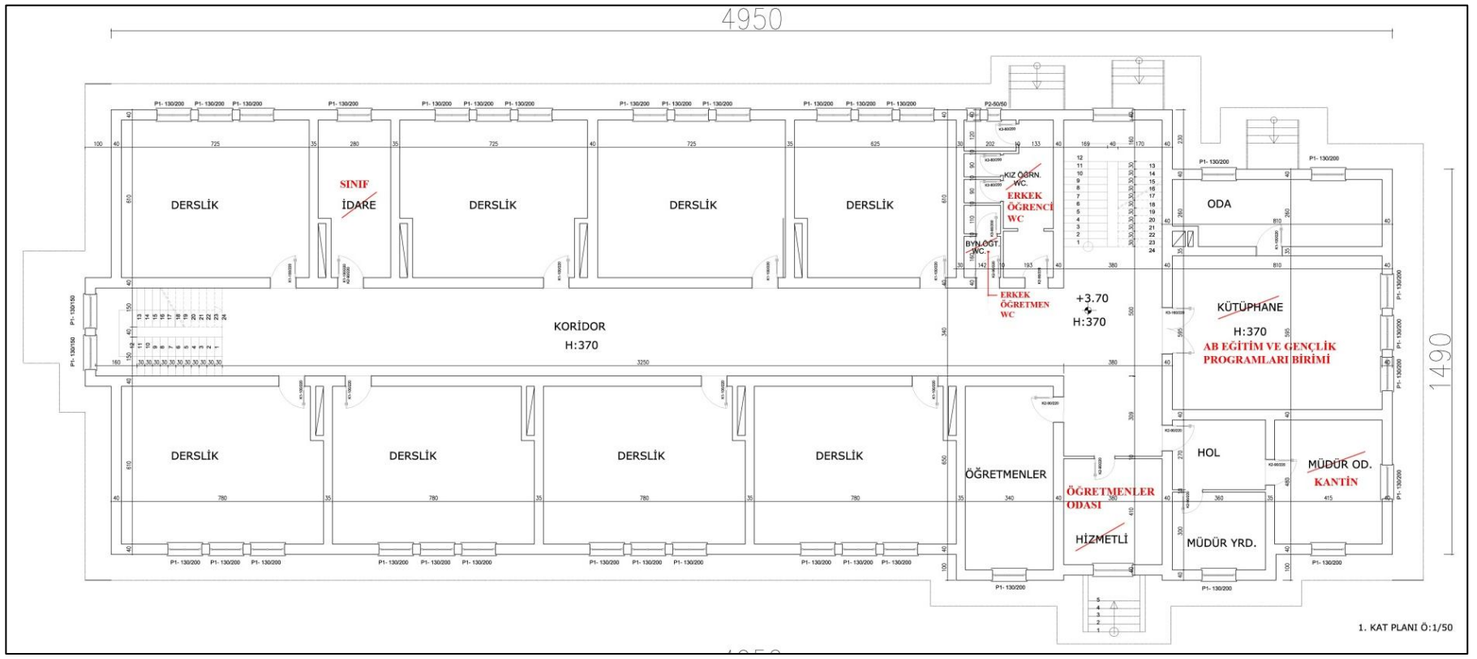

Şekil 4.257 Yapının 2011 yılında çıkartılan birinci kat rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nden alınan plan üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

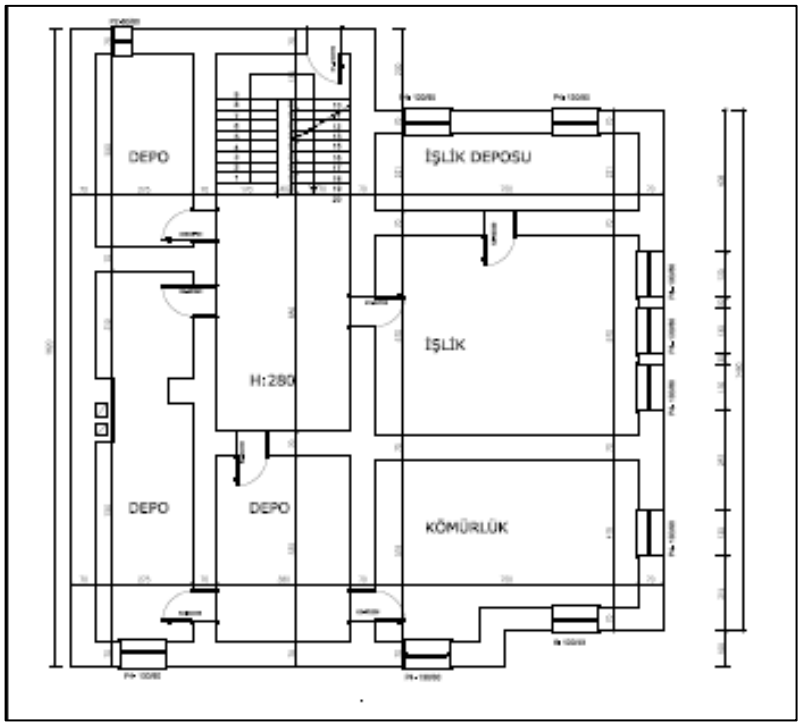

Şekil 4.258 Yapının 2011 yılında çıkartılan bodrum kat rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Yaklaşık altmış yıldır ayakta olan yapının, tüm özgün pencereleri ve dış kapı doğramaları değiştirilmiş, yalnızca birinci kat balkon çıkışındaki ahşap kapı orijinal haliyle günümüze ulaşmıştır. Ayrıca yapılan tadilatlarda, zemin kat pencerelerine de demir korkuluklar eklenmiştir.

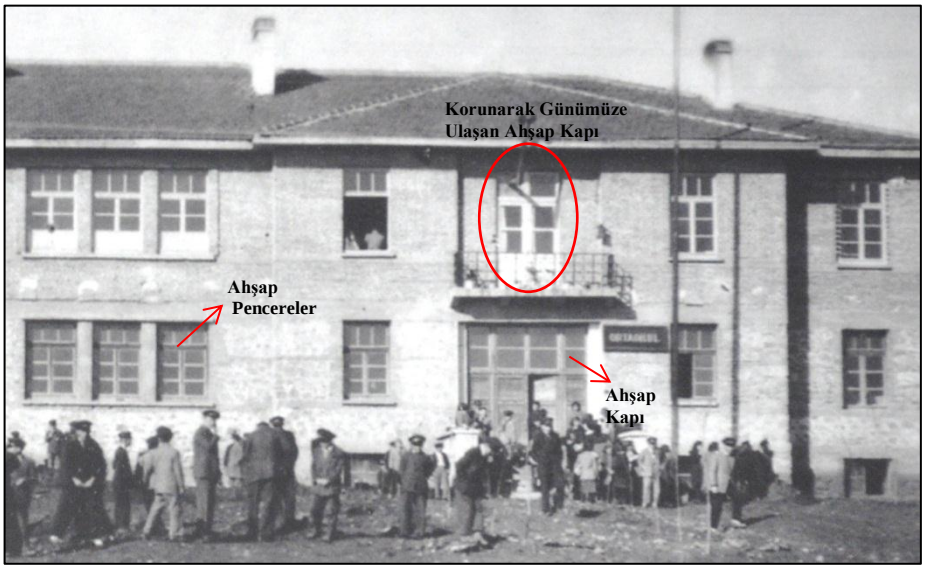

Şekil 4.259 Özgün pencere ve kapı doğramaları (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

Şekil 4.260 Değiştirilen pencere ve kapı doğramaları

Yapının sol yan cephesinde gerçekleştirilen bir tadilatta ise cephe hattından öne doğru çıkartılan kütleye, bahçe ile iç mekândaki merdiven sahanlığı arasında bağlantı sağlayan bir çekirdek eklenmiş, sahanlığa açılan ahşap pencereler de demir kapılar ile değiştirilmiştir.

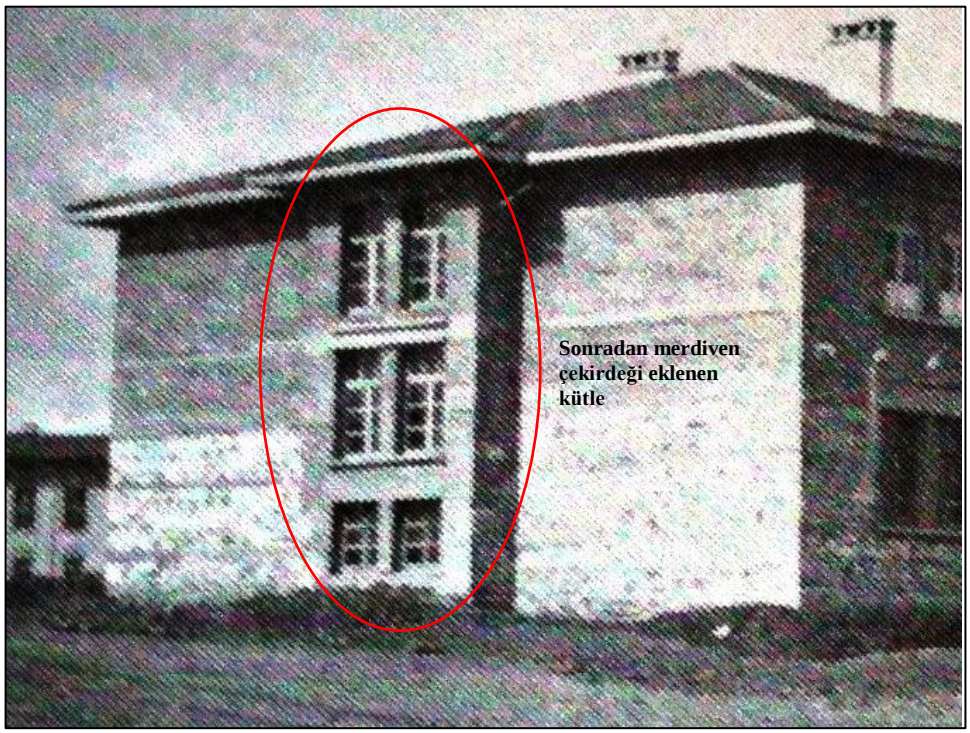

Şekil 4.261 Yapı ilk yapıldığı yıllarda özgün sol yan cephesi (Uşak, 1953)

Şekil 4.262 Sol yan cephedeki özgün olmayan merdiven

Şekil 4.263 Sahanlık ile bahçe arasındaki sol yan cephe merdivenine açılan demir kapılar

Cumhuriyet Dönemi'nin nitelikli örneklerinden olan yapı, özellikle iç mekânda gerçekleştirilen tadilatlar ile büyük ölçüde özgünlüğünü yitirmiştir. Yapı genelinde kullanılan özgün iç kapılar sökülerek, ahşap, plastik veya çelik kapılarla değiştirilmiştir.

Şekil 4.264 Zemin kattaki sınıfların özgün olmayan ahşap kapıları

Şekil 4.265 Açık öğretim kayıt bürosunun değiştirilen kapı kanadı (Kapı kasası özgündür)

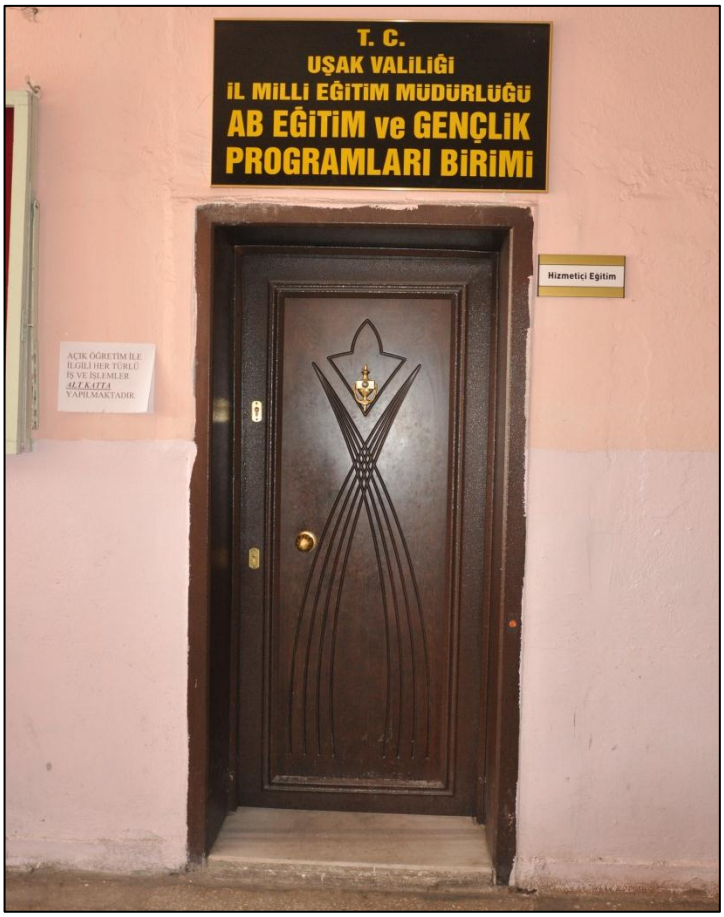

Şekil 4.266 Özgün olmayan çelik kapı

Şekil 4.267 Özgün olarak korunan iç kapı örneği

Günümüzde oldukça bakımsız durumda olan yapının, dökme mozaik taban döşemeleri ile birinci kat ahşap tavan döşemeleri korumakla birlikte, zemin kat ve birinci kat ıslak hacimlerinde gerçekleştirilen tadilatlarda, özgün döşemeler sökülerek, yerine seramik kaplama malzemesi kullanılmıştır.

Şekil 4.268 Sirkülasyon alanlarında kullanılan dökme mozaik döşemeler

Şekil 4.269 Zemin kat koridorunda kullanılan dökme mozaik döşemeler

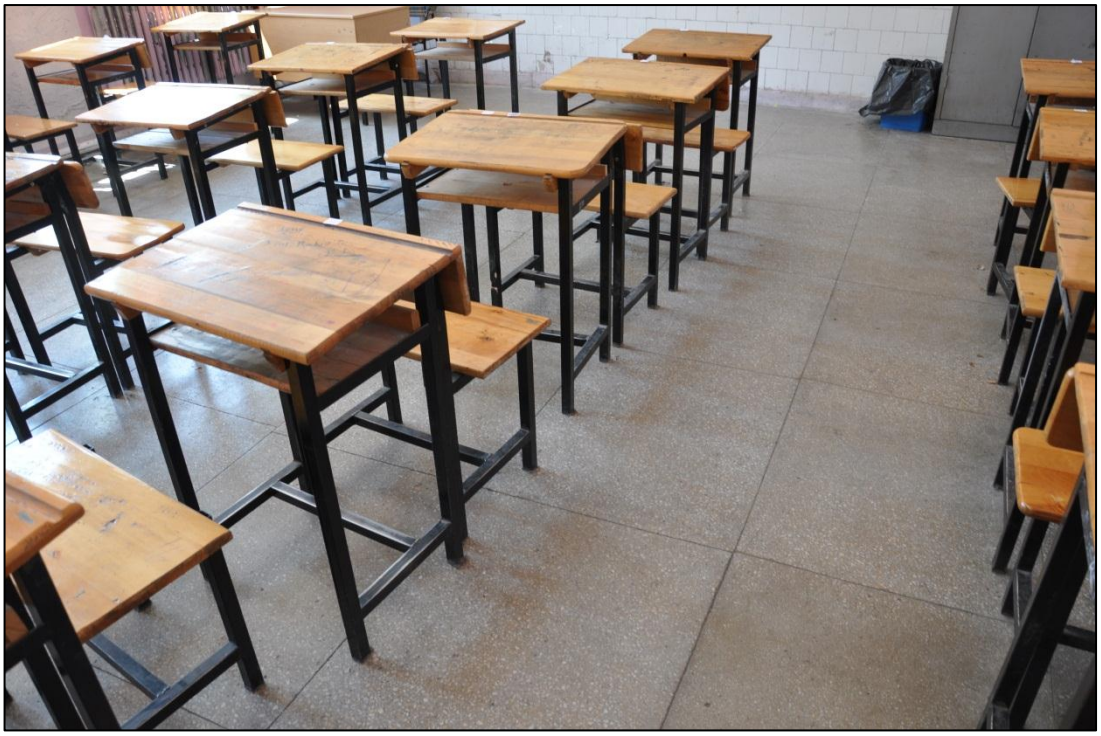

Şekil 4.270 Sınıflarda kullanılan mozaik döşemeler

Şekil 4.271 Tadilatlarda değiştirilen ıslak hacimler

Şekil 4.272 Birinci kat koridoru özgün tavan döşemesi

Şekil 4.273 Birinci kat tavan döşemelerinde görülen bozulmalar

Günümüzde 81 ada 89 parsel üzerinde, lise ana binası dışında birbirinden bağımsız beş yapı daha bulunmaktadır. Bu yapılardan iki tanesi, Besim Atalay İlköğretim Okulu olarak kullanılırken, diğer dört yapı ise Uşak Lisesi'ne aittir. Uşak Lisesi bünyesinde hizmet veren bu yapılar; 1951 yılında açılan lise ana binası, 1950'lerin ikinci yarısında yapılan konferans salonu, 1966 - 1967 yılında eğitime başlayan Uşak Lisesi ek eğitim binası ile 1980'li yıllarda yapılan kız öğrenci pansiyonudur.

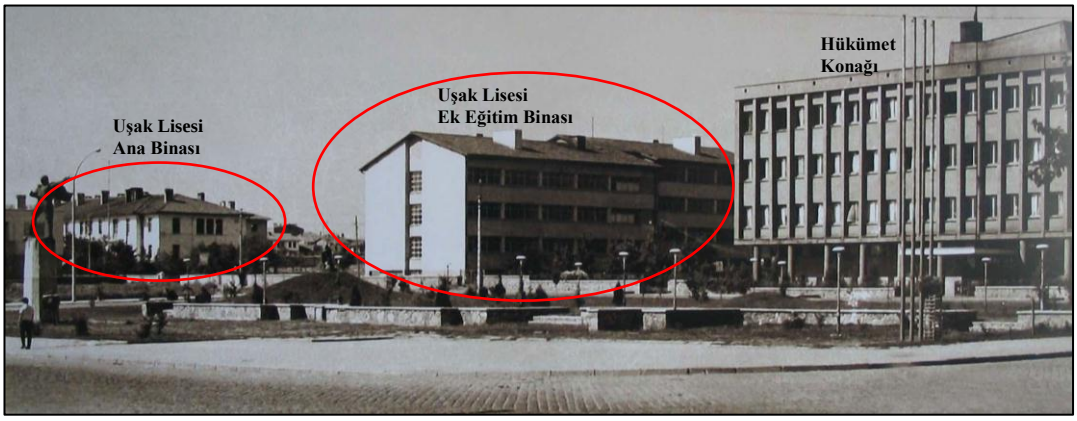

Şekil 4.274 Hükümet Meydanı'ndan 1960'larda çekilmiş bir fotoğraf (Taşkın Özler fotoğraf arşivi)

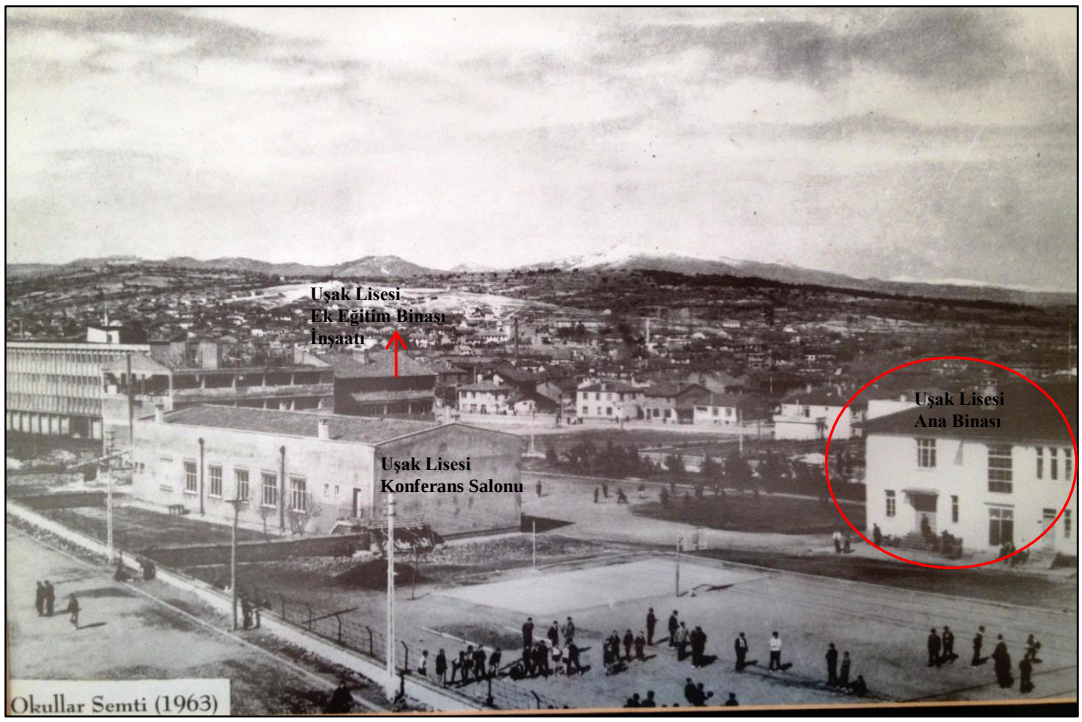

Şekil 4.275 1963 yılında Uşak Lisesi ve yakın çevresi (Ünisite öğrenci yurdu fotoğraf arşivi)

Uşak Lisesi ek eğitim binası; Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan tip bir projenin uygulandığı, marsilya kiremit örtülü beşik çatılar ile son bulan ve kot farkıyla birbirinden ayrılan iki kütleden oluşmaktadır. Biri diğerinden daha geriye çekilerek inşa edilen kütleler, şekil 4.284 ve şekil 4.285'te de görüldüğü gibi, iki kütlenin arasında bulunan, "*U*" şeklinde bir merdiven çekirdeği ile birbirine bağlanmaktadır.

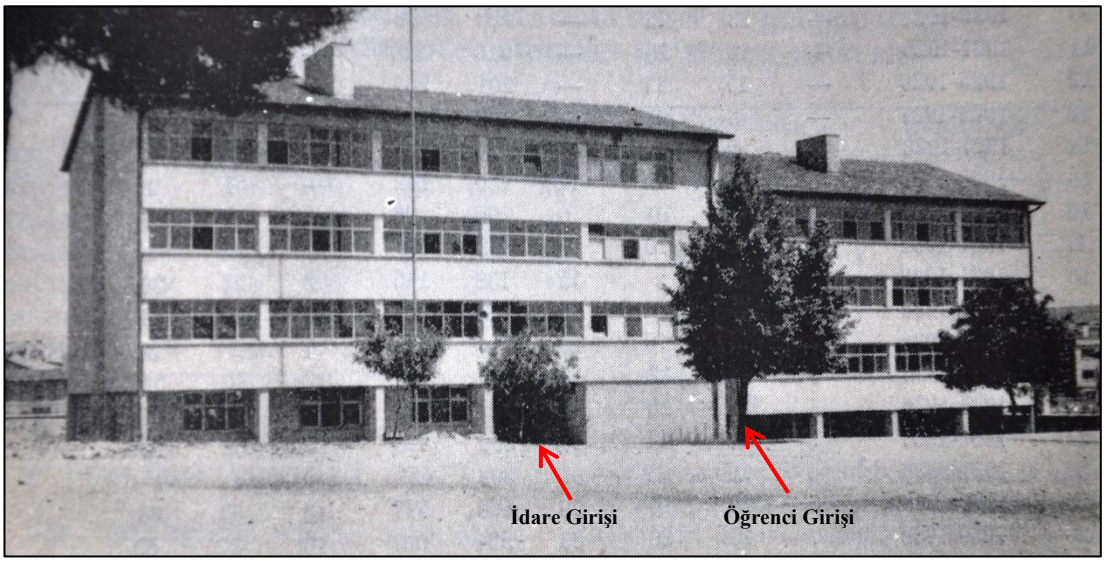

Şekil 4.276 Uşak Lisesi ek eğitim binası ilk yapıldığı yıllarda ön cephesinden çekilmiş bir fotoğraf (Uşak il yıllığı, 1967)

Şekil 4.277 Uşak Lisesi ek eğitim binası ilk yapıldığı yıllarda arka cephesinden çekilmiş bir fotoğraf (Taşkın Özler fotoğraf arşivi)

Şekil 4.276 ve şekil 4.277'de görüldüğü gibi, cepheleri dikey akslarla bölümlere ayrılan ve her bir bölümde yatay pencere açıklıklarına yer verilen kütlelerden oluşan yapıda, müteahhit Zeki Özsoy ile 25.02.1965 tarihinde imzalanan sözleşme sonucu (Ek 2 - belge no:16), sekiz derslikli ek pavyon inşaatına başlanmış ve idare girişinin bulunduğu kütle, iki aks daha eklenerek büyütülmüştür. Büyütülen bina, 1966 – 1967 eğitim öğretim yılında faaliyete geçmiştir.

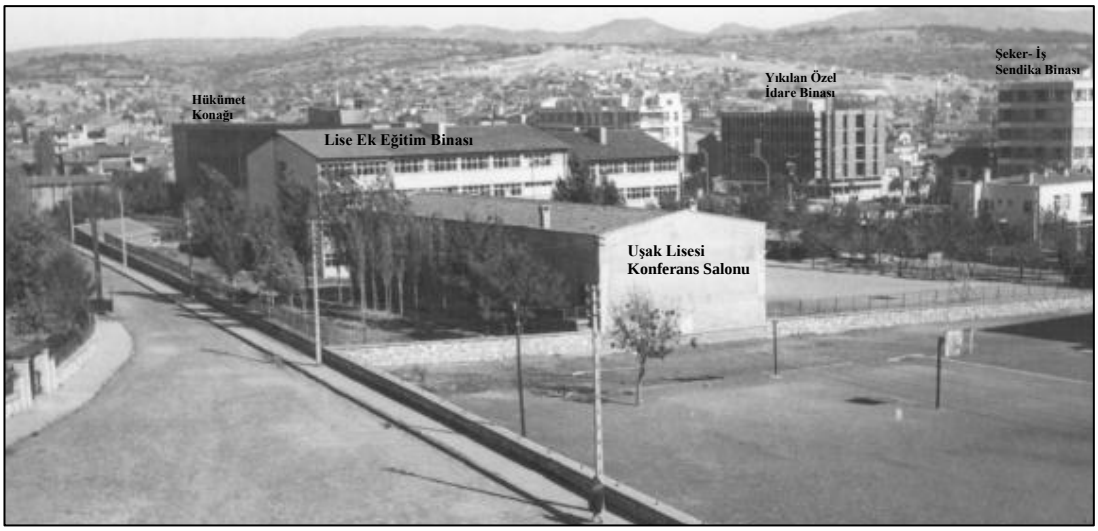

Şekil 4.278 Uşak Lisesi'nin 1970'lerin başında güneybatı yönünden çekilmiş bir fotoğrafı – lise ek pavyon inşaatı tamamlanmıştır (Sunucu, 2006)

Şekil 4.279 Günümüzde Uşak Lisesi ek eğitim binası ön cephesi

Şekil 4.279 ve şekil 4.280'de görüldüğü gibi, zamanla çok fazla müdahale gören yapının, bütün ahşap pencereleri plastik doğramalarla değiştirilmiş ve zemin kat pencerelerine demir korkuluklar eklenmiştir.

Şekil 4.280 Uşak Lisesi ek eğitim binası arka cephesi

Şekil 4.281 Uşak Lisesi ek eğitim binası arka cephesi

Şekil 4.282 Uşak Lisesi ek eğitim binası sol yan cephesi

Şekil 4.283 Yapı ön cephesinde cephe hattından geriye çekilen birimler

Şekil 4.284 ve şekil 4.285'te görüldüğü gibi, yol kotuyla aynı seviyedeki idare ve personel girişi ile $^{+}$- 0.00 kotuna; yol kotundan sekiz basamak yukarıdaki öğrenci girişiyle de, + 1.70 kotuna ulaşılmaktadır. Bahçeden sekiz basamak inilerek ulaşılan kantin girişi ise - 1.70 kotunda bulunmaktadır.

Zemin katta ve normal katlarda, taban kotları arasında 170 cm. fark bulunan kütleler, ortak bir merdiven çekirdeğinden yarım kat çıkılarak bağlanmakta ve her bir kütle, "*I* " koridor üzerinde çift taraflı düzende sıralanan birimlerden oluşmaktadır.

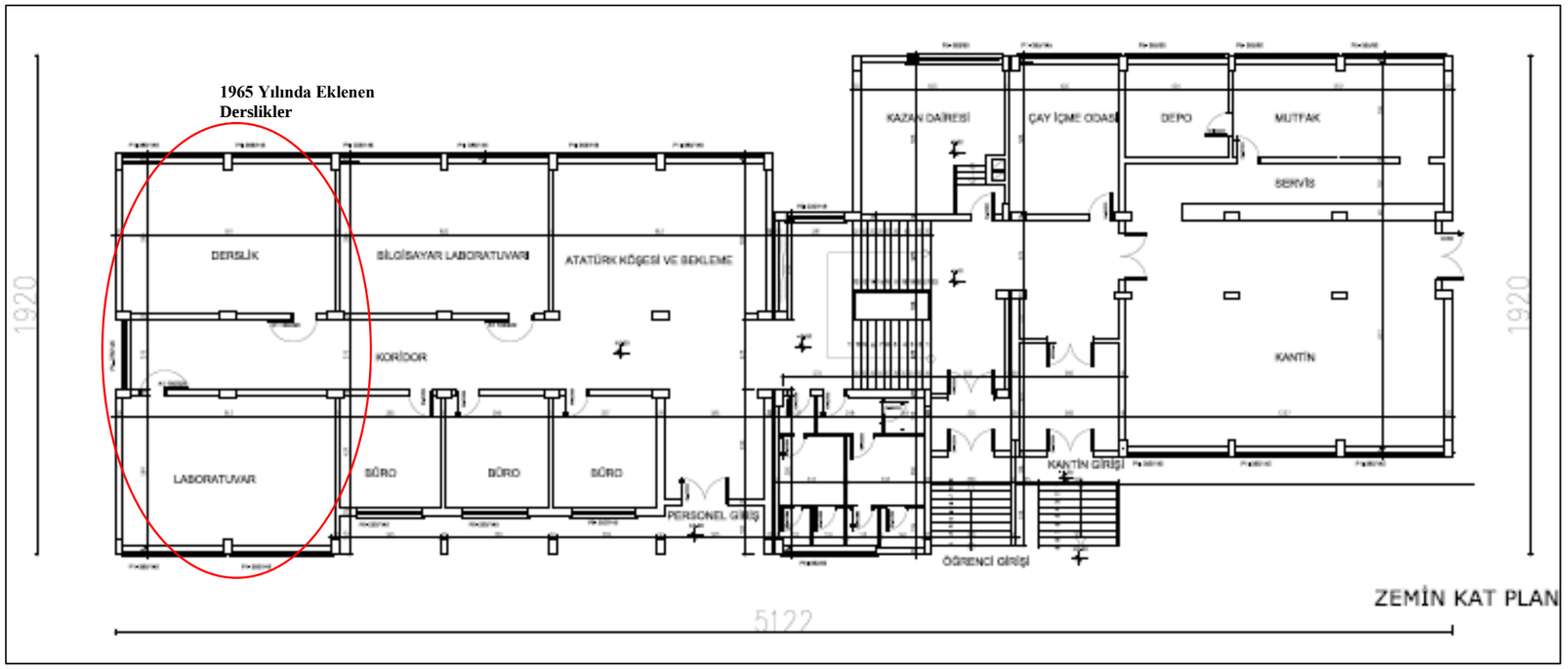

Şekil 4.284 Uşak Lisesi ek eğitim binasının 2011 yılında çıkartılan zemin kat rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

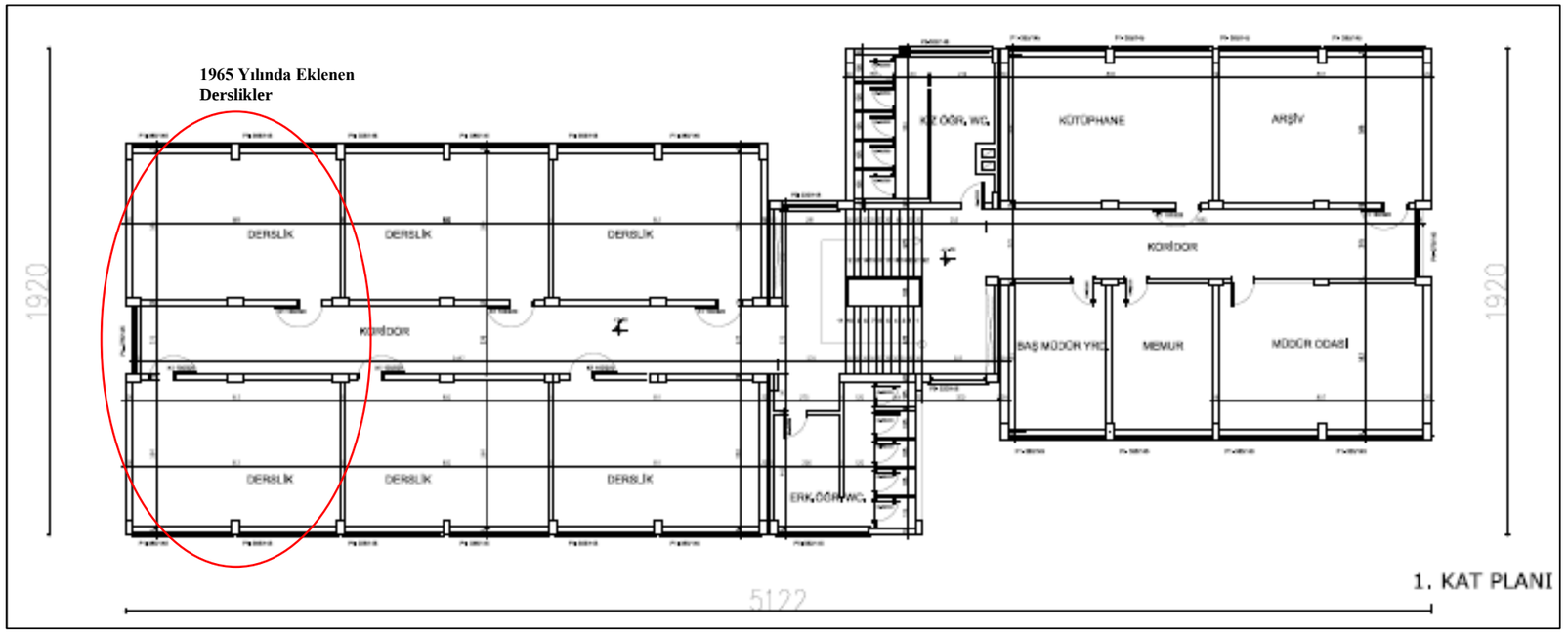

Şekil 4.285 Uşak Lisesi ek eğitim binasının 2011 yılında çıkartılan birinci kat rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

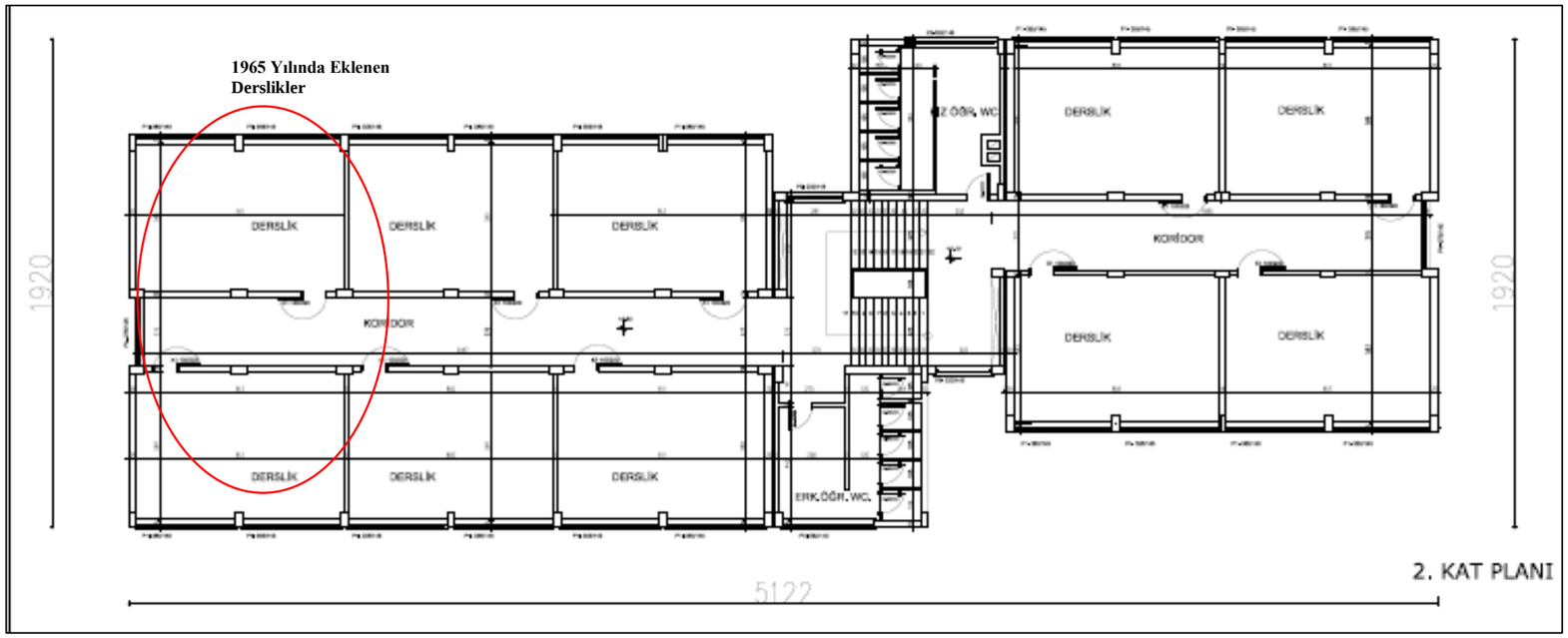

Şekil 4.286 Uşak Lisesi ek eğitim binasının 2011 yılında çıkartılan ikinci kat rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

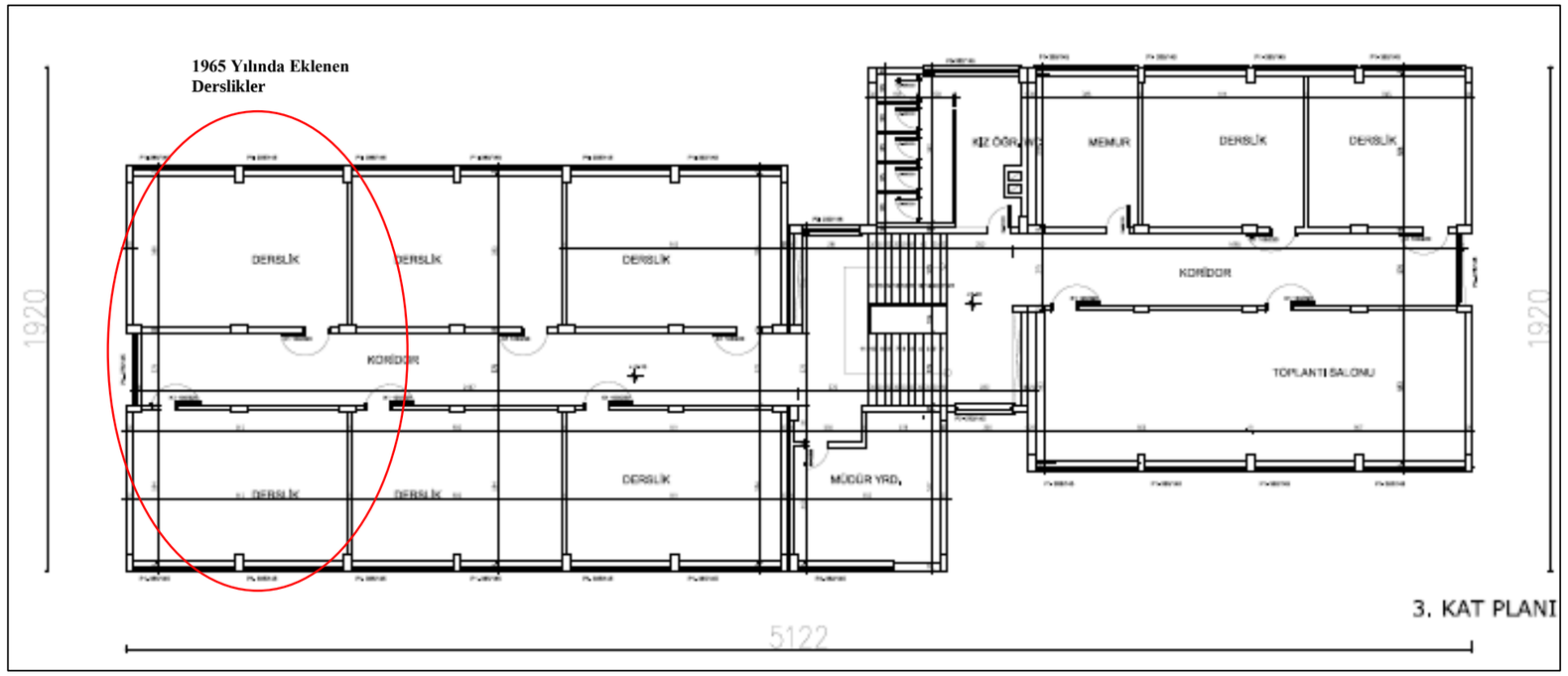

Şekil 4.287 Uşak Lisesi ek eğitim binasının 2011 yılında çıkartılan üçüncü kat rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

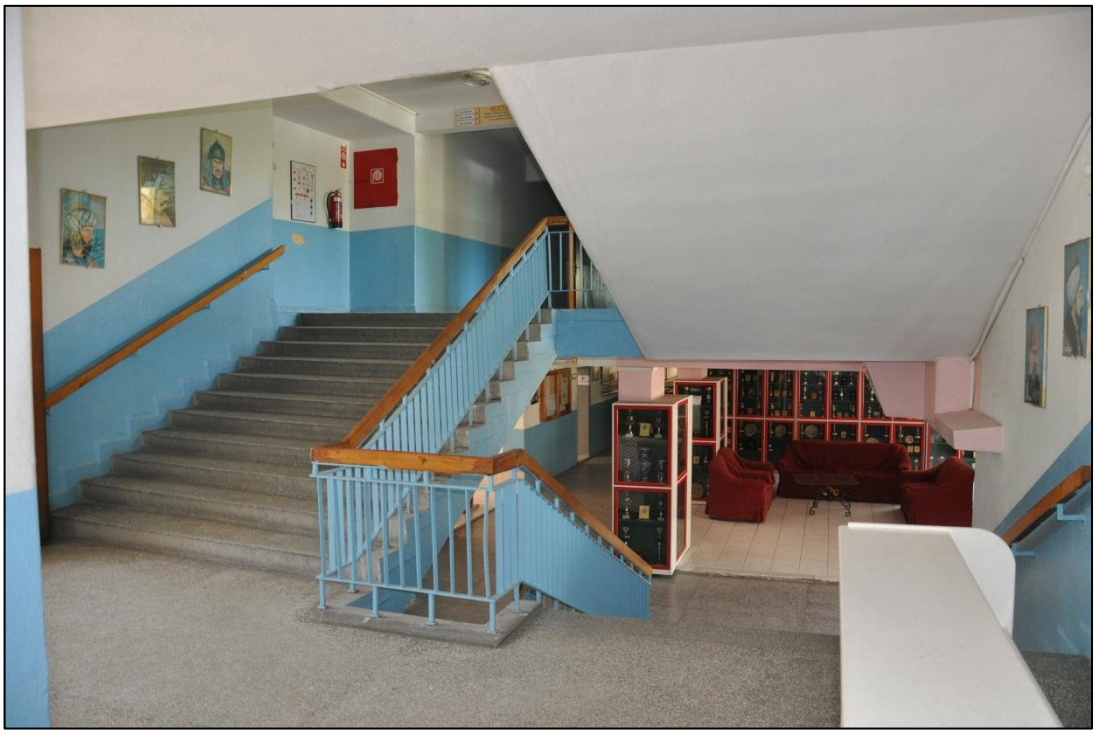

Şekil 4.288 Uşak Lisesi ek eğitim binası merdiven çekirdeği

Tez çalışması kapsamında incelenen eğitim yapıları dışında, 81 ada 89 parsel üzerinde, konferans salonu ve kız öğrenci pansiyonu da bulunmaktadır. 1950'li yılların ikinci yarısında inşa edilen ve uzun yıllar çok amaçlı bir salon işlevi yüklenen Uşak Lisesi konferans salonu, tiyatro etkinliklerinde ve nişan, düğün gibi özel günlerde kiralanarak kullanılmıştır.

Şekil 4.289 Uşak Lisesi konferans salonu

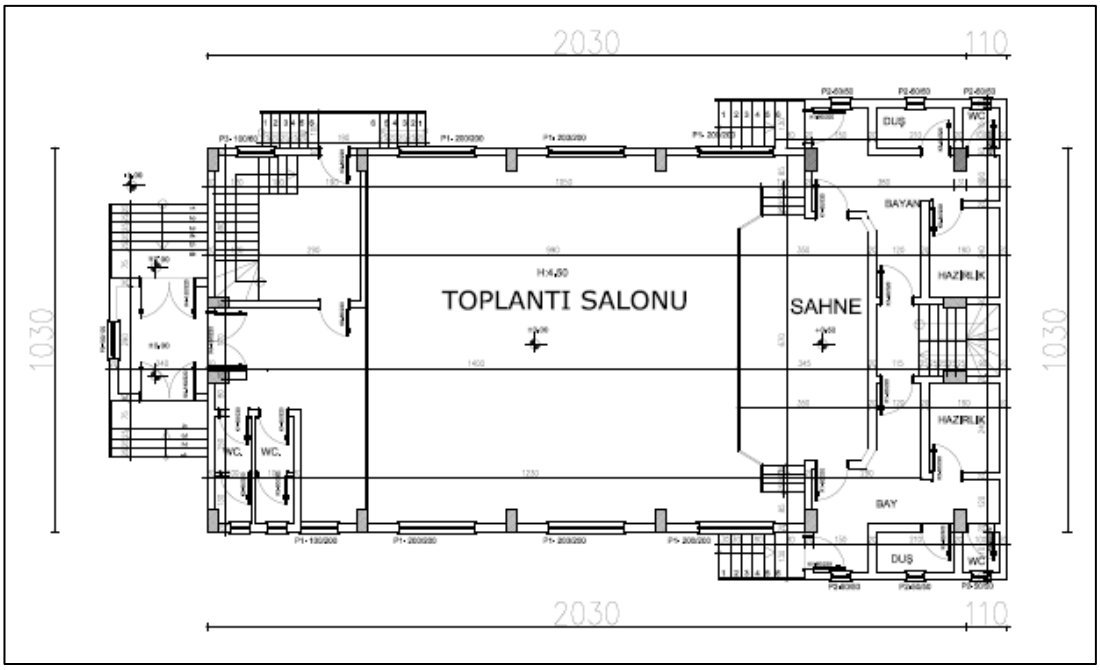

Şekil 4.290 Uşak Lisesi konferans salonunun 2011 yılında çıkartılan rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Şekil 4.291 Uşak Lisesi kız öğrenci pansiyonu ön cephesi

4.3.5 Teknik ve Kız Meslek Lisesi

Kurtuluş Mahallesi'nde, Enstitü Sokak ile İzmir-Ankara yolu arasında kalan 97 ada 291 parsel üzerinde yer alan ve toplam 1160 m^2 kapalı alana sahip olan bodrum üzeri iki katlı yapı, 1956 yılında vali konağı olarak inşa edilmiştir (Ek 1-ruhsatname no:3). 1960'lı yılların ortasında işlev değiştirerek, *"Kız Sanat Enstitüsü"* olarak kullanılmaya başlanan yapı, günümüzde ise aynı parselde yer alan ek binasıyla birlikte, Teknik ve Kız Meslek Lisesi olarak hizmet vermektedir.

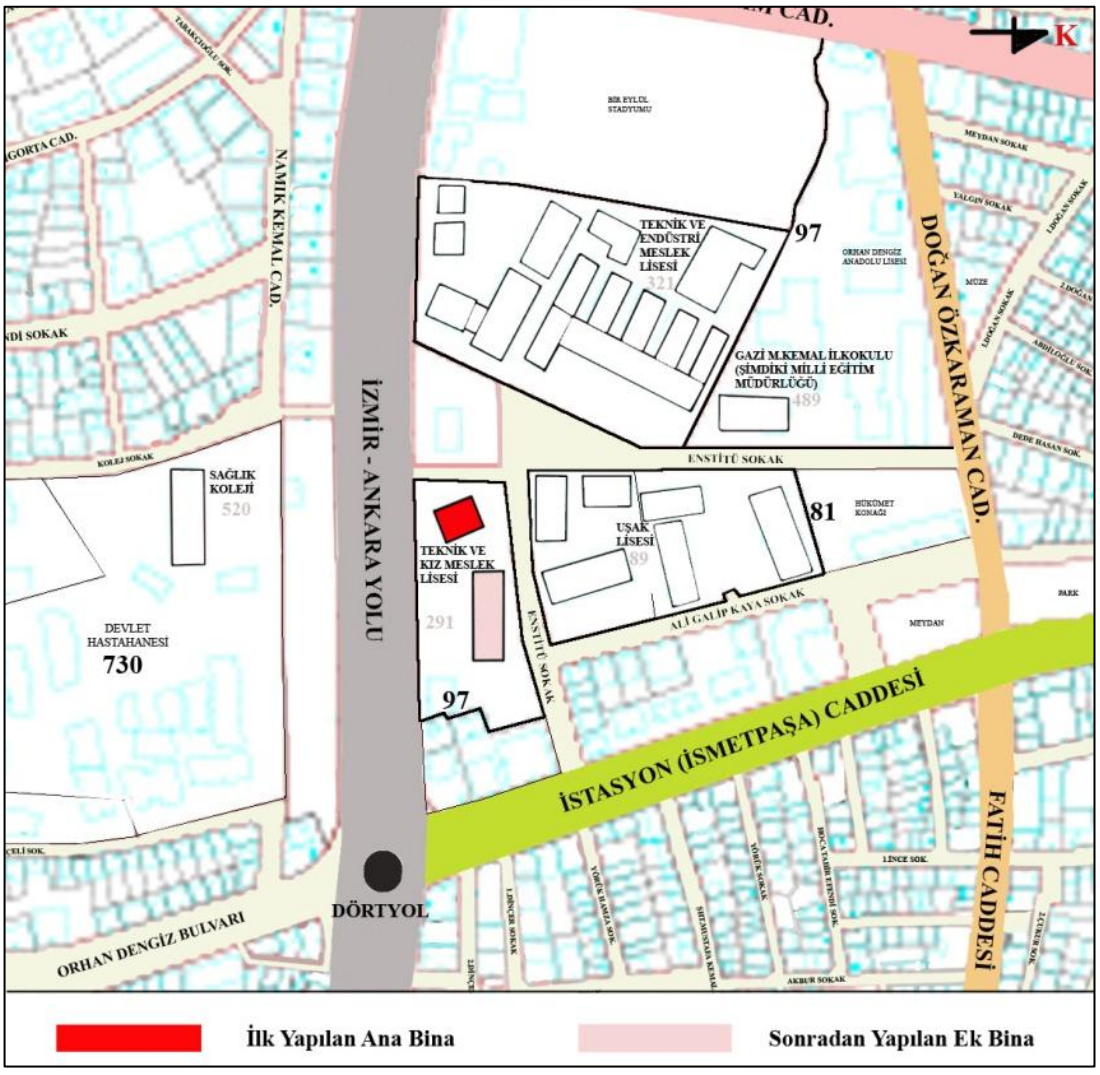

Şekil 4.292 Teknik ve Kız Meslek Lisesi vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

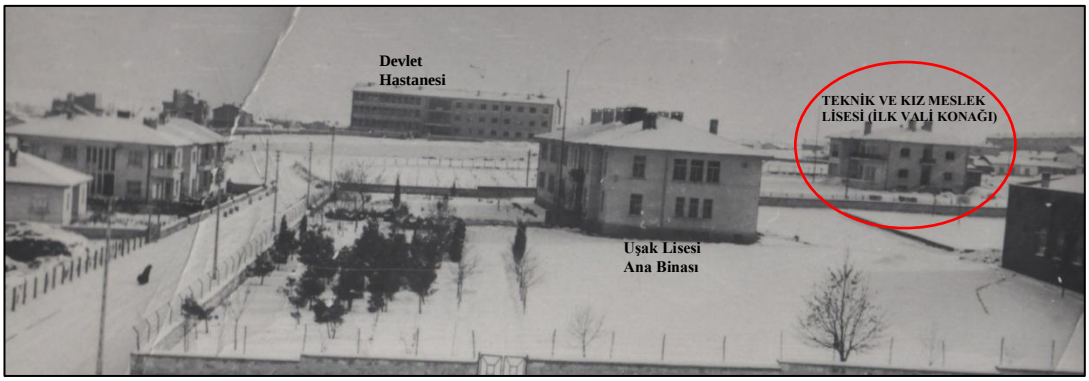

Şekil 4.293 Ali Galip Kaya Sokak ve Enstitü Sokak çevresinden (kuzey yönden) 1959 yılında çekilmiş bir fotoğraf (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

Ön cepheye daha çok önem verilen bir anlayışla tasarlanan yapı; geniş saçakları, yalın hatları, yer yer kullanılan eğrisellik vurgusu ve kübik kütlesi ile modern mimarlığın kentteki önemli temsilcilerindendir. Bina girişlerini daha vurgulu hale getirmek için yapılan balkon öğesi, Cumhuriyet Dönemi'nde Uşak'ta yapılan yapıların tipik özelliklerinden birisi olarak bu yapıda da görülmektedir. Ayrıca ön cephede, sokak kotundan altı basamak yükselerek ulaşılan, ana giriş sahanlığıyla bağlantılı bir de teras bulunmaktadır.

Şekil 4.294 Yapı ön cephesi

Şekil 4.295 Yapının vali konağı olarak kullanıldığı dönemde çekilmiş bir fotoğrafı, 1959 (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

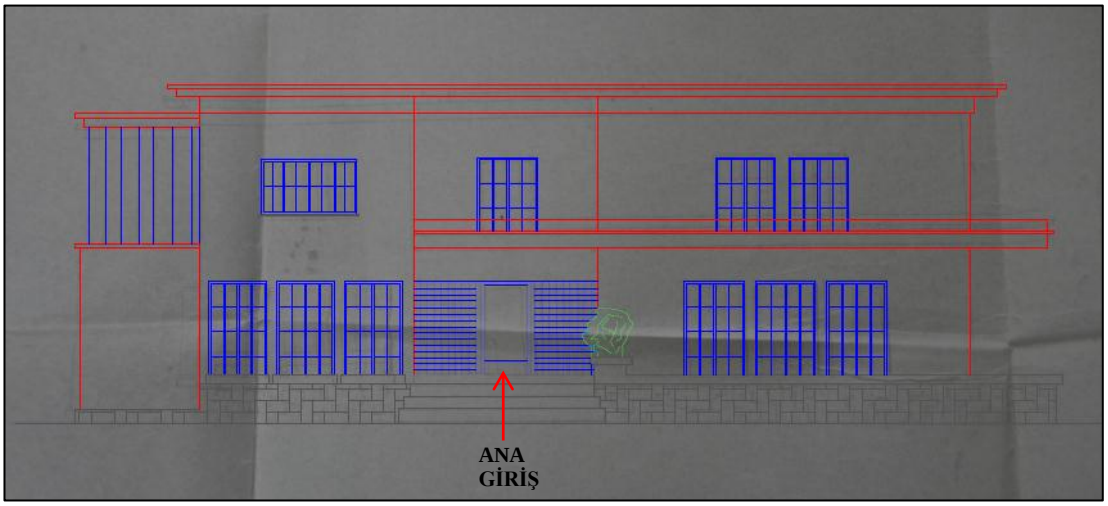

Şekil 4.296 Yapının özgün ön cephe projesi (Uşak Belediyesi proje arşivinden alınan plan üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Şekil 4.297'de görülen özgün zemin kat plan şeması incelendiğinde, yapının sokak kotundan yükseltilmiş ana girişin tam karşısında bulunan orta bir hol ve bu hole açılan mekânlardan oluştuğu görülmektedir. Merdiven çekirdeğinin de yer aldığı bu hole; içinde kütüphanesi bulunan oturma odası, salon ve bir koridor açılmaktadır. Hol ile bağlantılı koridorun üzerinde ise mutfak, tuvalet ve diğer mekânlara göre daha özel tasarlanan bir yemek odası sıralanmıştır.

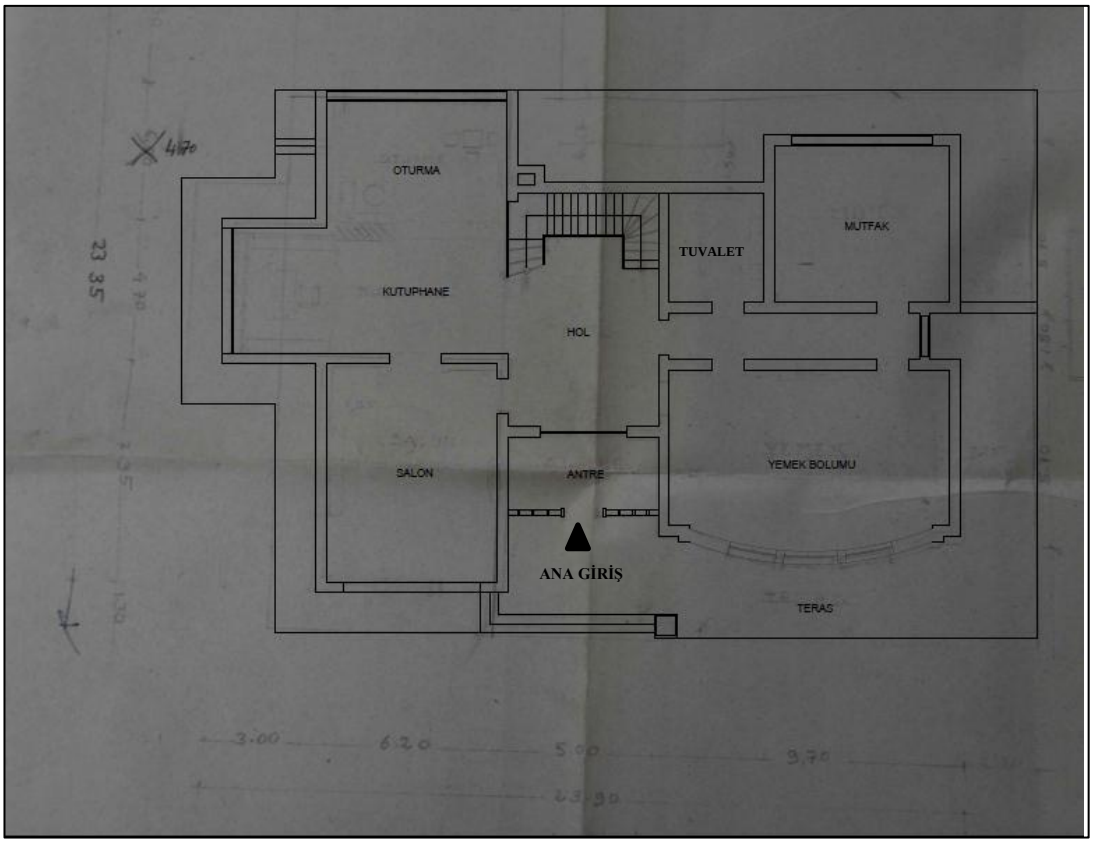

Şekil 4.297 Yapının vali konağı olarak kullanıldığı döneme ait zemin kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivinden alınan plan üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

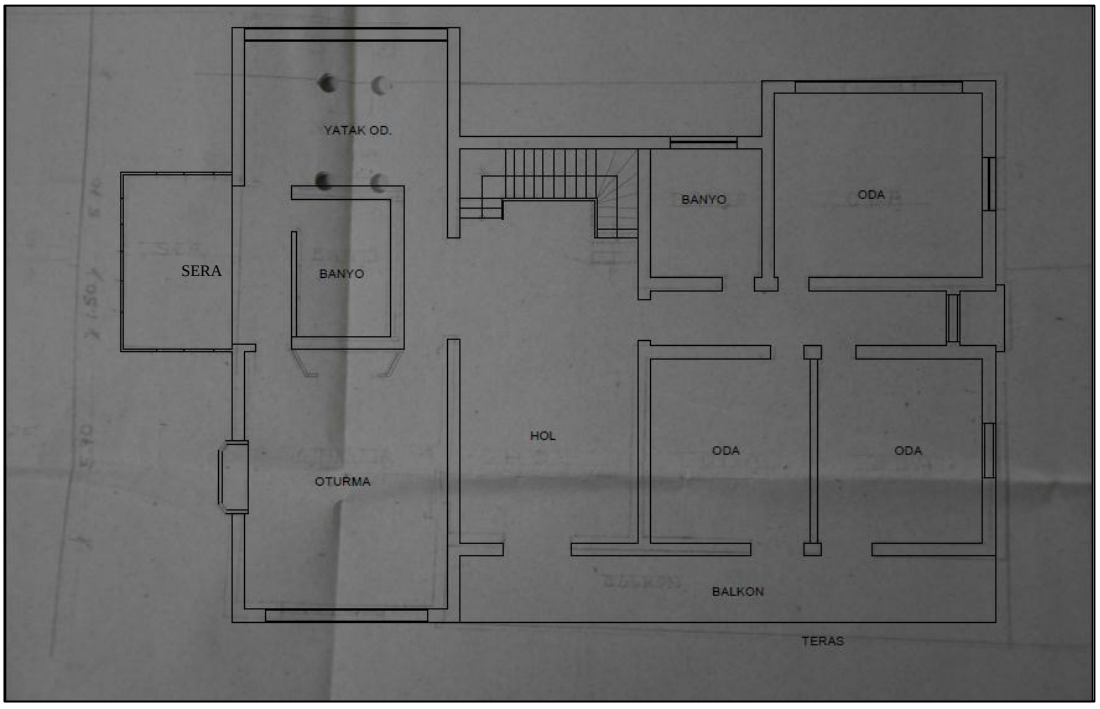

Şekil 4.298 Yapının vali konağı olarak kullanıldığı döneme ait birinci kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivinden alınan plan üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Vali konağı olarak inşa edilen ve ana yaşama mekânları şömineler ile zenginleştirilen yapının, *"U"* şeklinde bir merdiven çekirdeğiyle ulaşılan birinci katında ise orta hole açılan koridorun etrafında sıralanan üç yatak odası, bir banyo ile içinde oturma bölümü, özel banyosu ve serası bulunan ebeveyn yatak odası yer almaktadır (Şekil 4.298).

1960'lı yıllarda Kız Sanat Enstitüsü olarak hizmet vermeye başlayan yapının, konut kullanımı için tasarlanan mekânlarında, plan şemasında ve cephelerinde yeni fonksiyona uygun çeşitli düzenlemeler yapılarak, özgün yapı tipolojisi bozulmuştur.

Şekil 4.299 Yapı yakın çevresinin 1966 yılında çekilmiş bir fotoğrafı – fotoğrafta yapının arka cephesi görülmektedir (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

Şekil 4.300 Yapının Kız Sanat Enstitüsü olarak kullanıldığı dönemde ön cephesinden çekilmiş bir fotoğraf (Uşak il yıllığı, 1967)

Şekil 4.301 Yapının mevcut ön cephesi

Yapının özgün durumunu gösteren şekil 4.295 ve şekil 4.300 ile günümüzde çekilen fotoğrafları karşılaştırıldığında, tadilat sonucu değiştirilen cephelerde ve iç mekânda özgün yapı izlerine rastlanmaktadır. Geniş pencere açıklıkları tuğla malzeme ile örülerek küçültülen ve yerine plastik doğramalar takılan yapıda, zemin kat pencerelerine de güvenliği sağlamak için demir korkuluklar eklenmiştir.

Şekil 4.302 Yapının değiştirilen pencere düzeni

Şekil 4.303 Yapının değiştirilen pencere düzeni

4.304 Değiştirilen giriş kapısı ve birinci kat kapı-pencere düzeni

Yapılan tadilatlarda, şekil 4.295 ve şekil 4.307'de görülen sağ yan cephedeki giriş kapısı ile girişin hemen önündeki, subasman seviyesi yüksekliğinde giriş merdiveni de kaldırılmıştır. Kapatıldıktan sonra küçük bir pencere ile havalandırılan mekân, günümüzde tuvalet olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.307).

Şekil 4.305 Yapının mevcut sağ yan ve arka cepheleri

Şekil 4.306 Yapının mevcut sol yan cephesi

Farklı dönemlerde çeşitli fonksiyonlar yüklenen yapıda, Mart 2012 tarihinde geçekleştirilen alan çalışması ile mekânların günümüz kullanımları incelenmiştir. Yapılan analizler ise yapının Kız Sanat Enstitüsü hizmetine geçtiği dönemde çıkartılan kat planları üzerine işlenmiştir (Şekil 4.307, Şekil 4.317). Örneğin şekil

4.307'de görüldüğü gibi, bir dönem dikiş ve biçki atölyeleri olarak kullanılan mekân, günümüzde cilt bakım atölyesi olarak kullanılmaktadır. Ayrıca, giriş holüyle olan bağlantısı da cam tuğla ile kapatılan atölyeye, yalnızca bahçeden ulaşılmaktadır.

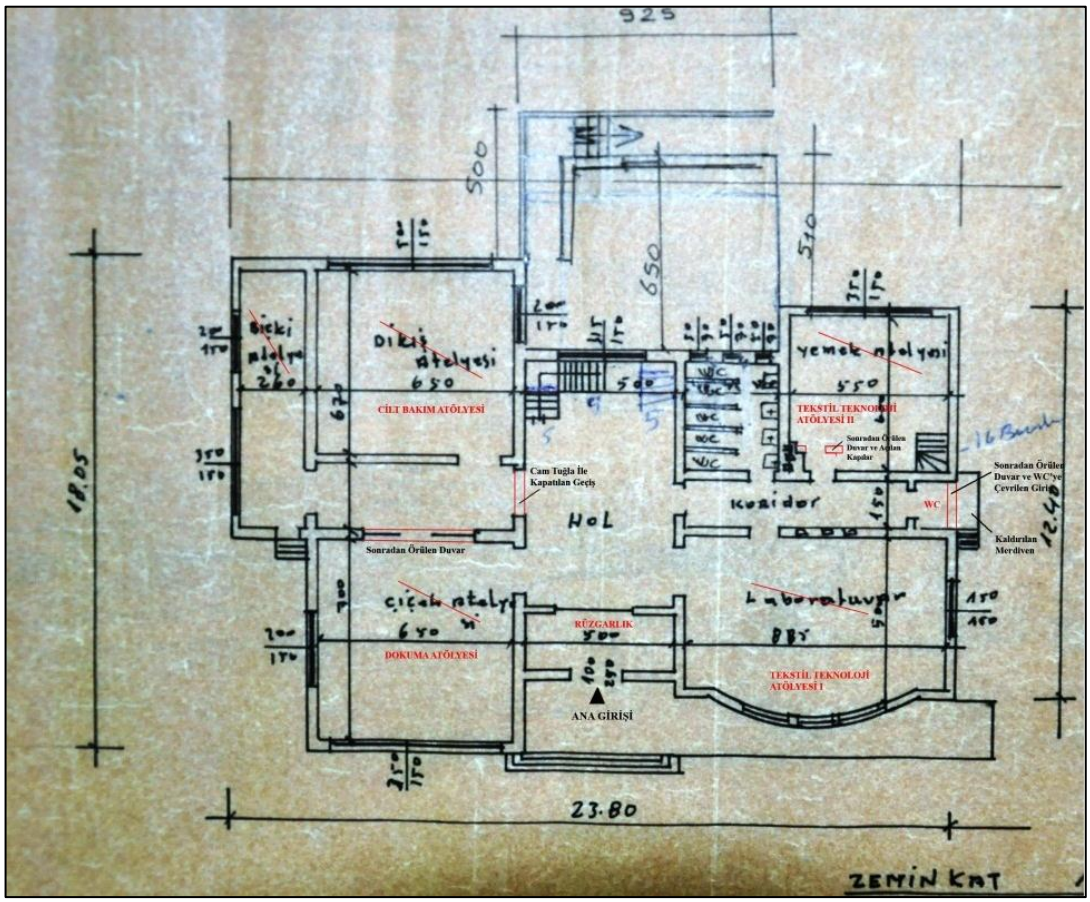

Şekil 4.307 Yapının mevcut zemin kat kullanımı (Yapının Kız Sanat Enstitüsü'nün kullanımına geçtiği dönemde, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından çıkartılan rölövesi üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Şekil 4.308 Cam tuğla ile kapatılan cilt bakım atölyesi giriş kapısı

Şekil 4.309 Zemin kat giriş holü ve hol ile bağlantılı mekânlar

Şekil 4.310 Dokuma Atölyesi

Şekil 4.310'da görüldüğü gibi, günümüzde dokuma atölyesi olarak kullanılan mekân, ilk inşa edildiği yıllarda vali konağının salon bölümüdür. Dolap haline çevrilen bir şömine ile yerdeki dökme mozaik döşemeler de o yıllardan kalmıştır.

Şekil 4.311 Dokuma atölyesinin özgün dökme mozaik yer döşemesi

Şekil 4.312'de görüldüğü gibi, günümüzde "tekstil teknoloji atölyesi I olarak kullanılan mekân, yapının konut işlevi yüklendiği dönemlerde ise yemek bölümü (Şekil 4.297) olarak hizmet vermektedir. 1950'li yıllarda yaygın olarak kullanılan dökme mozaik yer döşemesi, günümüzde dolap haline çevrilen duvar şöminesi ve şömineyle aynı yüzeyde bulunan koridora açılan ahşap kapı, özgün yapı izleridir. Ahşap kapı, vali konağının mutfak bölümüyle - günümüzde tekstil teknoloji atölyesi II olarak kullanılan mekân - bağlantıyı sağlamak için yapılmıştır.

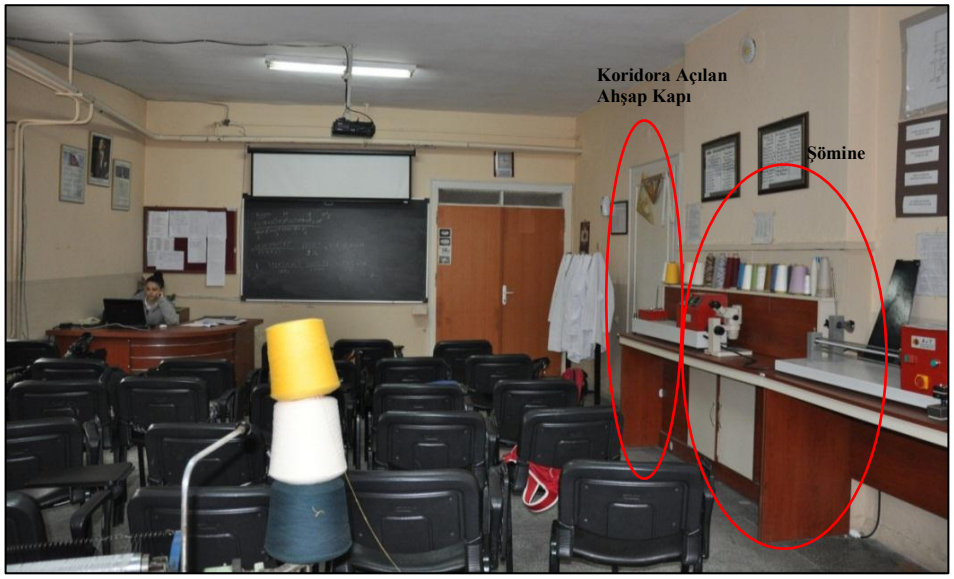

Şekil 4.312 Tekstil teknoloji atölyesi I ve özgün yapı izleri

Şekil 4.313 Wc ve tekstil teknoloji atölyelerine açılan koridor

Şekil 4.314Tekstil teknoloji atölyesi II'nin (Vali konağının mutfak bölümü) özgün karosiman yer döşemesi ve sonradan eklenen kapılar

Şekil 4.315 Zemin kat ile birinci kat bağlantısını sağlayan merdiven çekirdeği

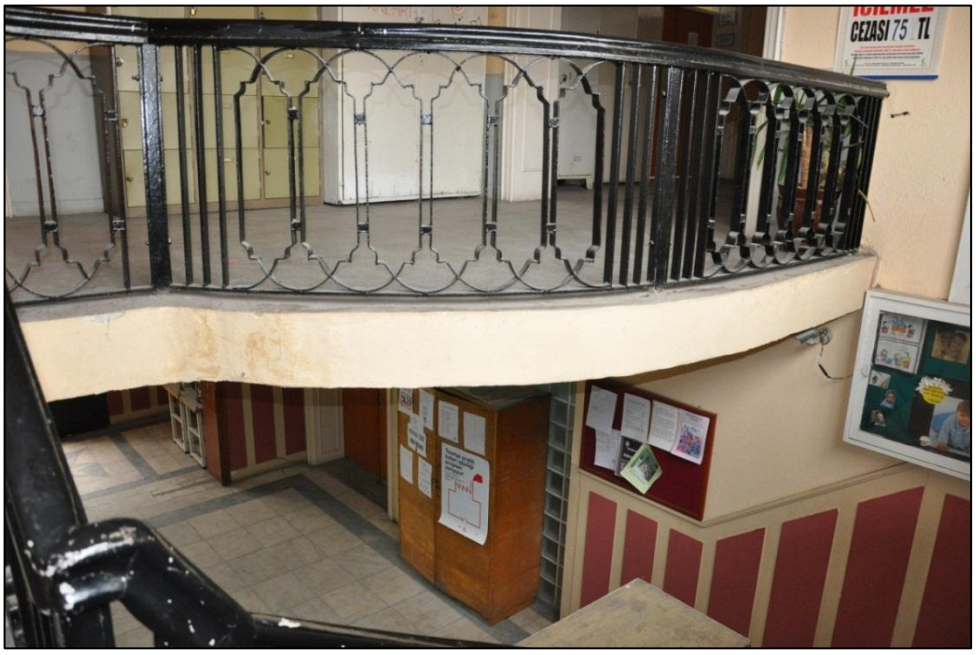

Şekil 4.316 Zemin kat ile birinci kat bağlantısını sağlayan merdiven çekirdeği

Şekil 4.317 incelendiğinde, *"U"* şeklindeki çift sahanlıklı bir merdiven çekirdeğiyle ulaşılan birinci katın, merdiven holü ile bağlantılı bir hol ve bir koridor etrafında sıralanan odalardan oluştuğu görülmektedir. Kız Sanat Enstitüsü olarak kullanıldığı dönemde; atölyelerin, sınıfların, idari birimlerin ve ıslak hacimlerin

bulunduğu katta, günümüzde ise sınıflar, müdür yardımcısı odası ve ıslak hacimler bulunmaktadır.

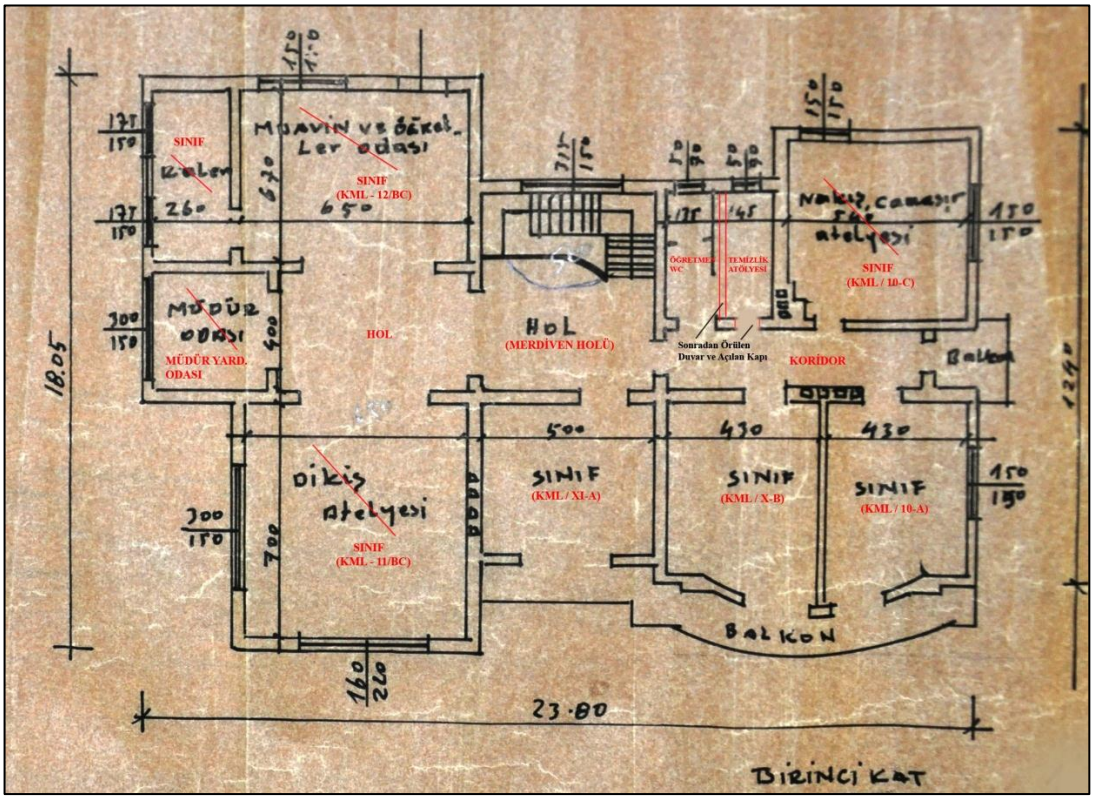

Şekil 4.317 Yapının mevcut birinci kat kullanımı (Yapının Kız Sanat Enstitüsü'nün kullanımına geçtiği dönemde, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından çıkartılan rölövesi üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Şekil 4.318 Merdiven holü ile kat holü bağlantısı

Şekil 4.319 Merdiven holü ile koridor bağlantısı

Şekil 4.320 Birinci kat koridoruna açılan odalar

Şekil 4.317'de görülen hol ve bu holle bağlantılı sınıf KML - 11/BC ile sınıf KML - 12/BC, yapının vali konağı olarak kullanıldığı dönemde, içinde özel banyosu ve oturma bölümü bulunan, ayrıca üç tarafı cam ile çevrili bir serayla da

dışarıya açılan büyük bir yatak odasıdır (Şekil 4.298). Fakat 1960'lı yıllarda işlev değiştirerek, eğitim yapısı olarak kullanılmaya başlanan yapının, plan şemasında bir takım düzenlemeler yapılmıştır. Örneğin sera olarak kullanılan bölüm, bahçeye doğru daha da büyütülmüş ve şekil 4.317'de görülen, günümüzde müdür yardımcısı odası olarak kullanılan mekân ile küçük bir sınıf elde edilmiştir. Sonradan yapılan bu küçük sınıfa, sınıf KML - 12/BC içinden bir giriş kapısı açılarak, KML - 12/BC'nin mekân bütünlüğü bozulmuştur.

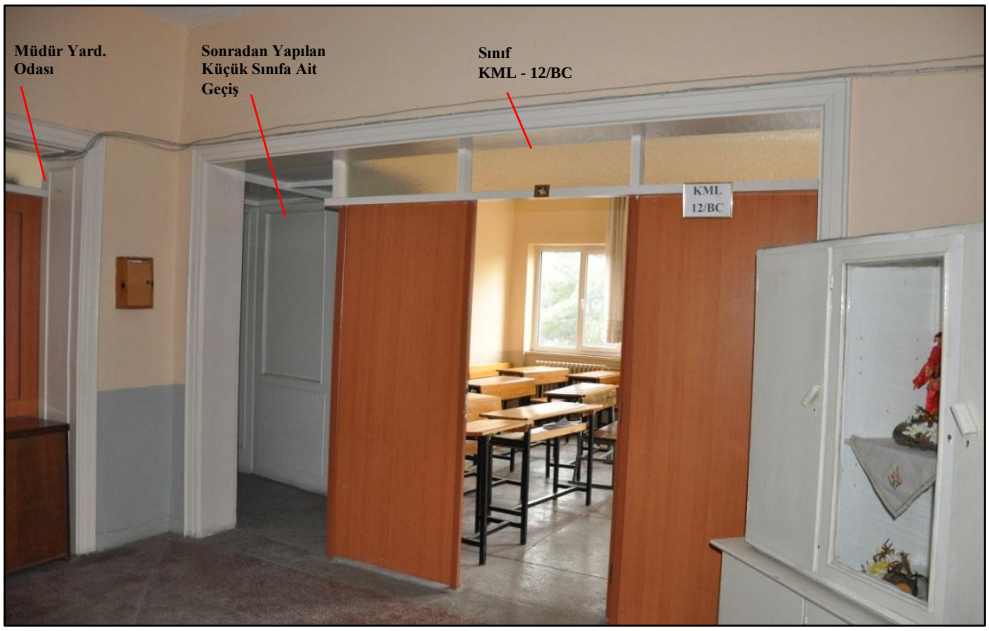

Şekil 4.321 Birinci kat hol ve hol ile bağlantılı odalar

Şekil 4.322 Sonradan yapılan küçük sınıfa ait, sınıf KML - 12/BC içinden açılan giriş kapısı

Şekil 4.323 Sonradan yapılan küçük sınıf

Şekil 4.317 ile şekil 4.324'te görülen ve bir dönem dikiş atölyesi olarak da kullanılan sınıf, yapının vali konağı işlevi yüklendiği yıllarda ise yatak odasına ait oturma bölümüdür. Odanın içinde, günümüzde kullanılmayan bir duvar şöminesi de bulunmaktadır.

Şekil 4.324 Sınıf KML - 11/BC

Birinci katta bulunan sınıf KML - 11/BC, sınıf KML - 12/BC ve bu sınıfları birbirine bağlayan hol ile sınıf KML / XI-A, zemin kattan ve birinci kattaki diğer bölümlerden farklı olarak, iki renkten oluşan dökme mozaik yer döşemesi ile kaplanmıştır. Dökme mozaik döşemeler, yapının inşa edildiği döneme ait özgün detaylardır.

Şekil 4.325 Sınıf KML - 11/BC ile sınıf KML - 12/BC'yi bağlayan hole ait yer döşemesi

Şekil 4.326 Sınıf KML / XI-A dökme mozaik yer döşemesi

Yapı genelinde gerçekleştirilen tadilatlarda, iç mekândaki tüm ahşap kapı kanatları yenilenirken, ahşap kasalar özgün halleriyle korunmuştur. Yalnızca, zemin katta bulunan ve yapının vali konağı olarak kullanıldığı yıllarda, yemek bölümü ile mutfağı birbirine bağlayan ahşap kapı, değişmeden günümüze ulaşmayı başarmıştır.

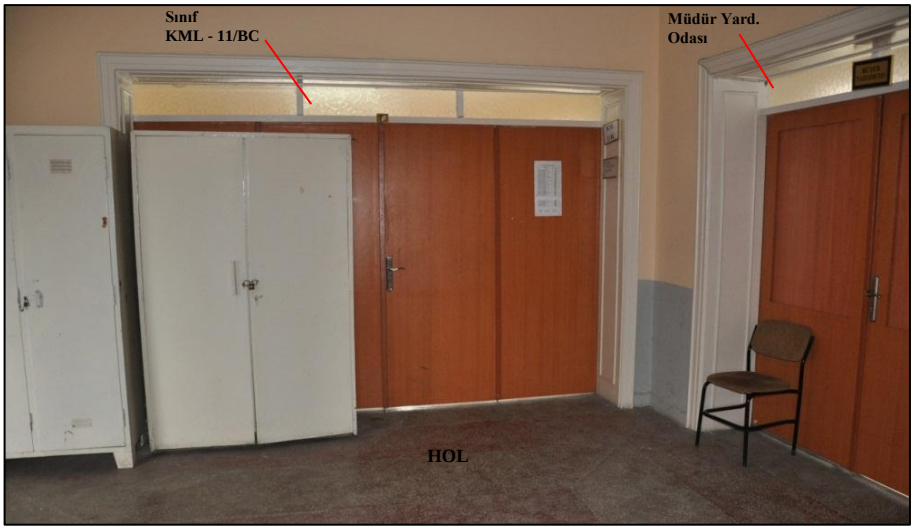

Şekil 4.327 Sınıf KML-11/BC ve müdür yardımcısı odası özgün olmayan giriş kapısı

Şekil 4.328 Dokuma atölyesinin özgün olmayan giriş kapısı

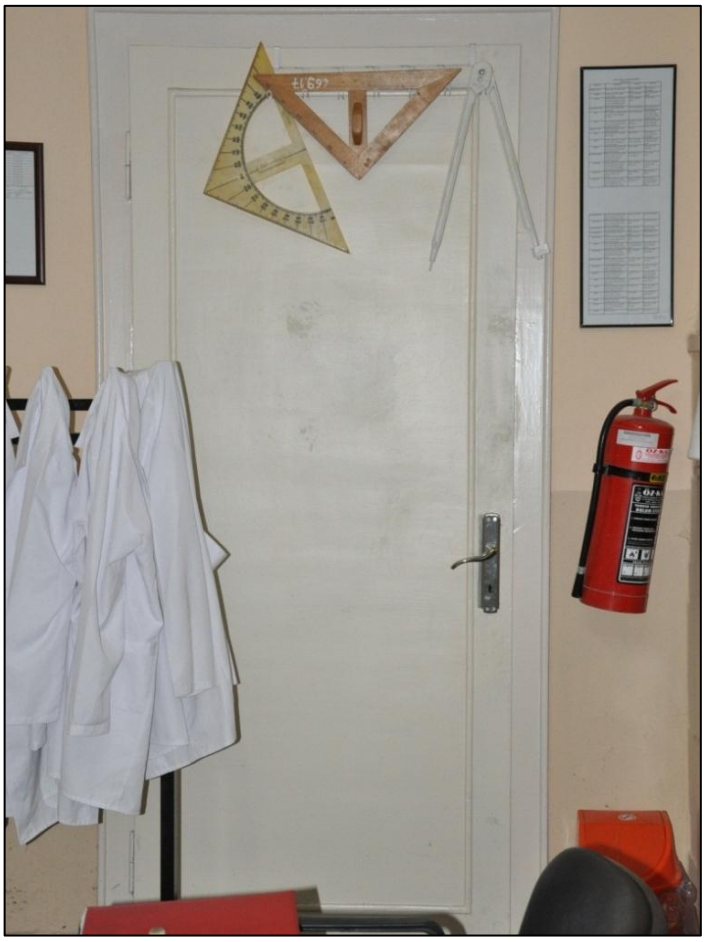

Şekil 4.329 Yapının vali konağı olarak kullanıldığı yıllarda yemek bölümü ile mutfağı bağlayan özgün ahşap kapı

Teknik ve Kız Meslek Lisesi'nin hizmet verdiği 97 ada 291 parsel üzerinde, vali konağı olarak inşa edilen fakat uzun süredir eğitim amaçlı kullanılan bu yapının dışında, 1975 yılında inşasına başlanan ve yaklaşık iki yıl içinde tamamlanan lise ek binası da bulunmaktadır (Ek 2 - belge no:17). Lise alanındaki bu ek binada tip bir proje uygulanmıştır.

Şekil 4.330 Teknik ve Kız Meslek Lisesi ek binası

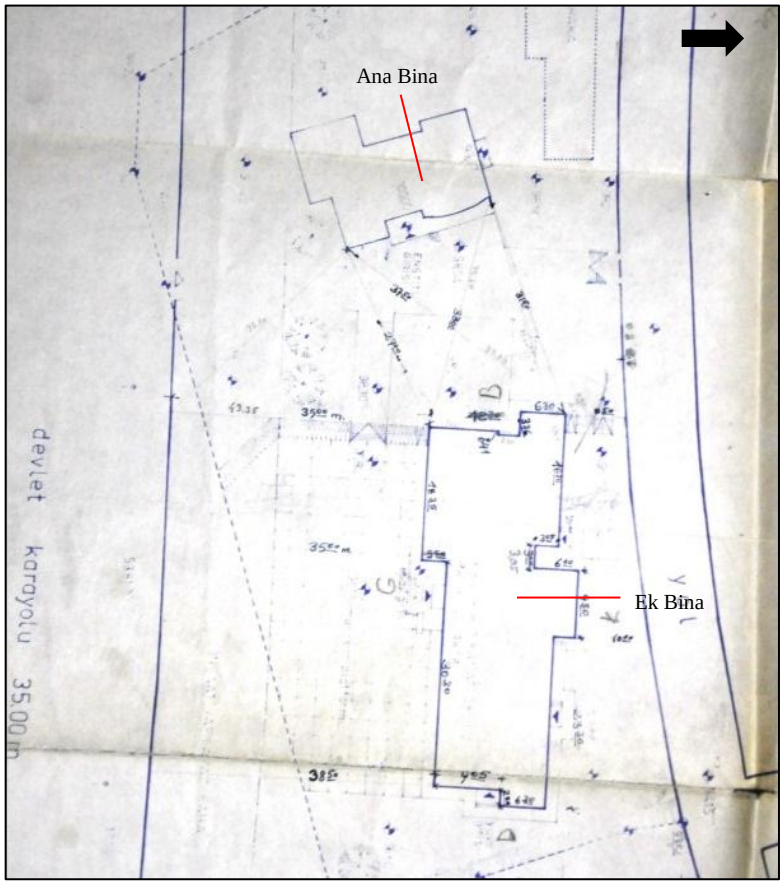

Şekil 4.331 Teknik ve Kız Meslek Lisesi vaziyet planı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Şekil 4.332 Teknik ve Kız Meslek Lisesi ek binası ön cephesi

4.3.6 23 Nisan İlköğretim Okulu

23 Nisan İlköğretim Okulu, Ünalan Mahallesi sınırları içinde yer alan 357 adada, Kadıncık Sokak, 1.Nisan Sokak ve 3. Nisan Sokak'a açılan bir parselde, 1928 yılında "*Müjde İlkokulu"* adıyla eğitime başlamıştır. Otuz yıl boyunca, elverişli olmayan şartlar altında, Rum Mahallesi'ndeki eski evlerde eğitime devam eden Müjde İlkokulu'nun bahçesine, 1958 yılında eğitim öğretime açılan ve günümüzde de kullanılan yeni bir bina inşa edilmiştir. Yeni binanın açılışıyla birlikte "*23 Nisan İlkokulu"* adını alan okul, sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçildiği 1997-1998 yıllarında, "*23 Nisan İlköğretim Okulu"* olmuştur (Çanak, 2011).

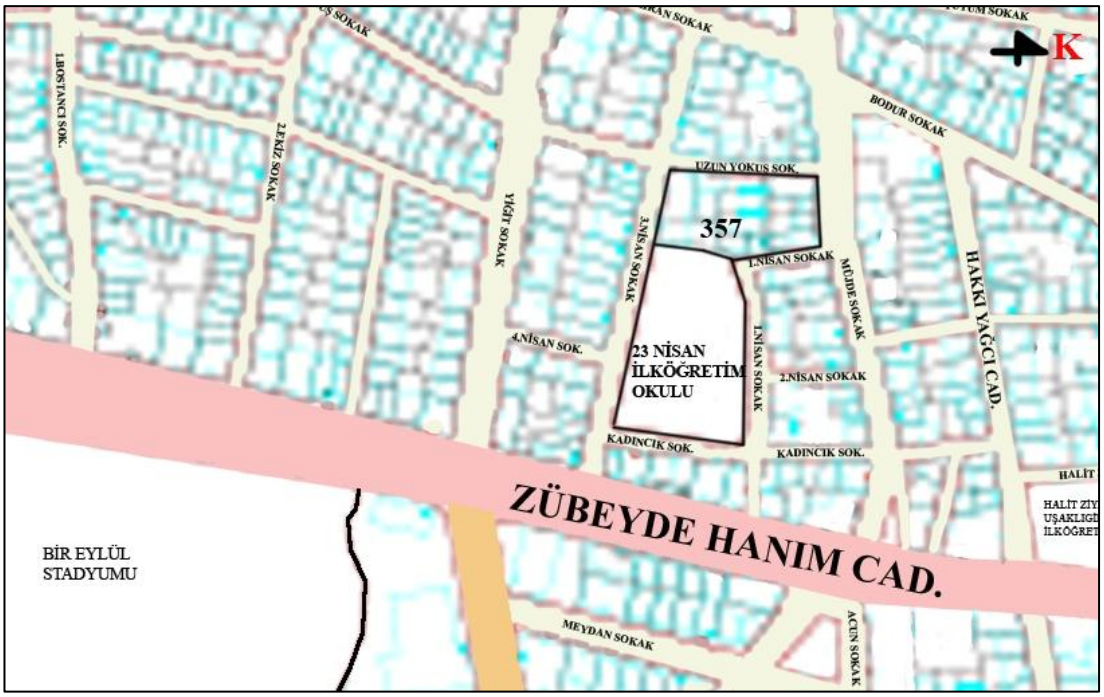

Şekil 4.333 23 Nisan İlköğretim Okulu vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

1924 – 1926 yılları arasında da Şefkat Yurdu olarak kullanılan bu evlerden; iki katlı olan ev (Şekil 4.334), 1969 Gediz depremi ile oldukça hasar görmüş ve bir süre sonra yıkılmıştır. Tek katlı olan diğer ev ise 90'lı yıllarda devlet tarafından yıkılarak, yerine 1994 yılında açılan ek bir eğitim binası yapılmıştır (Çanak, 2011).

Şekil 4.334 Müjde Mektebi eski binası (http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-ili-eski-mujde-mektebi-fotokart-lotu 53364831)

Şekil 4.335 Bir dönem 23 Nisan İlkokulu olarak kullanılan ve 1990'lı yıllarda yıkılan tek katlı bina (Şişman, 2001)

Şekil 4.336 Müjde Mektebi öğrencilerinin 1930'larda Foto Fahri tarafından çekilen fotoğrafı (http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-ili-eski-mujde-mektebi-fotokart-lotu53364831)

Şekil 4.337 Müjde Mektebi'nde ders anlatan öğretmen ve öğrenciler - 1931 yılı (http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-ili-eski-mujde-mektebi-fotokart-lotu-53364831)

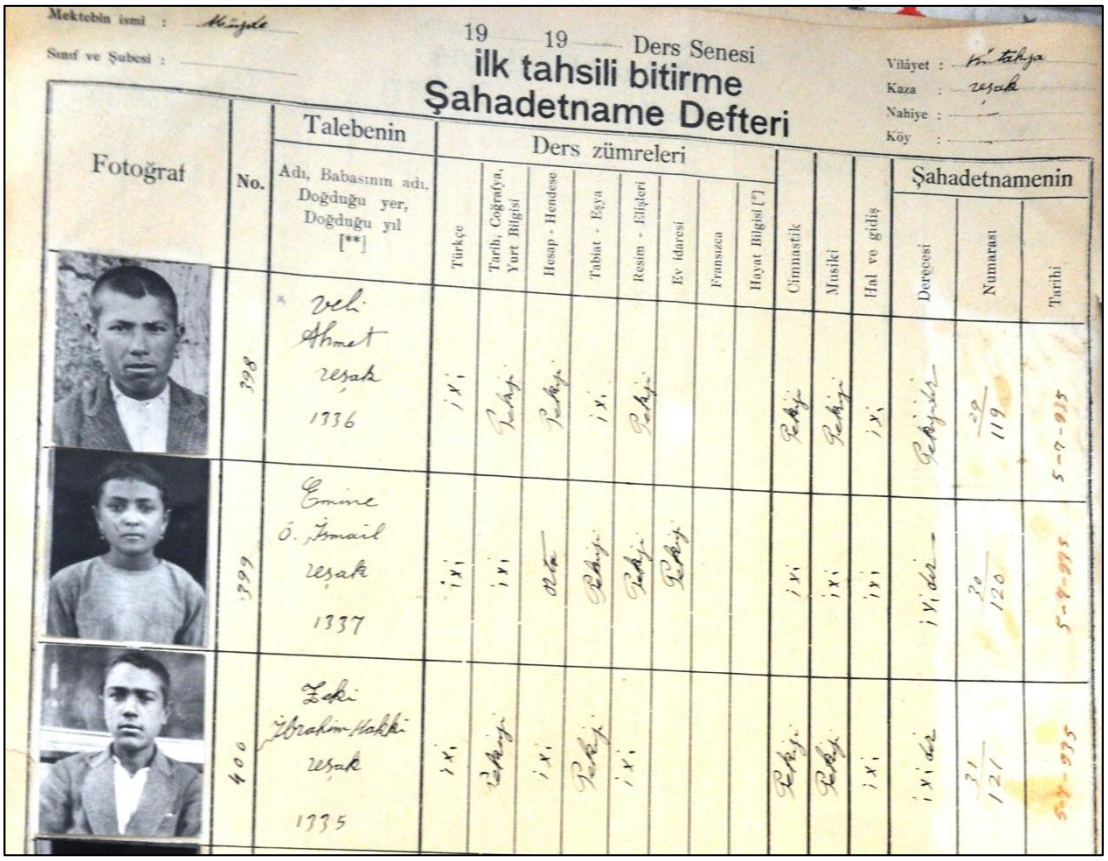

Mektebin ismi : Müjde
Sınıf ve Şubesi :

19 19 Ders Senesi
ilk tahsili bitirme
Şahadetname Defteri

Vilâyet : Kütahya
Kaza : Uşak
Nahiye :
Köy :

Fotoğraf	No.	Talebenin Adı, Babasının adı, Doğduğu yer, Doğduğu yıl [**]	Ders zümreleri: Türkçe	Tarih, Coğrafya, Yurt Bilgisi	Hesap - Hendese	Tabiat - Eşya	Resim - Elişleri	Ev idaresi	Fransızca	Hayat Bilgisi [*]	Cimnastik	Musiki	Hal ve gidiş	Şahadetnamenin: Derecesi	Numarası	Tarihi
	398	Veli Ahmet Uşak 1936	iyi	Pekiyi	Pekiyi	iyi	Pekiyi				Pekiyi	Pekiyi	iyi	Pekiyi	30 119	5-7-935
	399	Emine Ö. İsmail Uşak 1937	iyi	iyi	orta	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			iyi	iyi	iyi	iyi orta	20 120	5-7-935
	400	Zeki İbrahim Hakkı Uşak 1935	iyi	Pekiyi	iyi	Pekiyi	iyi				Pekiyi	Pekiyi	iyi	iyi orta	21 121	5-7-935

Şekil 4.338 23 Nisan İlkokulu'nun Müjde Mektebi adıyla bilindiği döneme ait - 1935-1940 şahadetname diploma defterinden bir örnek (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

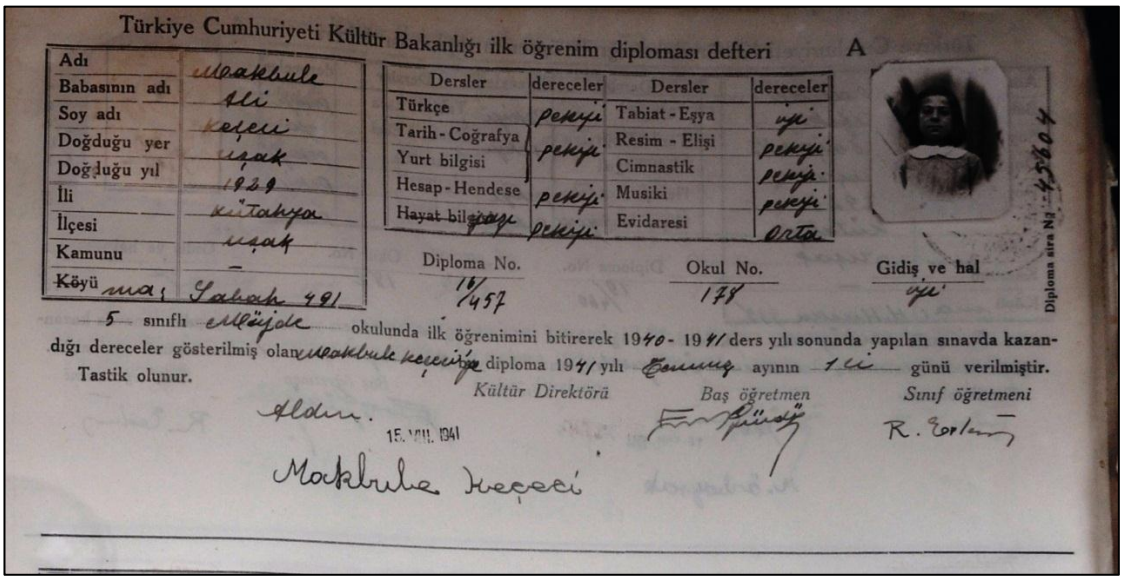

Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı ilk öğrenim diploması defteri

A

Adı	Makbule
Babasının adı	Ali
Soy adı	Keçeci
Doğduğu yer	Uşak
Doğduğu yıl	1929
İli	Kütahya
İlçesi	Uşak
Kamunu	—
Köyü	Sabah 491

Dersler	dereceler	Dersler	dereceler
Türkçe	pekiyi	Tabiat - Eşya	iyi
Tarih - Coğrafya	pekiyi	Resim - Elişi	pekiyi
Yurt bilgisi		Cimnastik	pekiyi
Hesap - Hendese	pekiyi	Musiki	pekiyi
Hayat bilgisi	pekiyi	Evidaresi	orta

Diploma No. 16/457 Okul No. 178 Gidiş ve hal iyi

Diploma sıra No. 45804

5 sınıflı Müjde okulunda ilk öğrenimini bitirerek 1940 - 1941 ders yılı sonunda yapılan sınavda kazandığı dereceler gösterilmiş olan Makbule Keçeci'ye diploma 1941 yılı Temmuz ayının 1 ci günü verilmiştir. Tastik olunur.

Kültür Direktörü — Baş öğretmen — Sınıf öğretmeni R. Orlan

Aldım. 15. VIII. 1941
Makbule Keçeci

Şekil 4.339 23 Nisan İlkokulu'nun Müjde Mektebi adıyla bilindiği döneme ait – 1941 diploma defterinden bir örnek (Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

Günümüzde, 23 Nisan İlköğretim Okulu'nun hizmet verdiği parselde; 1958 yılında açılan ana eğitim binası, 1994 yılında açılan ek eğitim binası ve ana binaya 2004 yılında eklenen çok amaçlı bir salon bulunmaktadır.

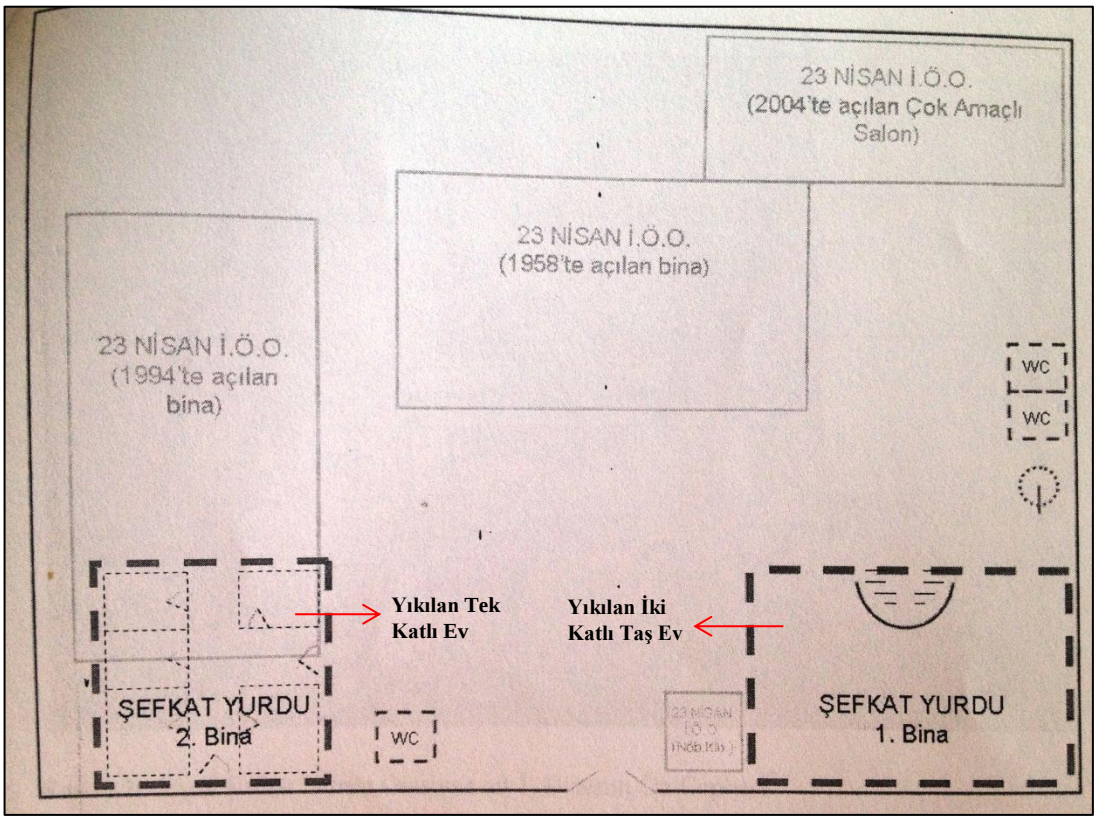

Şekil 4.340 23 Nisan İlköğretim Okulu'nun bahçesinde mevcut olan yapılar ile yıkılan yapıların konumları (Çanak, 2011'den alınan kroki üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Şekil 4.341 23 Nisan İlköğretim Okulu'nun 1994 yılında açılan ek eğitim binası ön cephesi

Şekil 4.342 23 Nisan İlköğretim Okulu'nun 1958 yılında açılan ana binası ön cephesi

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan tip bir projenin uygulandığı 23 Nisan İlköğretim Okulu ana binası, geniş saçaklı kırma bir çatı ile son bulan, bodrum üzeri iki katlı bir yapıdır. Yalın bir cephe kurgusuna sahip olan yapının, sağ yan cephesine yapılan çok amaçlı salon eki ve ön cephesine göre daha hareketli olan arka cephesindeki idare girişinin büyütülmesi, yapı genelindeki en ciddi müdahalelerdir.

Şekil 4.343 23 Nisan İlköğretim Okulu'nun 1958 yılında açılan ana binası arka cephesi

Bölüm 4.3.7'de incelenen Cumhuriyet İlköğretim Okulu ana binası ile aynı plan şemasına sahip olan yapının, şekil 4.344'te de görüldüğü gibi; özgün zemin kat planında, ön cephesinde öğrenci girişi ve arka cephesinde idare girişi olmak üzere, iki ayrı giriş kapısı bulunmaktadır. Zemin katta, her iki girişle de bağlantılı ortak bir hole açılan "*I*" koridor üzerinde sıralanan sınıflardan ve hol üzerinde yer alan odalardan oluşan yapı, farklı dönemlerde yapılan tadilatlar ile özgünlüğünü yitirmiştir.

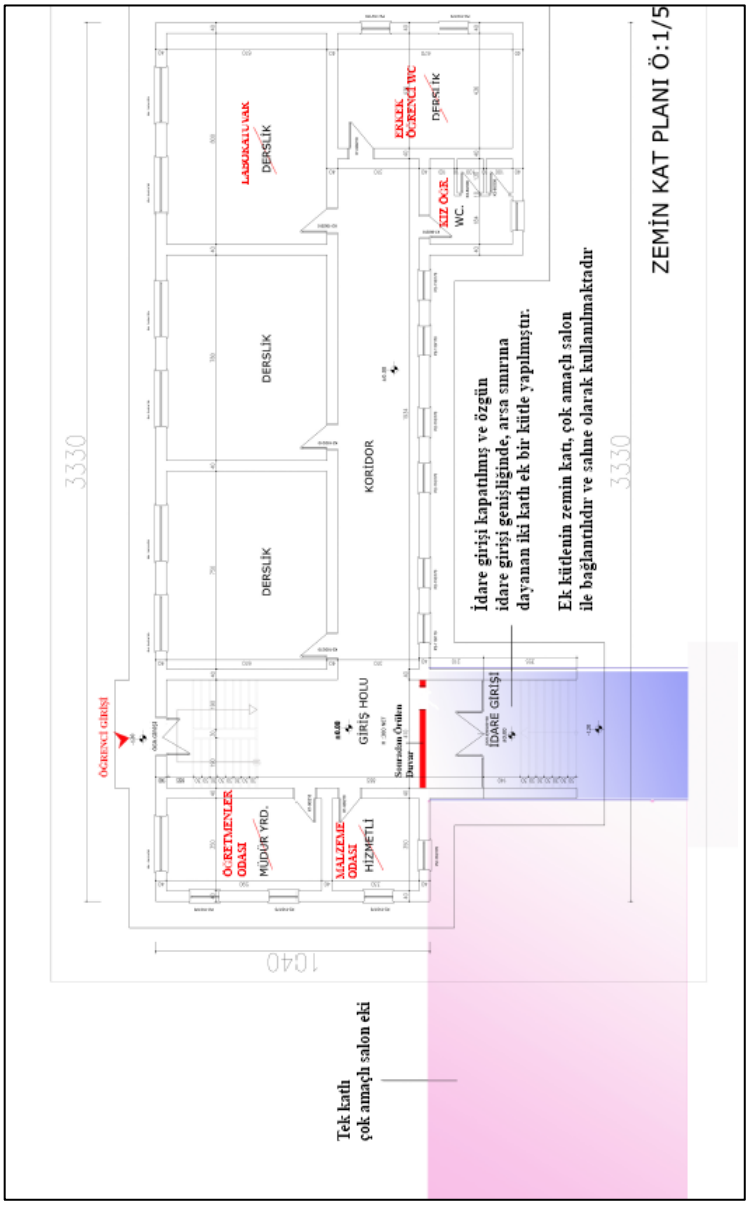

Şekil 4.344 Yapının mevcut zemin kat planı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından çıkartılan Cumhuriyet İlköğretim Okulu'na ait özgün zemin kat rölövesi üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

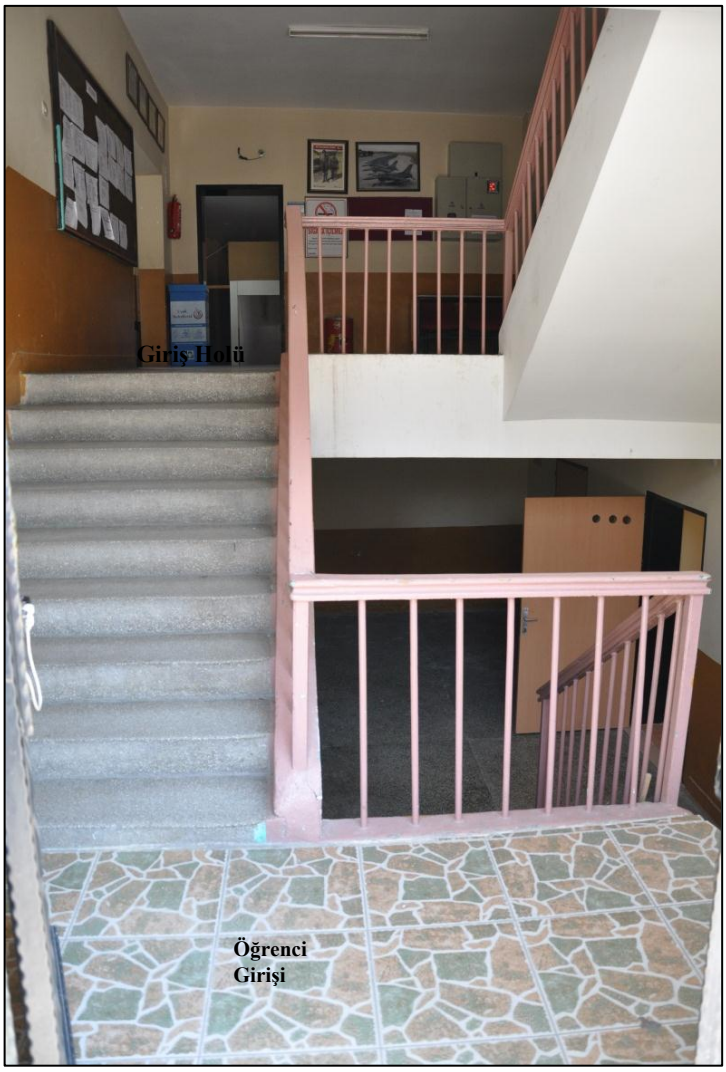

Şekil 4.345 Sekiz basamak çıkarak giriş holüne ulaşan öğrenci girişi

Şekil 4.346 Giriş holü

Şekil 4.344'te de görüldüğü gibi, öğrenci girişiyle ortak bir hole açılan idare girişi, arka cepheye doğru büyütülerek, çok amaçlı salon ile birleştirilmiştir. Ana binanın sağ yan cephesine yapılan bu çok amaçlı salon, genellikle spor faaliyetlerinde ve tiyatro gibi etkinliklerde kullanılmaktadır.

Şekil 4.347 Büyütülen idare girişi

Şekil 4.348 2004 yılında açılan çok amaçlı salon

Yapılan dönem ekleri ile özgünlüğü bozulan yapının birinci katı, çift kollu merdiven çekirdeği ile ulaşılan bir hol etrafındaki üç oda ve hol ile bağlantılı bir "*I*" koridor üzerinde sıralanan sınıflardan oluşmaktadır. Özgün plan şemasında küçük bir oda olan idare girişinin üst katı da, yapılan tadilatlar ile büyütülerek, bilgisayar odası olarak kullanılmaya başlanmıştır.

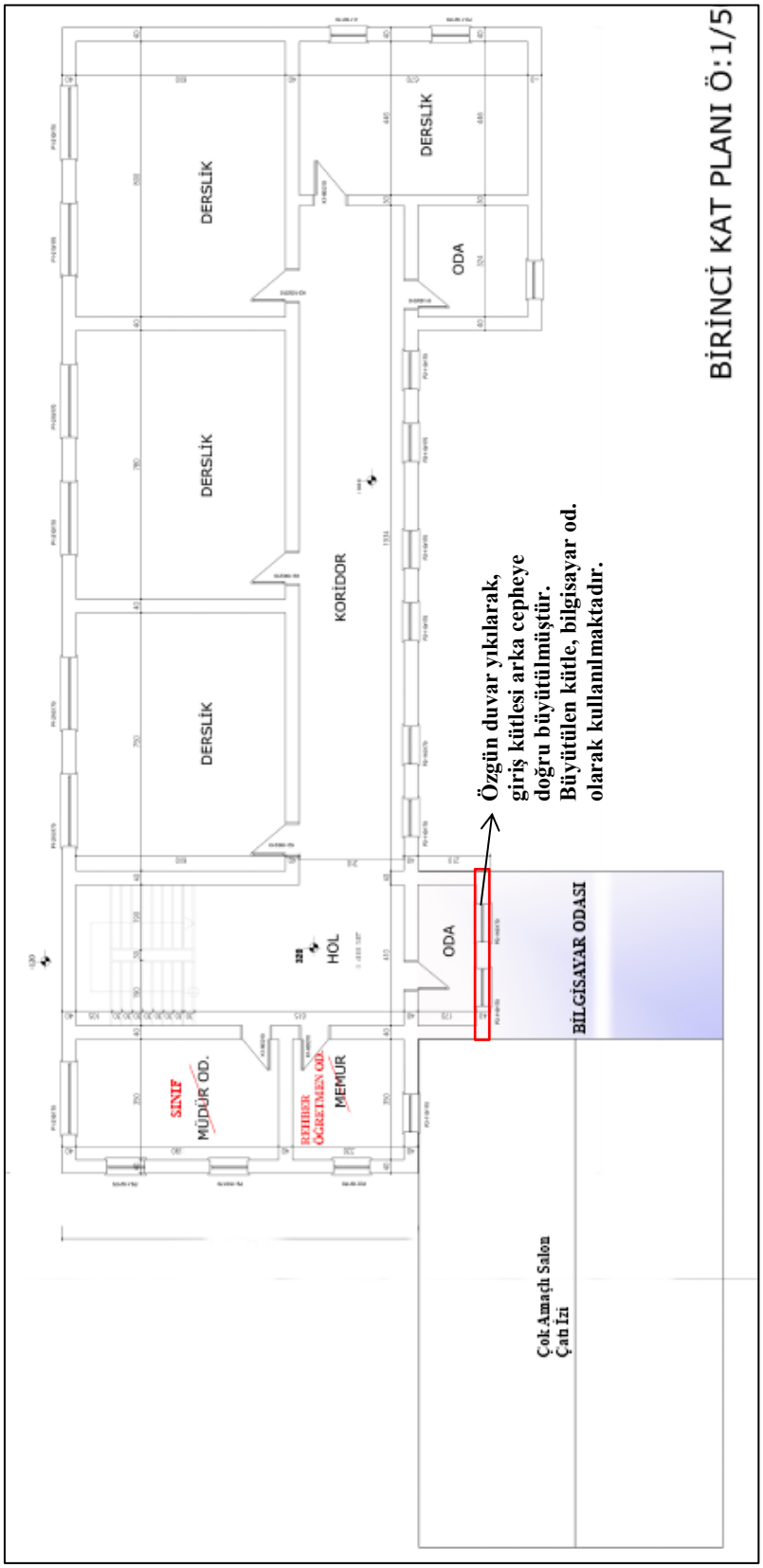

Şekil 4.349 Yapının mevcut birinci kat planı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından çıkartılan, Cumhuriyet İlköğretim Okulu'na ait özgün birinci kat rölövesi üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Şekil 4.350 Bilgisayar odası

Yapının bodrum, zemin ve birinci katlarındaki tüm özgün kapı ve pencerler sökülerek, pencerelerde plastik; iç kapılarda da ahşap doğramalar kullanılmıştır. Özgün dökme mozaik yer döşemeleri ise ortak dolaşım alanlarında (koridor ve hol) korunurken, diğer mekanlarda seramik kaplama malzemesi ile değiştirilmiştir. Yalnızca birinci kat holünde bulunan bir sınıf ile rehber öğretmen odasının mozaik döşemeleri orijinal halleriyle günümüze ulaşabilmiştir.

Şekil 4.351 Birinci kat holü ve hol üzerindeki odaların özgün mozaik döşemeleri

Şekil 4.352 Korunan mozaik döşemeler ve özgün olmayan kapılar

Şekil 4.353 Değiştirilen yer döşemesi

Şekil 4.354'te görüldüğü gibi, bazı odaların yer döşemeleri ise üç farklı aşamadan geçerek günümüzdeki durumuna ulaşmıştır. Özgün mozaik yer döşemeleri seramik malzemeyle, seramik malzemeler de laminant ile değiştirilmiştir.

Şekil 4.354 Bazı odaların yer döşemesinde kullanılan malzemeler

4.3.7 Cumhuriyet İlköğretim Okulu

Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nun bulunduğu bölge, Cumhuriyet Dönemi'nden önce bir Rum mahallesidir ve Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Yunan asıllı Rumların kaçmasıyla birlikte, mahalledeki birçok ev boş kalmıştır. Ünalan Mahallesi sınırları içinde, Müjde Sokak ve 1.Güldibi Sokak'a cepheleri olan 339 ada 10 parselde yer alan bu boş evlerden birinde, "*Gül İlkokulu"* adıyla 1924 yılında eğitime başlayan ve 1927 yılında "*Nur İlkokulu"* adını alan Cumhuriyet İlköğretim Okulu da kökeni çok eskilere dayanan eğitim kurumlarından birisidir (http://www.usakcumhuriyetioo.meb.k12.tr/).

Yaklaşık otuz dört sene boyunca, zor şartlar altında da olsa eğitimine devam eden Nur İlkokulu'nun bahçesinde yer alan ve günümüzde de hizmet veren ana binanın (Şekil 4.362) temelleri ise 1957 yılında atılmıştır. 23.10.1958 tarihinde, zamanın Başbakanı Adnan Menderes tarafından yapılan açılışla birlikte, "*Cumhuriyet İlkokulu"* adını alan okul, 1997-1998 eğitim öğretim yılında sekiz yıllık

kesintisiz eğitime geçilmesiyle birlikte, "*Cumhuriyet İlköğretim Okulu"* olmuştur (http://www.usakcumhuriyetioo.meb.k12.tr/).

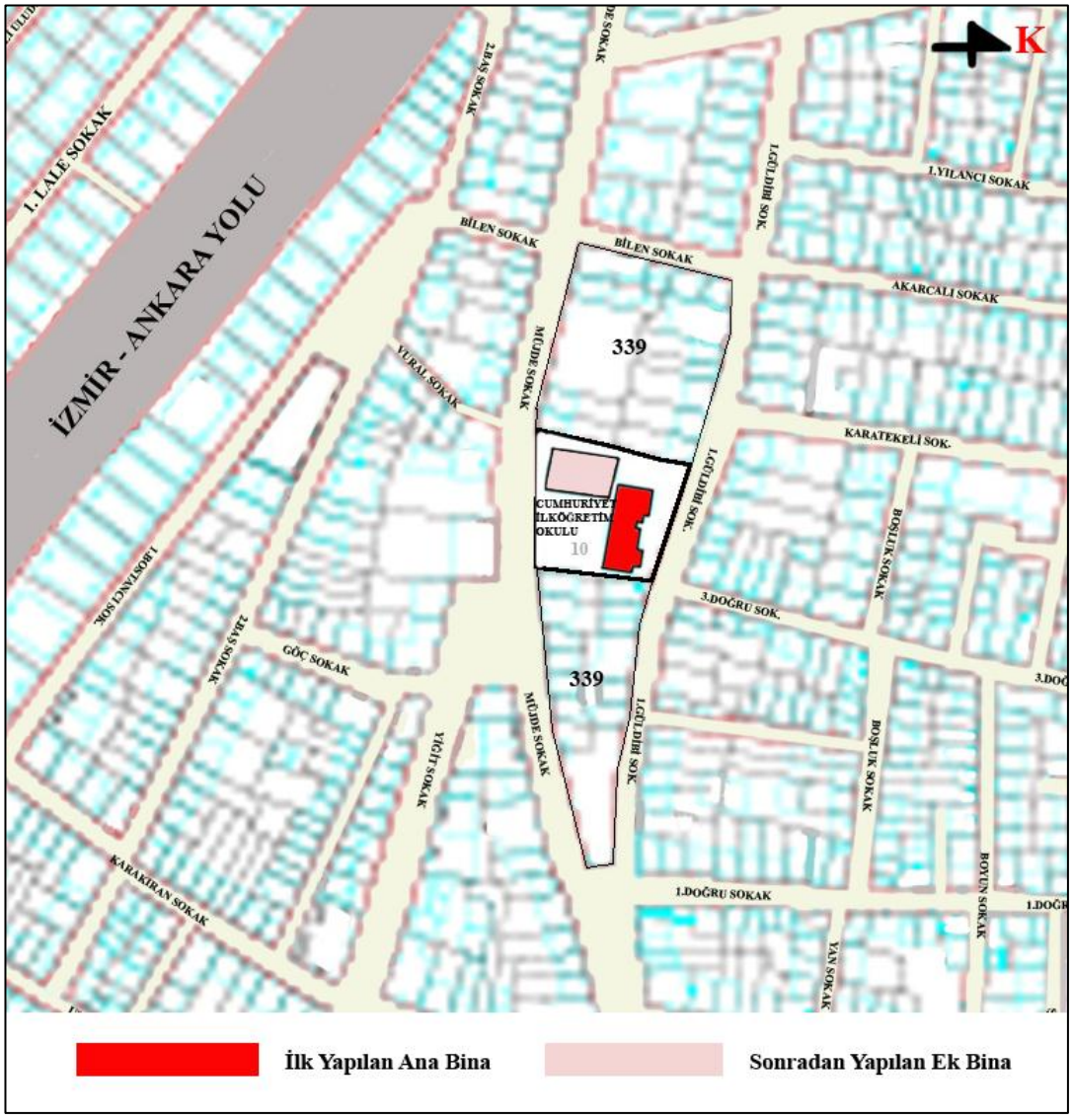

Şekil 4.355 Cumhuriyet İlköğretim Okulu vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Günümüzde 339 ada 10 parselde, şekil 4.355'te kırmızı renkle ifade edilen ana bina ve 1999 yılında yapılan ek bina olmak üzere, birbirinden bağımsız iki eğitim yapısı bulunmaktadır. Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nun eğitime başladığı Rum Mahallesi'ndeki eski ev ise 1980 yılında Uşak Belediyesi tarafından yıkılmıştır. Yıkılan bu ev, o dönem için koruma kültürünün oluşmadığı bir kentte, mimarlık mirasının yok olan nitelikli örneklerinden sadece bir tanesidir.

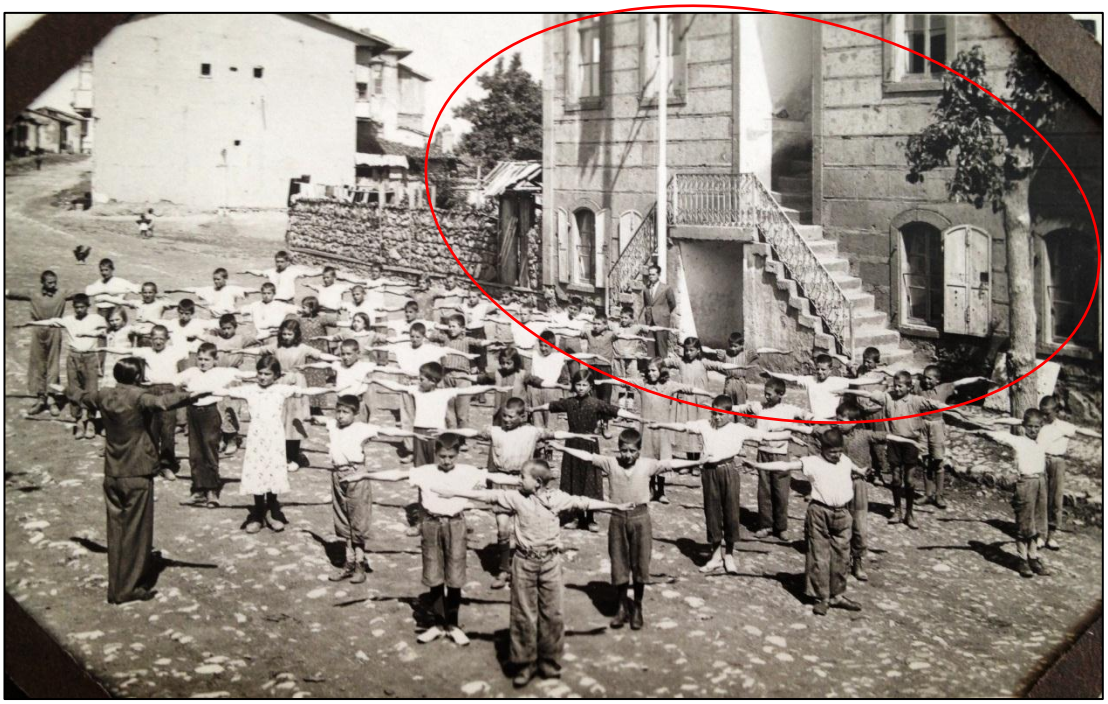

Şekil 4.356 Nur İlkokulu öğrencileri beden eğitimi dersinde – arkada görülen bina 1980 yılında yıkılan eski evdir (Cumhuriyet İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.357 Bir dönem Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nun bahçesinde yer alan ve daha sonra yıkılan eski ev – 1943 senesinde okulun kuzey yönden görünüşü (Cumhuriyet İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.358 Rum Mahallesi'ndeki eski ev yıkılmadan önce ön cephesindeki merdivenlerde çekilmiş 1937 tarihli bir fotoğraf (Cumhuriyet İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.359 Rum Mahallesi'ndeki eski ev yıkılmadan önce çekilmiş bir fotoğraf (Cumhuriyet İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.360 Yıkılan evin bahçesinde çekilmiş eski bir fotoğraf (Cumhuriyet İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.361 Nur Mektebi öğrencilerinin 1937 tarihli bir fotoğrafı (Cumhuriyet İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Yalın bir cephe kurgusuna sahip olan bodrum üzeri iki katlı Cumhuriyet İlköğretim Okulu ana binasının tüm katlarında, merdiven çekirdeğinin bulunduğu bir hole açılan odalar ve bu hole dik olarak bağlanan "*I*" bir koridor üzerindeki birimler yer almaktadır. Ön cephesi tek bir aks üzerinde uzanan yapının, arka cephesinde yapılan çıkmalar ile kütle hareketliliği sağlanmıştır.

Şekil 4.362 Cumhuriyet İlköğretim Okulu ana bina ön cephesi

Şekil 4.363 Cumhuriyet İlköğretim Okulu ana bina arkacephesi

Cumhuriyet İlköğretim Okulu ana binası ile bölüm 4.3.6'da incelenen 23 Nisan İlköğretim Okulu'nun temelleri aynı tarihte atılmış ve aynı tip projenin uygulaması yapılmıştır. Farklı dönemlerde çeşitli tadilatlar geçiren Cumhuriyet İlköğretim Okulu, orijinal haliyle günümüze ulaşmasa da 23 Nisan İlköğretim Okulu'na göre iyi durumdadır ve daha çok özgün yapı izine rastlanmaktadır.

Yapının özgün zemin kat planında (Şekil 4.364), ortak bir hole açılan öğrenci girişi ve idare girişi olmak üzere, iki ayrı giriş kapısı bulunmaktadır. Fakat 2011 yılında yapılan bir tadilatta, arka cephedeki idare girişi kapatılarak, zemin katta küçük bir hizmetli odası oluşturulmuştur. Kapatılan bu giriş, öğrencilerin bahçe ile olan bağlantısını da engellemektedir.

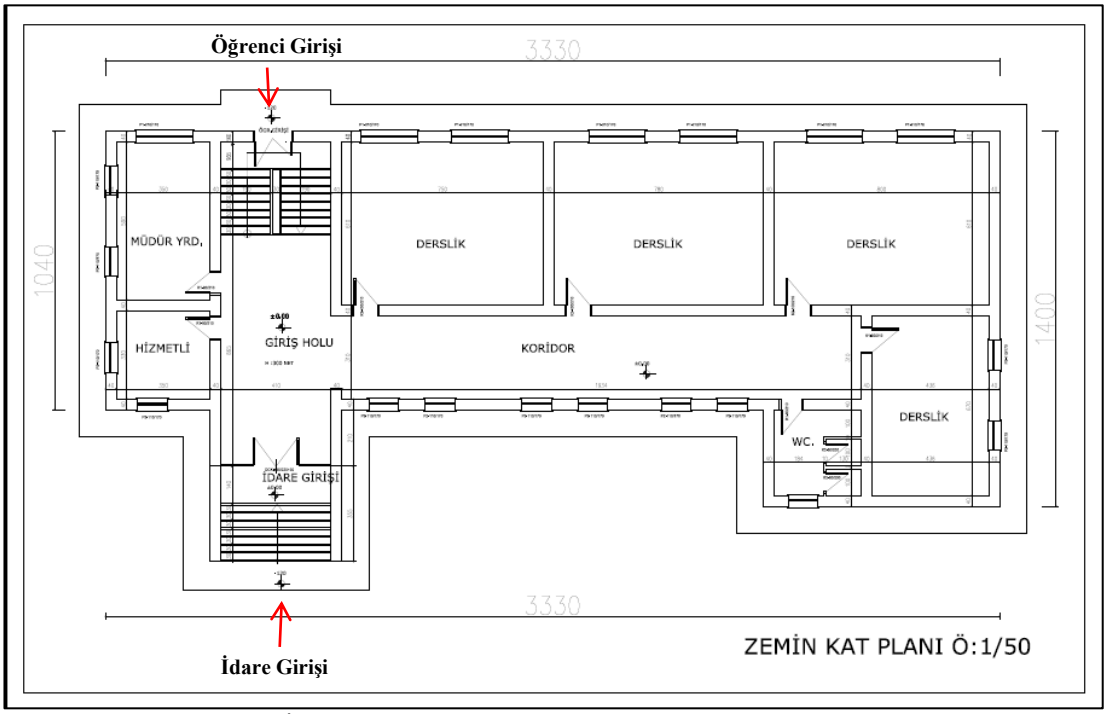

Şekil 4.364 Cumhuriyet İlköğretim Okulu ana binasının 2010 Mart ayında çıkartılan zemin kat rölövesi – özgün idare girişi o tarihte henüz kapatılmamıştır (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

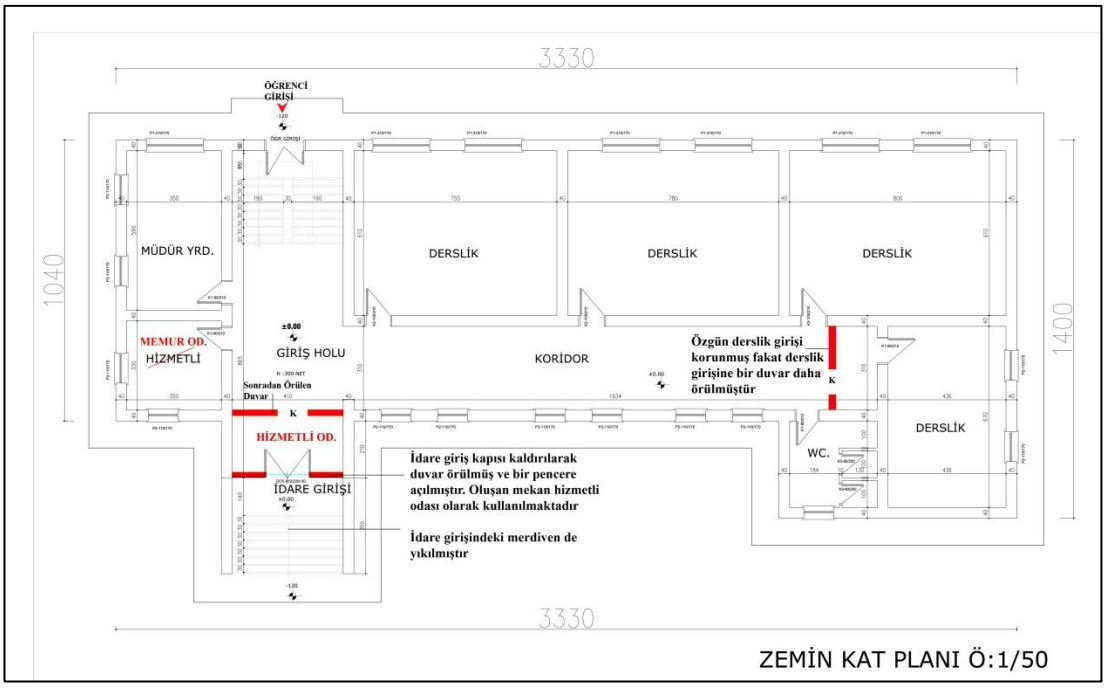

Şekil 4.365 Yapının mevcut zemin kat kullanımı ve zemin katta yapılan tadilatlar (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nden alınan plan üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Şekil 4.366 Özgün idare girişinin de görüldüğü arka cepheden 1976 yılı tarihli bir fotoğraf (Cumhuriyet İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.367 Kapatılan özgün idare girişi önünde çekilmiş 1990-1991 yılı tarihli bir fotoğraf (Cumhuriyet İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.368 İdare girişinin kapatıldıktan sonraki mevcut durumu

Şekil 4.369 Kapatılan idare giriş kapısının izi ve yerine açılan pencere

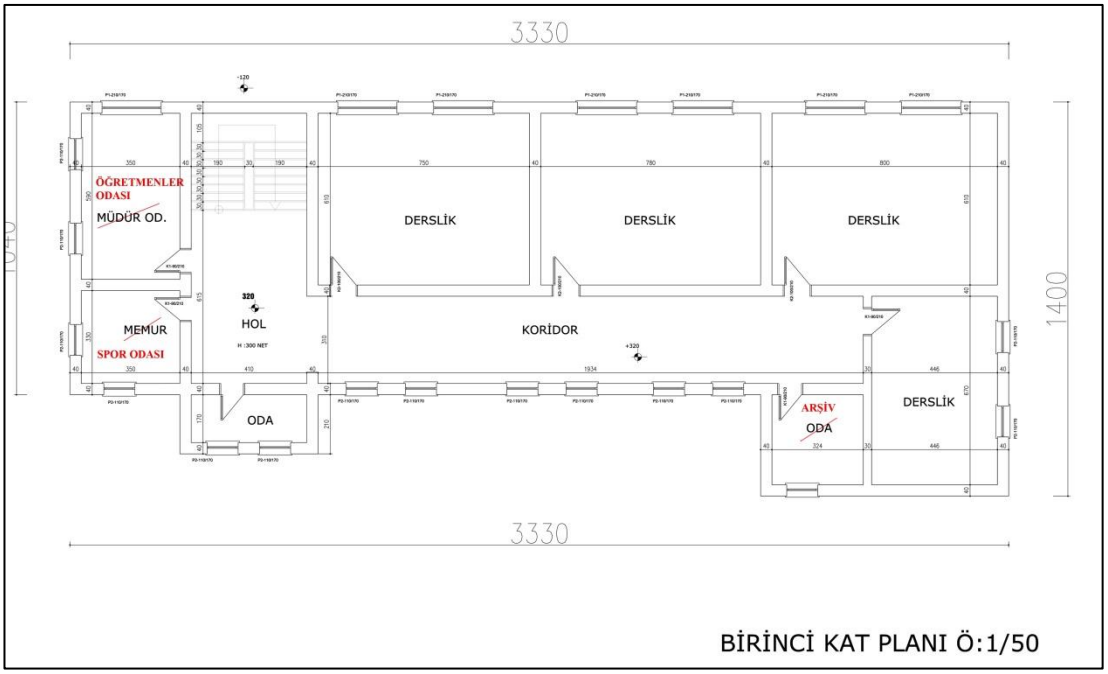

Şekil 4.370 Yapının mevcut birinci kat kullanımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nden alınan plan üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Yaklaşık kırk, kırk beş sene boyunca birçok özgün detayı korunan yapı, 2000'li yıllarda yapılan tadilatlar ile giderek bozulmaya başlamıştır.

Yapılan tadilatlarda, cephelerdeki ahşap pencereler plastik doğramalar ile değiştirilirken, ahşap iç kapılar büyük ölçüde korunmuştur. Bazı iç kapılar ise ahşap veya plastik kapılar ile değiştirilmiştir.

Şekil 4.371 Yapının arka cephesinden çekilmiş eski bir fotoğraf - fotoğrafın çekildiği tarihte özgün ahşap pencereler henüz değiştirilmemiştir (Cumhuriyet İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.372 Yapının ön cephesinden çekilmiş eski bir fotoğraf - fotoğrafın çekildiği tarihte özgün ahşap pencereler henüz değiştirilmemiştir (Cumhuriyet İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

Şekil 4.373 Mevcut plastik pencere doğramaları

Şekil 4.374 Özgün çift kanatlı ahşap kapı ve özgün kapı kasası

Şekil 4.375 Spor odasının özgün ahşap kapısı ve değiştirilen ahşap kapı

Şekil 4.376 Özgün olmayan plastik kapı

Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nun yapıldığı dönemin belirleyici özelliklerinden birisi olan dökme mozaik döşemeler, ortak dolaşım alanlarında korunurken, sınıflarda seramik kaplama malzemesi ile değiştirilmiştir. Öğretmenler odasında ise laminant kaplama malzemesi kullanılmıştır.

Şekil 4.377 Birinci kat holüne ait özgün dökme mozaik döşeme

Şekil 4.378 Birinci kat koridoruna ait özgün dökme mozaik döşeme

Şekil 4.379 Özgün olmayan seramik yer döşemesi

Şekil 4.380 Öğretmenler odasında kullanılan özgün olmayan laminant yer döşemesi

Uzun yıllar, içinde oturma alanları ve süs havuzu bulunan, yeşillikler içinde bir bahçeye sahip olan okulun, arka cephesindeki sağır yüzeyler bile sarmaşıklar ile sarılmıştır. Fakat günümüzde oldukça bakımsız halde olan yapının, esaslı bir onarıma ihtiyacı vardır.

Şekil 4.381 Okulun mevcut arka bahçesi

Şekil 4.382 Okulun 1990'lı yıllarda arka bahçesi (Cumhuriyet İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

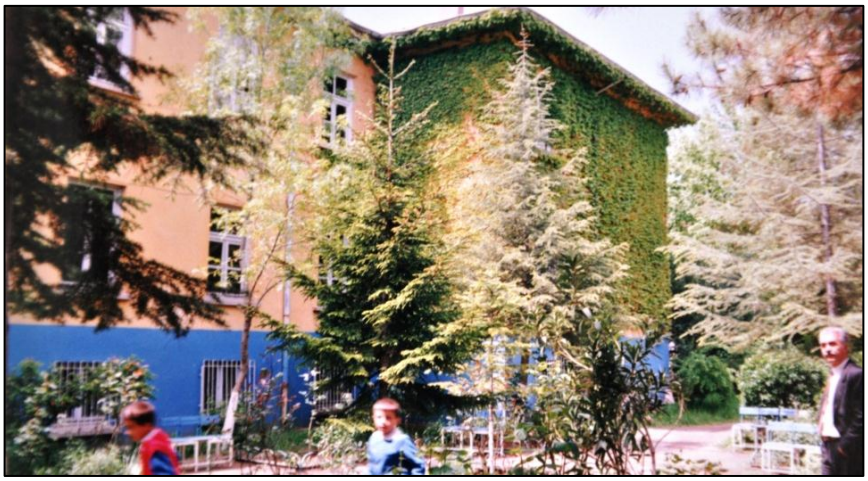

Şekil 4.383 Sağır kütleyi kaplayan sarmaşık - 90'lı yıllar (Cumhuriyet İlköğretim Okulu fotoğraf arşivi)

4.3.8 Sağlık Koleji

Cumhuriyet Mahallesi'nde, Namık Kemal Caddesi üzerindeki 730 ada 520 parselde inşa edilen Sağlık Koleji binası, 2.297.394.59 TL keşif bedeli üzerinden kırım yapılarak, 24.5.1967 tarihinde müteahhit Vedat Poyraz'a ihale edilmiştir. 1960'ların brüt beton anlayışı ile yapılan ve yaklaşık iki yıl içinde tamamlanan Sağlık Koleji, 1969 yılında hizmete açılmıştır (Ek 2 - belge no:20).

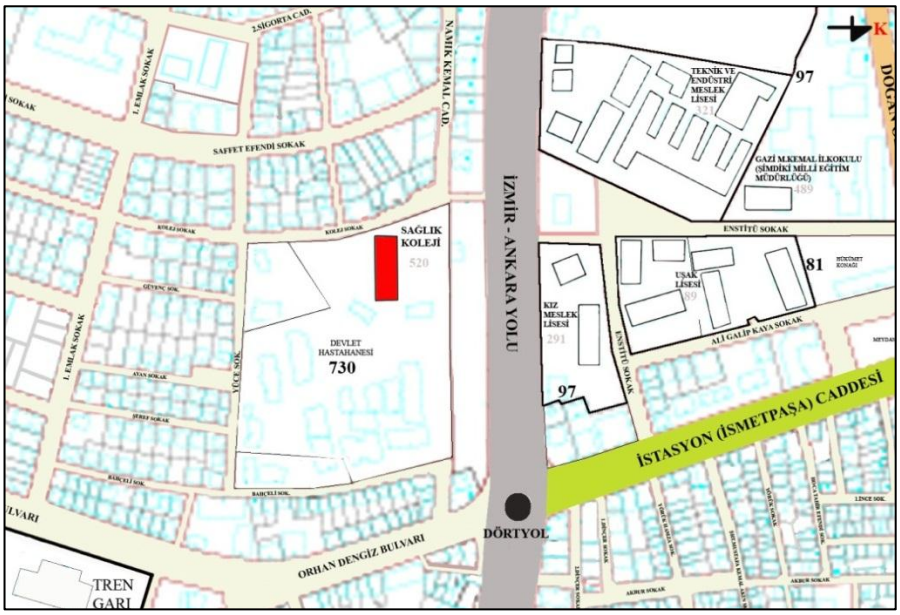

Şekil 4.384 Sağlık Koleji vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Aslan Çiğdem tarafından 1965 yılında hazırlanan projeye göre, Sağlık Koleji ve Ebe Okulu olarak inşa edilen yapı (Ek 2 - belge no:21), günümüzde ise Uşak Sağlık Meslek Yüksekokulu olarak eğitim vermektedir. Şekil 4.387 ve şekil 4.389'da görüldüğü gibi, yapı bodrum üzeri beş kat olarak tasarlanmasına rağmen, bodrum üzeri dört kat olarak inşa edilmiştir.

Şekil 4.385 Binanın kuzeybatı yönünden bir fotoğraf

İçinde oturma alanlarının da bulunduğu büyük bir parselde yer alan yapı, ahşap saçaklı beşik bir çatı ile son bulmaktadır. Cephelerde, birbiri ardınca sıralanan farklı büyüklükte pencere doğramaları, kendi içinde bir kurgu oluşturmuştur. Ayrıca, "*Fransız Balkon*" olarak da nitelendirilen; döşemeye kadar inen, önü demir korkuluklu pencerelerin kullanıldığı cephelerde, mozaik sıva uygulaması yapılmıştır.

Şekil 4.386 Bina arka cephesi (güney cephesi) - cephedeki Fransız balkonlar

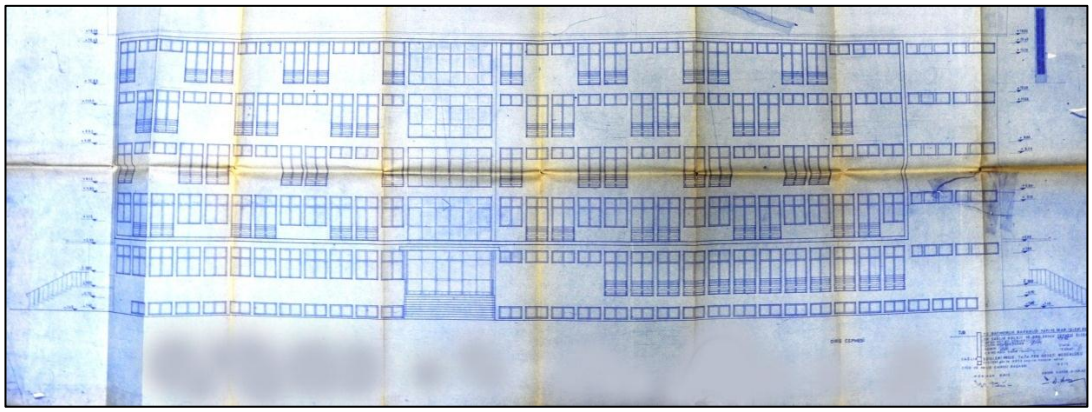

Şekil 4.387 Sağlık Koleji ve Ebe Okulu olarak inşa edilen yapının 1965 yılında hazırlanan uygulama projesinden alınan ön (kuzey) cephesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Şekil 4.388 Yapı ön (kuzey) cephesi

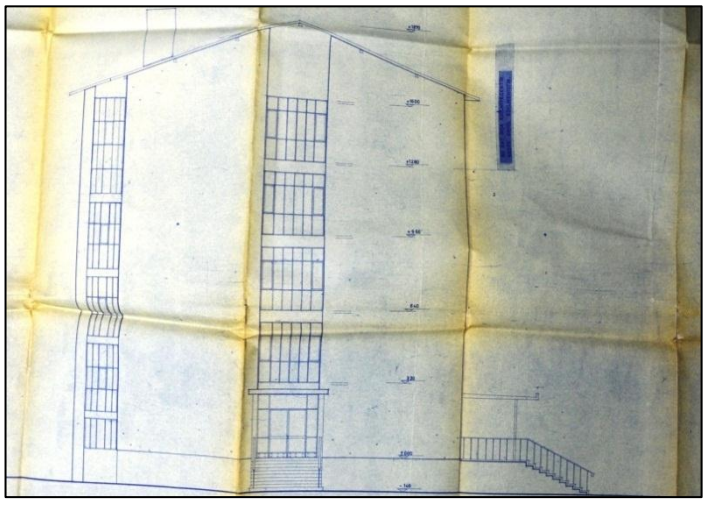

Şekil 4.389 Yapının sol yan cephe (doğu cephesi) çizimi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Şekil 4.390 Fransız balkonların iç mekandan görünüşü

Şekil 4.391 Cephelerde yapılan mozaik sıva uygulaması

Cephe aksının doğusunda bulunan ve sokak kotundan yedi basamamak yükselerek ulaşılan ana bir giriş holü ile giriş holünün her iki tarafında uzanan koridorlar üzerinde sıralanan birimlerden oluşan yapı, sade bir plan çözümüne sahiptir. Sağlık Koleji olarak kullanıldığı yıllarda, yatılı eğitim veren yapının üçüncü katı yatakhane olarak kullanılmakta ve koridorun her iki tarafında sıralanan eşit büyüklükteki odalar ile duş – wc gibi ortak kullanım alanlarından oluşmaktadır.

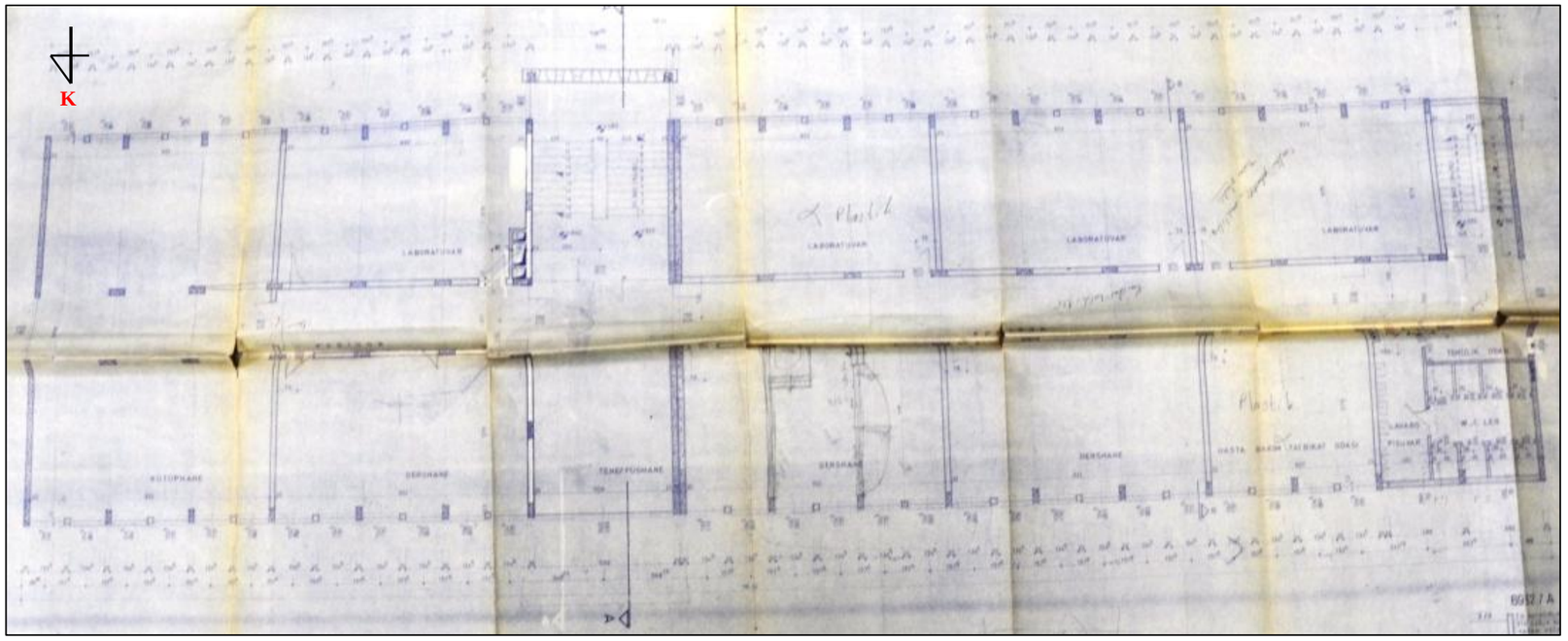

Şekil 4.392 Yapının 1965 yılında hazırlanan uygulama projesinden alınan özgün birinci kat planı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

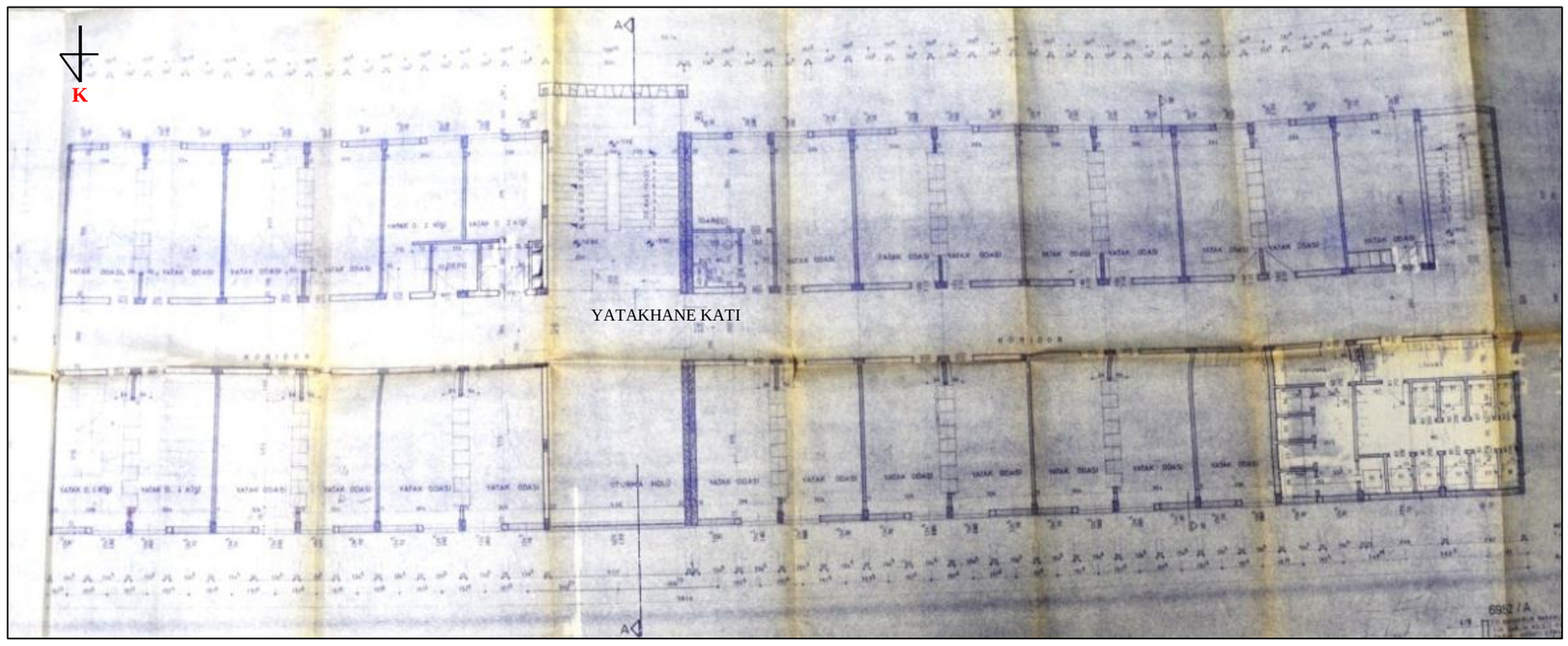

Şekil 4.393 Yapının 1965 yılında hazırlanan uygulama projesinden alınan özgün üçüncü kat planı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

1990'lı yıllarda işlev değiştirerek, Sağlık Meslek Yüksek Okulu olarak kullanılmaya başlanan yapıda, değişen ihtiyaçlar karşısında bir takım düzenlemeler de yapılmıştır. Taşıyıcı olamayan bazı duvarlar yıkılarak, odalar büyütülüp küçültülmüş, koridor uçlarında yeni mekanlar oluşturulmuştur. Yapılan tadilatlarda, dökme mozaik yer döşemeleri korunurken, iç mekandaki bazı özgün ahşap kapılar ise yenilenmiştir.

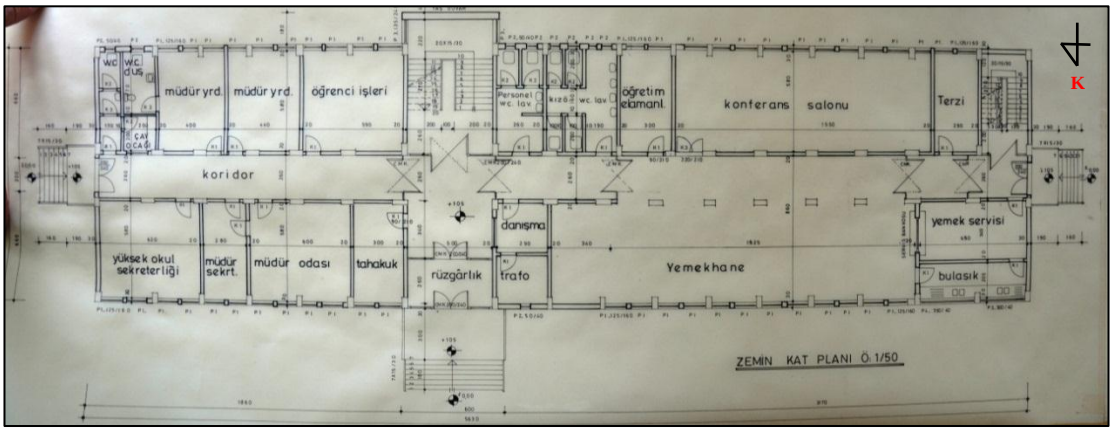

Şekil 4.394 Günümüzde Sağlık Meslek Yüksek Okulu olarak kullanılan yapının 2000 yılında çıkartılan zemin kat rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

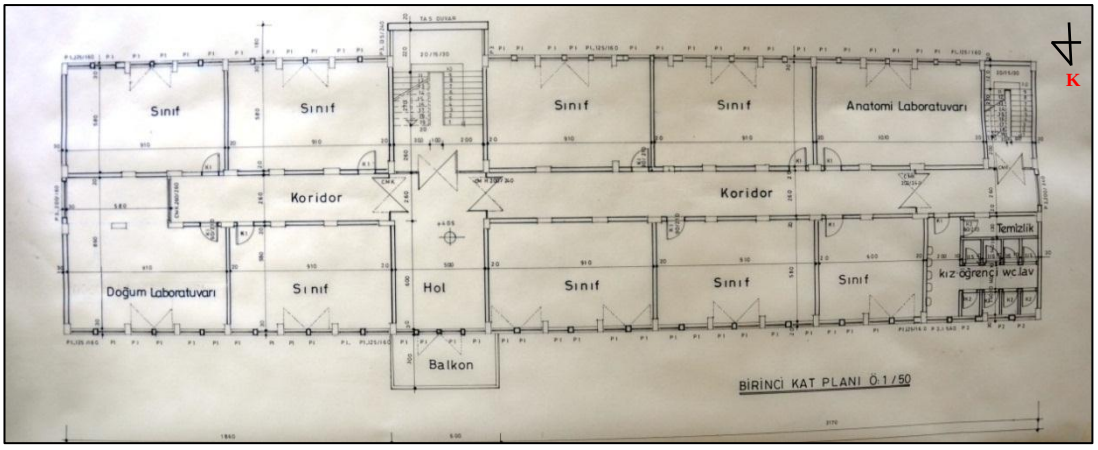

Şekil 4.395 Günümüzde Sağlık Meslek Yüksek Okulu olarak kullanılan yapının 2000 yılında çıkartılan birinci kat rölövesi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Şekil 4.396 Ana giriş holü ve özgün mozaik döşemeler

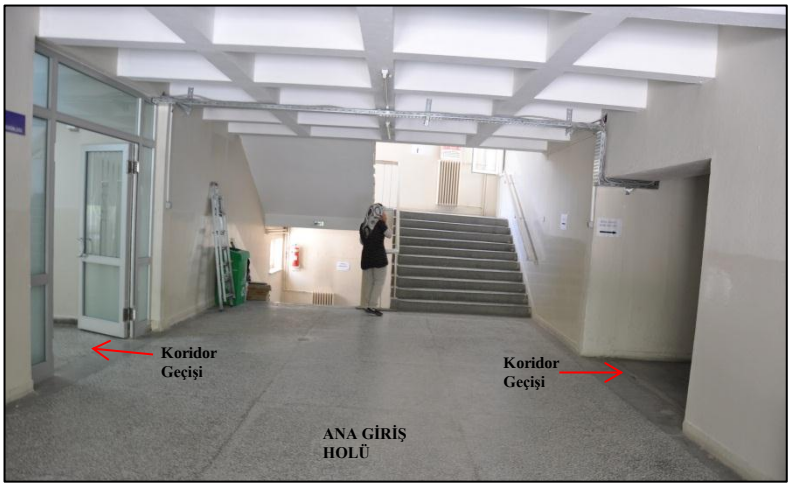

Şekil 4.397 Ana giriş holünün tam karşısındaki merdiven çekirdeği

Şekil 4.398 Özgün mozaik döşemeler

Şekil 4.399 Korunarak günümüze ulaşan özgün kapılar

Şekil 4.400 Özgün çift kanatlı kapı ve özgün olmayan kapılar

Şekil 4.401 Yatılı eğitim verilen yıllarda kullanılan bodrum kattaki hamam

4.4 Banka Yapıları

Kentte bulunan banka yapıları genel olarak, ticaret işlevi yüklenen dükkânların ve iş merkezlerinin de yer aldığı İstasyon Caddesi üzerinde konumlanmıştır. Her biri Cumhuriyet Dönemi'nin nitelikli örneklerinden olan çok sayıda banka yapısı, İstasyon Caddesi'nde yaşanan dönüşümlerle birlikte yok olmuş ve günümüze sadece T.C Ziraat Bankası olarak kullanılan yapı ulaşabilmiştir.

Barbaros Caddesi ile İstasyon Caddesi'nin kesişiminde yer alan İş Bankası binası, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının her geçen gün yok edildiğinin en önemli kanıtlarındandır. İlk yapılan İş Bankası, 1970'li yıllarda yıkılarak, yerine yeni bir banka yapısı yapılmıştır. Fakat 1970'lerde yapılan bu yapı da 2009 yılında tekrardan yıkılmış ve günümüzde mevcut olan İş Bankası binası inşa edilmiştir. Günümüzde hizmet veren birçok banka ise yakın dönemlerde yapılan iş merkezlerinin, zemin ve birinci katlarını kullanmaktadır.

Şekil 4.402 Banka olarak kullanılan iş merkezlerinden bir örnek

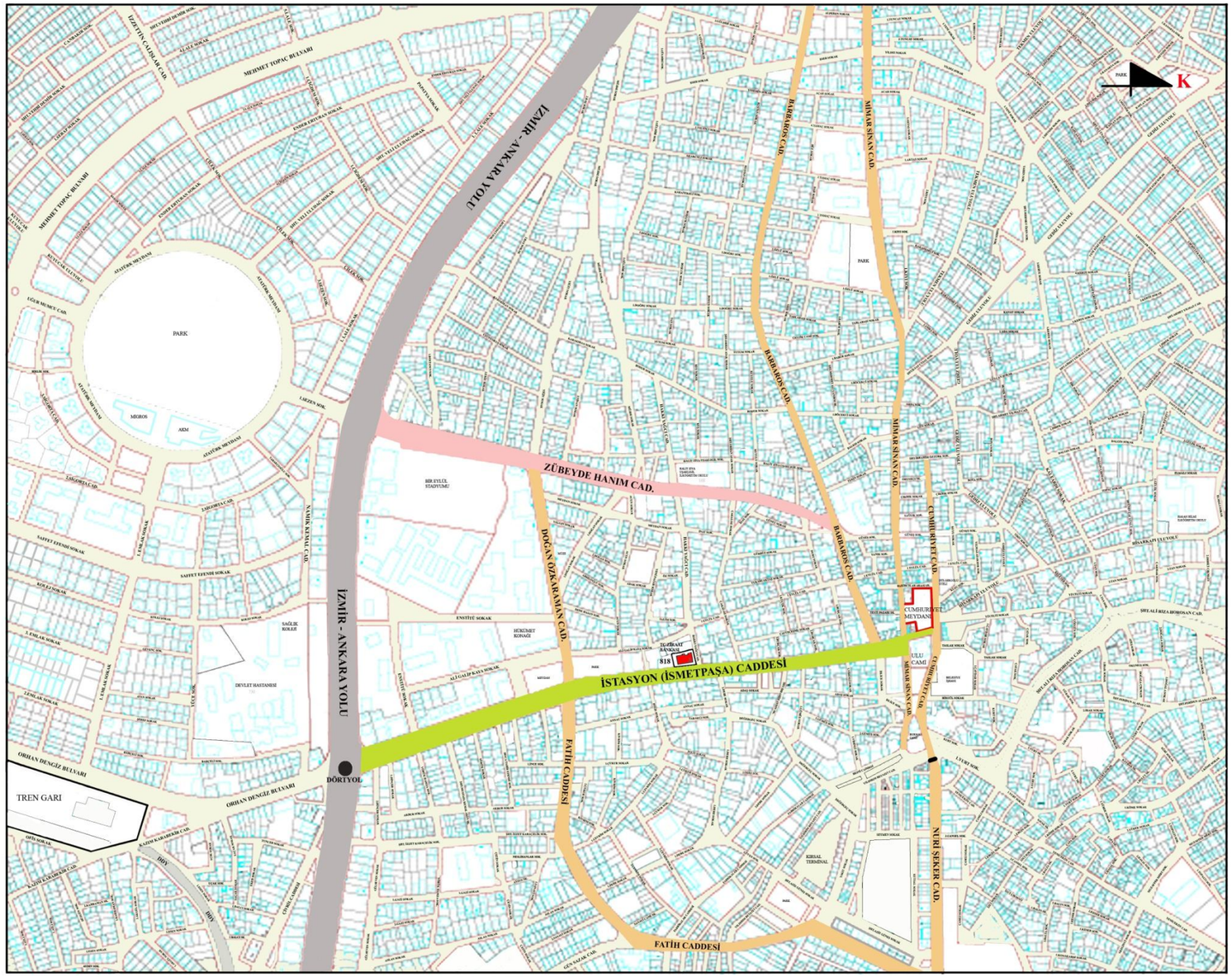

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİRÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN BANKA YAPILARIN UŞAK KENT MERKEZİNDEKİ DAĞILIMI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN
ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

ZİRAAT BANKASININ 1960'LI YILLARDAKİ HALİ (Kaynak: Asım Yeldanlı Fotograf Arşivi)

GÜNÜMÜZDE ZİRAAT BANKASI GİRİŞ CEPHESİ

GÜNÜMÜZDE ZİRAAT BANKASI

Şekil 4.403 Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası kapsamında incelenen T.C Ziraat Bankası'nın Uşak kent merkezindeki konumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

4.4.1 T.C Ziraat Bankası

İstasyon Caddesi üzerindeki 818 ada 3 parselde yer alan yapı, inşa edildiği 1950'li yıllardan bu yana, T.C Ziraat Bankası olarak hizmet vermektedir. Zemin + iki kattan oluşan yapının bahçesinde, bankanın kurucusu Mithat Paşa'nın, kaide üzerine oturtulmuş bir büstü bulunmaktadır. Yapı, 18.03.2011 tarih ve 872 sayılı karar ile tescillenmiştir (Uşak Belediyesi koruma uygulama denetleme bürosu [KUDEB]).

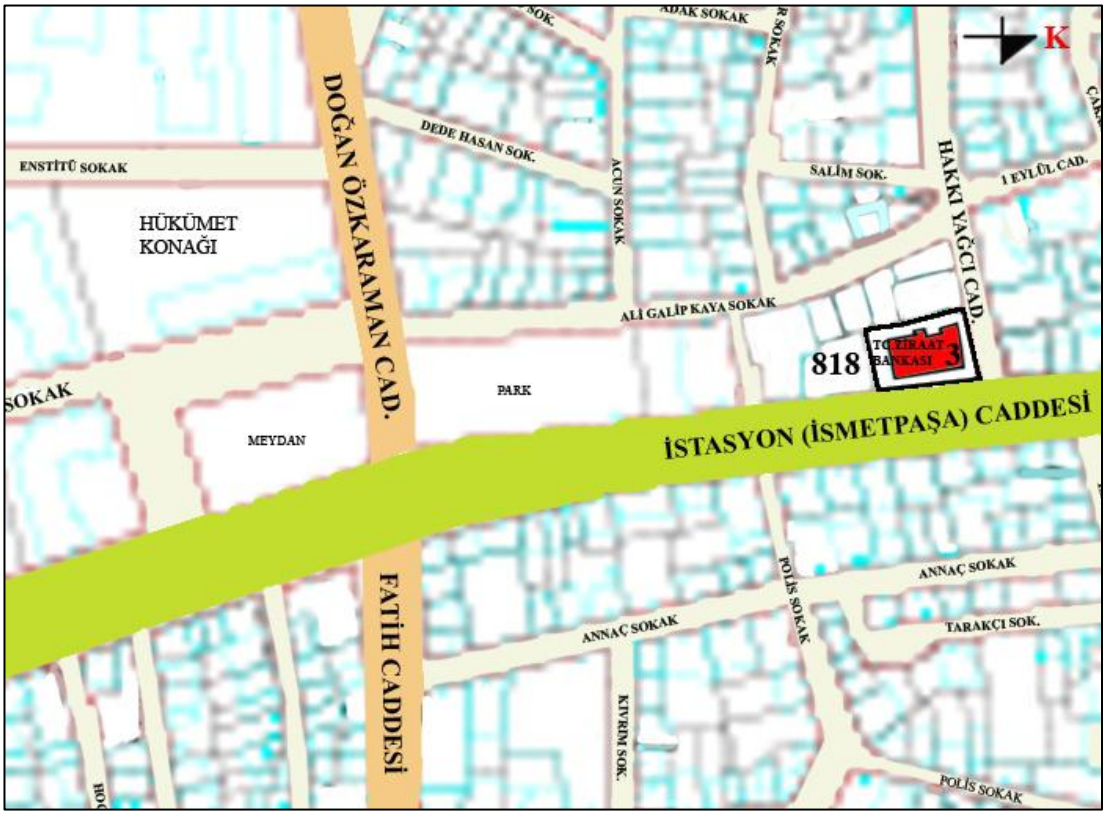

Şekil 4.404 T.C Ziraat Bankası vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Eşit büyüklükte yalın pencere dizilerinin, dikey etkiyi arttıran akslarla ayrıldığı bir cephe kurgusuna sahip olan yapıda, zemin kat ön cephesi çeşitli müdahaleler görmesine rağmen, birinci ve ikinci katta döneminin mimari özelliklerini yansıtan dikey nervürler, özgün haliyle korunmaktadır. Dikey nervürler, sağ ve sol yan cephelerde de görülmektedir (Ek – 3, Ziraat Bankası tescil fişi).

Şekil 4.405 Ziraat Bankası ön cephesi

Şekil 4.406 Uşak Ziraat Bankası'nın 1960'lı yılların sonunda çekilmiş bir fotoğrafı – ön ve sol yan cepheler (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

1979 yılında, mekân bölüntülerinde, tavan-döşeme kaplamalarında ve merdiven çekirdeğinde gerçekleştirilen tadilatlar ile iç mekânda kapsamlı değişiklikler yapılan yapının, arka cephesine ise havalandırma tesisatı ekleri ve bir sundurma eklentisi yapılmıştır.

Şekil 4.407 Ziraat Bankası'nın ön ve sol yan cepheleri

Şekil 4.408 Ziraat Bankası sağ yan cephesi

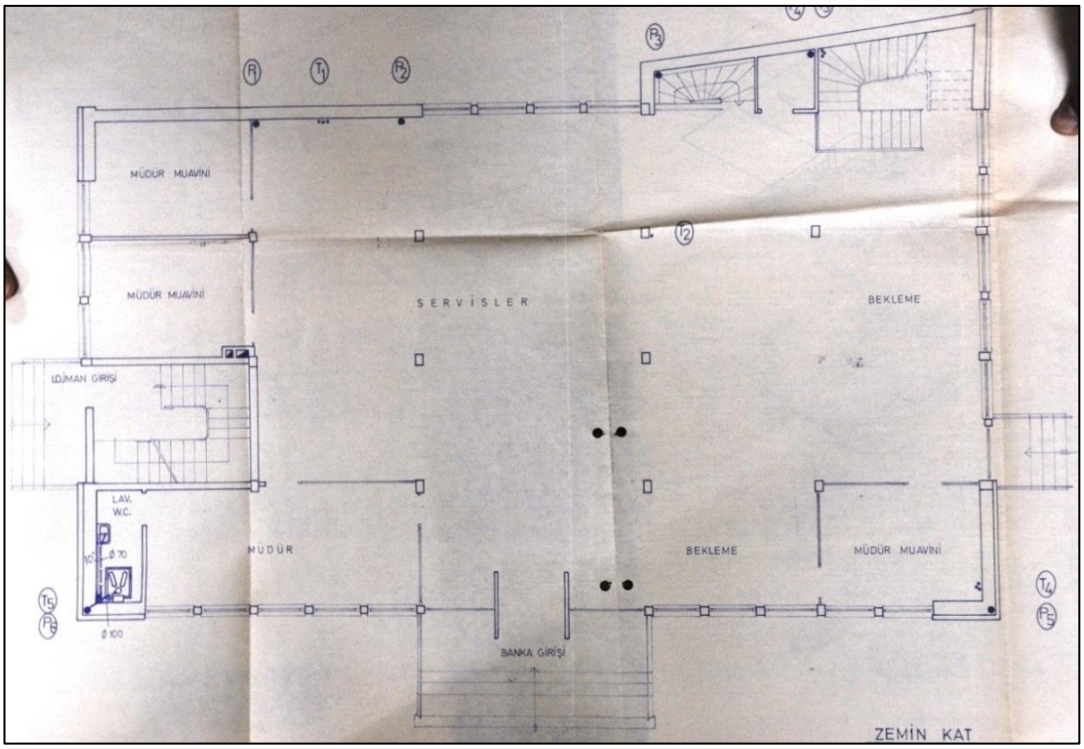

Şekil 4.409 Ziraat Bankası'nın 1979 yılında yapılan tadilat projesinden alınan zemin kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

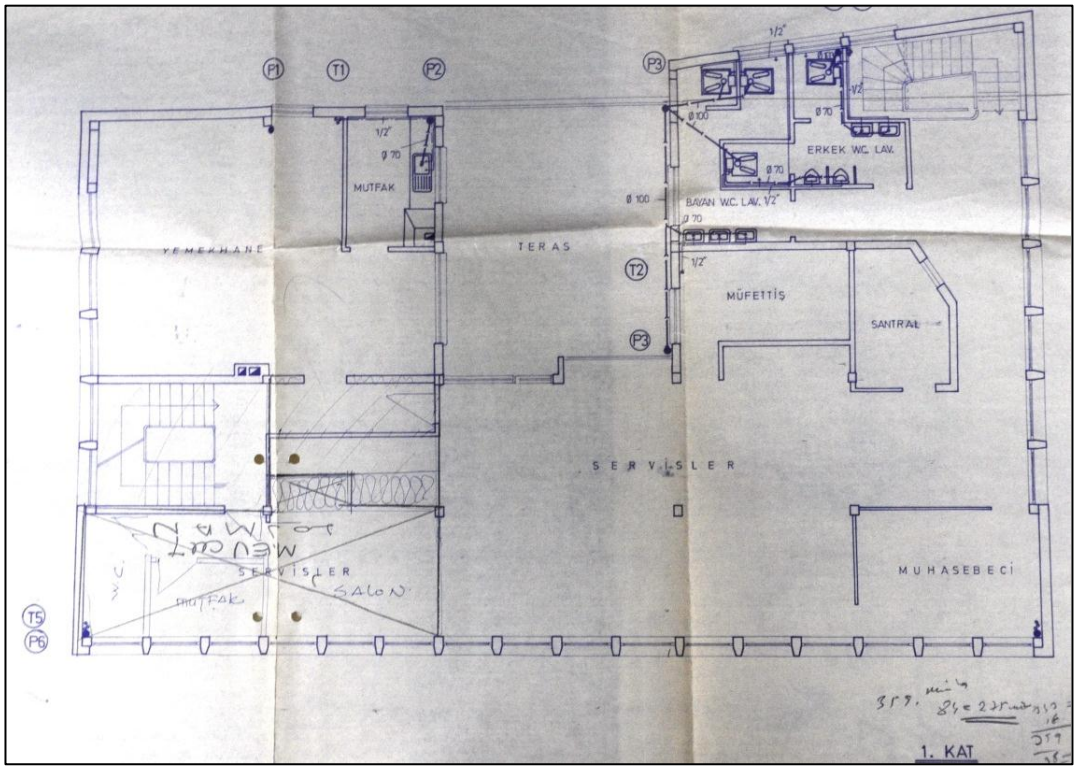

Şekil 4.410 Ziraat Bankası'nın 1979 yılında yapılan tadilat projesinden alınan birinci kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

4.5 Endüstri Yapıları

Uşak kent merkezinin farklı bölgelerine dağılan endüstri yapılarından bazıları, kentte yaygın olarak konumlanırken, bazıları ise toplu halde bulunmaktadır. Cumhuriyet Dönemi'nin, kentteki en önemli endüstri kompleksi olan Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası'nın Çekoslovaklar tarafından inşa edilmesi, o dönem için etkin olan batı kültürünün ve batılı mimarların da bir göstergesidir.

4.5.1 Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası

Şehir merkezinden uzak bir konumda bulunan Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası, şehrin doğusunda, demiryolu ve İzmir Ankara asfaltı üzerinde yer almaktadır (Şekil 4.412). Fabrikanın kuruluşunda, demiryolunun etkisi oldukça fazladır. Çünkü o günün şartlarında önemli bir taşıma aracı olan demiryolu ulaşımı ile çevrede yetiştirilen hammaddenin, fazla nem kaybetmeden fabrikaya ulaşımı sağlanmış ve fabrikanın kuruluş yıllarında Çekoslovakya'dan gelen parçalar, demiryolu ile fabrikaya taşınmıştır (Baysan ve Öztürk, 2001). 241 ada 8 parselde üzerinde yer alan ve Erken Cumhuriyet Dönemi'nin temsilcisi niteliğinde olan işletme, 02.04.2010 tarih ve 389 sayılı kararla tescillenmiştir (Ek – 3, Şeker Fabrikası tescil fişi).

Şekil 4.411 Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası önünden geçen demiryolu hattı

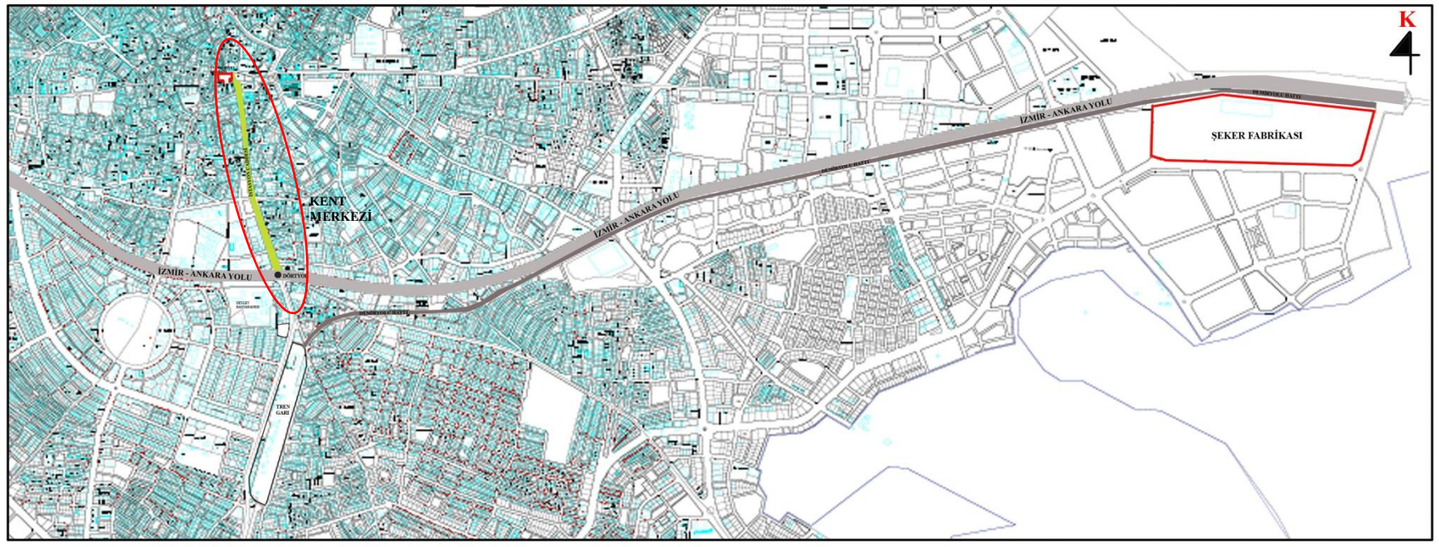

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİRÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN ENDÜSTRİ YAPILARIN UŞAK KENT MERKEZİNDEKİ DAĞILIMI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN
ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

ŞEKER FABRİKASI ANA BİNA

ŞEKER FABRİKASI İDARİ BİNA

ŞEKER FABRİKASI LOJMAN BİNASI

ŞEKER FABRİKASI LOJMAN BİNASI

ŞEKER FABRİKASI LOJMAN BİNASI

ŞEKER FABRİKASI CAMİİ

Şekil 4.412 Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası kapsamında incelenen Uşak Şeker Fabrikası'nın kent merkezindeki konumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Uşak'ta şeker pancarı ziraatını başlatan, fabrikanın kurucusu Molla Ömeroğlu Nuri Bey, şekerin II. Meşrutiyetten önce, Avrupa'da pancardan elde edildiğini öğrenerek, Türkiye'de bu konuda çalışmalara başlar. İlk olarak İzmir'de karşılaştığı, Viyana Şeker Fabrikası'nda çalışan Mehmed Eşref Bey'den, pancar tohumu göndermesini isteyen Nuri Bey, 1906-1907 yıllarında Avrupa'dan gelen tohumlarla, şeker pancarı ziraatını yaygınlaştırır (Akın, 2001).

Bir yandan şeker pancarı üretimi ile diğer yandan çok büyük sermaye gerektiren fabrikanın kurulması için uğraşan Nuri Bey, çok ortaklı bir şirket kurarak hedefine ulaşabileceği düşüncesiyle çeşitli girişimlerde bulunmuştur. I. Dünya Savaşı ve yaşanan diğer savaşların etkisi ile yavaşlayan çalışmalar, İstiklal Savaşı'nın ardından hız kazanmış ve öncelikle "Uşak Terakki-i Ziraat Türk A.Ş." kurulmuştur (Akın, 2001). Daha sonra, yetkili kişiler tarafından gezilen tarlaların, pancar üretimine uygunluğu konusunda araştırmalar yapılmış ve topraklarının % 95'i plato ve dağlık alanlardan oluşan, ortalama sıcaklığı 12,3 ºC olan Uşak ve çevresinin, şeker pancarı tarımı için elverişli olduğu raporlarla belirtilmiştir (Baysan ve Öztürk, 2001).

Fabrika kurma yolunda yapılan çalışmalar devam ederken, bir yandan da Avrupa'daki kurucu şirketlere mektuplar yazan Nuri Bey'in, fabrika inşası konusunda görüşmeye davet ettiği on dört firmadan; Almanya, Çekoslovakya, İngiltere ve Fransa İstanbul'a gelerek görüşmelere katılır (Akın, 2001). Yapılan görüşmeler neticesinde, Sanayi ve Maadin Bankası'nın kefil olduğu Uşak Terakki-i Ziraat Türk Anonim Şirketi ile Çekoslovakya'nın Skoda Firması arasında, 11 Ekim 1925 tarihinde sözleşme imzalanır (Karayaman, 2010). Fabrikanın üretim kapasitesi, teknik durumu, inşası gibi konuların konuşulduğu görüşmede, Nisan 1925'de başlayacak inşaatın, 1 Kasım 1926 tarihine kadar tamamlanması kararı alınır ve toplam 384.000 dolarlık maliyet ile anlaşma sağlanır (Karayaman, 2010).

Uşak'ta şeker fabrikası kurulması yolundaki zorlu mücadeleden sonra, sıra fabrikanın açılışına gelmiştir. Açılışa oldukça önem veren Nuri Bey, İstanbul'daki İş Bankası Umum Müdürlüğü'nden aldığı nakit para ile açılış

hazırlıklarına başlar ve 17 Aralık 1926 tarihinde, devletin ileri gelenlerinin yanında halkın da katılımıyla, Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası açılır (Akın, 2001).

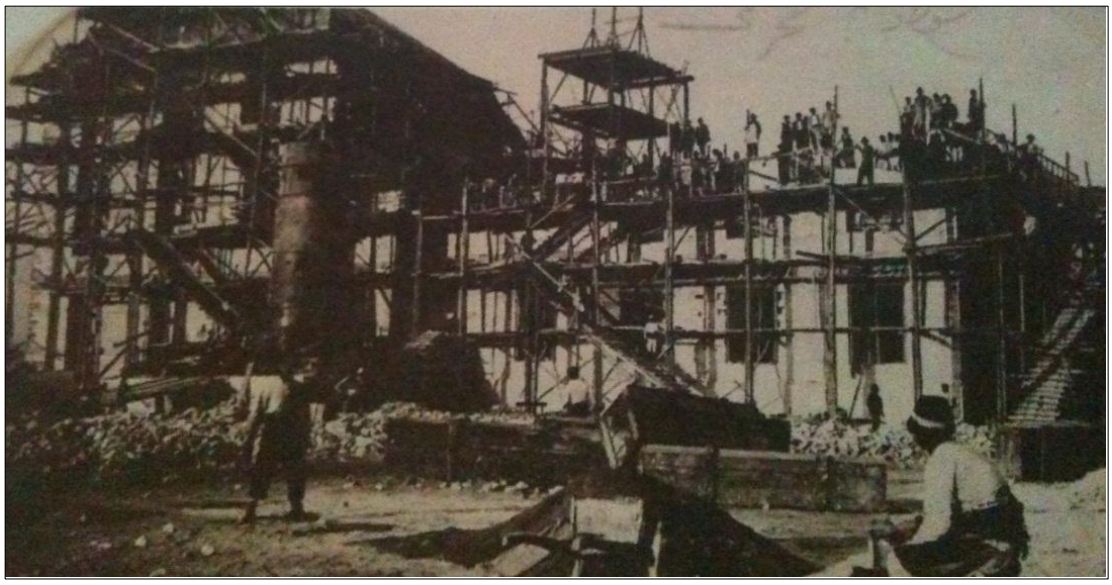

Şekil 4.413 Uşak Şeker Fabrikası inşaatından 25 Mayıs 1926 tarihli bir fotoğraf (Karayaman, 2010)

Şekil 4.414 Uşak Şeker Fabrikası inşa edilirken çekilmiş bir fotoğraf (http://urun. gittigidiyor.com/: antika-sanat/usak-seker-fabrikasi-tarihi- bir-fotograf)

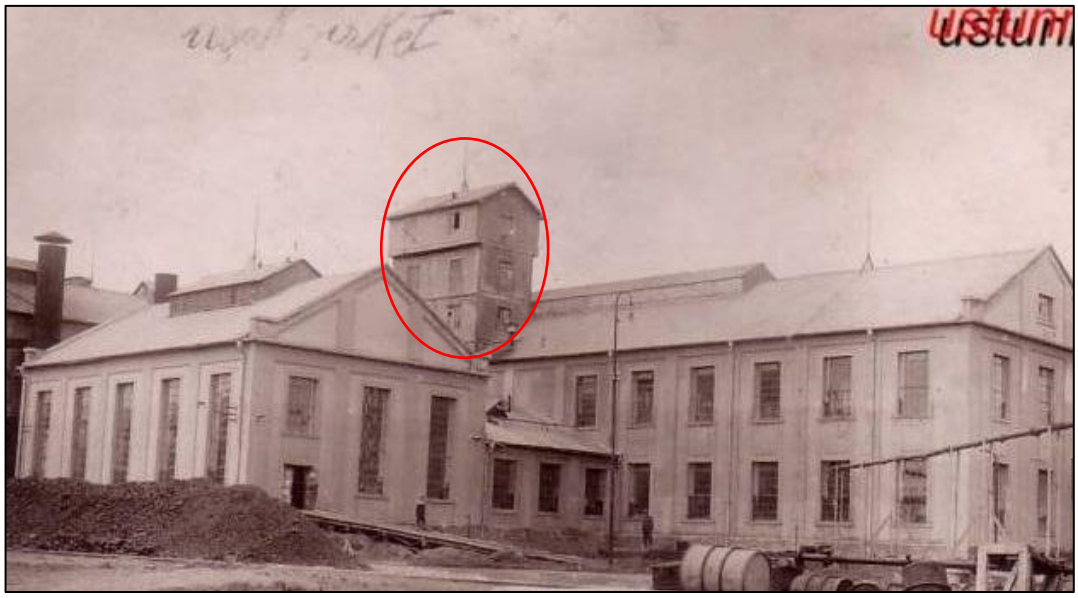

Şekil 4.415 Uşak Şeker Fabrikasının inşası tamamlanırken çekilmiş bir fotoğraf (http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-seker-fabrikasi-ndan-bir-gorunum)

Şekil 4.416 Uşak Şeker Fabrikası inşaatından bir fotoğraf (Karayaman, 2010)

جمهوریت

عشاق فابریقه مزده

ایلك شکر چیقدی

مختلط حکم محکمه سنده بر حادثه

تورك ـ فرانسز محکمه سی «وندیك» ه می نقل ایدیلمیجك؟

محکمه رئیسی موسیو آسرك یاپمیه ایسته دیکی امر واقع لوزانه معاهده نامه سنه کلیاً مغایر در

Şekil 4.417 Uşak Şeker Fabrikası'nda ilk şekerin üretildiğini duyuran gazete haberi, Aralık 1926 tarihli Cumhuriyet Gazetesi (Karayaman, 2010)

Fabrikanın kuruluş yıllarında, sıcaklık ve nem bakımından pancar tarımına elverişli olduğu tespit edilen fabrika arazisinde yapılan incelemeler, raporlarla belirtilmiş ve fabrikanın hammaddesi olan şeker pancarı ekim çalışmaları, demir yolu hattının iki yanında yapılmıştır (Baysan ve Öztürk, 2001).

Şekil 4.418 Uşak Şeker Fabrikası'nda üretim (http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-seker-fabrikasi-nin-guzel-bir-fotokarti)

İlk kurulduğu yıllarda, fabrikanın bulunduğu bölgedeki demiryolu hattının iki yanında yetiştirilen şeker pancarı üretim kapasitesini karşılarken, 1950'li yıllarda şeker pancarı ekim alanı daha da büyüyerek, Denizli'nin Çivril; Afyonkarahisar'ın merkez, Şuhut, Bolvadin, Sincanlı, Sandıklı; Kütahya'nın Altıntaş, Gediz, Simav ile Uşak'ın merkez, Karahallı ve Sivaslı ilçelerine kadar genişlemiştir (Baysan ve Öztürk, 2001). 1966 yılında ise İzmir-Ankara asfaltının yapılmasıyla, demiryolu ulaşımı yerine karayolu ulaşımı tercih edilmeye başlanmıştır.

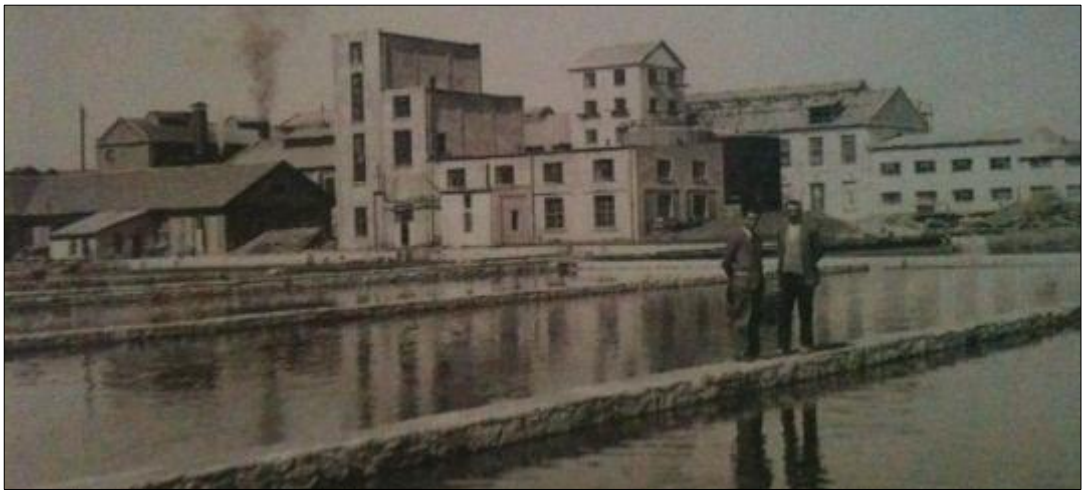

Şekil 4.419 Su dinlendirme havuzlarının çiftlikten görünüşü (Karayaman, 2010)

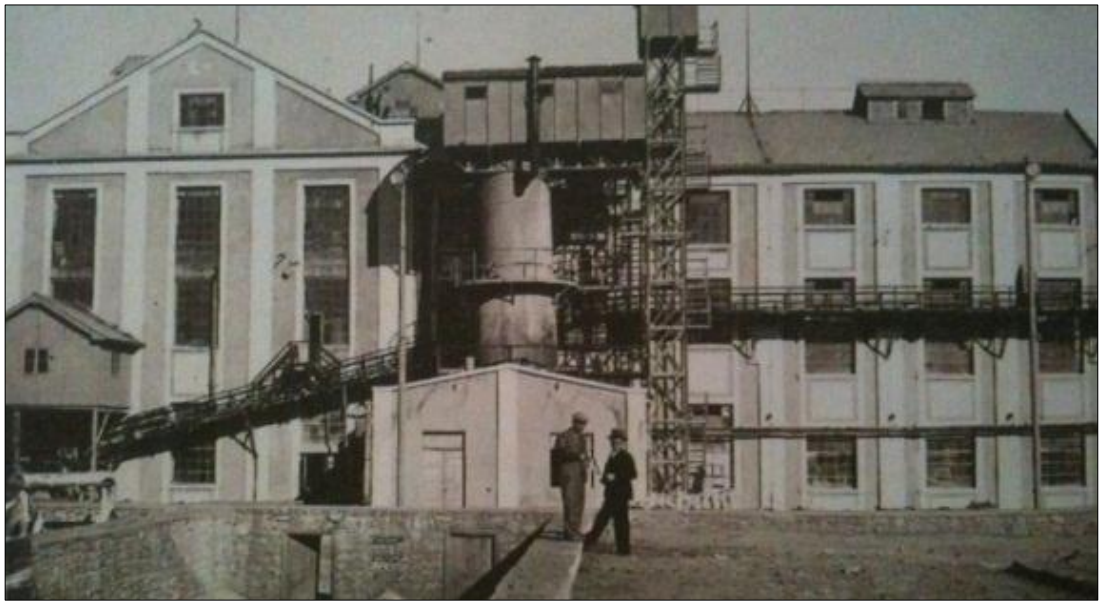

Şekil 4.420 Pancar kanallarından fabrikanın görünüşü (Karayaman, 2010)

Henüz kuruluş aşamasında çektiği sıkıntılardan dolayı, Sanayi ve Maadin Bankasına borçlanan ve hisselerinin %30'unu bankaya devreden şirket, fabrika kurulduktan sonrada borçlarını ödeyemediği gibi, daha sonraki yıllarda mali desteğini aldığı Sanayi ve Maadin Bankasına daha da borçlanmıştır (Akın, 2001). 1930'lu yılların başında, Ziraat Bankası ve İş Bankası'ndan çektiği kredilerle, hükümetin de desteğini alan şirket borçlarını ödeyemeyince, fabrika Sanayi ve Maadin Bankasına devredilir. 1933 yılında çıkartılan kanunlarla ise önce Devlet Sanayi Ofisi'ne, daha sonra Sümerbank'a geçen fabrika, son olarak 1935 yılında Türkiye'deki dört şeker fabrikasını birleştiren, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş'ye devredilir (Karayaman, 2010).

Tablo 4.3 Fabrikanın kuruluş yıllarındaki zararları (Akın, 2001)

Yıllar	**1925**	**1926**	**1927**	**1928**	**1929**	**1930**	**Toplam**
Zarar	7.000	137.000	529.000	93.400	1.060.000	1.137.000	2.963.400

İstiklal Savaşı sonrasında göç alan değil, aksine fakir düşen halkın iş bulmak için büyük şehirlere göç ettiği bir kaza durumunda olan Uşak'ta, bölgede iş ve işçi ihtiyacını arttıran şeker fabrikasının kuruluşuyla birlikte, şehir dışına olan göçler de durmuştur (Akın, 2001). Uşak Şeker Fabrikası, sadece Uşak'ta değil, pancar tarımı ile para kazanmaya başlayan komşu bölgelerde de, çiftçi ailelerinin ekonomik hayatını değiştirmiş ve birçok kişiye yeni iş imkânları sağlamakla birlikte, karayolu ulaşımını hızlandırarak, yeni yolların açılmasında da etkili olmuştur (Karayaman, 2010).

Fabrika kurulduktan sonra, insanların gelir seviyelerinin yükselmesiyle beraber, yaşam tarzlarında, giyim kuşamlarında, hatta eğlence anlayışlarında bile değişimler görülmeye başlamıştır. Fabrika kurulmadan önce küçük bir kaza merkezi olan Uşak'ta, sosyal hayat adına bir hareket yokken, 1927 yılında fabrika çalışanları tarafından kurulan "*Uşak Şeker Fabrikası Çalışanlar Ortaklığı Kooperatifi*" sayesinde, fabrika alanında sinema, gazino, misafirhane, satış mağazaları ve bazı spor tesisleri açılmıştır (Akın, 2001; Karayaman, 2010). Ayrıca, Türkiye'nin ilk şeker fabrikası olmasından dolayı, sanatla alakalı gençlerin staj dönemlerini geçirdiği bir okul işlevi de yüklenmiştir (Akın, 2001; Karayaman, 2010).

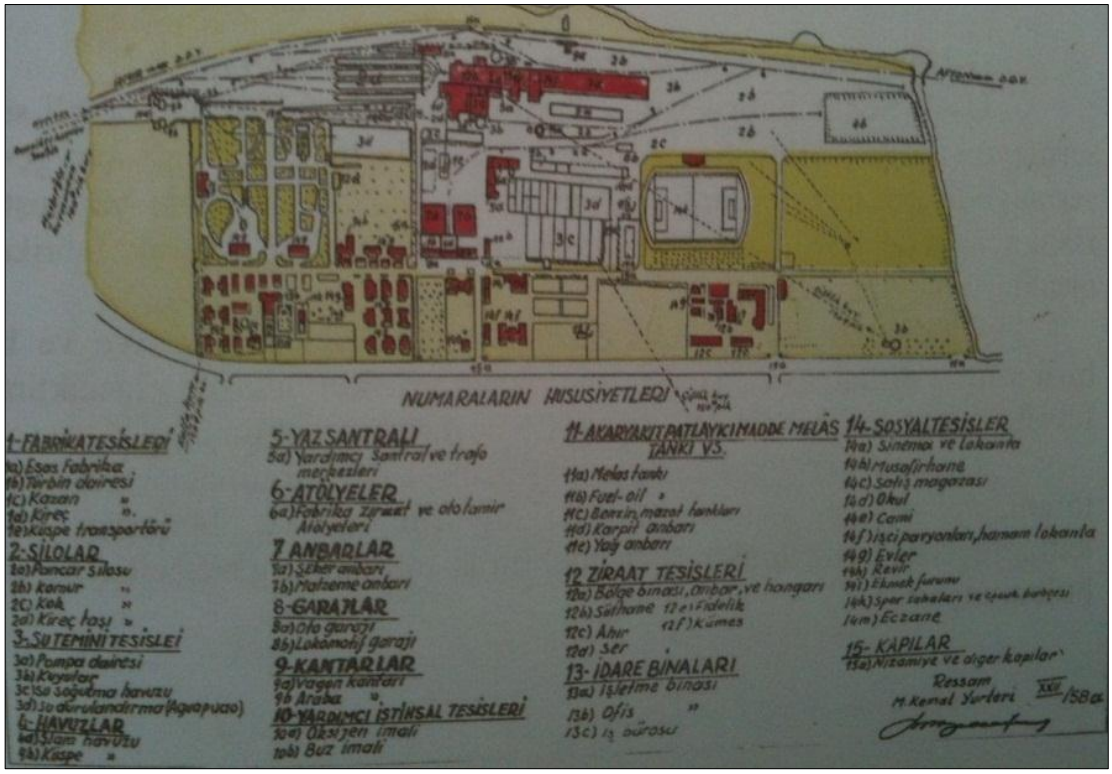

Şekil 4.421 Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası yerleşim planı (Karayaman, 2010)

İlk olarak, 1926 yılında inşa edilen ana fabrikası binası, birkaç atölye ve kazan dairesiyle faaliyete başlayan işletme, 1980'li yıllara kadar sürekli eklenen binalarıyla, gitgide büyüyerek günümüze ulaşmıştır. Uşak Şeker Fabrikası gayrimenkul envanteri bilgileri listesine göre (Tablo 4.4) işletme sahası içinde; sanayi tesisi, sosyal tesis ve lojman gibi farklı nitelikte, yaklaşık doksan yapı tespit edilmiştir. Bu yapıların dışında, ahır ve çiftliklere ayrılan alanlar da bulunmaktadır.

Kargir, çelik konstrüksiyon, betonarme ve ahşap gibi farklı yapım sistemleriyle inşa edilen yapılar, genel olarak tek katlı olmakla birlikte; lojman, misafirhane, işletme binası, ana fabrika binası ve bazı ambarlarda, kat sayısı ikiye üçe çıkartılmıştır. Yalnızca, 1971 yılında inşa edilen ve sekiz daireli iki bloktan oluşan lojman binası, dört katlı olarak tasarlanmıştır. Günümüzde, işletme sahası içindeki yapılardan büyük bir kısmı faaliyet gösterirken, lojman, süthane, ahır, çalmar, samanlık gibi yapılardan oluşan çiftlik alanı, harap durumda ve kullanılmamaktadır.

Şekil 4.422 Harap durumda olan çiftlik

Şekil 4.423 Harap durumda olan çiftliğin iç mekanı

Şekil 4.424 Harap durumda olan çiftliğin çatı örtüsü

Tablo 4.4 Uşak Şeker Fabrikası gayrimenkul envanteri bilgileri listesi (Uşak Şeker Fabrikası inşaat birimi)

Bina Sıra No	**Bina Adı**	**Cinsi**	**İnşa Yılı**	**Yapı Türü**	**Kat Adedi**	**Kapalı Alan**	**Mevcut Durum**
1	Fabrika Binası	Sanayi Tesisi	1926	Kargir Çelik Kons.	2	5200	Kullanılıyor
2	Türbin Dairesi	Sanayi Tesisi	1931	Kargir	1	452	Kullanılıyor
3	Kazan Dairesi	Sanayi Tesisi	1926	Kargir Çelik Kons.	1	667	Kullanılıyor
4	Kireç Dairesi	Sanayi Tesisi	1934	Kargir Çelik Kons.	2	368	Kullanılıyor
5	İşletme Binası	Sosyal Tesis	1970	Betonarme	3	879	Kullanılıyor
6	Şeker Ambarı (1)	Sanayi Tesisi	1931	Betonarme	2	4328	Kullanılıyor
7	Şeker Ambarı (2)	Sanayi Tesisi	1943	Kargir	1	1778	Kullanılıyor
8	Sakarat Fabrikası	Sanayi Tesisi	1934	Kargir	2	1900	Kullanılmıyor
10	Melas Tankları	Sanayi Tesisi	1969	Kargir + Çelik+ Beton	2	920	Kullanılıyor
11	Meydan	Sanayi Tesisi	1945	Kargir	2	315	Kullanılıyor
17	Lokomotf Garajı	Sanayi Tesisi	1938	Kargir	1	325	Kullanılmıyor
18	İspirto Fabrikası Mal.Ambarı	Sanayi Tesisi	1931	Beton Kargir	3	1707	Kullanılmıyor
19	Atölye	Sanayi Tesisi	1926	Kargir	1	775	Kullanılıyor
21	Pancar Siloları	Sanayi Tesisi		Beton Kargir		9600	Kullanılıyor
24	Yedek Su Yangın Havuzu	Sanayi Tesisi	1937	Beton		3600	Kullanılıyor

Tablo 4.4'ün devamı

Bina Sıra No	**Bina Adı**	**Cinsi**	**İnşa Yılı**	**Yapı Türü**	**Kat Adedi**	**Kapalı Alan**	**Mevcut Durum**
27	Küspe Kurutma Binası	Sanayi Tesisi	1978	Çelik Konstr.	2	1032	Kullanılmıyor
28	Şeker Ambarı	Sanayi Tesisi	1952	Kargir	1	1068	Kullanılıyor
29	Şeker Ambarı	Sanayi Tesisi	1952	Kargir	1	1068	Kullanılıyor
30	Ziraat Aletleri Tamir Atöly.	Sanayi Tesisi	1926	Kargir	1	295	Kullanılıyor
33	Buzhane	Sanayi Tesisi	1940	Kargir	1	146	Kullanılmıyor
34	Su Durultma Havuzu	Sanayi Tesisi	1933	Beton	1	4900	Kullanılıyor
35	Su Soğutma Havuzu	Sanayi Tesisi	1933	Beton	1	4850	Kullanılıyor
40	Stadyum	Sosyal Tesis	1952	Çim Saha	1	12600	Kullanılıyor
44	İşçi Pavyonu	Misafirhane	1944	Kargir	1	437	Kullanılıyor
45	Hamam	Sosyal Tesis	1941	Kargir	1	220	Kullanılıyor
47	Lojman	Lojman	1940	Kargir	1	180	Kullanılıyor
51	Cami	Sosyal Tesis		Betonarme	1	400	Kullanılıyor
52	1.Bekar Pavyonu	Misafirhane	1943	Kargir	1	364	Kullanılıyor
55	Sera	Sosyal T.	1944	Kargir	1	280	Kullanılıyor
57	Misafirhane		1976	Betonarme	2	914	Kullanılıyor
59	Revir	Sosyal Tesis	1940	Betonarme	1	846	Kullanılıyor
60	Pancar Analiz Labr.	Sanayi Tesisi	1977	Çelik Konstr.	1	232	Kullanılıyor

Tablo 4.4'ün devamı

Bina Sıra No	Bina Adı	Cinsi	İnşa Yılı	Yapı Türü	Kat Adedi	Kapalı Alan	Mevcut Durum
65	1.Apart Lojmanı	Lojman	1934	Betonarme	3	1020	Kullanılıyor
66	Memur Evl 6 blok dublex	Lojman	1943	Kargir	2	1776	Kullanılıyor
69	Ofis Binası	Sosyal Tesis	1937	Betonarme	2	1046	Kullanılıyor
70	Sinema Binası	Sosyal Tesis	1951	Kargir	1	240	Kullanılıyor
71	Lokanta	Sosyal Tesis	1951	Kargir	1	515	Kullanılıyor
73	8 Daireli 2 Apartman	Lojman	1971	Betonarme	4	2048	Kullanılıyor
74	Memur Evl.2 Blok Dublex	Lojman	1947	Kargir	2	610	Kullanılıyor
75	Memur Evl.2 kat/ 3 Blok	Lojman	1949	Kargir	2	1290	Kullanılıyor
76	Usta Evi Tek Katlı İkiz	Lojman	1944	Kargir	1	1156	Kullanılıyor
81	Lojman+ Ofis Çiftlik	Sanayi Tesisi	1944	Kargir	1	192	Kullanılmıyor
82	Lojman Çiftlik	Sanayi Tesisi	1944	Kargir	1	154	Kullanılmıyor
83	Süthane	Sanayi Tesisi	1979	Kargir	1	90	Kullanılmıyor
84	Ahır	Sanayi Tesisi		Kargir	1	130	Kullanılmıyor
85	Ahır At	S anayi Tesisi		Kargir	1	840	Kullanılmıyor
88	Samanlık	Sanayi Tesisi		Ahşap	1	243	Kullanılmıyor
90	Salaş Çiftlik	Sanayi Tesisi			1		Kullanılmıyor
91	Ahır Öküz	Sanayi Tesisi		Kargir	1	280	Kullanılmıyor

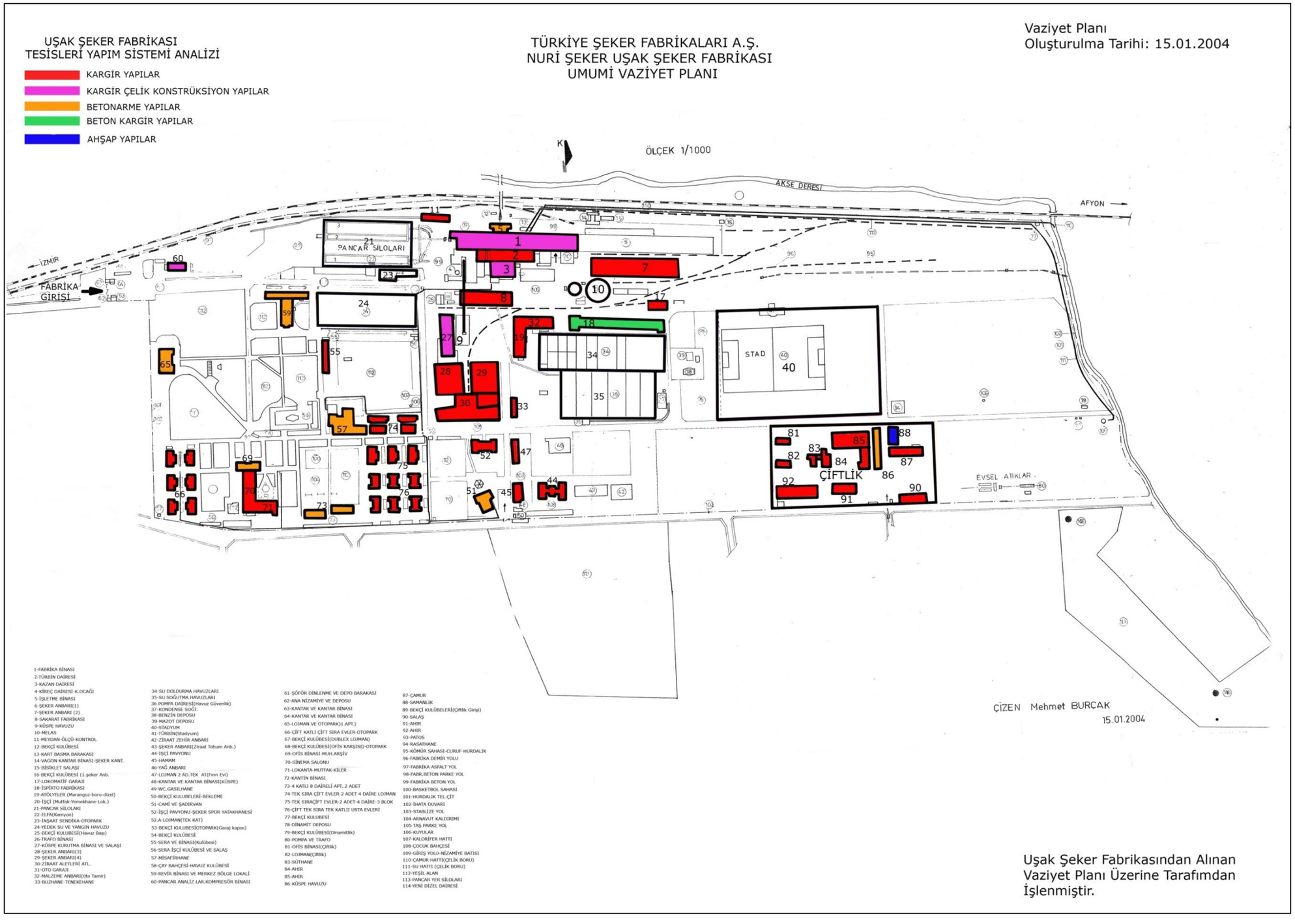

Şekil 4.425 Uşak Şeker Fabrikası işletme sahasında bulunan yapıların yapım sistemi analizi (Fabrikadan alınan vaziyet planı üzerine, gayrimenkul envanteri listesindeki bilgiler işlenerek oluşturulmuştur)

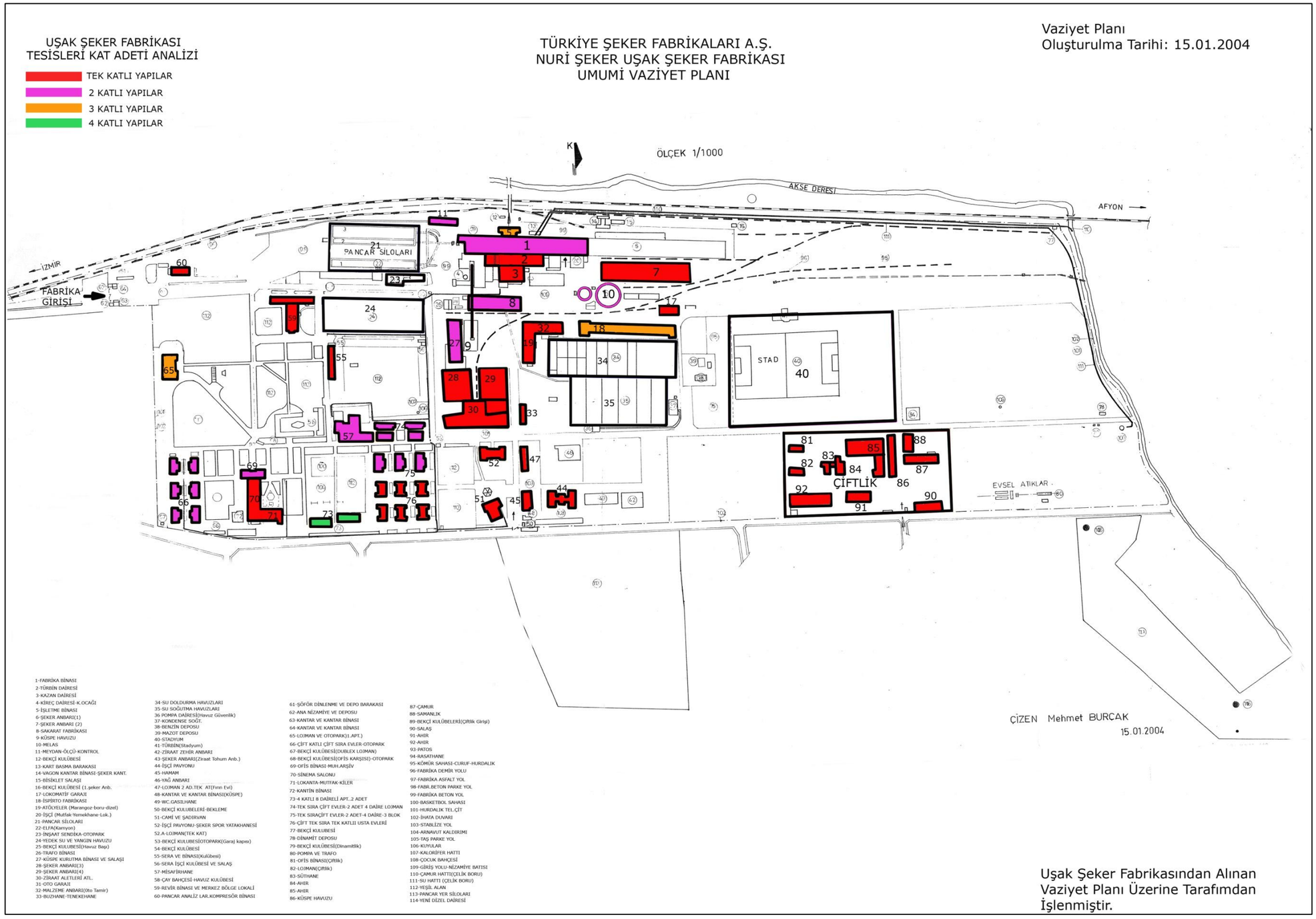

Şekil 4.426 Uşak Şeker Fabrikası işletme sahasında bulunan yapıların kat adedi analizi (Fabrikadan alınan vaziyet planı üzerine, gayrimenkul envanteri listesindeki bilgiler işlenerek oluşturulmuştur)

Pancar analiz laboratuvarı; 280 dekarlık bir arazide yayılan Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası'nın girişinde, 232 m^2 kapalı alana sahip ve 1977 yılında inşa edilen tek katlı bir yapıdır (Ek 2 - belge no:22).

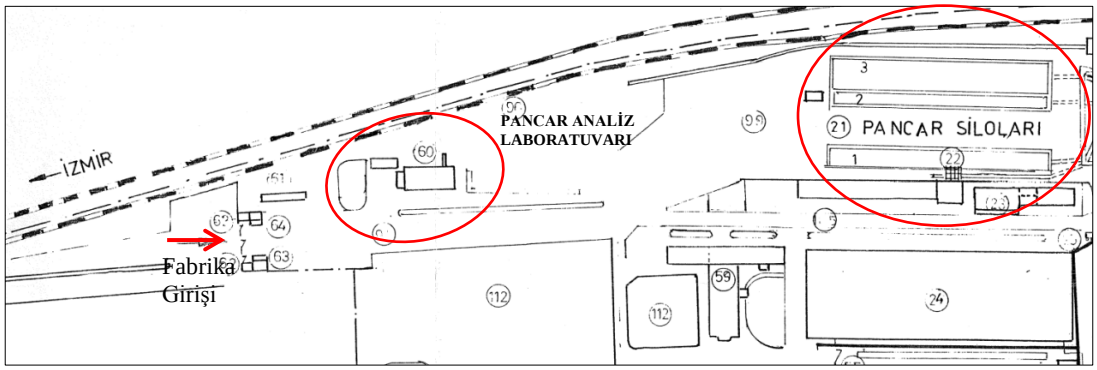

Şekil 4.427 Uşak Şeker Fabrikası pancar analiz laboratuvarı ve pancar silolarının fabrika içindeki konumu (Şeker Fabrikadan alınan harita üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

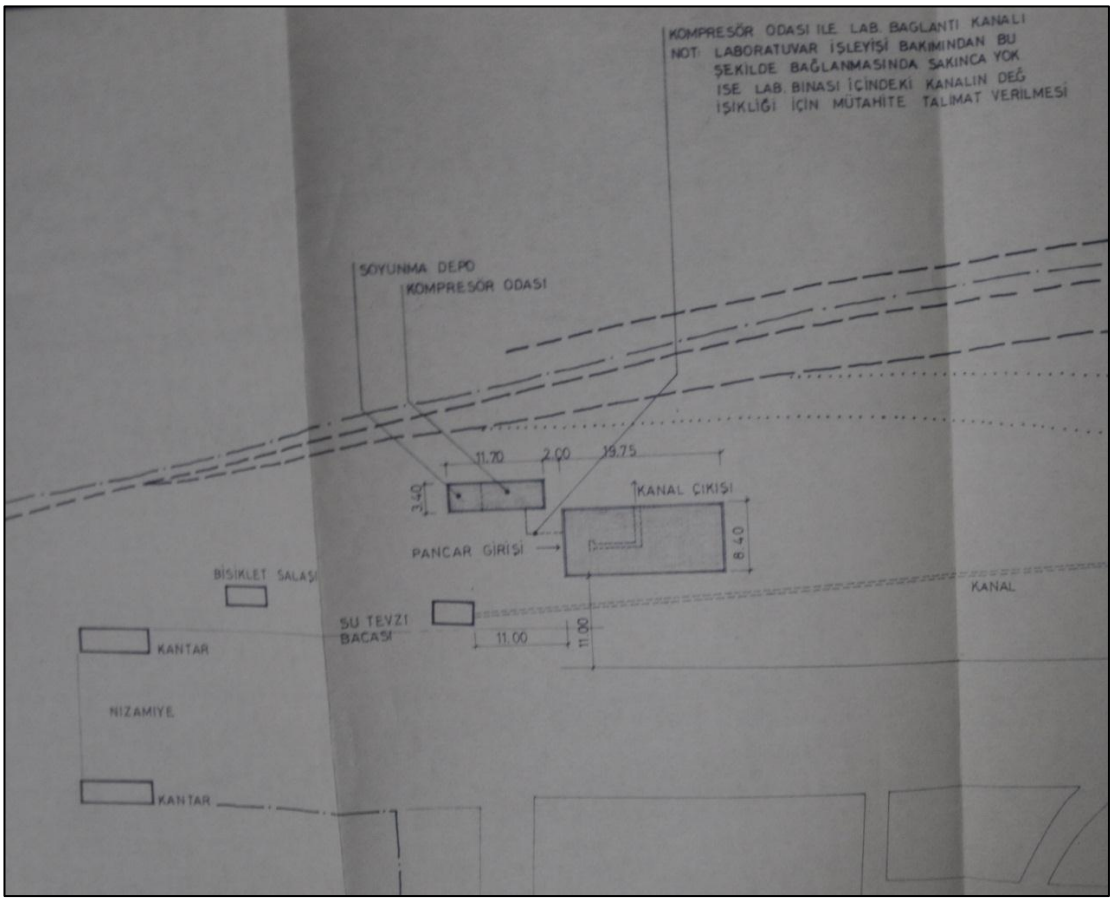

Şekil 4.428 Pancar analiz laboratuvarı vaziyet planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Şekil 4.429 Fabrikanın girişi

Şekil 4.430 Pancar analiz laboratuvarı kompresör binası

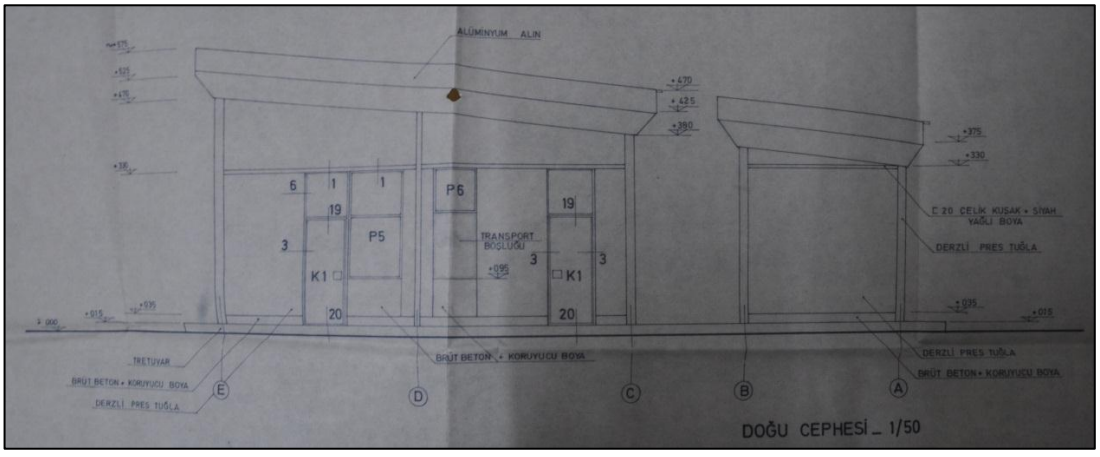

Şekil 4.431 Pancar analiz laboratuvarı doğu cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

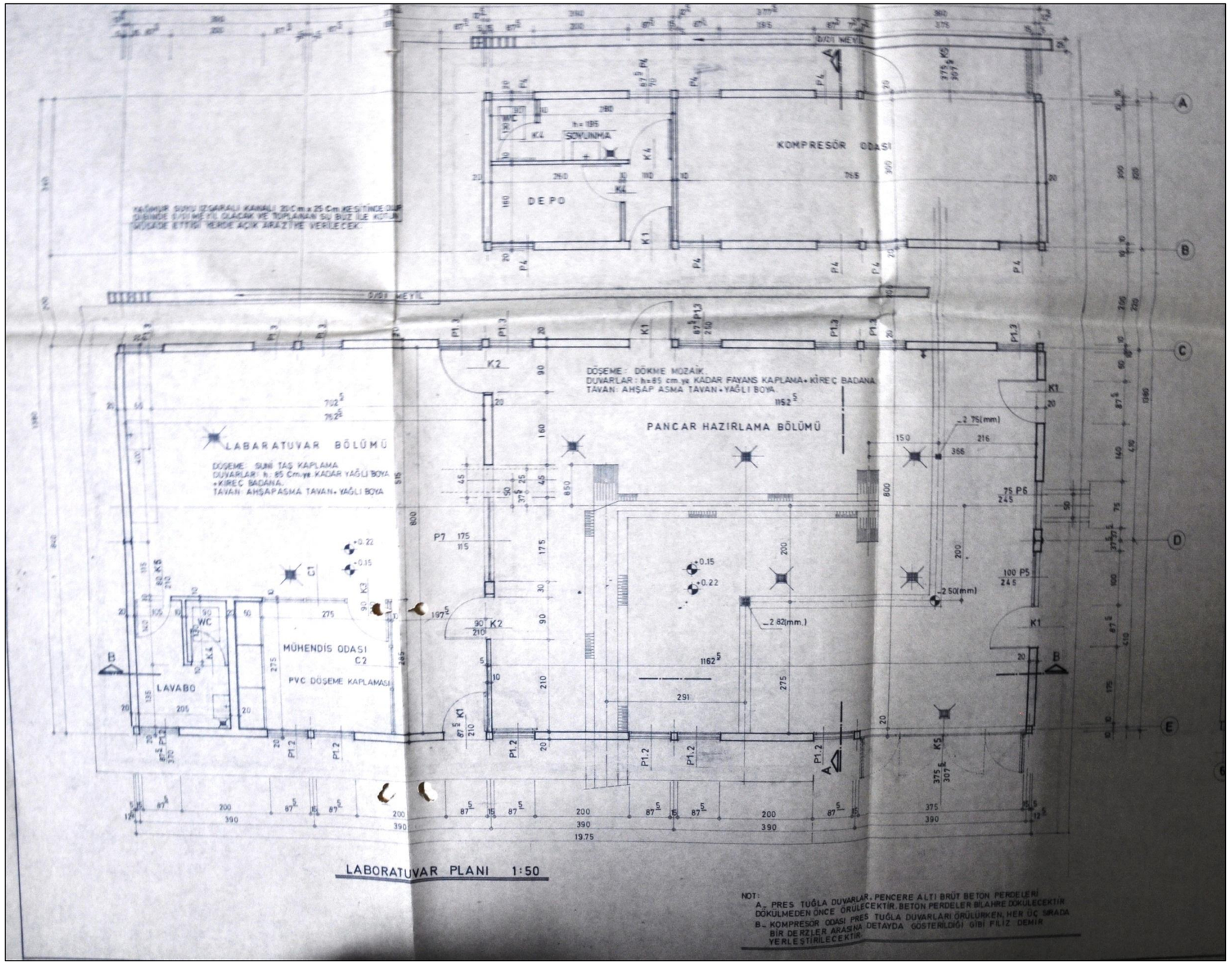

Şekil 4.432 Pancar analiz laboratuvarı kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Meydan ve ana fabrika binası; pancar analiz laboratuvarından geçen pancarlardan şeker üretimi, meydan bölümü ile ana fabrika binasında yapılan ham fabrika işlemleri ve rafineri bölümlerinden oluşmaktadır. Meydan bölümünde, fabrikaya ulaşan pancarlar kontrollü olarak, günlük işletmeye veya silolara yönlendirilmektedir.

Şekil 4.433 Meydan amirliği

Ölçü, kontrol ve kantar birimlerinden oluşan Uşak Şeker Fabrikası meydan amirliği binası, iki katlı kargir bir yapı olup, toplam kapalı alanı 315 m^2'dir. Meydan bölümünde, silolardan su püskürtme kafaları (elfalar) aracılığıyla bir kanal içerisine gönderilen pancarlar yüzdürülerek fabrikaya doğru taşınır. Daha sonra, bu hat üzerindeki pancar ayar çarkı, ot tutucu (pancarla birlikte gelen otları tutar) ve taş tutucu (pancarla birlikte gelen taşları tutar) ile temizlenen pancarlar, işlenmeye hazır hale getirilir.

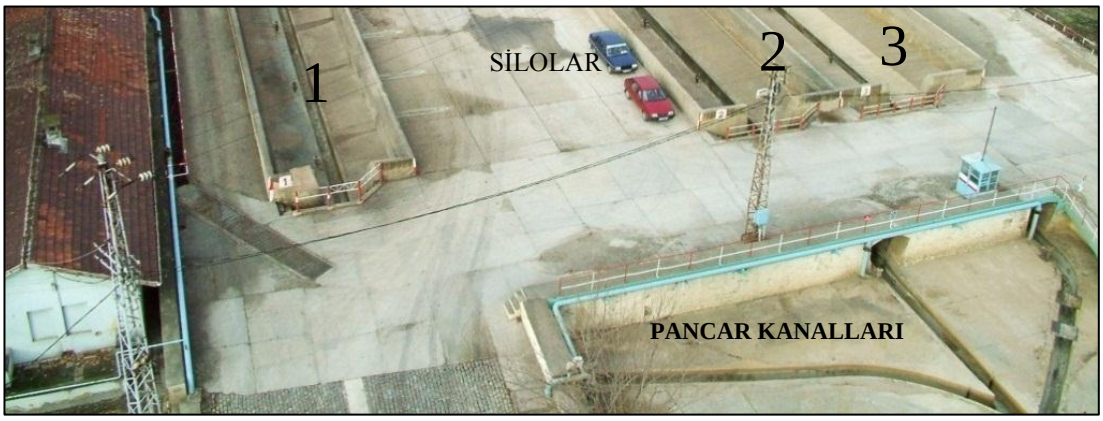

Şekil 4.434 Silolardan fabrikaya geçişte kullanılan pancar kanalları

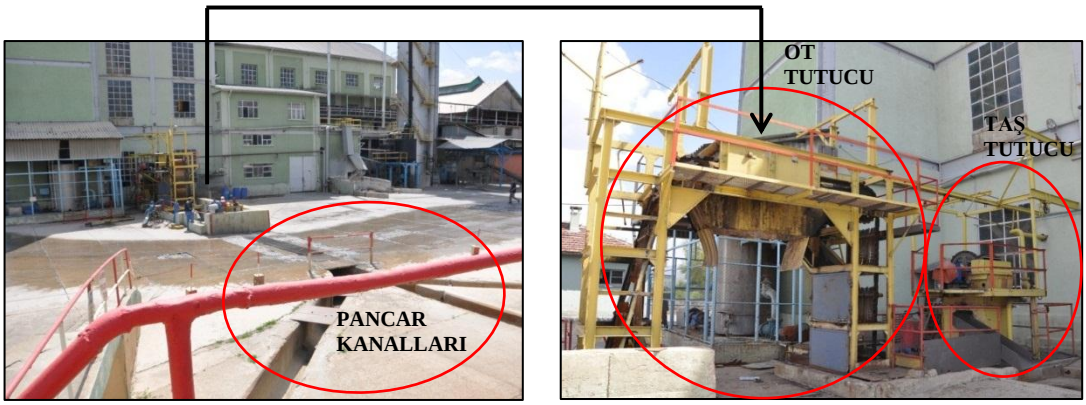

Şekil 4.435 Pancarları taş ve ot tutuculara taşıyan pancar kanalları

16.665 m² kapalı alana sahip ana fabrika binasında, günlük beş yüz ton işleme kapasitesiyle üretime başlayan tesis, geçirdiği tadilatlarla üretimini arttırmış ve günde 1800 ton pancar işlenen bir kapasiteye ulaşmıştır (Uşak Şeker Fabrikası Müdürlüğü).

Şekil 4.436 Şeker üretiminin yapıldığı ana fabrika binası

Şeker Cami; fabrika alanından ayrılan 241 ada 7 parsel üzerinde, cami yaptırma derneği tarafından inşa edilen, 170 m^2 büyüklüğünde taş yığma bir yapıdır (Ek 1-ruhsatname no:5). 1958 yılında inşa edilen cami, sivri pencere kemerlerinde ve iç mekânda kullanılan çinileri ile Birinci Ulusal Mimarlık döneminden de izler

taşımaktadır. Bazı yapı detayları ile Osmanlı dönemi cami anlayışının görüldüğü yapı, içinde şadırvanı da bulunan, geniş bir bahçe içinde yer almaktadır. 02.04.2010 tarih ve 390 sayılı karar ile tescillenen yapı, 1. grup koruma derecesine sahiptir (Uşak Belediyesi koruma uygulama denetleme bürosu [KUDEB]).

Şekil 4.437 Cami ön (giriş) cephesi ve bahçesindeki şadırvan

Şekil 4.438 Cami sağ yan cephesi ve sağ yan cepheye bitişik minare

Cephelerinde kesme taş malzeme kullanılan kare planlı cami, büyük bir kubbe ve mahfil bölümünü örten üç küçük kubbeden oluşan harim bölümü ile sütunlar üzerine oturan, yuvarlak kemerli bir son cemaat bölümünden oluşmaktadır. Şeker Cami'ye ait özgün projeden alınan şekil 4.440'ta görüldüğü gibi, son cemaat yeri üç gözlü

olarak tasarlanmış fakat uygulama sırasında iki göz daha eklenen cami, biraz daha büyütülmüştür.

Şekil 4.439 Cami ön (giriş) cephesi

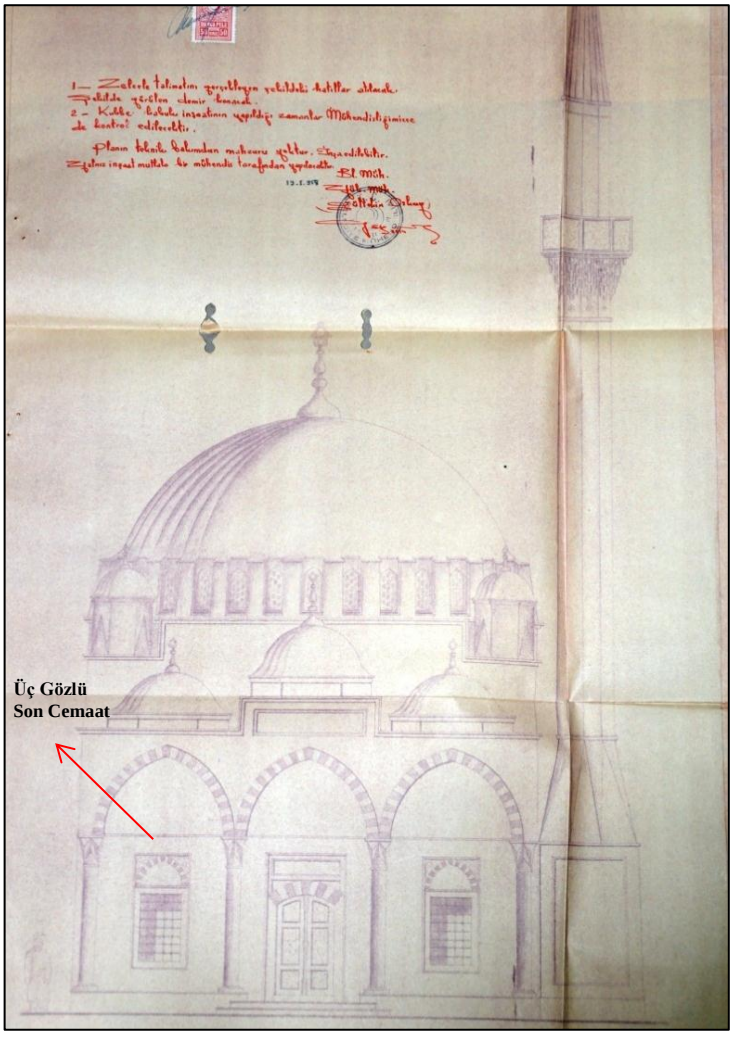

Şekil 4.440 Şeker Cami ön cephe projesi

Şekil 4.441 Cami doğu cephesi

Fabrika ana binası, pancar analiz laboratuvarı ve Şeker Cami dışında, işletme sahasında yer alan Cumhuriyet dönemi yapıları, aşağıdaki resimlerde görülmektedir.

Şekil 4.442 Uşak Şeker Fabrikası işçi pavyonu

Şekil 4.443Uşak Şeker Fabrikası işçi pavyonu iç mekânı

Şekil 4.444 Uşak Şeker Fabrikası hamam binası ön cephesi

Şekil 4.445 Uşak Şeker Fabrikası malzeme ambarı

Şekil 4.446 Uşak Şeker Fabrikası malzeme ambarı çatı örtüsü

Şekil 4.447 Uşak Şeker Fabrikası misafirhane binası

Şekil 4.448 Dublex ikiz evler – iki blok ve toplam dört daire

Şekil 4.449 Usta evi olarak bilinen tek katlı ikiz evler giriş cephesi – altı blok ve toplam on iki daire

Şekil 4. 450 İki katlı ikiz evler giriş cephesi – üç blok ve toplam on iki daire

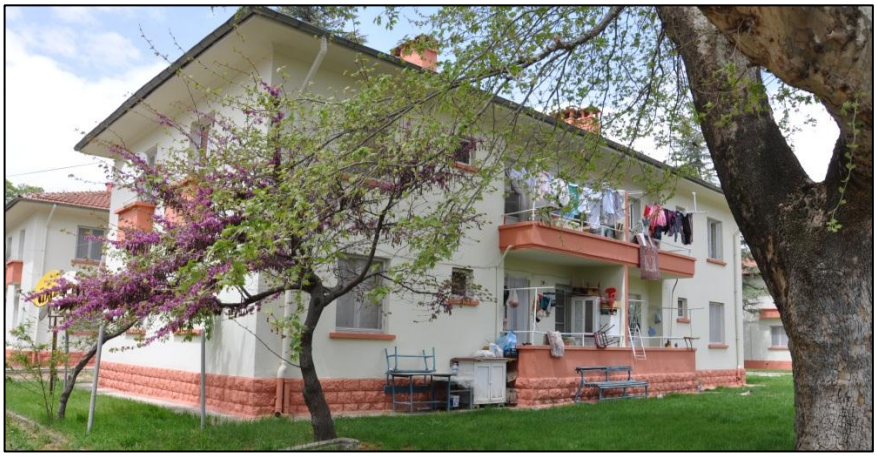

Şekil 4.451 İki katlı ikiz evler arka cephesi – üç blok ve toplam on iki daire

Şekil 4.452 Tek katlı - toplam iki daireli lojman binası

Şekil 4.453 Dört katlı memur lojmanları - iki blok ve toplam on altı daire

Şekil 4.454 Dört katlı memur lojmanları - iki blok ve toplam on altı daire

Şekil 4.455 Uşak Şeker Fabrikası üst düzey personel lojmanı

Şekil 4.456 Dublex ikiz evler - altı blok ve toplam on iki daire

Şekil 4.457 Dublex ikiz evler - altı blok ve toplam on iki daire

Şekil 4.458 Dublex ikiz evler giriş kapısı

Şekil 4.459 Uşak Şeker Fabrikası ofis binası

Şekil 4.460 Uşak Şeker Fabrikası sinema salonu ve lokanta binası

Şekil 4.461 Uşak Şeker Fabrikası sera binası

Şekil 4.462 Revir binası ve merkez bölge şefliği

Şekil 4.463 Uşak Şeker Fabrikası inşaat servisi

4.6 Sağlık Yapıları

Uşak kent merkezinin farklı bölgelerine yayılan sağlık yapılarından; Cumhuriyet Dönemi'nin temsilcisi niteliğinde olan en önemli yapılar ise Uşak Devlet Hastanesi bünyesinde yer almaktadır.

4.6.1 Uşak Devlet Hastanesi

Cumhuriyet Mahallesi'nde, İzmir-Ankara yoluna cephesi olan 730 ada üzerinde konumlanan Uşak Devlet Hastanesi, Gedikzade Mehmet Efendi'nin bağışladığı geniş bir arazide, "*Memleket Hastanesi"* olarak faaliyete geçmiştir. 12 Temmuz 1915 tarihinde resmi açılışı yapılan Memleket Hastanesi, hazineye bağışlanmış ve Kütahya İl Özel İdaresine bağlı olarak çalışmaya başlamıştır (Uşak Devlet Hastanesi Başhekimliği).

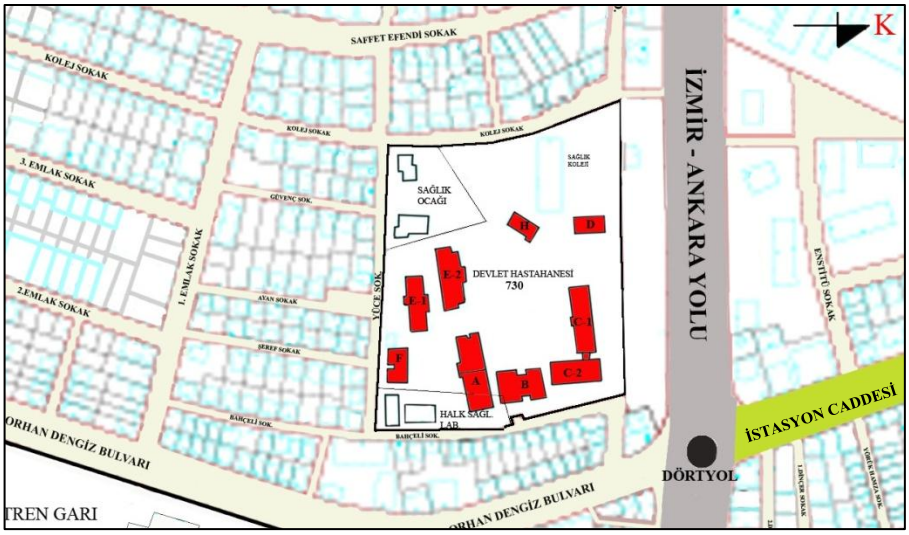

Şekil 4.464 Uşak Devlet Hastanesi'nin mevcut vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ise Yunanlıların Uşak'tan çekilirken yaktıkları hastane arazisi üzerine, tek katlı bir hastane binası (Şekil 4.467) yapılmış ve 1923 yılında yirmi beş yataklı olarak hizmet vermeye başlamıştır (Uşak Devlet Hastanesi Başhekimliği). Fakat Cumhuriyet Dönemi'nin önemli temsilcilerinden olan bu yapı da kentteki birçok mimarlık mirası gibi yıkılarak günümüze ulaşamamıştır.

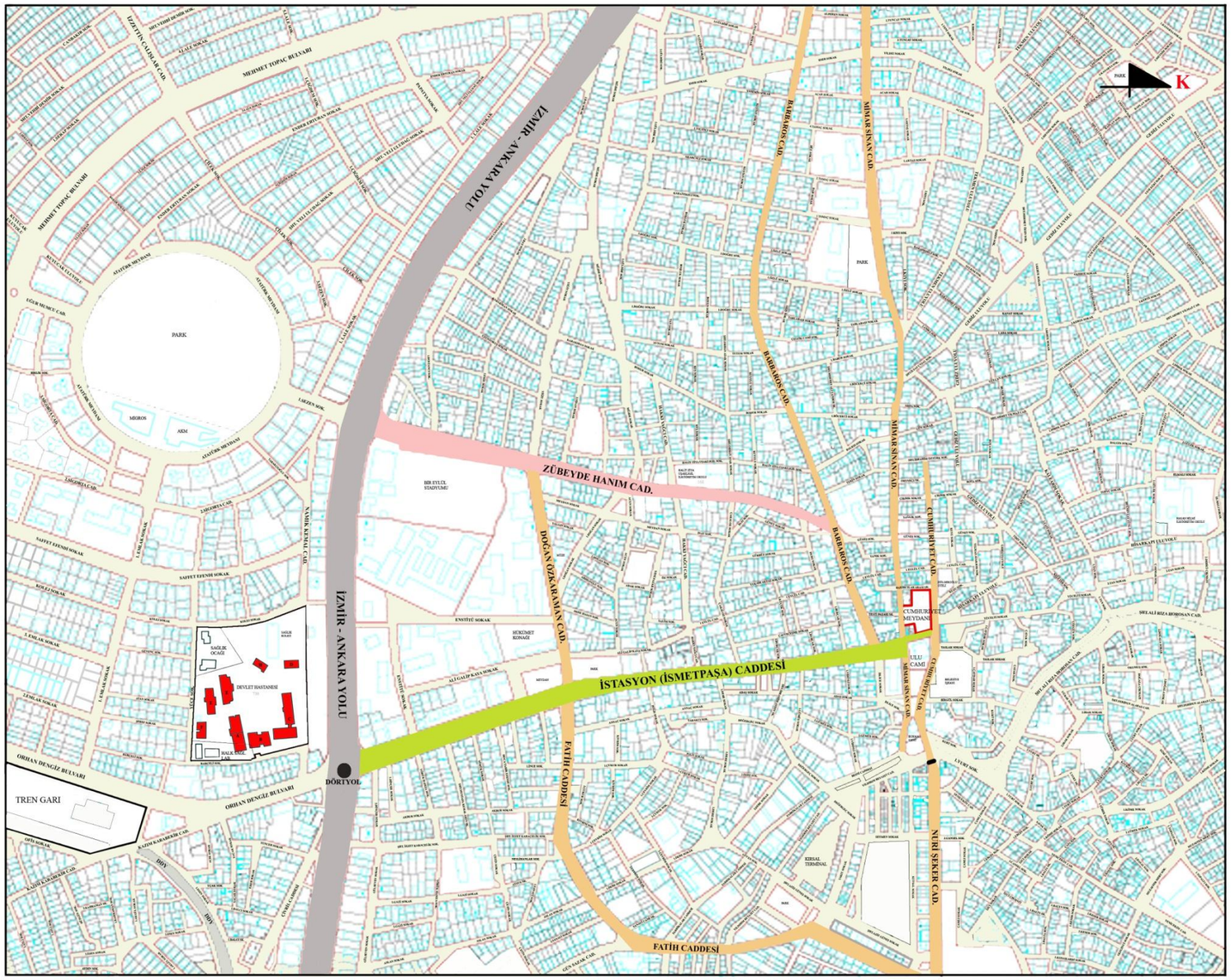

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİRÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN SAĞLIK YAPILARIN UŞAK KENT MERKEZİNDEKİ DAĞILIMI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN
ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

UŞAK DEVLET HASTANESİ C BLOK

UŞAK DEVLET HASTANESİ C BLOK

UŞAK DEVLET HASTANESİ B BLOK

UŞAK DEVLET HASTANESİ E1 ve E2 BLOKLAR

Şekil 4.465 Uşak Devlet Hastanesi'nin kent merkezindeki konumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Zamanla büyüyen hastane alanında, günümüzde birbirinden bağımsız veya birbirine köprüler ile bağlanan on adet yapı tespit edilmiştir. Bu yapılardan, tez çalışması kapsamında incelenen E1 blok 1945 yılında, E2 blok 1955 yılında, C1 blok olarak bilinen 50 yataklı devlet hastanesi binası ise 1962 yılında faaliyete geçmiştir (Tablo 4.5).

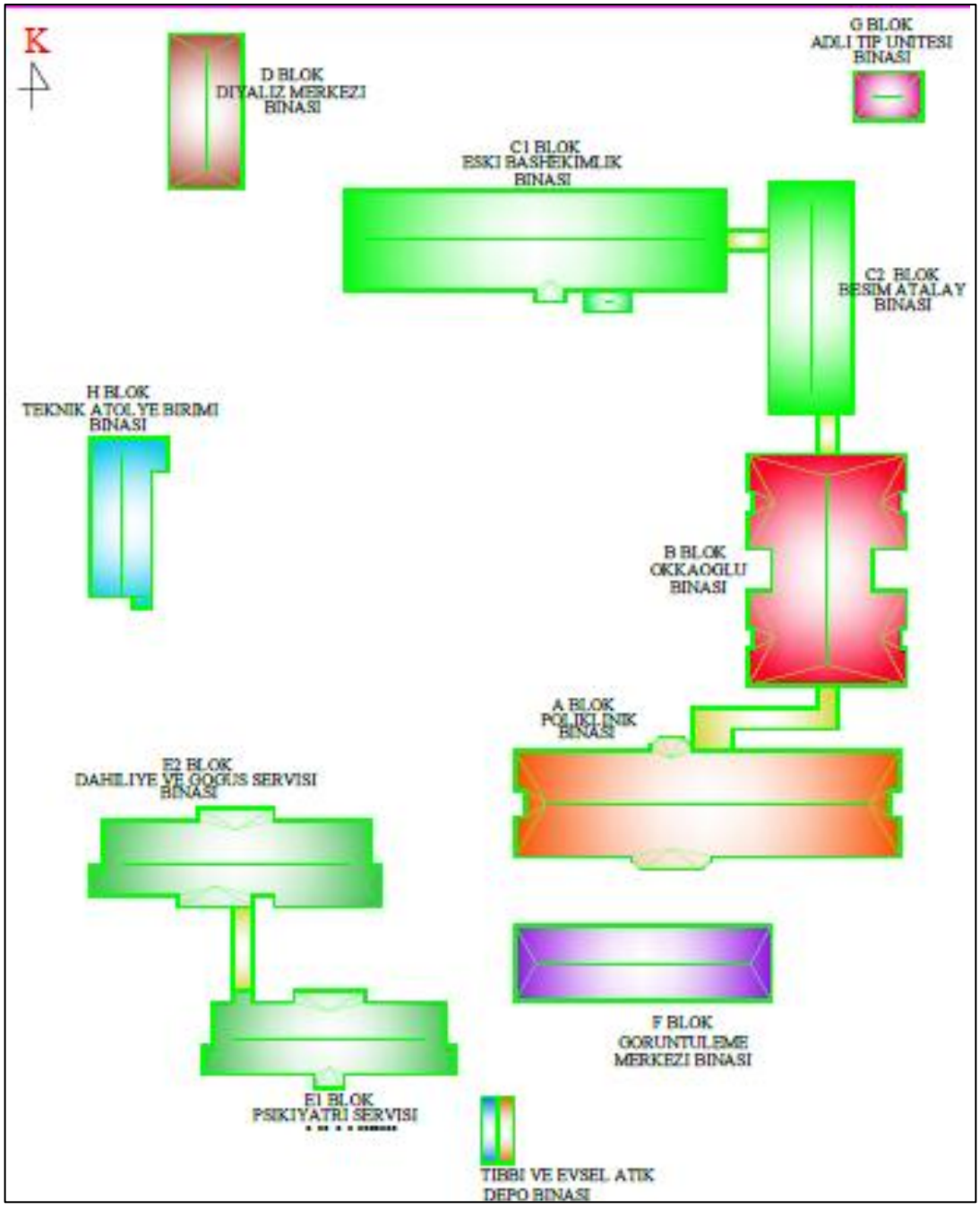

Şekil 4.466 Uşak Devlet Hastanesi mevcut yerleşim planı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Şekil 4.467 Günümüze ulaşamayan tek katlı Memleket Hastanesi binası (Uşak Devlet Hastanesi Başhekimliği)

1954 yılına kadar Özel İdare tarafından idare edilen ve "*Memleket Hastanesi"* olarak bilinen hastane, aynı yıl Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlanarak, "*Devlet Hastanesi"* adını almıştır (Uşak Devlet Hastanesi Başhekimliği).

Tablo 4.5 Uşak Devlet Hastanesi'nin mevcut ve yıkılan binalarına ait bilgiler (Uşak Devlet Hastanesi Başhekimliği)

UŞAK DEVLET HASTANESİ BİNALARI VE EK ÜNİTELERİ					
	Hizmete Açılış Yılı	Yaşı	Oturum Alanı	Kapalı Alan	Arsa Alanı
UŞAK DEVLET HASTANESİ ANA BİNA VE EK BİNALARI TOPLAMI	1915		5224,36	18697	20.213
E1 BLOK ANA BİNA	1945	65	558	1116	
E2 BLOK DAHİLİYE VE GÖĞÜS SERVİS BİNASI	1955	65	576	1152	
C1 BLOK BESİM ATALAY BİNASI	1962	57	520,5	2174	
C2 BLOK ESKİ BAŞHEKİMLİK BİNASI	1974	57	552,5	2210	
G BLOK ADLİ TABİPLİK BİNASI	1990	20	70	70	
H BLOK ATÖLYE	1990	20	198	198	
A BLOK POLİKLİNİK BİNASI	1990	13	1172,2	5831	
D BLOK DİYALİZ BİNASI	1999	11	253	253	
B BLOK OKKAOĞLU EK BİNA	2000	10	899,16	4843	
F BLOK GÖRÜNTÜLEME MERKEZİ BİNASI	2006	4	425	850	

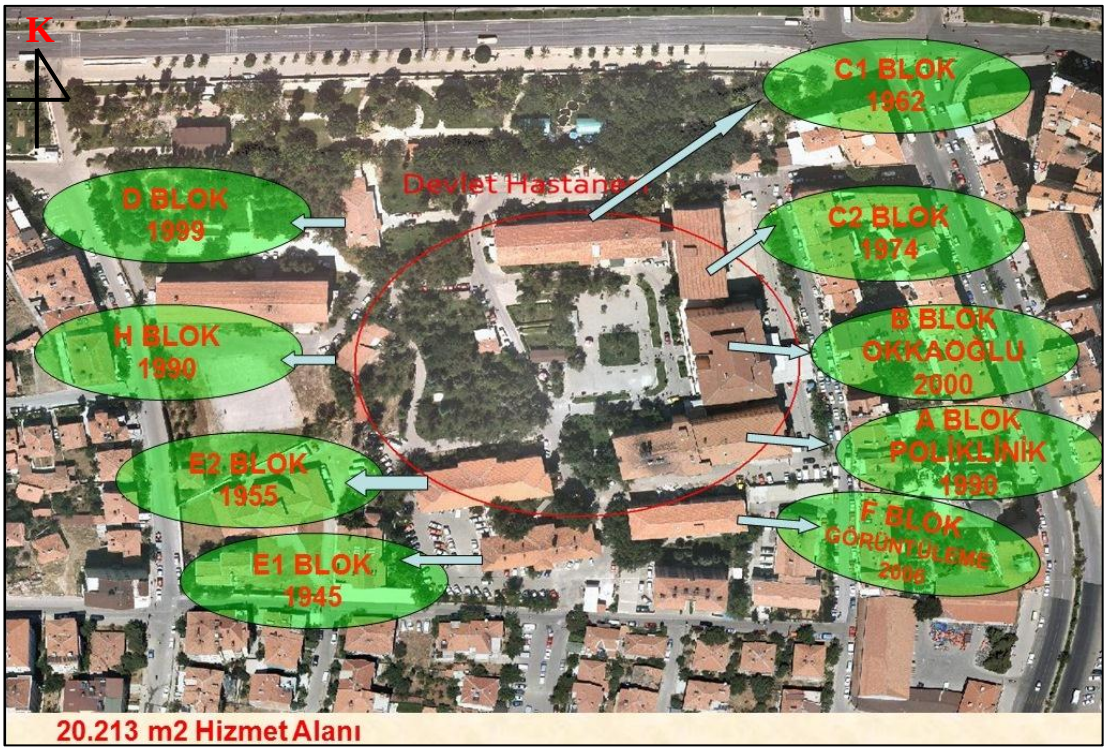

Şekil 4.468 Uşak Devlet Hastanesi yerleşim planı (Uşak Devlet Hastanesi Başhekimliği)

50 Yataklı Devlet Hastanesi Binası (C1 Blok): Müteahhitliğini Cevdet Çakmakçı'nın üstlendiği, 24.9.1956 ruhsat tarihli yapı, 1962 yılında faaliyete geçmiştir (Ek 2 - belge no:24). Tuğla duvar dolgulu betonarme karkas yapı, döşeme üzerine oturtma beşik çatı ile örtülmüş ve marsilya kiremitle kaplanmıştır. Orijinal hali ile oldukça modernist bir yapıdır.

Şekil 4.469 C1 blok özgün kuzey cephesi (Uşak il yıllığı, 1973)

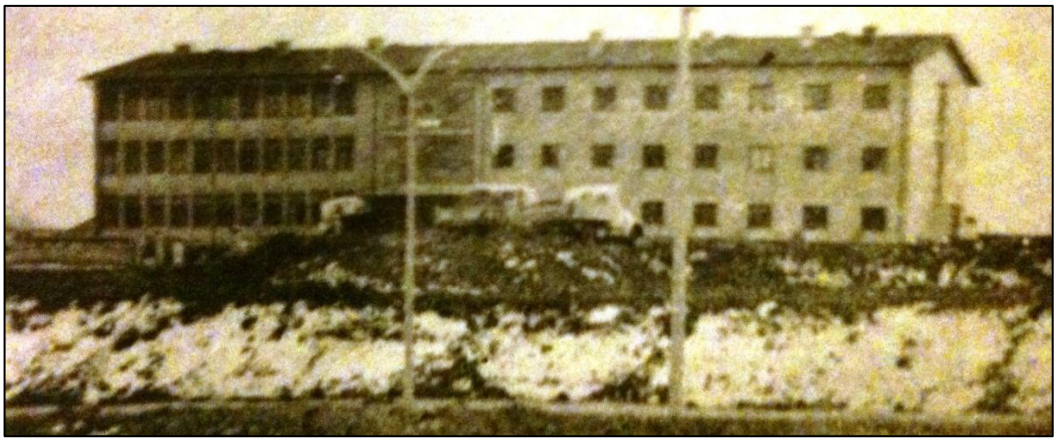

Şekil 4.470 Yapının inşası tamamlandığı yıllarda kuzey cephesi (Uşak il yıllığı, 1967)

Şekil 4.471 Uşak Devlet Hastanesi'nin 1950'li yılların sonunda hazırlanan vaziyet planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Yapının, 1956 yılında hazırlanan uygulama projesi mahal listesine göre; cephelerde takviye harçlı serpme sıva uygulaması, iç mekânda ise normal kireç harçlı sıva uygulaması yapılmıştır. Ayrıca, bodrum üzeri üç kattan oluşan yapının, tüm döşemeleri ve merdiven çekirdeği mozaik malzeme ile kaplanmıştır (Ek 2 - belge no:25). Kuzey ve güney cephelerde, ana giriş aksının bir tarafında dikey nervürler arasına alınan dikdörtgen pencereler kullanılırken, diğer tarafta ise kare pencereler kullanılmıştır (Şekil 4.472).

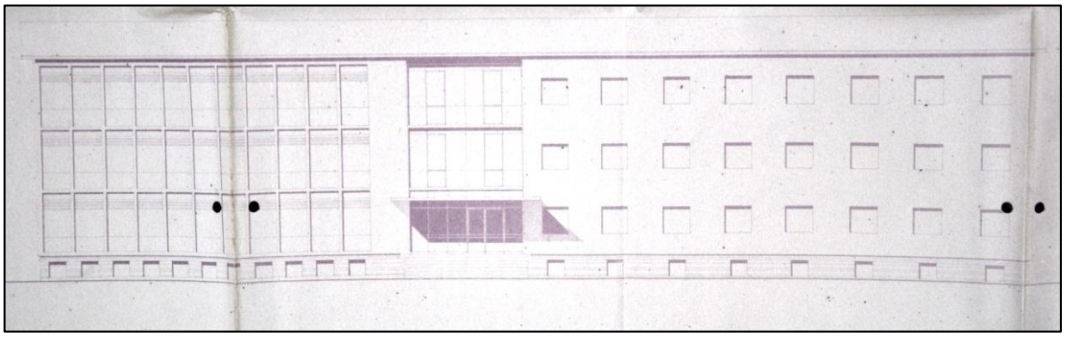

Şekil 4.472Yapının uygulama projesinden alınan kuzey cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Yapının özgün cephesi (Şekil 4.470) ile mevcut cepheleri karşılaştırıldığında, büyük ölçüde orijinalliğini kaybettiği görülmektedir. Yapılan tadilatlarda, birinci kattaki pencerelerinin birçoğu kapatılırken, kuzey cephedeki ana giriş ise yangın çıkışı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde güney cephe bodrum katında bulunan demir kapı, bina girişi olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.476).

Şekil 4.473 Yapının mevcut kuzey cephesi

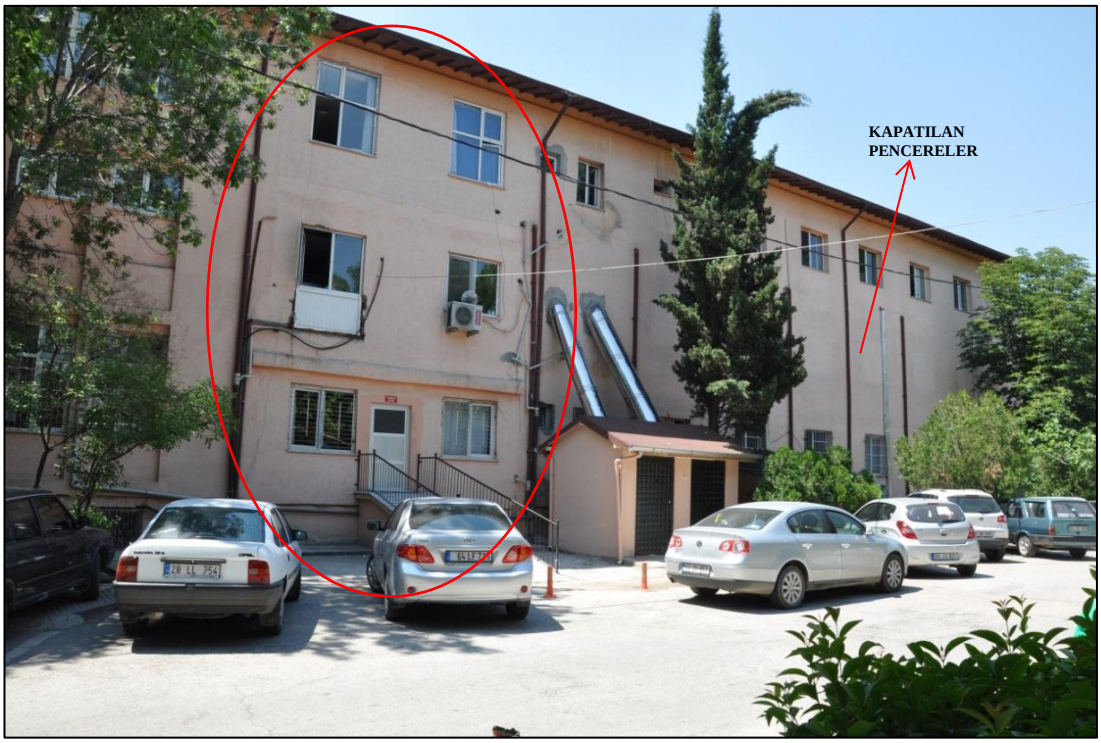

Şekil 4.474 Yapının mevcut kuzey cephesi - yangın çıkışına çevrilen özgün ana giriş

Şekil 4.475 Kuzey cephedeki ana giriş saçağı ve pencere izi

Şekil 4.476 Yapının güney cephedeki mevcut girişi

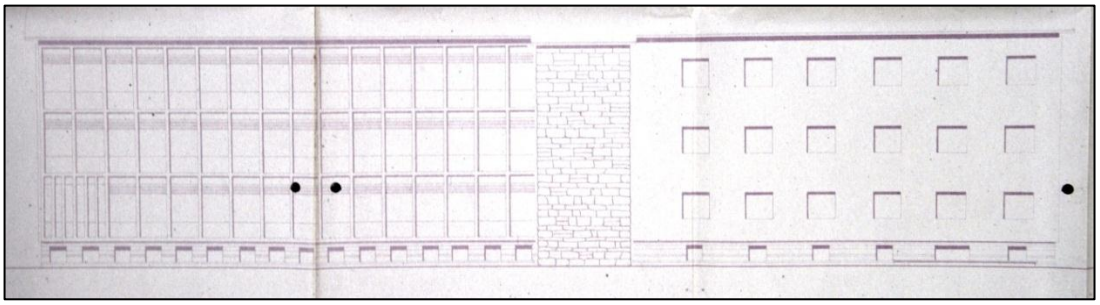

Şekil 4.477 Yapının uygulama projesinden alınan güney cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Şekil 4.478 Yapının mevcut güney cephesi

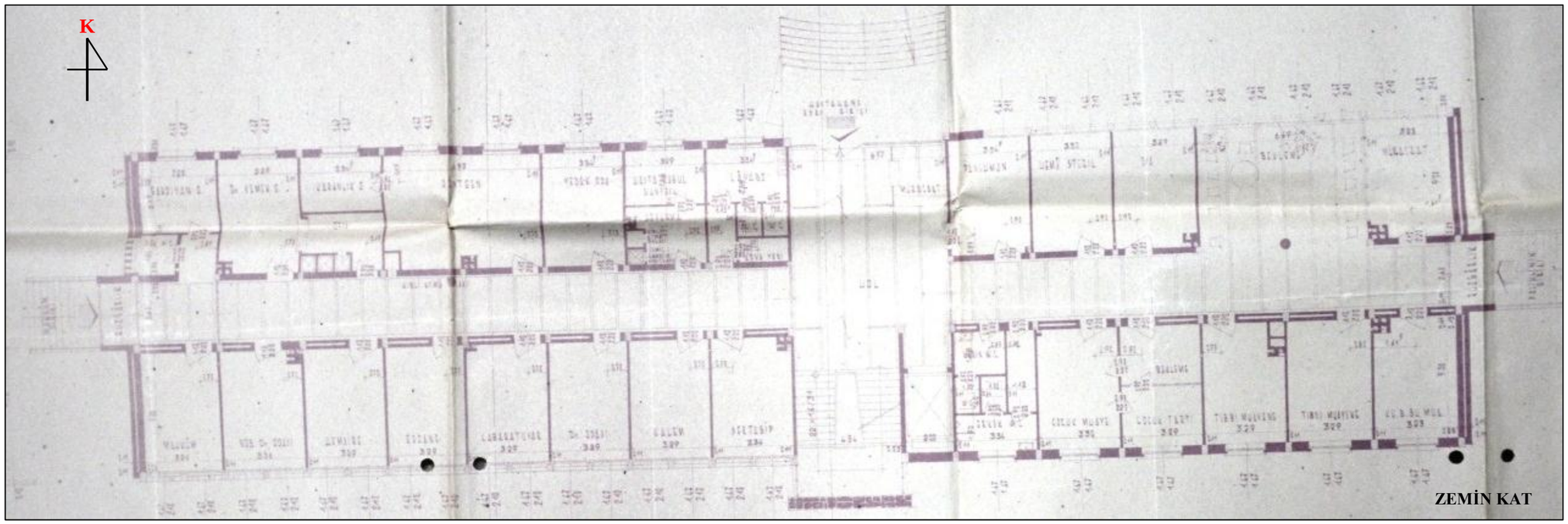

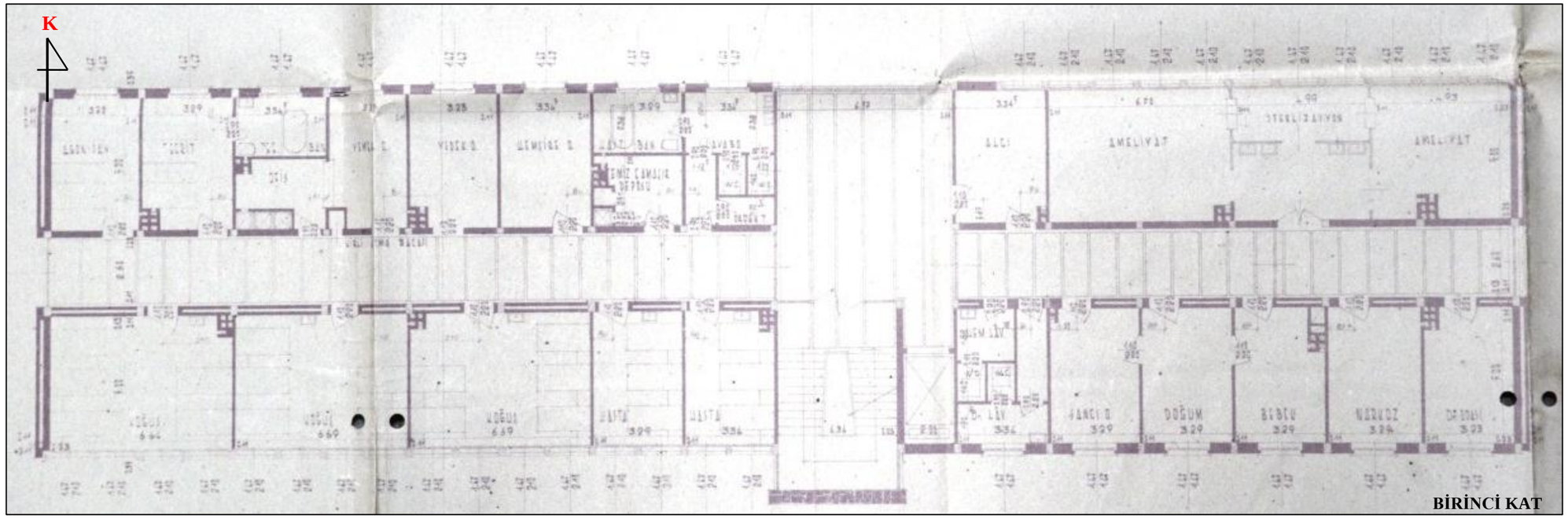

Şekil 4.479 50 yataklı devlet hastanesi binası (C1 Blok) özgün zemin kat ve birinci kat planları (Uşak Belediyesi proje arşivi)

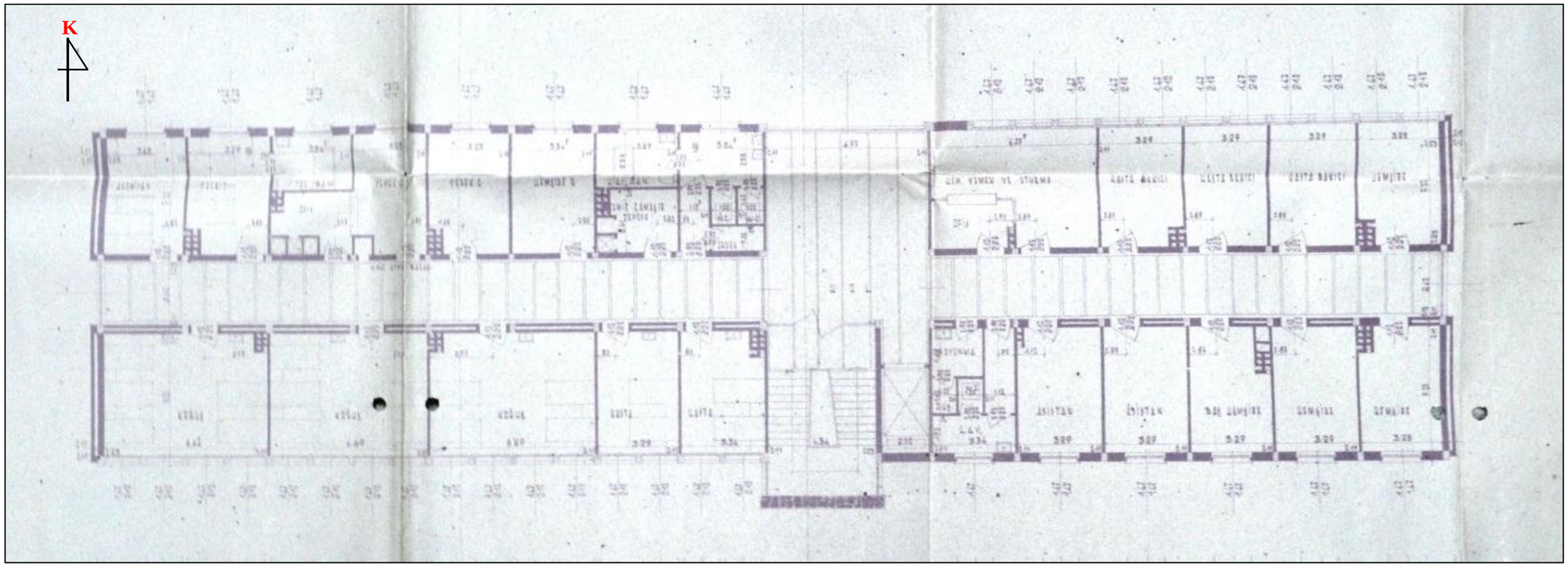

Şekil 4.480 50 yataklı devlet hastanesi binası (C1 Blok) özgün ikinci kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

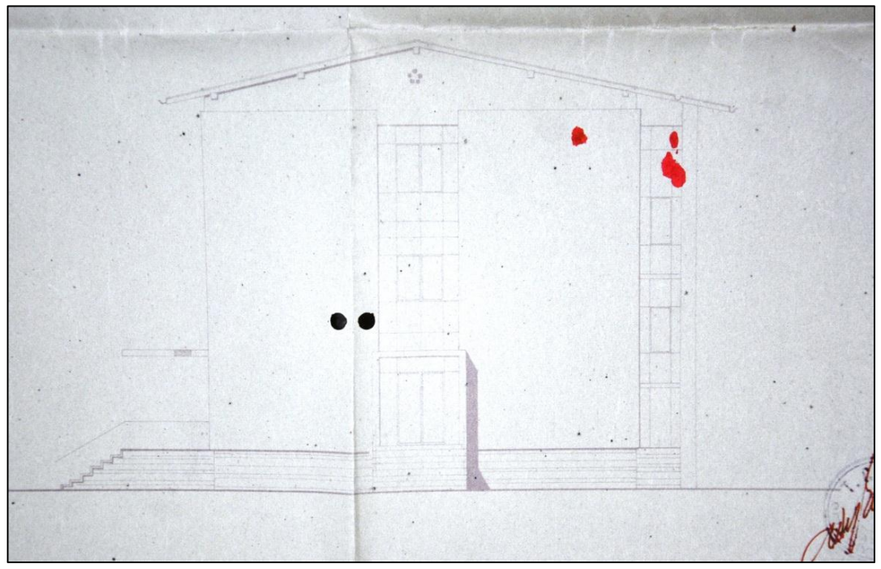

Şekil 4.481 Yapının uygulama projesinden alınan özgün batı cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

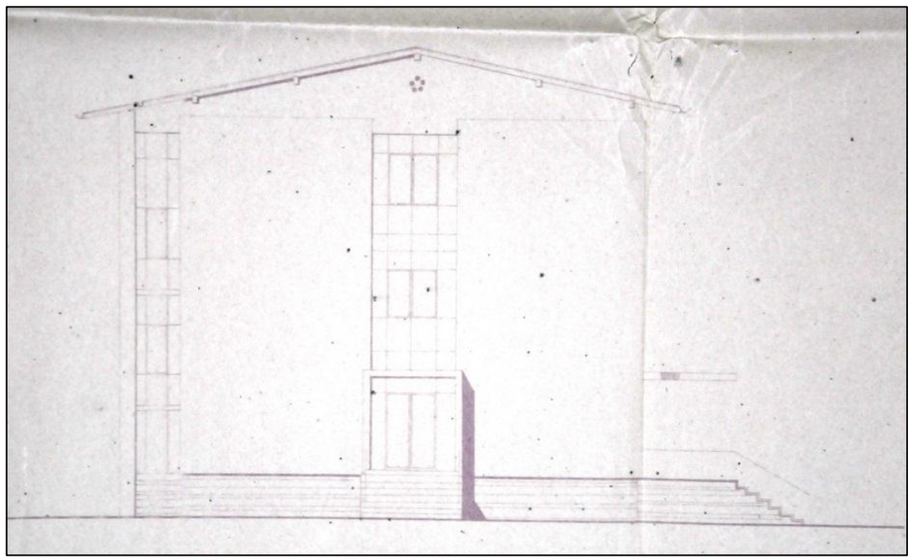

Şekil 4.482 Yapının uygulama projesinden alınan özgün doğu cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Şekil 4.481 ile şekil 4.483 karşılaştırıldığında, batı cephesindeki giriş üzerinde uzanan özgün pencere açıklığının küçültülerek, plastik bir doğrama ile kapatıldığı ve cepheye tesisat ekleri yapıldığı görülmektedir. Batı cephesinin simetriği olan doğu cephesine ise 1974 yılında hizmete açılan C2 blok'la bağlantı sağlayan bir kütle eklenmiştir.

Şekil 4.483 Yapının mevcut batı cephesi

Şekil 4.484 Yapının doğu cephesine yapılan bağlantı kütlesi

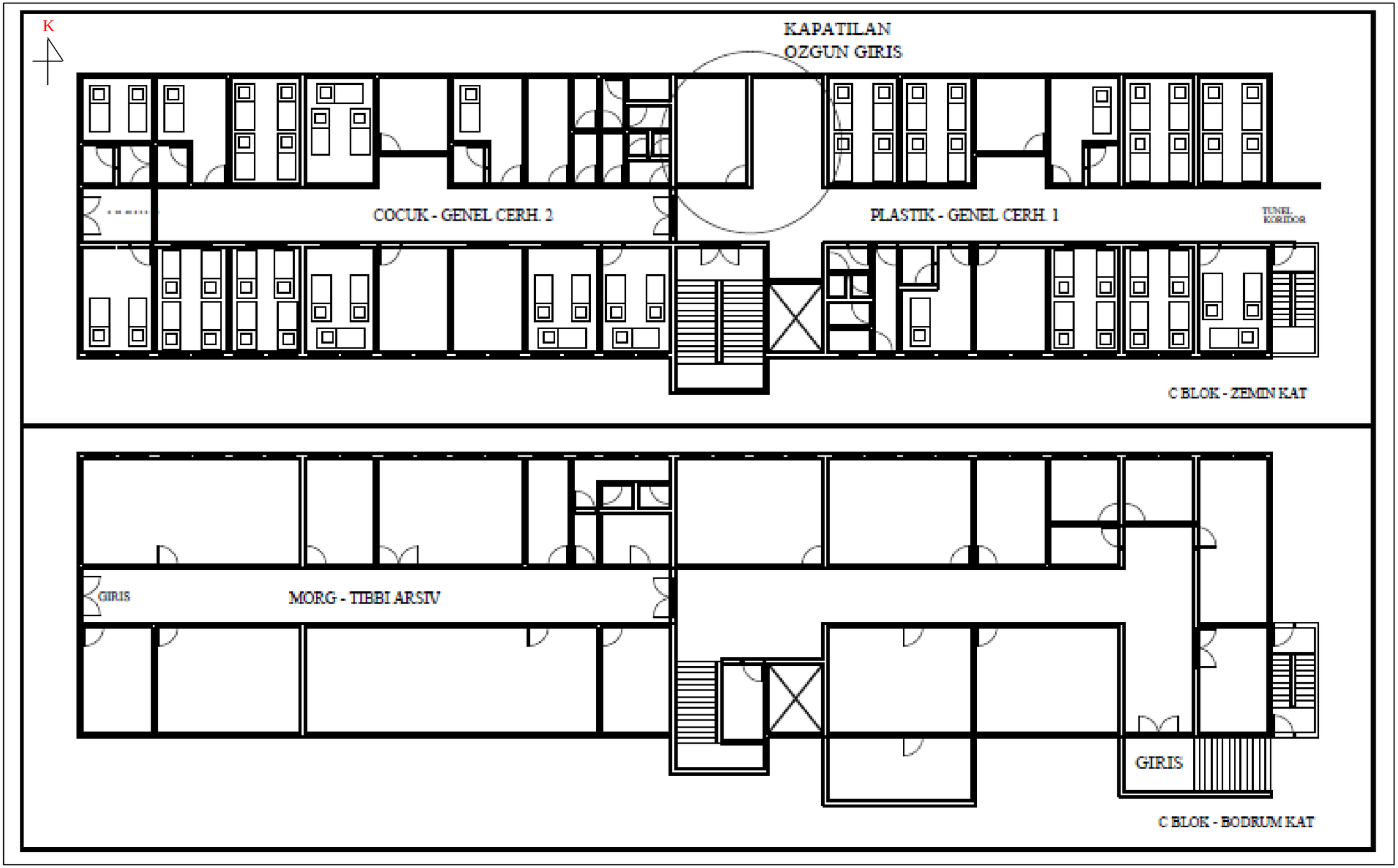

Şekil 4.485 50 yataklı devlet hastanesi binasının (C1 Blok) mevcut bodrum kat ve zemin kat planları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Şekil 4.486 50 yataklı devlet hastanesi binasının (C1 Blok) mevcut birinci kat ve ikinci kat planları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

E1 ve E2 Bloklar: 1945 yılında hizmete giren tek katlı E1 blok, hastane bünyesindeki yapıların içinde, korunarak günümüze ulaşabilmiş en eski yapıdır. 1955 yılında ise verem savaş dispanserinin göğüs bölümü olarak açılan E2 blok faaliyete geçmiştir. İki kattan oluşan E2 blokta, veremli hastalar tedavi edildiğinden, ortak bir balkon ile açık havaya açılan hasta odaları tasarlanmıştır (Şekil 4.490).

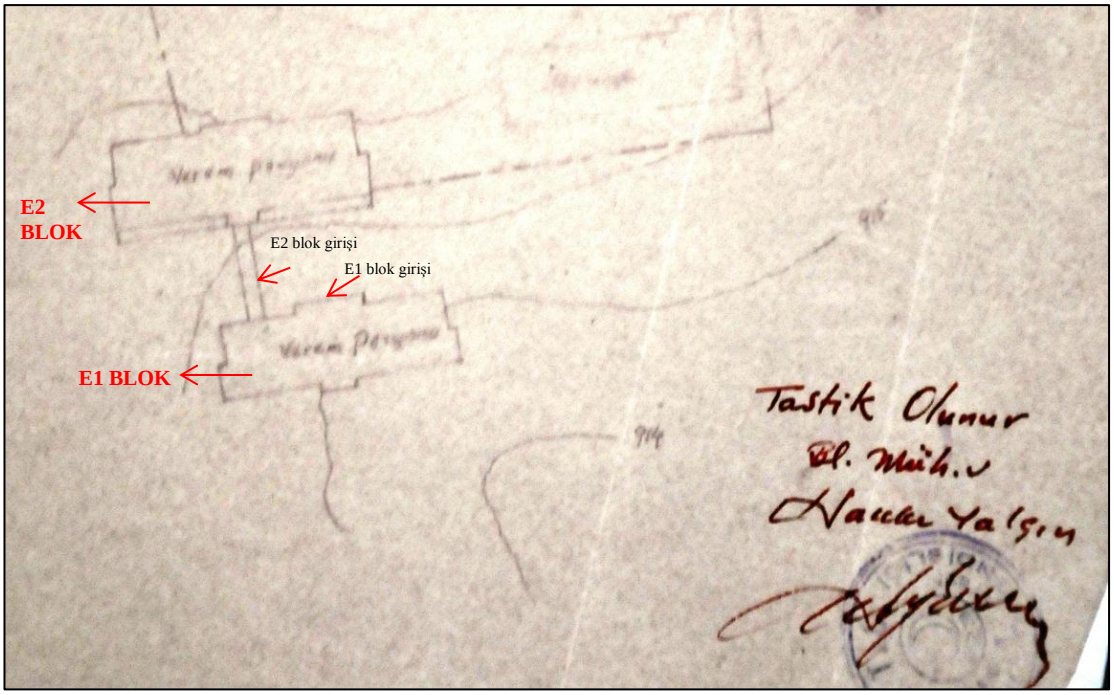

Şekil 4.487 Uşak Devlet Hastanesi'nin 1950'li yılların sonunda hazırlanan vaziyet planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

.

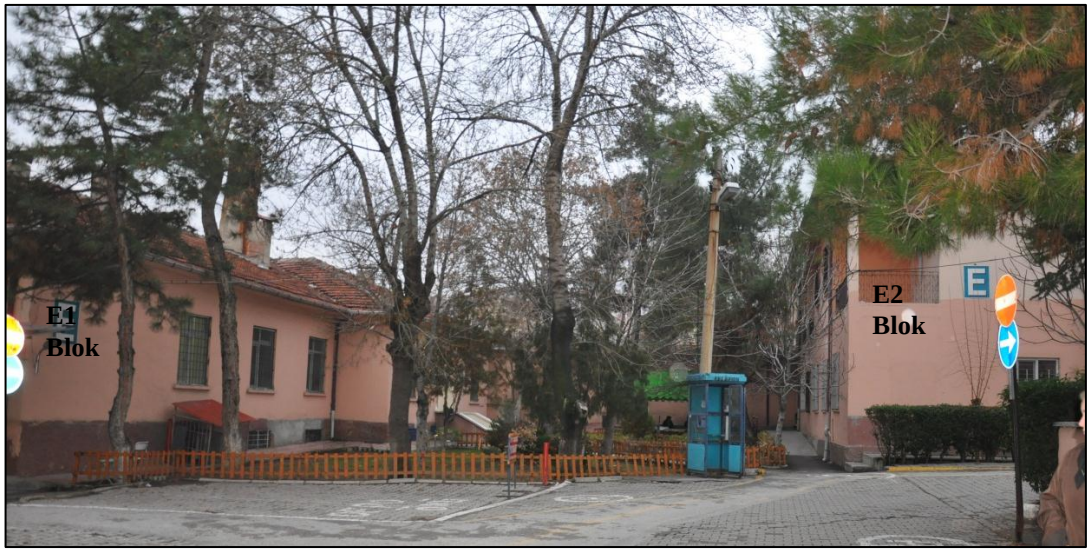

Şekil 4.488 Yeşillikler içinde ortak bir bahçeye açılan E1 ve E2 bloklar

Şekil 4.489 E1 blok ön cephesi

Şekil 4.490 E2 blok ön cephesinden bir fotoğraf – balkona açılan hasta odaları

E1 ve E2 blok arasında bağlantı sağlayan tek katlı kütle, aynı zamanda E2 blok girişi olarak kullanılmaktadır. Üzerinde bir çatı örtüsü bulunmayan kütlenin, E2 bloktan ulaşılan birinci katı ise teras olarak kullanılmaktadır.

Şekil 4.491 Bloklar arasındaki bağlantı kütlesinin ön cephesi ve E2 blok girişi

Şekil 4.492 Bloklar arasındaki bağlantı kütlesinin arka cephesi

Şekil 4.493 E1 blok mevcut kat planları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

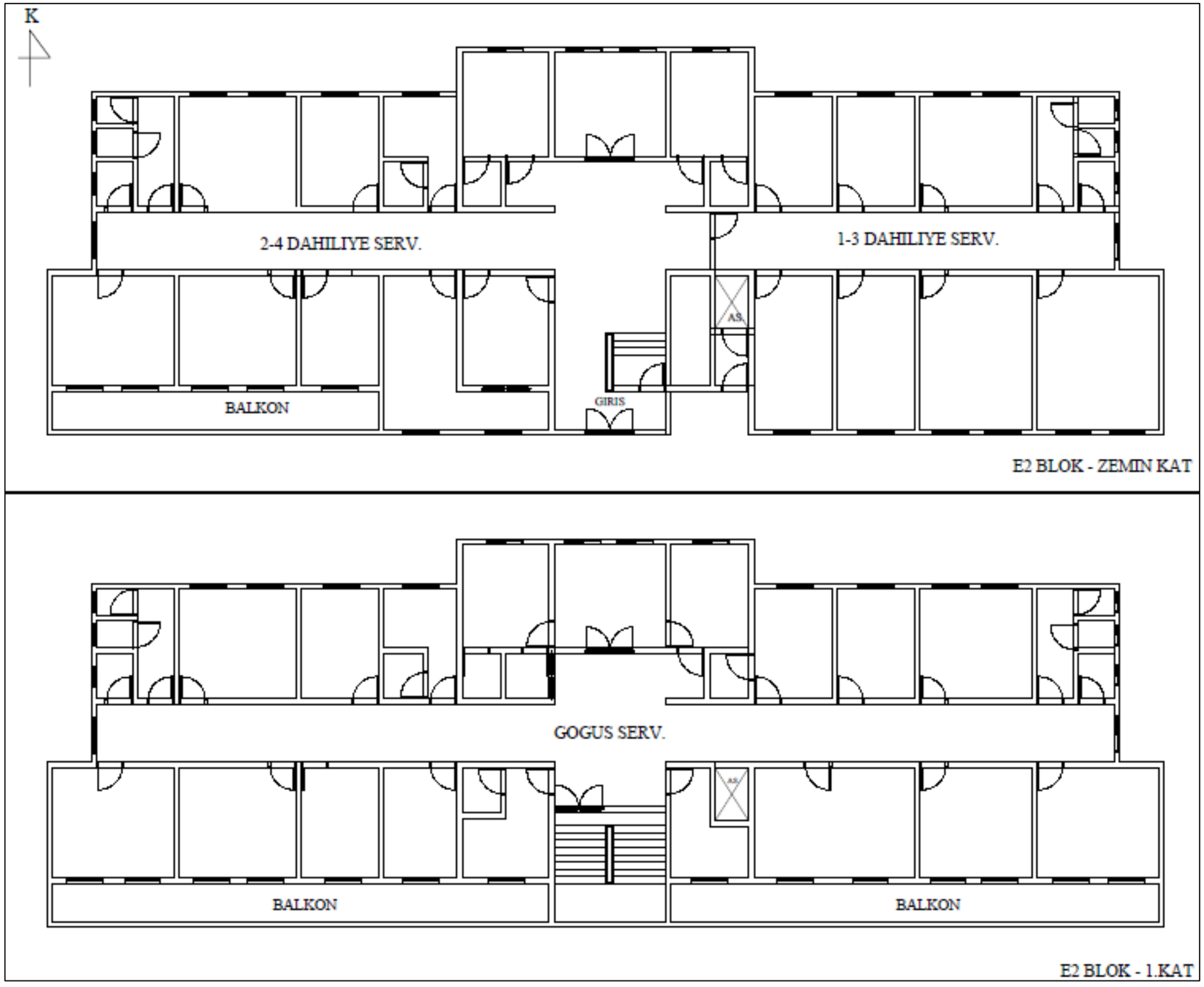

Şekil 4.494 E2 blok mevcut kat planları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

4.7 Sosyal ve Kültürel Yapılar

4.7.1 Uşak Arkeoloji Müzesi

Kurtuluş Mahallesi'nde, Doğan Özkaraman Caddesi ile 1.Doğan Sokak'ın kesişimindeki, 82 ada 30 parselde yer alan Uşak Arkeoloji Müzesi, bodrum üzeri tek kattan oluşan kargir bir yapıdır. 1966 yılında 1.kısım inşaatı bitirilen yapı (Uşak il yıllığı, 1967), 1969 yılında tamamlanmış ve teşhire hazır hale getirildiği 23 Mayıs 1970 tarihinde, Uşak Müze Müdürlüğü olarak halkın hizmetine açılmıştır (http://www.kultur.gov.tr/genel/SanalMuzeler/UsakArkeolojiMuzesi/tr/default.html).

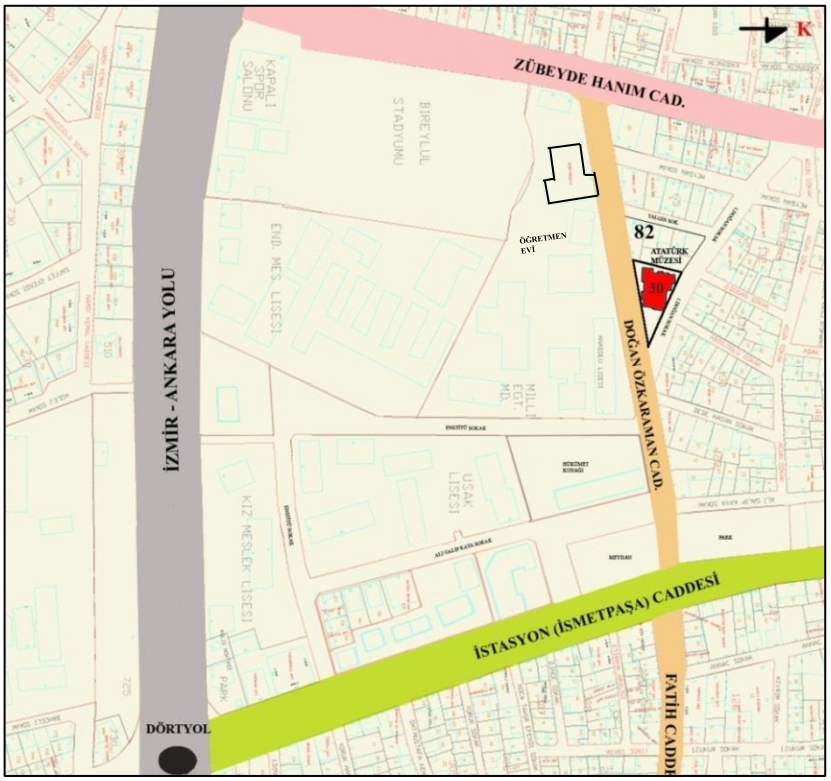

Şekil 4.495 Uşak Arkeoloji Müzesi vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Zemin katında, ortak bir giriş holünden ayrılan idari bölüm ve sergi bölümleri bulunan yapının, sokak kotundan yükseltilmiş bodrum katında ise arşiv, çay ocağı, depo ve ıslak hacimler yer almaktadır. Yapının, idari bölümün altında bulunan bodrum kat ile olan bağlantısı, tek kollu bir merdiven çekirdeğinden sağlanmaktadır. Bodrum katın bir kısmı ise toprak dolgudur.

Şekil 4.496 Uşak Arkeoloji Müzesi ortak giriş holü

Şekil 4.497 Uşak Arkeoloji Müzesi idari bölümü

1.Doğan Sokak'a açılan giriş holünden beş basamak çıkılarak ulaşılan idari bölümde; müdür odası, asistan odası ve ofisler sıralanırken, giriş holüyle aynı kottaki sergi bölümünde ise vitrin içerisinde korunan küçük parçalar ile duvar yüzeylerinde oluşturulan nişlerde veya dolaşım alanında sergilenen büyük parçalar bulunmaktadır.

Şekil 4.498 Uşak Arkeoloji Müzesi giriş holü ile idari bölüm bağlantısı (http://www.kultur.gov.tr/genel SanalMuzeler/UsakArkeolojiMuzesi/tr/default.html)

Şekil 4.499 Uşak Arkeoloji Müzesi giriş holü ile sergi bölümü bağlantısı (http://www.kultur.gov.tr/genel/Sanal Muzeler/ UsakArkeolojiMuzesi/tr/default.html)

İç mekândaki sergi salonunda; Eski Tunç, Helenistik ve Roma Çağları'ndan kalma eserler ile tümülüslerden çıkartılan altın ve gümüş ağırlıklı eserler sergilenmektedir. Uşak Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen en değerli parçalar ise 1960'lı yıllarda Amerika'ya kaçırılan ve Kültür Bakanlığı'nın açtığı dava sonucu, 1993 yılında geri getirilen, "*Karun Hazineleri"* olarak da bilinen Lidya dönemine ait hazineleridir(http://www.kultur.gov.tr/genel/SanalMuzeler/UsakArkeolojiMuzesi/tr/default.html).

Şekil 4.500 Uşak Arkeoloji Müzesi heykeller ve toprak eserler bölümü (http://www.kultur.gov.tr/genel/SanalMuzeler/UsakArkeolojiMuzesi/tr/default.html)

Şekil 4.501 Uşak Arkeoloji Müzesi altın - gümüş eserler ve Karun Hazineleri bölümü (http://kultur. gov.tr/genel/Sanal Muzeler/UsakArkeolojiMuzesi/tr/default.html)

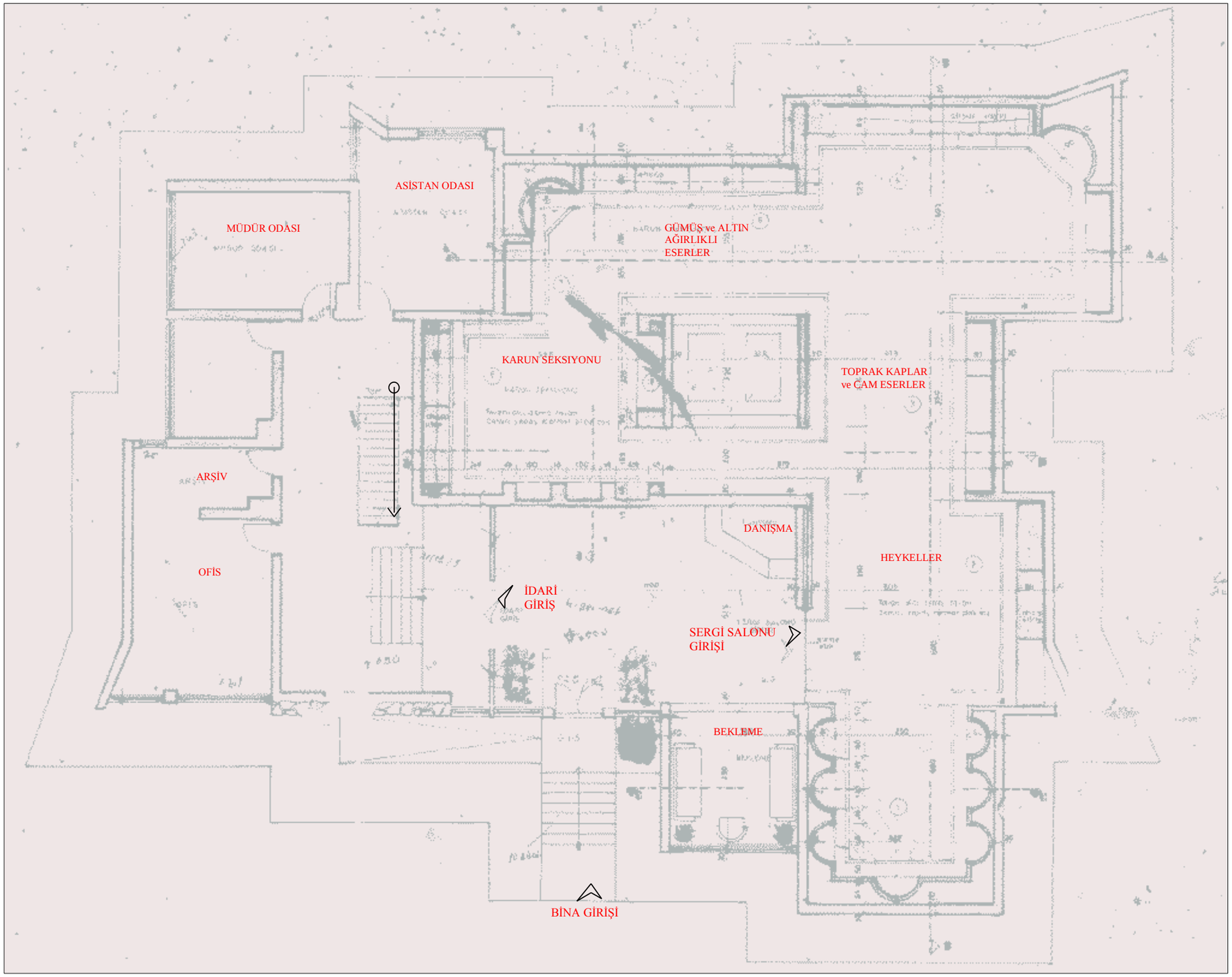

Şekil 4.502 Arkeoloji Müzesi zemin kat planı (Uşak Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü'nden alınan plan üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

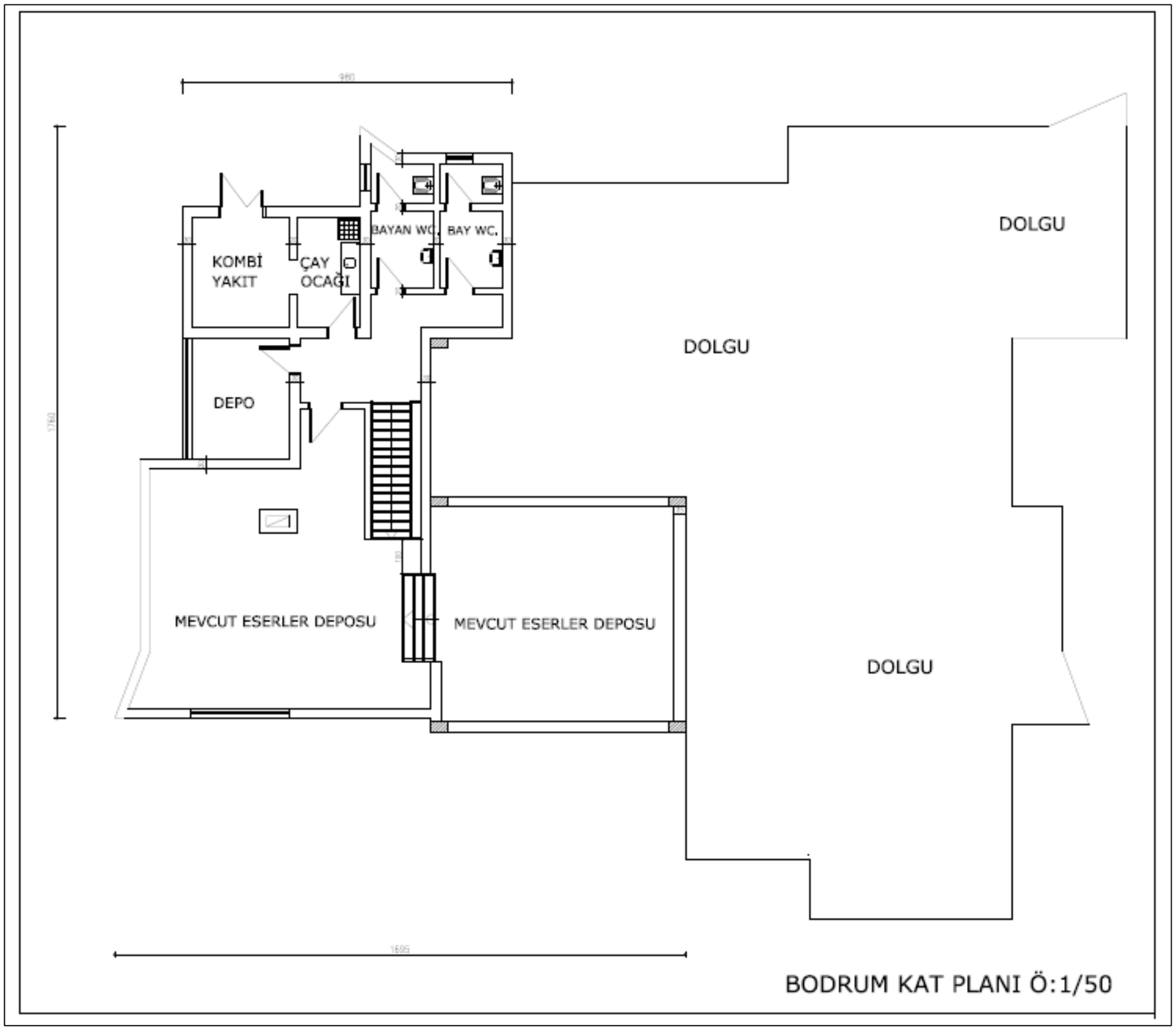

Şekil 4.503 Arkeoloji Müzesi bodrum kat planı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü proje arşivi)

Şekil 4.502'de de görüldüğü gibi, girintili çıkıntılı duvar yüzeylerinden oluşan hareketli bir plan şemasına sahip olan yapının, tek bir aks üzerinde uzanan hiçbir cephesi yoktur. Ayrıca, idari bölümlerde geniş pencere açıklıklarına yer verilirken, sergi bölümlerinde ise sağır duvar yüzeyleri yapılmıştır. Bazı sağır duvar yüzeylerinin taş malzeme ile kaplandığı yapı, kırma bir çatı ile son bulmaktadır. Ahşap saçaklı çatı marsilya kiremit ile kaplıdır.

Şekil 4.504 Yapının 1. Doğan Sokak'a paralel olan ön cephesinde yer alan girişi

Şekil 4.505 Doğan Özkaraman Caddesi ile 1.Doğan Sokak kesişiminden çekilmiş bir fotoğraf

Şekil 4.506 Sergi bölümlerinin açıldığı sağır cepheler

Üçgen bir arsa üzerinde konumlanan Arkeoloji Müzesi'nin bahçesinde ise Sivaslı ilçesine bağlı Sebaste Antik Kenti buluntuları ve yapılan kazılardan çıkartılan farklı dönemlere ait mezar taşları sergilenmektedir.

Şekil 4.507 Bahçede sergilenen kalıntılar (http://www.kultur.gov.tr/genel/SanalMuzeler/UsakArkeolojiMuzesi/tr/default.html)

Şekil 4.508 Bahçede sergilenen kalıntılar (http://www.kultur.gov.tr/genel/Sanal Muzeler/UsakArkeolojiMuzesi/tr/default.html)

4.7.2 Ragıp Soysal Çocuk Kütüphanesi

Işık Mahallesi'nde, Hisarkapı Uluyolu üzerindeki 892 adada yer alan yapı, Mimar Ahmet Samancı tarafından tasarlanmış ve 1968 yılında hizmete açılmıştır. Yapıya adı verilen Ragıp Soysal tarafından bağışlanan kütüphane binası, iki katlı betonarme bir yapıdır.

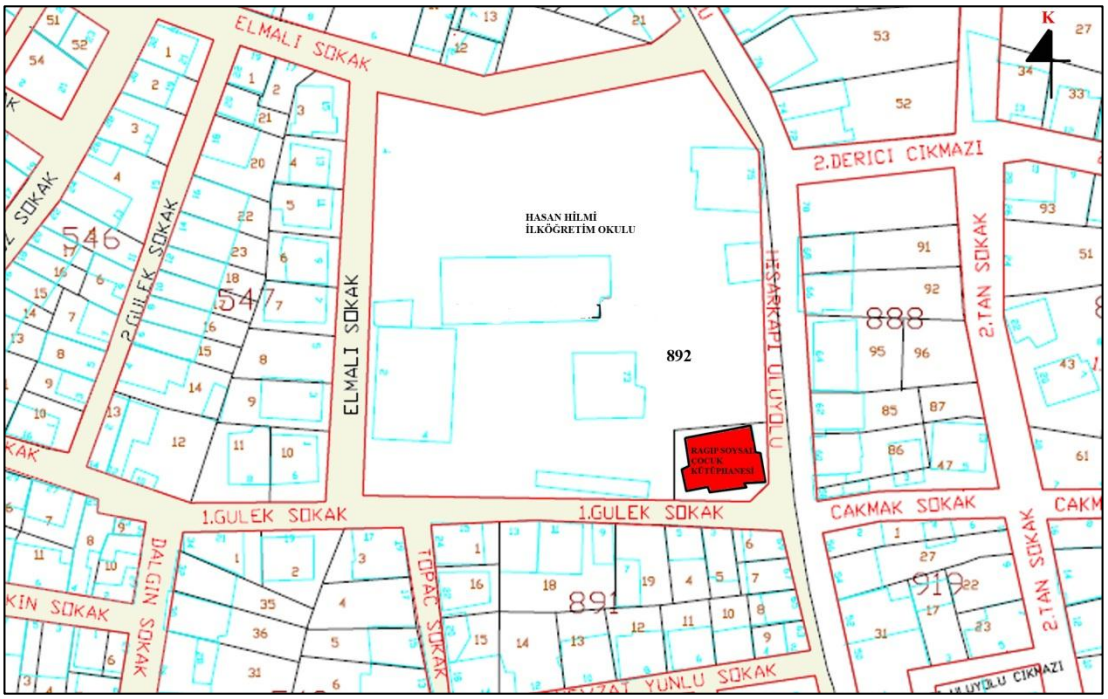

Şekil 4.509 Ragıp Soysal Çocuk Kütüphanesi vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Kentte, 1950 ve 1960'lı yıllarda inşa edilen yapıların belirleyici özelliklerinden birisi olan gizli çatı sistemi ile ana girişi vurgulamak için yapılan çıkmalar, Ragıp Soysal Çocuk Kütüphanesi'nde de uygulanmıştır. Yapının yüksek duvarlar arkasına saklanan kırma çatısı, marsilya tipi kiremit ile kaplıdır. Modernizmin önemli bir temsilcisi niteliğinde olan kübik yapıda, mekânları daha vurgulu hale getirmek için yapılan çıkmalar ise yuvarlak kolonlar ile taşıtılmaktadır.

Yapının güney cephesine açılan birinci kat okuma salonunda yapılan cephe çıkması ile farklı bir etki yaratılmak istenmiştir. Oldukça geniş bir pencere açıklığına

yer verilen okuma salonunda, iki kat boyunca yükselen yuvarlak kolonlar, cepheden de algılanmaktadır.

Şekil 4.510 Yapının 2009 yılında gerçekleştirilen tadilatından önce çekilmiş bir fotoğrafı – okuma salonunda yapılan cephe çıkması (Çağlar Samancı fotoğraf arşivi)

Yapının özgün cephelerinde, kendi arasında kontrast oluşturan gri ve beyaz renkler kullanıldığı mozaik sıva uygulaması yapılmış; ön (doğu) cephedeki sağır duvar yüzeyleri ise Ankara taşı ile kaplanmıştır.

Şekil 4.511 Özgün cephelerde yapılan mozaik sıva uygulaması

Şekil 4.512 Yapının 2009 yılında gerçekleştirilen tadilatından önce çekilmiş ön (doğu) cephe fotoğrafı- cephede kullanılan Ankara taşı ve çift renkli mozaik sıva uygulaması (Çağlar Samancı fotoğraf arşivi)

Batı cephesi tamamen sağır olan yapının, özgün pencere doğramaları genel olarak korunmakla birlikte, kuzey cepheye açılan birinci kattaki pencereler ve ana giriş üzerinde çıkma yapan bölüme ait pencere, plastik doğramalar ile değiştirilmiştir. Yapı bütünlüğünü bozan bu değişimlerin yanı sıra, yapı genelinde yapılan en ciddi müdahale ise doğu ve güney cephelerinin kayrak taşı ile kaplanması olmuştur. Doğu cephesinde kullanılan özgün Ankara taşından esinlenilerek yapılan bu müdahale, yapının dönem özelliği olan mozaik sıvaları yok eden çok yanlış bir uygulamadır.

2009 yılında gerçekleştirilen bu tadilatta, kayrak taşı ile kaplanmayan yüzeyler ise ağırlıklı olarak mavi renk ile boyanmış, ara ara beyaz renk de kullanılmıştır. Farklı renkler kullanılarak, özgün cephelerdeki gibi kontrast yaratılmak istense de yapılan uygulamalar oldukça başarısızdır. Bu tadilat ile yapının orijinalliğini tamamen bozulmuştur.

Şekil 4.513 Yapının 2009 yılında gerçekleştirilen tadilatından önce çekilmiş kuzey cephe fotoğrafı (Çağlar Samancı fotoğraf arşivi)

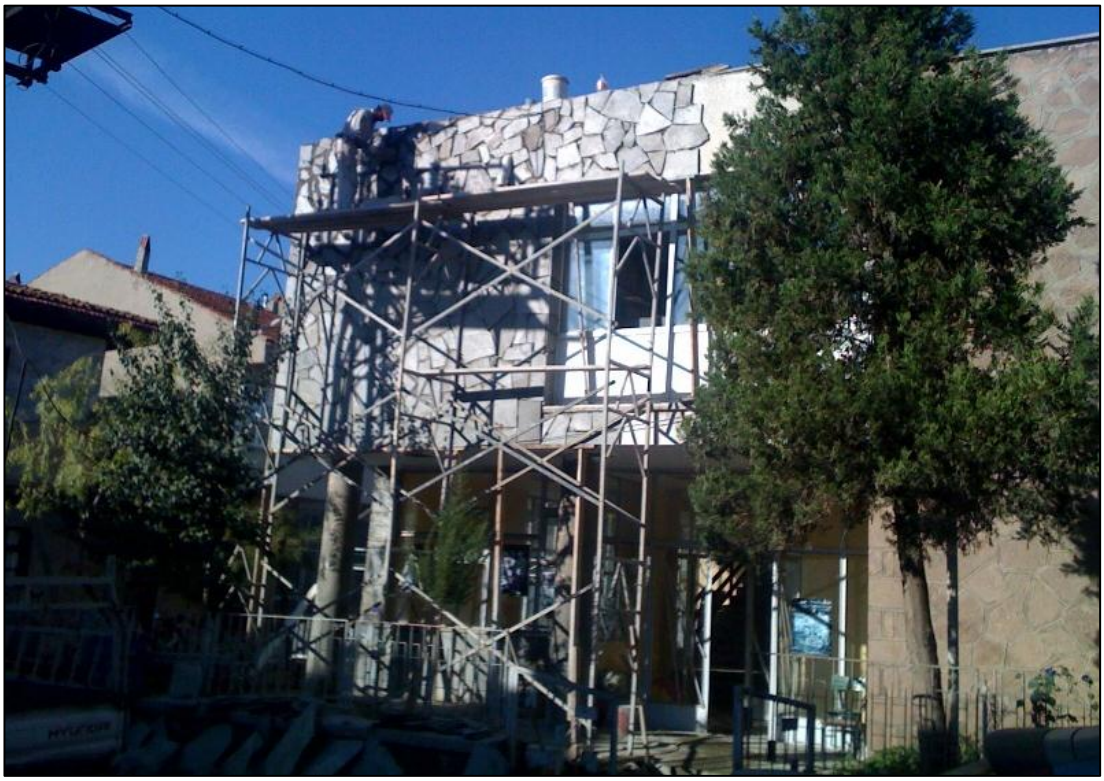

Şekil 4.514 2009 yılında gerçekleştirilen tadilat sırasında kayrak taşı ile kaplanan ön (doğu) cephe (Çağlar Samancı fotoğraf arşivi)

Şekil 4.515 Doğu ve güney cephelerin mevcut durumu

Şekil 4.516 Doğu ve güney cephelerinin tadilat öncesindeki özgün durumu (Çağlar Samancı fotoğraf arşivi)

Şekil 4.517 Sağır olan batı cephesi ile güney cephesinin mevcut durumu

Şekil 4.518 Sağır olan batı cephesi ile güney cephesinin tadilat öncesindeki özgün durumu (Çağlar Samancı fotoğraf arşivi)

Tescil altına alınamayan birçok Cumhuriyet Dönemi yapısında olduğu gibi bu yapıda da, yapı karakteri düşünülmeden yapılan müdahaleler ile özellikle cephelerdeki özgün detaylar yok edilmiştir. Yapılan araştırmalarda, cephelere göre daha iyi durumda olan iç mekânda ise karo mozaik ve dökme mozaik yer döşemeleri ile merdiven çekirdeğinin özgün olarak korunduğu görülmektedir.

Şekil 4.519 Özgün merdiven çekirdeği ve özgün ahşap korkuluklar

Şekil 4.520 Merdiven çekirdeği etrafındaki galeri boşluğu

Şekil 4.521 Özgün karo mozaik yer döşemesi

Yapının inşa edildiği dönemlerde, ahşap malzemeden özel olarak imal edilen gömme aydınlatmalar, oldukça ilginç yapı detaylarıdır ve günümüzde de korunmaktadır.

Şekil 4.522 Özgün ahşap aydınlatma

Şekil 4.523 Özgün ahşap aydınlatma

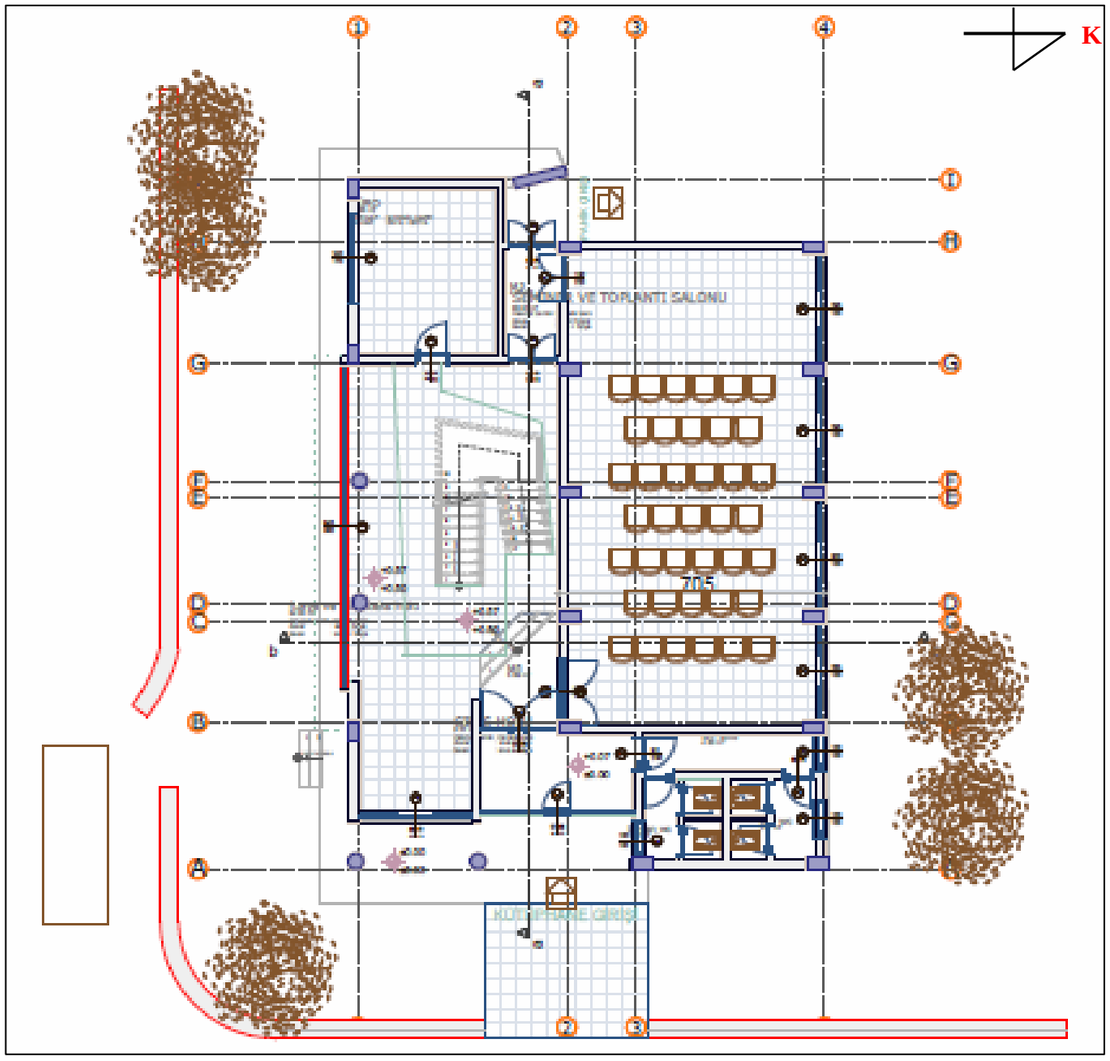

Şekil 4.524 Yapının zemin kat planı (Çağlar Samancı proje arşivi)

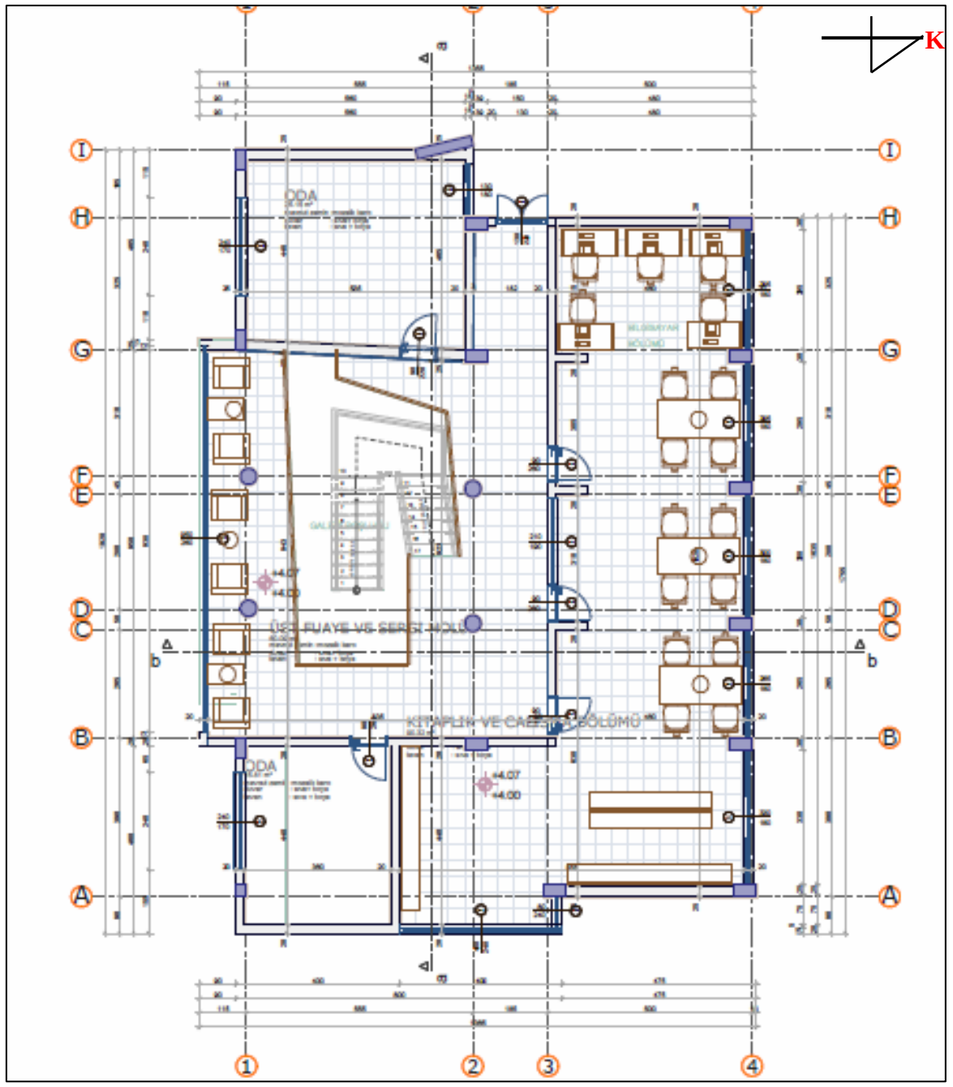

Şekil 4.525 Yapının birinci kat planı (Çağlar Samancı proje arşivi)

Şekil 4.526 Yapının ön cephesini gösteren 3 boyutlu çizimi (Çağlar Samancı proje arşivi)

Şekil 4.527 Yapının perspektif çizimi (Çağlar Samancı proje arşivi)

4.7.3 Kızılay Binası

İslice Mahallesi'nde, 336 ada 22 parselde bulunan bina, 1950'li yılların sonlarına doğru inşa edilmiştir. Kentin en önemli ticaret aksı olan İstasyon Caddesi üzerindeki zemin + üç katlı yapının, zemin katında ticaret işlevi yüklenen dükkânlar yer almaktadır. İşhanı olarak kullanılan binanın üst katlarında ise deprem-sel gibi doğal afetlerde ve zor durumlarda karşılıksız yardıma koşan Kızılay, özel bir sigorta firması ile noter hizmet vermektedir. Bir dönem muhasebe ofisi olarak kullanılan en üst kat, şu an için kullanılmamaktadır.

Şekil 4.528 Kızılay binası vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Mülkiyeti Kızılay'a ait olmakla birlikte, yaklaşık elli yıldır çeşitli hizmetlerde kullanılan binanın, özgün yer döşemelerinde ve giriş kapısının hemen karşısında bulunan merdiven çekirdeğinde, mozaik malzeme kullanılmıştır. Farklı dönemlerde yapılan tadilatlarda, bazı odaların taban döşemeleri ve tüm katlardaki pencere doğramaları değiştirilmiştir. Yapı genel olarak iyi durumdadır.

Şekil 4.529 Kızılay binası

Aynı dönemlerde inşa edilen hükümet konağı ile Kızılay binası, benzer bir cephe tipolojisine sahiptir. Bitişik nizamda inşa edilen yapının, ön cephesindeki eşit büyüklükte pencere dizileri, dikey etkiyi arttıran akslarla ayrılmıştır. Ayrıca, cephelerde döneminin belirleyici özelliklerinden birisi olan, mozaik sıva uygulaması yapılmıştır.

Şekil 4.530 Kızılay binası ve yakın çevresi

4.7.4 Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü

Kuruluşu 1964 yılına dayanan Uşak yetiştirme yurdu, ilk olarak şekil 4.495'teki vaziyet planında görülen öğretmenevinin bulunduğu alanda, taş bir binada faaliyete geçmiştir. Daha sonra, 1 Eylül 1972 tarihinde temeli atılan ve 1973 yılında tamamlanan yeni binasına taşınan Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü, günümüzde de bu binada hizmet vermektedir (Ek 2 - belge no:26).

Atatürk Mahallesi sınırlarındaki 104 adada, Çivril Caddesi, 1. Şeker Sokak ve Köşk Sokak'a açılan bir parselde konumlanan yetiştirme yurdu, bodrum üzeri üç kattan oluşan betonarme bir yapıdır.

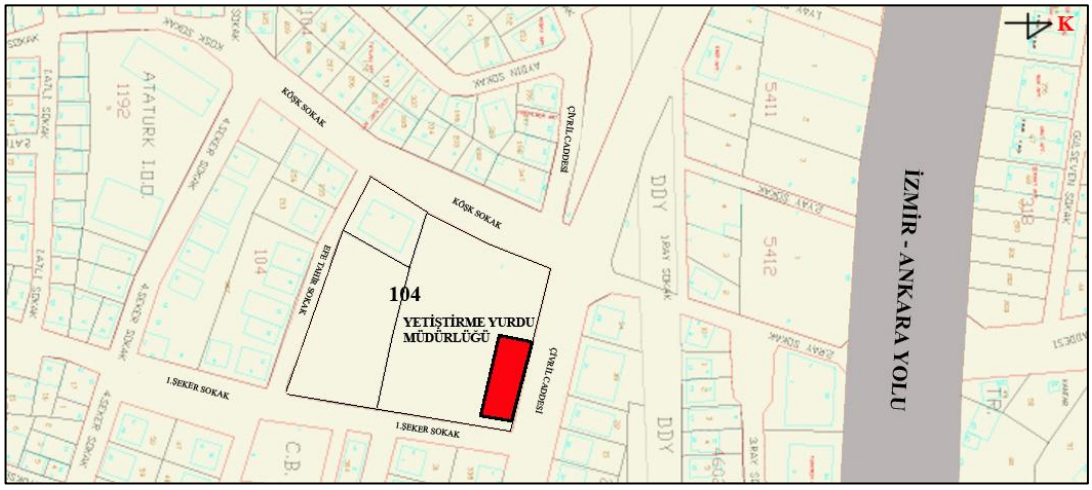

Şekil 4.531 Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü vaziyet planı (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

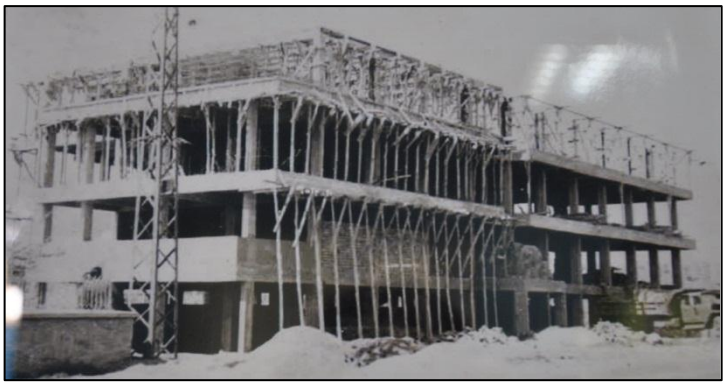

Şekil 4.532 Yapı inşa edilirken çekilmiş bir fotoğraf - 1972 yılı
(Uşak Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü fotoğraf arşivi)

Şekil 4.533 Yapının Çivril Caddesi'ne açılan ön cephesi

Şekil 4.534 Yapının arka cephesi

Ön cephedeki ana giriş ve arka cephedeki bahçe girişi ile bağlantılı ortak bir hol etrafında sıralanan odalardan oluşan zemin katta; idari birimler, mutfak ve yemek salonu yer alırken, çift kollu bir merdiven çekirdeği ile ulaşılan birinci ve ikinci katlarda ise yetiştirme yurdunda yaşayan çocuklara ait yatak odaları, ortak kullanılan ıslak hacimler, çalışma odaları, kütüphane ve nöbetçi öğretmen odası bulunmaktadır.

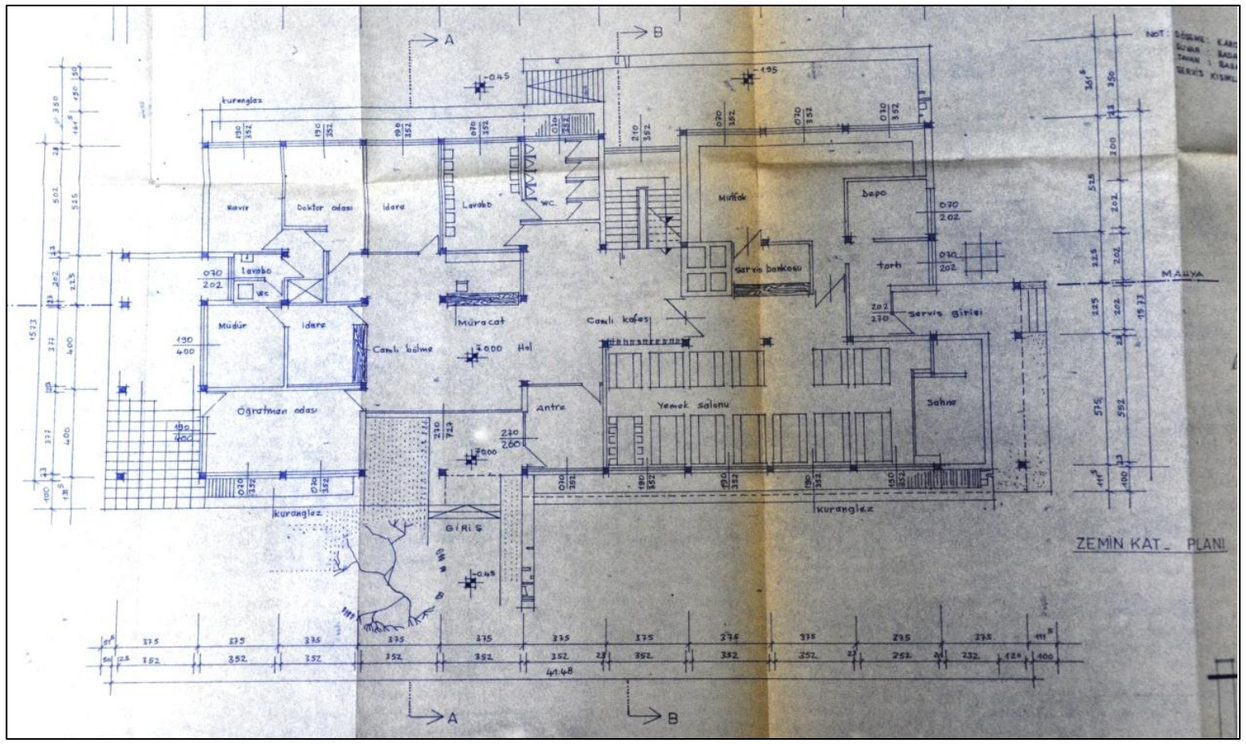

Şekil 4.535 Yapının 1972 yılında Hasan Ali Güleşen tarafından çizilen zemin kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

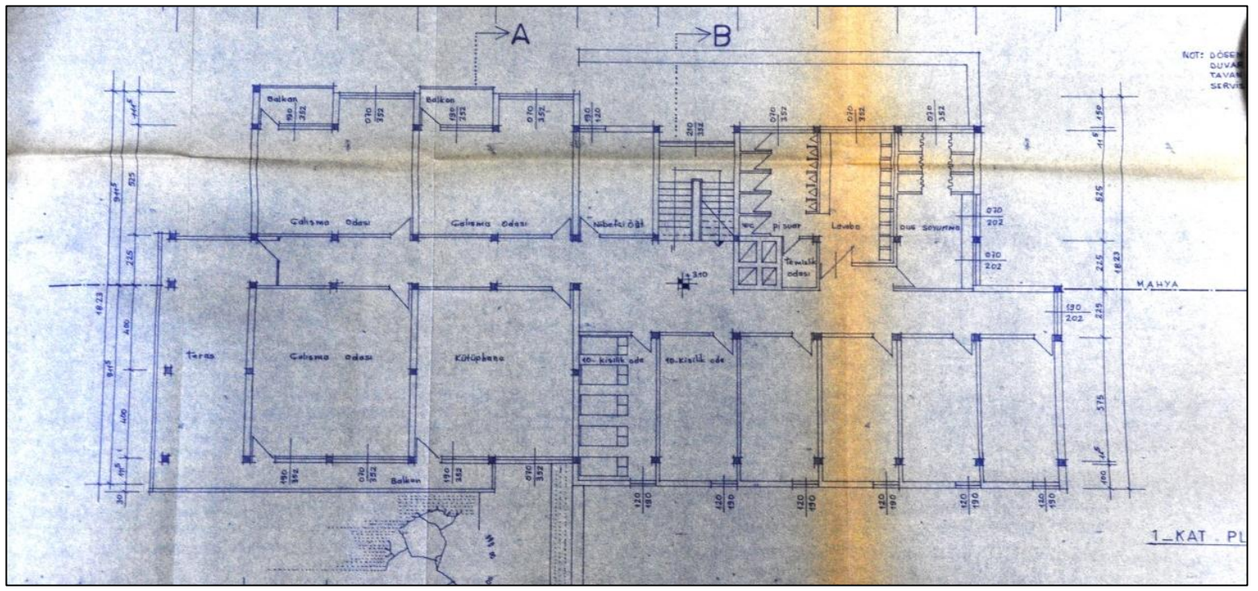

Şekil 4.536 Yapının 1972 yılında Hasan Ali Güleşen tarafından çizilen birinci kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

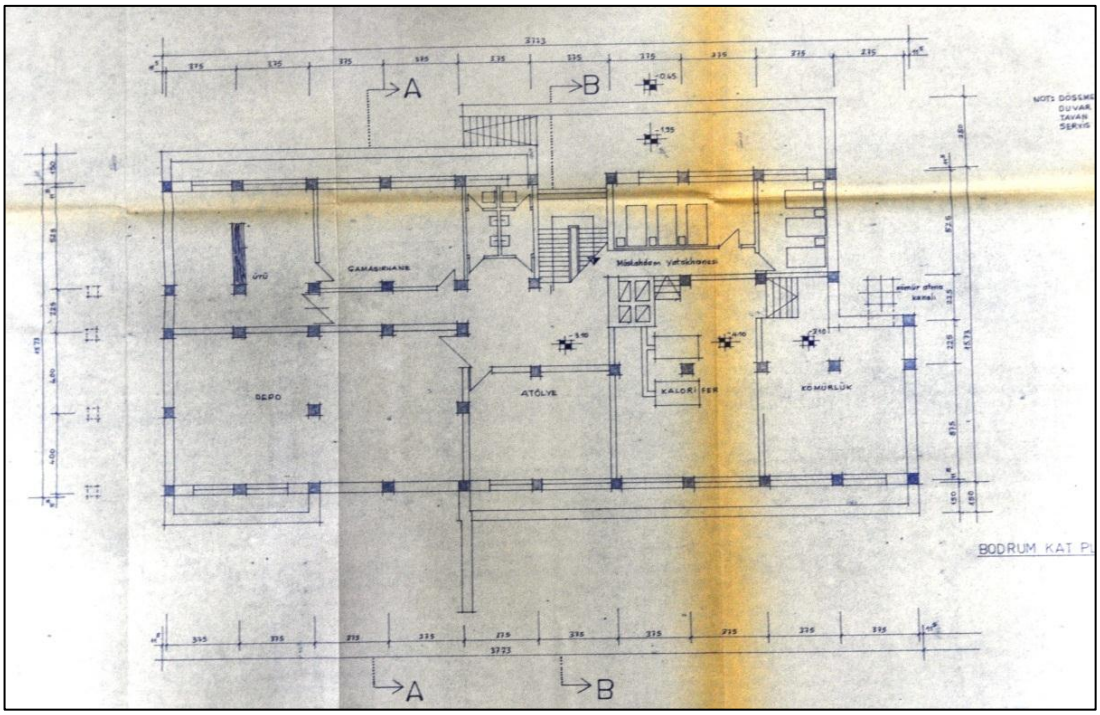

Şekil 4.537 Yapının 1972 yılında Hasan Ali Güleşen tarafından çizilen bodrum kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

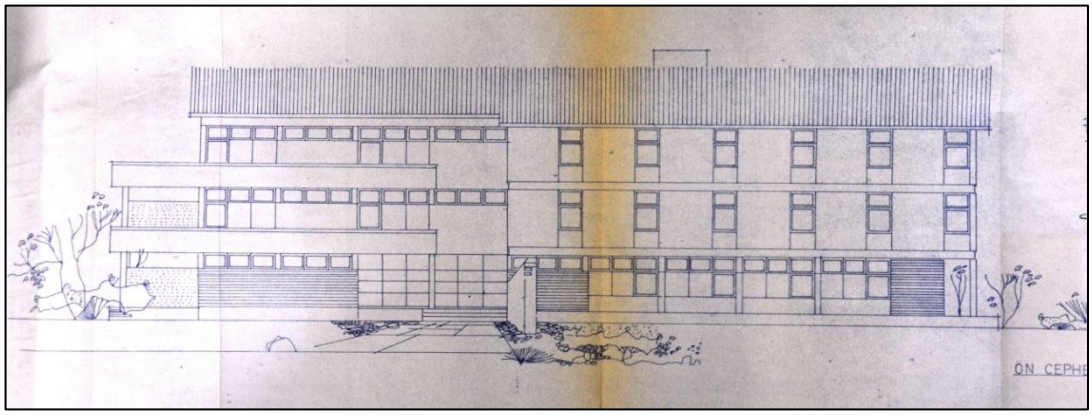

Şekil 4.538 Yapının 1972 yılında Hasan Ali Güleşen tarafından çizilen ön cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Yapının 1972 yılında hazırlanan özgün projesinde de görüldüğü gibi, cephelerde yatay ve dikey çizgiler arasındaki dengeye çok önem verilmiştir. Bu tasarım anlayışı ile bazı odalarda dikey pencereler kullanılırken, bazı odalarda ise bant pencereler ve yatay balkonlar kullanılmıştır (Şekil 4.539). Fakat farklı dönemlerde gerçekleştirilen tadilatlar ile çok fazla müdahale gören yapının, pencere açıklıkları değiştirilerek,

cephe tipolojisi ve özgün tasarım anlayışı bozulmuştur. Yapıya yapılan en ciddi müdahalelerden birisi de arka cepheye yapılan ek kütledir.

Şekil 4.539 Yapının mevcut ön cephesi – şekil 4.539 ile kıyaslandığında değiştirilen pencere açıklıkları görülür

Şekil 4.540 Yapının özgün arka cephesi (Uşak Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü fotoğraf arşivi)

Şekil 4.541Yapının mevcut arka cephesi – yapılan dönem eki kütlesi

Şekil 4.542 Arka cepheye eklenen kütlenin sağ yan cepheden görünüş

4.8 Konut Yapıları

Uşak kent dokusunu oluşturan Cumhuriyet Dönemi konut yapıları, ilk yapı kooperatifleri ve lojmanlar ile müstakil ve çok katlı konutlar olmak üzere, iki ana başlık altında incelenmiştir.

4.8.1 İlk Yapı Kooperatifleri ve Lojmanlar

Kent merkezinde yapılan yapı kooperatifi ve lojman uygulamaları, 1950'li yılların sonlarında, tek katlı olarak inşa edilen Şeker Evleri ve Yüzbeş Evler ile başlamıştır. 1970'lerde ise kentteki yüksek katlı yapılaşma kültürünün de etkisiyle, dört katlı apartman bloklarından oluşan Sigorta Evleri yapılmıştır.

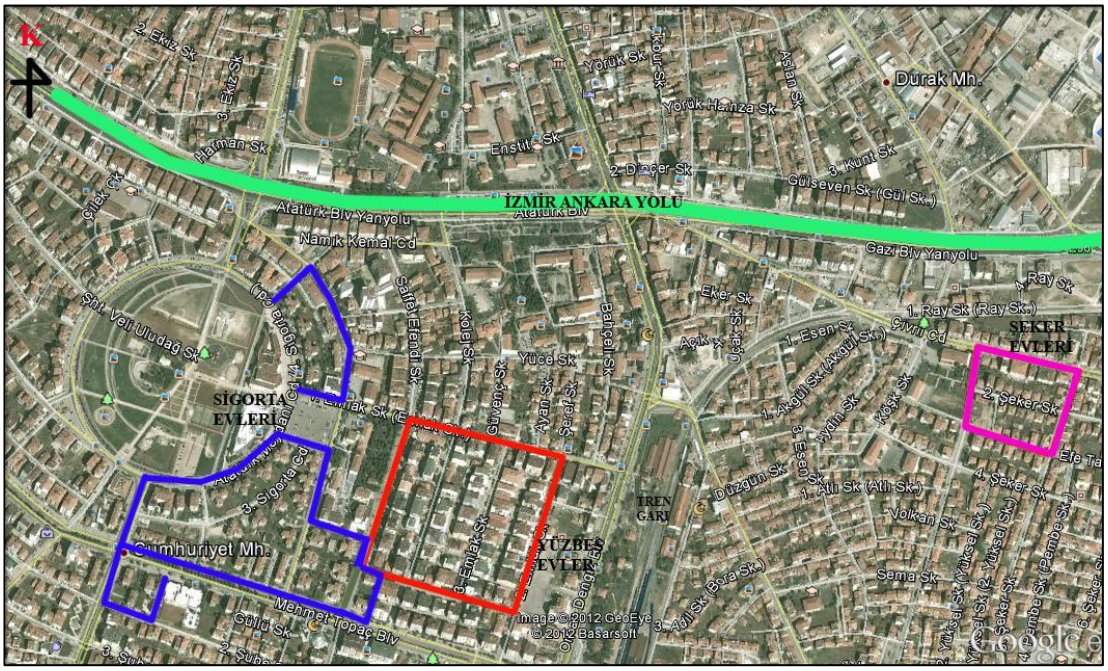

Şekil 4.543 Kentteki ilk yapı kooperatifi ve lojmanların kent merkezindeki konumları (http://www.googlearth.com.tr)

4.8.1.1 Şeker İşçileri Yapı Kooperatifi (Şeker Evleri)

Atatürk Mahallesi'nde, Çivril Caddesi, 1.Şeker Sokak, Efe Tahir Sokak ve 5. Şeker Sokaklar arasında kalan parsellerde, bahçeli müstakil konutlar şeklinde

tasarlanan kooperatif evleri, kentte toplu halde yapılan ilk konut örneklerinden birisidir. İnşa edildiği 1957 senesinde, Durak Mahallesi sınırlarına giren kooperatif, yüz yedi m^2 büyüklüğünde ve tek plan tipindeki otuz evden oluşmaktadır. 20.11.1956 tarihli yapı ruhsatı bilgilerine göre, Fenni mesul Sadık Onat'tır (Ek 1-ruhsatname no:7).

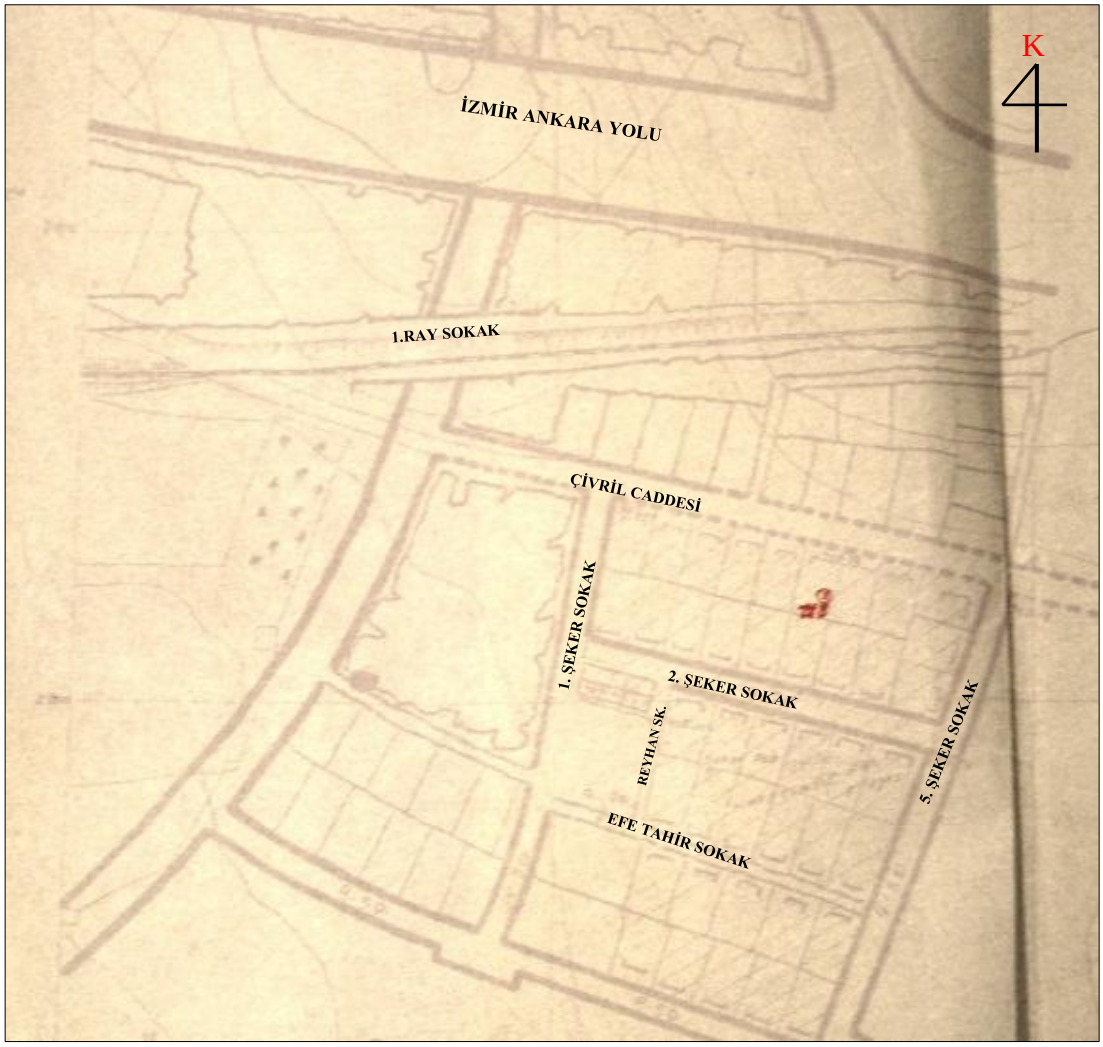

Şekil 4.544 Şeker İşçileri Yapı Kooperatifi vaziyet planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Şekil 4.545 Şeker İşçileri Yapı Kooperatifi'ne ait konutlardan bir örnek

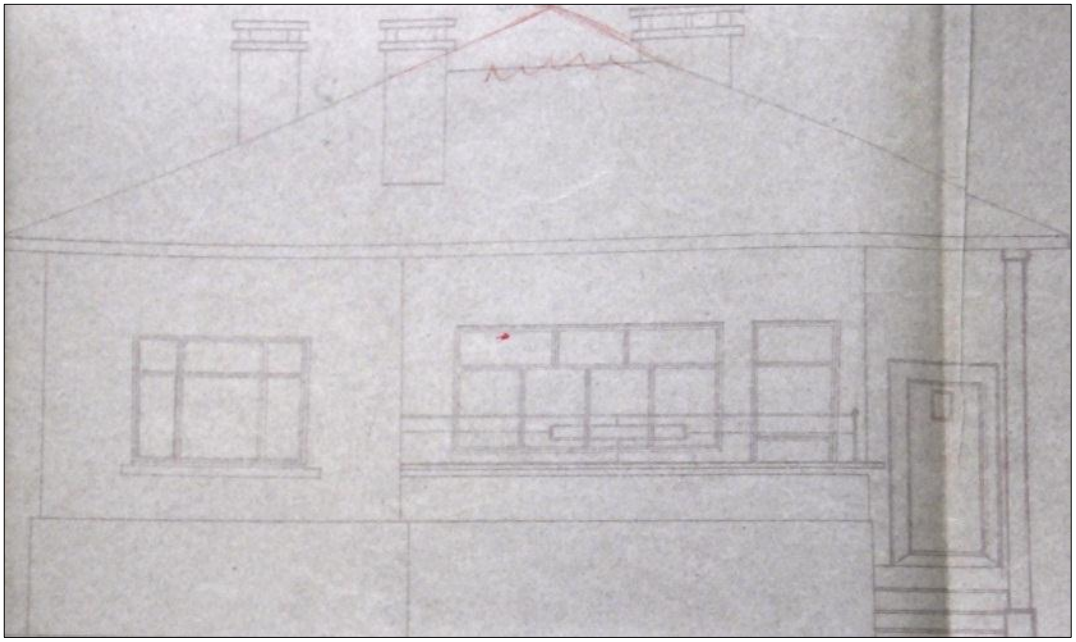

Şekil 4.546 Konutların 1956 yılında hazırlanan uygulama projesinden alınan ön (giriş) cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Tuğla yığma yapım sistemi ile inşa edilen tek katlı kargir yapılar, marsilya kiremit kaplı kırma bir çatı ile son bulmaktadır. Her bir yapı, şekil 4.547'de de görüldüğü gibi, "*L"* koridor üzerine sıralanan misafir odası, oturma odası, mutfak, iki yatak odası ve ıslak hacimlerden oluşan, basit bir plan şemasına sahiptir.

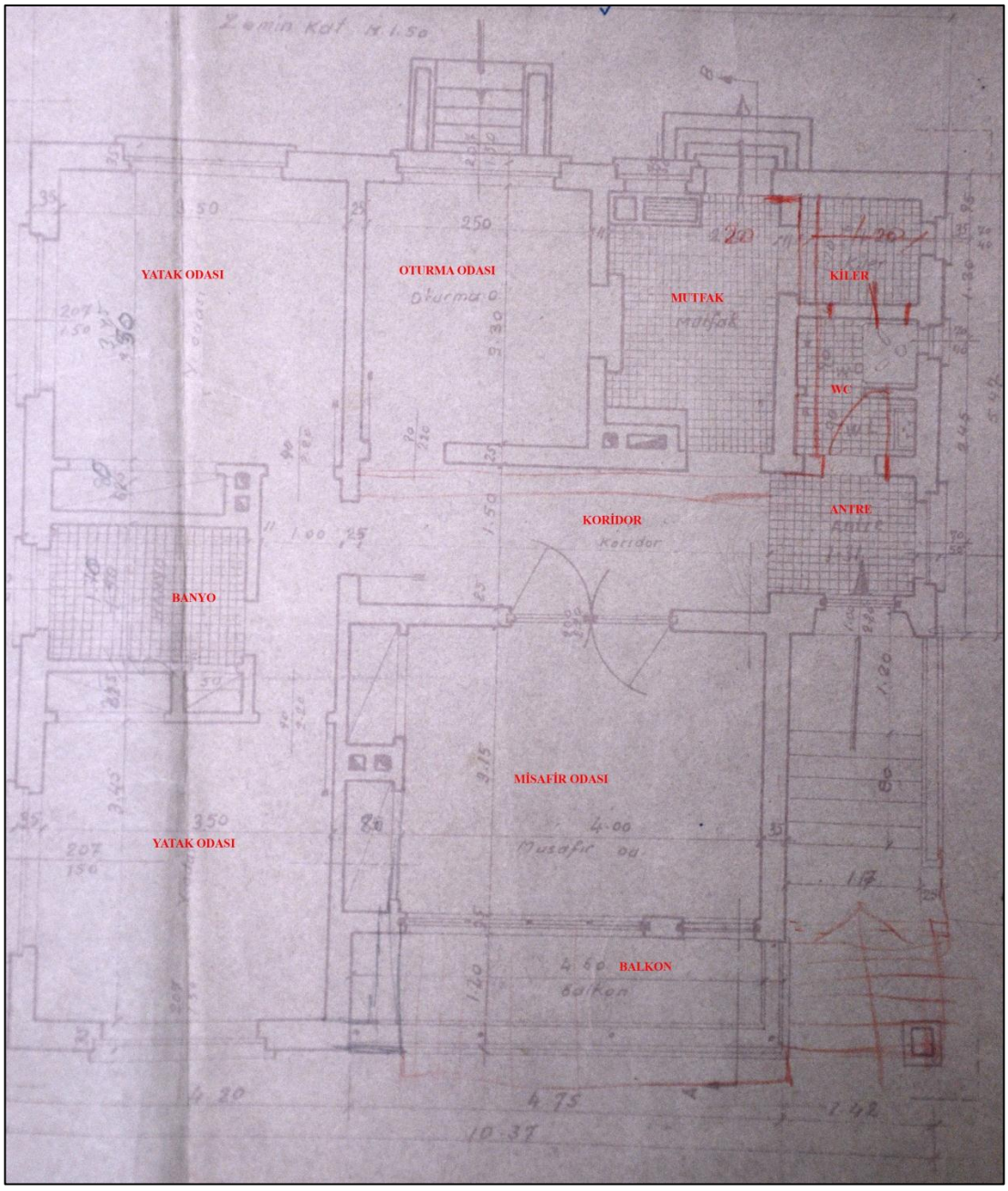

Şekil 4.547 Konutların 1956 yılında hazırlanan uygulama projesinden alınan kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

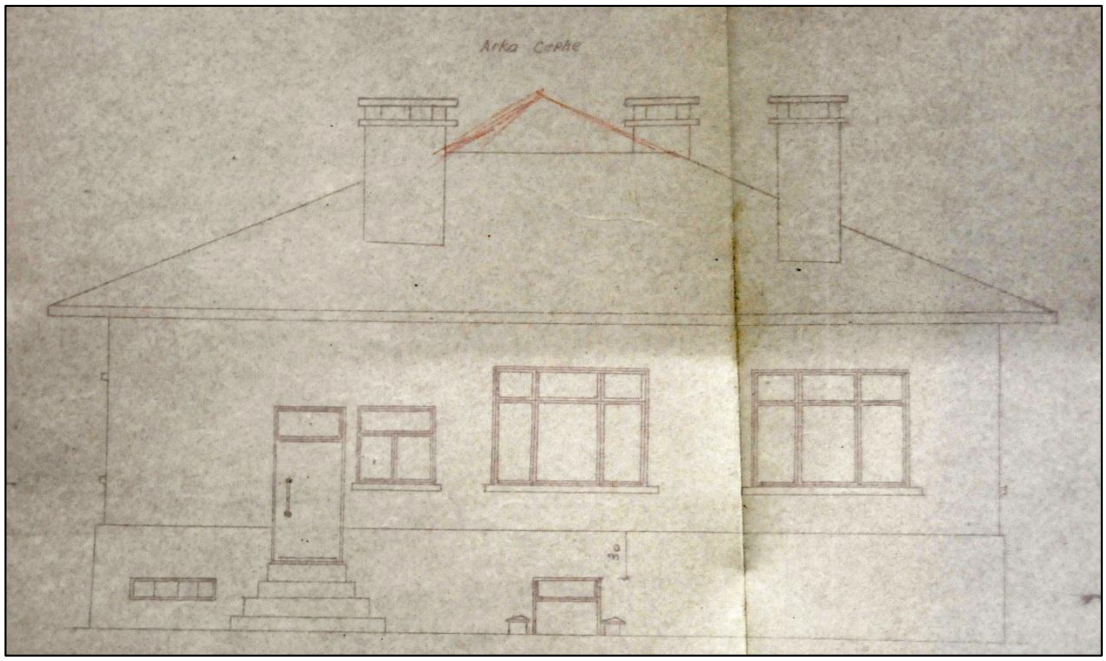

Şekil 4.548 Konutların 1956 yılında hazırlanan uygulama projesinden alınan arka cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

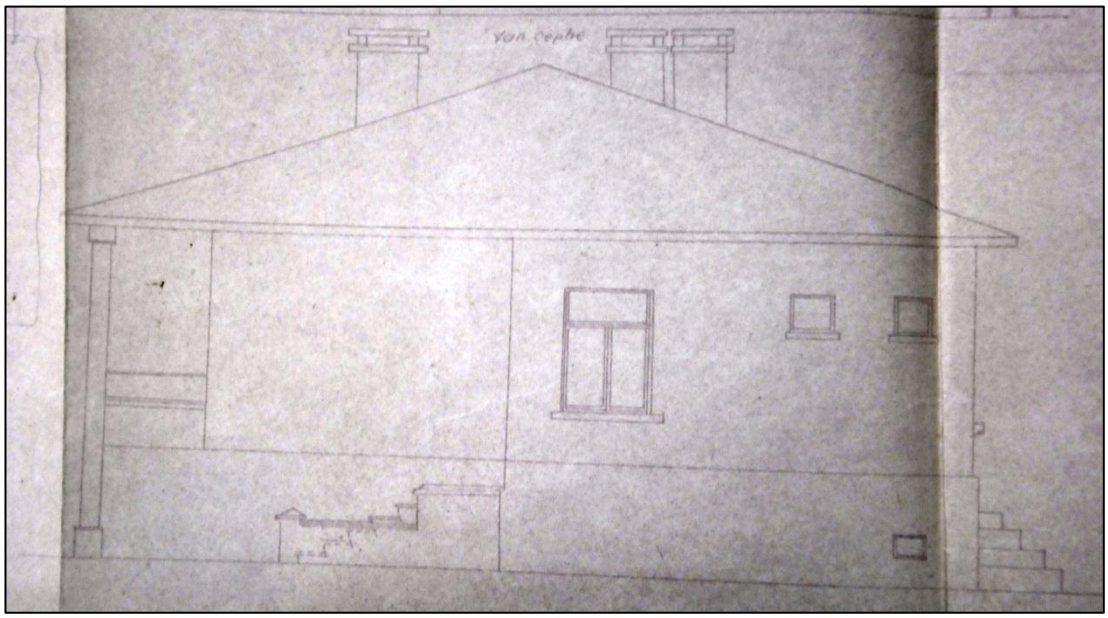

Şekil 4.549 Konutların 1956 yılında hazırlanan uygulama projesinden alınan yan cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

İlk inşa edildiğinde, kent merkezi ile arasında yok denilecek kadar az yapı bulunan kooperatif, kentin büyümesiyle birlikte giderek merkezi bir konuma ulaşmıştır. Her geçen yıl daha da değerlenen bölgede, sermaye temelli düşünceler ile

yok edilen Şeker Evleri'nden geriye, günümüzde yirmi bir tane kalmıştır. Yıkılan dokuz konut ise yerini beşer katlı apartman bloklarına bırakmıştır (Şekil 4.550).

Şekil 4.550 Kooperatif alanının mevcut durumu - çatıları mavi renk ile işaretlenen yapılar, kooperatif konutlarının yerine yapılan apartman bloklarıdır (http://www. googlearth.com.tr)

Şekil 4.551 Şeker İşçileri Yapı Kooperatifi sokaklarından bir görünüş

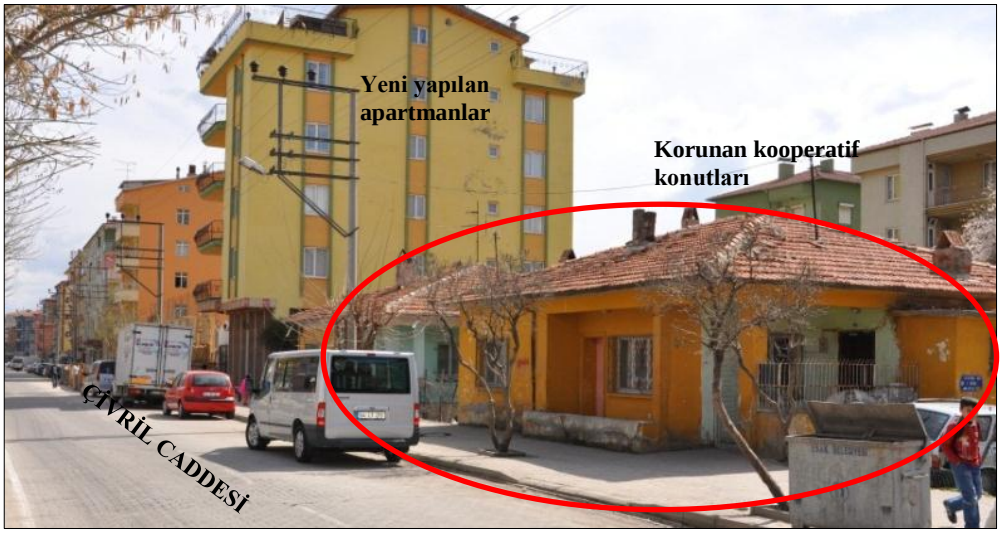

Şekil 4.552 Korunan kooperatif konutlarından iki örnek

4.8.1.2 Yüzbeş Evler

Yüzbeş Evler konut bölgesi, Cumhuriyet Mahallesi'nde, 1. Emlak, 2. Emlak, 4. Emlak ve 5. Emlak Sokaklar arasında kalan parsellerde, 1958 yılında inşa edilmiştir. Projesi Emlak Kredi Bankası tarafından hazırlanan Yüzbeş evler; tek evler, ikiz evler ve sıra evler olmak üzere, üç farklı tipte yapılmıştır.

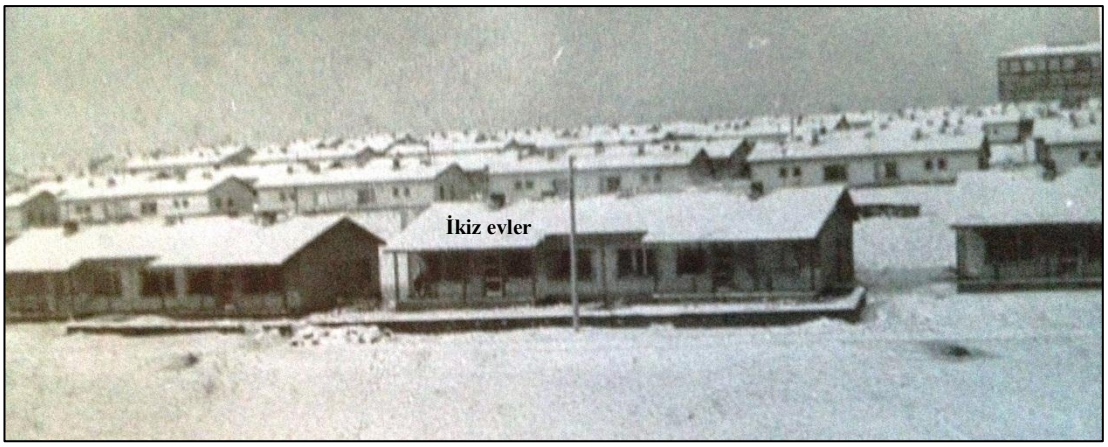

Şekil 4.553 Yüzbeş Evler konut bölgesinin ilk yapıldığı yıllar (Keyvanoğlu, 2012)

İlk yapıldığında yüz beş konuttan oluşan bölge, Cumhuriyet Dönemi'nin ilk toplu konut girişimlerinden birisi olarak korunması gerekirken, her geçen gün yok olmaktadır. Bölgede 1990'lı yıllarda başlayan değişim, 2000'lerde büyük bir hız

kazanmıştır. Tek katlı ve bahçeli müstakil konutlar şeklinde tasarlanan yapılardan on altı tanesi, geçen zamana ve rant baskısına karşı direnerek ayakta kalabilmiş, yıkılan evlerin yerinde beşer katlı apartman blokları yükselmiştir. Bölgenin günümüzde de "Yüzbeş Evler" olarak anılması, toplumsal hafızadaki bellek değerini göstermektedir.

Şekil 4.554 Yüzbeş Evler konut bölgesinin mevcut durumu

Şekil 4.555 Yüzbeş Evler bölgesinin mevcut durumu - korunan tek ev tipi konutlar mavi renkle, korunan ikiz ev tipi konutlar pembe renkle, korunan sıra ev tipi konutlar ise sarı renkle işaretlenmiştir (http://www. googlearth.com.tr)

Şekil 4.555'te pembe renk ile ifade edilen ikiz evlerden yalnızca bir tanesi özgün haliyle günümüze ulaşabilmiştir. Diğerlerinde ise ikiz yapılardan birisi korunurken, diğer yapı yıkılmış ve özgün yapıya bitişik bir apartman bloğu inşa edilmiştir.

Şekil 4.556'da da görüldüğü gibi tek ev tipi konutlar; üç oda, bir salon, bir mutfak, bir banyo ve bir tuvaletten oluşmaktadır. Balkon hariç 100 m^2'ye oturan tek evler, ahşap saçaklı beşik bir çatı ile son bulmaktadır. Balkon bölümünde, 10 x 10'luk ahşap dikmeler ile desteklenen çatı, marsilya tipi kiremitle kaplıdır.

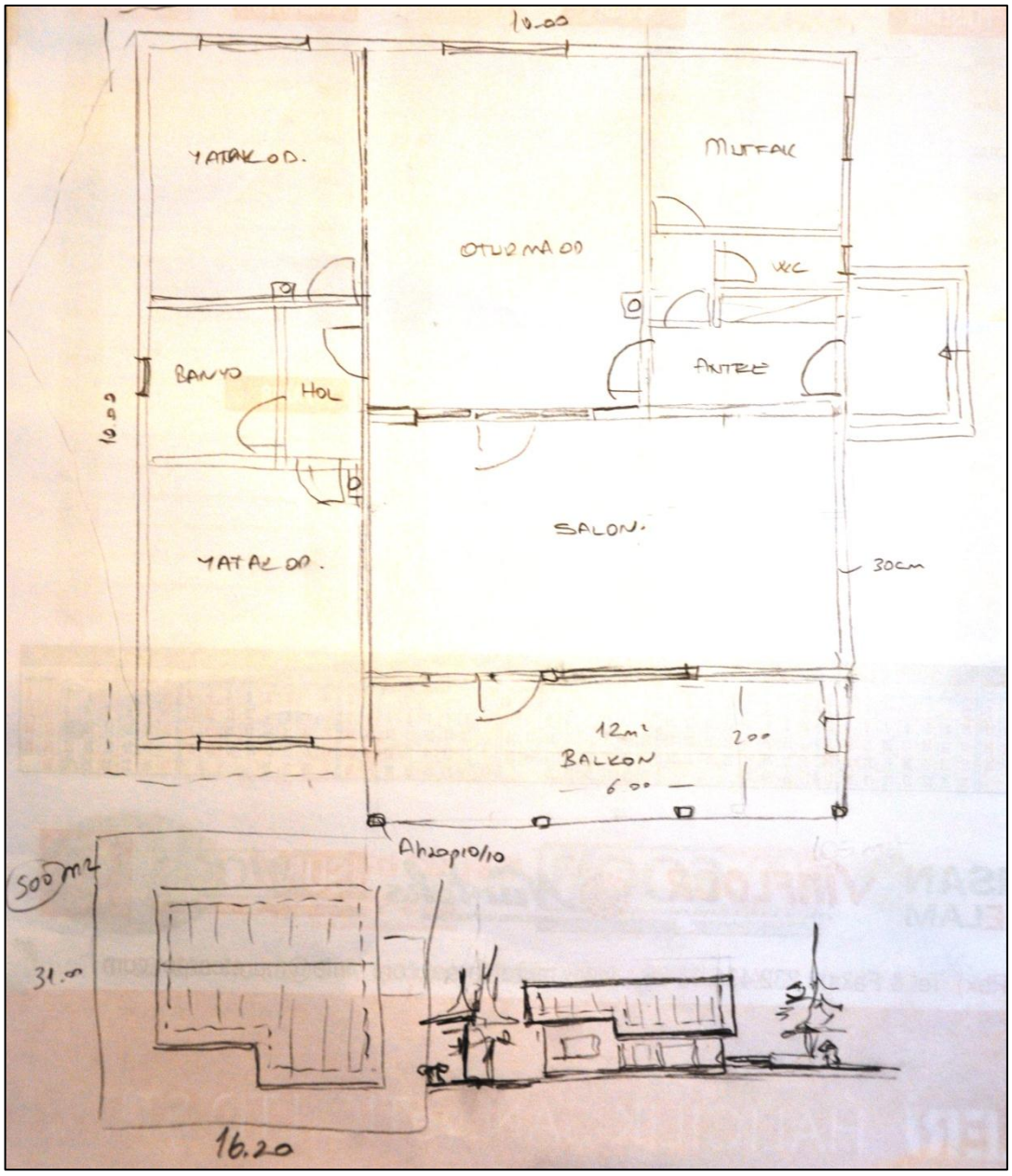

Şekil 4.556 Tek ev tipi konut plan şeması ve ön cephesi (Uzun yıllar Yüzbeş Evlerde yaşayan Mimar Mine Kuzubaşıoğlu Özdemir tarafından hazırlanan el çizimi)

Oturma odasının, salon ve gece bölümüne açılan bir hol olarakta kullanıldığı plan çözümü, 50'li 60'lı yıllarda inşa edilen birçok konutta olduğu gibi, Yüzbeş Evler'de

de görülmektedir. Bu tarz plan çözümlerinde, genellikle oturma odasına kurulan bir tek soba ile kapıları açık tutulan bütün mekânların ısıtılması amaçlanmaktadır.

Şekil 4.557 Günümüze ulaşabilen tek ev tipi konutlardan bir örnek

Şekil 4.558 Günümüze ulaşabilen tek ev tipi konutlardan bir örnek

Şekil 4.559'da görüldüğü gibi ikiz evler; üç oda, bir salon, bir mutfak, bir banyo ve bir tuvaletten oluşmaktadır. Plan şeması, tek ev tipi konutlar ile aynı olan ikiz evler, balkon hariç yaklaşık 80 m^2'dir ve ahşap saçaklı beşik bir çatı ile son bulmaktadır. Balkon bölümünde, 10 x 10'luk ahşap dikmeler ile desteklenen çatı, marsilya tipi kiremitle kaplıdır.

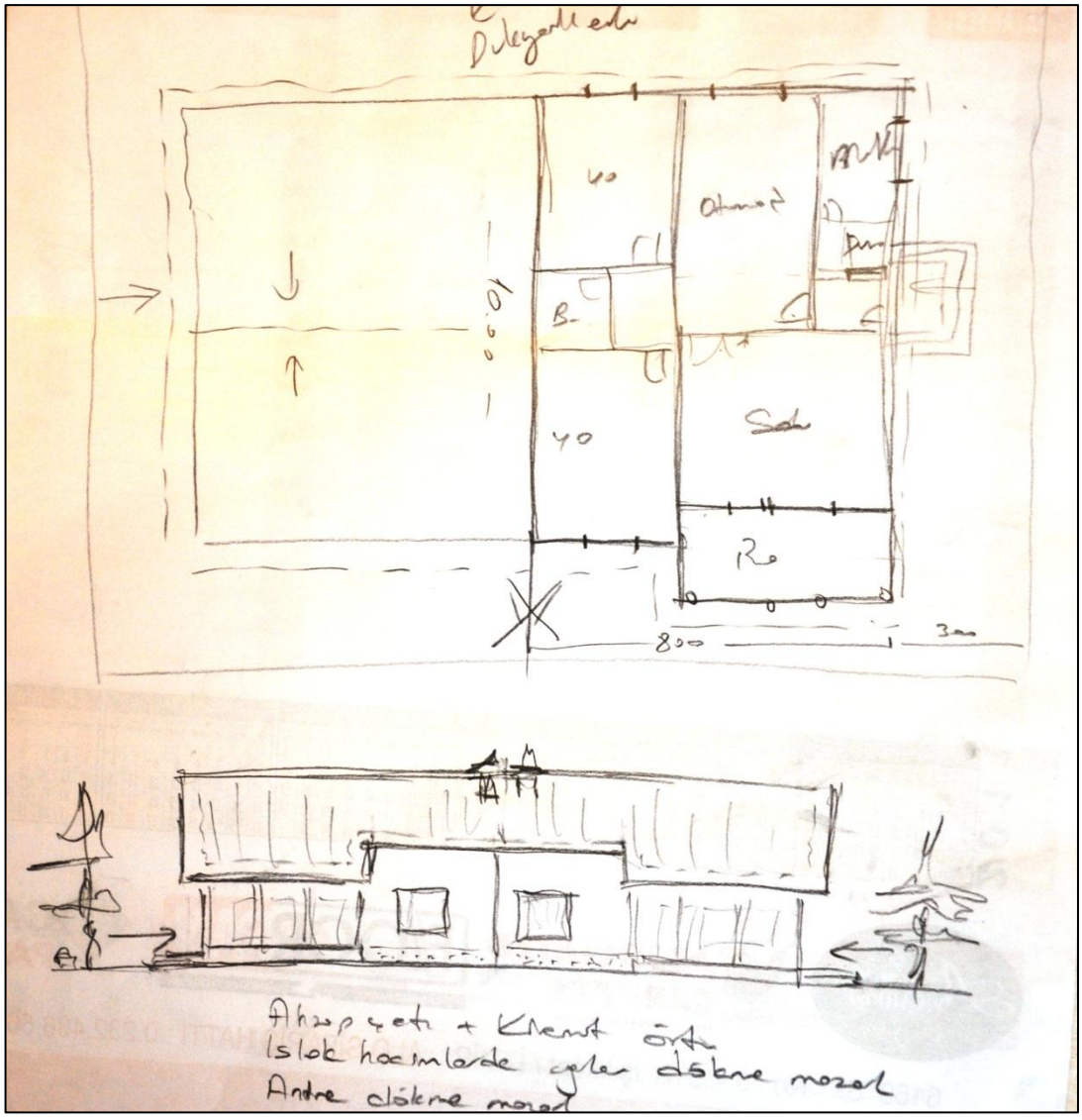

Şekil 4.559 İkiz ev tipi konut plan şeması ve ön cephesi (Uzun yıllar Yüzbeş Evlerde yaşayan Mimar Mine Kuzubaşıoğlu Özdemir tarafından hazırlanan el çizimi)

Yığma yapım sistemi ile inşa edilen ve bütün duvarlarında dolu tuğla kullanılan Yüzbeş Evler'in cephelerinde, subasman seviyesine kadar serpme sıva uygulaması, diğer bölümlerde ise kaba sıva üzerine boya uygulaması yapılmıştır. Yapılar,

uygulamayı yapan firma tarafından ilk teslim edildiğinde, taban döşemelerinde dökme mozaik; tuvalet ve banyo duvarları ile mutfak bankosunun alnında seramik; kapı ve pencere doğramalarında ise ahşap malzeme kullanılmıştır. Fakat değişen kullanıcı istekleri ve artan ihtiyaçlardan dolayı gerçekleştirilen tadilatlar ile yapıların özgünlüğü bozulmuştur.

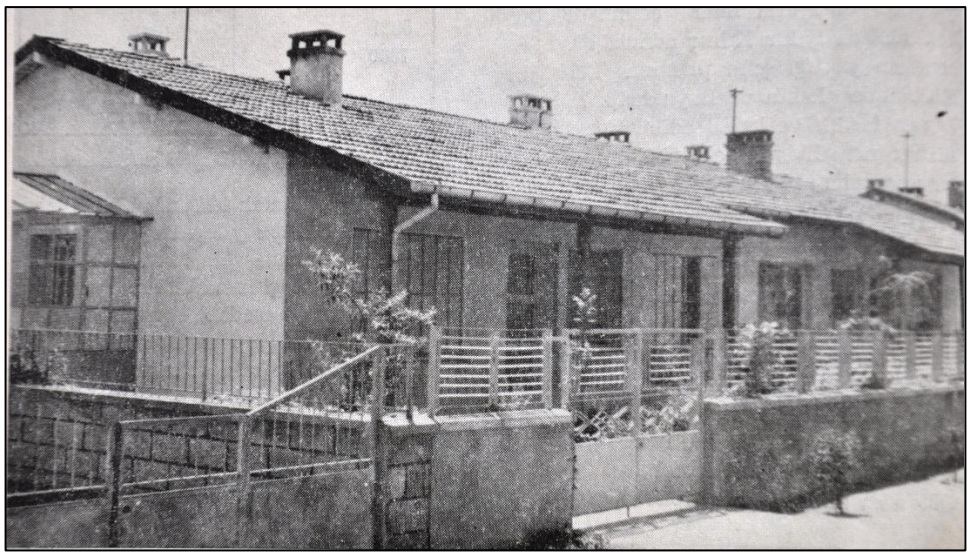

Şekil 4.560 1960'lı yıllarda, ikiz ev tipi konutlardan bir tanesinin ön cephesinden çekilmiş bir fotoğraf (Uşak il yıllığı, 1967)

Şekil 4.561Bölgede ikiz olarak korunabilen tek örneğin kuzey yönden çekilmiş bir fotoğrafı

Şekil 4.562 Bölgede ikiz olarak korunabilen tek örneğin güney yönden çekilmiş bir fotoğrafı

Şekil 4.563 Aşağıdaki fotoğrafta (Şekil 4.564) apartman bloğuna çevrilen ikiz evin 2011 Mart ayında çekilmiş bir fotoğrafı

Şekil 4.564 Bir tanesi yıkılarak yerini apartman bloğuna bırakan ikiz evlerin mevcut durumu

Şekil 4.565 Bir tanesi yıkılarak yerine apartman bloğu yapılan ve diğeri de yıkılmak üzere olan ikiz evlerden bir fotoğraf

Şekil 4.566 Yukarıdaki resimde (Şekil 4.565) yıkılmak üzere olan ikiz evin 2011 Mart ayında çekilmiş bir fotoğrafı

Şekil 4.567 Günümüze ulaşabilen sıra evlerin mevcut durumu

4.8.1.3 Sigorta Evleri

Geçmişte "*Koca Yazı"* olarak adlandırılan ve 1958'de Yüzbeş Evlerin yapılmasıyla hareketlenen bir bölgede, 1970'li yılların sonunda inşa edilmiştir. 1966 yılında, İzmir-Ankara yolunun açılmasıyla biraz daha gelişen bölge, günümüzde Atatürk Kültür Merkezi, alışveriş merkezleri ve parklar ile çevrili, oldukça merkezi bir konumda yer almaktadır.

Şekil 4.568 Sigorta Evleri'nin kent merkezindeki konumu (http://www. googlearth.com.tr)

Müteahhitliği İntur Limited Şirketi tarafından üstlenilen Sigorta Evleri, "*A tipinde*" yirmi iki, "*B tipinde*" on dört, "*C tipinde"* altı ve "*D tipinde"* yedi blok olmak üzere, toplam kırk dokuz bloktan oluşmaktadır. Her bir blok, yol seviyesinin altında bir, yol seviyesinin üstünde dört kat olmak üzere, toplam beş katlıdır (Ek 2 - belge no:28). Yüz yetmiş altı tane, 70,00 m^2 büyüklüğünde A tipi daire; yüz altmış sekiz tane, 80,00 m^2 büyüklüğünde B tipi daire; yetmiş iki tane, 90,00 m^2 büyüklüğünde C tipi daire ve elli altı tane, 100,00 m^2 büyüklüğünde D tipi dairenin yer aldığı, toplam dört yüz yetmiş iki daireden oluşan Sigorta Evleri, Sosyal Sigortalar Kurumu'nda çalışan işçiler için yapılmıştır (Ek 2 - belge no:28).

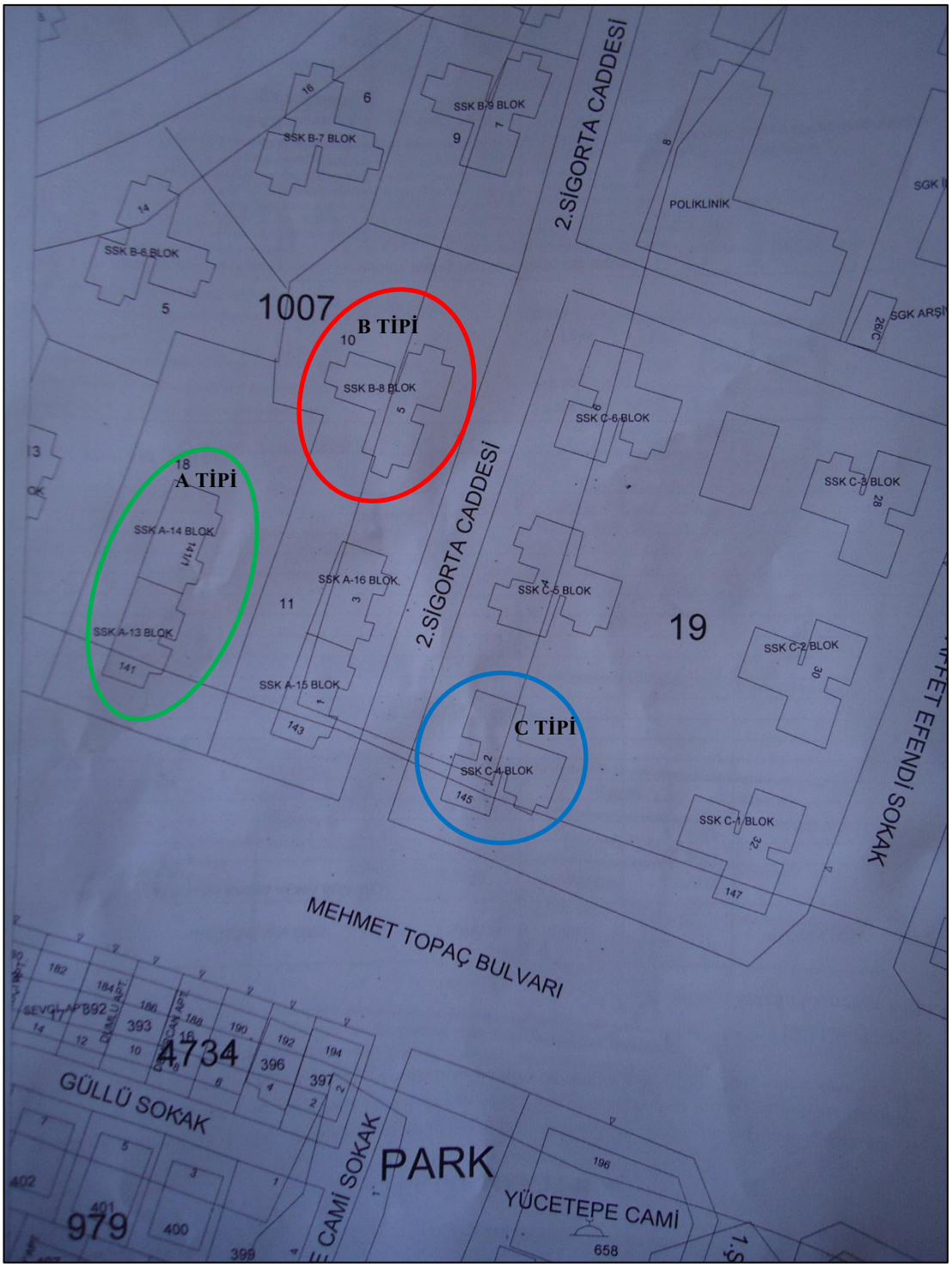

Şekil 4.569 Sigorta Evlerinin bulunduğu bölgenin bir bölümüne ait kroki – A – B – C tipi bloklar (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Şekil 4.570 Yücetepe Cami minaresinden Sigorta Evleri'nin genel bir fotoğrafı

Şekil 4.571 Yücetepe Cami minaresinden Sigorta Evleri'nin genel bir fotoğrafı

İki bloğun tek bir çatı altında toplandığı "*A*" tipi daireler, her katta iki daire olmak üzere, toplam sekiz daireden oluşmaktadır. Özgün hali ile üç oda, bir salon, bir mutfak, bir banyo ve bir tuvaletin yer aldığı 70,00 m^2'lik daireler, oldukça

küçüktür (Şekil 4.574). Bu nedenle birçok kullanıcı, mekânları biraz daha genişletmek için; oturma odasına ait küçük balkonu, ön cepheye yapılan çıkmalar ile büyütmüştür. Yaklaşık 5,00 m^2 alan kazanan bu dairelerden bazıları da, balkon çıkmalarını kapatarak, oturma odası ile birleştirmiştir. Şekil 4.574'teki özgün kat planında görüldüğü gibi, yatak odalarının bulunduğu gece bölümüne, oturma odasının içinden geçilmektedir. Oturma odasının, antre ve hole açılan iki kapısı mevcuttur.

Şekil 4.572 A tipi blok ön cephesi

Şekil 4.573 A tipi blok arka cephesi

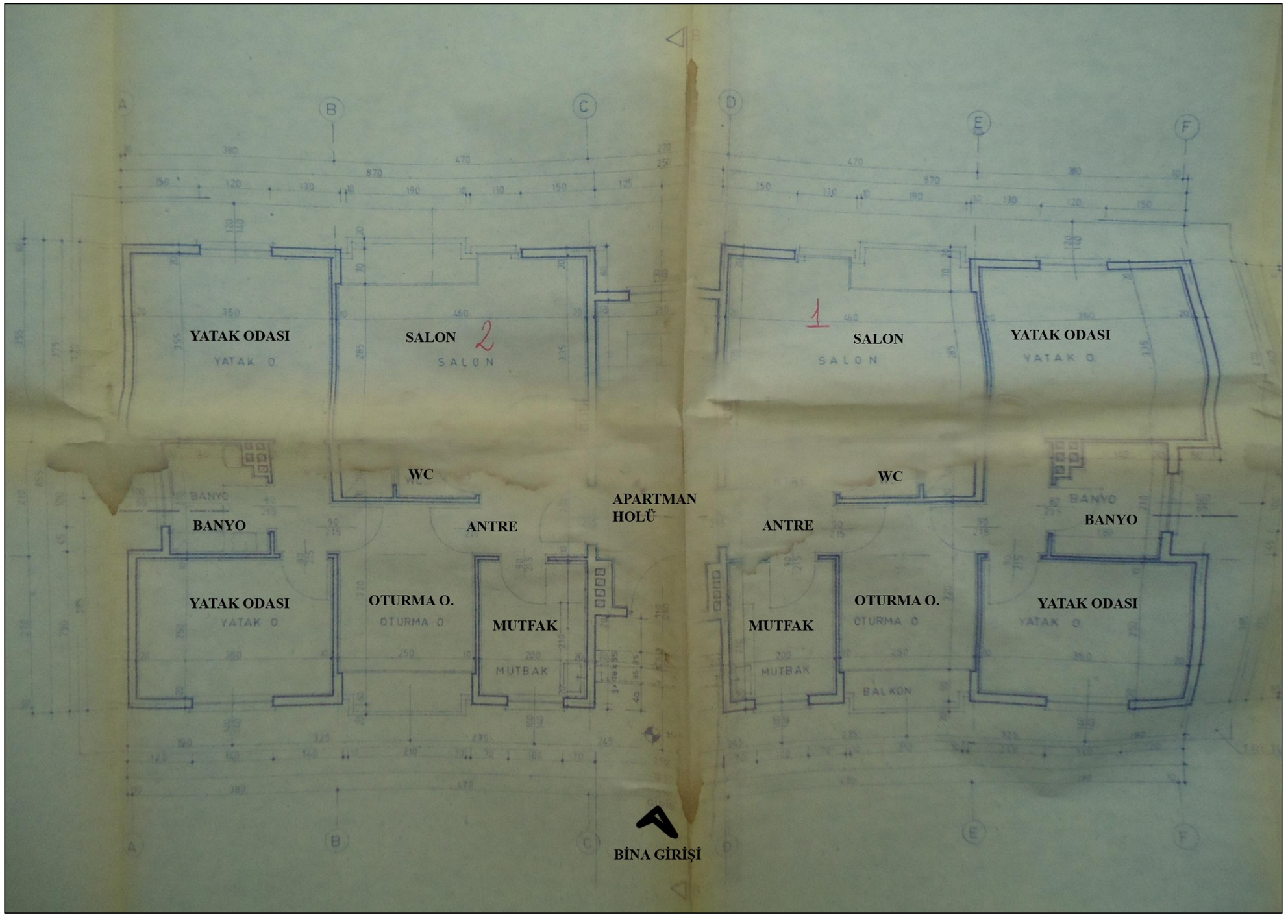

Şekil 4.574 A tipi bloklardaki dairelere ait özgün zemin kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

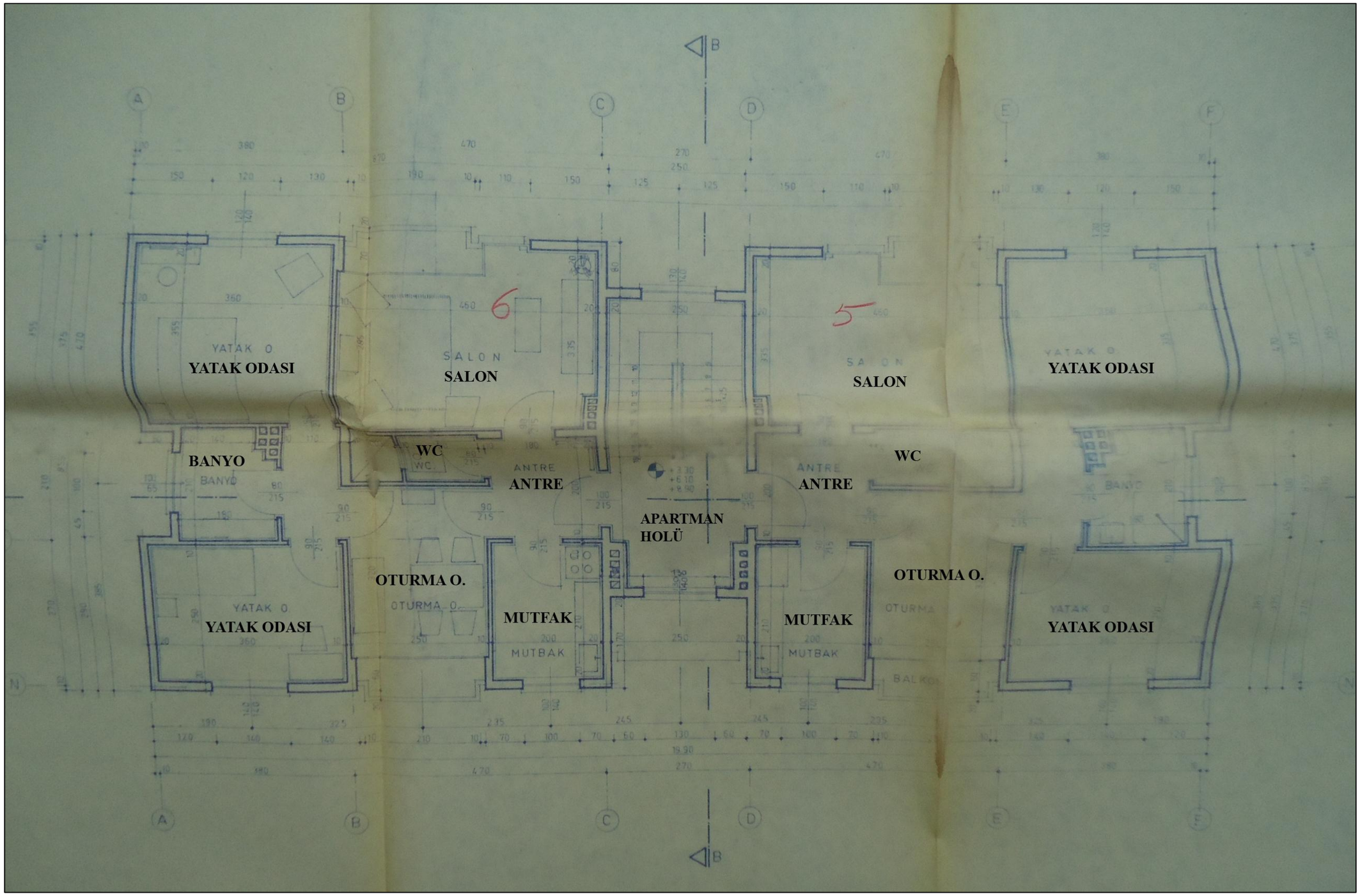

Şekil 4.575 A tipi bloklardaki dairelere ait özgün normal kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

"C" tipi bloklar, her katta üç daire olmak üzere, toplam on iki daireden oluşmaktadır ve dairelerden her biri, özgün hali ile "*U"* şeklinde bir koridor etrafında sıralanan; dört oda, bir salon, bir mutfak, bir banyo ve bir tuvaletin yer aldığı, 90,00 m^2'lik dairelerdir. Yatak odası ve sandık odasının bulunduğu gece bölümü ise; bir kapı ile diğer bölümlerden ayrılmıştır. Dört oda olmasına rağmen, odaları çok küçük olan dairelerde birçok kullanıcı, salondaki gömme balkonu, cepheye sonradan yapılan çıkmalar ile büyütmüştür. Büyütülen bu balkonlardan bazıları açık, bazıları da kapalı mekânlar olarak kullanılmaktadır.

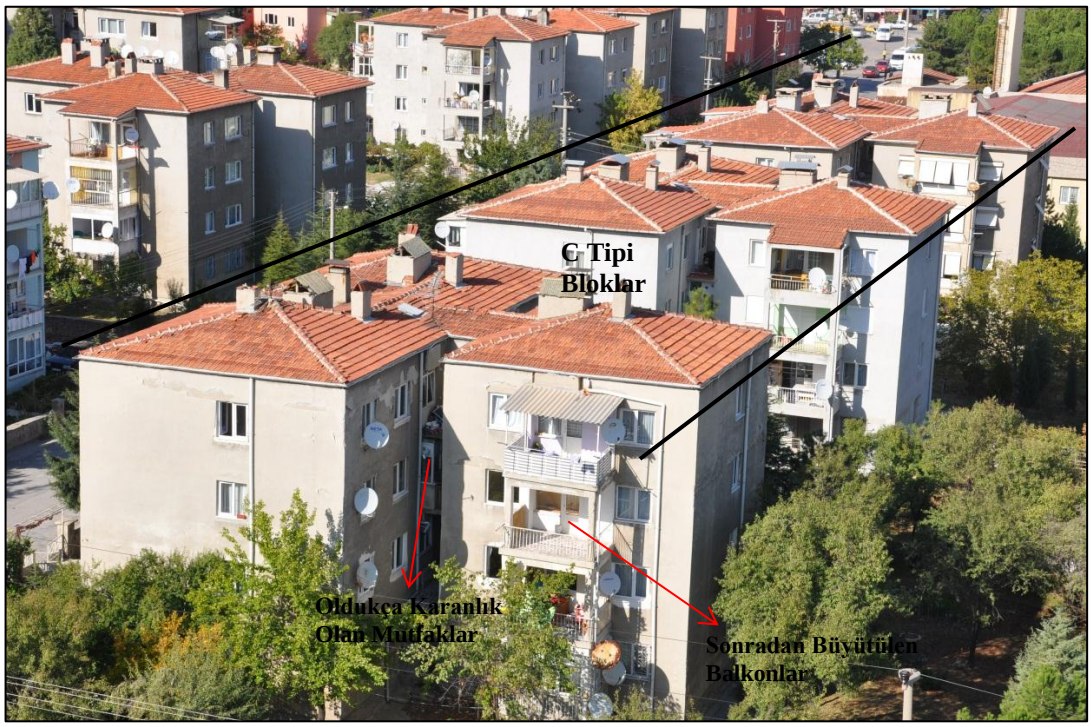

Şekil 4.576 C tipi blokların Yücetepe Cami minaresinden çekilmiş bir fotoğrafı

Şekil 4.576'da görüldüğü gibi, iki dairenin mutfak balkonları ile diğer dairenin cephesi arasında, yaklaşık bir metre mesafe vardır ve mutfaklar apartman boşluğuna açılan, karanlık odalar gibi kullanılmaktadır. Genellikle, yatak odalarında görülen karanlık odalar, mutfaklar için daha kötü bir çözümdür ve planlama hatası olarak düşünülmektedir.

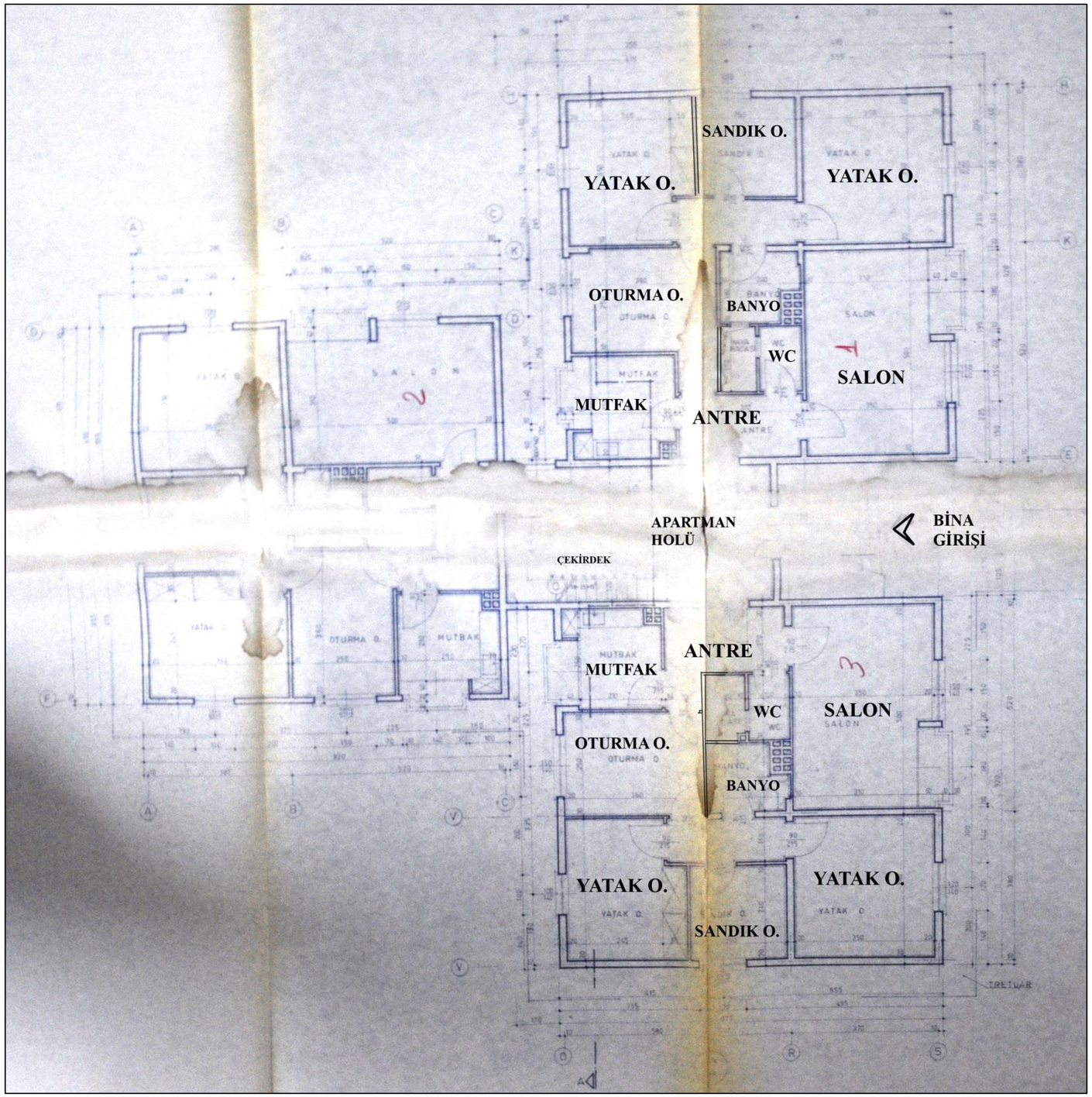

Şekil 4.577 C tipi bloklardaki dairelere ait özgün zemin kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

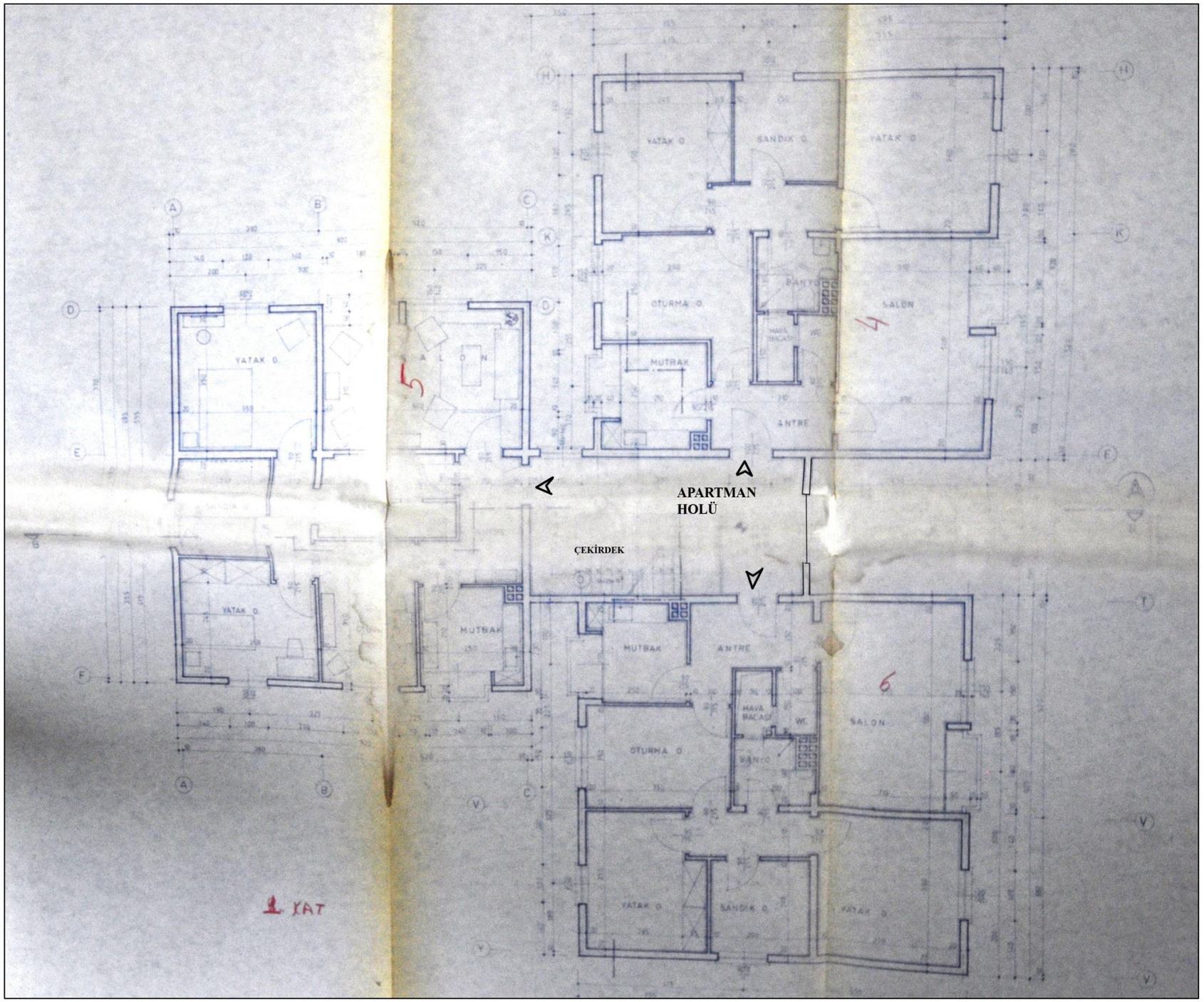

Şekil 4.578 C tipi bloklardaki dairelere ait özgün normal kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

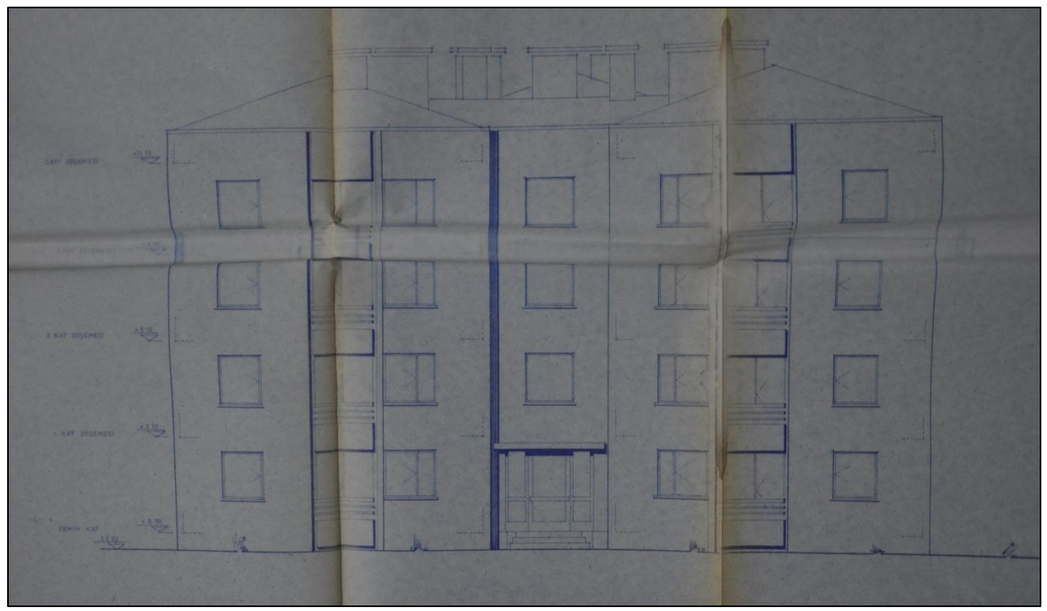

Şekil 4.579 C tipi blok özgün giriş (ön) cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

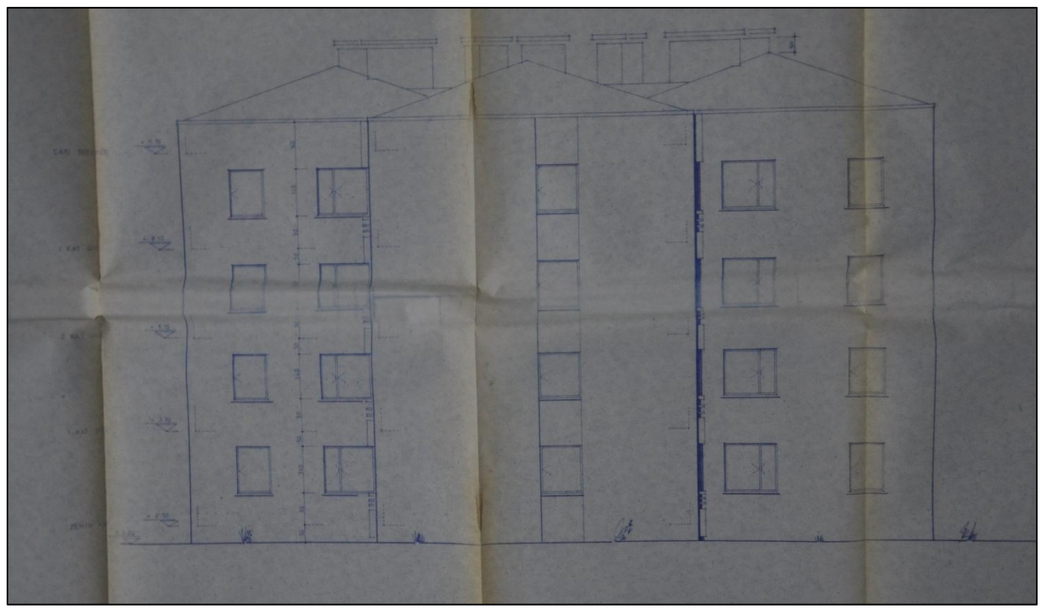

Şekil 4.580 C tipi blok özgün arka cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

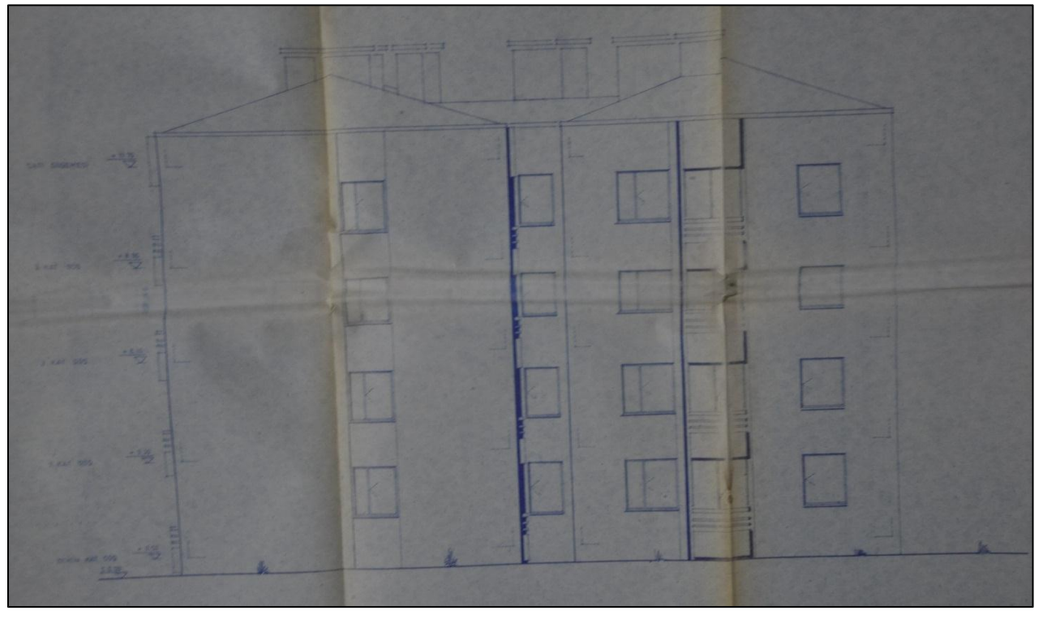

Şekil 4.581 C tipi blok özgün sağ yan cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

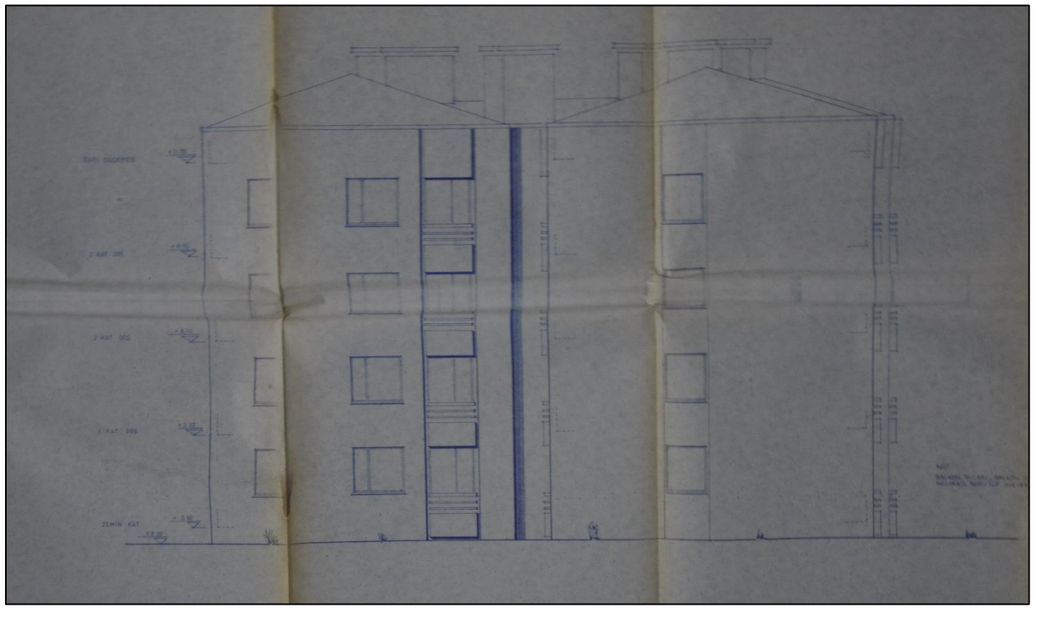

Şekil 4.582 C tipi blok özgün sol yan cephesi (Uşak Belediyesi proje arşivi)

Her katta iki daire olmak üzere, toplam sekiz daireden oluşan *"D"* tipi bloklardaki her bir daire; dört oda, bir salon, bir mutfak, bir banyo ve bir tuvaletin yer aldığı 100,00 m^2'lik dairelerdir. Diğer üç tipe göre daha büyük olan dairelerde, yatak odalarının bulunduğu gece bölüme, oturma odasının içinden geçilmektedir. Hol olarakta kullanılan oturma odası ile asıl girişi antre üzerinden olan salon arasında da, ayrı bir kapı bulunmaktadır.

Şekil 4.583 D tipi blok ön (giriş) cephesi

Şekil 4.584 D tipi blok arka cephesi

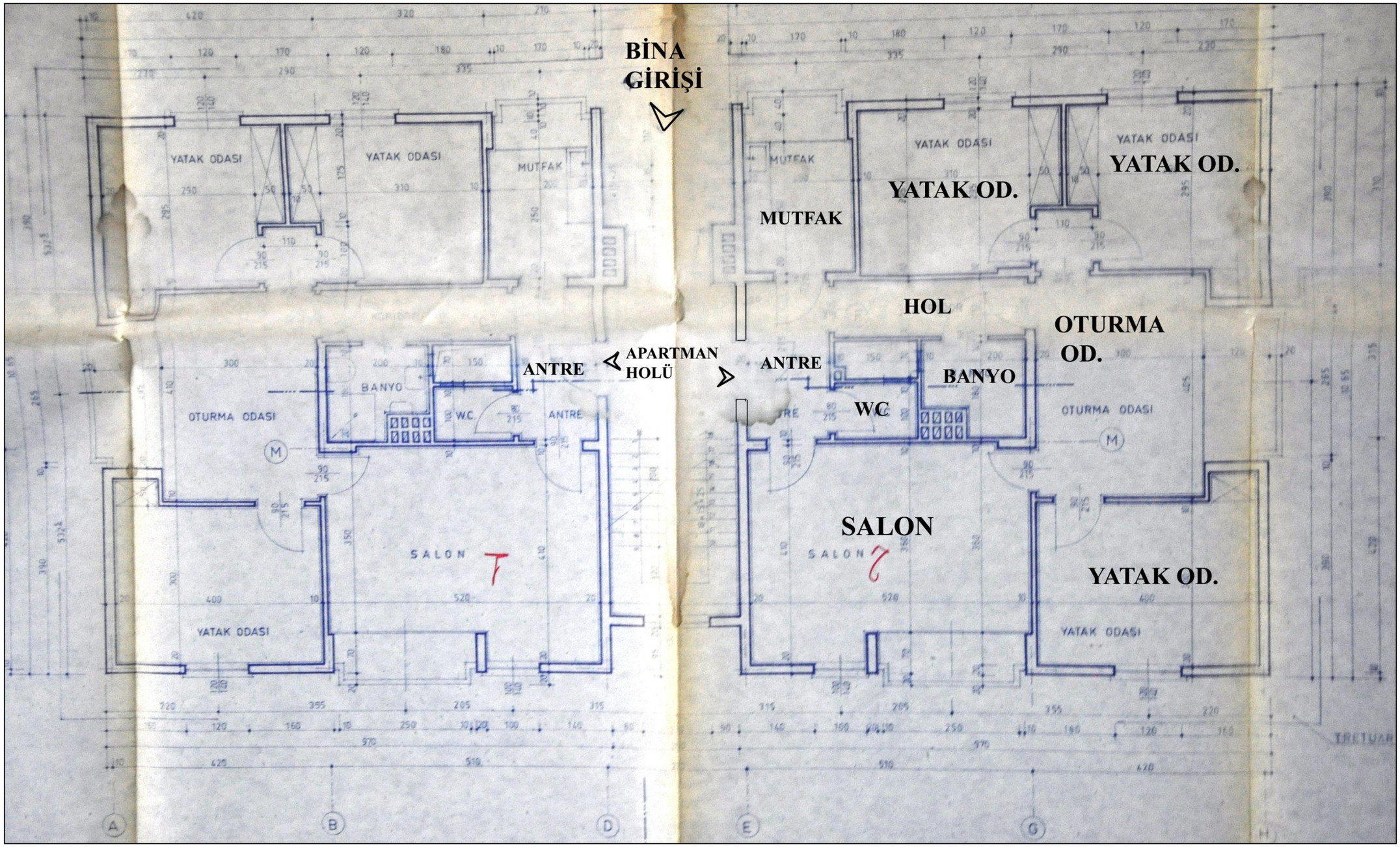

Şekil 4.585 D tipi bloklardaki dairelere ait özgün kat planı (Uşak Belediyesi proje arşivi)

"B" tipinde on dört bloktan oluşan Sigorta Evleri'nde, yüz altmış sekiz tane, 80,00 m^2 büyüklüğünde *"B"* tipi daire mevcuttur (Ek 2 - belge no:28). Her katta üç daire olmak üzere, toplam on iki daireden oluşan *"B"* tipi blok, şekil 4.569'da görüldüğü gibi, *"C"* tipi blok ile benzer bir plan şemasına sahiptir.

Şekil 4.586 Mevcut B tipi bloklardan bir tanesinin ön cephesinden çekilmiş bir fotoğraf

Şekil 4.587 Mevcut B tipi bloklardan bir tanesinin arka cephesinden çekilmiş bir fotoğraf

Şekil 4.587'de de görüldüğü gibi, bazı dairelerde balkonlar özgün olarak korunurken, bazı dairelerde ise; cepheye doğru büyütülen balkonlar, kolonlar ile desteklenmiştir.

2009 yılında, Cumhuriyet Mahallesi, 2. Sigorta Caddesi, A/20 blok, daire 7'de yer alan Sigorta Evleri'nden birinde yapılan incelemelere göre, Mimar Özgül Şentürk Budak tarafından bir ekspertiz raporu hazırlanmıştır. Ekspertiz raporundan alınan bilgilere göre; yapı ruhsat tarihi 09.03.1977, yapı kullanma izin belgesi tarihi 30.06.1978, kat mülkiyeti mimari proje onay tarihi ise 13.12.1984 olan, 1002 ada 3 parseldeki taşınmaz; bodrum, zemin ve üç normal kattan oluşan, betonarme karkas bir binadır.

Binanın üçüncü normal katında bulunan ve ekspertize konu olan daire, mimari projesine göre; üç oda, bir salon, bir mutfak, bir banyo, bir tuvalet ve iki adet balkondan oluşmakta olup, brüt 75,00 m² kullanım alana sahiptir. Balkon alanlarının dahil edilmediği dairede, yapı kullanma izin belgesine göre daire alanı 70,00 m^2'dir. Zamanla çeşitli tadilatlar geçiren daire de, salon ile oda arasındaki duvar iptal edilerek, tek mekân haline getirilmiştir. Ön ve arka cephede bulunan balkonlar, ruhsatsız olarak büyütülmüş olup, yaklaşık 15,00 m^2 alan kazanımı olmuştur. Ayrıca ön cephede bulunan balkon pvc ile kapatılarak, kapalı mekân haline getirilmiştir. Mevcut durumuna göre; iki oda, bir salon, bir mutfak, bir banyo, bir tuvalet ve iki adet balkondan oluşan daire, brüt 90,00 m² kullanım alana sahiptir.

Şekil 4.588 Ekspertize konu olan yapının 2. Sigorta Caddesi'nden görülen ön ve yan cephesi (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

Şekil 4.589 Ekspertize konu olan yapının arka cephesi (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

Orta bakımlı olarak tespit edilen dairenin girişinde, özgün olmayan bir çelik kapı mevcuttur. Giriş, salon ve odalarının zeminleri marley kaplı dairede, mutfak ve ıslak hacimler hariç, diğer mekânların duvarları saten boyalıdır. Mutfak ve ıslak hacimlerinin duvarları seramik kaplama olan dairede, iç kapılar eski ahşap tip, pencere doğramaları pvc ve ısı camdır.

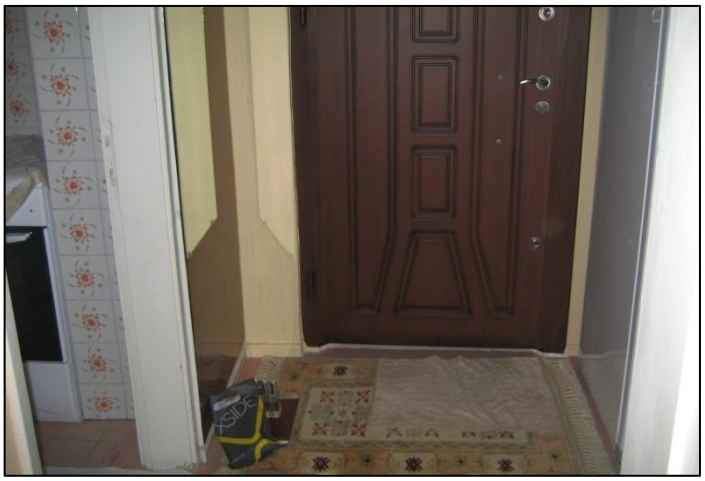

Şekil 4.590 Daire giriş holü (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

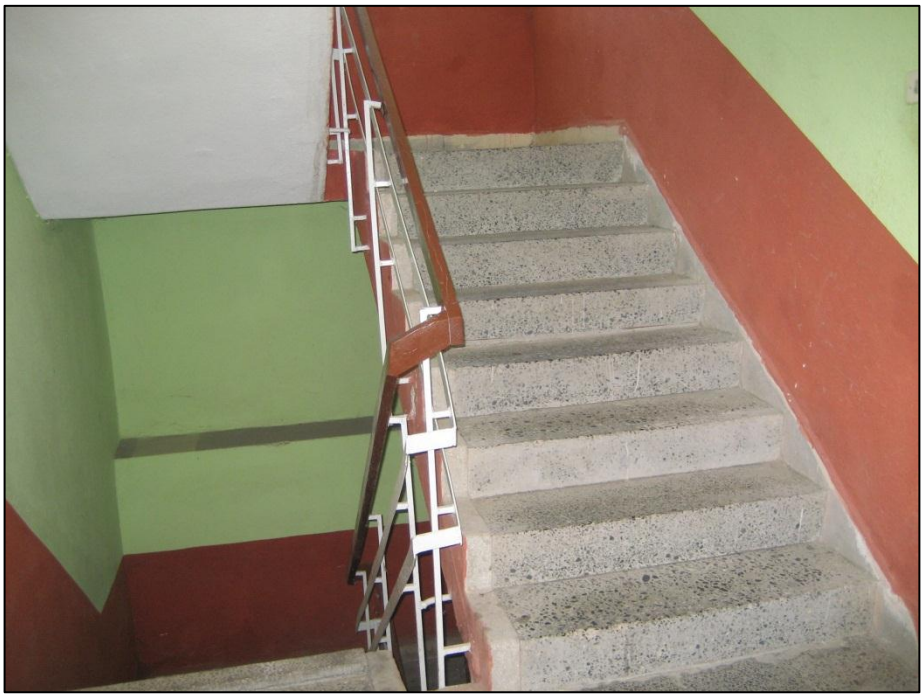

Şekil 4.591 Apartman holü ve özgün dökme mozaik döşeme (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

Şekil 4.592 Dairenin salon bölümü (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

Şekil 4.593 Dairenin mutfak bölümü (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

Şekil 4.594 Dairenin banyo bölümü (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

Cumhuriyet Mahallesi, 2. Sigorta Caddesi, A/16 blok, daire 3'te yer alan Sigorta Evleri'nden bir diğerinde yapılan incelemeye göre, Mimar Özgül Şentürk Budak tarafından 2012 yılında, bir ekspertiz raporu hazırlanmıştır. Yapı ruhsat tarihi 09.03.1977, yapı kullanma izin belgesi tarihi 24.11.1978, onaylı mimari proje tarihi ise 29.11.1985 olan, 1007 ada 11 parseldeki taşınmaz; bodrum, zemin ve üç normal kattan oluşan, betonarme karkas bir binadır.

Şekil 4.595 Ekspertize konu olan yapının ön ve yan cephesi ve büyütülen balkon (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

Taşınmazın 1. normal katında bulunan ve yapılan analizlerde, bakımsız olarak tespit edilen daire, mimari projesine göre; üç oda, bir salon, bir mutfak, bir banyo, bir tuvalet ve iki balkondan oluşmaktadır. Gerçekleştirilen tadilatlar ile özgünlüğü bozulan dairenin, salon ve oda arasında bulunan duvarı kaldırılmış olup, tek mekân haline getirilmiştir. Ayrıca mevcut durumda, dairenin ön cephesindeki balkon büyütülmüş olup, yaklaşık 5,00 m^2 alan ilavesi yapılmıştır.

Şekil 4.596 Ekspertize konu olan yapının arka ve yan cephesi (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

Özgün ahşap giriş kapısının korunduğu dairede, antre, koridor, mutfak ile ıslak hacimlerin zeminleri seramik kaplama olup, salon ve odaların zeminleri ise; ahşap kaplamadır. Mevcut banyo ve tuvalet duvarları seramik kaplama, diğer mekânların duvarları da plastik boya olan dairenin, iç kapıları orijinal hali ile korunurken, pencereler pvc doğrama ile değiştirilmiştir.

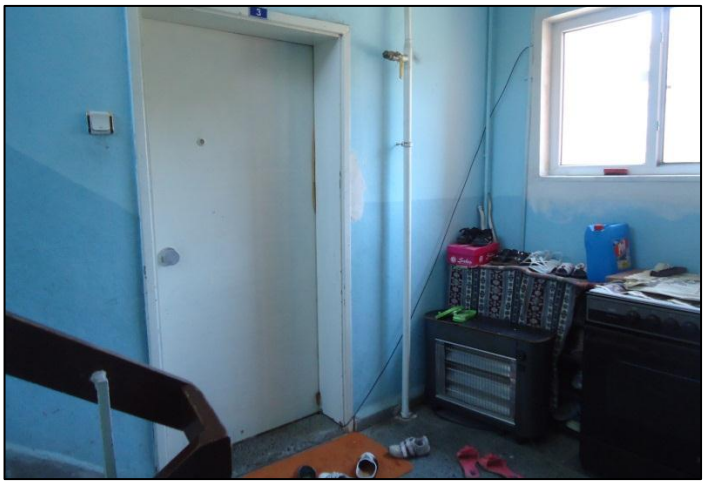

Şekil 4.597 Dairenin özgün giriş kapısı (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

Şekil 4.598 Sonradan birleştirilen salon ve oda (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

Şekil 4.599 Dairenin mutfak bölümü (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

Şekil 4.600 Özgün ahşap iç kapılar (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

Şekil 4.601 Dairenin banyosu (Özgül Şentürk Budak fotoğraf arşivi)

4.8.2 Müstakil ve Çok Katlı Konutlar

Kentteki Cumhuriyet Dönemi konut yapıları kapsamında incelenen müstakil ve çok katlı konutlar, inşa edildikleri dönemlere göre sınıflandırılmış olup, dönem belirleyici olarak kullanılan cephe ve malzeme özellikleri de analiz edilmiştir.

Kentin en eski yerleşim bölgelerinden olan; Ünalan, Dikilitaş, Özdemir, Sarayaltı, Aybey, Bozkurt, Işık, Karaağaç ve Köme Mahallelerinde yapılan alan çalışmasında, yüz on sekiz tane konut incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucu hazırlanan tablo 4.6 ile tablo 4.7'deki verilerde, yapıların inşa dönemlerine ve yapıların kat sayılarına göre mahallelerdeki dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 4.6 Alan çalışmasında incelenen konut yapılarının yapım yıllarına göre analizi ve mahallelerdeki dağılımı

MAHALLE	**YAPILARIN İNŞA DÖNEMLERİ VE SAYILARI**						
	1923 - 1930	**1930 - 1940**	**1940 - 1950**	**1950 - 1960**	**1960 - 1970**	**1970 - 1980**	**Toplam**
Ünalan	4	10	19	23	19	9	84
Dikilitaş	1	-	1	4	2	-	8
Özdemir	1	-	-	2	2	1	6
Sarayaltı	-	-	-	-	-	1	1
Aybey	-	1	1	-	1	-	3
Bozkurt	-	-	1	-	-	-	1
Işık	1	1	1	2	1	-	6
Karaağaç	2	-	-	-	-	1	3
Köme	-	-	3	1	2	-	6
Toplam	9	12	26	32	27	12	**118**

Tablo 4.7 Alan çalışmasında incelenen konut yapılarının kat sayılarına göre analizi ve mahallerdeki dağılımı

MAHALLE	**YAPILARIN KAT SAYILARI**					
	Tek Kat	**Bodrum + Zemin Kat**	**Bodrum + Zemin + 1 Kat**	**Zemin + 1 Kat**	**Apartman Tipi**	**Toplam**
Ünalan	19	15	7	37	6	84
Dikilitaş	2	2	1	2	1	8
Özdemir	2	1	-	3	-	6
Sarayaltı	1	-	-	-	-	1
Aybey	-	-	-	3	-	3
Bozkurt	-	-	-	1	-	1
Işık	1	-	1	4	-	6
Karaağaç	-	-	-	3	-	3
Köme	-	-	1	5	-	6
Toplam	25	18	10	58	7	**118**

Tablo 4.7'de de görüldüğü gibi, büyük bir kısmı Ünalan Mahallesi sınırlarına giren yüz on sekiz konuttan sayıca en fazla olan, elli sekiz tane ile zemin + 1 katlı yapılardır. Geriye kalan altmış konuttan ise yirmi beş tanesi tek kat, on sekiz tanesi bodrum üzeri zemin kat, on tanesi bodrum üzeri zemin + 1 kat, yedi tanesi de üç - dört katlı apartman tipi yapılardır.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI

DANIŞMAN:Doç.Dr.Emel KAYIN
ÖĞRENCİ:2009900527 Aysim BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

ÜNALAN - DİKİLİTAŞ - ÖZDEMİR - SARAYALTI - AYBEY - BOZKURT - IŞIK - KARAAĞAÇ - KÖME MAHALLELERİNDE İNCELENEN BAZI CUMHURİYET DÖNEMİ YAPILARININ KAT SAYISI ANALİZİ

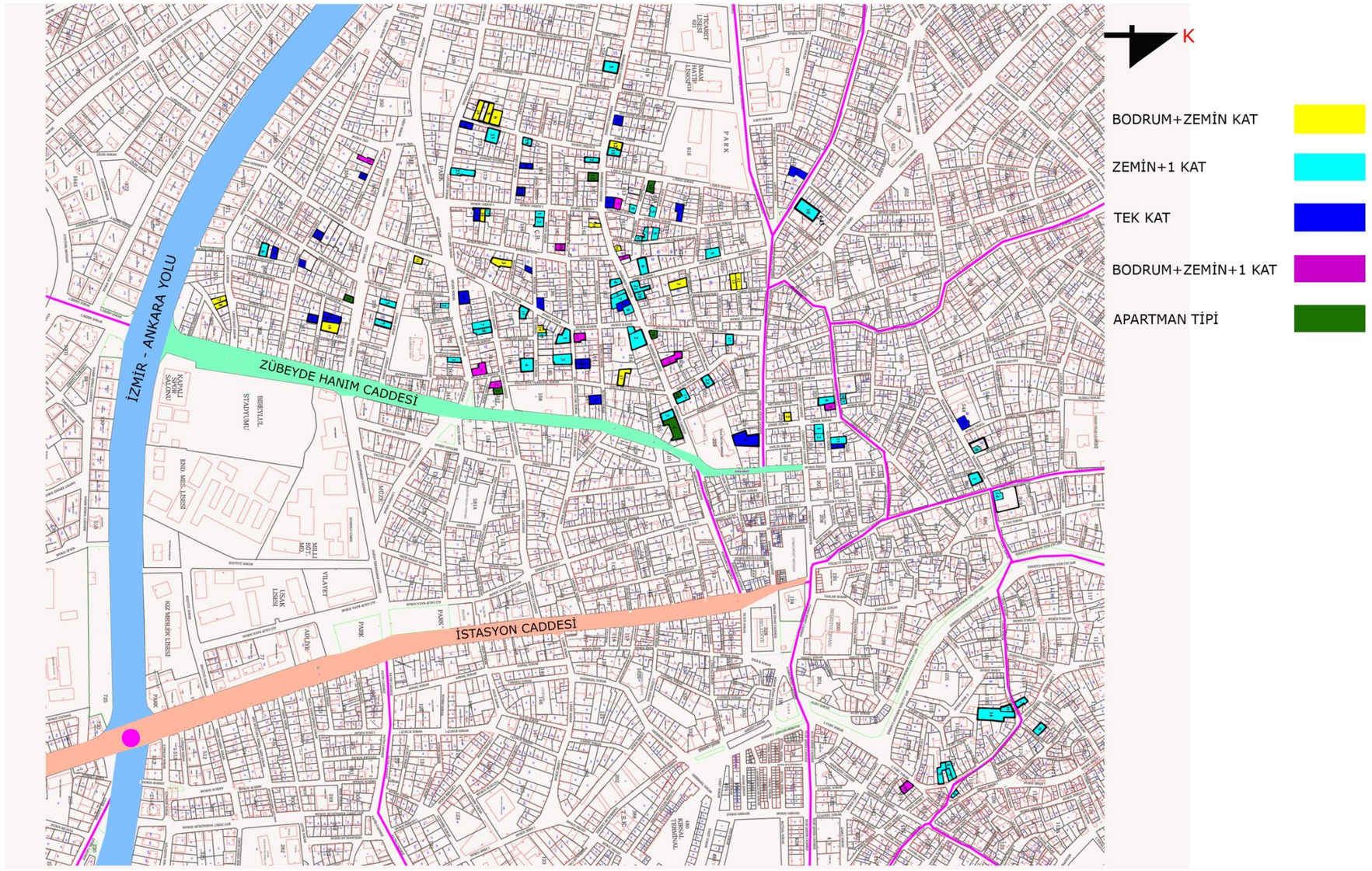

Şekil 4.602 Tablo 4.7'de de gösterilen yüz on sekiz tane Cumhuriyet Dönemi konut yapısının kat sayılarına göre kent merkezindeki dağılımı (Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI

DANIŞMAN:Doç.Dr.Emel KAYIN
ÖĞRENCİ:2009900527 Aysim BÖREKCİOĞLU

USAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

ÜNALAN - DİKİLİTAŞ - ÖZDEMİR - SARAYALTI - AYBEY - BOZKURT - IŞIK - KARAAĞAÇ - KÖME MAHALLELERİNDE İNCELENEN BAZI CUMHURİYET DÖNEMİ YAPILARININ DÖNEM ANALİZİ

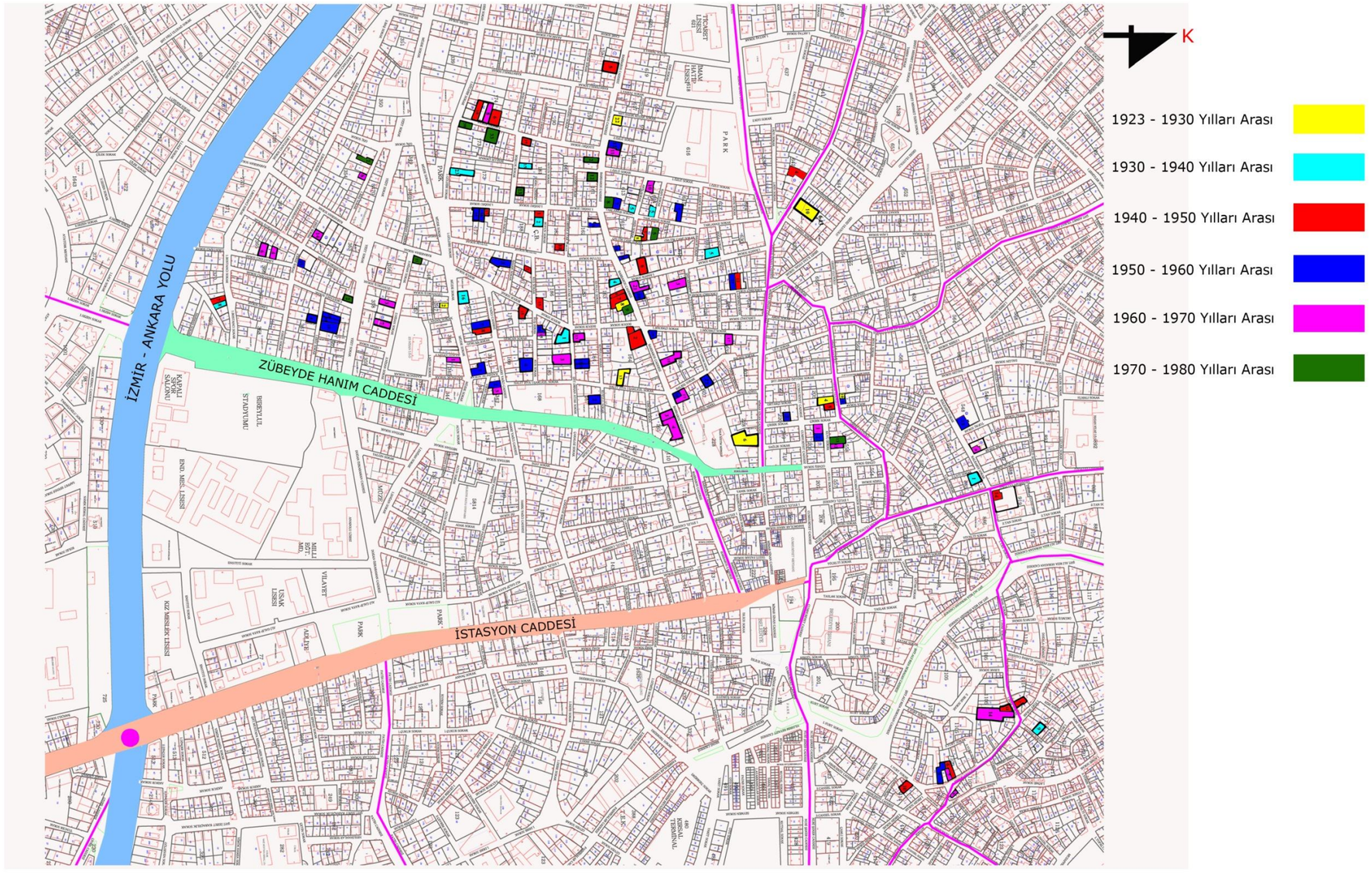

Şekil 4.603 Tablo 4.6'da da gösterilen yüz on sekiz tane Cumhuriyet Dönemi konut yapısının yapım yıllarına göre kent merkezindeki dağılımı (Uşak il haritası üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Kentteki müstakil ve çok katlı konutlar, inşa edildikleri dönemlere göre; 1923 – 1930 yılları arasında inşa edilen konutlar, 1930 – 1940 yılları arasında inşa edilen konutlar, 1940 – 1950 yılları arasında inşa edilen konutlar, 1950 – 1960 yılları arasında inşa edilen konutlar, 1960 – 1970 yılları arasında inşa edilen konutlar ve 1970 – 1980 yılları arasında inşa edilen konutlar olmak üzere altı döneme ayrılarak incelenmiştir. Tablo 4.6'da, farklı dönemlerde inşa edilen bu yapıların, mahallerdeki dağılımları gösterilmiştir.

4.8.2.1 1923 – 1930 Yılları Arasında İnşa Edilen Konutlar

Tez çalışması kapsamında incelenen yüz on sekiz yapıdan, dokuz tanesi 1923 – 1930 yılları arasında inşa edilmiştir. Bu dokuz yapıdan ise detaylı bir şekilde analiz edilen üç tanesi, aşağıdaki örneklerde açıklanmıştır.

- ***163 Ada 8 Parsel***: Ünalan Mahallesi'nde, Barbaros Caddesi üzerindeki 163 ada 8 parselde, 1924 yılında inşa edilen yapı, basit inşaat sınıfına giren bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:1). Bitişik nizamda, simetrik bir cephe anlayışı ile tasarlanan tek katlı yapı, Erken Cumhuriyet Dönemi sivil mimarisinin de tipik örneklerinden bir tanesidir.

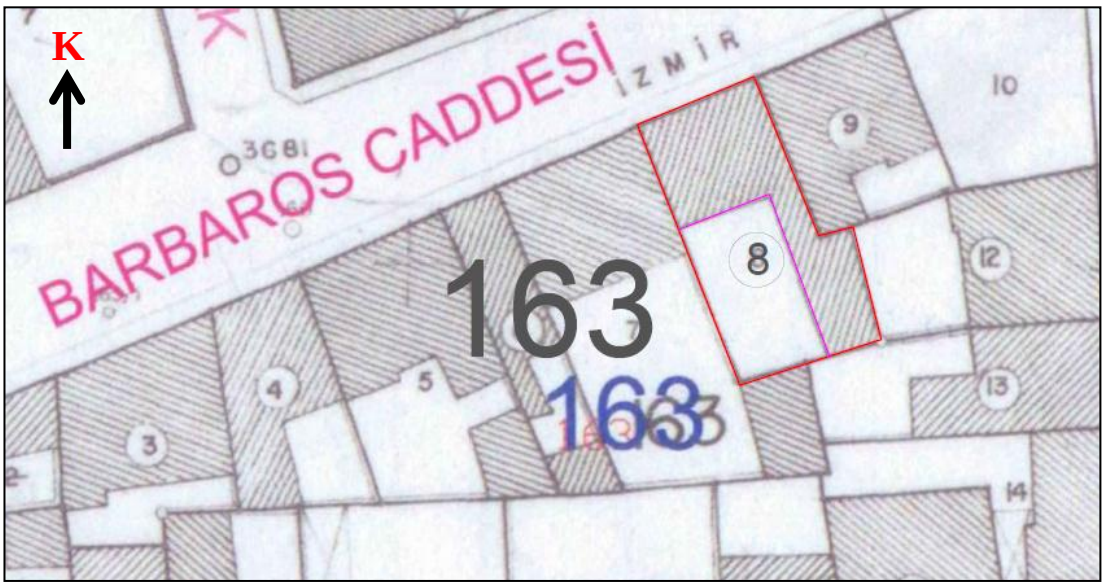

Şekil 4.604 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Yapı ön cephesinde, etrafı on - on beş cm kalınlığındaki sövelerle çevrili pencere ve giriş kapısı oranları bozulmamış fakat özgün ahşap pencereler plastik doğramalarla, giriş kapısı da demir malzeme ile değiştirilmiştir. Ayrıca, pencerelere de güvenlik açısından demir korkuluklar eklenmiştir. Dört katlı bir çatı silmesi ile son bulan yapının, çatısının bir kısmı yapılan tadilatta marsilya tipi kiremit ile kaplanırken, bir kısmında özgün alaturka kiremitler korunmuştur.

Şekil 4.605Yapı ön cephesi

Şekil 4.606 Bir kısmı onarım gören çatı örtüsü

Ana girişin tam karşısındaki demir bir kapı ile arka bahçeye, arka bahçeden de sonradan eklenen tek katlı müştemilat bölümüne, wc ve depoya ulaşılmaktadır. Dikdörtgen şeklindeki orta sofaya açılan üç oda ve bir mutfaktan oluşan yapının, bahçesine eklenen banyo bölümüne, oda içerisinden açılan ahşap bir kapı ile geçilmektedir.

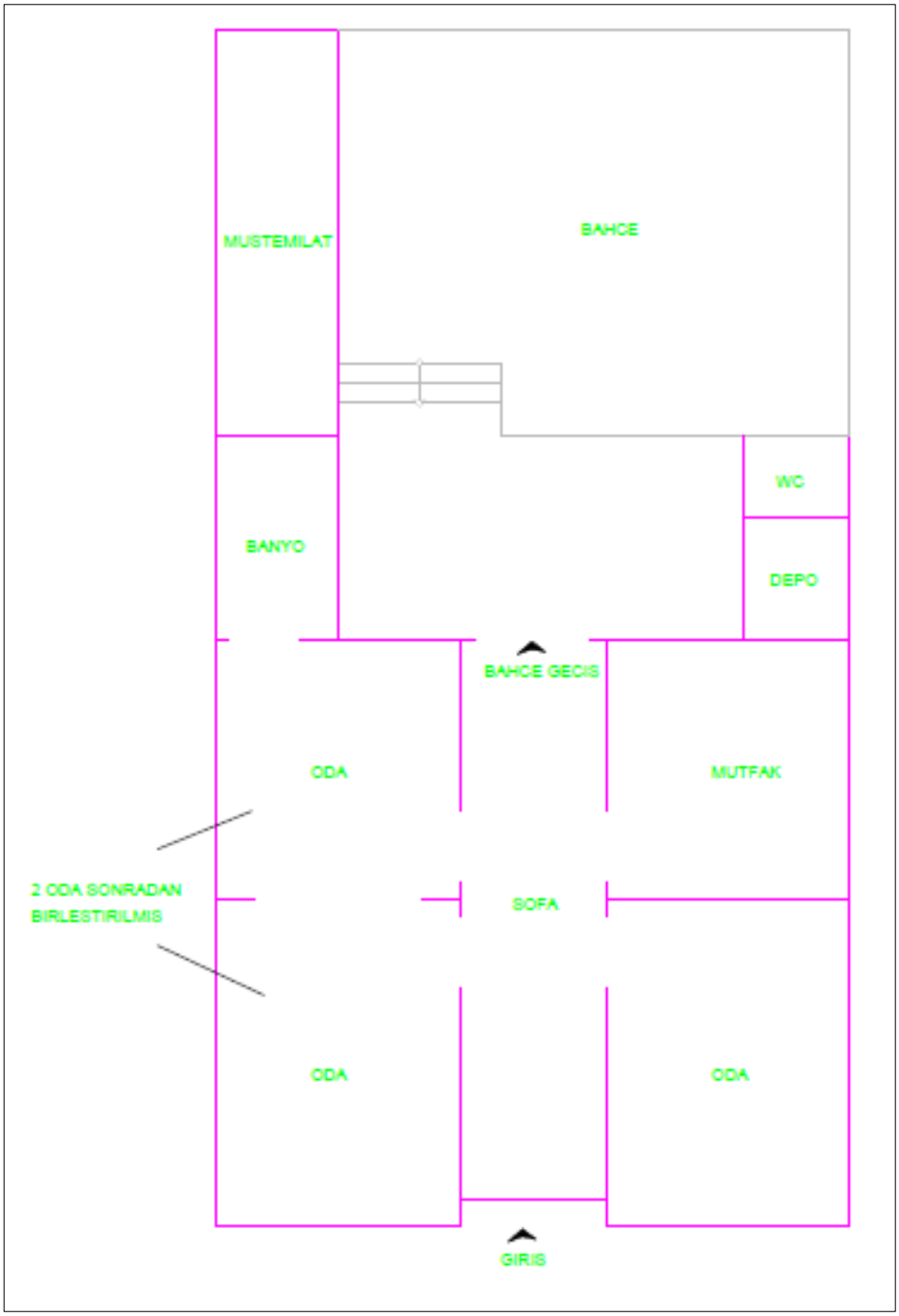

Şekil 4.607 Yapının mevcut plan şeması

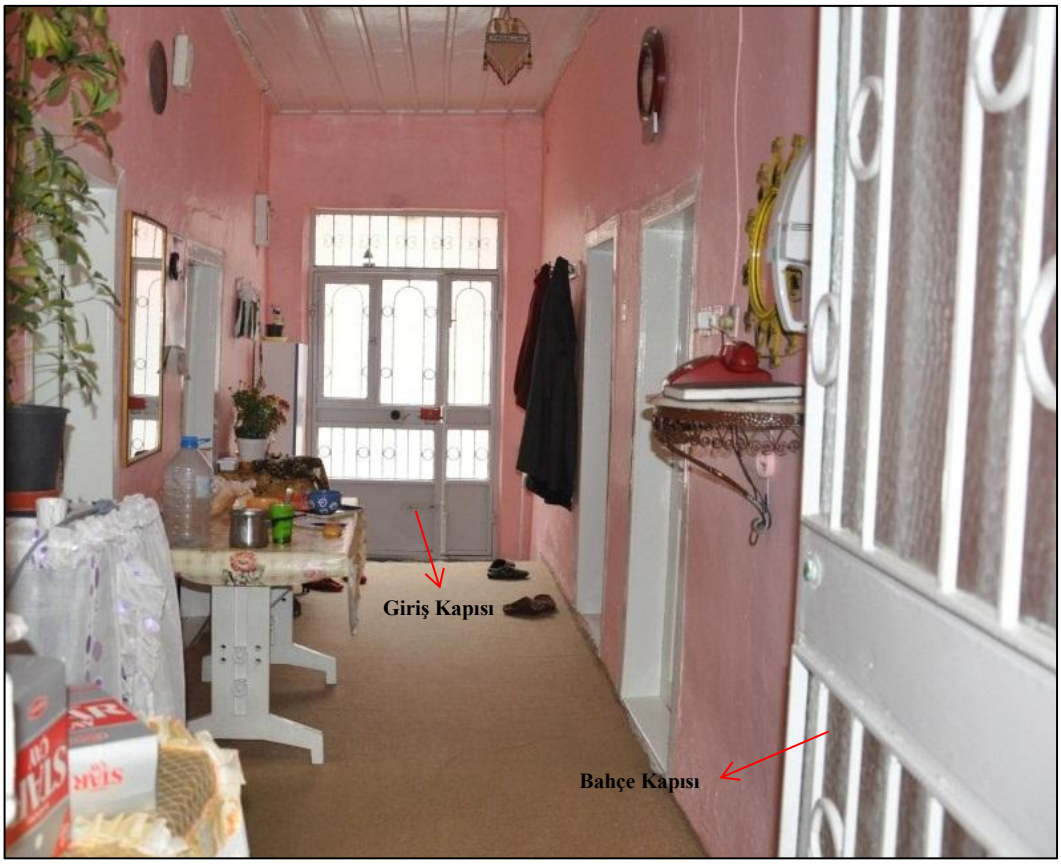

Şekil 4.608 Giriş Holü (Sofa)

Şekil 4.609 Arka bahçe - bahçeye sonradan eklenen müştemilat ve banyo

Şekil 4.610 Bahçeye sonradan eklenen wc ve depo

Yapı genelinde yapılan araştırmalara göre, ahşap tavan kaplamaları, ahşap iç kapılar ve oda duvarlarına yapılan gömme dolaplar, özgün halleri ile korunmaktadır. Osmanlı dönemi sivil mimarlık örneklerinde olduğu gibi, Erken Cumhuriyet Dönemine ait bu yapıda da, odalardaki gömme dolaplardan bazıları gusülhane olarak kullanıldığından, özgün plan şemasında banyo yer almaz.

Şekil 4.611 Özgün ahşap tavan döşemesi

Şekil 4.612 Sonradan birleştirilen iki oda ve odadaki özgün gömme dolaplar

Şekil 4.613Yapının bahçesine sonradan eklenen banyo ile oda arasında bağlantı sağlayan ahşap kapı

Şekil 4.614 Sofaya açılan özgün ahşap kapılar

- ***228 Ada 6 Parsel***: Özdemir Mahallesi'nde, Mimar Sinan Caddesi üzerindeki 228 ada 6 parselde, 1925 yılında inşa edilen yapı, 3. sınıf yığma bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:2).

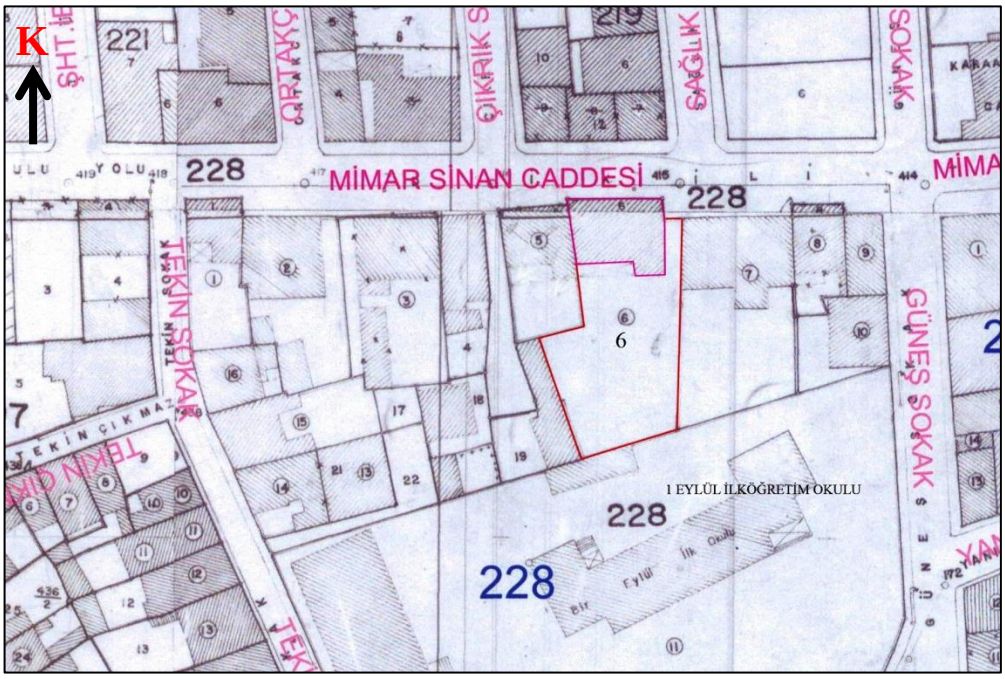

Şekil 4.615 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Kentteki Erken Cumhuriyet Dönemi sivil mimarisi içinde, en dikkat çekici örneklerden bir tanesi olan yapı, gerek çatısı gerekse anıtsal girişi ile Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nin tipik özelliklerini yansıtmaktadır. Moloz taş üzeri sıva tekniği ile inşa edilen tek katlı yapının, çift kanatlı ahşap pencereleri ve demir giriş kapısı özgündür. Güvenlik açısından demir korkuluklar takılan pencerelerin, üç tarafı taş sövelerle çevrilmiştir. Şekil 4.616'da görüldüğü gibi, yer yer bozulmalar gerçekleşen ve sıvası dökülen yapının, örgü malzemesi olan taş duvarlar açığa çıkmıştır.

Şekil 4.616 Yapı ön cephesi ve oluşan bozulmalar

Yol seviyesinden üç basamak yükselerek ulaşılan ana giriş, cephe hattından içeri doğru çekilmiş ve sütunlarla desteklenerek daha görkemli hale getirilmiştir. Tez çalışması kapsamında incelenen diğer sivil mimarlık örneklerinden farklı olarak, giriş üzerinde taç kapıyı anımsatan dairesel hatlar kullanılmış ve çatısı marsilya tipi kiremit ile kaplanmıştır.

Şekil 4.617 Cephe hattından içeri doğru çekilen ana giriş

- ***611 Ada 8 Parsel***: Ünalan Mahallesi'nde, Çeltik Cami Sokak ile Akış Sokak kesişimindeki 611 ada 8 parselde yer alan yapı, 1926 yılında inşa edilmiştir. Yığma yapım tekniği ile zemin üzeri bir kat olarak inşa edilen yapı, basit inşaat sınıfına giren bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:3).

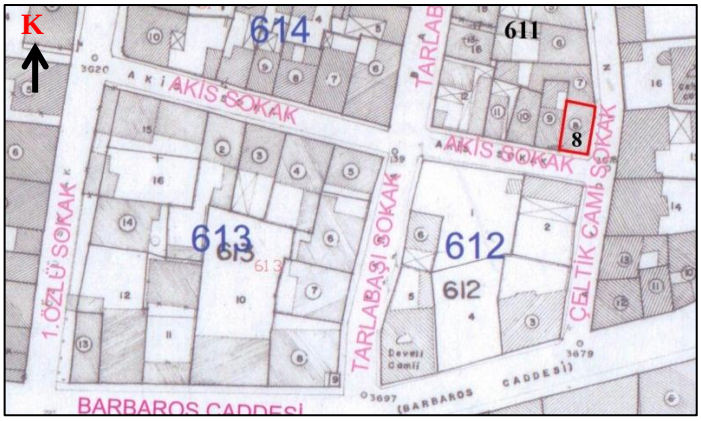

Şekil 4.618 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Köşe bir parsel üzerinde, bitişik nizamda inşa edilen yapı, her iki cephesinde de bulunan ahşap kat silmelerinin, birinci katta bulunan köşe pervazının ve pencerelerin etrafında dolaşan ahşap sövelerin, özgün olarak korunduğu bir örnektir. İki katlı yapının, özellikle birinci kat cephelerinde çok fazla pencere açıklığı vardır ve Akış Sokak cephesinde üç, Çeltik Cami Sokak cephesinde beş tane olmak üzere, toplam sekiz tane çift kanatlı ahşap pencere birbirini orantılı olarak takip etmektedir.

Şekil 4.619 Akış Sokak ile Çeltik Cami Sokak köşesinden çekilmiş bir fotoğraf

Zemin katta ise birinci kattan farklı olarak çeşitli müdahaleler gören yapıda, ahşap çift kanatlı pencerelerin çoğu korunmakla birlikte, Akış Sokak cephesindeki pencere açıklıkları ile özgün giriş kapısı değiştirilmiştir. Giriş kapısının çevresindeki ahşap söveler ise hala korunmaktadır. Geniş bir ahşap saçak ile son bulan yapının, çatısı marsilya tipi kiremit ile kaplıdır.

Şekil 4.620 Çeltik Cami Sokak cephesinde yer alan giriş kapısı

4.8.2.2 1930 – 1940 Yılları Arasında İnşa Edilen Konutlar

Tez çalışması kapsamında incelenen yüz on sekiz yapıdan, on iki tanesi 1930 – 1940 yılları arasında inşa edilmiştir. Bu on iki yapıdan ise detaylı bir şekilde analiz edilen üç tanesi, aşağıdaki örneklerde açıklanmıştır.

- ***163 Ada 4 Parsel***: Ünalan Mahallesi'nde, Barbaros Caddesi üzerindeki 163 ada 4 parselde konumlanan yapı, 1930 yılında inşa edilmiştir. Zemin + bir kattan oluşan yapı, yığma yapım tekniğinde inşa edilmiş, basit inşaat sınıfına giren bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:4).

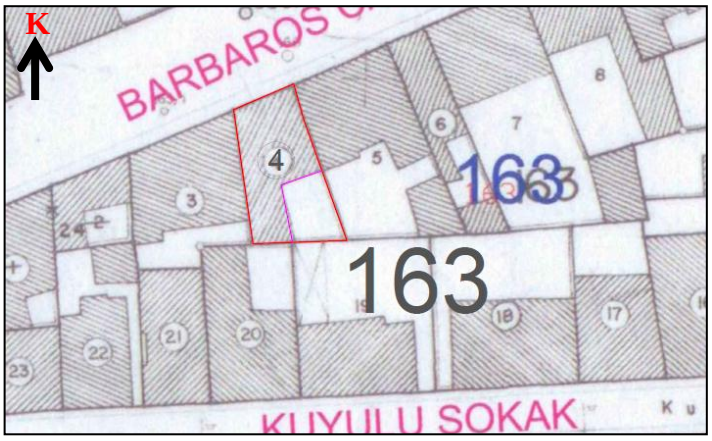

Şekil 4.621 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Zemin ve birinci kat bağlantısı iki ayrı girişten sağlanan yapının, zemin kat giriş holüne açılan özgün kapısı, demir bir kapı ile değiştirilirken; merdiven çekirdeğine açılan ahşap kapı ise orijinal haliyle korunmuştur. Günümüzde oldukça harap durumda olan ahşap giriş kapısına ve zemin kattaki özgün pencerelere, güvenlik açısından demir korkuluklar eklenmiştir.

Şekil 4.622 Zemin ve birinci kat girişleri

Bitişik nizamda inşa edilen iki katlı yapının dış görünüşüne bakıldığında, ön cephedeki bütün açıklıkların, basık kemerli olarak yapıldığı görülmektedir (Şekil 4.623). Zemin katta, etrafı taş sövelerle çevrili ahşap pencereler orijinal hali ile korunurken, birinci katta pencere düzenleri bozulmuştur. Birinci kattaki özgün iki pencere açıklığı birleştirilerek, tek bir açıklık haline getirilmiş ve basık kemerli pencereler yerine, dikdörtgen pencereler takılmıştır. Birinci kat pencerelerinin etrafında dolaşan özgün söve izleri, şekil 4.624'te algılanmaktadır. Yapının çatısı, marsilya tipi kiremit ile kaplıdır.

Şekil 4.623Yapı ön cephesi

Şekil 4.624 Değiştirilen birinci kat pencere açıklıkları ve özgün söve izleri

- ***885 Ada 1 Parsel***: Işık Mahallesi'nde, 2. Çatı Sokak ile Kaleardı Sokak'ın kesişimindeki, 885 ada 1 parselde yer alan yapı, 1935 yılında inşa edilmiştir. Zemin kat üzeri bir kattan oluşan yapı, basit inşaat sınıfına giren bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:5).

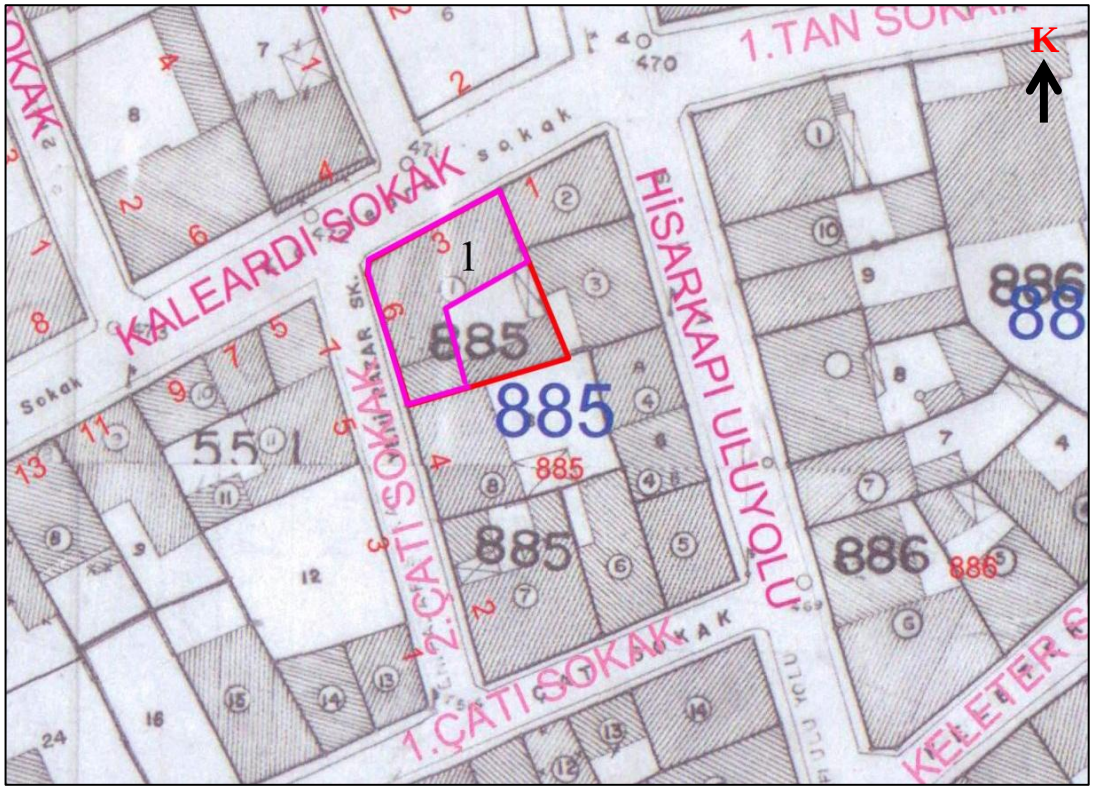

Şekil 4.625 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Yapı, zemin kattaki ahşap kanatlı pencereleri, özgün ahşap giriş kapısı, birinci kattaki ahşap söveli giyotin pencereleri, ahşap köşe pervazı ve eğrisel yüzeyli bir çatı silmesi üzerine oturan ahşap saçaklı çatısı ile çok fazla müdahale görmeden günümüze ulaşan nadir örneklerden bir tanesidir. Yalnızca zemin kat pencereleri üzerindeki demir korkuluklar dönem ekidir ve 2.Çatı Sokak cephesindeki pencere açıklıklarından bir tanesi de sonradan kapatılmıştır.

Yapının subasman seviyesine kadar moloz taş üzeri serpme sıva, üst katlarında ise bağdadi çıtalar üzeri kıtıklı sıva kullanılmıştır. Özellikle, 2. Çatı Sokak'a bakan cephesinde bozulmaların görüldüğü yapı, oldukça kötü durumdadır ve kapsamlı bir onarıma ihtiyacı vardır.

Şekil 4.626 Yapının 2. Çatı Sokak ve Kaleardı Sokak kesişiminden çekilmiş bir fotoğrafı

- ***173 Ada 23 Parsel***: Ünalan Mahallesi'nde, 1. Güldibi Sokak üzerindeki 173 ada 23 parselde yer alan yapı, 1938 yılında inşa edilmiştir (Ek 4 - beyan no:6). Zemin ve birinci katlardan oluşan bitişik nizamlı yapı, geniş bir bahçe içinde konumlanmaktadır.

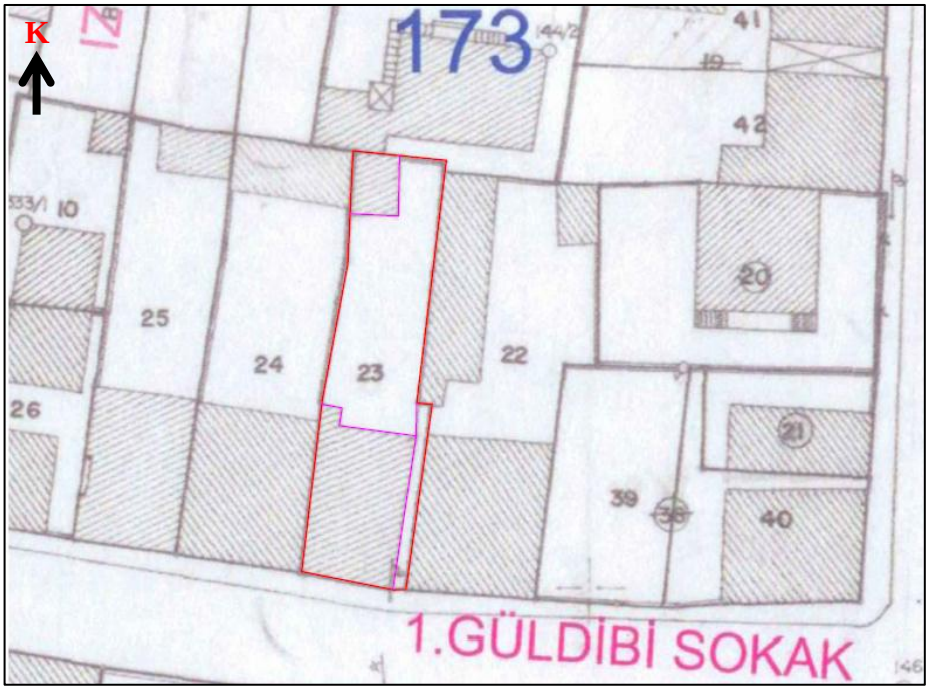

Şekil 4.627 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Cephe boyunca uzanan birinci kat çıkmaları, bu çıkmayı çevreleyen ahşap kat silmeleri ile bina girişlerini daha vurgulu hale getiren kemerli ve içerlek girişler, kentteki Cumhuriyet Dönemi sivil mimarlık örneklerinin belirleyici özelliklerinden birisi olarak, bu yapıda da görülmektedir. Zemin katında moloz taş, birinci katında ise bağdadi çıtaların kullanıldığı yapının, eğrisel saçaklı ahşap çatısı, marsilya tipi kiremit ile kaplıdır.

Şekil 4.628 Yapının ön cephesi

.

Yol seviyesinden iki basamak yükselerek ulaşılan giriş sahanlığına açılan ahşap kapılarından bir tanesi zemin kata, diğeri de tek kollu bir merdiven çekirdeği ile birinci kata bağlanmaktadır. Her katı müstakil bir daire gibi düşünülerek tasarlanan yapının, zemin katı günümüzde depo olarak kullanılırken, birinci katı ise konut olarak kullanılmaktadır. Birinci kat cephesindeki ahşap çift kanatlı pencereleri, ahşap pervazları ve ahşap denizlikleri orijinal hali ile korunan yapının, zemin kat penceresi değiştirilmiş, güvenlik açısından da demir korkuluk eklenmiştir. Birinci katta ise doğu cephesine açılan ahşap pencere özgün değildir.

Şekil 4.629 Zemin kat ve birinci kat giriş kapıları

Şekil 4.630 Birinci kat cephesinde korunan yapı detayları

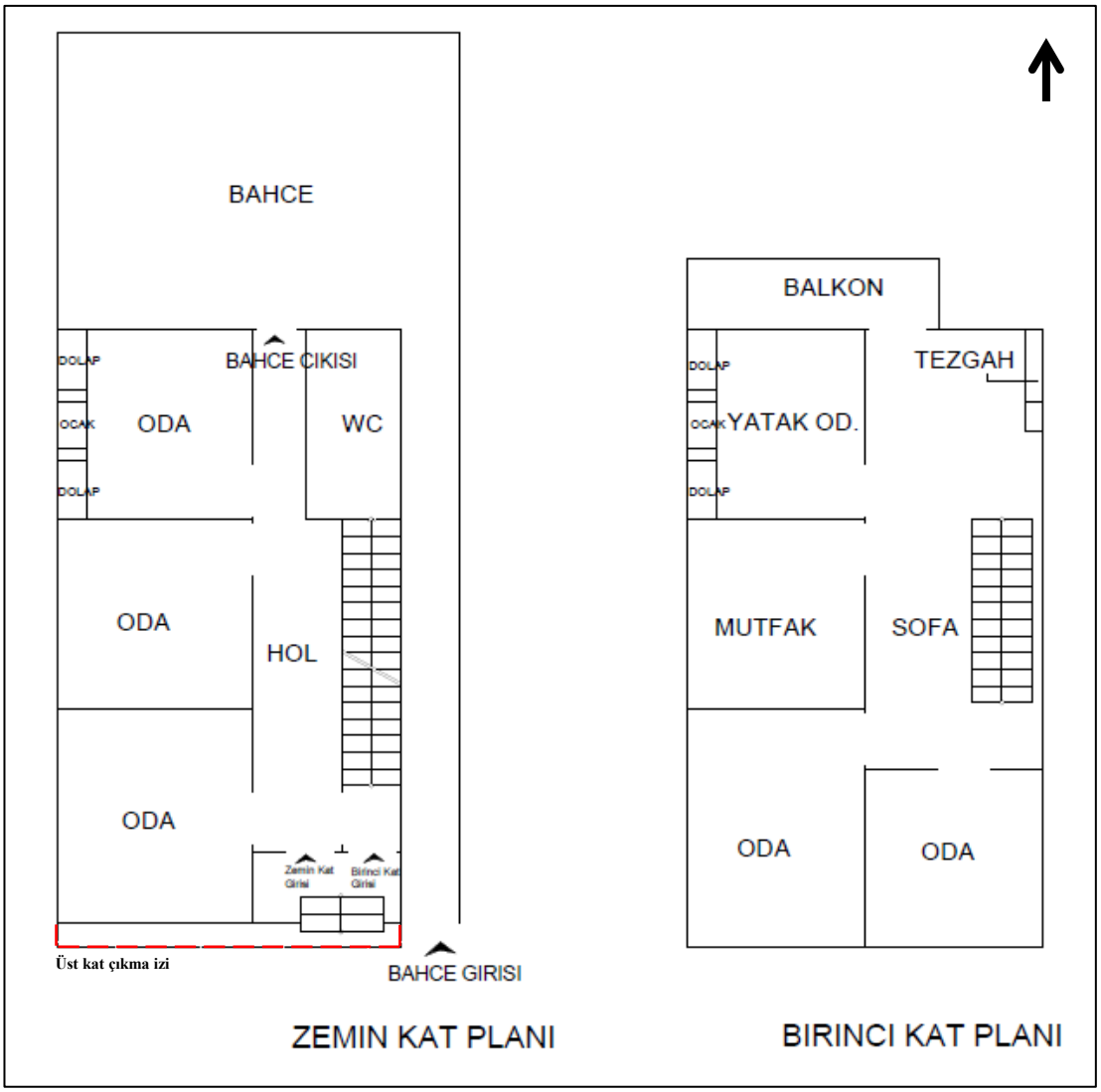

Şekil 4.631 Yapının zemin ve birinci kat plan şemaları

Şekil 4.631'deki plan şemasında da görüldüğü gibi, "*L*" şeklinde bir sofa etrafında sıralanan mekânlardan oluşan yapının, mevcut zemin katında; üç oda ile dönem eki olan bir banyo, birinci katında ise; üç oda ve bir mutfak yer almaktadır. Her iki katta da, oda duvarlarına yapılan gömme dolaplar, ocaklar ve ahşap tavan kaplamaları, özgün hali ile günümüze ulaşmıştır.

Şekil 4.632 Zemin kat hol

Şekil 4.633 Özgün olmayan tuvalet

Şekil 4.634 Birinci kat sofa ve özgün tavan döşemesi

Şekil 4.635 Birinci kattaki yatak odası - gömme dolap ve ocak

Şekil 4.636 Birinci kat oda – özgün iç kapı ve tavan kaplaması

4.8.2.3 1940 – 1950 Yılları Arasında İnşa Edilen Konutlar

Tez çalışması kapsamında incelenen yüz on sekiz yapıdan, yirmi altı tanesi 1940 – 1950 yılları arasında inşa edilmiştir. Bu yirmi altı yapıdan ise detaylı bir şekilde analiz edilen beş tanesi, aşağıdaki örneklerde açıklanmıştır.

- ***163 Ada 7 Parsel***: Ünalan Mahallesi'nde, Barbaros Caddesi üzerindeki 163 ada 7 parselde yer alan yapı, 1940 yılında inşa edilmiştir. Zemin ve birinci katlardan oluşan bitişik nizamlı yapı, basit bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:7).

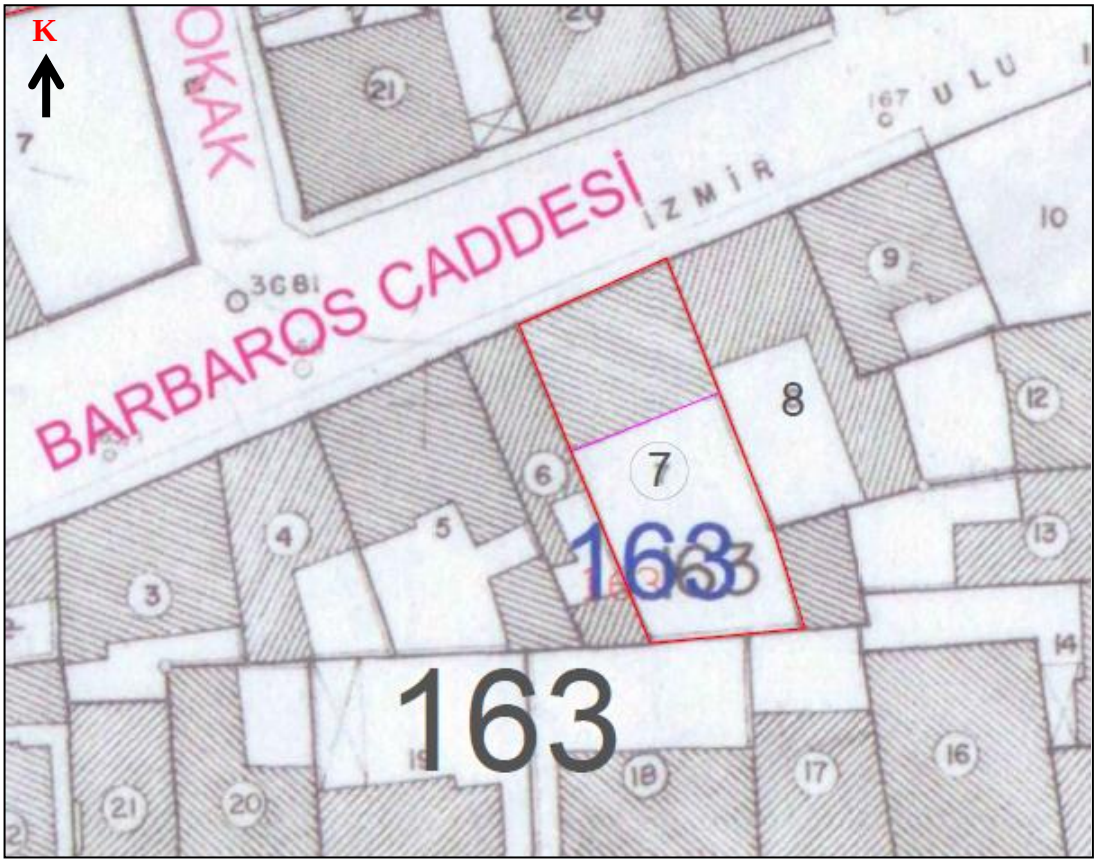

Şekil 4.637 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Simetrik bir cephe anlayışıyla inşa edilen yapı, özgün detayların korunduğu ve çok fazla müdahale görmeden günümüze ulaşan, Cumhuriyet Dönemi sivil mimarlık örneklerinden bir tanesidir. Yapının birinci katına, cephe hattının tam ortasından içeriye doğru çekilmiş ahşap bir kapı ile ulaşılırken, zemin kat bağlantısı ise özgün olmayan bir demir kapı ile sağlanmaktadır.

Şekil 4.638 Yapı ön cephesi

Birinci katta öne çıkan simetrik cephe düzeni, çift kanatlı ahşap pencereleri, kapı ve pencerelerin etrafında dolaşan ahşap söveleri ile özgünlüğünü koruyan yapı, ahşap saçaklı bir çatı ile son bulmaktadır. Çatının saçak kısmı marsilya tipi kiremit ile diğer bölümler ise alaturka tipi kiremitle kaplıdır.

Şekil 4.639 Özgün pencere düzeni

- ***163 Ada 6 Parsel***: Ünalan Mahallesi'nde, Barbaros Caddesi üzerindeki 163 ada 6 parselde konumlanan yapı, 1940 yılında inşa edilmiştir. Zemin ve birinci kat olmak üzere iki kattan oluşan bitişik nizamlı yapı, yığma yapım tekniği ile inşa edilmiş basit bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:8).

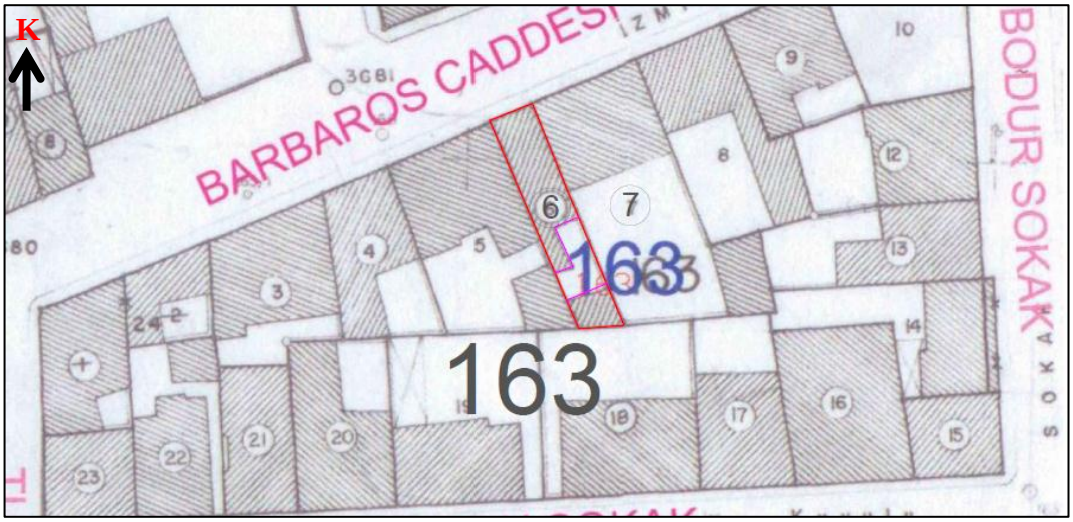

Şekil 4.640 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Kentteki Cumhuriyet Dönemi mimarisinin belirleyici özelliklerinden birisi olan, cephelerde mozaik sıva uygulaması, birçok idari binada ve sivil mimarlık örneğinde olduğu gibi, bu yapıda da görülmektedir. Oldukça yalın bir cephe anlayışı ile inşa edilen yapının, zemin kat ön cephesinde yapılan müdahaleler, pencere etrafındaki sıva bozulmalarından da anlaşılmaktadır.

Şekil 4.641 Değiştirilen zemin kat penceresi etrafında yapılan kaba sıva uygulaması

Özgün olmayan demir bir kapıyla girilen yapının, birinci kat cephesindeki ahşap pencere ve dökme mozaik denizlik, orijinal hali ile korunmuştur. Ahşap bir saçak ile son bulan yapının, çatısı marsilya tipi kiremit ile kaplıdır. Başta tuzlanma olmak üzere bir takım bozulmaların görüldüğü saçak, oldukça kötü durumdadır.

Şekil 4.642 Yapı ön cephesi

- ***919 Ada 14 Parsel***: Bozkurt Mahallesi'nde, Hisarkapı Uluyolu ile 1. Tan Sokak'ın kesişimindeki 919 ada 14 parselde yer alan yapı, 1942 yılında inşa edilmiştir. Geniş bir bahçe içinde konumlanan iki katlı yapı, yığma yapım tekniği ile inşa edilmiş 3. sınıf bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:9).

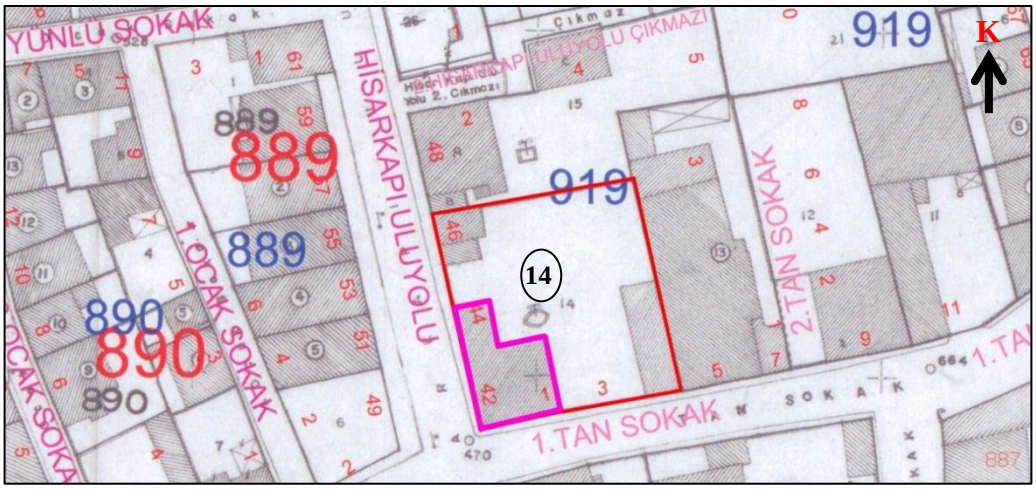

Şekil 4.643 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Moloz taş üzerine kaba sıva uygulaması yapılan yığma yapının, köşelerinde köşe taşları kullanılmıştır. Ayrıca, pencerelerin etrafında dolaşan ve deprem tuğlası olarak adlandırılan yapı elemanları, bozulmalara maruz kalan yapıda çok net bir şekilde algılanmaktadır.

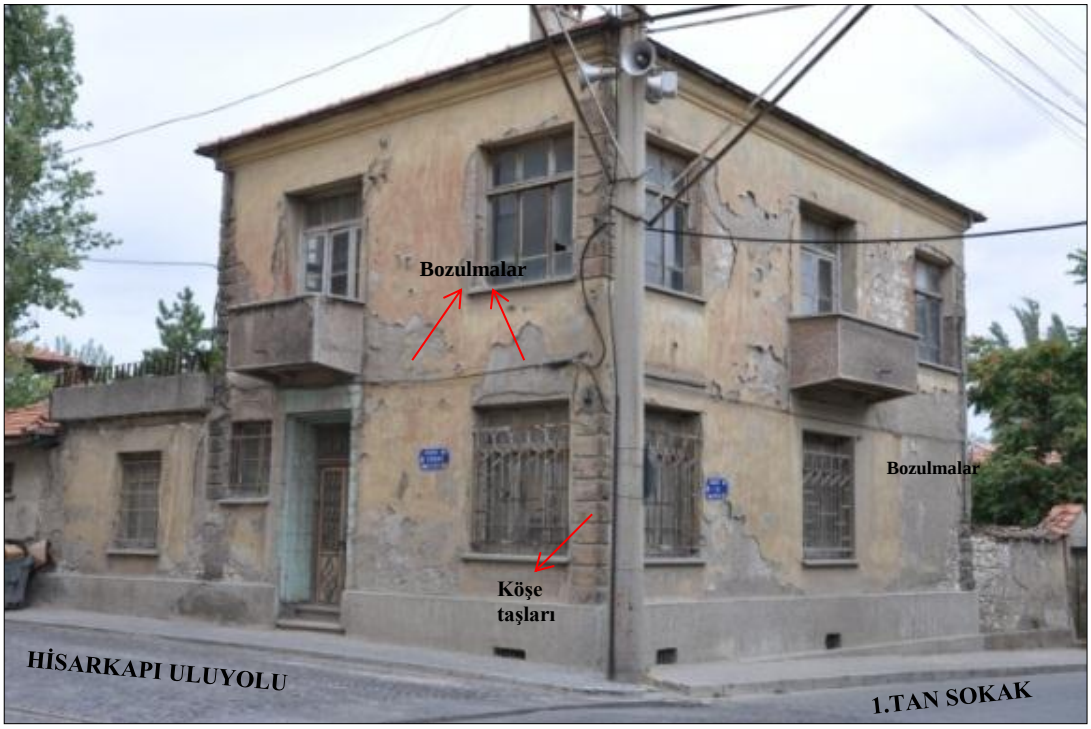

Şekil 4.644 Yapının Hisarkapı Uluyolu ve 1. Tan Sokak kesişiminden çekilmiş bir fotoğrafı

Osmanlı Dönemi sivil mimarisinin belirleyici özelliklerinden olan cumbaların, Cumhuriyet Dönemi'ne yansıması niteliğindeki balon çıkmaları, Hisarkapı Uluyolu ve 1.Tan Sokak'a bakan her iki cephede de görülmektedir. Ayrıca, yapıya hareket katan bu balkonlardan bir tanesi, cephe hattından içeri doğru çekilen ana girişi de vurgulamaktadır.

Cephelerdeki ahşap pencereler, ana giriş kapısı, balkon kapıları ve dökme mozaik denizlikler özgün olmakla birlikte, güvenlik açısından yapılan demir korkuluklar dönem ekidir. Günümüzde kullanılmayan yapı, oldukça bakımsız haldedir ve esaslı bir onarıma ihtiyacı vardır.

Şekil 4.645 Cephedeki bozulmalar sonucu algılanan yapım sistemi

- ***164 Ada 2Parsel***: Ünalan Mahallesi'nde, Barbaros Caddesi ve Bodur Sokak'a cephesi olan 164 ada 2 parselde konumlanan yapılar, 1948 yılında inşa edilmiştir. Yığma yapım tekniği ile inşa edilen yapıların her ikisi de 3. sınıf mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:10).

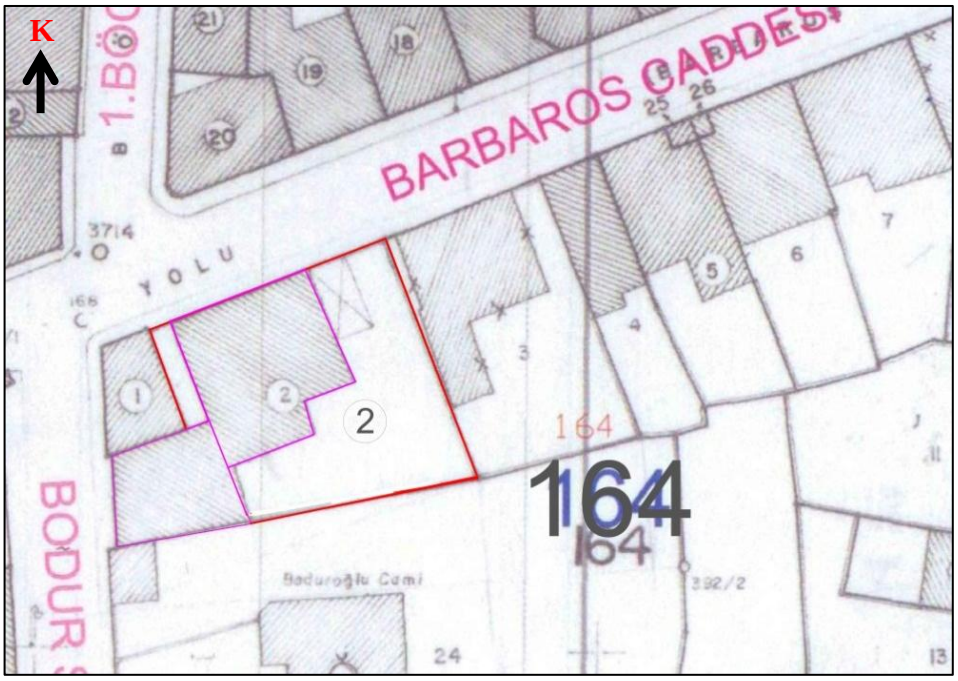

Şekil 4.646 Yapıların konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Aynı tarihte inşa edilmelerine rağmen, birbirinden çok farklı plan ve cephe tipolojisine sahip yapılardan, Barbaros Caddesi üzerindeki iki katlı yapı, döneminin belirleyici özelliklerini koruyan, çok nitelikli örneklerdendir. İki katlı yapının zemin ve birinci katları, müstakil iki konut olarak tasarlanmıştır. Moloz taş üzerine kaba sıva ve boya uygulaması yapılan yığma yapının, subasman seviyesine kadar taş taklidi sıva; bina köşelerinde, katlar arasında ve çatı altında ise kesme taş malzeme kullanılmıştır.

Şekil 4.647 Barbaros Caddesi üzerindeki yapının ön cephesi

Yapının zemin ve birinci kat ana girişleri, iki kat yüksekliğinde ve cephe hattından yaklaşık iki metre çekilerek oluşturulan bir niş üzerindendir. Birinci katına, ön cephedeki nişe yapılan on dört basamaklı döner bir merdiven çekirdeğinden ulaşılan yapının, zemin kat girişi ise merdiven sahanlığının altındaki özgün ahşap kapıdandır. Merdiven basamaklarında dökme mozaik, sahanlıklarda karosiman yer döşemesi kullanılmıştır.

Çok fazla müdahale görmeden günümüze ulaşan yapının, ahşap kapı ve pencere doğramaları özgün hali ile korunurken, zemin kat pencerelerine güvenlik açısından

demir korkuluklar eklenmiştir. Her iki katıda konut olarak kullanılan yapının, ön cephesindeki boya ve sıva dökülmeleri oldukça fazladır ve bazı bölgelerde moloz taş örgüler açığa çıkmıştır. Yapının, özellikle cephelerinde esaslı bir onarıma ihtiyacı vardır.

Şekil 4.648 Zemin ve birinci kat girişleri

Şekil 4.649 Ana girişler üzerindeki özgün ahşap döşeme

Şekil 4.650 Özgün karosiman yer döşemesi ve ahşap kapı

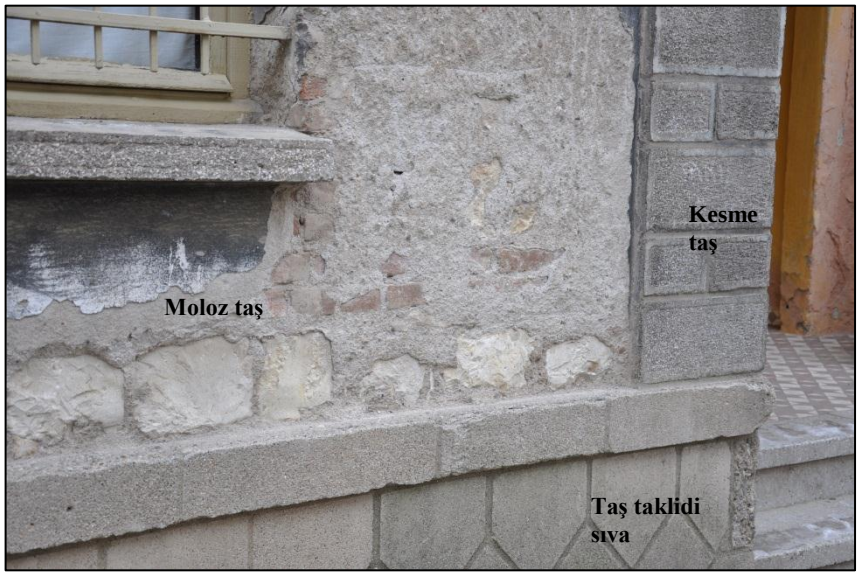

Şekil 4.651 Cephede oluşan bozulmalar ve açığa çıkan yapım sistemi

Aynı parsel üzerinde bulunan diğer yapı ise cephelerinde mozaik sıva uygulaması yapılmış iki katlı yığma bir binadır. Yapının, müstakil olarak kullanılan zemin ve birinci katlarına, yan yana bulunan kapılardan ulaşılmaktadır. Ahşap bir saçak ile son bulan yapının, çatısı marsilya tipi kiremit ile kaplıdır.

Şekil 4.652 Bodur Sokak üzerindeki yapının ön cephesi

Zemin ve birinci kat cephelerindeki ahşap pencereler ile ana giriş kapıları özgün olmamakla birlikte, pencerelerin etrafındaki, mozaik sıva kaplı söveler ve beton denizlikler korunmuştur. Ayrıca, ön cephe boyunca çıkma yapan birinci kat, daha da vurgulu hale getirilmek için, iki kattan oluşan bir söve ile çevrilmiştir.

4.8.2.4 1950 – 1960 Yılları Arasında İnşa Edilen Konutlar

Tez çalışması kapsamında incelenen yüz on sekiz yapıdan, otuz iki tanesi 1950 – 1960 yılları arasında inşa edilmiştir. Bu otuz iki yapıdan ise detaylı bir şekilde analiz edilen altı tanesi, aşağıdaki örneklerde açıklanmıştır.

- ***610 Ada 9 Parsel***: Ünalan Mahallesi'nde, Barbaros Caddesi üzerindeki 610 ada 9 parselde konumlanan yapı, 1953 yılında yığma yapım tekniği ile inşa edilmiş, 3.sınıf bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:11).

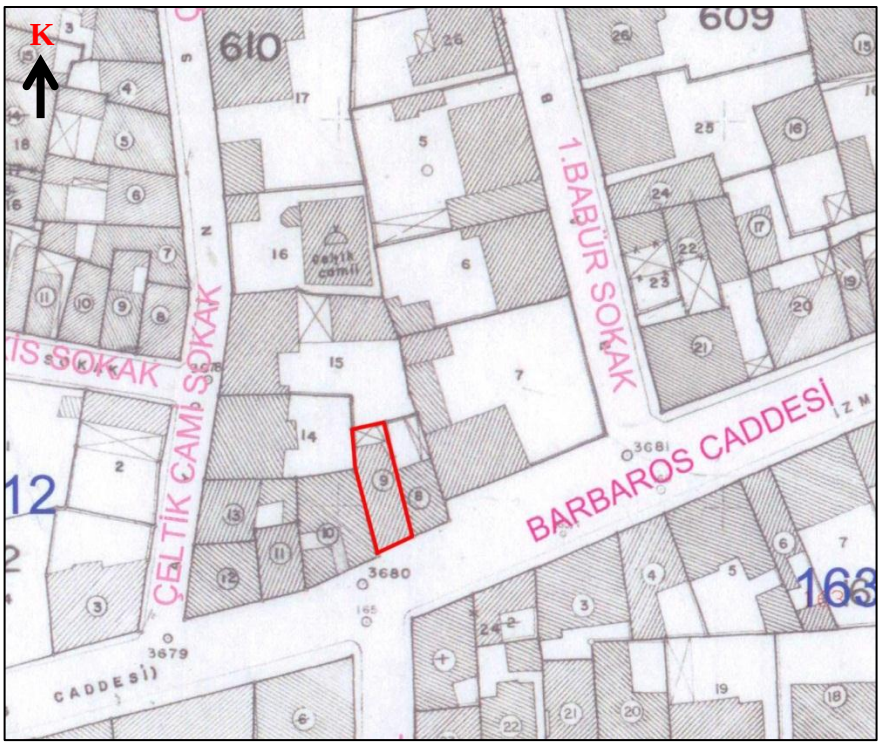

Şekil 4.653 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Bodrum üzeri iki kattan oluşan yapının, depo olarak kullanılan bodrum kat ile bağlantısı, ön cephedeki demir bir kapıyla; müstakil olarak kullanılan zemin ve birinci katlarla bağlantısı ise yan yana bulunan ve özgün olmayan demir kapılarla sağlanmaktadır. Bu yapı tipolojisi, Cumhuriyet Dönemi'nde Uşak'ta yapılan birçok sivil mimarlık örneğinde karşımıza çıkmaktadır.

Bitişik nizamda inşa edilen yapının birinci katı, ön cephe boyunca çıkma yaparak yükselmektedir. Giriş kapısı üzerindeki özgün ahşap pencere ve denizlik korunurken, birinci kattaki diğer pencere açıklığı, plastik doğrama ile değiştirilmiş ve mermer bir denizlik yapılmıştır. Bu durum, pencere çevresindeki sıva izlerinden de, çok net bir şekilde anlaşılmaktadır. Zemin katta ise ahşap pencere ve denizlik, özgün hali ile günümüze ulaşmıştır.

Şekil 4.654 Yapının ön cephesi

- ***184 Ada 11 - 12 Parseller:*** Ünalan Mahallesi'nde, Şehit Orhan Atak Sokak üzerindeki, 184 ada 11 ve 12 parsellerde bulunan yapılardan, 12 parseldeki yapı 1954 yılında; 11 parseldeki yapı ise 1957 yılında inşa edilmiştir. Yığma yapım tekniği ile inşa edilen tek katlı yapılar, 3.sınıf mesken binalarıdır (Ek 4 - beyan no:12 ve beyan no:13).

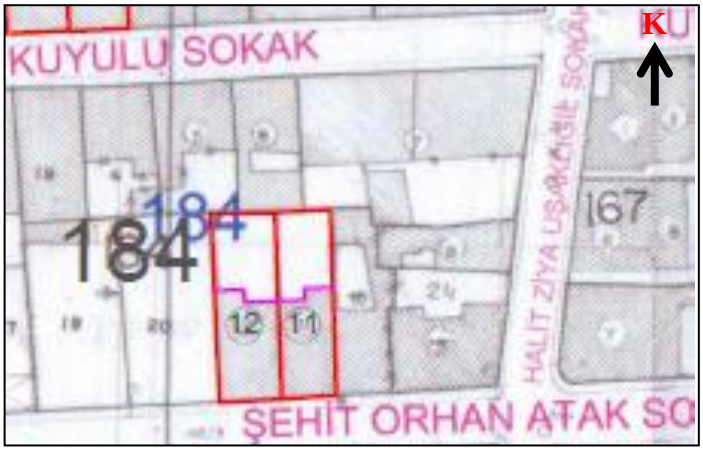

Şekil 4.655 Yapıların konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Dolu tuğla üzeri kaba sıva ve boya katmanlarından oluşan yapılar, subasman seviyelerine kadar moloz taş üzeri mozaik sıva ile kaplıdır. Benzer bir tipoloji ile inşa edilen yapılardan, 12 parseldeki yapının köşelerinde ve saçak altında taş taklidi sıva uygulaması yapılmıştır. Tek bir çatı örtüsü altında toplanan yapıların, ahşap saçaklı çatısı marsilya tipi kiremit ile kaplıdır.

Şekil 4.656 Yapıların ön cephesi

Şekil 4.657 Yapıların özgün ahşap giriş kapıları

Kapı ve pencere doğramaları özgün olarak korunan yapıların cephelerinde, ahşap saçaklarında ve merdiven basamaklarında aşınmalar oldukça fazladır.

- ***610 Ada11 Parsel:*** Dikilitaş Mahallesi'nde, Barbaros Caddesi üzerindeki 610 ada 11 parselde yer alan yapı, 1955 yılında inşa edilmiştir. Bodrum üzeri zemin kattan oluşan yapı, basit inşaat sınıfına giren bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:14).

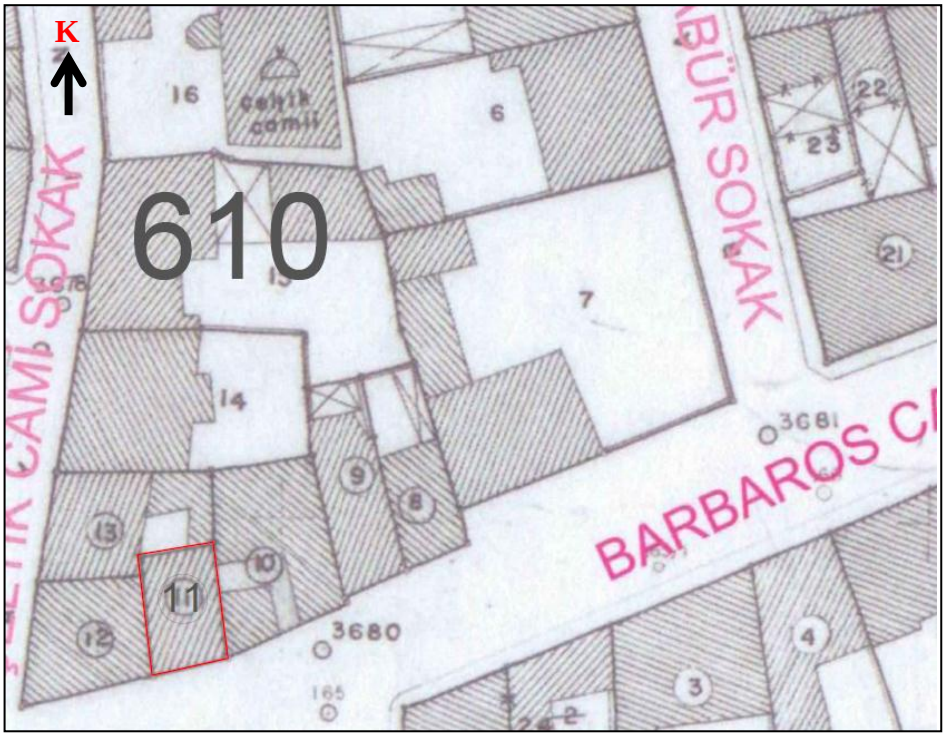

Şekil 4.658 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Duvarlarında dolu tuğla ve moloz taş kullanılan yapının, ön cephesinde taş taklidi sıva uygulaması yapılmıştır. Ana giriş üzerindeki beton bir saçağa oturtulmuş, tek eğimli bir çatı ile son bulan yapının, çatı saçağı marsilya tipi kiremit ile geri kalan kısımlar ise alaturka tipi kiremitle kaplıdır.

Yapının, yol kotundan üç basamak yükselerek ulaşılan, cephe hattından içeriye doğru çekilmiş ahşap giriş kapısı ile zemin kat penceresi özgün olmakla birlikte; bodrum kat penceresi, ahşap bir parça ile kapatılmıştır. Cephe sıva kaplamasında bozulmaların ve çatısında çökmelerin gözlendiği yapı, günümüzde kullanılmamaktadır.

Şekil 4.659 Yapının ön cephesi

- ***548 Ada 13 Parsel:*** Işık Mahallesi'nde, Topaç Sokak ile Kaleardı Sokak'ın kesişimindeki, 548 ada 13 parselde yer alan yapı, 1956 yılında inşa edilmiş, basit inşaat sınıfına giren bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:15).

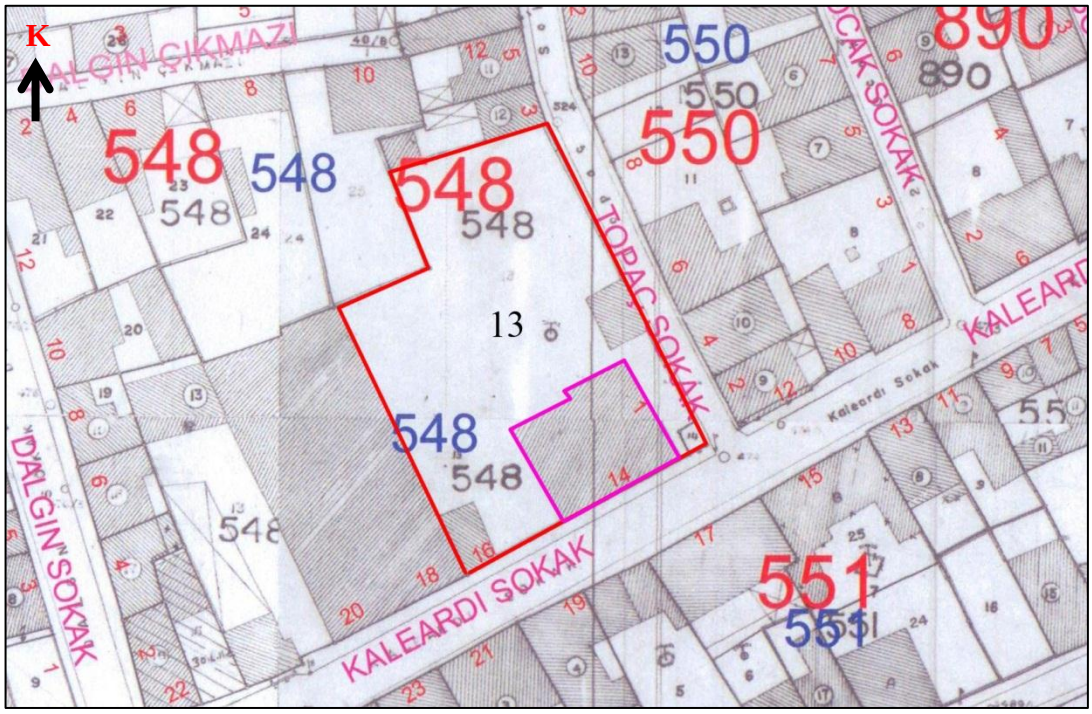

Şekil 4.660 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Moloz taş ve dolu tuğlanın birlikte kullanıldığı almaşık duvar tekniği ile inşa edilen yapının cepheleri, köşe taşları ile hareketlendirilmiştir. Oldukça büyük bir bahçe içinde konumlanan tek katlı yapı, marsilya kiremit kaplı kırma bir çatı ile son bulmaktadır. Yapının, Kaleardı Sokak'a açılan cephesindeki beton eli böğründeler ile desteklenen saçak oldukça ilginçtir. Genel olarak, ana girişi vurgulamak için yapılan saçaklar, bu yapıda ise pencere üzerinde kullanılmıştır.

Şekil 4.661 Yapının Topaç Sokak ve Kaleardı Sokak kesişiminden çekilmiş bir fotoğrafı

Cephelerinde sıva dökülmesi, özgün ahşap pencere doğramalarında çürümeler ve yapı elemanı kayıpları görülen bina, oldukça harap durumdadır. Esaslı bir onarıma ihtiyacı olan yapı, günümüzde kullanılmamaktadır. Çok fazla müdahale edilmeyen yapının, pencerelerinin üzerindeki demir korkuluklar, güvenlik nedeniyle yapılmış dönem ekleridir.

Şekil 4.662 Yapının Kaleardı Sokak cephesi

- ***172 Ada 16 Parsel:*** Ünalan Mahallesi'nde, 1. Doğru Sokak üzerindeki 172 ada 16 parselde yer alan yapı, 1958 yılında yığma yapım tekniği ile inşa edilmiş, 3.sınıf bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:16).

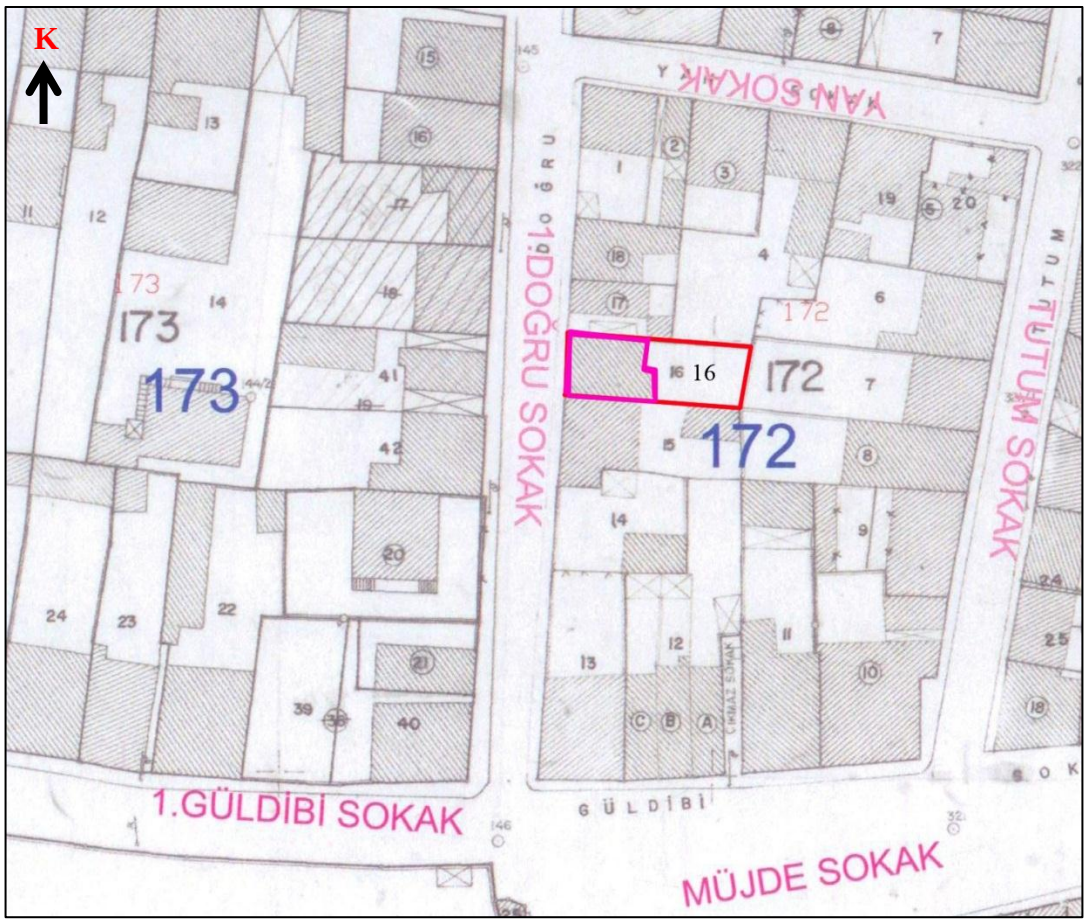

Şekil 4.663 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Cephelerde ve iç mekânda kullanılan kapı - pencere doğramalarının, ahşap tavan döşemelerinin ve birçok yapı detayının özgün olarak korunduğu yapı, Cumhuriyet Dönemi sivil mimarisinin de kentteki nitelikli örneklerindendir. Oldukça bakımlı durumda olan yapının, pencerelerine yapılan demir korkuluklar ile cephelerine uygulanan pembe renk boyanın, dönem eki olduğu düşünülmektedir.

Kübik bir anlayış ile tasarlanan bodrum üzeri tek katlı yapı, ahşap saçaklı beşik bir çatı ile son bulmaktadır. Yapının, marsilya tipi kiremit ile kaplı çatısında, yer yer alaturka tipi kiremitler de mevcuttur.

Şekil 4.664 Yapı ön cephesi

Şekil 4.665 Yapının beşik çatısı

Yol kotundan altı basamak yüksekte ve cephe hattından içeriye doğru çekilmiş ahşap bir kapıyla ulaşılan zemin katta, bodrum kat ile bağlantı sağlayan merdiven çekirdeğinin de bulunduğu bir hole açılan; iki oda, bir mutfak ve bir tuvalet bulunmaktadır (Şekil 4.666). Yapının ön cephesinde de bodrum kat giriş kapısı mevcuttur.

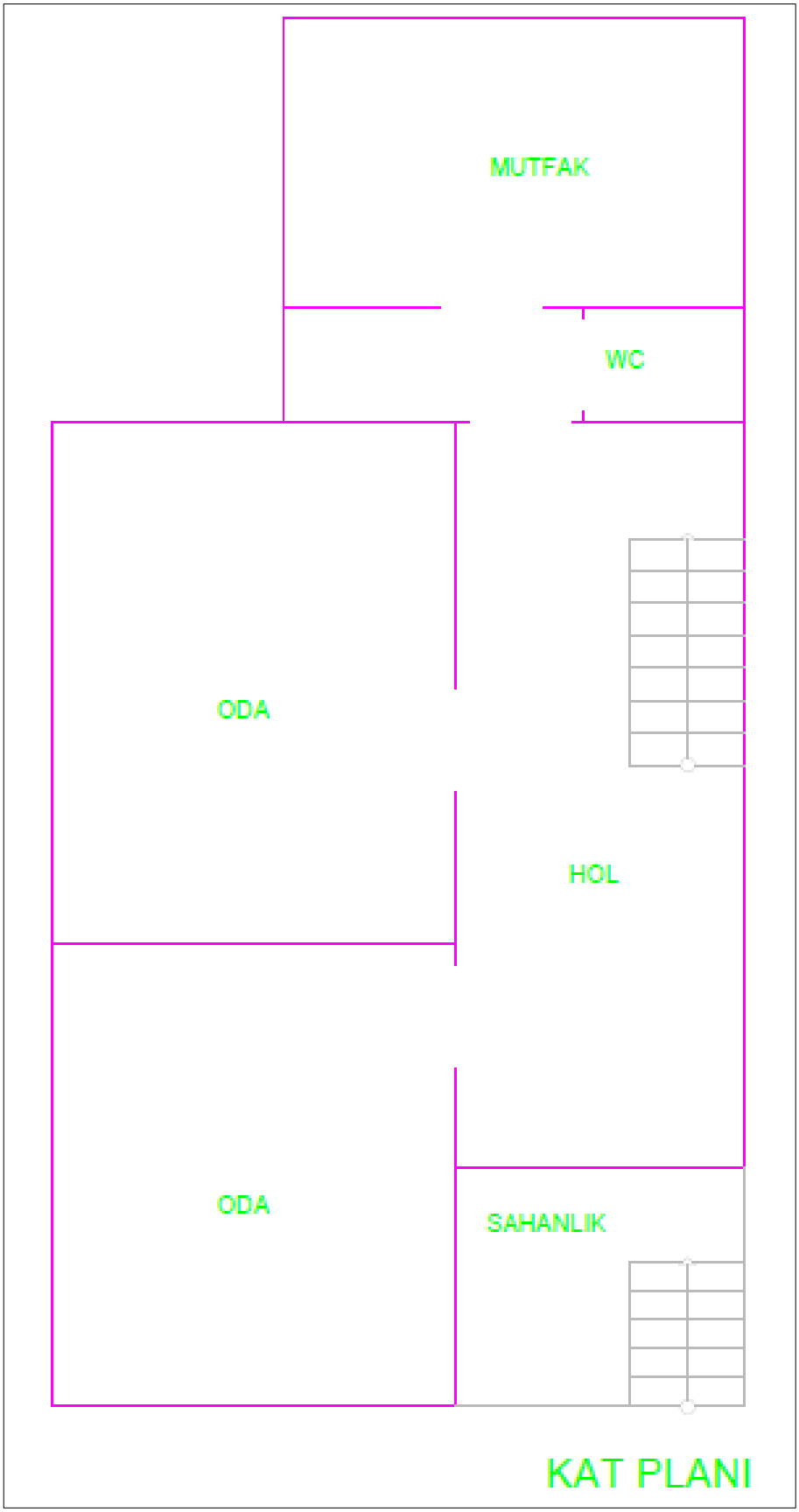

Şekil 4.666 Yapının zemin kat plan şeması

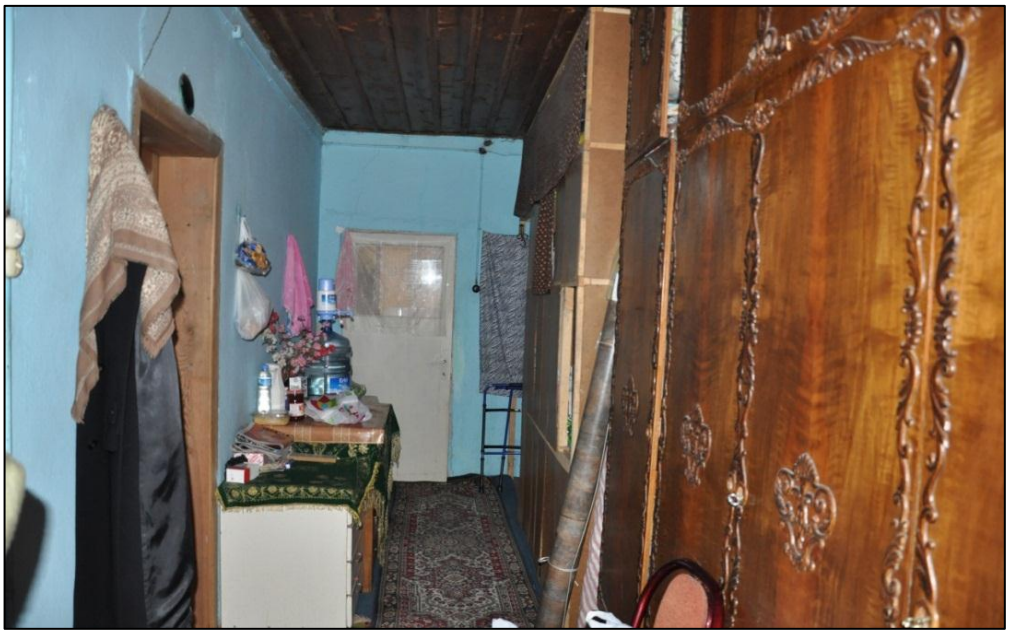

Şekil 4.667 Zemin kat giriş holü

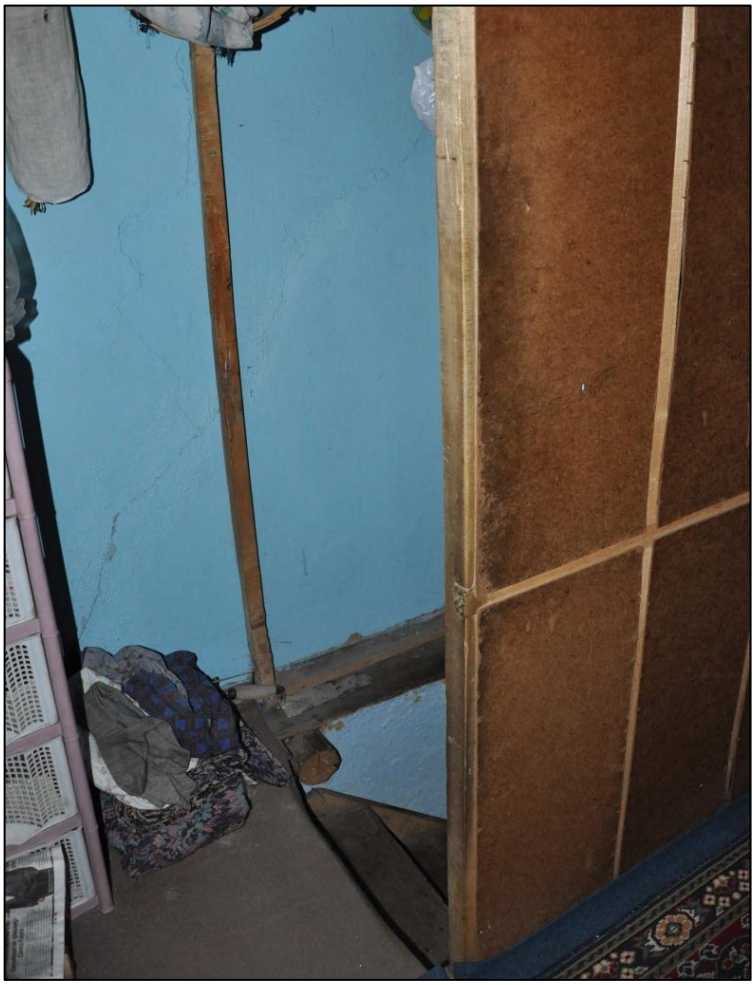

Şekil 4.668 Bodrum katla bağlantı sağlayan merdiven çekirdeği

Ahşap tavan ve taban döşemeleri özgün olarak korunan yapının, yatak odası ve oturma odası olarak kullanılan mekânlarında, duvar yüzeylerine yapılmış gömme dolaplar da bulunmaktadır.

Şekil 4.669 Ön cepheye açılan oda

Şekil 4.670 Özgün tavan döşemesi

4.8.2.5 1960 – 1970 Yılları Arasında İnşa Edilen Konutlar

Tez çalışması kapsamında incelenen yüz on sekiz yapıdan, yirmi yedi tanesi 1960 – 1970 yılları arasında inşa edilmiştir. Bu yirmi yedi yapıdan ise detaylı bir şekilde analiz edilen dört tanesi, aşağıdaki örneklerde açıklanmıştır.

- ***609 Ada 21 Parsel :*** Ünalan Mahallesi'nde, Barbaros Caddesi ile 1. Babür Sokak'ın kesişimindeki 609 ada 21 parselde konumlanan yapı, 1960 yılında bir mesken binası olarak inşa edilmiştir (Ek 4 - beyan no:17). Yapı, günümüzde ise kreş ve gündüz bakım evi olarak kullanılmaktadır.

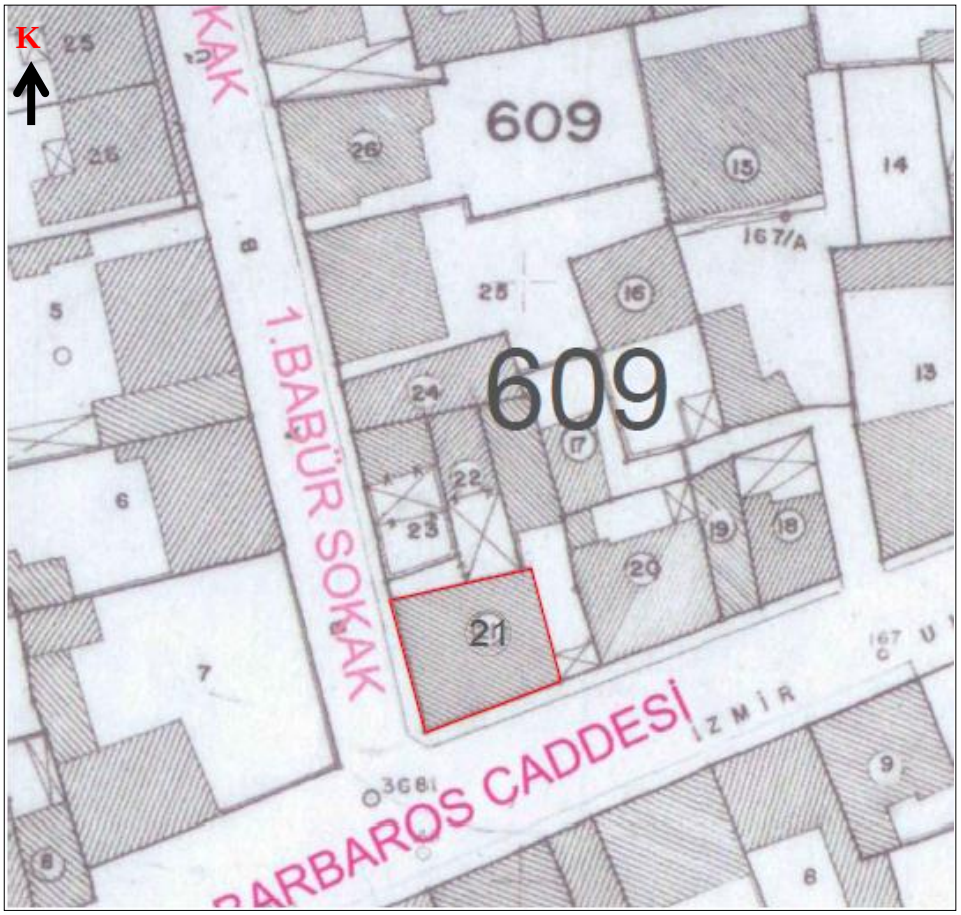

Şekil 4.671 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Eğimli bir köşe parsel üzerinde yer alan görkemli yapı, özgün hali ile zemin ve birinci katlardan oluşurken, dönem içinde bir çatı piyesi eklenerek, kütle oranları bozulmuştur. Cepheleri küfeki taşıyla kaplı olan yapının, zemin ve birinci katları

arasındaki kat silmesi ile çatı altı silmesi özgündür. Çatıda gerçekleştirilen tadilat sırasında, yapının çatısı da marsilya tipi kiremit ile kaplanmıştır.

Şekil 4.672 Yapının Barbaros Caddesi ve 1. Babür Sokak kesişiminden çekilmiş bir fotoğraf

Cephedeki kapı ve pencere açıklıkları korunmakla birlikte, özgün ahşap doğramalar plastik doğramalar ile değiştirilmiştir. Ayrıca, kreş fonksiyonu yüklenen yapıda, çocukların güvenliği için tüm pencerelere demir korkuluklar eklenmiştir. Yapının Barbaros Caddesi'ne bakan cephesinde, Osmanlı Dönemi yapılarında görülen cumbanın, Cumhuriyet Dönemi'ndeki yansıması niteliğinde olan bir balkon çıkması görülmektedir.

Şekil 4.673 Cephedeki balkon çıkması

- ***165 Ada 3 Parsel :*** Ünalan Mahallesi'nde, Barbaros Caddesi üzerindeki 165 ada 3 parselde yer alan yapı, 1961 yılında inşa edilmiş 3.sınıf bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:18).

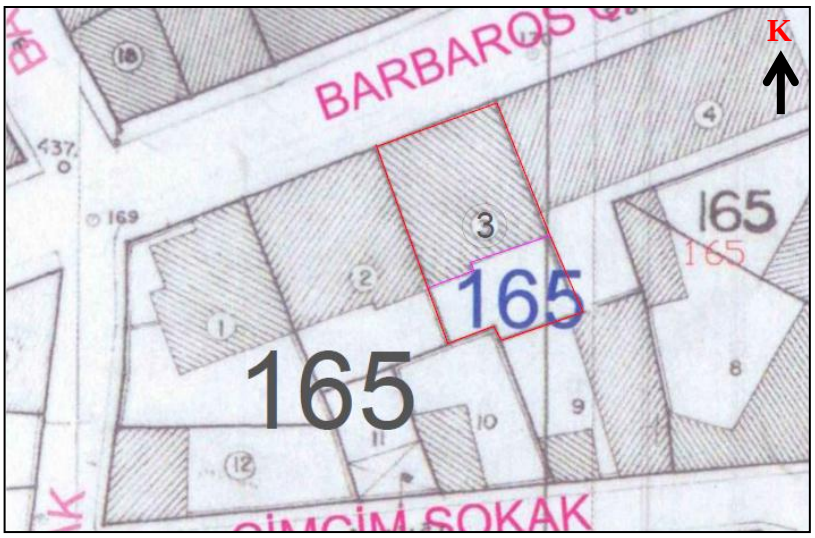

Şekil 4.674 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Her bir katı müstakil daire olarak kullanılan iki katlı yapının, zemin ve birinci kat bağlantısı, iki ayrı girişten sağlanmaktadır. Şekil 4.675 görülen, özgün olmayan demir kapılardan bir tanesi, zemin kat giriş holüne açılırken; diğer kapı ise birinci kat ile bağlantı sağlayan bir merdiven çekirdeğine açılmaktadır.

Şekil 4.675 Yapının ön cephesi

Zemin ve birinci kat duvarları, dolu tuğla üzeri kaba sıva + boya katmanlarından oluşan yapının, subasman seviyesinde ise taş taklidi sıva uygulaması yapılmıştır. Ahşap saçaklı bir çatı ile son bulan yapının, çatısı marsilya tipi kiremit ile kaplıdır. Yapının zemin kat pencereleri özgün olarak korunurken, güvenlik açısından demir korkuluklar eklenmiştir. Birinci katta ise pencere açıklıkları büyütülmüş ve yeni ahşap pencereler takılmıştır. Ana girişlerin üzerindeki, girişi daha tanımlı hale getiren balkon çıkması, dönem içinde kapatılarak mevcut halini almıştır.

Şekil 4.676 Yapı yakın çevresi

- ***608 Ada 15Parsel:*** Dikilitaş Mahallesi'nde, Barbaros Caddesi üzerindeki 608 ada 15 parselde yer alan yapı, 1963 yılında inşa edilmiş, 3.sınıf bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:19).

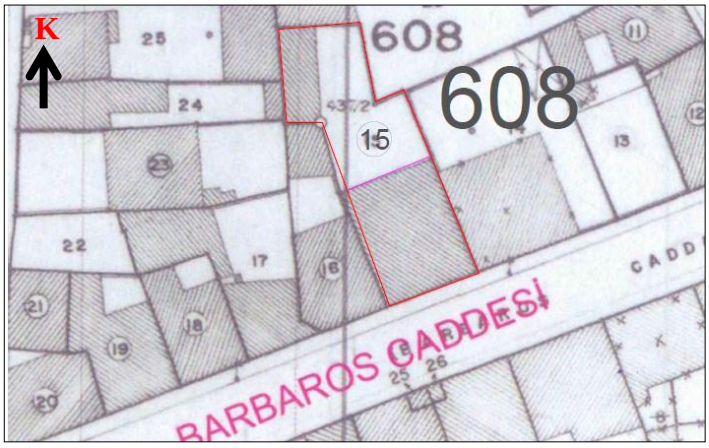

Şekil 4.677 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Kentteki Cumhuriyet Dönemi sivil mimarisinin, tipik bir örneği niteliğinde olan yapı, 165 ada 3 parseldeki yapıyla da oldukça benzer bir tipolojiye sahiptir. Cephelerinde serpme sıva uygulaması yapılan yapının birinci katına, ana girişi daha vurgulu hale getirmek için bir balkon çıkması yapılmıştır. Beton eli böğründeler ile desteklenen bu çıkma, ahşap bir pencereyle çevrilidir ve bina bütününden ayrı olan çatısı, marsilya tipi kiremit ile kaplıdır.

Şekil 4.678 Yapı ön cephesi

Çok fazla müdahale görmeden günümüze ulaşan yapıda, özgün pencereler ve beton denizlikler korunmuş fakat zemin kat ve bodrum kat pencerelerine, güvenlik açısından demir korkuluklar eklenmiştir.

- ***185 Ada 3 Parsel:*** Ünalan Mahallesi'nde, Şehit Orhan Atak Sokak üzerindeki 185 ada 3 parselde yer alan yapı, 1965 yılında inşa edilmiştir. Yığma yapım tekniği ile yapılan iki katlı yapı, 3.sınıf bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:20).

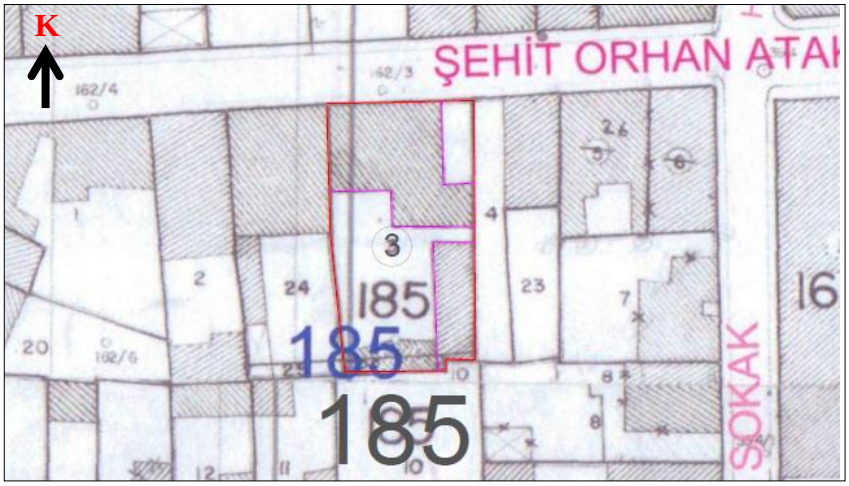

Şekil 4.679 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Yapının zemin katında, etrafı sövelerle çevrili ahşap pencereler korunurken, özgün ana giriş kapısı ve bahçe giriş kapısı değiştirilmiş, pencerelere de demir korkuluklar eklenmiştir. Zemin kat üzerine çıkma yapan ve demir eli böğründeler ile desteklenen birinci katta ise boyutlarıyla oynanan pencere açıklıklarına, yeni ahşap doğramalar takılmıştır. Pencerelerdeki bu değişiklik, cephedeki izlerden de okunmaktadır. Yapının, cephe boyunca uzanan birinci kat çıkması, ahşap kat silmesi ile kaplıdır ve birinci katta ahşap köşe pervazları kullanılmıştır.

Şekil 4.680 Yapı ön cephesi

4.8.2.6 1970 – 1980 Yılları Arasında İnşa Edilen Konutlar

Tez çalışması kapsamında incelenen yüz on sekiz yapıdan, on iki tanesi 1970 – 1980 yılları arasında inşa edilmiştir. Üç - dört katlı apartman tipi yapıların yaygınlaşmaya başlandığı 1970'li yıllarda inşa edilen, 161 ada 12 parseldeki yapı, aşağıdaki örnekte analiz edilmiştir.

- ***161 Ada 12 Parsel :*** Ünalan Mahallesi'nde, Barbaros Caddesi ile Çapraz Sokak'ın kesişimindeki 161 ada 12 parselde yer alan yapı, 1970 yılında inşa edilmiş bir mesken binasıdır (Ek 4 - beyan no:21).

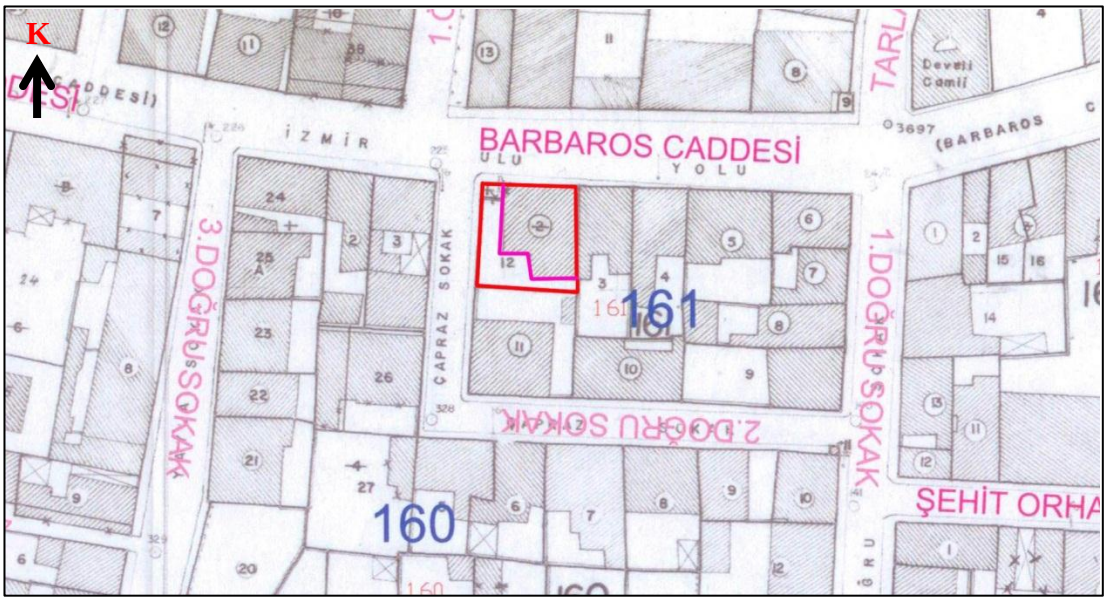

Şekil 4.681 Yapının konumunu gösteren kadastro planı (Uşak Belediyesi harita bürosu)

Arka cephesinde küçük bir bahçesi olan üç katlı betonarme karkas yapı, kentteki ilk apartman örneklerindendir. 1970'li yıllarda, köşe parseller üzerinde yapılan apartmanların, tipik özelliklerinden birisi olan yuvarlatılmış köşeler, oldukça dikkat çekicidir. Ayrıca, birinci ve ikinci katlarda yapılan, çok geniş olmayan balkon çıkmaları ise yapıya hareket katmaktadır.

Yapının, Barbaros Caddesi üzerindeki, cephe hattından içeriye doğru çekilmiş özgün ana giriş kapısının tam karşısında, dökme mozaik bir merdiven çekirdeği yer

almaktadır. Ayrıca, ana giriş kapısının çevresi ile subasman seviyesi, karo mozaik malzemeyle kaplanmıştır. Kapı ve pencere doğramalarının özgün olarak korunduğu yapıda, ikinci kat balkon çıkmasının üzerine yapılan plastik oluklu levha ise dönem ekidir.

Şekil 4.682 Yapının ön ve sağ yan cephesi

Şekil 4.683 Özgün ana giriş kapısı

BÖLÜM BEŞ
UŞAK İSTASYON CADDESİ'NDE 1950 SONRASINDA YAŞANAN DÖNÜŞÜMLERİN ANALİZİ

Bölüm 4.1'de sokak ölçeğinde ele alınan Uşak İstasyon Caddesi, beşinci bölümde ise ada ve parsel bazında incelenmiş ve cadde üzerinde yaşanan dönüşümler analiz edilmiştir.

5.1 1950 Sonrasında Uşak İstasyon Caddesi'nde Yaşanan Dönüşümler

Kentin en önemli ticaret aksı konumunda olan İstasyon Caddesi, tarihi kent dokusunun nasıl yok edildiğinin, en iyi şekilde gözlemlendiği bir örnektir. Gerçekleşen bu dönüşümlerde, Uşak'ın il statüsüne ulaştığı 1953 yılından sonra başlayan ve hızla artan imar çalışmaları oldukça etkilidir. Cumhuriyet'in ilanından, 1953 yılına kadar geçen süreçte ise rant baskısının neden olduğu yeni yapılaşma arzusu, fiziksel yapıda büyük değişimlere neden olacak boyutta değildir. Bu nedenle, kentte yaşanan önemli kırılmalar, İstasyon Caddesi'nin dönüşümünde dönem belirleyici olarak ele alınmış ve bu dönüşüm; 1953-1967 dönemi, 1967-1980 dönemi, 1980- 2000 dönemi olmak üzere, üç alt başlıkta incelenmiştir.

5.1.1 1953 – 1967 Dönemi

İl olduğu 1953 yılında ilk imar planı hazırlanan kentte, 1955 yılında Belediye Başkanı olarak seçilen Hakkı Yağcı, İstasyon Caddesi'ndeki imar faaliyetlerini ve mevcut yapılardaki değişimleri oldukça hızlandırmıştır.

5.1.1.1 328 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

Şekil 5.1'deki 1953 yılı imar planında ve şekil 5.6'daki mevcut kadastro planında görüldüğü gibi, Uşak'ın il olmasıyla birlikte, günümüzde 328 ada olarak belirtilen alanda, belediye ve hal binası yapılmasına karar verilmiştir. Belediye ve hal binasının inşasına başlandığı 1958 yılına kadar, yaklaşık otuz altı yıl boyunca Fayton Pazarı

olarak kullanılan 328 ada, 1922 yangında yok olmadan önce ise ayakkabı imalatçıları tarafından kullanılmıştır (Keyvanoğlu, 2012). Yakın köylere ve İstasyona ulaşımda kullanılan, ayrıca sinemalara da reklam yapan faytonlar, belediye binasının inşasına başlanmasıyla birlikte çay kenarına taşınmıştır. 1965 yılında kırk kadar faytonun dolaştığı kentte, 1985 yılında ise faytonlar yasaklanmıştır (Keyvanoğlu, 2012).

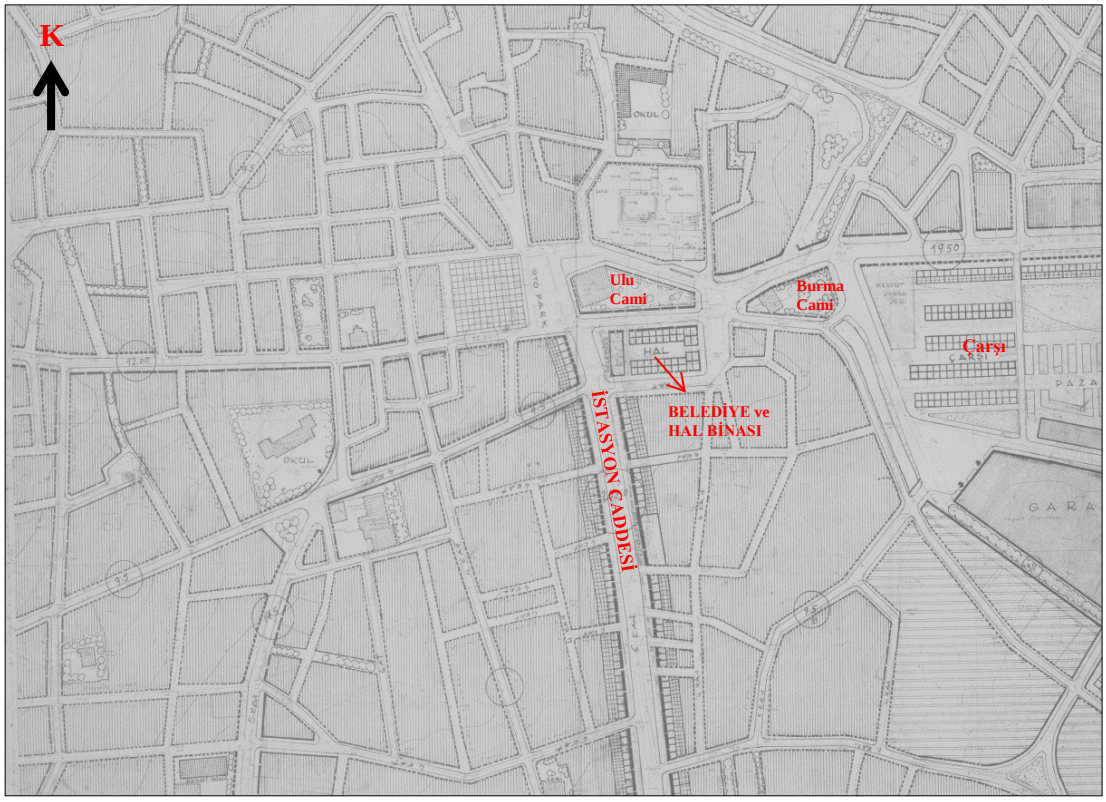

Şekil 5.1 1953 yılı imar planında Ulu Cami ve belediye binasının bulunduğu bölge (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan plan üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Şekil 5.2 Uşak sokaklarında dolaşan Faytoncu İrfan – 1970'ler (Keyvanoğlu, 2012)

5.1.1.2 336 Ada 1 Parsel Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

1955 – 1960 ve 1965 – 1973 yılları arasında Belediye Başkanlığı yapan Hakkı Yağcı (Tümer, 1971), başkanlığının ilk döneminde, 336 ada 1 parsel üzerindeki Tuz Pazarı Camisi'yle birlikte, adadaki diğer yapıları da yıktırarak imara açmıştır (Sunucu, 2004). İki katlı cami yıkılmadan önce alt katında, Paşaoğlu Sadık'a ait bir kahve ve İlyas Usta lokantası hizmet vermiştir (Keyvanoğlu, 2012). Yıkılan Tuz Pazarı Cami'nin bulunduğu parselde, 1970'li yılların başında, dört katlı Emlak Kredi Bankası inşa edilmiştir. Yapı, günümüzde Ziraat Bankası'nın bir şubesi olarak kullanılmaktadır.

Şekil 5.3 Yıkılan Tuz Pazarı Camisi'nin yerine yapılan banka binasının İstasyon Caddesi'ne bakan mevcut ön cephesi

Şekil 5.4 Yapının Emlak Kredi Bankası olarak kullanıldığı dönemlerde çekilmiş bir fotoğrafı (http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-tebrik-konulu-kucuk-fotograf-16211553)

Şekil 5.5 Yıkılan Tuz Pazarı Cami'nin ve kapatılan Savaş Sokak'ın 1953 yılı imar planı üzerindeki izi (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü'nden alınan plan üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

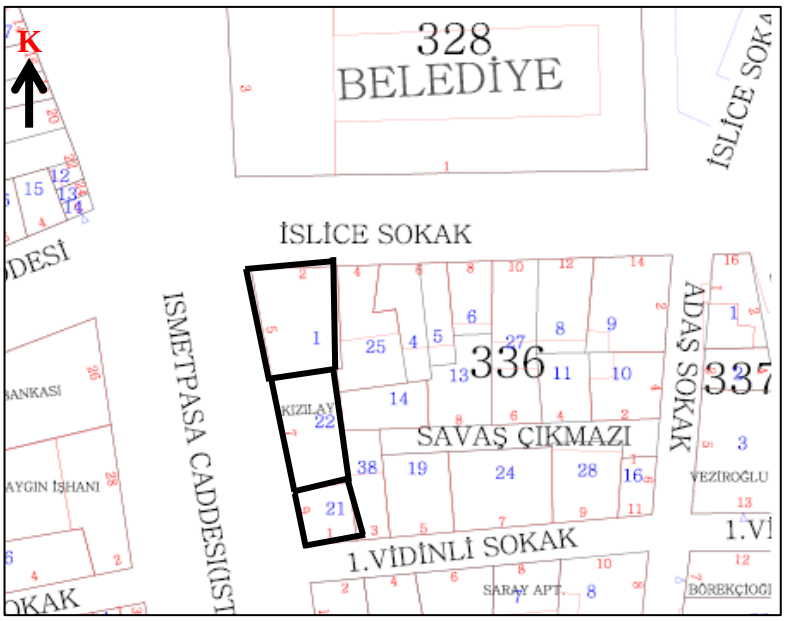

Şekil 5.6 336 adanın mevcut durumu (Uşak Belediyesi harita bürosundan alınan kadastro planı üzerine işlenerek oluşturulmuştur)

Şekil 5.5'teki imar planında, 1953 yılında mevcut olan fakat yıkılması düşünülen yapılar ve değiştirilecek olan sokaklar ince çizgilerle belirtilirken, yeni yapılan planlama çalışmaları ise net bir şekilde işlenmiştir. Şekil 5.5'te görüldüğü gibi, Tuz Pazarı Camisi'nin yıkıldığı dönemde kapatılan Savaş Sokak'ın yerine, 1. Vidinli Sokak açılmıştır.

5.1.1.3 336 Ada 22 Parsel Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

İstasyon Caddesi üzerindeki 336 ada 22 parselde yer alan tek katlı ticaret yapısı, 1950'lerin ikinci yarısında yıkılarak, yerine dört katlı bir yapı inşa edilmiştir. Mülkiyeti Kızılay'a ait olan bu yapının, zemin katında farklı büyüklükte dükkânlar yer alırken, üst katları ofis ve Kızılay hizmet binası olarak kullanılmaktadır.

Şekil 5.7 İstasyon Caddesi'nin 1960 öncesindeki durumu – Solda 336 Ada 22 Parseldeki yapı günümüzde Kızılay binasının yerinde bulunan yapıdır (Sunucu, 2004)

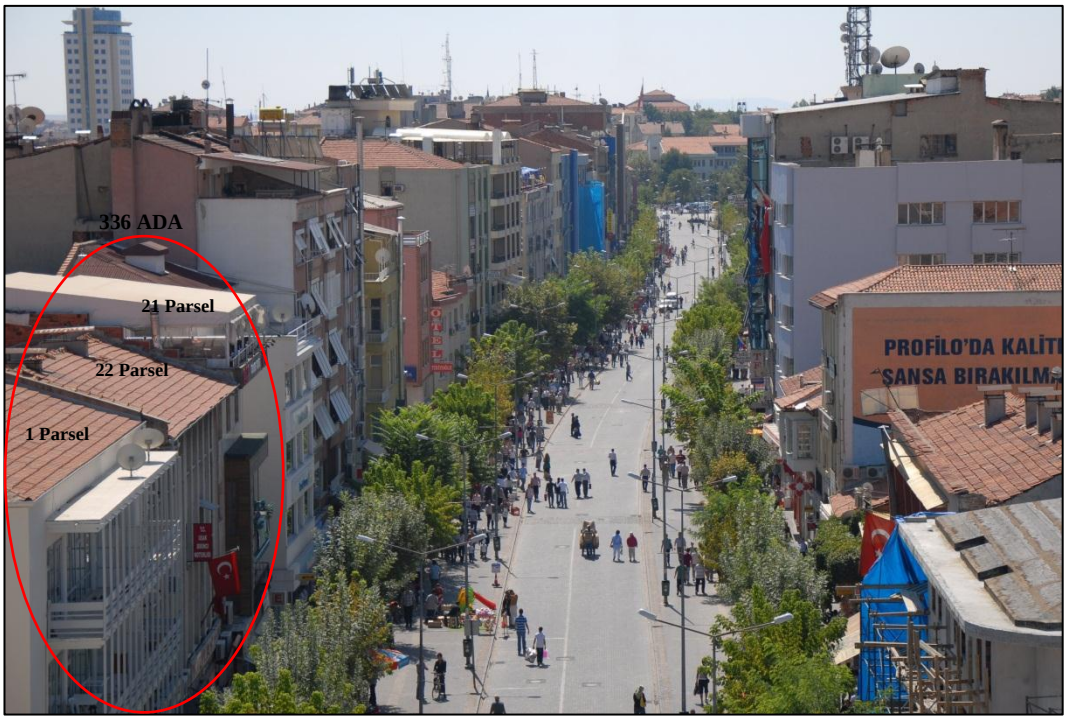

Şekil 5.8 İstasyon Caddesi'nin mevcut durumu

Şekil 5.9 336 ada 22 parselde yer alan Kızılay ait yapının ön cephesi

5.1.1.4 336 Ada 21 Parsel Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

İstasyon Caddesi ile 1. Vidinli Sokak'ın kesişimindeki, 336 ada 21 parselde yer alan (Şekil 5.6), Uşak'ın en eski fotoğrafçılarından Foto Hüsnü Kazım'a ait iki katlı yapı, 1950'lerin ikinci yarısında yıkılmıştır. Yıkılan bu tarihi yapının yerine, zemin katı dükkân, üst katları ise konut olarak kullanılan, dört katlı bir yapı inşa edilmiştir.

Şekil 5.10 Foto Hüsnü Kazım'a ait yapının 1930 yılında çekilmiş bir fotoğrafı (Taşkın Özler fotoğraf arşivi)

Şekil 5.11 Foto Hüsnü Kazım'a ait iki katlı yapının yerine yapılan Z+3 katlı yapının 2007 yılında çekilmiş bir fotoğrafı

Yapının, konut olarak tasarlanan üst katları, günümüzde kafe fonksiyonu yüklenirken, zemin katı dükkân olarak korunmuştur. İç mekânda, yeni fonksiyona uygun düzenlemeler yapılan yapının, her iki cephesi taş malzeme ile kaplanırken, kaldırılan balkonların bulunduğu yüzeyler ise ahşap malzemeyle kaplanmıştır.

Şekil 5.12 Yapının mevcut durumu

5.1.1.5 113 Ada 5 Parsel Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

İstasyon Caddesi ile 1. Burçak Sokak'ın kesişimindeki, 113 ada 5 parselde bulunan ve uzun yıllar Helvacı Oteli olarak hizmet veren iki katlı yapı (Şekil 5.14), 1960'lı yılların başında yıkılmıştır. Basık kemerli ahşap pencereleri, demir eli böğründeler ile desteklenen balkon çıkması ve kat silmeleri ile döneminin tipik özelliklerini yansıtan taş yapı yıkıldıktan sonra, yerine üç katlı bir işhanı inşa edilmiştir. Baygın İşhanı olarak bilinen betonarme yapının, zemin katında farklı büyüklükte dükkânlar, birinci katında gelinlik mağazası, ikinci katında ise sürücü kursu hizmet vermektedir.

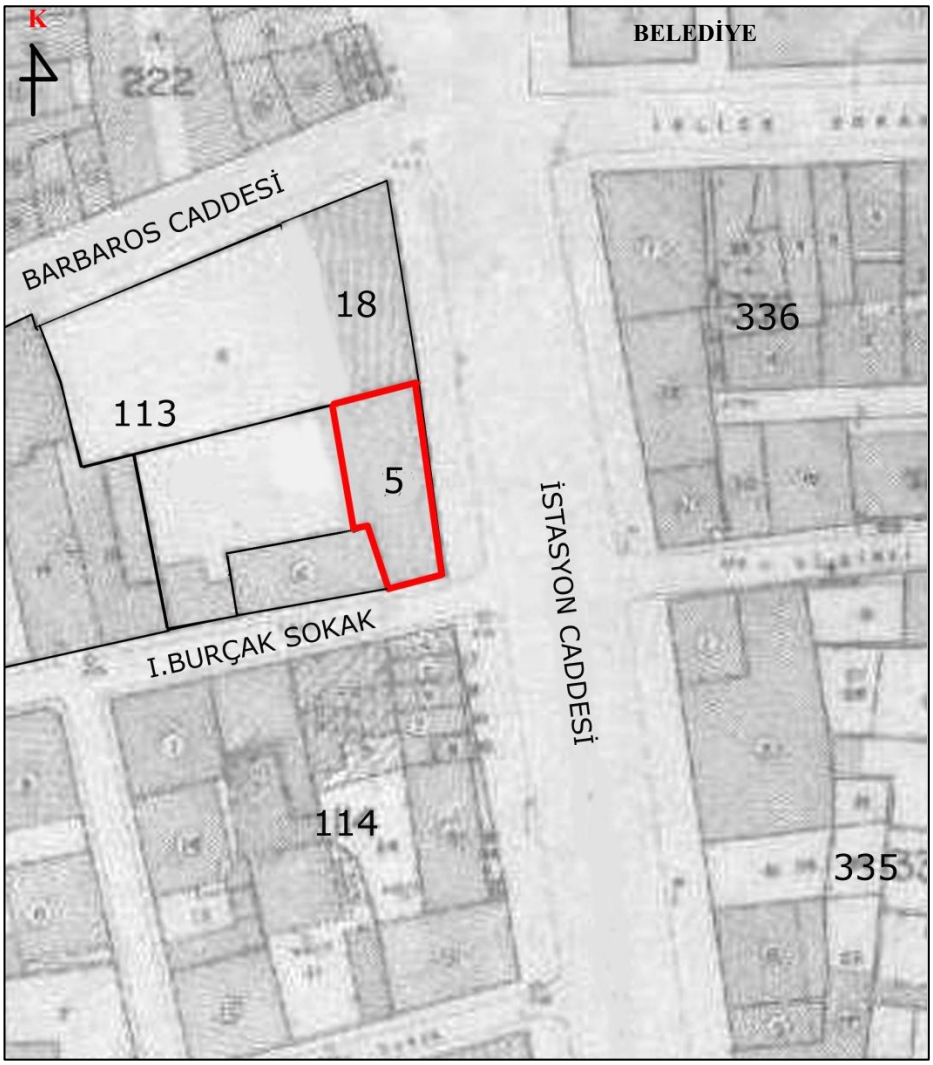

Şekil 5.13 113 adanın İstasyon Caddesi üzerindeki konumu ve mevcut durumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü)

Şekil 5.14 Helvacı Oteli'nin İstasyon Caddesi'ne açılan ön cephesi, 1948 (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

Şekil 5.15 113 ada 5 parseldeki Baygın İşhanı'nın mevcut durumu

5.1.1.6 114 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

İstasyon Caddesi ile 1. Burçak, 2. Burçak ve Çavuşçeşme Sokaklar arasında kalan 114 ada üzerinde, İstasyon Caddesi'ne cephesi olan, çatı kotları ve tipolojileri birbirinden farklı beş yapı mevcuttur. Bitişik nizamda sıralanan bu yapılar inşa edilirken, bazı parseller birleştirilmiş ve üzerine tek bir yapı yapılmıştır.

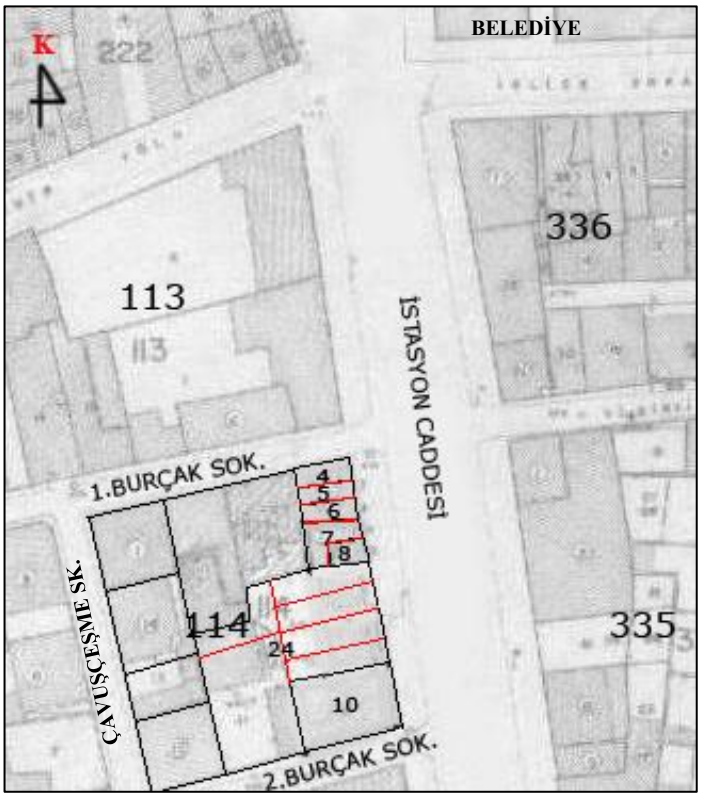

Şekil 5.16 114 adanın İstasyon Caddesi üzerindeki konumu ve mevcut durumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü)

İstasyon Caddesi'nin 1948 yılındaki durumunu gösteren, şekil 5.17'de görüldüğü gibi, birleştirilen 4 - 5 - 6 parseller üzerinde iki katlı ahşap bir yapı; birleştirilen 7 - 8 parseller üzerinde tek katlı bir dükkân yer alırken, 24 parsel ise boş arsadır. İstasyon Caddesi'nin özgün dokusunu oluşturan bu Osmanlı Dönemi yapıları, 1960'lı yılların başında yıkılmış, yerine şekil 5.18 ve şekil 5.20'de görülen bir veya iki katlı Cumhuriyet Dönemi yapıları inşa edilmiştir.

114 ada 10 parselde yer alan iki katlı Osmanlı Dönemi yapısı ise İstasyon Caddesi üzerindeki korunarak günümüze ulaşabilen tek örnektir. Yapı, geçirdiği kapsamlı restorasyondan sonra banka fonksiyonu yüklenmiştir.

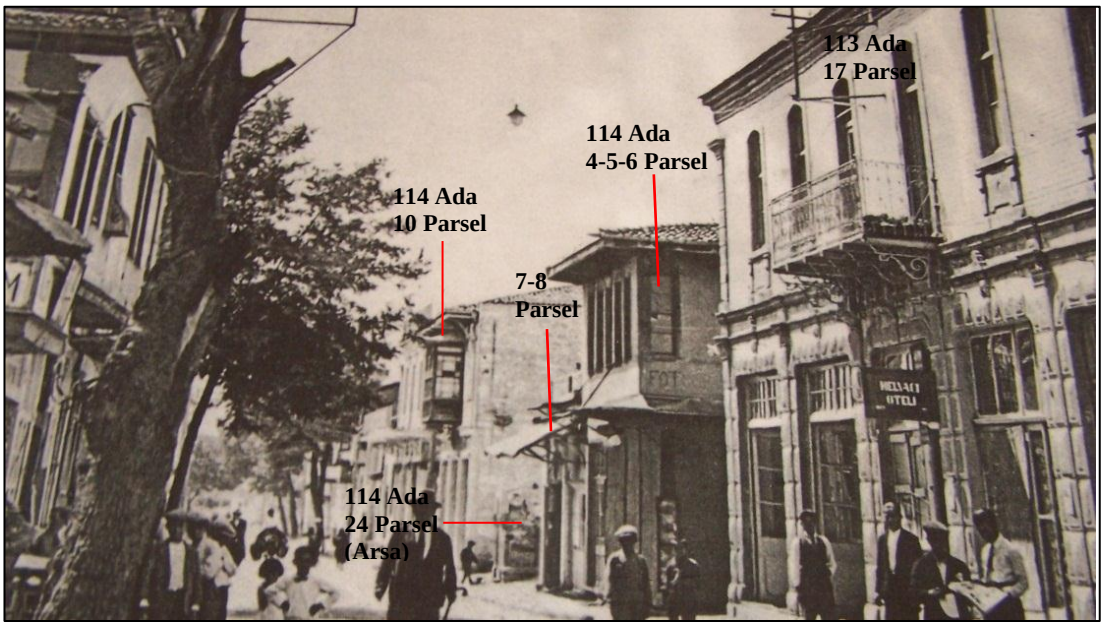

Şekil 5.17 İstasyon Caddesi'nin özgün dokusunu gösteren 1948 yılında çekilmiş bir fotoğraf (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

Şekil 5.18 1964 yılında İstasyon Caddesi'nden çekilmiş bir fotoğraf - sağda 114 adadaki yapıların dönüşüm sonrasındaki ilk durumu görülmektedir (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

Şekil 5.18 ve şekil 5.19'da görülen, İstasyon Caddesi'ndeki Cumhuriyet Bayramı kutlamaları için hazırlanan giriş takındaki, "*41.Cumhuriyet Bayramı Kutlu Olsun*" yazısından, fotoğrafın 1964 yılında çekildiği anlaşılmaktadır.

Şekil 5.19 Cumhuriyet Bayramı kutlamaları için hazırlanan giriş takı, 1964 (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

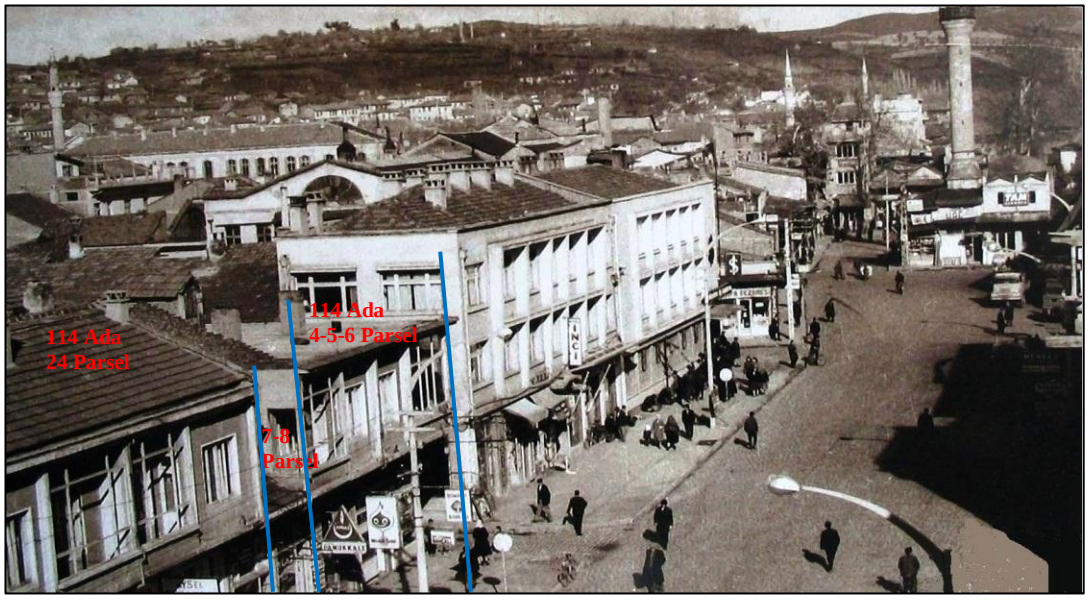

Şekil 5.20 1972 yılında İstasyon Caddesi'nden çekilmiş bir fotoğraf – solda 114 adadaki yapıların dönüşüm sonrasındaki durumu görülmektedir (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

1960'lı yılların başında, 114 adada gerçekleşen dönüşümde yıkılan Osmanlı dönemi yapılarının yerine ve boş olan 24 parsel üzerine, yeni yapılar inşa edilmiştir. Fakat yaklaşık yirmi sene boyunca korunabilen bu Cumhuriyet Dönemi yapıları da, artan rant baskısıyla birlikte özgünlüklerini kaybetmiş ve adada ikinci bir dönüşüm

yaşanmıştır. Birleştirilen 4–5–6 parseller üzerine yapılan iki katlı yapının, birinci katı 1990'lı yılların ortalarına doğru yıkılmıştır. Kartal yuvası olarak bilinen tek katlı yapıda, günümüzde üç ayrı dükkân hizmet vermektedir. Birleştirilen 7-8 parsellerdeki tek katlı yapı aynen korunurken, 24 parseldeki iki katlı Cumhuriyet Dönemi yapısı yıkılarak, yerine yeni yapılar inşa edilmiştir (Şekil 5.22).

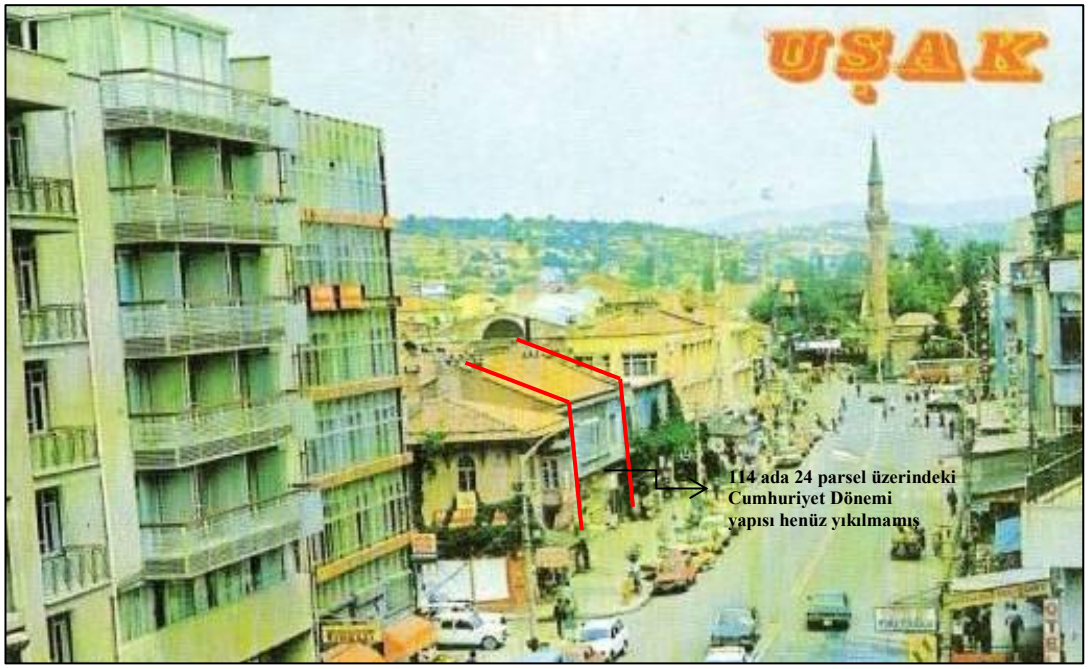

Şekil 5.21 Uşak İstasyon Caddesi'nin 1980'li yılların başında çekilmiş bir fotoğrafı (http://dukkanlar.gittigidiyor.com/FOTOKART/list.php?flt=all&keyword=UŞAK&cat=&page)

Şekil 5.22 114 adanın mevcut durumu (http://www.ankageo.com)

24 parsel üzerindeki mevcut yapılardan, Finans Bank'ın bir şubesi olarak kullanılan iki katlı yapının zemin katında küçük bir çeyiz mağazası da hizmet

vermektedir. Parseldeki dört katlı diğer yapının ise zemin katında dükkânlar yer alırken, normal katları ofis olarak kullanılmaktadır. 24 parseldeki yapıların cephe tipolojileri incelendiğinde, cephelerde kullanılan bazı detaylarda, 114 ada 10 parseldeki Osmanlı Dönemi yapısının taklit edildiği görülmektedir.

Şekil 5.23 114 ada 24 parseldeki iki katlı yapı

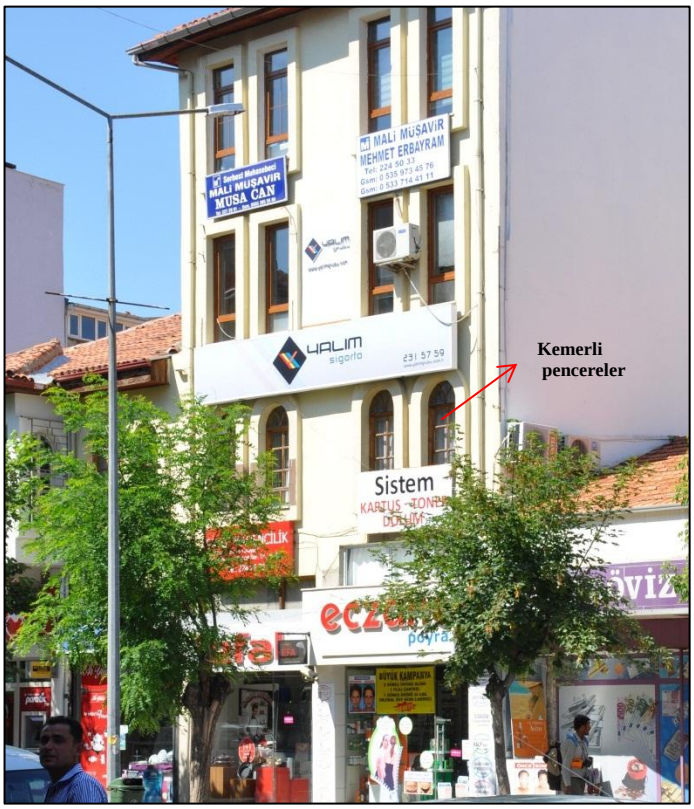

Şekil 5.24 114 ada 24 parseldeki dört katlı işhanı

5.1.2 1967 – 1980 Dönemi

Kent merkezinden geçen İzmir-Ankara yolunun 1966 yılında hizmete açılmasıyla birlikte, demir yolları yerini büyük ölçüde kara yollarına bırakmaya başlamıştır. Bu nedenle, taşıt trafiğine öncelik verme düşüncesiyle, kentte ana akslar ele alınmış ve yollarda genişletme çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalardan en önemlisi, aralıklı olarak on üç yıl belediye başkanlığı yapan Hakkı Yağcı'nın, başkanlığının ikinci döneminde (1965 sonrası) gerçekleşmiştir. 1967 yılında Hakkı Yağcı, İstasyon Caddesi'ndeki sıkışıklığı giderme düşüncesiyle, caddenin doğu tarafını tamamen yıktırarak genişletmiştir (Şekil 5.25 ve şekil 5.26). Caddenin batı tarafında ise mal sahiplerinin istekleri doğrultusunda, özellikle 1970'li yıllardan sonra yapılan çalışmalar ile mevcut yapılar yıkılarak, yerine yeni yapılar inşa edilmiştir.

1967 – 1980 yılları arasında henüz koruma bilincinin oluşmadığı kentte, İstasyon Caddesi'nde gerçekleşen bu dönüşüm ile mimarlık mirasının çok nitelikli örnekleri yok edilmiştir. Her biri döneminin tipik özelliklerini taşıyan yapılar yıkılarak, yerini betonarme yapılara bırakmıştır.

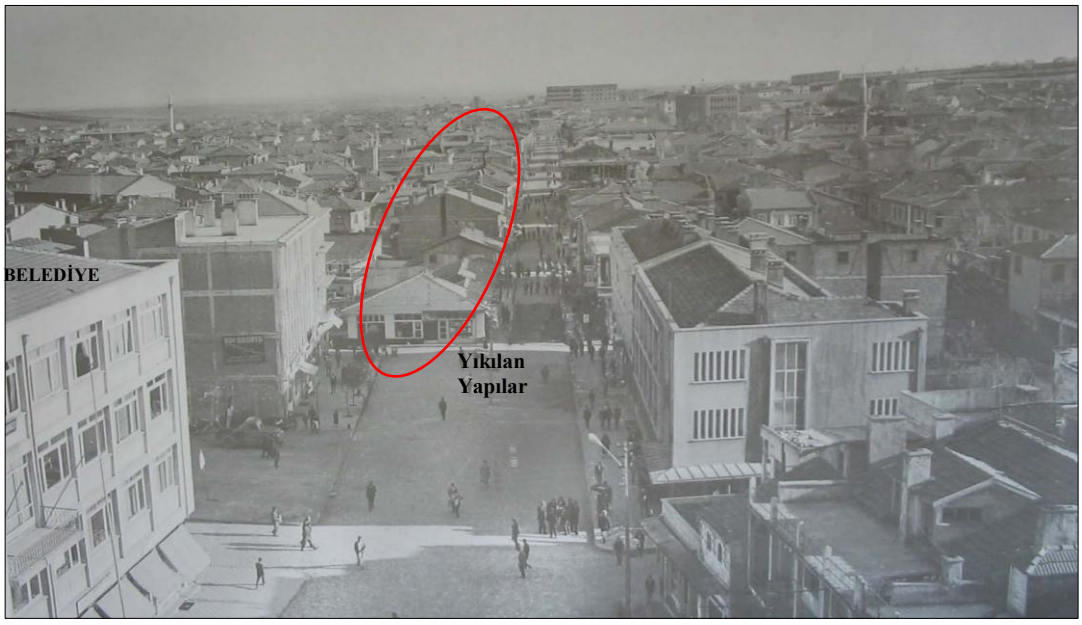

Şekil 5.25 İstasyon Caddesi'nin genişletilmesi düşüncesiyle tamamen yıkılan bölge, 1960'ların ilk yarısı (Uşak Belediyesi basın bürosu)

Şekil 5.26 İstimlak edilen İstasyon Caddesi'nde yapılan 3-4 katlı yapılar, 1960'ların sonunda çekilmiş bir fotoğraf (Uşak Belediyesi basın bürosu)

Şekil 5.27 Uşak İstasyon Caddesi'nin mevcut durumu - Ulu Cami minaresinden çekilmiş bir fotoğraf (Uşak Belediyesi basın bürosu)

5.1.2.1 113 Ada 18 Parsel Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

İstasyon Caddesi üzerindeki 113 ada 18 parselde yer alan ve Cumhuriyet Dönemi'nin nitelikli yapılarından birisi olan İş Bankası (Şekil 5.29), 1970'li yıllarda yıkılarak, yerine şekil 5.31'de görülen üç katlı yapı inşa edilmiştir. Fakat yaklaşık otuz yıl boyunca hizmet veren İş Bankası'na ait bu yapı da 2009 yılında yıkılarak, mevcut İş Bankası binası (Şekil 5.32) inşa edilmiştir.

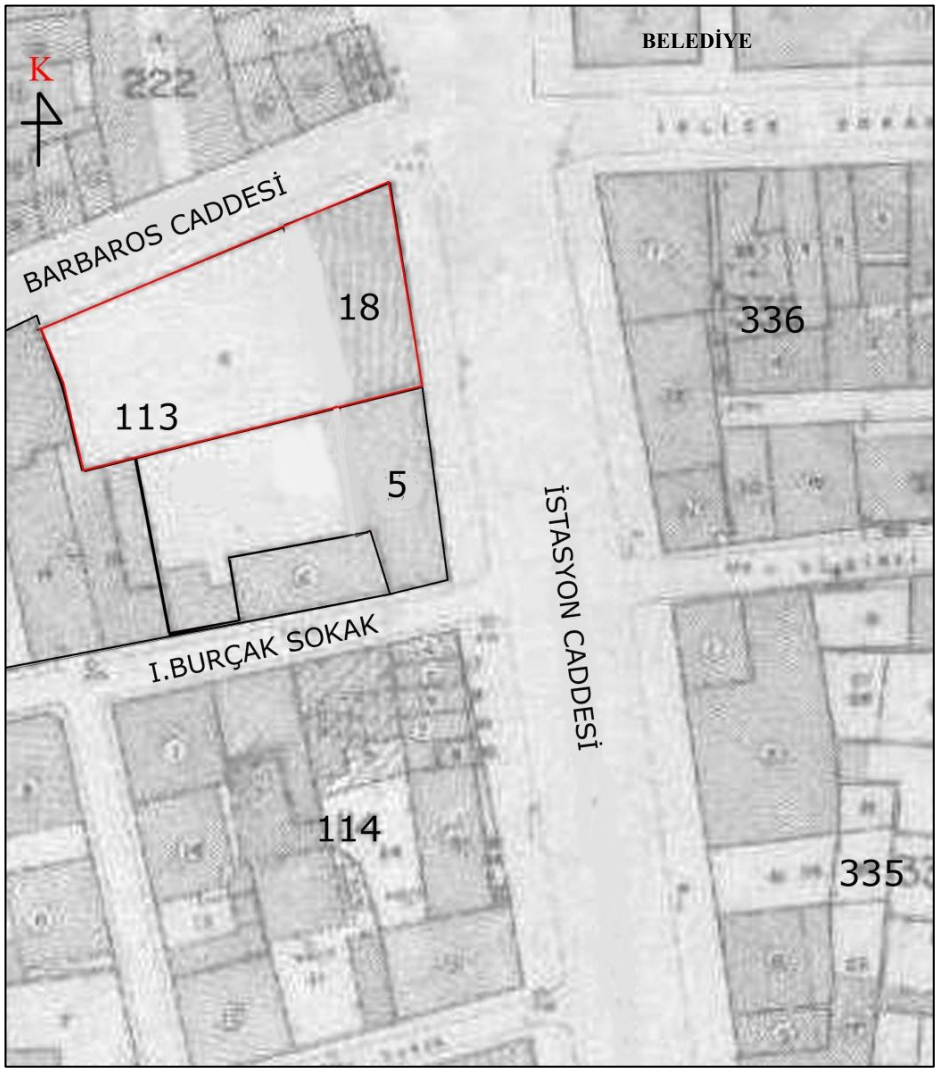

Şekil 5.28 113 adanın İstasyon Caddesi üzerindeki konumu ve adanın mevcut durumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü)

Şekil 5.29 1970'li yıllarda yıkılan İş Bankası (Uşak il yıllığı, 1967)

Günümüze ulaşana kadar iki kez yıkılan ve yeniden yapılan İş Bankası hizmet binaları incelendiğinde, 1970'lerde yıkılan yapı ile mevcut yapı arasında çok büyük farklar göze çarpmaktadır. Şekil 5.29'da görülen ilk İş Bankası binası, modern mimarinin izlerini taşıyan nitelikli bir yapı iken, mevcut İş Bankası binasında ise Osmanlı ile Selçuklu yapı tarzından izler taşıyan karma bir üslup görülmektedir.

Şekil 5.30 2009 yılında yıkılan iş bankası binası

Şekil 5.31 Mevcut İş Bankası hizmet binası inşa edilirken (Uşak Belediyesi basın bürosu)

Şekil 5.32 Mevcut İş Bankası hizmet binası

5.1.2.2 115 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

İstasyon Caddesi ile 2. Burçak, 3. Burçak ve Çavuşçeşme Sokaklar arasında kalan 115 ada üzerinde, İstasyon Caddesi'ne cephesi olan dört yapı ve boş bir parsel mevcuttur. Bitişik nizamda inşa edilen ve zemin kat üzeri beş normal kattan oluşan yapılar, farklı dönemlerde çeşitli tadilatlar geçirmiştir.

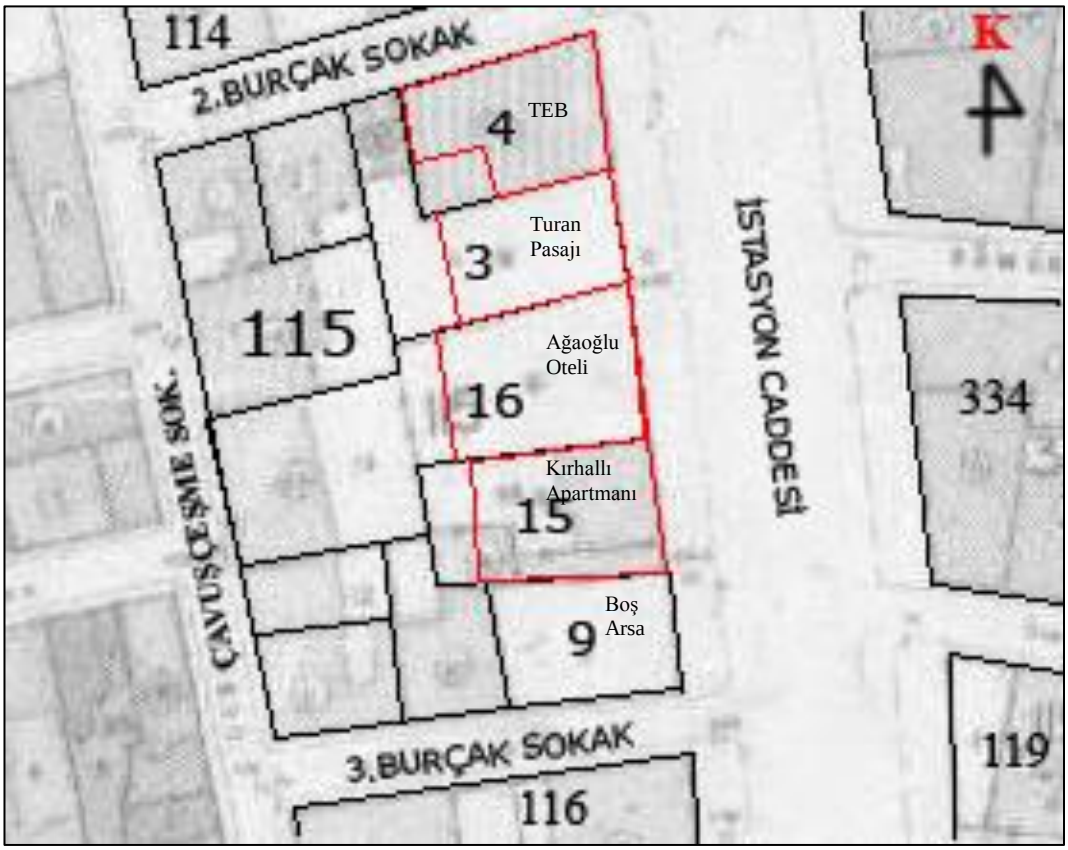

Şekil 5.33 115 adanın İstasyon Caddesi üzerindeki konumu ve mevcut durumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü)

İstasyon Caddesi'nin, 1970'lerin ilk yıllarındaki durumunu algılayabildiğimiz şekil 5.34'te görüldüğü gibi, cadde 1970'li yılların başında özgün kent dokusundan izler taşımaktadır. Fakat 1970'li yıllarda hızla artan sermaye temelli düşünceler ile birlikte, 115 ada üzerindeki yapılar, yerini şekil 5.35'te görülen mevcut yapılara bırakmıştır. Yalnızca, 115 ada 15 parseldeki yapı 1982 yılında yıkılmıştır.

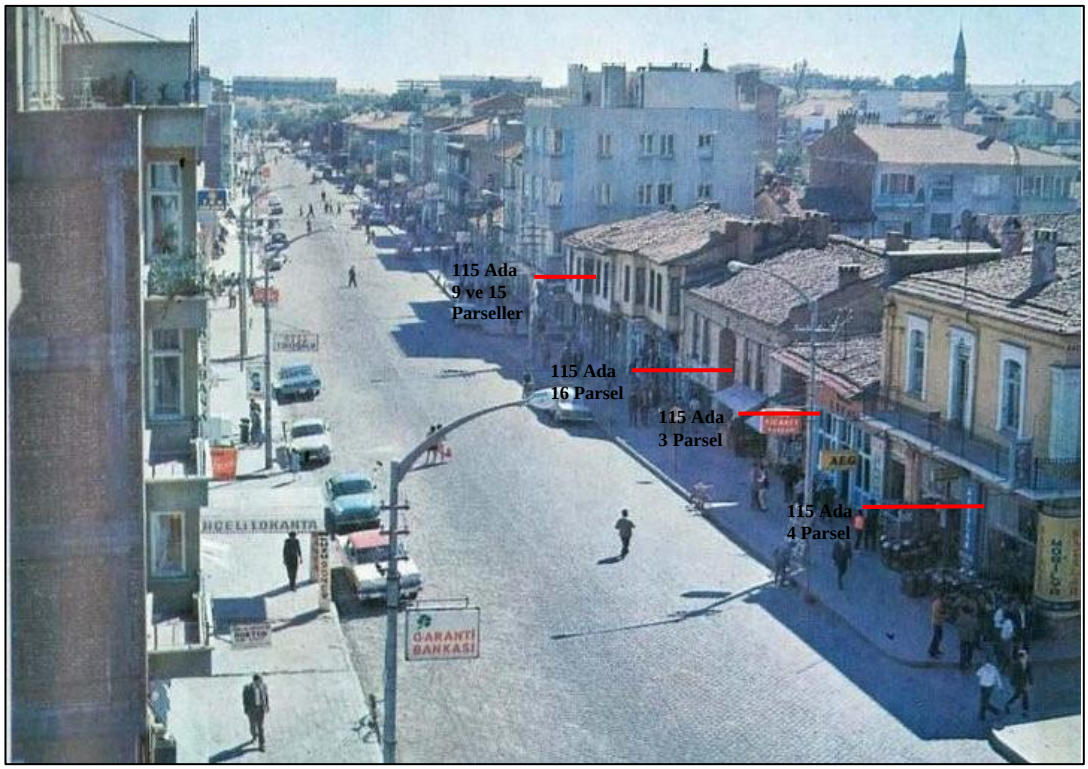

Şekil 5.34 1970'lerin ilk yıllarında İstasyon Caddesi'nden çekilmiş bir fotoğraf – fotoğrafın sağında 115 adadaki yapıların dönüşüm öncesindeki özgün durumları görülmektedir (http://wowturkey.com/t.php?p=/tr404/taner_atli_usak_1970.jpg)

Şekil 5.35 115 Adadaki yapıların mevcut durumu

Şekil 5.36 115 adadaki yapıların mevcut durumu

1970'li yılların ortalarına doğru çekilen şekil 5.37'de, kentin en önemli ticaret aksı olan İstasyon Caddesi'nde yaşanan dönüşümlerin yarattığı duyarsız gelişme, net bir şekilde göze çarpmaktadır. İlk olarak, özgün kent dokusunu oluşturan tek veya iki katlı Osmanlı Dönemi yapıların yıkılmasıyla başlayan dönüşüm, daha sonra Cumhuriyet Dönemi yapılarında da yaşanmıştır.

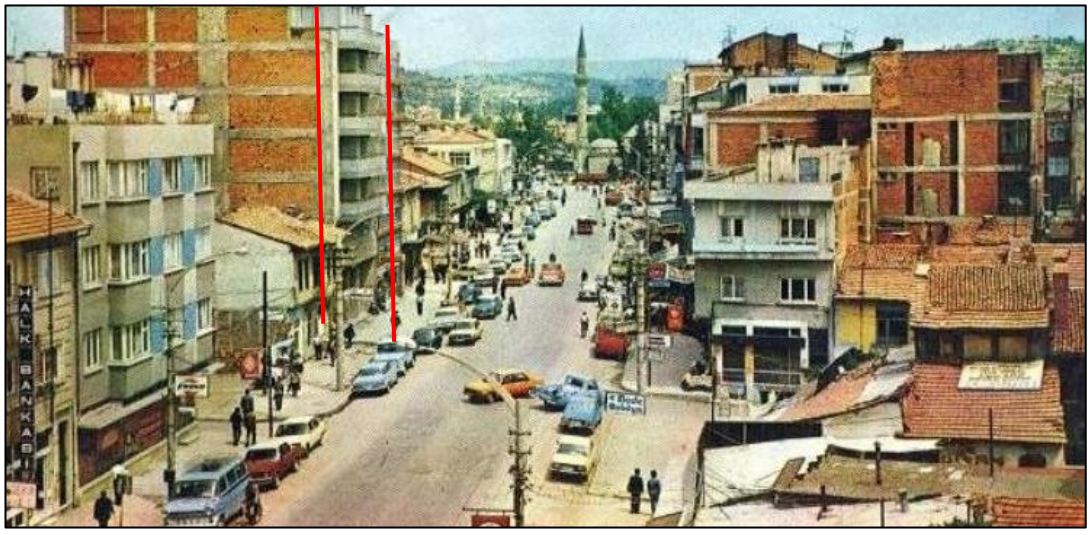

Şekil 5.37 Yaşanan dönüşümler sonucu oluşan kent dokusu - fotoğrafın solunda 1973 yılında inşasına başlanan 115 ada 16 parseldeki yapının kaba inşaatı görülmektedir (http://wowturkey.com/t.php?p=/tr268/yilmaz_buktel_buktel2516.jpg)

115 ada 4 parseldeki, zemin katı mobilya mağazası, birinci katı ise konut olarak kullanılan tarihi yapı (Şekil 5.38) yıkılarak, yerine zemin üzeri beş katlı betonarme bir yapı inşa edilmiştir. 1970'li yılların sonunda inşa edilen ve bir dönem Bağ-kur Binası olarak da kullanılan yapıda, günümüzde Türkiye Ekonomi Bankası hizmet vermektedir (Şekil 5.39).

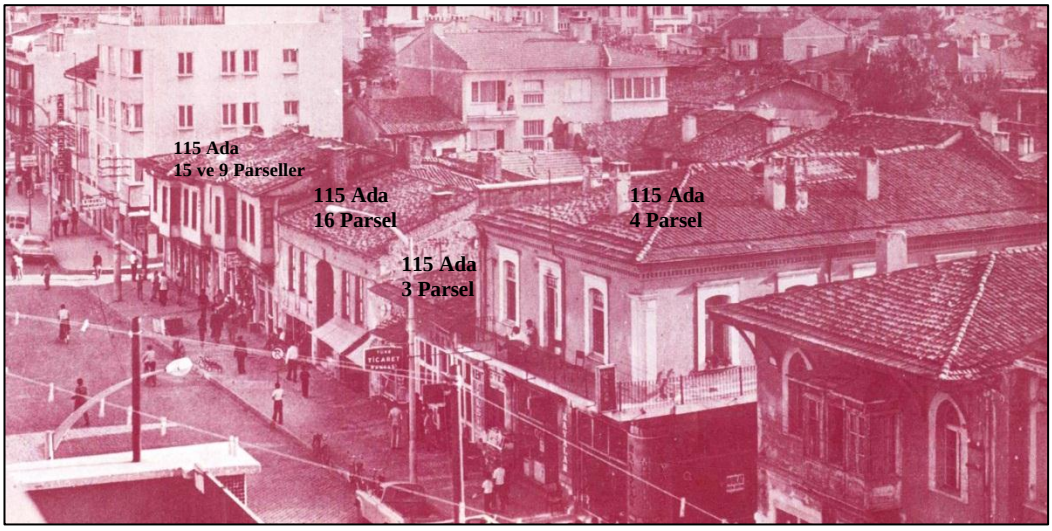

Şekil 5.38 115 adanın 1960'lı yılların sonundaki özgün durumu (Tümer, 1971)

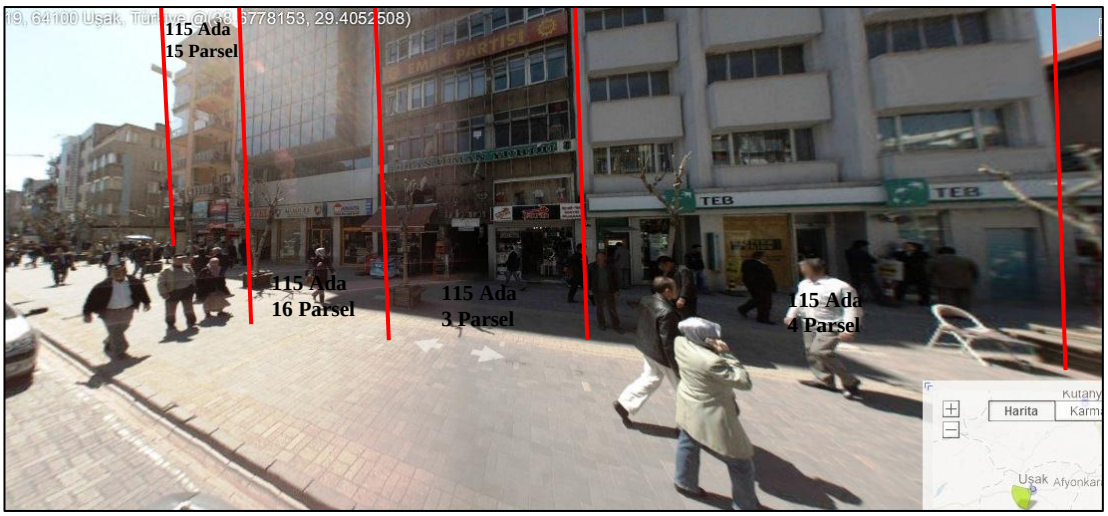

Şekil 5.39 115 adanın mevcut durumu (http://www.ankageo.com)

115 ada 3 parsel üzerinde konumlanan ve şekil 5.38'de görülen tek katlı Turan İdman Yurdu binası yıkıldıktan sonra, yerine zemin üzeri beş katlı Turan Pasajı inşa edilmiştir. 1972 yılında inşasına başlanan pasajın zemin katında, çok sayıda dükkân

yer alırken, normal katlarda ise bazı partilerin hizmet birimleri ve sendikalar bulunmaktadır.

115 ada 16 parseldeki, iki kat yüksekliğinde kemerli bir girişi olan ve zemin katı dükkân, birinci katı ise konut olarak kullanılan tarihi yapı (Şekil 5.38) yıkılarak, yerine zemin üzeri beş katlı bir otel inşa edilmiştir. 1973 yılında kaba inşaatı tamamlanan Ağaoğlu Oteli'nin, zemin katında bir de sigorta şirketi hizmet vermektedir. 2000'li yıllarda yapılan bir tadilatta, yapı ön cephesinde, giydirme cephe uygulaması yapılmıştır.

115 ada 9 parselde yer alan ve zemin katı dükkân, birinci katı ise konut olarak kullanılan ahşap yapı (Şekil 5.40), 1970'li yıllarda yıkılmış ve yerine yapı yapılmamıştır.

Şekil 5.40 115 ada 9 parselde yer alan yapının yıkılmadan önceki özgün hali (Uşak Belediyesi basın bürosu)

Şekil 5.41 115 Ada 9 parseldeki yapı yıkıldıktan sonra, 1970'lerin ortası (http://wowturkey.com/t.php?p=/tr268/yilmaz_buktel_buktel2516.jpg)

Şekil 5.42 115 Ada 9 parselin mevcut durumu

5.1.2.3 145 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

İstasyon Caddesi ile 1. Dere, Annac ve Polis Sokaklar arasında kalan 145 ada üzerinde, İstasyon Caddesi'ne cephesi olan, bitişik nizamda inşa edilmiş sekiz yapı mevcuttur.

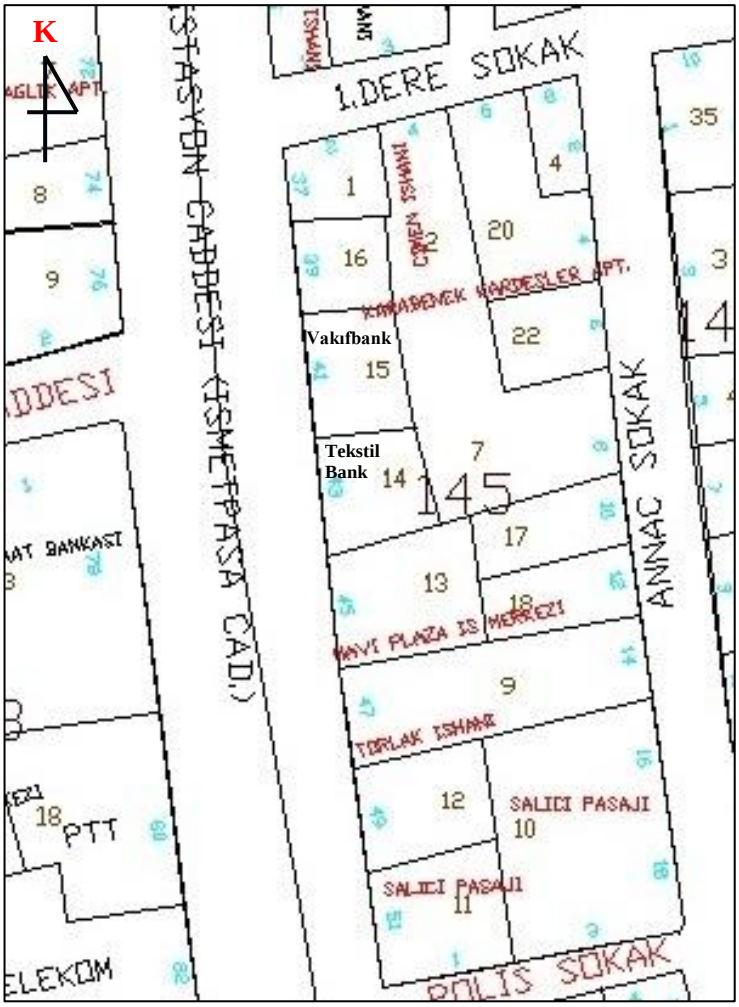

Şekil 5.43 145 adanın İstasyon Caddesi üzerindeki konumu ve mevcut durumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü)

Yaklaşık olarak aynı açılardan çekilen şekil 5.44 ve şekil 5.45 incelendiğinde, bir veya iki kattan oluşan Osmanlı Dönemi konut yapılarının, yerini beş altı katlı iş merkezleri ve pasajlara bıraktığı görülmektedir. Her biri döneminin tipik özelliklerini yansıtan ve özellikle cephelerinde büyük emek harcanan yapılar, mimarlık mirasının hiç düşünülmeden yok edildiğinin en doğru örnekleridir.

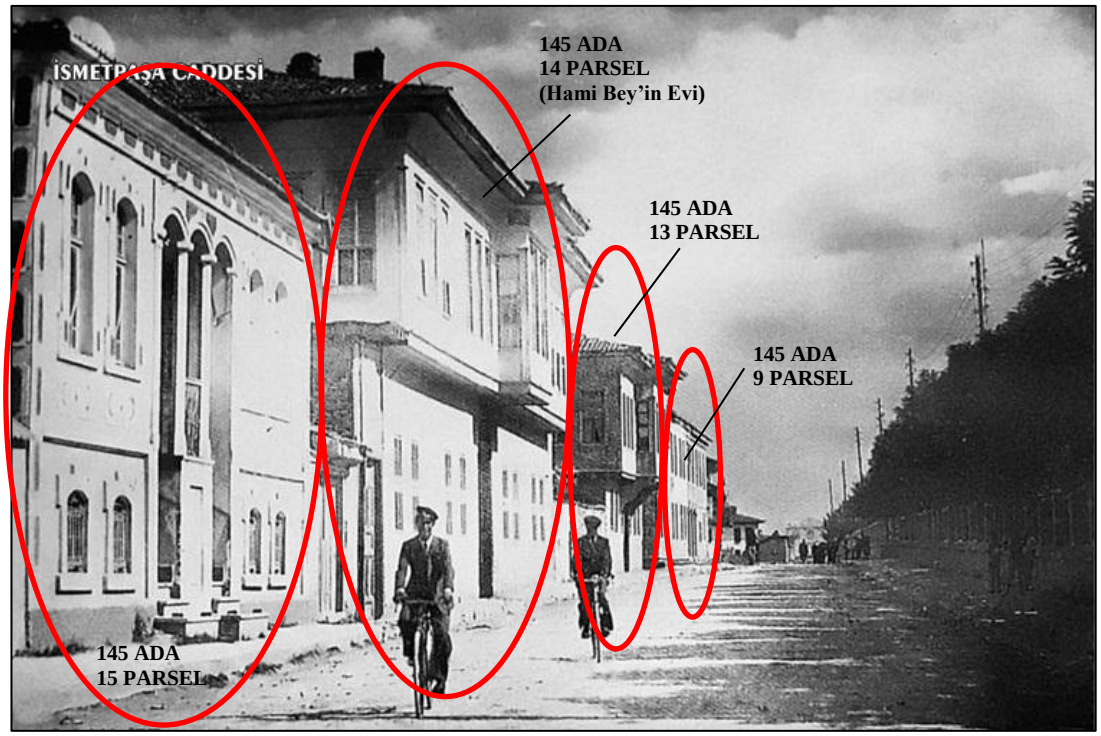

Şekil 5.44 145 adadaki bazı yapıların yaşanan dönüşümden önceki durumu (Taşkın Özler fotoğraf arşivi)

Şekil 5.45 145 adanın mevcut durumu

Şekil 5.44'teki yapıların yerinde, günümüzde hangi yapıların yer aldığı, Taşkın Özler tarafından verilen bilgiler doğrultusunda fotoğraflar üzerine işlenmiştir.

5.1.2.4 127Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

İstasyon Caddesi, Fatih Caddesi, Polis Sokak ve Annac Sokak arasında kalan 127 ada üzerinde, İstasyon Caddesi'ne cephesi olan, bitişik nizamda inşa edilmiş sekiz yapı mevcuttur. 127 ada üzerindeki her bir parselde yer alan özgün yapılar, 1967-1980 yılları arasında mal sahiplerinin kendi istekleri doğrultusunda yıkılmış ve mevcut yapılar inşa edilmiştir.

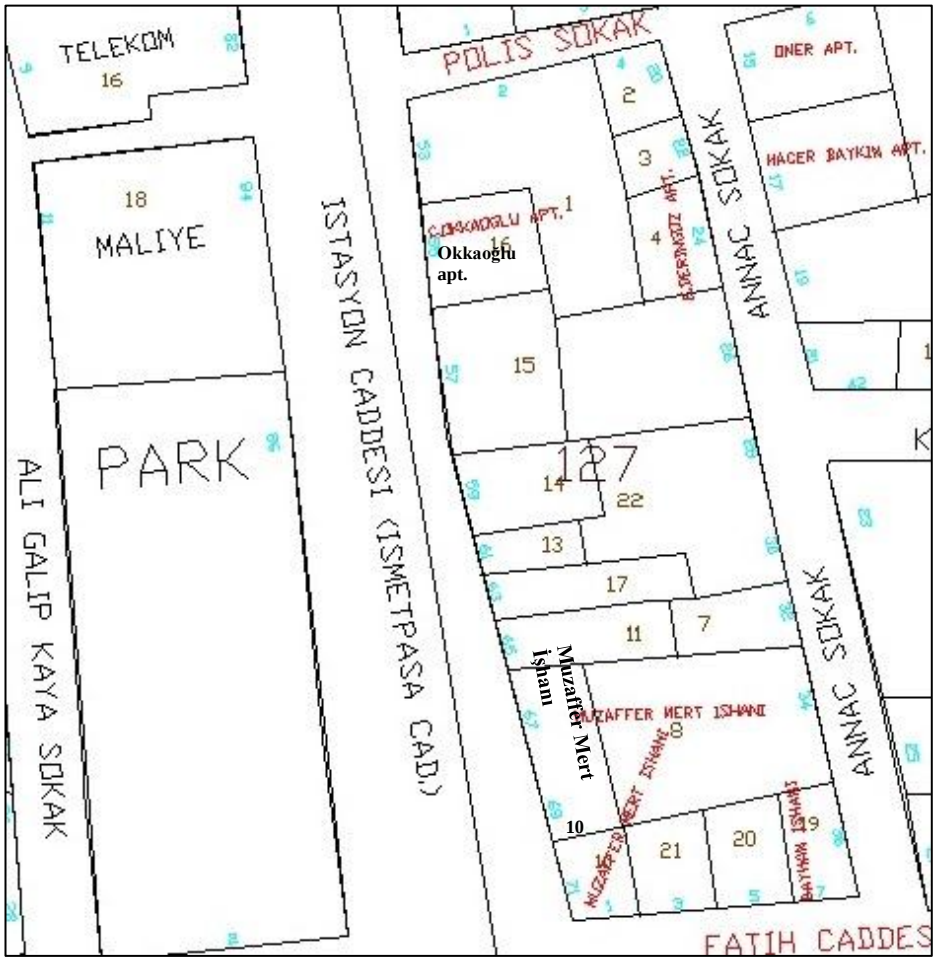

Şekil 5.46 127 adanın İstasyon Caddesi üzerindeki konumu ve mevcut durumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü)

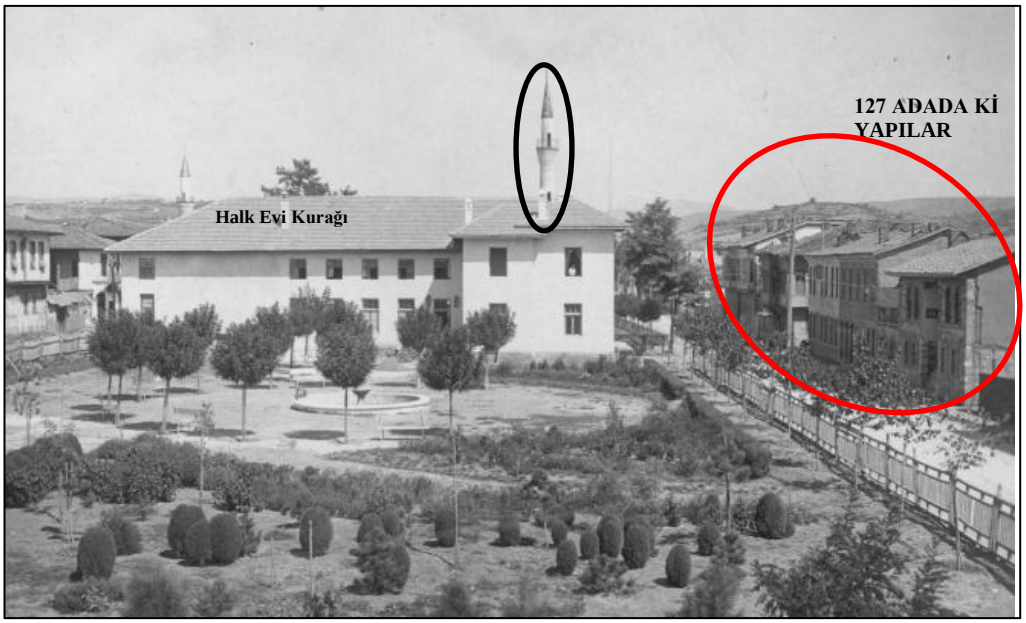

Şekil 5.47 Halkevi Kurağı bahçesinden 127 adadaki yapıların 1940'lardaki görünümü (Halkevi iki yıllık çalışmaları, 1936)

1940 yılı öncesi, 818 ada üzerindeki mevcut Ziraat Bankası'nın bulunduğu yerde, Uşak'ın tek çifte şerefeli minaresi olan, Buğdaylı Medresesi ve Cami bulunmaktaydı. Şekil 5.47'de işaretlenen minare yıkılan camiye aittir.

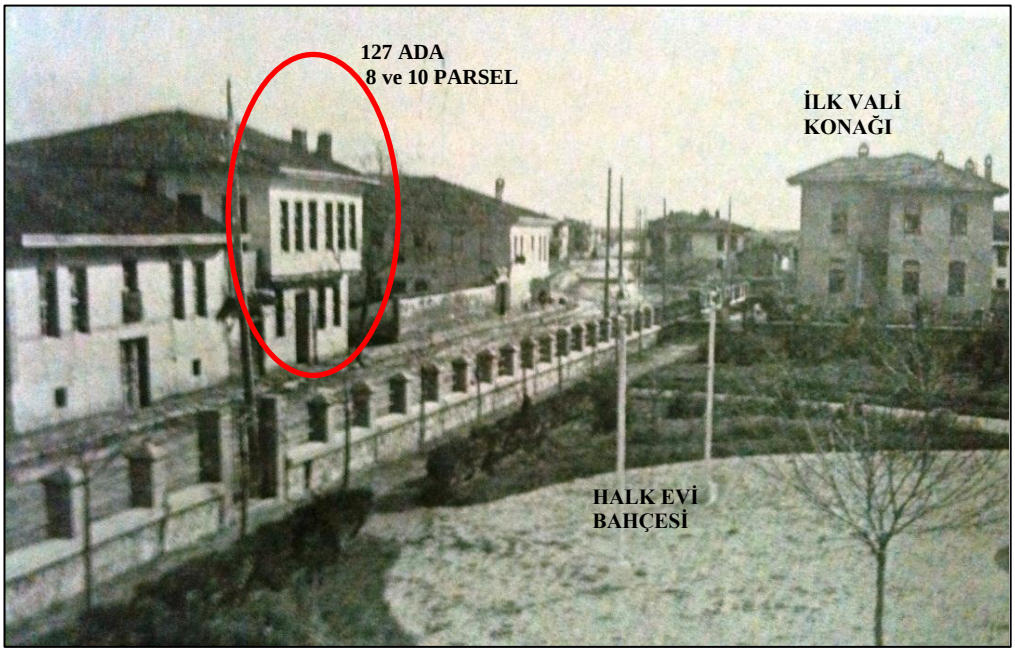

Şekil 5.48 Halkevi Kurağı bahçesinden 127 adadaki yapıların görünümü – 1940'lar (Halkevi iki yıllık çalışmaları, 1936)

Şekil 5.49 127 ada üzerindeki 1 ve 16 parsellerdeki yapıların yıkılmadan önceki durumu, 1930'lar (16 parseldeki yapının sahibi Kadir Okkaoğlu'na ait fotoğraf arşivi)

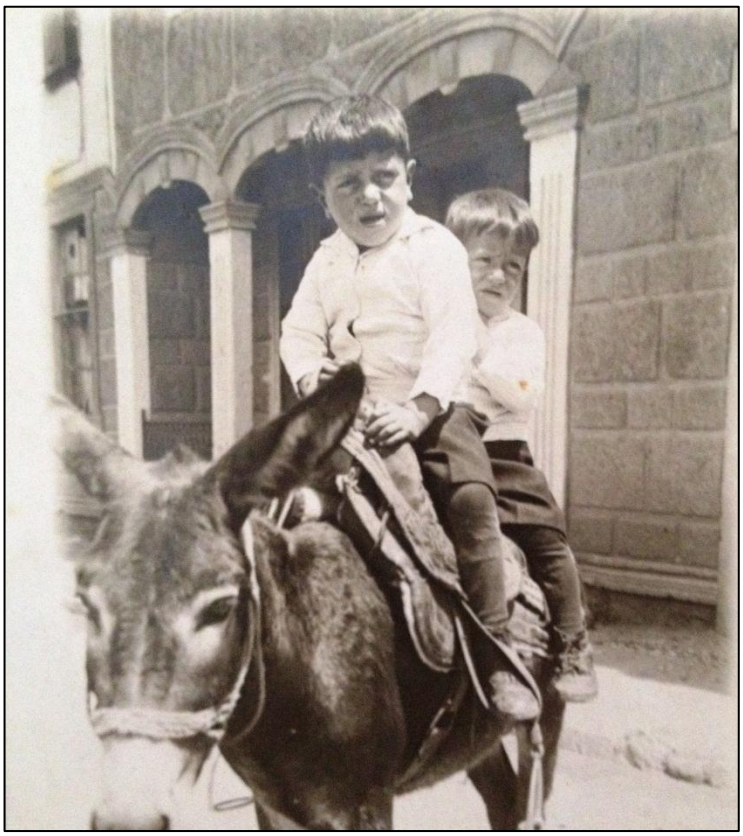

Şekil 5.50 127 ada 16 parseldeki yapının önünde çekilmiş bir fotoğraf (Kadir Okkaoğlu fotoğraf arşivi)

Şekil 5.51 127 ada 8 ve 10 parseldeki Muzaffer Mert İşhanı'nın mevcut durumu

Şekil 5.52 127 adadaki yapıların mevcut durumu

5.1.3 1980 – 2000 Dönemi

Kentlerin en değerli bölgelerinde, gelişen malzeme teknolojisine uygun çok katlı iş merkezleri yaratma düşüncesi, 1980'li yıllardan sonra Uşak kentinde de ortaya çıkmış ve İstasyon Caddesi üzerindeki bazı yapılar, ikinci kez bir dönüşüm geçirerek, yıkılıp yeniden yapılmaya başlanmıştır. Koruma düşüncesinin yakın bir süreçte oluştuğu kentte, 1980'li yıllarda çok sayıda Cumhuriyet Dönemi yapısı yok edilmiştir.

5.1.3.1 115 Ada 15 Parsel Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

115 ada 15 parselde yer alan, zemin katı dükkân, birinci katı ise konut olarak kullanılan ahşap yapı (Şekil 5.53), 1982 yılında yıkılarak, zemin kat üzeri beş normal kattan oluşan, Kırhallı Apartmanı inşa edilmiştir.

Şekil 5.53 115 Ada 15 parseldeki yapının yıkılmadan önce çekilmiş bir fotoğrafı, 1970'li yılların ortası (http://wowturkey. com/t.php?p=/tr268/yilmaz_buktel_buktel2516.jpg)

Şekil 5.54 115 Ada 15 parseldeki mevcut yapı

Günümüzde, ticaret işlevi yüklenen dükkânlar ile işhanlarının yoğun olarak bulunduğu İstasyon Caddesi'nde, özellikle Hükümet Konağı'nın kuzeyinde kalan bölgede (Şekil 4.1), konut olarak kullanılan yapı sayısı çok azdır. Her katta iki daire olmak üzere, toplam on daireden oluşan Kırhallı Apartmanı'nda da yalnızca iki daire konut olarak kullanılırken, diğer daireler ofis işlevi yüklenmiştir.

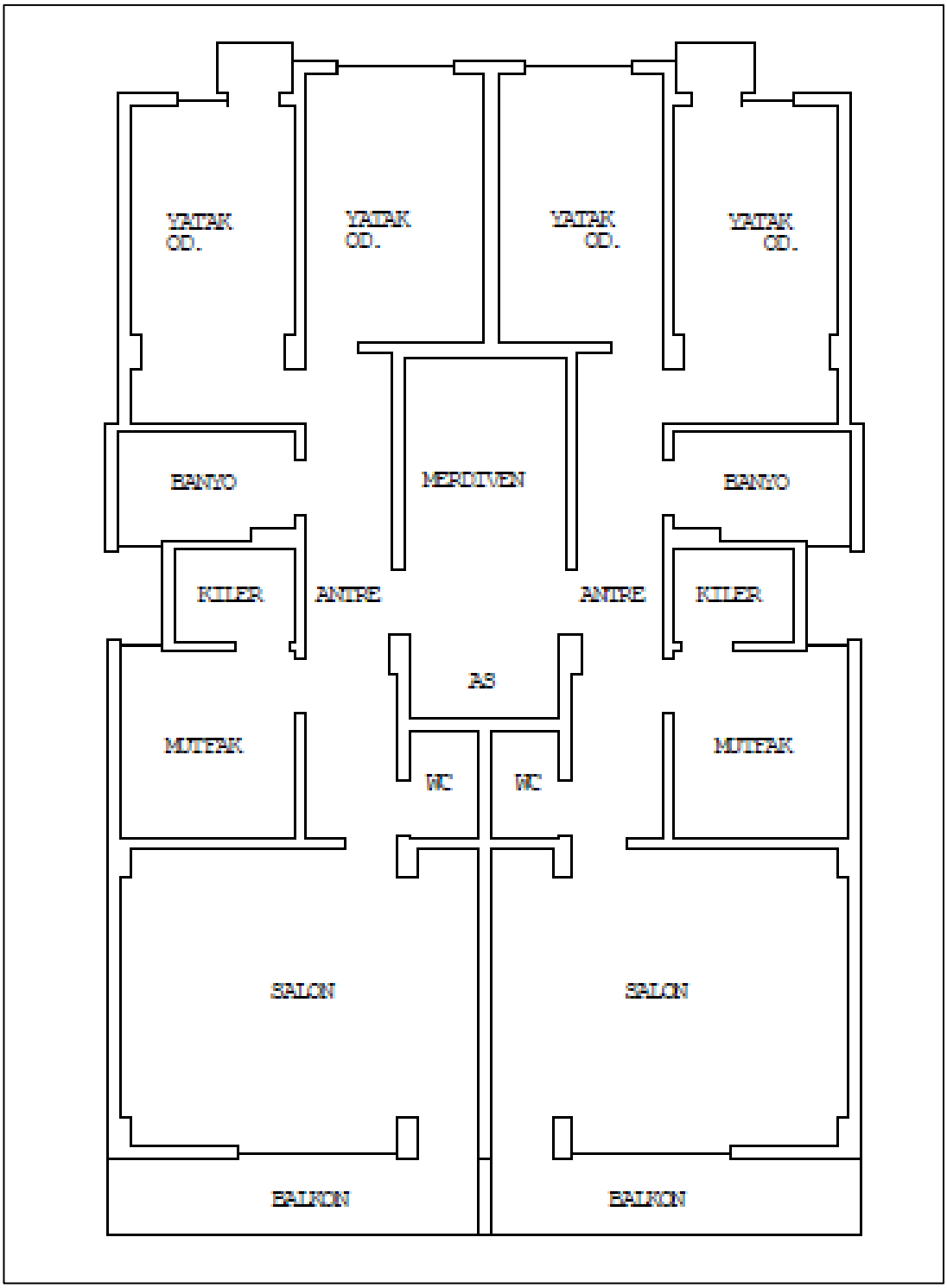

Şekil 5.55 Kırhallı Apartmanı'nın normal kat planı (rölöve alınarak tarafımdan çizilmiştir)

5.1.3.2 116 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

İstasyon Caddesi ile 3. Burçak, Çakaloz ve Çavuşçeşme Sokaklar arasında kalan 116 ada üzerinde, İstasyon Caddesi'ne cephesi olan, bitişik nizamda inşa edilmiş beş yapı mevcuttur.

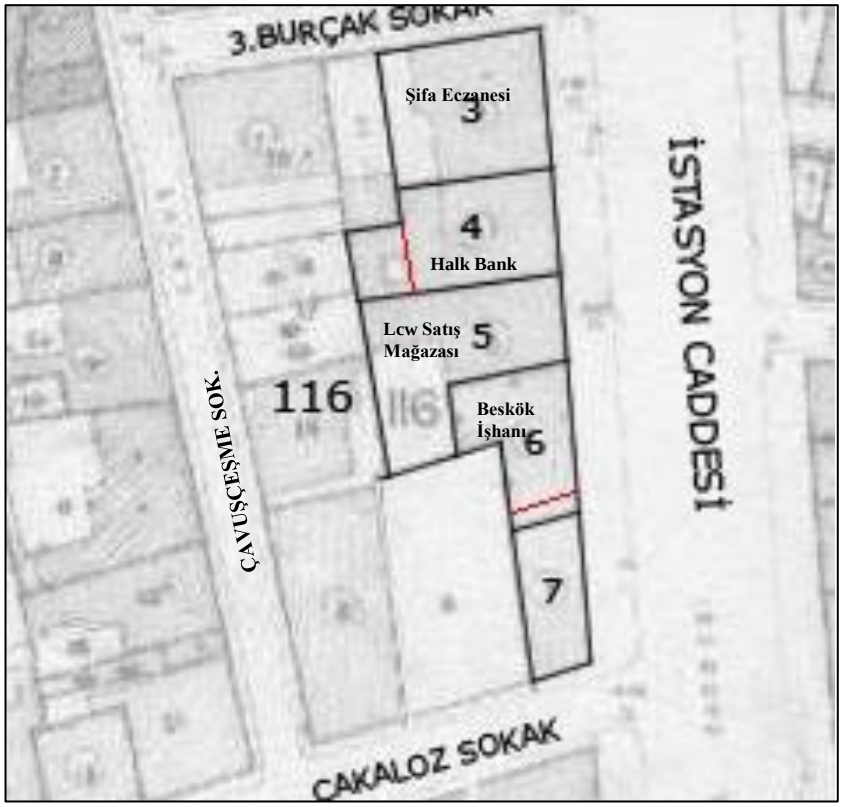

Şekil 5.56 116 adanın İstasyon Caddesi üzerindeki konumu ve mevcut durumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü)

Aynı açıdan çekilen şekil 5.57 ve şekil 5.58 incelendiğinde, genel olarak zemin katları banka ve ticaret fonksiyonu yüklenen dükkânlar, üst katları ise konut olarak kullanılan iki üç katlı Cumhuriyet Dönemi yapılarının (Şekil 5.57), yerini beş altı katlı iş merkezleri, satış mağazaları ve pasajlara bıraktığı görülmektedir.

Şekil 5.57'de, üç ada ileride olan Hükümet Konağı net bir şekilde görülürken, İzmir-Ankara yolunun güneyinde kalan ve 1968'de hizmete giren Sigorta Hastanesi, Devlet Hastanesi ve Sağlık Koleji de karartı şeklinde görülmektedir. Şekil 5.58'de ise gabarisi artan yapılar nedeniyle, Hükümet Konağı bile görülememektedir.

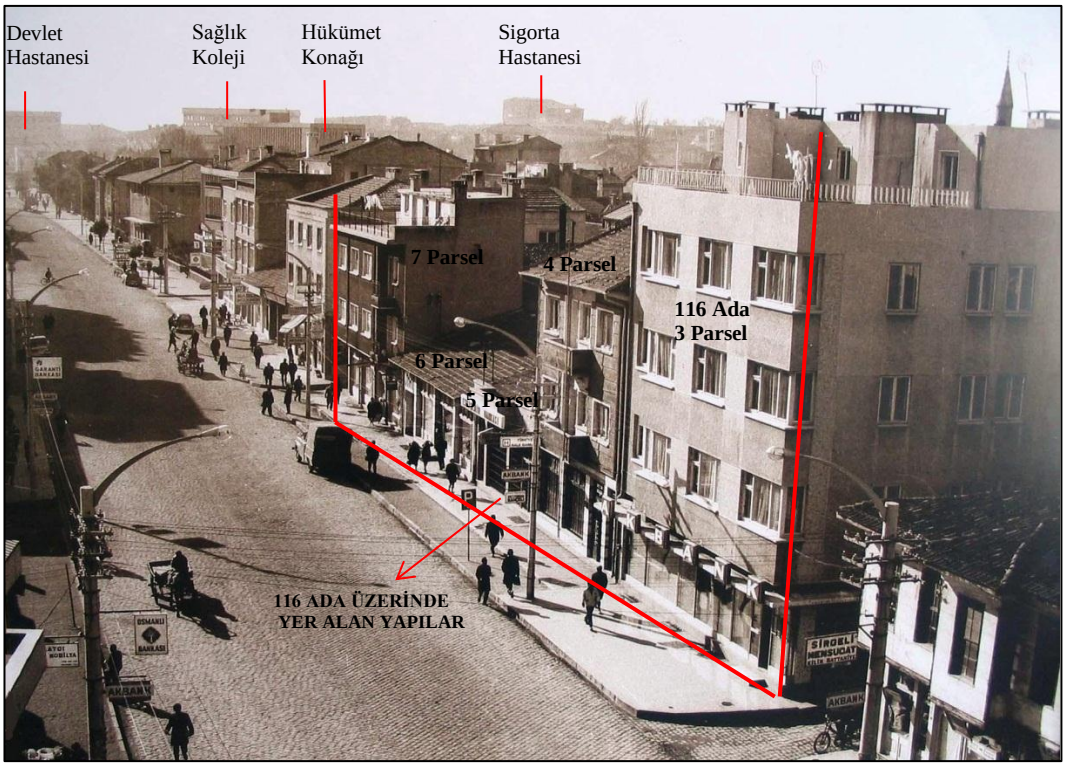

Şekil 5.57 1970'lerin başında 116 ada üzerinde yer alan yapılar (Taşkın Özler fotoğraf arşivi)

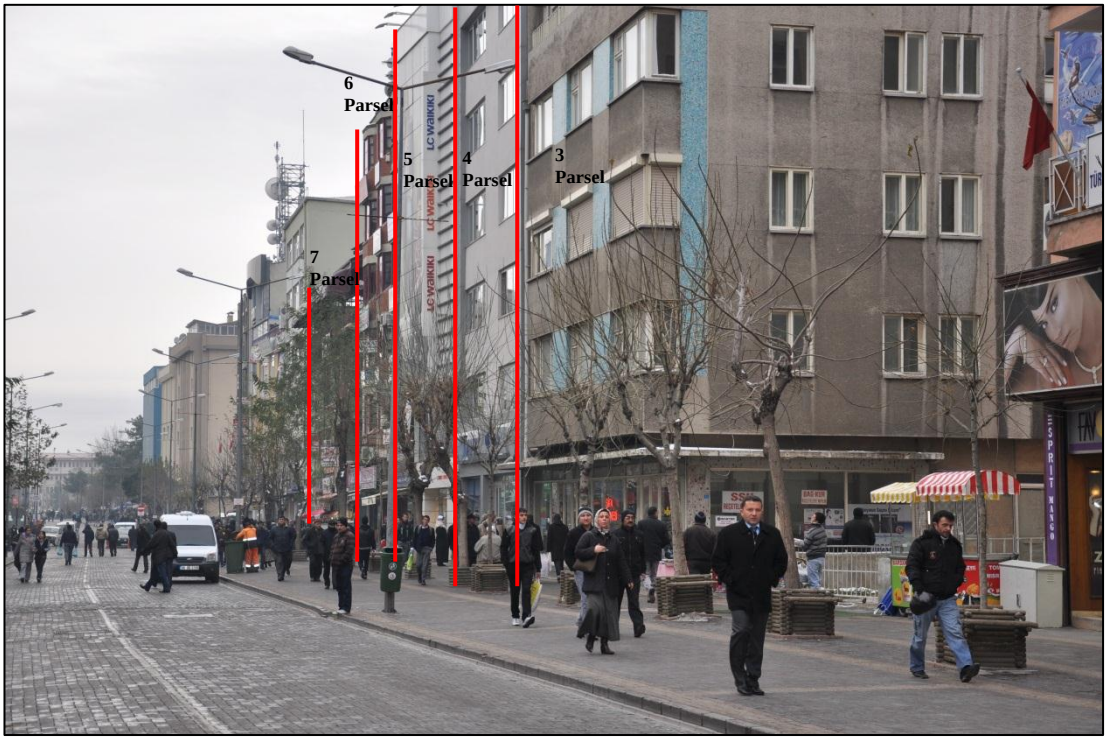

Şekil 5.58 116 adadaki yapıların mevcut durumu

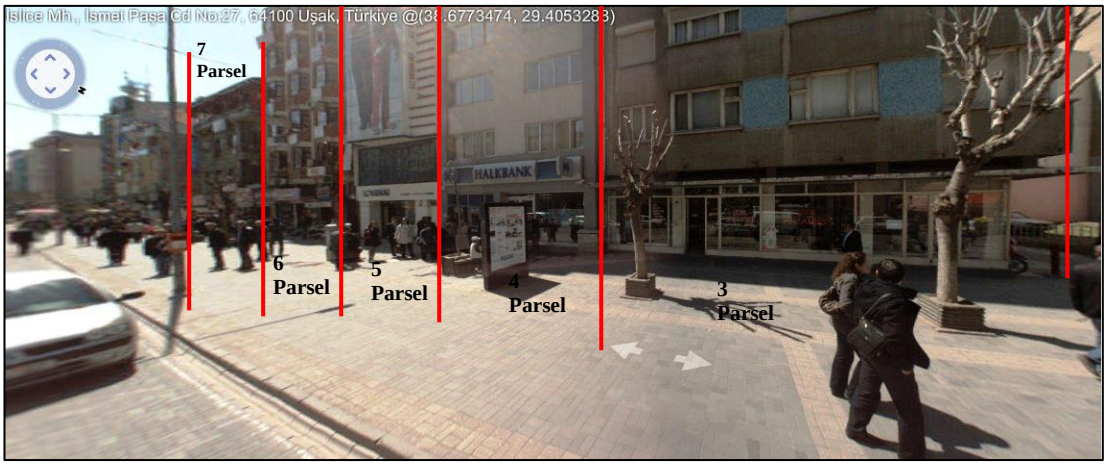

Şekil 5.59 116 adanın mevcut durumu (http://www.ankageo.com)

İstasyon Caddesi üzerindeki 116 ada 3 parselde, 1967 yılında inşa edilen yapı, kentteki ilk apartman örneklerinden ve İstasyon Caddesi'nde, korunarak günümüze ulaşabilen sayılı yapılardandır. Bir dönem, zemin katı Akbank Şubesi olarak hizmet veren yapının, günümüzde zemin katı eczane, üst katları ise konut olarak kullanılmaktadır. Özgün hali ile zemin kat üzeri üç normal kat ve bir çatı katından oluşan Karaman Apartmanı'nın, çatı katındaki teras kapatılmıştır.

Şekil 5.60 Karaman Apartmanı'nın özgün hali – 1970'ler (Uşak Belediyesi basın bürosu)

Şekil 5.61 Karaman Apartmanı'nın mevcut durumu

116 ada 4 parseldeki, Halk Bankası olarak kullanılan üç katlı Cumhuriyet Dönemi yapısı (Şekil 5.62), 1980'li yılların sonunda yıkılarak, zemin kat üzeri beş normal kattan oluşan betonarme bir yapı (Şekil 5.58) inşa edilmiştir. Yeni inşa edilen bu yapıda da Halk Bankası hizmet vermektedir.

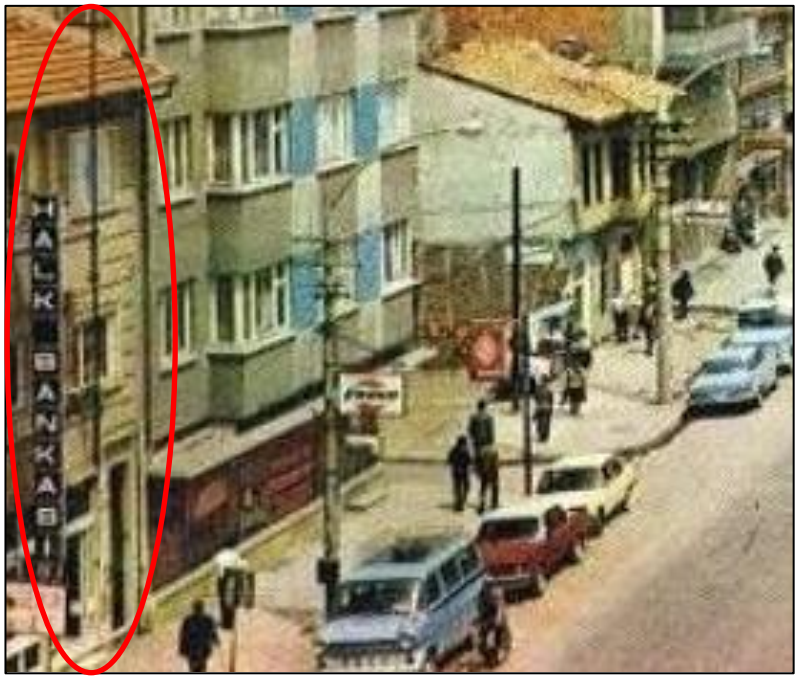

Şekil 5.62 116 ada 4 parseldeki Halk Bankası binası yıkılmadan önce - 70'li yıllar (http://wowturkey.com/t.php?p=/tr268/yilmaz_buktel_buktel2516.jpg)

116 ada 5 parselde yer alan ve bir dönem Eskişehir Bankası olarak da hizmet veren tek katlı Cumhuriyet Dönemi yapısı (Şekil 5.63), 1980'li yıllarda yıkılarak, yerine zemin kat üzeri beş normal kattan oluşan betonarme bir yapı inşa edilmiştir. Yapı, günümüzde konfeksiyon mağazası olarak kullanılmaktadır (Şekil 5.58).

Şekil 5.63 116 ada 5 parseldeki yapının Eskişehir Bankası olarak kullanıldığı dönemde çekilmiş bir fotoğrafı (Taşkın Özler fotoğraf arşivi)

116 ada 6 parselde yer alan ve bir dönem fırın olarak da kullanılan tek katlı yapı (Şekil 5.64), 1980'li yıllarda yıkılarak, yerine zemin kat üzeri beş normal kattan oluşan betonarme bir yapı inşa edilmiştir. Beskök İşhanı olarak adlandırılan yapının zemin katında; optik mağazası, bijuteri ve bir çiçek market hizmet verirken, normal katlarda ise ofisler yer almaktadır.

Şekil 5.64 116 ada 6 parseldeki yapının yıkılmadan önceki durumu (Taşkın Özler fotoğraf arşivi)

Şekil 5.65 116 ada 6 parseldeki Beskök İşhanı

116 ada 7 parsel üzerinde yer alan, zemin kat üzeri iki normal kat ve bir çatı katından oluşan Cumhuriyet Dönemi yapısı (Şekil 5.57), korunarak günümüze ulaşabilmiş nadir örneklerdendir. İlk inşa edildiğinde üst katları konut olarak kullanılan yapının, çatı katındaki teras kapatılarak kafeye çevrilmiştir. Günümüzde, zemin katı dükkân olarak kullanılan yapının, birinci ve ikinci katları iş yeri olarak hizmet vermektedir. Yapı, farklı dönemlerde birçok tadilat geçirmiştir.

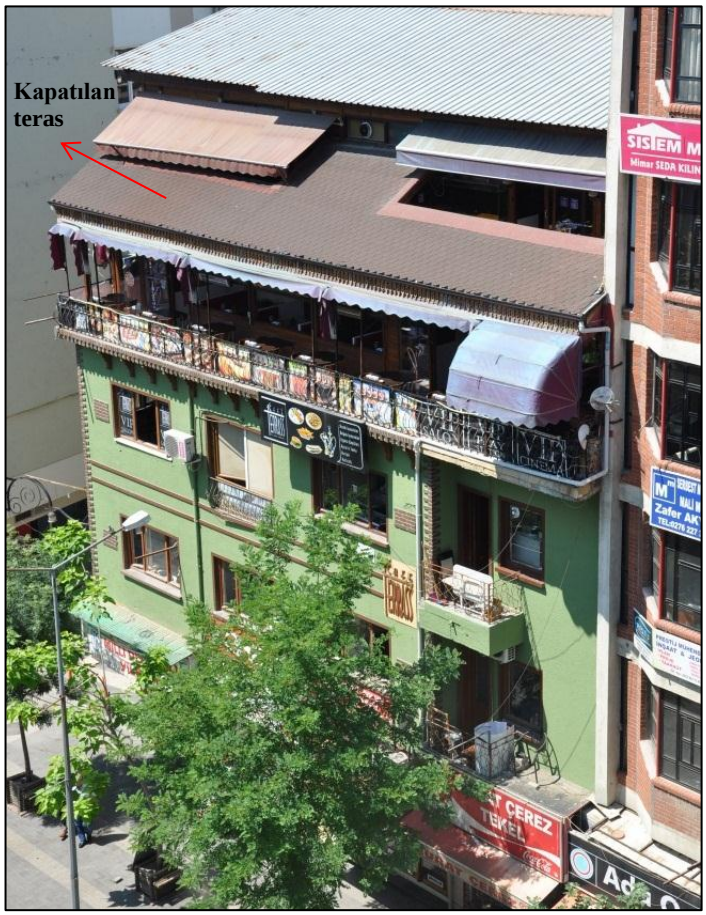

Şekil 5.66 116 ada7 parseldeki mevcut yapı

5.1.3.3 144 Ada Üzerinde Yaşana Dönüşüm

İstasyon Caddesi, Hakkı Yağcı Caddesi, 1 Eylül Caddesi ve Çakaloz Sokak arasında kalan 144 ada üzerinde, İstasyon Caddesi'ne cephesi olan, bitişik nizamda inşa edilmiş dört yapı mevcuttur.

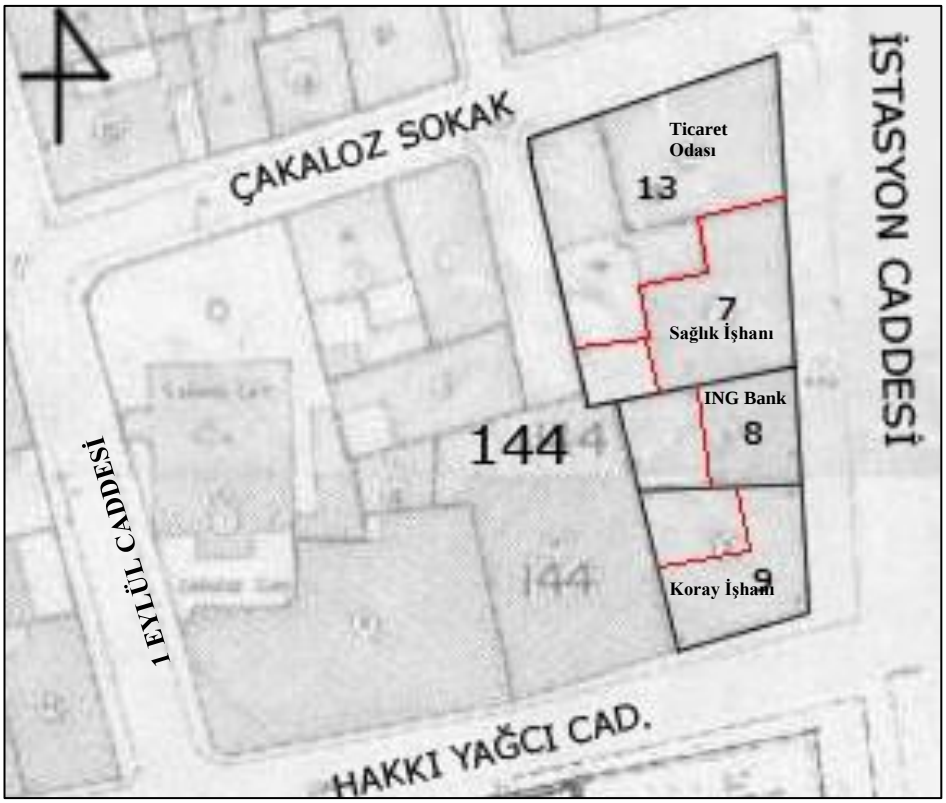

Şekil 5.67 144 adanın İstasyon Caddesi üzerindeki konumu ve adanın mevcut durumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü)

144 ada 9 parsel üzerinde yer alan ve uzun yıllar zemin katı Osmanlı Bankası, birinci ve ikinci katları ise bankaya ait lojmanlar olarak kullanılan Cumhuriyet Dönemi yapısı (şekil 5.69), 1980'li yıllarda yıkılarak, yerine zemin kat üzeri beş normal kattan oluşan Koray İşhanı inşa edilmiştir. Aynı şekilde, 144 ada 8 parsel üzerinde yer alan ve Şeker İş Sendikası olarak bilinen üç katlı yapının yerine, zemin katı ING Bank olarak hizmet veren altı katlı bir işhanı; 144 ada 7 parseldeki tek katlı yapının yerine ise zemin kat üzeri üç normal kat ve bir çatı katından oluşan, Sağlık İşhanı inşa edilmiştir.

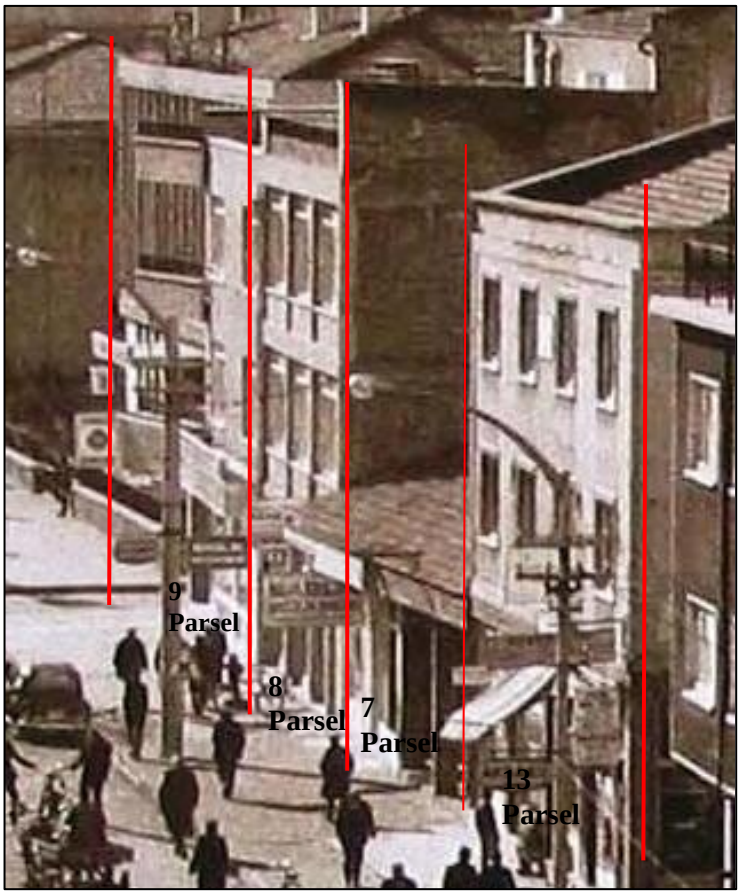

Şekil 5.68 144 adadaki yapıların dönüşüm öncesi - 1960'lı yılların sonları (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

Şekil 5.69 144 adadaki yapıların dönüşüm öncesi - 1960'lı yılların sonları (Grand Master Ansiklopedisi, 6.Cilt)

Şekil 5.70 144 adadaki yapıların dönüşüm sonrası

Şekil 5.68 ve şekil 5.71'de görülen üç katlı yapı, 144 ada 13 parselde yer alan Ticaret ve Sanayi Odası'nın ilk binasıdır. 1960'lı yıllarda yapılan ve Cumhuriyet Dönemi mimarlığının kentteki temsilcilerinden olan yapı, 1980'li yıllarda yıkılarak, yerine zemin kat üzeri beş normal kattan oluşan Ticaret Odası'na ait bir işhanı inşa edilmiştir (Şekil 5.72).

Şekil 5.71 1980'li yıllarda yıkılan ilk UTSO binası (Uşak il yıllığı, 1967)

Şekil 5.72 1980'li yıllarda yapılan Uşak Ticaret ve Sanayi Odası

Şekil 5.72'de görülen Uşak Ticaret ve Sanayi Odasına ait yapının, ihtiyaçlara cevap vermediği düşüncesiyle yıkılarak, yeni bir yapı inşa edilmesi kararı alınmış ve yeni yapılacak yapı için, Mayıs 2011'de bir yarışma projesi açılmıştır.

Şekil 5.73 Ticaret ve Sanayi Odası yıkım çalışmaları

5.1.3.4 818 Ada Üzerinde Yaşanan Dönüşüm

İstasyon Caddesi, Hakkı Yağcı Caddesi, Ali Galip Kaya Sokak ve Doğan Özkaraman Caddesi arasında kalan 818 ada üzerinde, İstasyon Caddesi'ne cephesi olan dört yapı mevcuttur. Bu yapılardan, bahçe içinde yer alan T.C Ziraat Bankası ile Defterdarlık, ayrık nizamda inşa edilirken; PTT ve Türk Telekom ise bitişik nizamda inşa edilmiştir.

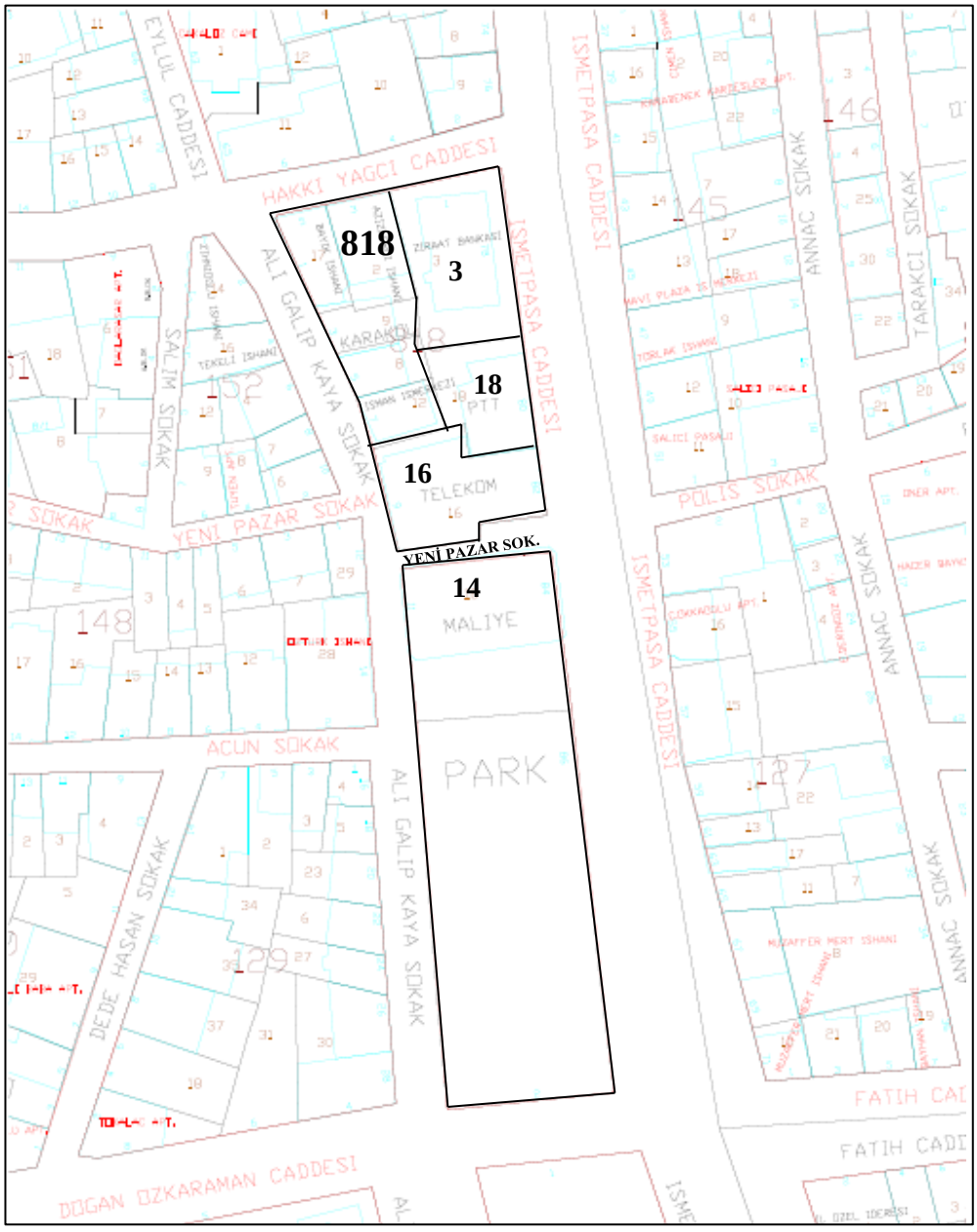

Şekil 5.74 818 adanın İstasyon Caddesi üzerindeki konumu ve mevcut durumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü)

Şekil 5.76'da görülen ve Cumhuriyet Dönemi'nin önemli temsilcilerinden olan, 818 ada üzerindeki yapılardan; 18 parselde yer alan Uşak'ın ilk PTT binası ile 14 parsel üzerinde bulunan Halkevi binası yıkılarak, yerine günümüzde de kullanılan, PTT ve Defterdarlığa ait yapılar inşa edilmiştir. 3 Parseldeki Ziraat Bankası binası ise Cumhuriyet Dönemi'nin korunarak günümüze ulaşabilmiş nadir örneklerindendir. Ziraat Bankası'nın bulunduğu 818 ada 3 parselde ise 1930'lu yıllara kadar, Uşak'ın tek çifte şerefeli minaresi olan Buğdaylı Medresesi ve Cami bulunmaktaydı. 14 parseldeki yıkılan Halkevi binasının bahçesine ise Türk Telekom'a ait yeni bir yapı inşa edilmiştir.

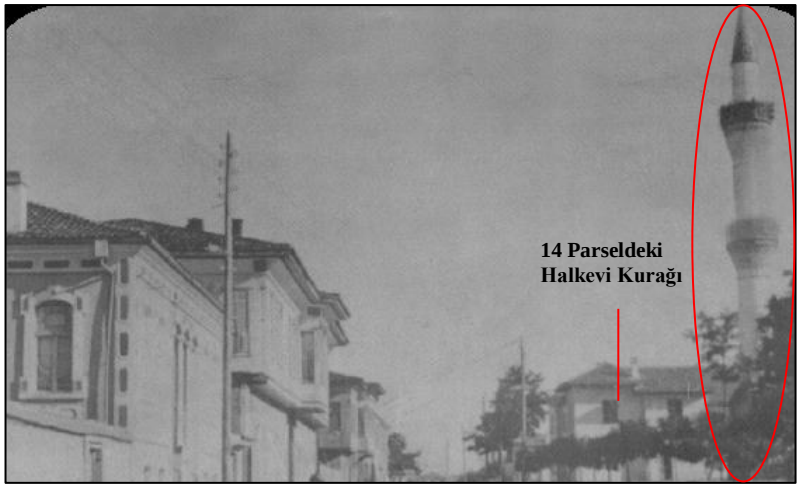

Şekil 5.75 Yıkılan Buğdaylı Medresesi ve Cami (Sunucu, 2006)

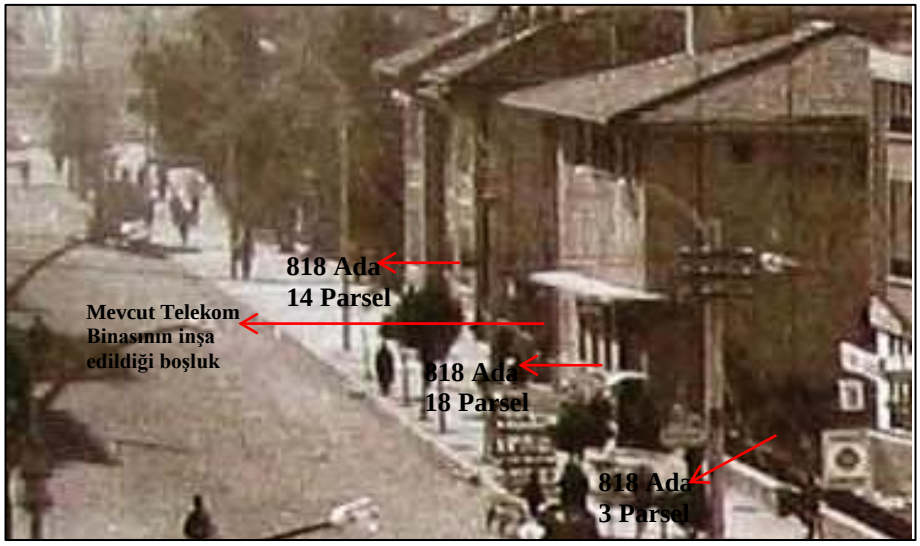

Şekil 5.76 1960'ların sonunda Uşak İstasyon Caddesi ve 818 adadaki yapılar (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

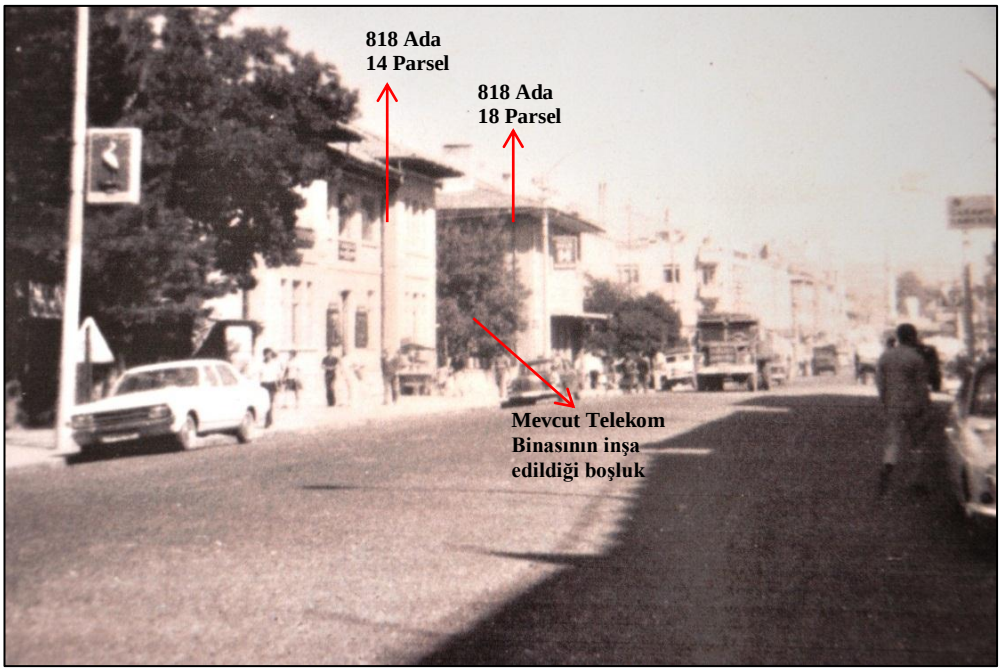

Şekil 5.77 1960'ların sonunda Uşak İstasyon Caddesi ve 818 adadaki yapılar (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

Şekil 5.78 818 adanın mevcut durumu

Şekil 5.79 818 ada 14 parsel üzerinde mevcut olan Defterdarlık binası

818 ada 14 parselde yer alan ve 1980'li yıllarda yıkılan Halkevi binası, Erken Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası adına büyük bir kayıptır. Çok büyük bir bahçe içinde bulunan yapı, 1960'lara kadar Halkevi olarak nitelendirilen bir kültür merkezi, daha sonra bir dönem ilk adım salonu adı altında, nikâh ve toplantı salonu olarak kullanılmıştır. 23 Şubat 1934 tarihinde faaliyete geçen Halkevi, bay ve bayanların birlikte katıldığı; konferans, konser, sinema, balo gibi etkinliklerin düzenlendiği bir buluşma noktasıdır.

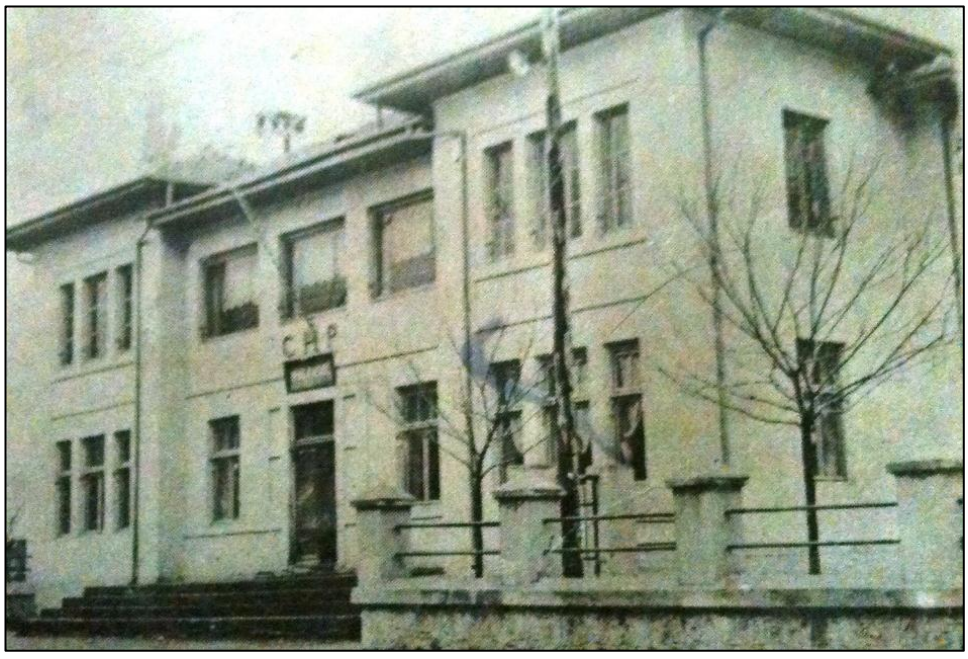

Şekil 5.80 Yıkılan Halkevi Kurağı ön cephesi (Halkevi 1 yıllık çalışmaları, 1937)

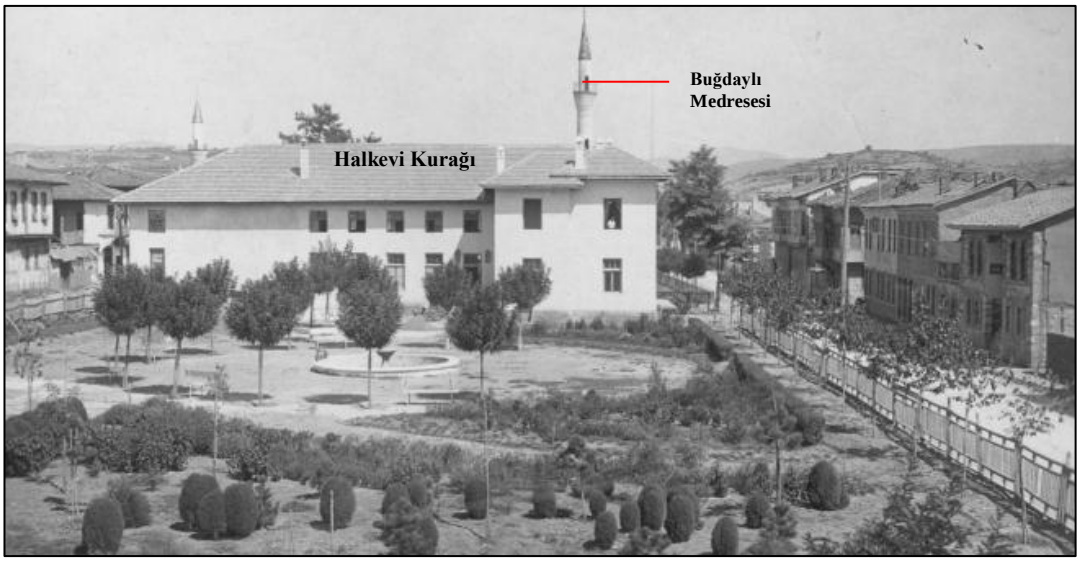

Şekil 5.81 Halkevi Kurağı yan cephesi (Sunucu, 2006)

Oldukça büyük bir alana sahip olan 818 ada 14 parselde yer alan ve Erken Cumhuriyet Dönemi'nin kentteki önemli bir temsilcisi olan Kaymakam Konağı da 1980'li yıllarda yıkılmıştır. Uşak il olduktan sonra, bir dönem Vali Konağı olarak da kullanılan yapının bulunduğu alan, günümüzde ise Tiritoğlu Parkı olarak düzenlenmiştir.

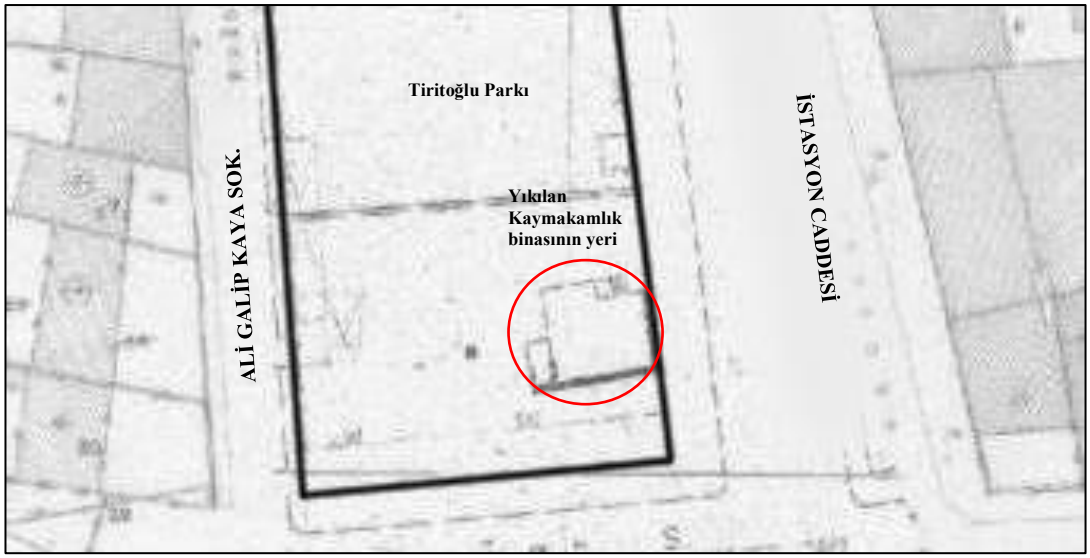

Şekil 5.82 819 adanın İstasyon Caddesi üzerindeki konumu ve mevcut durumu (Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü)

Şekil 5.83 Uşak'ın ilk Kaymakamlık binası (http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-ili-eski-fotokarti-4-64158753)

Şekil 5.84 Geniş bir bahçe içinde yer alan ilk Kaymakamlık binası (Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi)

Şekil 5.85 İstasyon Caddesi'nde bir geçiş töreni (Sunucu, 2006)

BÖLÜM ALTI

SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Cumhuriyet'in ilanından sonra ülke çapında yaşanan kentsel gelişmeler Uşak'ta da görülmüştür. Cumhuriyet'in temel ilkesi olan modernleşme projesiyle birlikte, çağdaş bir kente dönüşmek için imar planları hazırlanmış; yeni yollar açılmış ve başta kamu yapıları olmak üzere, çok sayıda Cumhuriyet Dönemi yapısı inşa edilmiştir. Fakat zamanla farklı bir yön kazanan mimari gelişmeler, kentteki kırılma noktaları ele alınarak şu şekilde dönemlenmiştir;

- 1923-1953 yılları arasındaki dönem ve gelişmeleri,
- 1953-2000 yılları arasındaki dönem ve gelişmeleri,
    - 1953-1967 yılları arası: Uşak'ın il oluşuyla birlikte kentte yaşanan gelişmeler,
    - 1967-1980 yılları arası: Kentin İzmir-Ankara yolunun açılmasıyla birlikte güney yönde büyüyerek gelişmesi,
    - 1980-2000 yılları arası: Kentte yüksek apartman yapılarının yaygınlaşması.

1923-1953 yılları arası, genel olarak Kurtuluş Savaşı'nın da etkilerinin hissedildiği sıkıntılı bir süreçtir. Bu nedenle, Erken Cumhuriyet Dönemi'nde genellikle, kentteki simge yapıların inşasına önem verilmiştir. Fakat sanayi alanındaki önemli girişimleri ile kendi kaynaklarını kullanarak gelişen Uşak'ta, zamanında sağlam temeller üzerinde şekillenen sanayi ise yaşanan bütün sıkıntılara rağmen, Cumhuriyet'in ilanından sonra yeniden hareketlenmiştir. 1926 yılında açılan ve Türkiye'nin ilk şeker fabrikası olan Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası da ana fabrika binası ve fabrika bünyesinde bulunan diğer binaları ile Erken Cumhuriyet Dönemi'nin kentteki en önemli temsilcilerindendir. Farklı dönemlerde yaşanan yangın felaketlerinin de etkisiyle, büyük ölçüde 1922 yangınından sonra şekillenen kent, yapılan planlama çalışmalarıyla birlikte, en eski mahallesi olan Aybey Mahallesi'nden, zamanla güneye ve batıya doğru büyüyerek gelişmiştir.

1953-2000 yılları arasında kentte yaşanan gelişmeler ise 1953-1967 yılları arası, 1967-1980 yılları arası ve 1980-2000 yılları arası olmak üzere üç dönemde incelenmiştir.

1953-1967 yılları arası, imar faaliyetlerinin giderek yoğunluk kazandığı hareketli bir süreçtir. Çünkü kent için bir kırılma noktası kabul edilen 1953 yılında, Uşak il statüsüne ulaşmış ve yeni oluşan yönetim merkezinin ihtiyaçlarını karşılamak için başta belediye binası ile hükümet konağı olmak üzere, çok sayıda kamu yapısı inşa edilmiştir. Fakat yönetim merkezi ile geleneksel kent merkezi iç içe olduğundan, tren garı ve tarihi kent merkezini birbirine bağlayan İstasyon Caddesi aksında inşa edilen kamu yapıları ile bankalar, işhanları, pasajlar ve dükkânlar, giderek tarihi kent dokusuna zarar vermiştir. Ayrıca, 1960'lı yıllara kadar; kuzeyde tarihi kent merkezi, güneyde tren garı ve doğuda şeker fabrikası olmak üzere üç merkez bölgeden oluşan Uşak'ta, 1957-1958 yıllarında yapılan - bir veya iki katlı müstakil yapılardan oluşan - ilk yapı kooperatifi uygulamalarıyla birlikte, birbirinden kopuk olan bu bölgeler arasında da yapılaşma başlamıştır.

1967-1980 yılları arasında, kentte yaşanan mimari gelişmeler farklı bir yön kazanmıştır. 1966 yılında İzmir-Ankara yolunun açılmasıyla birlikte güney yönde büyümeye başlayan Uşak'ta, 1970'li yıllardan sonra yapılan yüksek katlı apartmanlar ve zamanla ortaya çıkan yap-sat dönemi ise kentte duyarsız bir gelişmeye neden olmuştur. Ayrıca 1967-1980 yılları arası, bir taraftan yeni yapıların inşa edildiği, bir taraftan da Cumhuriyet Dönemi yapılarının tahrip edildiği bir süreçtir.

1980-2000 yılları arasındaki süreçte; 1980'lerden sonra ekonomik kaygılar ile daha da artan yüksek katlı yapılaşma düşüncesi, kentin güneyindeki boş alanlarla yetinmemiş, yeni gelişen bölgelerin de dışına çıkarak, özgün dokuyu ve kentteki çok nitelikli Cumhuriyet Dönemi yapılarını tahrip etmeye başlamıştır. Kentte, 1950'lerin sonunda yapılan kooperatif uygulamaları ise 1990'lı yıllarda başlayan ve 2000'lerde daha da artan rant baskısıyla birlikte her geçen gün yok edilerek, yerini beşer katlı apartman bloklarına bırakmıştır.

Tablo 6.1 Uşak Kenti'nde Yaşanan Kırılma Noktalarına Göre Kentin Gelişim Süreci

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ RESTORASYON ANABİLİM DALI	DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU
UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ	
UŞAK KENTİ'NDE YAŞANAN KIRILMA NOKTALARINA GÖRE KENTİN GELİŞİM SÜRECİ	

1923-1953 YILLARI ARASI	1953-2000 YILLARI ARASI	
	1953-1967 YILLARI ARASI	1967-1980 YILLARI ARASI ve 1980 SONRASI
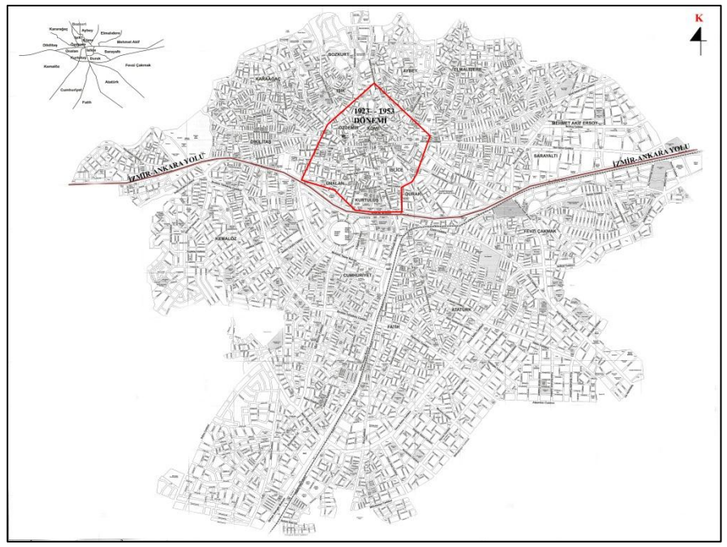	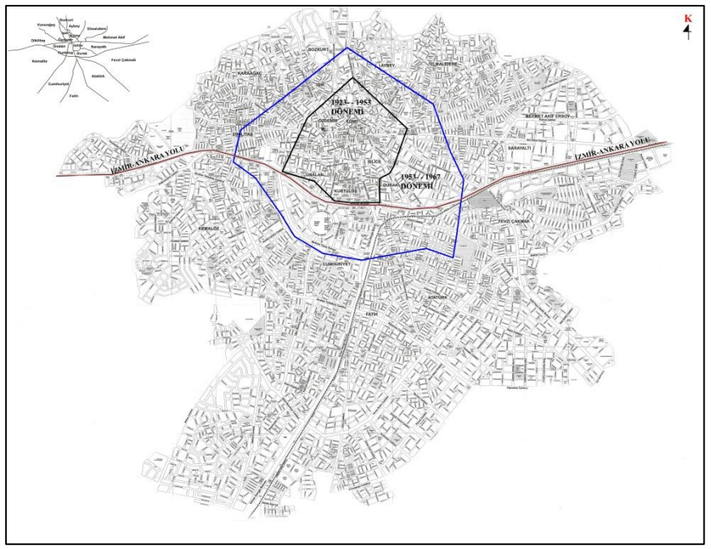	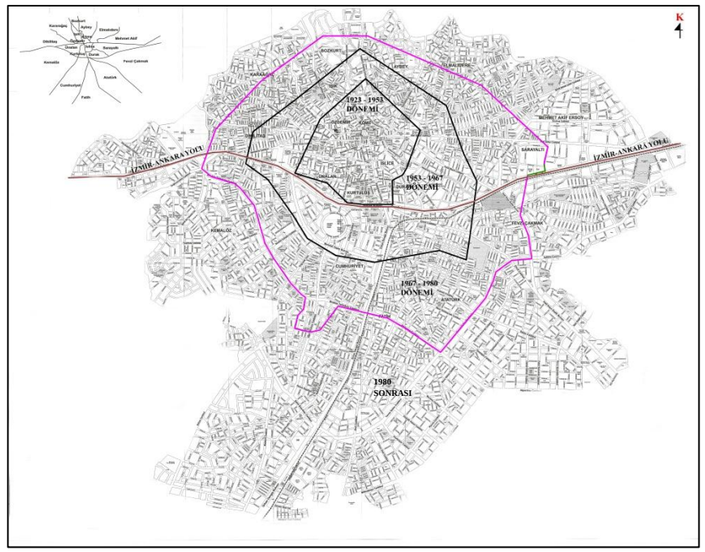

Uşak kentinde, Erken Cumhuriyet Dönemi'nde başlayan ve 1950 - 1960'lı yıllarda en üst seviyeye ulaşan imar hareketleriyle birlikte, çağdaş bir kente dönüşmenin gerektirdiği işlevleri barındıran, çok sayıda Cumhuriyet Dönemi yapısı inşa edilmiştir. Zamanla önemli bir Cumhuriyet Dönemi mirası oluşan kentte; idari yapılar, eğitim yapıları, banka yapıları, endüstri yapıları, sağlık yapıları, sosyal ve kültürel yapılar ile konut yapıları bu mirasın en önemli parçalarıdır.

Kentteki Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası kapsamında incelenen idari yapılar; Hükümet Konağı, Belediye binası, Orman İşletme Müdürlüğü ve Meteoroloji Müdürlüğü iken, eğitim yapıları ise Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, Bir Eylül İlköğretim Okulu, Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Uşak Lisesi, Teknik ve Kız Meslek Lisesi, 23 Nisan İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu ile Sağlık Koleji'dir. Banka yapılarından T.C Ziraat Bankası'nın, endüstri yapılarından Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası'nın, sağlık yapılarından da Uşak Devlet Hastanesi'nin incelendiği kentte, sosyal ve kültürel yapılar ise Uşak Arkeoloji Müzesi, Ragıp Soysal Çocuk Kütüphanesi, Kızılay binası ve Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü'dür.

Bu yapılardan, Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, Bir Eylül İlköğretim Okulu, Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Uşak Lisesi ile devlet hastanesi E1 blok 1923 – 1953 yılları arasında; Hükümet Konağı, Belediye binası, Orman İşletme Müdürlüğü, Teknik ve Kız Meslek Lisesi, 23 Nisan İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Sağlık Koleji, T.C Ziraat Bankası, devlet hastanesi E2 ve C1 bloklar, Uşak Arkeoloji Müzesi ile Kızılay binası 1953 – 1967 yılları arasında; Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü ve Ragıp Soysal Çocuk Kütüphanesi 1967 – 1980 yılları arasında; Meteoroloji Müdürlüğü ise 1980 – 2000 yılları arasında inşa edilmiştir.

1923'ten günümüze kadar geçen süreçte inşa edilen ve çalışma kapsamında ele alınan Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirası üzerinde yapılan analizlere göre; idari yapılar ile sosyal ve kültürel yapılar, dönem içinde çok fazla tipoloji değiştirmezken, eğitim yapıları ve konutlar oldukça değişmiştir.

Eğitim yapılarındaki bu değişimin en önemli nedeni, hızla artan öğrenci nüfusuyla birlikte yapılan ek binalarda, tip projelerin uygulanmasıdır. 1960'larda başlayan tip proje uygulamaları, 1970'lerden sonra daha da artmıştır. Sivil mimarlıkta ise 1965 Kat Mülkiyeti Yasası etkili olmuş ve kentlerde yoğun apartmanlaşma süreci başlamıştır. Eğitim ve konut yapıları dışındaki diğer yapı gruplarında ise özellikle 1980'lerden sonra; duyarlılıktan uzak, çevreyi etkileme kaygısı taşımayan ve tasarım tarzı olmayan tek düze yapılar inşa edilmiş, böylece özgün kent dokusu bozulmuş ve Erken Cumhuriyet Dönemi'nin mimari birikimleri hızla tahrip edilmiştir

Kentte, modernist üslupla inşa edilen kamu yapılarının birçoğu, cepheye yansıtılan dikey akslar arasına alınmış, eşit büyüklükte pencere dizilerinden oluşan bir cephe kurgusuna sahipken; bazı yapıların cephelerinde ise döneminin önemli bir özelliği olan, serpme sıva veya dökme mozaik cephe uygulaması yapılmıştır. Erken Cumhuriyet Dönemi'nin, kentteki en nitelikli örneklerinden birisi olan Gazi Mustafa Kemal İlkokulu ise Selçuklu – Osmanlı anıtsal mimarisi ile biçimlenen ve kemerli açıklıklar, anıtsal girişler gibi ögelerin kullanıldığı, I. Ulusal Mimarlık dilinde inşa edilen bir eğitim yapısıdır. Bu yapı, ülkenin bazı kentlerinde de aynı isim ve aynı yapı tipolojisiyle inşa edilmiştir.

Kentteki Cumhuriyet Dönemi konut yapıları da ilk yapı kooperatifi ve lojmanlar ile müstakil ve çok katlı yapılar olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İlk yapı kooperatifleri kendi arasında; Şeker İşçileri Yapı Kooperatifi, Yüzbeş Evler ve Sigorta Evleri olarak üçe ayrılırken, müstakil ve çok katlı konutlar ise konutların inşa edildikleri yıllara göre altı döneme ayrılmıştır. Tez çalışması kapsamında ele alınan yüz on sekiz tane müstakil ve çok katlı konut, yapılan alan çalışmaları ve Uşak Belediyesi'nden alınan mükellef beyan bilgilerine göre analiz edilerek, kat sayılarına ve yapım yıllarına göre sınıflandırılmıştır. Büyük bir çoğunluğu Ünalan Mahallesi sınırlarında yer alan bu yapılardan, yirmi iki tanesi ise tek yapı ölçeğinde ele alınmış ve yapıların cephe tipolojileri, malzeme özellikleri ile yapı genelinde gerçekleştirilen müdahaleler incelenmiştir.

Kentteki Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasını oluşturan yapıların bir kısmı, yapılan dönem ekleri ile özgünlüklerini yitirmiş; bir kısmı tahrip edilmiş bir kent dokusu içerisinde bastırılarak kaybolmuş; bir kısmı da yıkılarak, yerini çok katlı apartman bloklarına bırakmıştır. Çünkü kentte tescil altına alınmış yalnızca dört tane Cumhuriyet Dönemi yapısı bulunmaktadır. Bu yapılar; Erken Cumhuriyet Dönemi'nin nitelikli örneklerinden olan Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası ve Gazi M. Kemal İlkokulu ile T.C. Ziraat Bankası'nın 1950'lerde yapılan şubesi ve 1958 yılında inşa edilen Şeker Cami'dir. Son yıllarda özelleştirilerek yıkılması düşünülen şeker fabrikası, uzun süren tartışmalar sonucunda, 2010 yılında tescillenerek koruma altına alınmıştır. Fabrika alanında yer alan Şeker Cami de fabrika binası ile aynı tarihte tescillenirken, Ziraat Bankası 2011 yılında tescillenmiştir. Kentte koruma altına alınan ilk Cumhuriyet Dönemi yapısı ise 1983 yılında tescillenen Gazi M. Kemal İlkokulu'dur.

Kentte yaşanan dönüşüm ve gelişmeleri yansıtan Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının, her geçen gün yok edildiği Uşak'ta, az sayıda kalan mevcut yapılara da gereken önem verilmemekte ve artan ihtiyaçlar karşısında yetersiz kaldığı düşünülen Cumhuriyet Dönemi yapıları, yanlış müdahaleler ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle, o günün şartlarında toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte yapılmış, döneminin mimari özelliklerini taşıyan Hükümet Konağı başta olmak üzere, bölüm dörtte incelenen Cumhuriyet Dönemi yapıları, tescil altına alınarak korunması gereken örneklerdir. Kayın'ında belirttiği gibi, geçen her dönem devam eden sürecin bir tamamlayıcısıdır ve herhangi bir döneme yapılan müdahale, kentin mimarlık dilinin, mekânsal hikâyesinin, yaşamsal hikâyesinin okunmasının önünde bir engel olarak görülmektedir (Kayın, 2009).

Tablo 6.2 Uşak Kenti Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasına Yönelik Koruma Problemleri

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ RESTORASYON ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN
ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

KENTTEKİ CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN İDARİ YAPILAR VE YAPILARA YÖNELİK KORUMA PROBLEMLERİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILAR			YAPININ ESKİ BİR FOTOĞRAFI VEYA MEVCUT DURUMUNU GÖSTEREN BİR FOTOĞRAF	YAPININ ÖZGÜN VEYA MEVCUT KAT PLANI	YAPIM YILI	CEPHELERE VE İÇ MEKÂNA YAPILAN MÜDAHALELER
İDARİ YAPILAR		HÜKÜMET KONAĞI	Yapının 1950'lerde çekilmiş bir fotoğrafı Yapının mevcut durumu 	Yapının özgün zemin kat planı 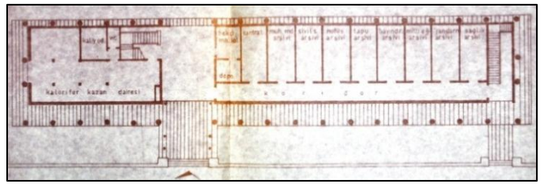	1956	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Plan şemasında yapılan değişiklikler, B.t. - Sol yan cephe zemin katında yapılan değişiklikler, 2009 - Depreme karşı güçlendirme çalışması, 2011 - Arka cepheye yapılan panoramik asansör eki.
	1953-1967 DÖNEMİ	BELEDİYE BİNASI	Yapının 1960'larda çekilmiş bir fotoğrafı Yapının mevcut durumu 	Yapının özgün vaziyet planı 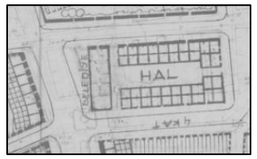 Yapının mevcut zemin kat planı 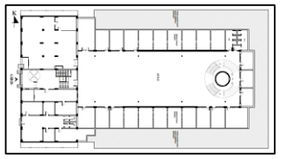	1958	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Plan şemasında yapılan değişiklikler, B.t. - Cephelerde kapatılan pencere açıklıkları, B.t. - Belediye binası ön cephesine yapılan dönem ekleri, 2000'li yılların başı - Hal binası ve belediyenin birleştirilmesi; Hal binasına yapılan çatı örtüsü.
		ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ İDARE BİNASI	Yapının mevcut durumu 	Yapının mevcut zemin kat plan şeması 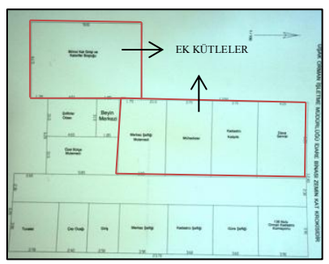	1964	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Plan şemasında yapılan değişiklikler, B.t. - Zemin ve birinci katlara yapılan ek kütleler, B.t. - Özgün olmayan ikinci kat ilavesi, B.t. - İç mekânda yapılan değişiklikler (Değiştirilen taban döşemeleri), 2000'li yıllar - Ön cepheye yapılan dönem ekleri (Tuğla ve kayrak taşı kaplaması).
	1980-2000 DÖNEMİ	METEOROLOJİ MÜDÜRLÜĞÜ	Yıkılan Meteoroloji Müdürlüğü binası Mevcut Meteoroloji Müdürlüğü binası 	Yıkılan Meteoroloji Müdürlüğü binasının özgün kat planı Mevcut Meteoroloji Müdürlüğü binasının zemin kat planı 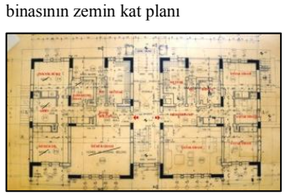	1980'li Yıllar	1980'li yıllar - 1964 yılında inşa edilen tek katlı Meteoroloji Müdürlüğü binasının yıkılması, 1980'li yıllar - Mevcut Meteoroloji Müdürlüğü binasının inşası, B.t. - Mevcut yapının değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Mevcut yapının iç mekânında yapılan değişiklikler (Değiştirilen taban döşemeleri). (B.t. - Bilinmeyen Tarih)

Tablo 6.3 Uşak Kenti Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasına Yönelik Koruma Problemleri

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ RESTORASYON ANABİLİM DALI	DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

KENTTEKİ CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN EĞİTİM YAPILARI VE YAPILARA YÖNELİK KORUMA PROBLEMLERİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILAR			YAPININ ESKİ BİR FOTOĞRAFI VEYA MEVCUT DURUMUNU GÖSTEREN BİR FOTOĞRAF	YAPININ ÖZGÜN VEYA MEVCUT KAT PLANI	YAPIM YILI	CEPHELERE VE İÇ MEKÂNA YAPILAN MÜDAHALELER
EĞİTİM YAPILARI	**1923-1953 DÖNEMİ**	GAZİ MUSTAFA KEMAL İLKOKULU	Yapının mevcut durumu	Yapının zemin kat rölövesi 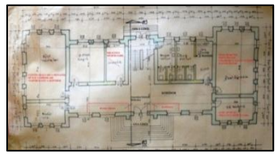	1925	1984 - Cephelerde ve iç mekanda yapılan kapsamlı restorasyon çalışması; • Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, • Değiştirilen döşemeler ile değiştirilen su ve elektrik tesisatı, • Islak hacimlerde yapılan onarımlar ve çatı onarımı B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası.
		BİR EYLÜL İLKÖĞRETİM OKULU	Yapının özgün ön cephesi Yapının mevcut ön cephesi	Yapının zemin kat rölövesi 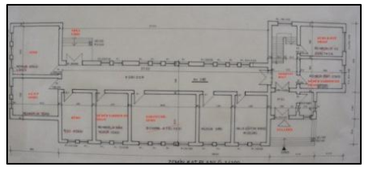	1938	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - İç mekânda yapılan değişiklikler (Değiştirilen taban döşemeleri), B.t. - Bodrum kat ve zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası, 2011 - Birinci kattaki terasın kapatılması ve ana giriş üzerindeki balkon çıkmasının oluklu levha ile örtülmesi.
		TEKNİK VE ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ (Ana Bina ve Atölyeler)	Yapının 1940'larda çekilmiş bir fotoğrafı Yapının mevcut durumu	Yapının mevcut vaziyet planı 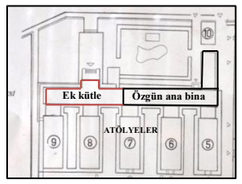	1947	1950'li yıllar - Ana binanın büyütülmesi ve - Vaziyet planında 8 ve 9 numara olarak ifade edilen atölyelerin eklenmesi B.t. - Değiştirilen pencere doğramaları ve bina giriş kapıları, B.t. - Cephelerde sıvanarak kapatılan özgün yapı izleri, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası.
		UŞAK LİSESİ (İLK UŞAK ORTA MEKTEBİ)	Yapının mevcut durumu	Yapının zemin kat rölövesi 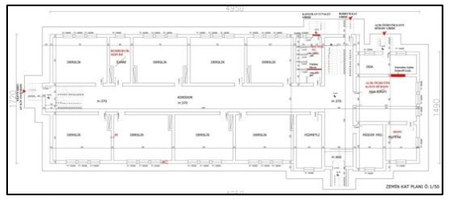	1950	1953 - Dış cephelerde sıva ve boya uygulaması, B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar, B.t. - Sol yan cepheye yapılan merdiven eki, B.t. - Islak hacimlerde, özgün taban döşemelerin değiştirilmesi, 2012 - Arka cephede bulunan tuvalet girişinin kapatılması.
	1953-1967 DÖNEMİ	TEKNİK VE KIZ MESLEK LİSESİ	Yapının 1959 yılında çekilmiş bir fotoğrafı Yapının mevcut durumu	Yapının özgün zemin kat planı 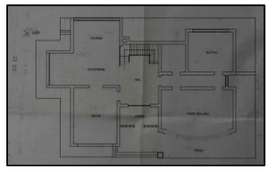 Yapının mevcut zemin kat planı 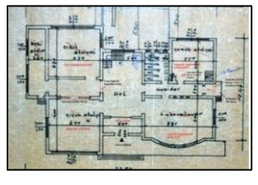	1956	1960'ların ortası - Vali konağı olarak inşa edilen yapının eğitim yapısı işlevi yüklenmesi ve yeni fonksiyona uygun plan şemasında yapılan değişiklikler, B.t. - Değiştirilen pencere doğramaları ve iç kapı kanatları, B.t. - Değiştirilen ana giriş kapısı, B.t. - Tuğla ile örülerek küçültülen pencere açıklıkları ve kapatılan kapılar, B.t. - Zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası.

Tablo 6.4 Uşak Kenti Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasına Yönelik Koruma Problemleri

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ RESTORASYON ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN
ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

KENTTEKİ CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN EĞİTİM YAPILARI İLE BANKA YAPILARI VE YAPILARA YÖNELİK KORUMA PROBLEMLERİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILAR			YAPININ ESKİ BİR FOTOĞRAFI VEYA MEVCUT DURUMUNU GÖSTEREN BİR FOTOĞRAF	YAPININ ÖZGÜN VEYA MEVCUT KAT PLANI	YAPIM YILI	CEPHELERE VE İÇ MEKÂNA YAPILAN MÜDAHALELER
EĞİTİM YAPILARI	**1953-1967 DÖNEMİ**	23 NİSAN İLKÖĞRETİM OKULU	Yapının mevcut durumu (mevcut ön cephe) 	Yapının mevcut zemin kat planı 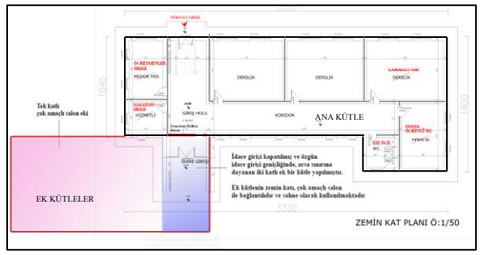	1958	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Bodrum ve zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar, B.t. - Arka cephede bulunan idare girişinin kapatılması ve idare girişinin bulunduğu kütlenin büyütülmesi, B.t. - Bazı odaların özgün taban döşemelerinin değiştirilmesi, 2004 - Ana binaya yapılan çok amaçlı salon eki.
		CUMHURİYET İLKÖĞRETİM OKULU	Yapının 1976 yılında çekilmiş bir fotoğrafı Yapının mevcut durumu 	Yapının mevcut zemin kat planı 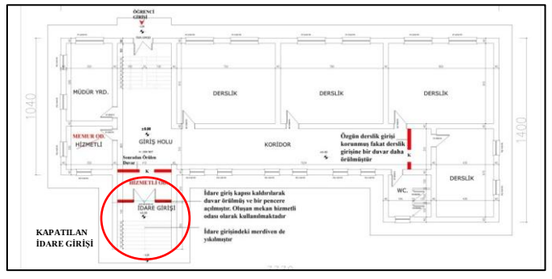	1958	B.t. - Değiştirilen pencere doğramaları ve giriş kapısı, B.t. - Bodrum ve zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar, B.t. - Bazı odaların değiştirilen iç kapı doğraması, B.t. - Yeni örülen tuğla duvarlar ile mekân bölüntülerinde yapılan küçük değişiklikler, B.t. - Ortak dolaşım alanları hariç diğer mekânların, özgün taban döşemelerinin değiştirilmesi, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası, 2011 - Arka cephede bulunan idare girişinin kapatılması.
		SAĞLIK KOLEJİ	Yapının mevcut durumu 	Yapının mevcut birinci kat planı 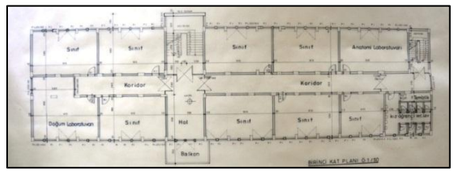	1967	90'lı yıllar - Sağlık Koleji ve Ebe Okulu olarak inşa edilen yapının, Sağlık Meslek Yüksek Okulu olarak işlev değiştirmesi, - Yeni fonksiyona uygun olarak plan şemasında yapılan değişiklikler, B.t. - Değiştirilen pencere doğramaları, B.t. - Bazı odaların değiştirilen iç kapı doğraması.
BANKA YAPILARI	**1953-1967 DÖNEMİ**	T.C ZİRAAT BANKASI	Yapının 1960'larda çekilmiş bir fotoğrafı Yapının mevcut durumu 	Yapının tadilat projesinden alınan zemin kat planı 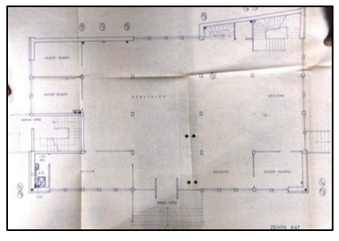	1950'li Yıllar	1979 - Cephelerde ve iç mekânda yapılan tadilatlar; • Mekân bölüntülerinde yapılan değişiklikler, • Merdiven çekirdeğinde yapılan değişiklikler, • Tavan ve taban döşemelerinde yapılan değişiklikler, • Cepheye yapılan tesisat ekleri, B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Zemin kat cephelerinin kaplanması. (B.t. - Bilinmeyen Tarih)

Tablo 6.5 Uşak Kenti Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirası Kapsamında İncelenen Endüstri Yapıları - Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası Bünyesinde Bulunan Yapıların Fonksiyon Analizi (Kaynak: Fabrikadan alınan vaziyet planı üzerine, gayrimenkul envanteri listesindeki bilgiler işlenerek tarafımdan oluşturulmuştur)

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ RESTORASYON ANABİLİM DALI	**DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN** **ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU**
UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ	
NURİ ŞEKER UŞAK ŞEKER FABRİKASI İŞLETME SAHASINDA BULUNAN YAPILARIN FONKSİYON ANALİZİ	

Tablo 6.6 Uşak Kenti Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasına Yönelik Koruma Problemleri

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ RESTORASYON ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN
ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

KENTTEKİ CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN SAĞLIK YAPILARI VE YAPILARA YÖNELİK KORUMA PROBLEMLERİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILAR			YAPININ ESKİ BİR FOTOĞRAFI VEYA MEVCUT DURUMUNU GÖSTEREN BİR FOTOĞRAF	YAPININ ÖZGÜN VEYA MEVCUT KAT PLANI	YAPIM YILI	CEPHELERE VE İÇ MEKÂNA YAPILAN MÜDAHALELER
SAĞLIK YAPILARI	**1923-1953 DÖNEMİ**	25 YATAKLI UŞAK DEVLET HASTANESİ BİNASI	Yıkılan 25 yataklı devlet hastanesi binası	Plan şemasına ulaşılamamıştır.	1923	Erken Cumhuriyet Dönemi'nin kentteki temsilcilerinden birisi olan yapı, günümüze ulaşamamıştır.
		UŞAK DEVLET HASTANESİ E1 BLOK	Yapının mevcut durumu	Yapının mevcut zemin kat planı 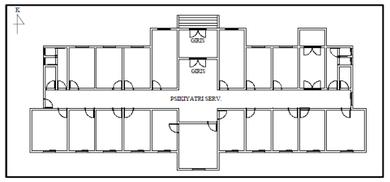	1945	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası, B.t. - Mekân bölüntülerinde yapılan değişiklikler.
	1953-1967 DÖNEMİ	UŞAK DEVLET HASTANESİ E2 BLOK	Yapının mevcut durumu	Yapının mevcut zemin kat planı 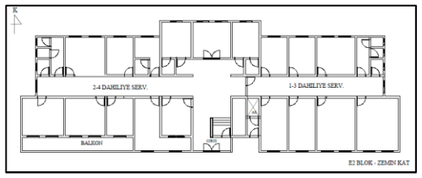	1955	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası, B.t. - Mekân bölüntülerinde yapılan değişiklikler.
		UŞAK DEVLET HASTANESİ C1 BLOK	Yapının 1970'lerde çekilmiş bir fotoğrafı Yapının mevcut durumu (mevcut kuzey cephe)	Özgün zemin kat planı 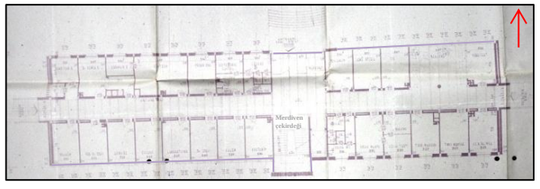 Mevcut zemin kat planı 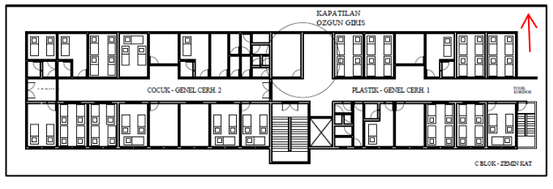	1962	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Tuğla ile örülerek kapatılan pencere açıklıkları, B.t. - Oranları değiştirilen pencere açıklıkları, B.t. - Kuzey cephedeki kapatılan ana giriş, B.t. - Plan şemasında yapılan değişiklikler, B.t. - Cephelere yapılan tesisat ekleri, B.t. - Doğu cephesine yapılan bağlantı kütlesi eki, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası. (B.t. - Bilinmeyen Tarih)

Tablo 6.7 Uşak Kenti Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasına Yönelik Koruma Problemleri

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ RESTORASYON ANABİLİM DALI	DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

KENTTEKİ CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPILAR İLE YAPILARA YÖNELİK KORUMA PROBLEMLERİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILAR			YAPININ ESKİ BİR FOTOĞRAFI VEYA MEVCUT DURUMUNU GÖSTEREN BİR FOTOĞRAF	YAPININ ÖZGÜN VEYA MEVCUT KAT PLANI	YAPIM YILI	CEPHELERE VE İÇ MEKÂNA YAPILAN MÜDAHALELER
SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPILAR	**1953-1967 DÖNEMİ**	UŞAK ARKEOLOJİ MÜZESİ	Yapının mevcut durumu (kuzey cephesi) 	Yapının mevcut zemin kat planı 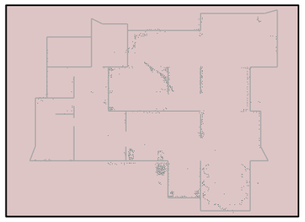	1966	B.t. - İç mekânında yapılan değişiklikler (Değiştirilen taban döşemeleri), B.t. - Pencerelere eklenen demir korkuluklar, B.t. - Bazı mekânların değiştirilen iç kapı doğraması, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası.
	1967-1980 DÖNEMİ	RAGIP SOYSAL ÇOCUK KÜTÜPHANESİ	Yapının 2008 yılında çekilmiş bir fotoğrafi Yapının mevcut durumu 	Yapının mevcut zemin kat planı 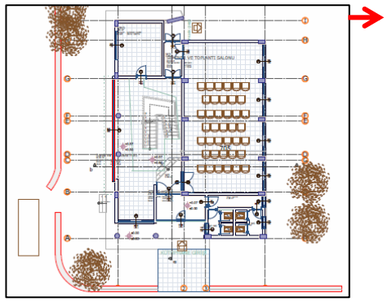	1968	2009 - Cephelerde bazı duvar yüzeylerinde yapılan kayrak taşı uygulaması, Kayrak taşı ile kaplanmayan yüzeylerde yapılan boya uygulaması, B.t. - Bazı mekânların değiştirilen pencere doğramaları.
	1953-1967 DÖNEMİ	KIZILAY BİNASI	Yapının mevcut durumu 	Plan şemasına ulaşılamamıştır.	1950'li Yıllar	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Bazı mekânların özgün taban döşemelerinde yapılan değişiklikler, B.t. - Zemin kat cephe düzeninde yapılan değişiklikler.
	1967-1980 DÖNEMİ	YETİŞTİRME YURDU MÜDÜRLÜĞÜ	Yapının özgün ön cephesi Yapının mevcut ön cephesi 	Yapının özgün zemin kat planı 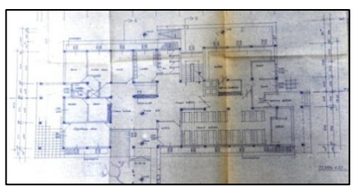	1972	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Oranları değiştirilen pencere açıklıkları, B.t. - Plan şemasında yapılan değişiklikler, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası, B.t.- Sol yan cepheye açılan ikinci kattaki terasın kapatılması, B.t. - Arka cephenin bir bölümüne yapılan ek kütle (ek kütle ana kütleye bitişik olarak yapılmıştır). (B.t. - Bilinmeyen Tarih)

Tablo 6.8 Uşak Kenti Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasına Yönelik Koruma Problemleri

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ RESTORASYON ANABİLİM DALI	DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

KENTTEKİ CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN KONUT YAPILARI VE YAPILARA YÖNELİK KORUMA PROBLEMLERİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILAR			YAPININ ESKİ BİR FOTOĞRAFI VEYA MEVCUT DURUMUNU GÖSTEREN BİR FOTOĞRAF	YAPIM YILI	KAT SAYISI	CEPHELERE VE İÇ MEKÂNA YAPILAN MÜDAHALELER
KONUT YAPILARI	YAPI KOOPERATİFİ	ŞEKER İŞÇİLERİ YAPI KOOPERATİFİ		1957	Tek kat	B.t. - Değiştirilen kapı - pencere doğramaları ve pencerelere eklenen demir korkuluklar, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası, B.t. - İç mekânda yapılan değişiklikler (döşemelerin değiştirilmesi), B.t. - Yıkılarak yerini apartman bloklarına bırakan konutlar.
		YÜZBEŞ EVLER		1958	Tek kat	B.t. - Değiştirilen kapı-pencere doğramaları ve balkon korkulukları, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası, B.t. - İç mekânda yapılan değişiklikler (döşemelerin değiştirilmesi), B.t. - Artan ihtiyaçlar karşısında büyütülen kütleler, B.t. - Konutların %15'i korunmuş, diğerleri yıkılarak yerini apartman bloklarına bırakmıştır.
		SİGORTA EVLERİ		1977	Bodrum + 4 kat	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t.- Büyütülen balkonlar ve kapatılarak oda haline getirilen balkonlar, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası, B.t. - İç mekânda yapılan değişiklikler (döşemelerin değiştirilmesi), B.t. - Dairelerin plan şemasında yapılan değişiklikler.
	MÜSTAKİL VE ÇOK KATLI KONUTLAR	163 ADA 8 PARSEL		1924	Tek kat	B.t. - Değiştirilen dış cephe doğramaları ve pencerelere eklenen demir korkuluklar, B.t. - Bahçeye yapılan ek kütleler, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası.
		228 ADA 6 PARSEL		1925	Tek kat	Özgün yapı detaylarının korunduğu nadir örneklerdendir.
		611ADA 8 PARSEL		1926	Zemin + 1 kat	B.t. - Oranları bozulan pencere açıklıkları ve zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar, B.t. - Değiştirilen kapı doğramaları, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası.
		163ADA 4 PARSEL		1930	Zemin + 1 kat	B.t. - Değiştirilen zemin kat giriş kapısı doğraması, B.t. - Zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar, B.t. - Oranları bozulan birinci kat pencere açıklıkları, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası.
		885ADA 1 PARSEL		1935	Zemin + 1 kat	Yapının kapsamlı bir onarıma ihtiyacı vardır. B.t. - Kapatılan pencere açıklığı ve zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası. (B.t. - Bilinmeyen Tarih)

Tablo 6.9 Uşak Kenti Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasına Yönelik Koruma Problemleri

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ RESTORASYON ANABİLİM DALI	DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

KENTTEKİ CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN KONUT YAPILARI VE YAPILARA YÖNELİK KORUMA PROBLEMLERİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILAR			YAPININ ESKİ BİR FOTOĞRAFI VEYA MEVCUT DURUMUNU GÖSTEREN BİR FOTOĞRAF	YAPIM YILI	KAT SAYISI	CEPHELERE VE İÇ MEKÂNA YAPILAN MÜDAHALELER
KONUT YAPILARI	MÜSTAKİL VE ÇOK KATLI KONUTLAR	173 ADA 23 PARSEL		1938	Zemin + 1 kat	B.t. - Değiştirilen bazı pencere doğramaları ve zemin kat penceresine eklenen demir korkuluk, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası, B.t. - Plan şemasında yapılan değişiklikler ve sonradan eklenen ıslak hacimler.
		163 ADA 7 PARSEL		1940	Zemin + 1 kat	B.t. - Değiştirilen zemin kat giriş kapısı, B.t. - Zemin kat penceresine eklenen demir korkuluk, B.t. - Bir bölümü değiştirilen çatı örtüsü.
		163 ADA 6 PARSEL		1940	Zemin + 1 kat	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Zemin kat penceresine eklenen demir korkuluk, B.t. - İç mekânda yapılan değişiklikler.
		919 ADA 14 PARSEL		1942	Zemin + 1 kat	Esaslı bir onarıma ihtiyacı olan yapı da özgün detaylar genellikle korunmuştur. B.t. - Zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar.
		164 ADA 2 PARSEL		1948	Zemin + 1 kat	Özgün detayları genellikle korunan yapının, cephelerinde sıva bozulmaları oldukça fazladır ve onarıma ihtiyacı vardır. B.t. - Zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar.
		610 ADA 9 PARSEL		1953	Bodrum + zemin + 1 kat	B.t. - Değiştirilen giriş kapıları, B.t.- Değiştirilen birinci kat penceresi, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası.
		184 ADA 11 – 12 PARSELLER		12 Parsel – 1954 11 Parsel - 1957	Tek katlı ikiz yapılar	B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası, Özgün detayları genel olarak korunan yapıların, esaslı onarma ihtiyacı vardır. (B.t. - Bilinmeyen Tarih)

Tablo 6.10 Uşak Kenti Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasına Yönelik Koruma Problemleri

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ RESTORASYON ANABİLİM DALI	DANIŞMAN: DOÇ. DR. EMEL KAYIN ÖĞRENCİ: 2009900527 AYSİM BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

KENTTEKİ CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN KONUT YAPILARI VE YAPILARA YÖNELİK KORUMA PROBLEMLERİ

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILAR			YAPININ ESKİ BİR FOTOĞRAFI VEYA MEVCUT DURUMUNU GÖSTEREN BİR FOTOĞRAF	YAPIM YILI	KAT SAYISI	CEPHELERE VE İÇ MEKÂNA YAPILAN MÜDAHALELER
KONUT YAPILARI	MÜSTAKİL VE ÇOK KATLI KONUTLAR	610 ADA 11 PARSEL		1955	Bodrum + zemin kat	Oldukça bakımsız halde olan yapı kullanılmamaktadır. B.t. - Bir bölümü değiştirilen çatı örtüsü, B.t. - Zemin kat penceresine eklenen demir korkuluk.
		548 ADA 13 PARSEL		1956	Tek kat	Özgün detayları genel olarak korunan yapı, oldukça harap durumdadır ve kullanılmamaktadır. B.t. - Zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar.
		172 ADA 16 PARSEL		1958	Bodrum + zemin kat	B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası, B.t. - Pencerelere eklenen demir korkuluklar, B.t. - Değiştirilen çatı örtüsü.
		609ADA 21 PARSEL		1960	Zemin + 1 kat + özgün olmayan çatı piyesi	B.t. - Mesken binası olarak inşa edilen yapı işlev değiştirerek, kreş ve gündüz bakım evi olarak kullanılmaya başlanmıştır, B.t. - Yeni fonksiyona uygun olarak plan şemasında yapılan değişiklikler, B.t. - Çatı piyesi eki ve tadilat sırasında değiştirilen çatı örtüsü, B.t. - Değiştirilen kapı-pencere doğramaları ve tüm pencerelere eklenen demir korkuluklar.
		165 ADA 3 PARSEL		1961	Zemin + 1 kat	B.t. - Değiştirilen kapı ve pencere doğramaları, B.t. - Birinci katta değiştirilen pencere oranları, B.t. - Zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar, B.t. - Kapatılan balkon çıkması.
		608 ADA 15 PARSEL		1963	Bodrum + zemin + 1 kat	B.t. - Değiştirilen giriş kapıları, B.t. - Zemin ve bodrum kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar,.
		185 ADA 3 PARSEL		1965	Zemin + 1 kat	B.t. - Değiştirilen ana giriş kapısı ve bahçe giriş kapısı, B.t. - Birinci katta, değiştirilen pencere oranları ve değiştirilen pencere doğramaları, B.t. - Zemin kat pencerelerine eklenen demir korkuluklar, B.t. - Değiştirilen cephe ve iç mekân boyası.
		161 ADA 12 PARSEL		1970	Zemin + 2 kat (Apartman tipi yapıların ilk örneklerinden)	B.t. - İkinci kat balkon çıkması üzerine yapılan plastik oluklu levha, B.t. - Dairelerin iç mekânlarında yapılan değişiklikler (Değiştirilen taban döşemeleri), B.t. - Pencerelere eklenen demir korkuluklar veya plastik panjurlar. (B.t. - Bilinmeyen Tarih)

Yapılan araştırmalarda da görüyoruz ki, Cumhuriyet Dönemi içerisinde yaşanan farklı kırılma noktalarının ve bu dönemlerdeki politik, ideolojik, sosyal, ekonomik birçok faktörün etkisiyle, sahip olduğu kültürel değerlerini kaybeden Uşak'ta, kentsel doku da giderek bozulmuştur. Kentte, her geçen gün büyüyen ekonomik kaygılarla birlikte başlayan, niteliksiz ve şahsı önemsemeyen yapı üretimi, yaşam kalitesini düşürmüş; yüksek katlı apartman bloklarının yığıldığı, kimliksiz bir kent dokusu ortaya çıkmıştır.

Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının hızla tahrip edildiği veya yok edildiği Uşak kentinde, bu kapsamda İstasyon Caddesi ele alınmış ve cadde üzerinde yaşanan dönüşümler şu şekilde dönemlenmiştir;

- 1953 – 1967 Dönemi,
- 1967 – 1980 Dönemi,
- 1980 – 2000 Dönemi.

Kentin en önemli ticaret aksı olan Uşak İstasyon Caddesi, sahip olduğu konumundan dolayı, sürekli bir dönüşüm süreci içerisinde olmuştur. 1953 - 1967 yılları arasında, cadde üzerindeki çok sayıda Osmanlı Dönemi yapısı yıkılarak, yerini Cumhuriyet Dönemi yapılarına bırakmıştır. Fakat yaşanan bu dönüşümler ile yetinmeyen sermaye temelli düşünceler, 1967 - 1980 yılları arasında, önü alınamaz bir boyuta ulaşmış ve kent dokusunun önemli bir parçasını oluşturan İstasyon Caddesi üzerinde, çok büyük bir dönüşüm süreci daha başlamıştır. 1967 yılında, dönemin Belediye Başkanı Hakkı Yağcı, İstasyon Caddesi'ndeki sıkışıklığı giderme düşüncesiyle, caddenin doğu tarafını tamamen yıktırarak caddeyi genişletmiş ve yıkılan parselleri yeniden imara açmıştır. Caddenin batı tarafındaki yapılar ise yerel yönetimlerin veya mülk sahiplerinin istekleri doğrultusunda, özellikle 1970'li yıllardan sonra yapılan çalışmalarda yıkılarak, yerlerine yeni yapılar inşa edilmiştir. 1980 - 2000 yılları arasındaki süreçte ise İstasyon Caddesi üzerindeki bazı parsellerde yer alan yapılarda, ikinci bir dönüşüm daha yaşanmıştır. Mimarlık mirası adına büyük kayıpların yaşandığı bu değişim sürecinde, Erken Cumhuriyet

Dönemi'nin de çok nitelikli örnekleri yıkılarak, yerini beş altı katlı iş merkezlerine bırakmıştır.

Geleneksel yaşamın, yerini modern yaşama bıraktığının simge yapılarından birisi olan Uşak Halkevi ile Kaymakam Konağı, İş Bankası, Memleket Hastanesi, PTT, Meteoroloji Müdürlüğü ve Uşak Ticaret Odasına ait bina, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının, kentteki en önemli kayıpları arasındadır. Tüm bu kayıplar kadar üzücü olan bir diğer nokta ise korunarak günümüze ulaşamayan bu yapıların, büyük bir kısmına ait belge, dosya ve projelerin de arşiv çalışmalarına gereken önem verilmediğinden kaybedilmiş olmasıdır. Cumhuriyet Dönemi'nde çekilmiş az sayıda fotoğraf karesi ile o dönemleri yaşayan kişilerin hafızasında kalan anılar, Uşak İstasyon Caddesi üzerinde yaşanan bu dönüşüm sürecinin, kentteki en yakın tanıklarıdır.

23 Şubat 1934 günü açılan ve tiyatrolar, konferanslar, sergiler, konserler, gösteriler ile özel günlerde gerçekleştirilen balo ve davetlerde, tüm halkın bir araya toplandığı Uşak Halkevi binası, Halkevleri kapatıldıktan bir süre sonra, nikâh ve toplantı salonu olarak hizmet vermiştir. Fakat bu yapı 1980'lerde yıkılarak, yerine mevcut olan Defterdarlık binası inşa edilmiştir. Erken Cumhuriyet Dönemi'nin nitelikli örneklerinden birisi olan ve az sayıda kalan görsel belgeler ile günümüze ulaşabilen Kaymakamlık binası ise 1980'li yıllarda yıkılmıştır. Uşak İstasyon Caddesi üzerindeki, 113 ada 18 parselde yer alan ve Cumhuriyet Dönemi'nin kentteki önemli bir temsilcisi niteliğinde olan İş Bankası, 1970'li yıllarda yıkılmış ve yerine İş Bankasına ait yeni bir yapı inşa edilmiştir. Fakat bu yeni yapı da İş Bankasına ait ilk yapı gibi, tescil altında olmadığı için korunamamış ve 2009 yılında yıkılmıştır.

Kentin yapılanmasında büyük önem taşıyan ve bir dönemin temsili mekânı olarak öne çıkan İstasyon Caddesi, sahip olduğu konumundan dolayı, kentte en fazla zarar gören arter olmuştur. Tablo 6.11'de de görüldüğü gibi, cadde üzerindeki mimari oluşumlar, ciddi bir değişime uğramış ve özgün halinden daha yüksek gabariye sahip yapılar inşa edilmiştir.

Tablo 6.11 Uşak İstasyon Caddesi'nde Cumhuriyet Dönemi'nde Yaşanan Dönüşümlerin Analizi

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. Emel KAYIN
ÖĞRENCİ:2009900527 Aysim BÖREKCİOĞLU

UŞAK KENTİNİN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASININ İNCELENMESİ VE MİMARLIK MİRASINA YÖNELİK DÖNÜŞÜMLERİN KORUMA BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

İSTASYON CADDESİ (İSMET PAŞA CADDESİ) ÜZERİNDE CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE YAŞANAN DÖNÜŞÜMLERİN ANALİZİ

	ADALARDAKİ YAPILARIN YAŞANAN DÖNÜŞÜMLERDEN ÖNCEKİ DURUMU	ADALARDAKİ YAPILARIN YAŞANAN DÖNÜŞÜMLERDEN SONRAKİ MEVCUT DURUMU
114 ADA VE 113 ADA 5 PARSEL		
115 ADA	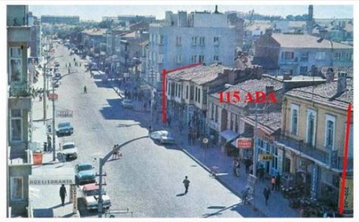	
116 ADA	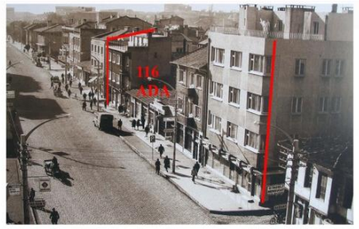	
144 ADA	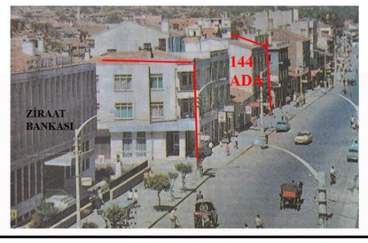	
145 ADA		

Uşak kentinde, gerek idari gerekse de eğitim, sağlık, sosyo-kültürel, endüstri ve sivil mimarlık alanlarında hizmet veren çok yönlü Cumhuriyet Dönemi mirası, "belge değeri, kimlik değeri, mimari değer, işlevsel ve ekonomik değer, süreklilik değeri, anı değeri, teknolojik değer, simge değeri, özgünlük değeri" gibi çok sayıda değeri taşımaktadır. Fakat idari yapıların temsil değeri; konut yapılarının anı değeri; endüstri yapılarının ise işlevsel ve ekonomik değeri, sahip olduğu diğer değerlere göre daha yüksektir.

Cumhuriyet'in modernleşme projesini ve dönemin yaşam biçimini yansıtan Erken Cumhuriyet Dönemi yapıları, "temsil değeri" oldukça yüksek olan yapı gruplarıdır. Ayrıca, kentsel izleri yok olma tehlikesi altında olan bu yapılar; toplumun bir gereksinimini karşıladıkları, bir arayışı yansıttıkları, geçmişteki olaylarla ilişkili oldukları ve bazı özellikleri ile kent içinde ayrı bir kimlik kazandıkları için oldukça değerlidir. Fakat yapı ustalarının yeterince uzmanlaşmaması, koruma konusundaki duyarsızlık ve kent halkının yeterli bilince sahip olmaması gibi nedenlerin yanında, sermaye temelli düşünceler de çok sayıda değeri bir arada taşıyan bu yapıların, korunarak gelecek nesillere aktarılmasının önünde büyük bir engel teşkil etmektedir.

Yapılan araştırmalarda; ülkemizde olduğu gibi Uşak'ta da mimarlık mirasının en kolay şekilde yok edilen bölümünü, Cumhuriyet Dönemi yapılarının oluşturduğu görülmektedir. Bu nedenle, koruma altında olmadıkları için her geçen gün kaybedilen veya özgünlüklerini yitiren Cumhuriyet Dönemi yapılarının, belgelenmesi ve gelecek nesillere aktarılması oldukça önem taşımaktadır. Geçmişe ait izlerin giderek silindiği ve kültürel yozlaşmanın ortaya çıktığı bir kentte, köklü bir tarihin devamı olduğumuzu hissetmeden yaşamak, kenti olumsuz yönde etkilemektedir. Çünkü bu yapılar yıkıldığında, sahip oldukları bütün değerler de o yapı ile birlikte tarihten silinmektedir.

Kentte, korunarak günümüze ulaşabilen Cumhuriyet Dönemi yapılarının büyük bir kısmı ise tescil altında olmadıkları için, her geçen gün özgünlüklerini kaybetmekte ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Arka cephesine

panoramik asansör eki yapılan Uşak Hükümet Konağı, tescil altında olmadığı için yanlış uygulamalara maruz kalan önemli bir örnektir. Bu nedenle, Cumhuriyet Dönemi yapılarının tespiti ve tescili konusundaki eksiklikler tamamlanarak, yapılara yapılan olumsuz müdahalelerin de önüne geçilmelidir.

Yerel yönetimlerin ön planda olduğu büyük dönüşüm süreçlerin yanı sıra, kentte yaşayan halkın da isteği ile sürekli tahrip edilen bir kent dokusu için yapılabilecekler aşağıda aktarılmaktadır;

- Cumhuriyetle birlikte ortaya çıkan modern ve çağdaş bir kent yaratma arzusunun, yerini bellek kayıpları ile mekânsal parçalanmaların yaşandığı bir kente bıraktığı Uşak'ta, anı değeri olan ve kentin belleğinde iz bırakan mevcut Cumhuriyet Dönemi yapıları, envanter çalışmalarıyla belirtilmelidir. Çünkü ihtiyaç duyulan verilerin elde edilememesi ve belgelemedeki eksiklik, Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasının, değeri anlaşılmadan ortadan kaldırılmasına neden olmaktadır.

- Cumhuriyet tarihinin temsili niteliğindeki bazı yapılar, artan kullanıcı ihtiyaçları ve yaşam koşullarının değişmesi gibi nedenlerle, zamanla ihtiyaçlara cevap verememeye başlamıştır. Bu durumda, yapıların modern çağın ihtiyaçlarına adapte edilmesi için gerekli müdahalelerin yapılması önerilmektedir.

- Bölgedeki kullanılmayan Cumhuriyet Dönemi yapılarının hayata geçirilmesi için mülk sahiplerine çıkartılan yardım fonları ile yapının teknik ve finansal ihtiyaçları karşılanmalıdır. Çünkü boş duran yapılar, zamanla daha da yıpranmakta ve birer kayıp haline gelmektedir. Zamanla yıpranan ve özgünlüğü bozulan yapıları yıkarak tarihten silmek yerine, basit onarımlarla ayakta tutmak gerekmektedir. Çünkü bu yapılar, gelecek nesillere aktarabilecek en önemli miras ve toplumun ortak geçmişinin de simgeleridir.

- Cumhuriyet Dönemi mimarlık mirasını koruma anlayışını geliştirmek için, mevzuatta gerekli düzenlemeler yapılmalı ve koruma konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan halk bilinçlendirilmelidir. Bölge halkının yararlanabileceği, belediye bünyesinde hizmet veren danışma birimleri kurulması da önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Akcan, S. (2011). Cumhuriyet'in Mimari Mirasının Onarımında Uygulama Sorunları. *26-27 Şubat 2009 Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyumu* içinde (133-135). Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.

Akgül, M. (1988). *Kütahya Tahrir Defterlerine Göre Uşak Nahiyesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Akın, V. (2001). Uşak Şeker Fabrikası Kuruluşu ve Sosyo - Ekonomik Rolü (Atatürk Dönemi 1926-1938). *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 2.Cilt* içinde (827-846). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Akok, M. (1956). Uşak Ulu Cami. *Vakıflar Dergisi*, (3), 69-77.

Altan Ergut, E. (2009). Değerlendirme: Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı'nın Belgelenmesi ve Korunması. *Cumhuriyet Dönemi Mimari Mirasının Korunması: Korumada Yeni Tanımlar Yeni Kavramlar* içinde (91-96). Ankara: Mimarlar Odası Yayınları.

Altunan, S. (2001). XVI. Yüzyılda (1530 Yılı) Uşak'ın Mahalleleri ve Kent Nüfusu. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 1.Cilt* içinde (217-224). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Arıtan, Ö. (2008). Modernleşme ve Cumhuriyetin Kamusal Mekân Modelleri. *Mimarlık Dergisi*, (342), 49-56.

Asım Yeldanlı fotoğraf arşivi, (b.t). Tarihi Uşak fotoğrafları.

Aslanoğlu, İ. (2001). *Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı 1923-1938.* Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayını.

Aslanoğlu, İ. (2011). 1928-1950 Arası Türkiye'de Mimarlık Gelişmeleri. *26-27 Şubat 2009 Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyumu* içinde (35-44). Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.

Aydemir, İ. (2001). Uşak Deri Sanayiinde Durum Analizi ve Değerlendirilmesi. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 2.Cilt* içinde (897-904). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Aytaç, İ. Ç. (2001). Değişim Süreci İçinde Uşak Halıları. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 1.Cilt* içinde (497-504). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Bacakzade Biraderler İplik ve Şayak Fabrikası, (b.t). Mart 2012, http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-tan-bir-gorunum-eski-fotokart.

Batur, A. (1984). Cumhuriyet Döneminde Türk Mimarlığı. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi 5. Cilt* içinde (1380-1420). İstanbul: İletişim Yayınları.

Batur, A. (2011). Cumhuriyet Modernizminin Avrupa Bileşeni ve Koruma Sorunsalı. *26-27 Şubat 2009 Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyumu* içinde (45-50). Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.

Baysan, S. ve Öztürk, A.A. (2001). Uşak Şeker Fabrikası: Tarihi ve Coğrafi Yönden Bir İnceleme. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 1.Cilt.* Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Bilgen, N. (1999). *Uşak Kent Coğrafyası*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Doktora Tezi.

Bir Eylül ilköğretim Okulu arşivi, (b.t). Bir Eylül İlköğretim Okulu eski fotoğrafları.

Bir Eylül İlköğretim Okulu, (b.t). Temmuz 2012, http://okulweb.meb.gov.tr/64/01/406194/tarihçe.html.

Birol, G. (b.t.). *Cumhuriyet Dönemi Mimari Mirasını Koruma Güçlükleri: Balıkesir'deki Örnek Yapılar Üzerine Bir İnceleme.* 20 Ocak 2013, http://w3.balikesir.edu.tr/~birol/mersin%20koruma%20sempozyumu.pdf.

Cumhuriyet İlköğretim Okulu arşivi, (b.t). Cumhuriyet İlköğretim Okulu eski fotoğrafları.

Cumhuriyet İlköğretim Okulu, (b.t). Eylül, 2012, http://www.usakcumhuriyetioo.meb. k12.tr.

Çadırcı, M. (1991). *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapıları.* Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Çağlar Samancı arşivi, (b.t). Uşak Ragıp Soysal Çocuk Kütüphanesi eski fotoğrafları ve rölövesi.

Çanak, İ. (2011). *Uşak Şefkat Yurdu Okulu Tarihçesi (1924 - 1926)*. Uşak: Uşak Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Çelebi, E. (1971). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi 13. Kitap.* İstanbul: Zuhuri Danışman Yayınevi.

Çetin, T. (2001). Uşak Şehrinde Nüfus Hareketleri. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 2.Cilt* içinde (699-716). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Darkot, B. ve Tuncel, M. (1995). *Ege Bölgesi Coğrafyası* (3.Baskı). İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Dengiz, O. (1943). Uşak Tarihi Yolunda II. *Taşpınar Dergisi*, (105), 296-299.

Dengiz, O. (1981). Uşak'ta Bir Köprü Kitabesi: Çanlı Köprü. *Vakıflar Dergisi*, (XIII), 525-529.

Devlet İstatistik Enstitüsü. (2002). *2000 Genel Nüfus Sayımı - Uşak: Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri*. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.

Doğru, D. (2001). XIX. Yüzyılda Uşak'ın İdari Taksimatı. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 1.Cilt* içinde (225-230). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Dostoğlu, N. (2011). Bursa Örnekleri Üzerinden Cumhuriyet Mirasının Değerlendirilmesi. *26-27 Şubat 2009 Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyumu* içinde (233-242). Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.

Erdoğdu, M. A. (2001). 16. Yüzyıl Ortalarında Uşak Şehri. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 1.Cilt* içinde (187-200). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Ergül, E. ve Saf, O. (2009). Uşak: Ne Kadar Sıradan Ne Kadar Kendine Özgü?. E. Kayın, (Ed.). *İzmir'in Artalanındaki Kentlerde Mimarlık* içinde (103 -109). İzmir: Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yayınları.

Ersin, M. (bt). *Yurdum İçin Savaşırken*. Uşak.

Fıratlı, N. (1972). Uşak Selçikler Kazısı ve Çevre Araştırmaları 196-1970. *Türk Arkeoloji Dergisi*, (XIX-II), 109-160.

Görsel Büyük Genel Kültür Ansiklopedisi, Cilt-XIV.

Güneş, G. (2001). 1894 Uşak Yangını. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 1.Cilt* içinde (275-280). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Gürboğa, F. (1999). *Uşak Hanları ve Ticaret Yapıları*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Hayat Türkiye Ansiklopedisi, (b.t). Uşak Belediye binası 1960'lı yıllar.

Kadir Okkaoğlu arşivi, (b.t). Uşak'ın eski fotoğrafları.

Kadri, H. (1933). *Kütahya'da Cumhuriyetin On Yılı*. Kütahya: Vilayet Matbaası.

Karaman, H. (2001). Uşak Mı? Uşşak Mı?. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 1.Cilt* içinde (21-27). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Karayaman, M. (2010). *Nuri Şeker ve Uşak Şeker Fabrikasının Kuruluşu*. Uşak: Uşak Akademi Kitapevi.

Kayabaşı, N. ve Etikan, S. (2001). Türkiye'de El Dokuması Halıcılığın Günümüzdeki Durumu ve Uşak Halıcılığının Yeri. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 1.Cilt* içinde (531-536). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Kayın, E. (2007a). Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasının Belgelenmesi, Korunması ve Değerlendirilmesi Projesi İçin Çağrı. *Mimarlık Dergisi*, (334), 16-17.

Kayın, E. (2007b). Modern Bir Kurgu Olarak Koruma Paradigmasının Dönüşümü ve Modern Mimarlık Mirası. *Mimarlık Dergisi*, (338), 25-29.

Kayın, E. (2008a). Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirası ve İzmir'in "Modern" Kimliği. *İzmir Tarih ve Toplum Dergisi*, (3), 20-24.

Kayın, E. (2008b). Türkiye Koruma Tarihindeki Kırılmalar. *Mimarlık Dergisi*, (343), 98-105.

Kayın, E. (2009). *Kent Merkezi Ölçeğinde Denizli Geleceğini Arıyor Sempozyumu*, Denizli.

Kayın, E. (2011a). Cumhuriyet'in Mirasının Korunması: Kuram/Uygulama Arakesitinde Tartışmalar. *26-27 Şubat 2009 Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyumu* içinde (147-155). Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.

Kayın, E. (2011b). Modern Mimarlık Mirasının Korunması Sorunsalında Türkiye Gündemi ve "Devirleşmemiş Tarihsellik" Kavramı. *Güney Mimarlık Dergisi*, (3), 21-24.

Keyvanoğlu, M. S. (2012). *Bir Masal Şehriydi Uşak*. İzmir: Meta Basım Matbaacılık.

Kodaz, Y. (2001). İşgal Kuvvetlerinin Uşak Halkına Karşı Tutumu. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 1.Cilt* içinde (347-354). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Koruma konusunda çalışmalar, (b.t). Eylül 2012, http://www.icomos.org.tr.

Kösebay, Y. (2001). 20. Yüzyıl Yapılarının Korunma Sorunları. *Mimarist Dergisi*, (1), 48-54.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, (b.t). Aralık 2012, http://www.kultur.gov.tr.

Madran, E. (2009). Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Yapıtlarının Taşıdıkları Değerler. *Cumhuriyet Dönemi Mimari Mirasının Korunması: Korumada Yeni Tanımlar Yeni Kavramlar* içinde (101-104). Ankara: Mimarlar Odası Yayınları.

Mine Kuzubaşıoğlu Özdemir arşivi, (b.t). Yüzbeş Evler plan krokisi.

Müjde Mektebi eski bina, (b.t). Temmuz 2012, http://urun.gittigidiyor.com/koleksiy/usak-ili-eski-mujde-mektebi-fotokart-lotu 53364831.

Müjde Mektebi öğrencileri, (b.t), Temmuz 2012, http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-ili-eski-mujde-mektebi-fotokart-lotu-53364831.

Müjde Mektebi'nde ders anlatan öğretmen ve öğrenciler, (b.t), Temmuz 2012, http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-ili-eski-mujde-mektebi-fotokart-lotu 53364831.

Omay Polat, E. ve Can, C. (2008). Modern Mimarlık Mirası Kavramı: Tanım ve Kapsam. *YTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi Megaron, 3* (2), 177-186.

Omay Polat, E. (2011). Cumhuriyet'in Mimari Mirasını Koruma Nedenleri: İdeoloji ve Koruma. *26-27 Şubat 2009 Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyumu* içinde (105-111). Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.

Öntuğ, M. M., Tutsak, S. ve Düzgün, R. (Ed.). (2007). *Uşak Kültürel Değerler Yapı Envanteri*. İzmir: Uşak Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Kültür Yayını.

Özdeğer, M. (2001). *15-16. Yüzyıl Arşiv Kaynaklarına Göre Uşak Kazasının Sosyal ve Ekonomik Tarihi.* İstanbul: Filiz Kitabevi.

Özdeğer, M. (2002). 19.Yüzyılda Uşak Şehrinde Ekonomik ve Sosyal Hayat. *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi* (140).

Özgönül, N. (2011). Evrensel ve Ulusal Değerler Bağlamında Cumhuriyet'in Mimari Mirasını Koruma Nedenleri. *26-27 Şubat 2009 Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyumu* içinde (97-103). Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.

Özgül Şentürk Budak arşivi, (b.t). Sigorta Evleri iç mekan fotoğrafları ve ekspertiz raporları.

Öztoksoy, Ö. ve Yıldırım, İ. (2001). Uşak Halı ve Kilimlerinin Tarihi Gelişimi Üzerine Başbakanlık Osmanlı Arşivi Belgeleri Işığında Bir İnceleme. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 1.Cilt* içinde (489-496). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Öztürk, A. (2001). Dünden Bugüne Uşak'ta Eğitim. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 2.Cilt* içinde (573-592). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Quataert, D. (1999). *Sanayi Devrimi Çağında Osmanlı İmalat Sektörü.* (T. Güney, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları. (Orijinal Çalışma Basım Tarihi 1993).

Sayan, Y. (1997). *Uşak Evleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Sey, Y. (1998a). Cumhuriyet Dönemi'nde Konut. Y. Sey, (Ed.), *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık* içinde (273-300). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Sey, Y. (1998b). Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye'de Mimarlık ve Yapı Üretimi. Y. Sey, (Ed.), *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık* içinde (25-39). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Solak, E. (2001). Osmanlı Dönemi'nde ve Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Uşak'ta Eğitim. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 2.Cilt* içinde (623-631). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Solak, E. (2002). *XX. Yüzyılda Uşak*. Uşak: Uşak Valiliği İl Özel İdaresi ve Uşak Merkez Köylerine Hizmet Götürme Birliği Yayınları.

Sözen, M. (1984). *Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarlığı (1923-1983)*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Sunucu, Y. (2004). *Yakın Geçmişteki Uşak Bilgiler-Belgeler-Anılar-Denemeler*. İzmir: Sunucu Yayınları.

Sunucu, Y. (2006). *Görsel Anlatımlarla Uşak: Eşten Dosttan Kentten Fotoğraflar*. İzmir: Sunucu Yayınları.

Şehit Mehmet Bozkuş Köprüsü İnşa Edilirken, (b.t). Aralık 2011, http://www.panoramio.com/photo/6326749.

Şişman, A. (2001). Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Uşak'ta Açılan Bir Okul: Şefkat Yurdu. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 2.Cilt* içinde (661-669). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Şişman, A., Tutsak, S., Şişman, A., Akbıyıkoğlu, K., Öntuğ, M., Çiftçioğlu, İ. ve Çakmak, B. (1998). Tarih. *Cumhuriyetin Yetmiş Beşinci Yılında Uşak* içinde (1-28). Uşak: Uşak Valiliği Yayını.

Şişman, A., Tutsak, S. ve Çakmak, B. (2002). XX. Yüzyıl Başlarında Uşak'taki Fransız Müesseseleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, IV* (1), 103-116.

Tanyeli, U. (1998). 1950'lerden Bu Yana Mimari Paradigmaların Değişimi ve Reel Mimarlık. Y. Sey, (Ed.), *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık* içinde (235-254). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Taşkın Özler fotoğraf arşivi, (b.t). Uşak'ın eski fotoğrafları.

Tek Katlı Meteoroloji İstasyonu Binası ve Rasat Parkı, (b.t). Temmuz 2012, http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-sehirden-gorunus-kartpostal.

Tekeli, İ. (1998). Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması. Y. Sey, (Ed.), *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık* içinde (1-24). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi arşivi, (b.t). Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi (Erkek Sanat Enstitüsü eski fotoğrafları ve projesi.

Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, (b.t). Eylül 2012, http://www.usakkurtulus.meb.k12.tr.

Tescil Kaydı Bulunmayan Taşınmaz Kültür Varlığı Özelliğindeki Yapılar ve Yapı Elemanları (662 nolu İlke Kararı), (b.t). Aralık 2012, http://www.kultur.gov.tr/mevzuatlar.

Texier, C. (2002). *Küçük Asya: Coğrafyası, Tarihi ve Arkeolojisi* (2.Cilt). (A. Suat, Çev.). Ankara: Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı. (Orijinal çalışma basım tarihi 1862 ve 1882).

Tuğlacı, P. (1985). *Osmanlı Şehirleri*. İstanbul: Milliyet Tesisleri Yayını.

Tunçer, M. (2011). Cumhuriyet'in Mimari Mirası'nın Planlama Aracılığı ile Korunması: Ankara Örneği. *26-27 Şubat 2009 Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyumu* içinde (157-168). Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.

Tutsak, S. (1990). *Cumhuriyetin İlk Yıllarında Uşak (1923-1933)*. İzmir: Ege Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Tutsak, S. (2001a). Cumhuriyetin İlk Yıllarında Uşak'ta Ticaret ve Sanayi. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 2.Cilt* içinde (771-786). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Tutsak, S. (2001b). Osmanlı Devleti'nin Son Devirlerinde Uşak Kazası. *Tarih İncelemeleri Dergisi,* (XVI).

Tutsak, S. (2007). Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Uşak'ta Halıcılığın Makineleşme Süreci. *Belleten, LXXI* (260), 65-97.

Tümer, H. (1971). *Uşak Tarihi*. İstanbul: Uşak Halk Eğitimine Yardım Derneği Kültür Yayınları.

Türk Eğitim Derneği Uşak Lisesi binası, (b.t). Temmuz 2012, http://www.usaklisesi.k12.tr.

Uğurlu, A. (2001). Uşak Halı Dokumacılığı ve Türk Halıcılığına Etkisi. *25-27 Ekim 2001 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu 1.Cilt* içinde (485-488). Uşak: Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.

Uşak (1953). Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O.

Uşak Arkeoloji Müzesi, (b.t). Eylül 2012, http://www.kultur.gov.tr/genel/Sanal Muzeler/UsakArkeolojiMuzesi/tr/default.html.

Uşak Belediyesi Basın Bürosu, (b.t). Uşak fotoğrafları.

Uşak Belediyesi Harita Bürosu, (b.t). Uşak ili kadastro planı.

Uşak Belediyesi İmar Müdürlüğü, (b.t). Uşak haritası ve Uşak ili 1953 yılı imar planı.

Uşak Belediyesi Koruma Uygulama Denetleme Bürosu Birimi (KUDEB), (b.t). Tescil fişleri.

Uşak Belediyesi proje arşivi, (b.t). Uşak kentindeki Cumhuriyet Dönemi yapılarına ait rölöve ve restorasyon çizimleri.

Uşak Belediyesi ve Hal Binası - 60'lı Yıllar, (b.t). Temmuz 2011, http://www.usakonline.com/fotogaleri/content/Eski%20Usak/Eski%20Usak%202/usak_kartpostal.jpg.

Uşak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, (b.t). Uşak kentindeki Cumhuriyet Dönemi yapılarına ait rölöve ve restorasyon çizimleri.

Uşak Devlet Hastanesi Başhekimliği, (b.t). Uşak Devlet Hastanesi'ne ait sunum dosyası.

Uşak Eğitim Müzesi fotoğraf arşivi, (b.t). Uşak ili eski fotoğrafları.

Uşak Fabrikalar Bölgesi'nin 1951 Yılındaki Durumu, (b.t). Mart 2012, http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/1951-tarihli-usak-genel-gorunum-fotograf.

Uşak Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu arşivi, (b.t). Gazi Mustafa Kemal İlkokulu eski fotoğrafları.

Uşak Halkevi Bir Yıllık Çalışmaları (1937).

Uşak Halkevi İki Yıllık Çalışmaları (1936).

Uşak Haritası, (b.t). Temmuz 2011, http://www. googlearth.com.

Uşak ili eski fotoğraflar, (b.t.). Temmuz 2011, http://www.wowturkey.com.

Uşak'ta İktisadi Faaliyet (1936).

Uşak İl Yıllığı (1967).

Uşak İl Yıllığı (1973).

Uşak'ın İlk Kaymakamlık Binası, (b.t). Aralık 2012, http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-ili-eski-fotokarti-4-64158753).

Uşak İstasyon Caddesi'nin 80'li Yılların Başında Çekilmiş Bir Fotoğrafı, (b.t). Aralık 2012, http://dukkanlar.gittigidiyor.com/fotokart/list

Uşak lisesi brifing dosyası, 2011-2012 öğretim yılı.

Uşak manzarası - 1928 yılı, (b.t). Eylül 2012, http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-nadir-fotograf.

Uşak Meteoroloji Müdürlüğü arşivi, (b.t). İlk Meteoroloji Müdürlüğü binasının eski fotoğrafları ve projeleri.

Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi, (b.t). Milli Eğitim Müdürlüğü binasına ait fotoğraflar.

Uşak Nüfus Müdürlüğü, (b.t). Uşak ili nüfus bilgileri.

Uşak Orman İşletme Müdürlüğü arşivi, (b.t). Orman İşletme Müdürlüğü bünyesindeki yapılara ait projeler.

Uşak Şeker Fabrikası inşaat birimi, (b.t). Uşak Şeker Fabrikası gayrimenkul envanteri bilgileri listesi.

Uşak Şeker Fabrikası - 1938 yılı, (b.t). Haziran 2012, http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/1938-usak-seker-fabrikasi-fotokart.

Uşak Şeker Fabrikası İnşa Edilirken Çekilmiş Bir Fotoğraf, (b.t). Aralık 2011, http://urun.gittigidiyor.com/:antika-sanat/usak-seker-fabrikasi-tarihi-bir-fotograf.

Uşak Şeker Fabrikası'nın İnşası Tamamlanırken Çekilmiş Bir Fotoğraf , (b.t). Aralık 2011, http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-seker-fabrikasi-ndan-bir-gorunum.

Uşak Şeker Fabrikası Müdürlüğü, (b.t). Şeker Fabrikası yerleşim planı.

Uşak Şeker Fabrikası'nda Üretim, (b.t). Aralık 2011, http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/usak-seker-fabrikasi-nin-guzel-bir-fotokarti.

Uşak Tebrik Konulu Küçük Fotoğraf, (b.t). Aralık 2012, http://www.gittigidiyor.com.

Uşak Ticaret ve Sanayi Odası Rehberi, (b.t).

Uşak Ülkü Lisesi, (b.t). Mayıs 2012, http://urun.gittigidiyor.com/antika-sanat/1940-usak-lisesi-kis-gorunus-grup-fotograf.

Uşak Ünisite kız öğrenci yurdu arşivi, (b.t). Uşak ili eski fotoğrafları.

Uşak Valiliği. (2006). Uşak İli 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Araştırma Raporu. Ankara: JEO-TEK & UTTA İş Ortaklığı.

Uşak Valiliği fotoğraf arşivi, (b.t). Uşak ili eski fotoğrafları.

Uşak Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü arşivi, (b.t). Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü'ne ait eski fotoğraflar.

Uşak 360^0 Video, (b.t). Aralık 2012, http://www.ankageo.com.

Uysal, Y. (2011). Başkent Ankara'da Cumhuriyet Dönemi Mirasının Bugünkü Durumu. *26-27 Şubat 2009 Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyumu* içinde (247-255). Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.

Uzunçarşılıoğlu, İ.H. (1932). *"Kütahya Şehri"*. İstanbul: Devlet Matbaası.

Varlık, M. Ç. (1974). *Germiyan-oğulları Tarihi (1300-1429)*. Ankara: Sevinç Matbaası.

Varlık, M. Ç. (1987). XVI. Yüzyıl Osmanlı İdari Teşkilatında Kütahya. *Türklük Araştırmaları Dergisi*, (2), 201-239.

Yavuz, Y. (2011). Cumhuriyet Mimarlığını Korumanın Zorlukları. *26-27 Şubat 2009 Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyumu* içinde (51-69). Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.

Yeni Türk Ansiklopedisi, Cilt-XI.

Yurt Ansiklopedisi, Cilt-X.

Yücel, E. (1971). Uşak'ta Türk Devri Yapıları. *Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni*, (30/309), 9-12.

EKLER

- EK-1 araştırma kapsamında incelenen yapıların ruhsatnameleri
- EK-2 araştırma kapsamında incelenen yapılara ait arşiv belgeleri
- EK-3 araştırma kapsamında incelenen yapıların tescil fişleri ve tescil fişi ekleri
- EK-4 bölüm 4.7.2'de incelenen yapılarına ait mükellef beyan bilgileri
- EK-5 Kültür ve Turizm Bakanlığı resmi sitesinden alınan mevzuat bilgileri;
  - 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
  - (622 nolu ilke kararı) Tescil Kaydı Bulunmayan Taşınmaz Kültür Varlığı Özelliğindeki Yapılar ve Yapı Elemanları

EK-1 Araştırma Kapsamında İncelenen Yapıların Ruhsatnameleri

ARAŞTIRMA KAPSAMINDAKİ CUMHURİYET DÖNEMİ YAPILARININ RUHSATNAMELERİ

Ruhsatname No: 1 - Hükümet Konağı (Kaynak: Uşak Belediyesi Proje Arşivi)

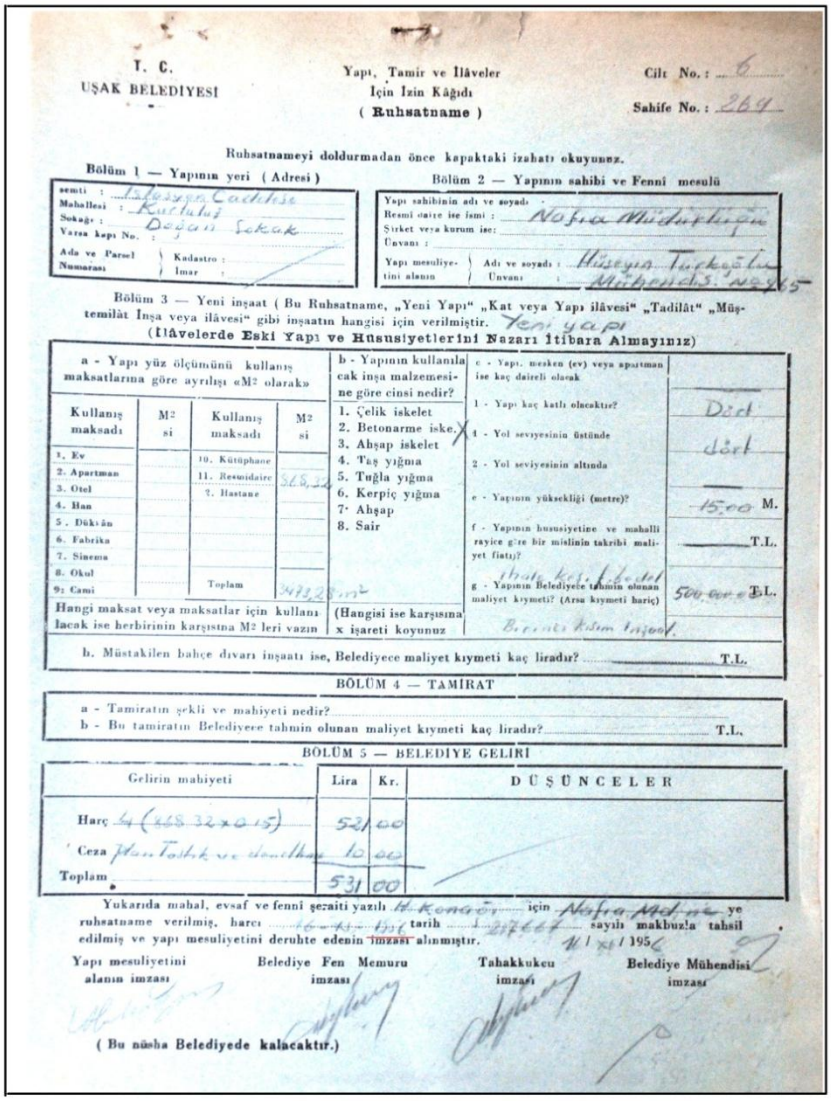

T. C.
UŞAK BELEDİYESİ

Yapı, Tamir ve İlâveler
İçin İzin Kâğıdı
(Ruhsatname)

Cilt No.: 6
Sahife No.: 264

Ruhsatnameyi doldurmadan önce kapaktaki izahatı okuyunuz.

Bölüm 1 — Yapının yeri (Adresi)

semti : Balaban Caddesi
Mahallesi : Kurtuluş
Sokağı : Doğan Sokak
Varsa kapı No. :
Ada ve Parsel Numarası — Kadastro : / İmar :

Bölüm 2 — Yapının sahibi ve Fenni mesulü

Yapı sahibinin adı ve soyadı :
Resmi daire ise ismi : Nafıa Müdürlüğü
Şirket veya kurum ise:
Ünvanı :
Yapı mesuliyetini alanın — Adı ve soyadı : Hüseyin Turkoğlu / Ünvanı : Mühendis No. 415

Bölüm 3 — Yeni inşaat (Bu Ruhsatname, „Yeni Yapı" „Kat veya Yapı ilâvesi" „Tadilât" „Müştemilât İnşa veya ilâvesi" gibi inşaatın hangisi için verilmiştir. Yeni yapı
(İlâvelerde Eski Yapı ve Hususiyetlerini Nazarı İtibara Almayınız)

a - Yapı yüz ölçümünü kullanış maksatlarına göre ayrılışı «M² olarak»

Kullanış maksadı	M² si	Kullanış maksadı	M² si
1. Ev		10. Kütüphane	
2. Apartman		11. Resmidaire	568,32
3. Otel		12. Hastane	
4. Han			
5. Dükkân			
6. Fabrika			
7. Sinema			
8. Okul			
9. Cami		Toplam	1492,28 m²

Hangi maksat veya maksatlar için kullanılacak ise herbirinin karşısına M² leri yazın

b - Yapının kullanılacak inşa malzemesine göre cinsi nedir?
1. Çelik iskelet
2. Betonarme iskelet X
3. Ahşap iskelet
4. Taş yığma
5. Tuğla yığma
6. Kerpiç yığma
7. Ahşap
8. Sair

(Hangisi ise karşısına x işareti koyunuz

c - Yapı, mesken (ev) veya apartman ise kaç daireli olacak
1 - Yapı kaç katlı olacaktır? Dört
4 - Yol seviyesinin üstünde Dört
2 - Yol seviyesinin altında
e - Yapının yüksekliği (metre)? 15,00 M.
f - Yapının hususiyetine ve mahalli rayice göre bir misilinin takribi maliyet fiatı)? T.L.
g - Yapının Belediyece tahmin olunan maliyet kıymeti? (Arsa kıymeti hariç) Hale kesif bedel 500,00 T.L.
Birinci kısım inşaat.

b. Müstakilen bahçe duvarı inşaatı ise, Belediyece maliyet kıymeti kaç liradır? T.L.

BÖLÜM 4 — TAMİRAT

a - Tamiratın şekli ve mahiyeti nedir?
b - Bu tamiratın Belediyece tahmin olunan maliyet kıymeti kaç liradır? T.L.

BÖLÜM 5 — BELEDİYE GELİRİ

Gelirin mahiyeti	Lira	Kr.	DÜŞÜNCELER
Harç 4 (458,32×0,15)	52	00	
Ceza Han Tadilat ve demolha	10	00	
Toplam	531	00	

Yukarıda mahal, evsaf ve fenni şeraiti yazılı Hükümet Konağı için Nafıa Müdürlüğüne ruhsatname verilmiş, harcı tahakkuk etmiş tarih 1 Şubat sayılı makbuzla tahsil edilmiş ve yapı mesuliyetini deruhte edenin imzası alınmıştır. 1 / II / 1954

Yapı mesuliyetini alanın imzası — Belediye Fen Memuru imzası — Tahakkukcu imzası — Belediye Mühendisi imzası

(Bu nüsha Belediyede kalacaktır.)

ARAŞTIRMA KAPSAMINDAKİ CUMHURİYET DÖNEMİ YAPILARININ RUHSATNAMELERİ

Ruhsatname No: 2 - Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü) Tadilat Ruhsatnamesi (Kaynak: Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi)

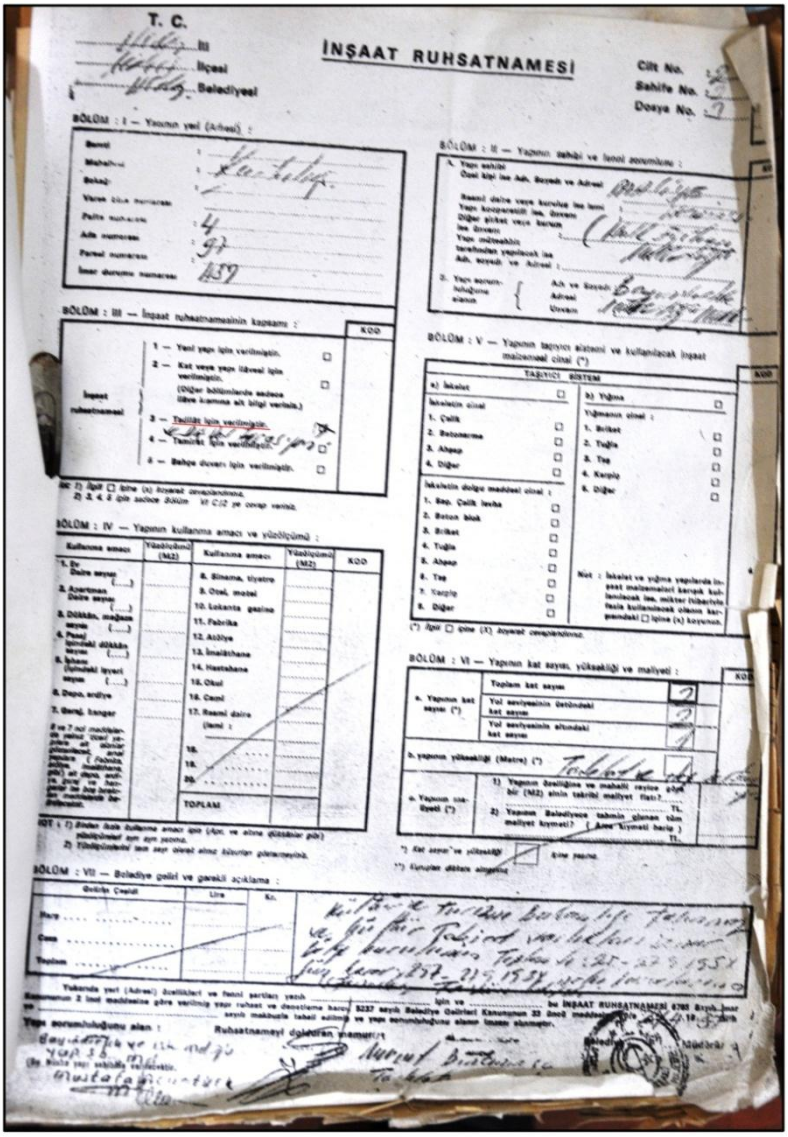

T. C.

İNŞAAT RUHSATNAMESİ

İli
İlçesi
Belediyesi

Cilt No.
Sahife No.
Dosya No.

BÖLÜM : I — Yapının yeri (Adresi) :

BÖLÜM : II — Yapının sahibi ve fenni zorumlusu :

BÖLÜM : III — İnşaat ruhsatnamesinin kapsamı :

İnşaat ruhsatnamesi

1 — Yeni yapı için verilmiştir. ☐
2 — Kat veya yapı ilâvesi için verilmiştir. ☐
(Diğer bölümlerde sadece ilâve kısmına ait bilgi verilsin.)
3 — Tadilât için verilmiştir. ☐
4 — Tamirat için verilmiştir. ☐
5 — Bahçe duvarı için verilmiştir. ☐

BÖLÜM : IV — Yapının kullanma amacı ve yüzölçümü :

BÖLÜM : V — Yapının taşıyıcı sistemi ve kullanılacak inşaat malzemesi cinsi (*)

TAŞIYICI SİSTEM

a) İskelet ☐
b) Yığma ☐

BÖLÜM : VI — Yapının kat sayısı, yüksekliği ve maliyeti :

a. Yapının kat sayısı (*)
Toplam kat sayısı
Yol seviyesinin üstündeki kat sayısı
Yol seviyesinin altındaki kat sayısı

b. Yapının yüksekliği (Metre) (*)

c. Yapının inşa maliyeti (*)
1) Yapının özelliğine ve mahalli rayiçlere göre bir (M2) sinin tahmini maliyet fiatı? ... TL
2) Yapının Belediyece tahmin olunan tüm maliyet kıymeti? (Arsa kıymeti hariç) ... TL

BÖLÜM : VII — Belediye gelir ve gerekli açıklama :

Yapı sorumluluğunu alan :

Ruhsatnameyi düzenleyen memur :

Müdür

ARAŞTIRMA KAPSAMINDAKİ CUMHURİYET DÖNEMİ YAPILARININ RUHSATNAMELERİ

Ruhsatname No: 3 - Teknik ve Kız Meslek Lisesi (İlk Vali Konağı) (Kaynak: Uşak Belediyesi Proje Arşivi)

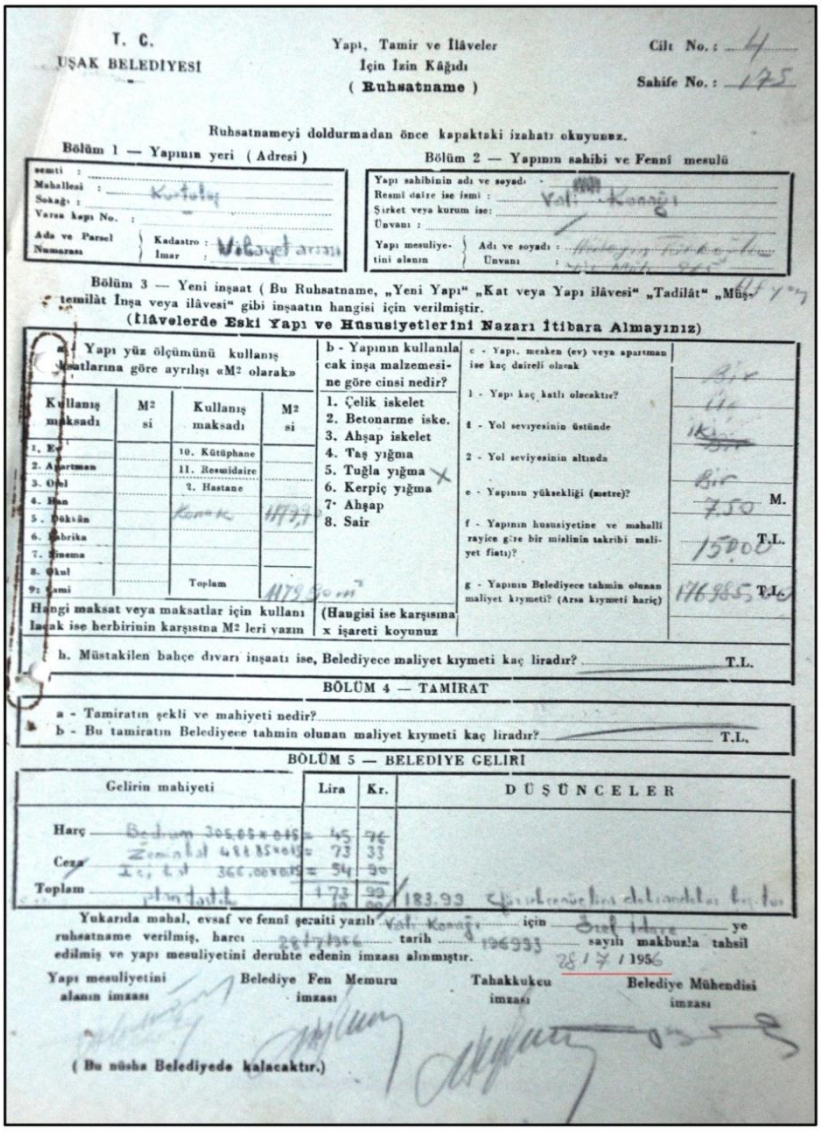

T. C.
UŞAK BELEDİYESİ

Yapı, Tamir ve İlâveler
İçin İzin Kâğıdı
(Ruhsatname)

Cilt No.: 4
Sahife No.: 175

Ruhsatnameyi doldurmadan önce kapaktaki izahatı okuyunuz.

Bölüm 1 — Yapının yeri (Adresi)

semti :
Mahallesi : Kurtuluş
Sokağı :
Varsa kapı No. :
Ada ve Parsel Numarası — Kadastro : — İmar : Vilâyet arsası

Bölüm 2 — Yapının sahibi ve Fenni mesulü

Yapı sahibinin adı ve soyadı :
Resmi dairе ise ismi : Vali Konağı
Şirket veya kurum ise:
Ünvanı :
Yapı mesuliyetini alanın — Adı ve soyadı : — Ünvanı :

Bölüm 3 — Yeni inşaat (Bu Ruhsatname, „Yeni Yapı" „Kat veya Yapı ilâvesi" „Tadilât" „Müstemilât İnşa veya ilâvesi" gibi inşaatın hangisi için verilmiştir.
(İlâvelerde Eski Yapı ve Hususiyetlerini Nazarı İtibara Almayınız)

a - Yapı yüz ölçümünü kullanış maksatlarına göre ayrılışı «M² olarak»

Kullanış maksadı	M² si	Kullanış maksadı	M² si
1. Ev		10. Kütüphane	
2. Apartman		11. Resmidaire	
3. Otel		12. Hastane	
4. Han		Konak	1177,7
5. Dükkân			
6. Fabrika			
7. Sinema			
8. Okul			
9. Sami		Toplam	1177,7 m²

Hangi maksat veya maksatlar için kullanılacak ise herbirinin karşısına M² leri yazın

b - Yapının kullanılacak inşa malzemesine göre cinsi nedir?
1. Çelik iskelet
2. Betonarme iske.
3. Ahşap iskelet
4. Taş yığma
5. Tuğla yığma X
6. Kerpiç yığma
7. Ahşap
8. Sair

(Hangisi ise karşısına x işareti koyunuz

c - Yapı, meskun (ev) veya apartman ise kaç daireli olacak — Bir
1 - Yapı kaç katlı olacaktır? — Bir
2 - Yol seviyesinin üstünde — Bir
2 - Yol seviyesinin altında — Bir
e - Yapının yüksekliği (metre)? — 7,50 M.
f - Yapının hususiyetine ve mahalli rayice göre bir misilinin takribi maliyet fiatı)? — 15000 T.L.
g - Yapının Belediyece tahmin olunan maliyet kıymeti? (Arsa kıymeti hariç) — 176985 T.L.

h. Müstakilen bahçe divarı inşaatı ise, Belediyece maliyet kıymeti kaç liradır? ..... T.L.

BÖLÜM 4 — TAMİRAT

a - Tamiratın şekli ve mahiyeti nedir?
b - Bu tamiratın Belediyece tahmin olunan maliyet kıymeti kaç liradır? ..... T.L.

BÖLÜM 5 — BELEDİYE GELİRİ

Gelirin mahiyeti	Lira	Kr.	DÜŞÜNCELER
Harç Beton 305,65 x 0,15 =	45	76	
Ceza Zemin 488,85 x 0,15 =	73	33	
Ceza Ic. 361,68 x 0,15 =	54	30	
Toplam	173	39	183,93

Yukarıda mahal, evsaf ve fenni şeraiti yazılı Vali Konağı için Stat idare ye ruhsatname verilmiş, harcı 28/7/1956 tarih 136953 sayılı makbuzla tahsil edilmiş ve yapı mesuliyetini deruhte edenin imzası alınmıştır.
28 / 7 / 1956

Yapı mesuliyetini alanın imzası — Belediye Fen Memuru imzası — Tahakkukcu imzası — Belediye Mühendisi imzası

(Bu nüsha Belediyede kalacaktır.)

ARAŞTIRMA KAPSAMINDAKİ CUMHURİYET DÖNEMİ YAPILARININ RUHSATNAMELERİ

Ruhsatname No: 4 - T.C Ziraat Bankası Tadilat Ruhsatnamesi (Kaynak: Uşak Belediyesi Proje Arşivi)

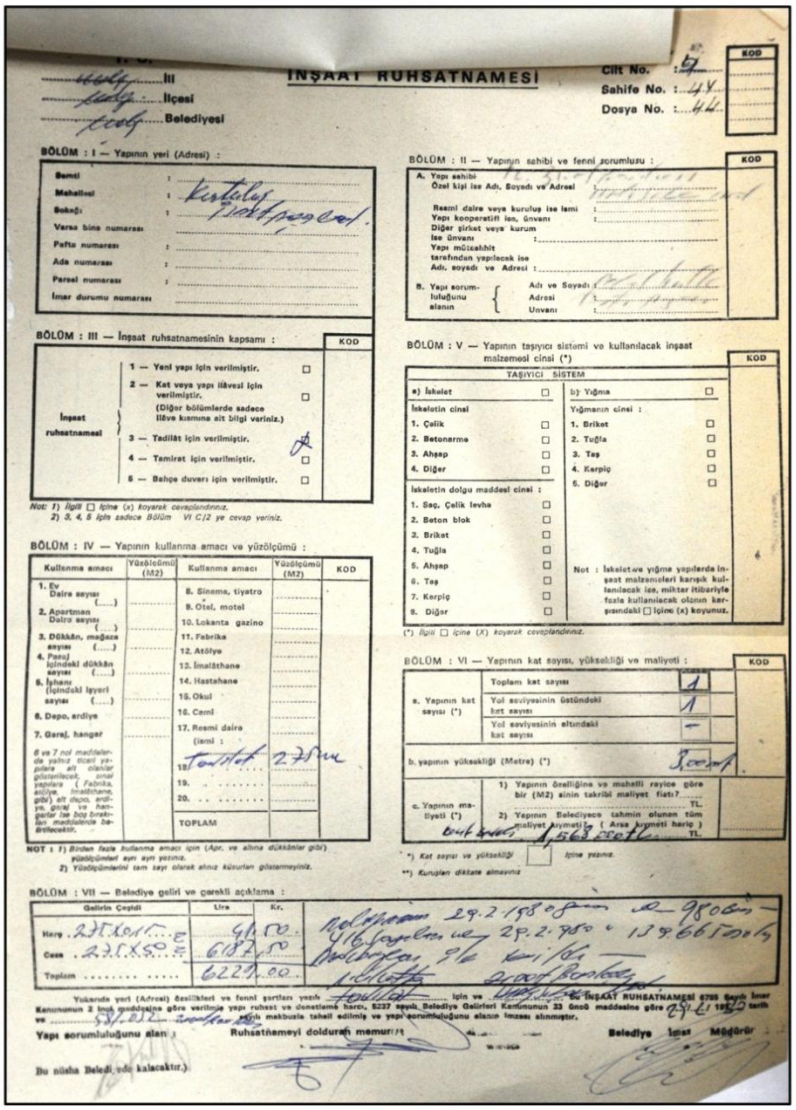

İNŞAAT RUHSATNAMESİ

Cilt No. : 7
Sahife No. : 44
Dosya No. : 44

...İli
...İlçesi
...Belediyesi

KOD

BÖLÜM : I — Yapının yeri (Adresi) :

Semti :
Mahallesi : Kurtuluş Mah.
Bokağı : Postane Cad.
Varsa bina numarası :
Pafta numarası :
Ada numarası :
Parsel numarası :
İmar durumu numarası :

BÖLÜM : II — Yapının sahibi ve fenni sorumlusu :

A. Yapı sahibi
Özel kişi ise Adı, Soyadı ve Adresi :
Resmi daire veya kuruluş ise İsmi :
Yapı kooperatifi ise, Ünvanı :
Diğer şirket veya kurum ise Ünvanı :
Yapı müteahhit tarafından yapılacak ise Adı, soyadı ve Adresi :
B. Yapı sorumluluğunu alanın — Adı ve Soyadı : — Adresi : — Ünvanı :

BÖLÜM : III — İnşaat ruhsatnamesinin kapsamı :

İnşaat ruhsatnamesi
1 — Yeni yapı için verilmiştir. ☐
2 — Kat veya yapı ilâvesi için verilmiştir. (Diğer bölümlerde sadece İlâve kısmına ait bilgi veriniz.) ☐
3 — Tadilât için verilmiştir. ☑
4 — Tamirat için verilmiştir. ☐
5 — Bahçe duvarı için verilmiştir. ☐

Not: 1) İlgili ☐ içine (x) koyarak cevaplandırınız.
2) 3, 4, 5 için sadece Bölüm VI C/2 ye cevap veriniz.

BÖLÜM : IV — Yapının kullanma amacı ve yüzölçümü :

Kullanma amacı	Yüzölçümü (M2)	Kullanma amacı	Yüzölçümü (M2)	KOD
1. Ev Daire sayısı (....)		8. Sinema, tiyatro		
2. Apartman Daire sayısı (....)		9. Otel, motel		
3. Dükkân, mağaza sayısı (....)		10. Lokanta gazino		
4. Panej içindeki dükkân sayısı (....)		11. Fabrika		
5. İşhanı (içindeki işyeri sayısı (....)		12. Atölye		
6. Depo, ardiye		13. İmalâthane		
7. Garaj, hangar		14. Hastahane		
6 ve 7 nci maddelerde yalnız ticari yapılara ait olanlar gösterilecek, sınai yapılara (Fabrika, atölye, imalâthane, gibi) ait depo, ardiye, garaj ve hangarlar ile boş bırakılan maddelerde beyan edilecektir.		15. Okul		
		16. Cami		
		17. Resmi daire (ismi : Tarihsel)	275 m2	
		18.		
		19.		
		20.		
		TOPLAM		

NOT : 1) Birden fazla kullanma amacı için (Apr. ve altına dükkânlar gibi) yüzölçümleri ayrı ayrı yazınız.
2) Yüzölçümlerini tam sayı olarak alınız küsurları göstermeyiniz.

BÖLÜM : V — Yapının taşıyıcı sistemi ve kullanılacak inşaat malzemesi cinsi (*)

TAŞIYICI SİSTEM

a) İskelet ☐ — b) Yığma ☐

İskeletin cinsi
1. Çelik ☐
2. Betonarme ☐
3. Ahşap ☐
4. Diğer ☐

İskelet dolgu maddesi cinsi :
1. Saç, Çelik levha ☐
2. Beton blok ☐
3. Briket ☐
4. Tuğla ☐
5. Ahşap ☐
6. Taş ☐
7. Kerpiç ☐
8. Diğer ☐

Yığmanın cinsi :
1. Briket ☐
2. Tuğla ☐
3. Taş ☐
4. Kerpiç ☐
5. Diğer ☐

Not : İskelet ve yığma yapılarda inşaat malzemeleri karışık kullanılacak ise, miktar itibariyle fazla kullanılacak olanın karşısındaki ☐ içine (x) koyunuz.

(*) İlgili ☐ içine (X) koyarak cevaplandırınız.

BÖLÜM : VI — Yapının kat sayısı, yüksekliği ve maliyeti :

a. Yapının kat sayısı (*)
Toplam kat sayısı : 1
Yol seviyesinin Gösterdeki kat sayısı : 1
Yol seviyesinin altındaki kat sayısı : —

b. yapının yüksekliği (Metre) (*) : 3,00 mt

c. Yapının maliyeti (*)
1) Yapının özelliğine ve mahalli rayice göre bir (M2) sinin tekribi maliyet fiati? ..... TL.
2) Yapının Belediyece tahmin olunan tüm maliyet kıymeti (Arsa kıymeti hariç) 1.563 TL.

*) Kat sayısı ve yüksekliği ☐ içine yazınız.
**) Kuruşları dikkate almayınız.

BÖLÜM : VII — Belediye geliri ve çerekli açıklama :

Gelirin Çeşidi	Lira	Kr.
Harç 275x0,15 =	41	50
Ceza 275x50 =	6187	50
Toplam	6229	00

Kolaphane 29.2.1980 — 980 TL
Gaz yapılacağı 29.2.1980 — 139.665 TL
Mahkemesi ile kiriği
Tahtalı proje Mühendisi

Yukarıda yeri (Adresi) özellikleri ve fenni şartları yazılı Tarihsel için ve ..... bu İNŞAAT RUHSATNAMESİ 6785 Sayılı İmar Kanununun 2 inci maddesine göre verilmiş yapı ruhsat ve denetlemk harcı, 6237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 23 üncü maddesine göre 29.II.1980 tarih ve ..... sayılı makbuzla tahsil edilmiş ve yapı sorumluluğunu alanın imzası alınmıştır.

Yapı sorumluluğunu alan : — Ruhsatnameyi dolduran memur : — Belediye İmar Müdürü :

Bu nüsha Belediyede kalacaktır.)

ARAŞTIRMA KAPSAMINDAKİ CUMHURİYET DÖNEMİ YAPILARININ RUHSATNAMELERİ

Ruhsatname No: 5 - Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası Camii (Kaynak:Uşak Belediyesi Proje Arşivi)

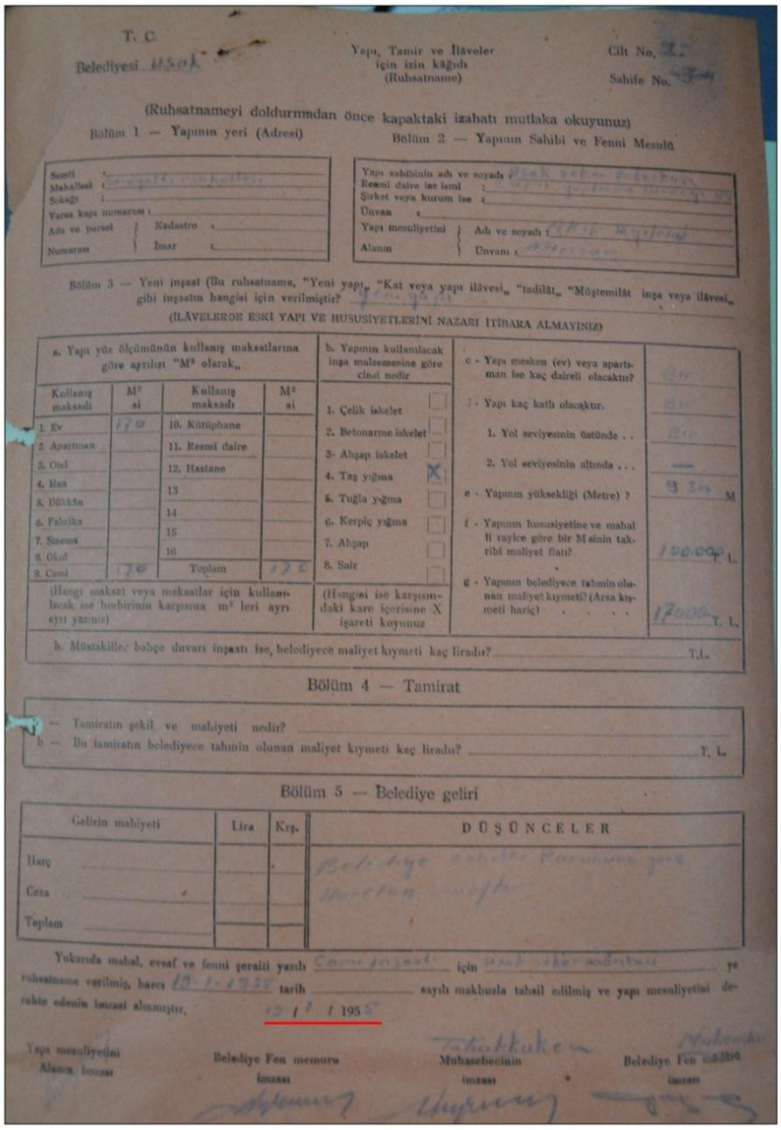

T. C.

Belediyesi Uşak

Yapı, Tamir ve İlâveler için izin kağıdı (Ruhsatname)

Cilt No. 32

Sahife No. 34

(Ruhsatnameyi doldurmdan önce kapaktaki izahatı mutlaka okuyunuz)

Bölüm 1 — Yapının yeri (Adresi)

Semti :
Mahallesi :
Sokağı :
Varsa kapı numarası :
Ada ve parsel / Kadastro :
Numarası / İmar :

Bölüm 2 — Yapının Sahibi ve Fenni Mesulü

Yapı sahibinin adı ve soyadı : Uşak Şeker Fabrikası
Resmi daire ise ismi :
Şirket veya kurum ise :
Ünvan :
Yapı mesuliyetini Alanın / Adı ve soyadı : Ekrem Bayülken
Ünvanı :

Bölüm 3 — Yeni inşaat (Bu ruhsatname, "Yeni yapı,, "Kat veya yapı ilâvesi,, "tadilât,, "Müştemilât inşa veya ilâvesi,, gibi inşaatın hangisi için verilmiştir? Yeni yapı

(İLÂVELERDE ESKİ YAPI VE HUSUSİYETLERİNİ NAZARI İTİBARA ALMAYINIZ)

a. Yapı yüz ölçümünün kullanış maksatlarına göre ayrılışı "M² olarak,,

Kullanış maksadı	M² si	Kullanış maksadı	M² si
1. Ev	170	10. Kütüphane	
2. Apartman		11. Resmi daire	
3. Otel		12. Hastane	
4. Han		13	
5. Dükkân		14	
6. Fabrika		15	
7. Sinema		16	
8. Okul		Toplam	170
9. Cami	170		

(Hangi maksat veya maksatlar için kullanılacak ise herbirinin karşısına m² leri ayrı ayrı yazınız)

b. Yapının kullanılacak inşa malzemesine göre cinsi nedir

1. Çelik iskelet ☐
2. Betonarme iskelet ☐
3. Ahşap iskelet ☐
4. Taş yığma ☒
5. Tuğla yığma ☐
6. Kerpiç yığma ☐
7. Ahşap ☐
8. Sair ☐

(Hangisi ise karşısındaki kare içerisine X işareti koyunuz

c - Yapı meskun (ev) veya apartman ise kaç daireli olacaktır? Bir

ç - Yapı kaç katlı olacaktır. Bir

1. Yol seviyesinin üstünde . . Bir
2. Yol seviyesinin altında . . . —

e - Yapının yüksekliği (Metre) ? 9.50 M

f - Yapının hususiyetine ve mahal îl rayice göre bir M sinin takribi maliyet fiatı? 100.00 T. L.

g - Yapının belediyece tahmin olunan maliyet kıymeti? (Arsa kıymeti hariç) . . . . 17000 T. L.

h. Müstakil bahçe duvarı inşaatı ise, belediyece maliyet kıymeti kaç liradır? T.L.

Bölüm 4 — Tamirat

a — Tamiratın şekil ve mahiyeti nedir?
b — Bu tamiratın belediyece tahmin olunan maliyet kıymeti kaç liradır? T. L.

Bölüm 5 — Belediye geliri

Gelirin mahiyeti	Lira	Krş.	DÜŞÜNCELER
Harç			Belediye Sahiye Kanununa göre muafiyet vardır
Ceza			
Toplam			

Yukarıda mahal, evsaf ve fenni şeraiti yazılı Camii inşaatı için Uşak şeker mahallesinde ye ruhsatname verilmiş, harcı 19-1-1955 tarih sayılı makbuzla tahsil edilmiş ve yapı mesuliyetini deruhte edenin imzası alınmıştır. 19 / 1 / 1955

Yapı mesuliyetini Alanın imzası

Belediye Fen memuru imzası

Muhasebecinin imzası

Belediye Fen müdürü imzası

ARAŞTIRMA KAPSAMINDAKİ CUMHURİYET DÖNEMİ YAPILARININ RUHSATNAMELERİ

Ruhsatname No: 6 - 50 Yataklı Devlet Hastahanesi Binası (Kaynak: Uşak Belediyesi Proje Arşivi)

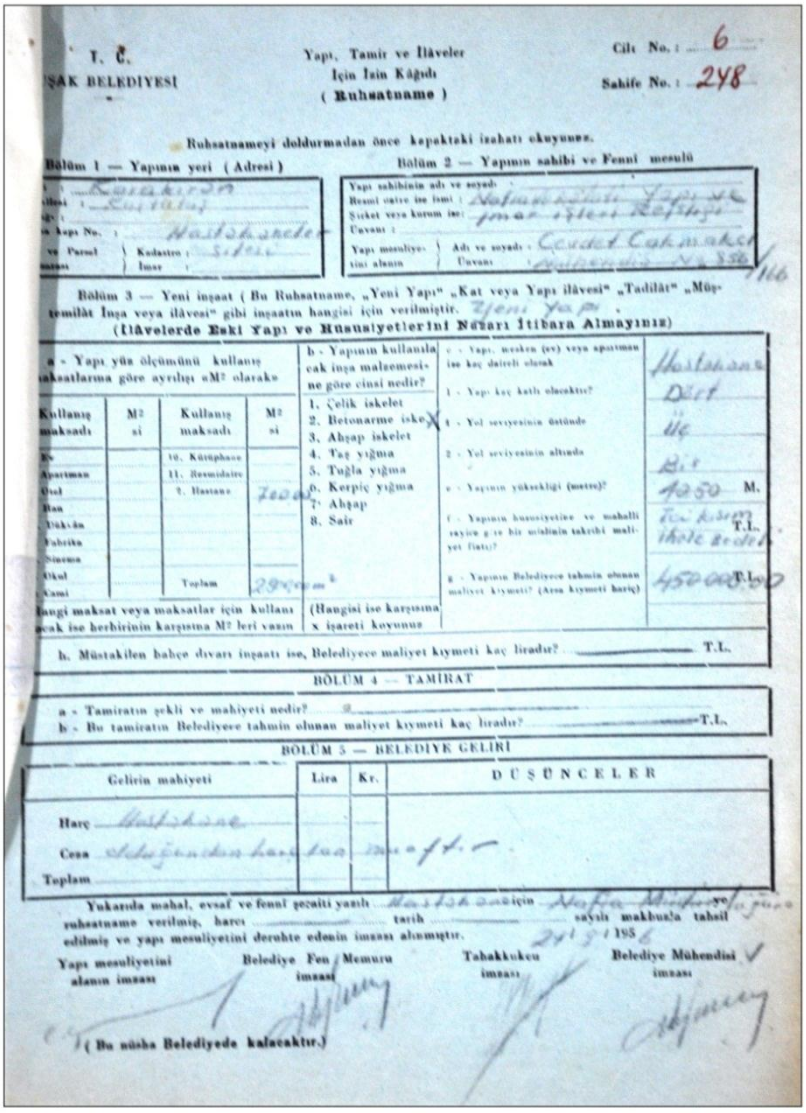

T. C.
UŞAK BELEDİYESİ

Yapı, Tamir ve İlâveler
İçin İsin Kâğıdı
(Ruhsatname)

Cilt No. : 6
Sahife No. : 248

Ruhsatnameyi doldurmadan önce kepaktaki izahatı okuyunuz.

Bölüm 1 — Yapının yeri (Adresi)

Bölüm 2 — Yapının sahibi ve Fenni mesulü

Bölüm 3 — Yeni inşaat (Bu Ruhsatname, „Yeni Yapı" „Kat veya Yapı ilâvesi" „Tadilât" „Müştemilât İnşa veya ilâvesi" gibi inşaatın hangisi için verilmiştir. Yeni Yapı .
(İlâvelerde Eski Yapı ve Hususiyetlerini Nazarı İtibara Almayınız)

a - Yapı yüz ölçümünü kullanış maksatlarına göre ayrılışı «M² olarak»

Kullanış maksadı	M² si	Kullanış maksadı	M² si
Ev		10. Kütüphane	
Apartman		11. Revirdoktor	
Otel		9. Hastane	7000
Han			
Dükkân			
Fabrika			
Sinema			
Okul			
Kami		Toplam	7000 m²

(Hangi maksat veya maksatlar için kullanılacak ise herbirinin karşısına M² leri yazın

b - Yapının kullanılacak inşa malzemesine göre cinsi nedir?

1. Çelik iskelet
2. Betonarme iskelet X
3. Ahşap iskelet
4. Taş yığma
5. Tuğla yığma
6. Kerpiç yığma
7. Ahşap
8. Sair

(Hangisi ise karşısına x işareti koyunuz

c - Yapı, merkez (ev) veya apartıman ise kaç daireli olacak

1 - Yapı kaç katlı olacaktır? Dört

4 - Yol seviyesinin üstünde Üç

2 - Yol seviyesinin altında Bir

e - Yapının yüksekliği (metre)? 4250 M.

f - Yapının hususiyetine ve mahalli rayice göre bir misalinin tahribi maliyet fiatı? Tek kişilik ihale bedeli T.L.

g - Yapının Belediyece tahmin olunan maliyet kıymeti? (Arsa kıymeti hariç) 450000 T.L.

h. Müstakilen bahçe duvarı inşaatı ise, Belediyece maliyet kıymeti kaç liradır? _____ T.L.

BÖLÜM 4 — TAMİRAT

a - Tamiratın şekli ve mahiyeti nedir? _____

b - Bu tamiratın Belediyece tahmin olunan maliyet kıymeti kaç liradır? _____ T.L.

BÖLÜM 5 — BELEDİYE GELİRİ

Gelirin mahiyeti	Lira	Kr.	DÜŞÜNCELER
Harç Hastahane			
Ceza Sahiplerinden karşılıksız muaf.			
Toplam			

Yukarıda mahal, evsaf ve fenni şeraiti yazılı Hastahane için Nafia Müdürlüğünce ruhsatname verilmiş, harcı _____ tarih _____ sayılı makbuzla tahsil edilmiş ve yapı mesuliyetini deruhte edenin imzası alınmıştır. 24/9/1955

Yapı mesuliyetini alanın imzası | Belediye Fen Memuru imzası | Tahakkukcu imzası | Belediye Mühendisi imzası

(Bu nüsha Belediyede kalacaktır.)

ARAŞTIRMA KAPSAMINDAKİ CUMHURİYET DÖNEMİ YAPILARININ RUHSATNAMELERİ

Ruhsatname No: 7 - Şeker İşçileri Yapı Kooperatifi (Kaynak: Uşak Belediyesi Proje Arşivi)

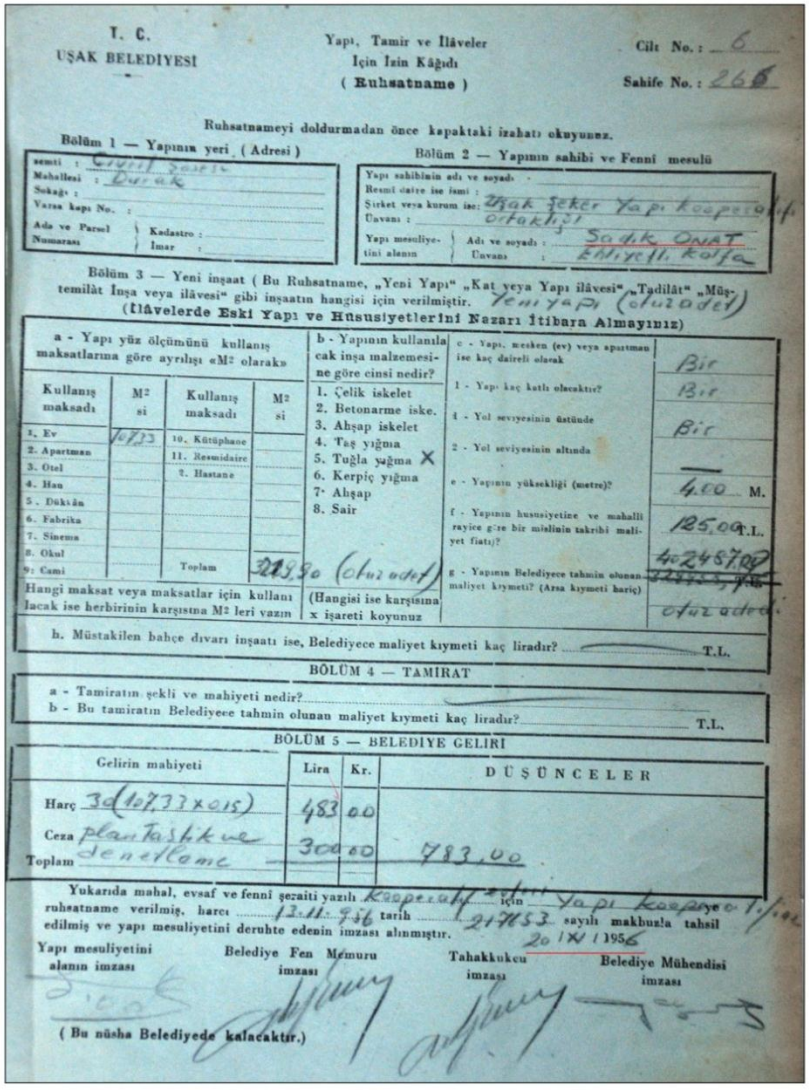

T. C.
UŞAK BELEDİYESİ

Yapı, Tamir ve İlâveler
İçin İzin Kâğıdı
(Ruhsatname)

Cilt No.: 6
Sahife No.: 266

Ruhsatnameyi doldurmadan önce kapaktaki izahatı okuyunuz.

Bölüm 1 — Yapının yeri (Adresi)

semti : Cirit Sahası
Mahallesi : Durak
Sokağı :
Varsa kapı No. :
Ada ve Parsel Numarası — Kadastro : / İmar :

Bölüm 2 — Yapının sahibi ve Fenni mesulü

Yapı sahibinin adı ve soyadı :
Resmi dairе ise ismi :
Şirket veya kurum ise: Uşak Şeker Yapı Kooperatifi ortaklığı
Ünvanı :
Yapı mesuliyetini alanın — Adı ve soyadı : Sadık ONAT / Ünvanı : Emiyetli Kolfa

Bölüm 3 — Yeni inşaat (Bu Ruhsatname, „Yeni Yapı" „Kat veya Yapı ilâvesi" „Tadilât" „Müstemilât İnşa veya ilâvesi" gibi inşaatın hangisi için verilmiştir. Yeni yapı (otuz adet)
(İlâvelerde Eski Yapı ve Hususiyetlerini Nazarı İtibara Almayınız)

a - Yapı yüz ölçümünü kullanış maksatlarına göre ayrılışı «M² olarak»

Kullanış maksadı	M² si	Kullanış maksadı	M² si
1. Ev	107,33	10. Kütüphane	
2. Apartman		11. Resmidaire	
3. Otel		12. Hastane	
4. Han			
5. Dükkân			
6. Fabrika			
7. Sinema			
8. Okul			
9. Cami		Toplam	3219,90 (otuz adet)

Hangi maksat veya maksatlar için kullanılacak ise herbirinin karşısına M² leri yazın

b - Yapının kullanılacak inşa malzemesine göre cinsi nedir?
1. Çelik iskelet
2. Betonarme iske.
3. Ahşap iskelet
4. Taş yığma
5. Tuğla yığma X
6. Kerpiç yığma
7. Ahşap
8. Sair

(Hangisi ise karşısına x işareti koyunuz

c - Yapı, meskен (ev) veya apartman ise kaç daireli olarak — Bir
1 - Yapı kaç katlı olacaktır? — Bir
4 - Yol seviyesinin üstünde — Bir
2 - Yol seviyesinin altında —
e - Yapının yüksekliği (metre)? — 4,00 M.
f - Yapının hususiyetine ve mahalli rayice göre bir misilinin takribi maliyet fiatı)? — 125,00 T.L.
g - Yapının Belediyece tahmin olunan maliyet kıymeti? (Arsa kıymeti hariç) — 402487,00 otuz adet

h. Müstakilen bahçe duvarı inşaatı ise, Belediyece maliyet kıymeti kaç liradır? ..... T.L.

BÖLÜM 4 — TAMİRAT

a - Tamiratın şekli ve mahiyeti nedir? .....
b - Bu tamiratın Belediyece tahmin olunan maliyet kıymeti kaç liradır? ..... T.L.

BÖLÜM 5 — BELEDİYE GELİRİ

Gelirin mahiyeti	Lira	Kr.	DÜŞÜNCELER
Harç 3% (107,33 x 015)	483	00	
Ceza plan tashihi denetleme	300	00	
Toplam			783,00

Yukarıda mahal, evsaf ve fenni şeraiti yazılı Kooperatif evleri için Yapı Kooperatifi ruhsatname verilmiş, harcı 13.11.956 tarih 21453 sayılı makbuzla tahsil edilmiş ve yapı mesuliyetini deruhte edenin imzası alınmıştır. 20/XI/1956

Yapı mesuliyetini alanın imzası — Belediye Fen Memuru imzası — Tahakkukcu imzası — Belediye Mühendisi imzası

(Bu nüsha Belediyede kalacaktır.)

EK-2 Araştırma Kapsamında İncelenen Yapılara Ait Arşiv Belgeleri

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 1 - Orman İşletme Müdürlüğü ve Lojman Binaları (Kaynak: Orman Müdürlüğü Arşivi)

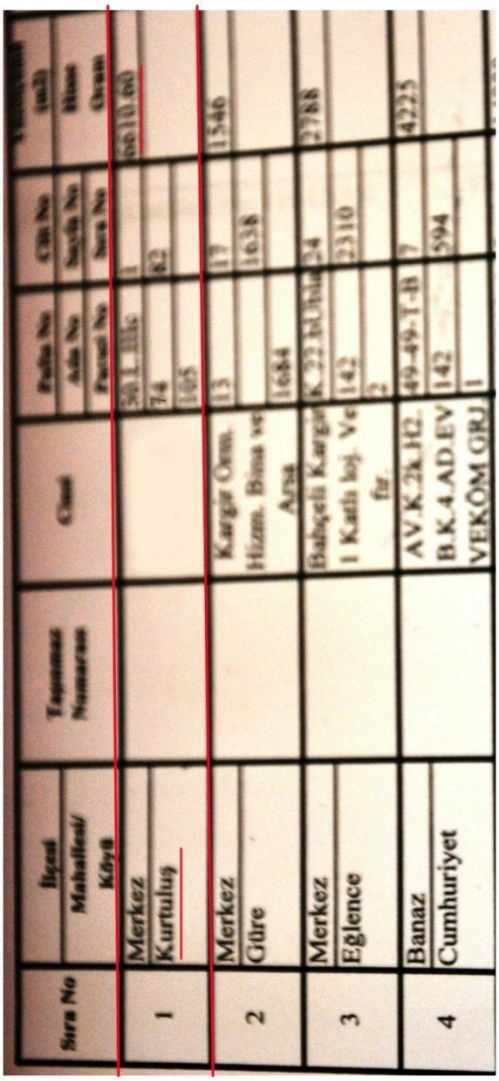

Sıra No	İlçesi Mahallesi/ Köyü	Tapunun Numarası	Cinsi	Pafta No Ada No Parsel No	Cilt No Sayfa No Sıra No	Yüzölçümü (m2) Bina Orası
1	Merkez Kurtuluş			58 I_IIIc 74 105	1 82	66810.60
2	Merkez Güre		Kargir Orm. Hizm. Bina ve Arsa	15 1684	17 1638	1546
3	Merkez Eğlence		Bahçeli Kargir 1 Katlı İaş. Ve fır.	K.22 H.Hiz 142 2	24 2310	2788
4	Banaz Cumhuriyet		AV.K.2K.H2. B.K.4.AD.EV VEKÖM GRJ	49-49-T-B 142 1	7 594	4225

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 2 - Orman İşletme Müdürlüğü ve Lojman Binaları (Kaynak: Uşak Belediyesi Proje Arşivi)

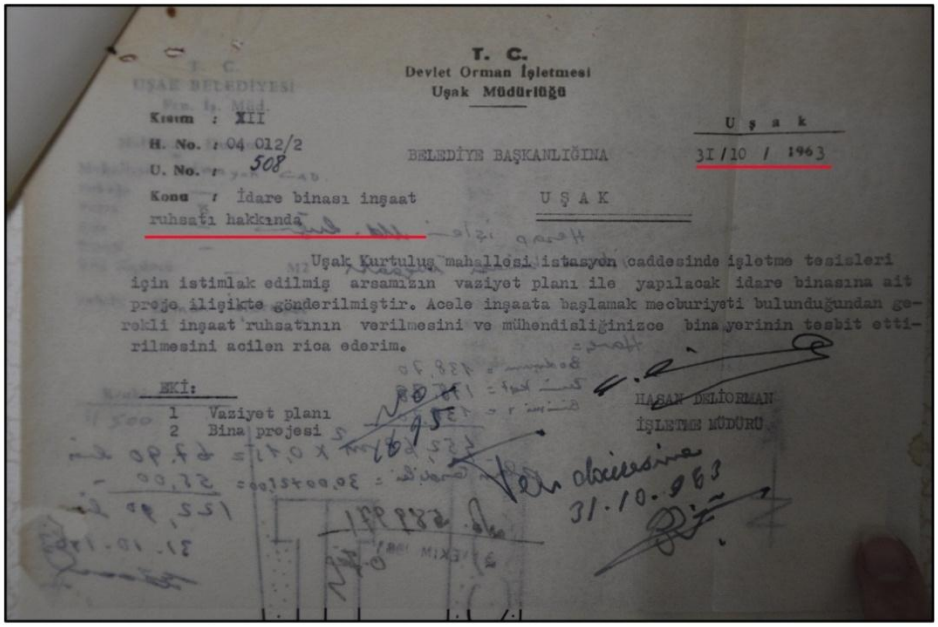

T. C.
Devlet Orman İşletmesi
Uşak Müdürlüğü

Kısım : XII
H. No. : 04 012/2
U. No. : 508
Konu : İdare binası inşaat ruhsatı hakkında

Uşak
31/10/1963

BELEDİYE BAŞKANLIĞINA
UŞAK

Uşak Kurtuluş mahallesi istasyon caddesinde işletme tesisleri için istimlak edilmiş arsamızın vaziyet planı ile yapılacak idare binasına ait proje ilişikte gönderilmiştir. Acele inşaata başlamak mecburiyeti bulunduğundan gerekli inşaat ruhsatının verilmesini ve mühendisliğinizce bina yerinin tesbit ettirilmesini acilen rica ederim.

EKİ:
1 Vaziyet planı
2 Bina projesi

HASAN İNLİORMAN
İŞLETME MÜDÜRÜ

Verildi
31.10.963

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 3 - Orman İşletme Müdürlüğü ve Lojman Binaları (Kaynak: Orman Müdürlüğü Arşivi)

DAHİLİ SİGORTA TEKLİFNAMESİ

TELEFONU	U Ş A K
C İ N S İ	İDARE BİNASI
MİKTARI	120.000.00 (Yüzyirmibin)lira
MÜLKİYETİN KİME	U Ş A K
SİGORTANIN BAŞLANDIĞI TARİHİ	1/1/1965
SİGORTANIN MÜDDETİ	1965 Yılı için 1/1/1965 den 1/1/1966 tarihleri kıraın müteakip yıllarda birer takvim Yıla otomatikman yenilenmeyecektir.

Sair Hususlar :.....

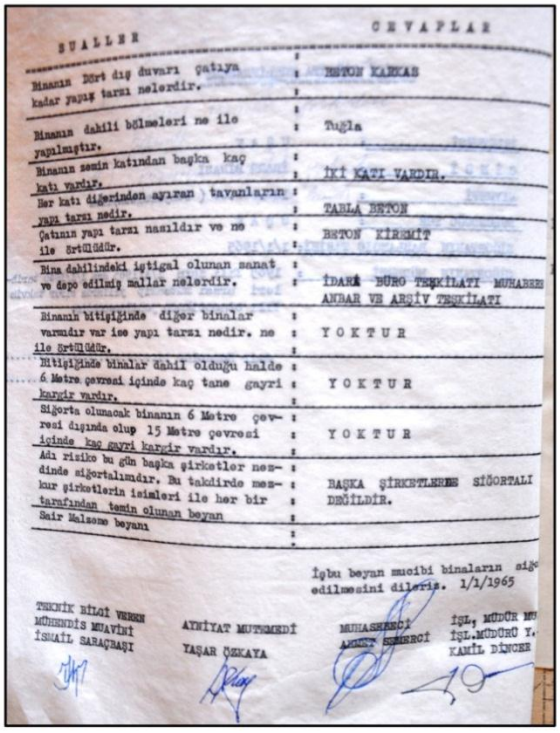

SUALLER	CEVAPLAR
Binanın dört dış duvarı çatıya kadar yapış tarzı nelerdir.	BETON KARKAS
Binanın dahili bölmeleri ne ile yapılmıştır.	Tuğla
Binanın zemin katından başka kaç katı vardır.	İKİ KATI VARDIR.
Her katı diğerinden ayıran tavanların yapı tarzı nedir.	TABLA BETON
Çatının yapı tarzı nasıldır ve ne ile örtülüdür.	BETON KİREMİT
Bina dahilindeki iştigal olunan sanat ve depo edilmiş mallar nelerdir.	İDARİ BÜRO TEŞKİLATI MUHABBER AMBAR VE ARŞİV TEŞKİLATI
Binanın bitişiğinde diğer binalar varmıdır var ise yapı tarzı nedir. ne ile örtülüdür.	YOKTUR
Bitişiğinde binalar dahil olduğu halde 6 Metre çevresi içinde kaç tane gayri kargir vardır.	YOKTUR
Sigorta olunacak binanın 6 Metre çevresi dışında olup 15 Metre çevresi içinde kaç gayri kargir vardır.	YOKTUR
Adı rizike bu gün başka şirketler nezdinde sigortalımdır. Bu takdirde mezkur şirketlerin isimleri ile her bir tarafından temin olunan beyan	BAŞKA ŞİRKETLERDE SİGORTALI DEĞİLDİR.
Sair Malzeme beyanı	

İşbu beyan mucibi binaların sigo edilmesini dileriz. 1/1/1965

TEKNİK BİLGİ VEREN MÜHENDİS MUAVİNİ İSMAİL SARAÇBAŞI

ATNİYAT MUTEMEDİ YAŞAR ÇEKAYA

MUHASEBECİ AHMET SEMERCİ

İŞL. MÜDÜR MU İŞL.MÜDÜRÜ V. KAMİL DİNÇER

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 4 - Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü) (Kaynak: Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi)

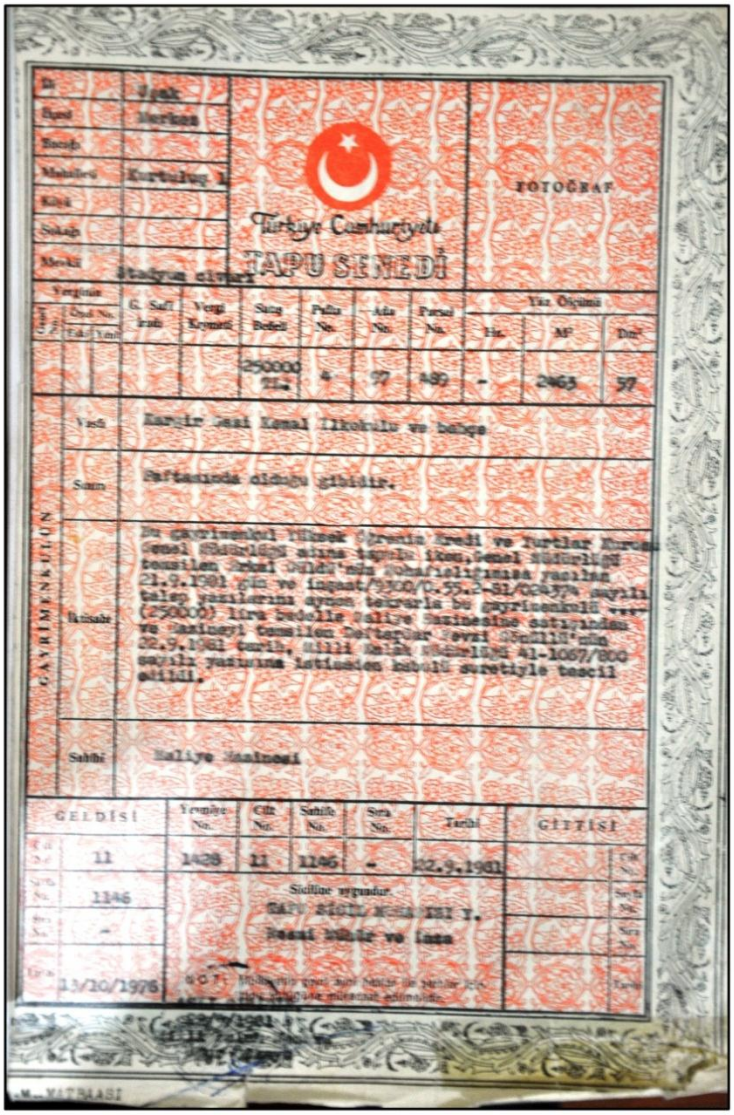

Türkiye Cumhuriyeti

TAPU SENEDİ

FOTOĞRAF

GAYRİMENKULUN

Vasfı: Karşıyır Gazi Kemal İlkokulu ve bahçe

Sınırı: Şartnamede olduğu gibidir.

İktisabı: Bu gayrimenkul Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü adına kayıtlı ikinci Genel Müdürlüğü temsilen Kemal Guldu'nun Noter/Belediyesine yazılan 21.8.1981 gün ve inşaat/9300/0.55.2-81/02837/a sayılı talep yazılarına aynen tevfikan bu gayrimenkulü ver (250000) lira bedelle Maliye Hazinesine satışından ve Hazineyi temsilen Defterdar Sevgi Candan'dan 22.9.1981 tarihli, Milli Emlak Müdürlüğü 41-1067/800 sayılı yazısına istinaden kabulü suretiyle tescil edildi.

Sahibi: Maliye Hazinesi

GELDİSİ	Yevmiye No.	Cilt No.	Sahife No.	Sıra No.	Tarihi	GİTTİSİ
11	1428	11	1146	-	22.9.1981	
1146						
-						
13/20/1976						

Sicile uygundur.

Resmi mühür ve imza

NOT:

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 5 - Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü) (Kaynak: Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi)

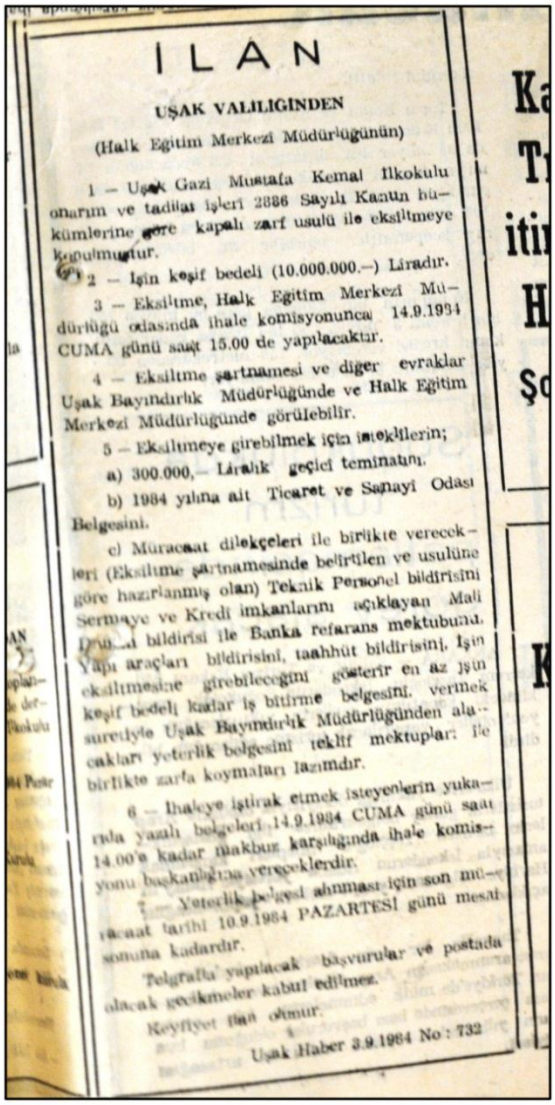

İLAN

UŞAK VALİLİĞİNDEN

(Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğünün)

1 — Uşak Gazi Mustafa Kemal İlkokulu onarım ve tadilat işleri 2886 Sayılı Kanun hükümlerine göre kapalı zarf usulü ile eksiltmeye konulmuştur.

2 — İşin keşif bedeli (10.000.000.—) Liradır.

3 — Eksiltme, Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü odasında ihale komisyonunca 14.9.1984 CUMA günü saat 15.00 de yapılacaktır.

4 — Eksiltme şartnamesi ve diğer evraklar Uşak Bayındırlık Müdürlüğünde ve Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğünde görülebilir.

5 — Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin;

a) 300.000,— Liralık geçici teminatını,

b) 1984 yılına ait Ticaret ve Sanayi Odası Belgesini,

c) Müracaat dilekçeleri ile birlikte verecekleri (Eksiltme şartnamesinde belirtilen ve usulüne göre hazırlanmış olan) Teknik Personel bildirisini Sermaye ve Kredi imkanlarını açıklayan Mali Durum bildirisi ile Banka referans mektubunu, Yapı araçları bildirisini, taahhüt bildirisini, İşin eksiltmesine girebileceğini gösterir en az işin keşif bedeli kadar iş bitirme belgesini, vermek suretiyle Uşak Bayındırlık Müdürlüğünden alacakları yeterlik belgesini teklif mektupları ile birlikte zarfa koymaları lazımdır.

6 — İhaleye iştirak etmek isteyenlerin yukarıda yazılı belgeleri 14.9.1984 CUMA günü saat 14.00'e kadar makbuz karşılığında ihale komisyonu başkanlığına vereceklerdir.

7 — Yeterlik belgesi alınması için son müracaat tarihi 10.9.1984 PAZARTESİ günü mesai sonuna kadardır.

Telgrafla yapılacak başvurular ve postada olacak gecikmeler kabul edilmez.

Keyfiyet ilan olunur.

Uşak Haber 3.9.1984 No: 732

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 6 - Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü) (Kaynak: Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi)

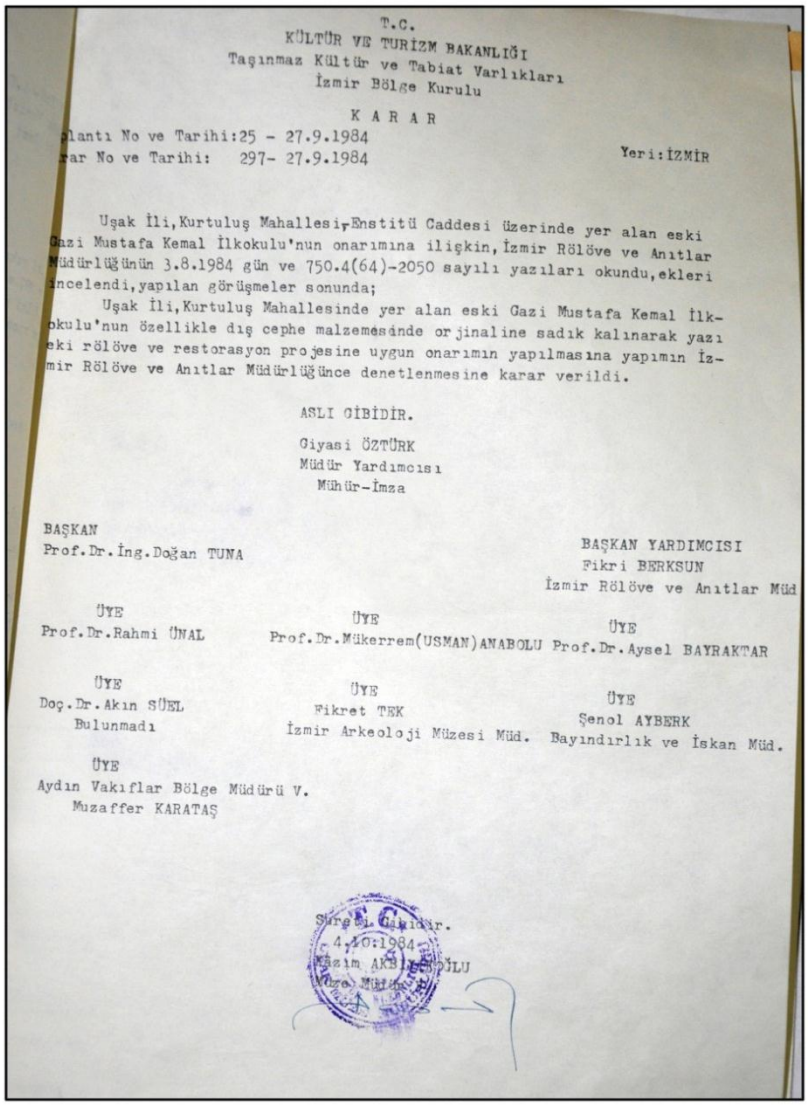

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları
İzmir Bölge Kurulu

K A R A R

Tutanak No ve Tarihi:25 - 27.9.1984
Karar No ve Tarihi: 297- 27.9.1984 Yeri:İZMİR

Uşak İli,Kurtuluş Mahallesi,Enstitü Caddesi üzerinde yer alan eski Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'nun onarımına ilişkin,İzmir Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünün 3.8.1984 gün ve 750.4(64)-2050 sayılı yazıları okundu,ekleri incelendi,yapılan görüşmeler sonunda;

Uşak İli,Kurtuluş Mahallesinde yer alan eski Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'nun özellikle dış cephe malzemesinde orjinaline sadık kalınarak yazı eki rölöve ve restorasyon projesine uygun onarımın yapılmasına yapımın İzmir Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünce denetlenmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR.

Giyasi ÖZTÜRK
Müdür Yardımcısı
Mühür-İmza

BAŞKAN
Prof.Dr.İng.Doğan TUNA

BAŞKAN YARDIMCISI
Fikri BERKSUN
İzmir Rölöve ve Anıtlar Müd

ÜYE
Prof.Dr.Rahmi ÜNAL

ÜYE
Prof.Dr.Mükerrem(USMAN)ANABOLU

ÜYE
Prof.Dr.Aysel BAYRAKTAR

ÜYE
Doç.Dr.Akın SÜEL
Bulunmadı

ÜYE
Fikret TEK
İzmir Arkeoloji Müzesi Müd.

ÜYE
Şenol AYBERK
Bayındırlık ve İskan Müd.

ÜYE
Aydın Vakıflar Bölge Müdürü V.
Muzaffer KARATAŞ

Sureti Gibidir.
4.10.1984
Kazım AK[illegible]OĞLU
Müze Müdürü

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 7 - Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü) (Kaynak: Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi)

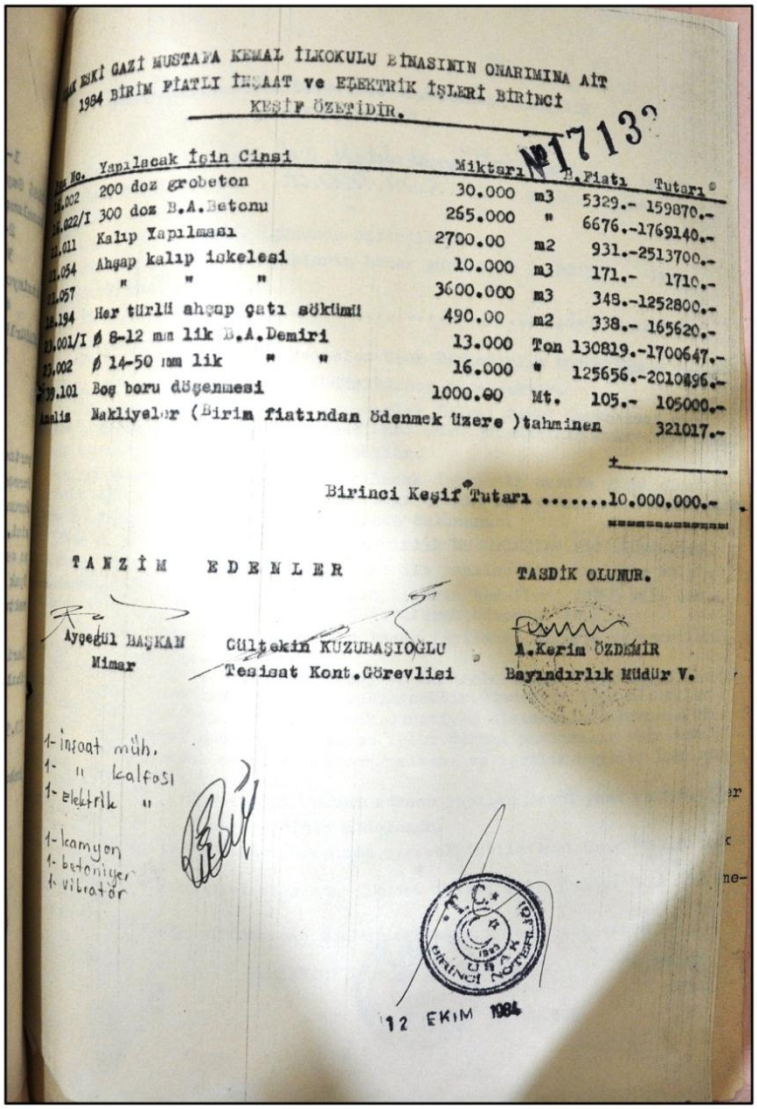

...Kİ GAZİ MUSTAFA KEMAL İLKOKULU BİNASININ ONARIMINA AİT
1984 BİRİM FİATLI İNŞAAT ve ELEKTRİK İŞLERİ BİRİNCİ
KEŞİF ÖZETİDİR.

№17132

...Kod No.	Yapılacak İşin Cinsi	Miktarı		B.Fiatı	Tutarı
...002	200 doz grobeton	30.000	m3	5329.-	159870.-
...022/I	300 doz B.A.Betonu	265.000	"	6676.-	1769140.-
...011	Kalıp Yapılması	2700.00	m2	931.-	2513700.-
...054	Ahşap kalıp iskelesi	10.000	m3	171.-	1710.-
...057	" " "	3600.000	m3	349.-	1252800.-
...194	Her türlü ahşap çatı söktümü	490.00	m2	338.-	165620.-
...001/I	Ø 8-12 mm lik B.A.Demiri	13.000	Ton	130819.-	1700647.-
...002	Ø 14-50 mm lik " "	16.000	"	125656.-	2010496.-
...101	Boş boru döşenmesi	1000.00	Mt.	105.-	105000.-
Analiz	Nakliyeler (Birim fiatından ödenmek üzere)tahminen				321017.-

Birinci Keşif Tutarı 10.000.000.-

TANZİM EDENLER

Ayşegül BAŞKAN
Mimar

Gültekin KUZUBAŞIOĞLU
Tesisat Kont.Görevlisi

TASDİK OLUNUR.

A.Kerim ÖZDEMİR
Bayındırlık Müdür V.

1-inşaat müh.
1- " kalfası
1-elektrik "

1-kamyon
1-betoniyer
1-vibratör

12 EKIM 1984

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 8 - Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü) (Kaynak: Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi)

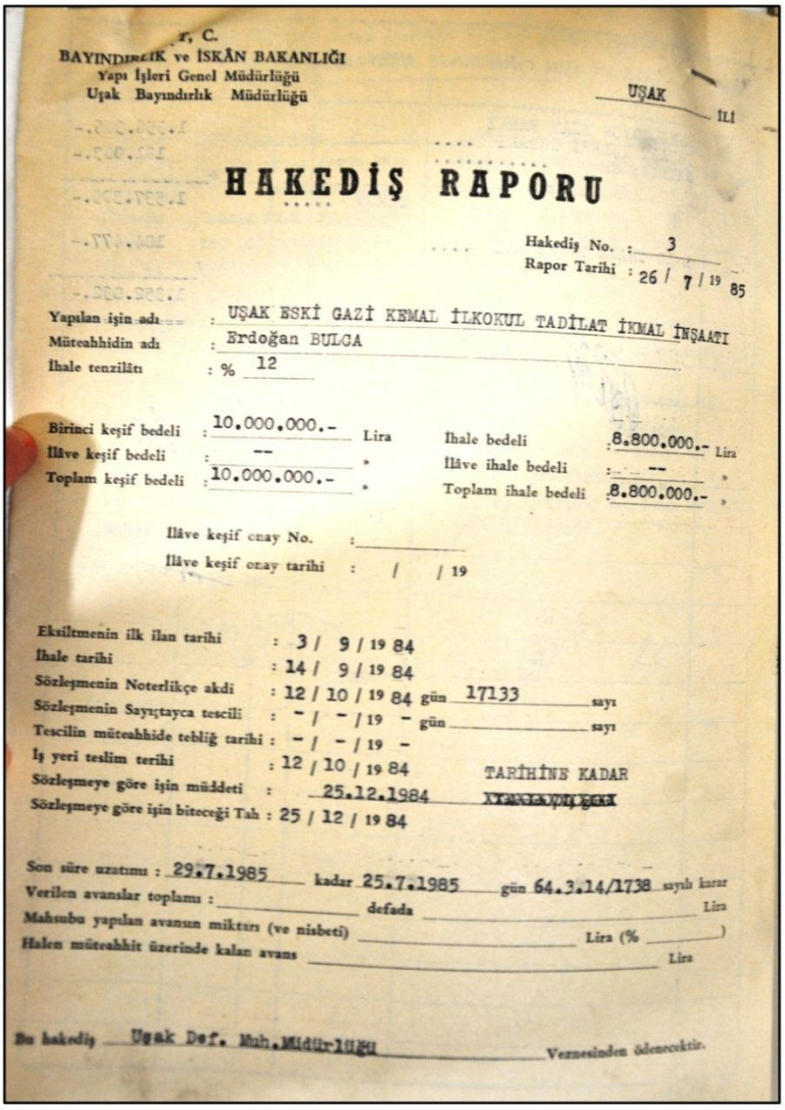

T. C.
BAYINDIRLIK ve İSKÂN BAKANLIĞI
Yapı İşleri Genel Müdürlüğü
Uşak Bayındırlık Müdürlüğü

UŞAK İLİ

HAKEDİŞ RAPORU

Hakediş No. : 3
Rapor Tarihi : 26 / 7 / 19 85

Yapılan işin adı : UŞAK ESKİ GAZİ KEMAL İLKOKUL TADİLAT İKMAL İNŞAATI
Müteahhidin adı : Erdoğan BULGA
İhale tenzilâtı : % 12

Birinci keşif bedeli	10.000.000.- Lira	İhale bedeli	8.800.000.- Lira
İlâve keşif bedeli	-- »	İlâve ihale bedeli	-- »
Toplam keşif bedeli	10.000.000.- »	Toplam ihale bedeli	8.800.000.- »

İlâve keşif onay No. :
İlâve keşif onay tarihi : / / 19

Eksiltmenin ilk ilan tarihi : 3 / 9 / 19 84
İhale tarihi : 14 / 9 / 19 84
Sözleşmenin Noterlikçe akdi : 12 / 10 / 19 84 gün 17133 sayı
Sözleşmenin Sayıştayca tescili : - / - / 19 - gün ____ sayı
Tescilin müteahhide tebliğ tarihi : - / - / 19 -
İş yeri teslim terihi : 12 / 10 / 19 84
Sözleşmeye göre işin müddeti : 25.12.1984 TARİHİNE KADAR
Sözleşmeye göre işin biteceği Tah : 25 / 12 / 19 84

Son süre uzatımı : 29.7.1985 kadar 25.7.1985 gün 64.3.14/1738 sayılı karar
Verilen avanslar toplamı : ____ defada ____ Lira
Mahsubu yapılan avansın miktarı (ve nisbeti) ____ Lira (% ____)
Halen müteahhit üzerinde kalan avans ____ Lira

Bu hakediş Uşak Def. Muh. Müdürlüğü Veznesinden ödenecektir.

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 9 - Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü) (Kaynak: Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi)

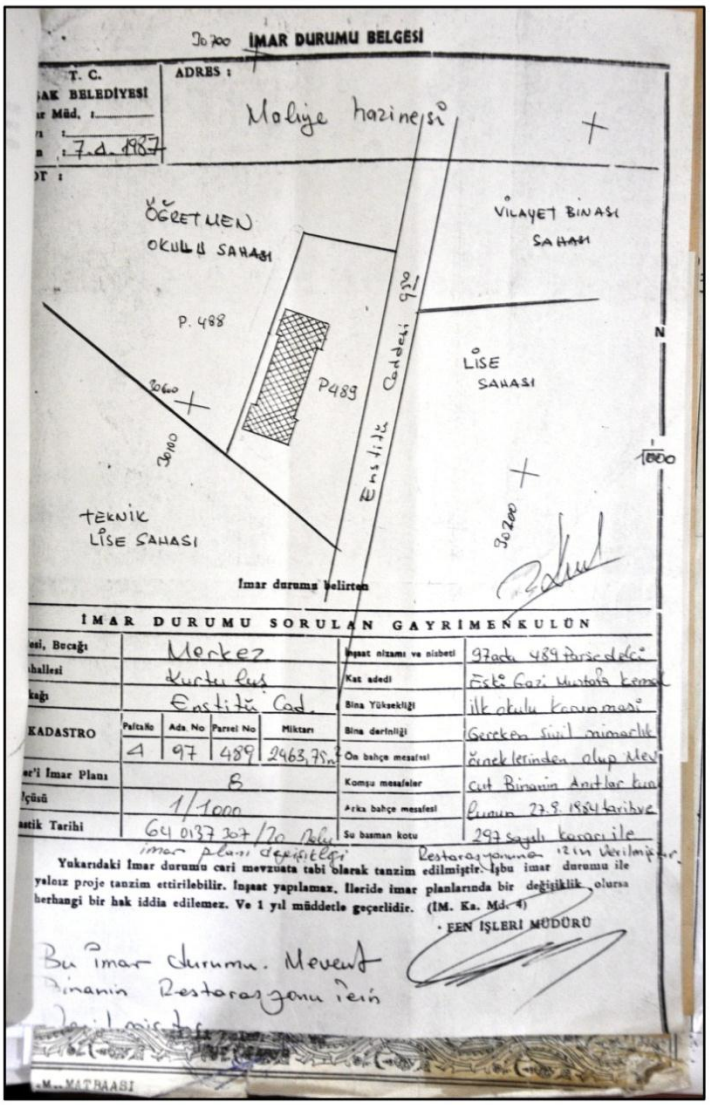

İMAR DURUMU BELGESİ

T. C.
...AK BELEDİYESİ
...r Müd. :
... : 7.6.1987

ADRES :

Maliye hazinesi

ÖĞRETMEN OKULU SAHASI

VİLAYET BİNASI SAHASI

P. 488

P489

Enstitü Caddesi 932

LİSE SAHASI

TEKNİK LİSE SAHASI

İmar durumu belirten

İMAR DURUMU SORULAN GAYRİMENKULÜN

...si, Bucağı	Merkez			İnşaat nizamı ve nisbeti	97 ada 489 Parsel deki
...hallesi	Kurtuluş			Kat adedi	Eski Gazi Mustafa kemal
...kağı	Enstitü Cad.			Bina Yüksekliği	ilk okulu konması
KADASTRO	Paftalı No	Ada No	Parsel No	Miktarı	Bina derinliği
	4	97	489	2463,75 m²	Gerçekten sivil mimarlık
					Örneklerinden olup Mev
...ar'i İmar Planı	8			Komşu mesafeler	Cut Binanin Antlar kun
...Çüsü	1/1000			Arka bahçe mesafesi	Binanın 27.8.1954 tarihve
...astik Tarihi	64.0137.207/7a			Su basman kotu	293 sayılı kararı ile

imar planı değişikliği

Restorasyonuna izin verilmiştir.

Yukarıdaki İmar durumu cari mevzuata tabi olarak tanzim edilmiştir. İşbu imar durumu ile yalnız proje tanzim ettirilebilir. İnşaat yapılamaz. İleride imar planlarında bir değişiklik olursa herhangi bir hak iddia edilemez. Ve 1 yıl müddetle geçerlidir. (İM. Ka. Md. 4)

...EEN İŞLERİ MÜDÜRÜ

Bu İmar durumu. Mevcut Binanin Restorasyonu için

...M... MATBAASI

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 10 - Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü) (Kaynak: Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi)

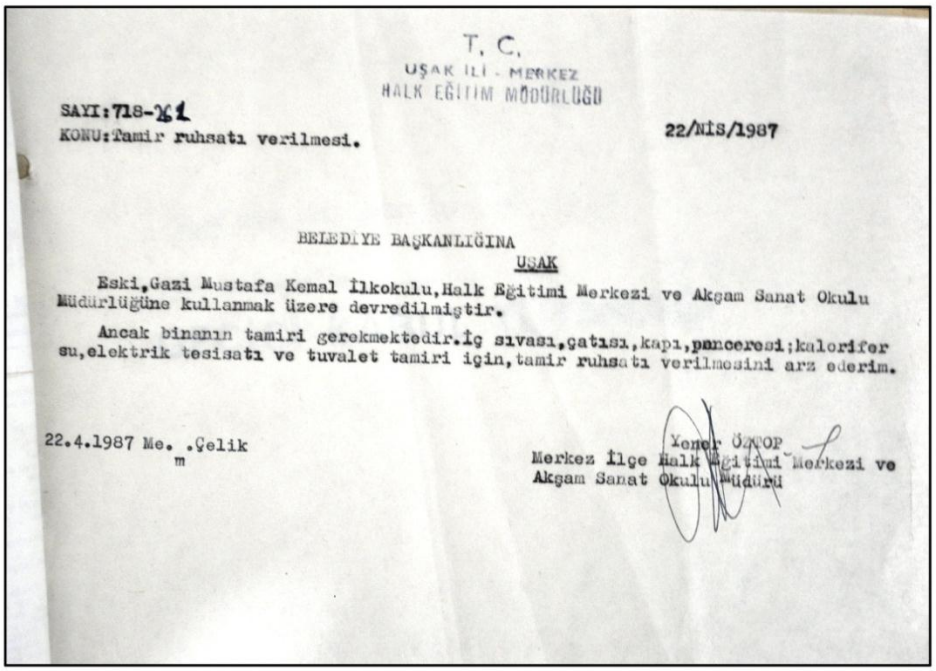

T. C.
UŞAK İLİ - MERKEZ
HALK EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI:718-31
KONU:Tamir ruhsatı verilmesi.

22/MİS/1987

BELEDİYE BAŞKANLIĞINA
UŞAK

Eski,Gazi Mustafa Kemal İlkokulu,Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğüne kullanmak üzere devredilmiştir.

Ancak binanın tamiri gerekmektedir.İç sıvası,çatısı,kapı,pencresi;kalorifer su,elektrik tesisatı ve tuvalet tamiri için,tamir ruhsatı verilmesini arz ederim.

22.4.1987 Me. .Çelik
m

Yener ÖZTOP
Merkez İlçe Halk Eğitimi Merkezi ve
Akşam Sanat Okulu Müdürü

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 11 - Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü) (Kaynak: Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi)

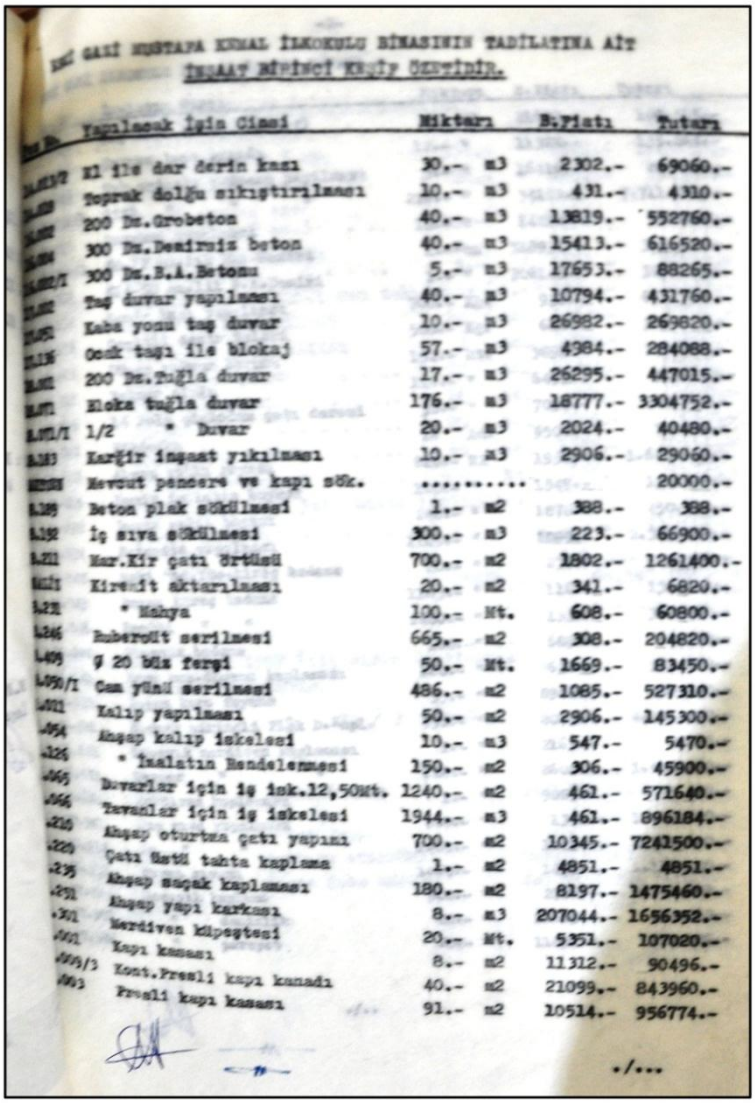

GAZİ MUSTAFA KEMAL İLKOKULU BİNASININ TADİLATINA AİT
İNŞAAT BİRİNCİ KISIM ÖZETİDİR.

Poz No.	Yapılacak İşin Cinsi	Miktarı		B.Fiatı	Tutarı
2.A.03/2	Kl ile dar derin kazı	30.-	m3	2302.-	69060.-
2.A.09	Toprak dolğu sıkıştırılması	10.-	m3	431.-	4310.-
2.A.07	200 Dz.Grobeton	40.-	m3	13819.-	552760.-
2.A.04	300 Dz.Demirsiz beton	40.-	m3	15413.-	616520.-
2.A.02/2	300 Dz.B.A.Betonu	5.-	m3	17653.-	88265.-
2.A.02	Taş duvar yapılması	40.-	m3	10794.-	431760.-
2.A.05	Kaba yonu taş duvar	10.-	m3	26982.-	269820.-
2.A.16	Ocak taşı ile blokaj	57.-	m3	4984.-	284088.-
2.A.01	200 Dz.Tuğla duvar	17.-	m3	26295.-	447015.-
2.A.01	Kloka tuğla duvar	176.-	m3	18777.-	3304752.-
2.A.01/1	1/2 " Duvar	20.-	m3	2024.-	40480.-
2.A.13	Kargir inşaat yıkılması	10.-	m3	2906.-	29060.-
2.A.13	Mevcut pencere ve kapı sök.	.....			20000.-
2.A.19	Beton plak sökülmesi	1.-	m2	388.-	388.-
2.A.12	İç sıva sökülmesi	300.-	m3	223.-	66900.-
2.A.11	Kar.Kir çatı örtüsü	700.-	m2	1802.-	1261400.-
2.A.11	Kiremit aktarılması	20.-	m2	341.-	6820.-
2.A.11	" Mahya	100.-	Mt.	608.-	60800.-
2.A.16	Ruberoid serilmesi	665.-	m2	308.-	204820.-
2.A.09	∅ 20 bliz fergi	50.-	Mt.	1669.-	83450.-
2.A.09/1	Cam yünü serilmesi	486.-	m2	1085.-	527310.-
2.A.21	Kalıp yapılması	50.-	m2	2906.-	145300.-
2.A.04	Ahşap kalıp iskelesi	10.-	m3	547.-	5470.-
2.A.25	" İmalatın Rendelenmesi	150.-	m2	306.-	45900.-
2.A.05	Duvarlar için iş isk.12,50Mt.	1240.-	m2	461.-	571640.-
2.A.06	Tavanlar için iş iskelesi	1944.-	m3	461.-	896184.-
2.A.10	Ahşap oturtma çatı yapımı	700.-	m2	10345.-	7241500.-
2.A.22	Çatı üstü tahta kaplama	1.-	m2	4851.-	4851.-
2.A.23	Ahşap saçak kaplaması	180.-	m2	8197.-	1475460.-
2.A.21	Ahşap yapı karkası	8.-	m3	207044.-	1656352.-
2.A.01	Merdiven küpeştesi	20.-	Mt.	5351.-	107020.-
2.A.01	Kapı kasası	8.-	m2	11312.-	90496.-
2.A.09/3	Kont.Presli kapı kanadı	40.-	m2	21099.-	843960.-
2.A.03	Presli kapı kasası	91.-	m2	10514.-	956774.-

./...

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 12 - Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü) (Kaynak: Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi)

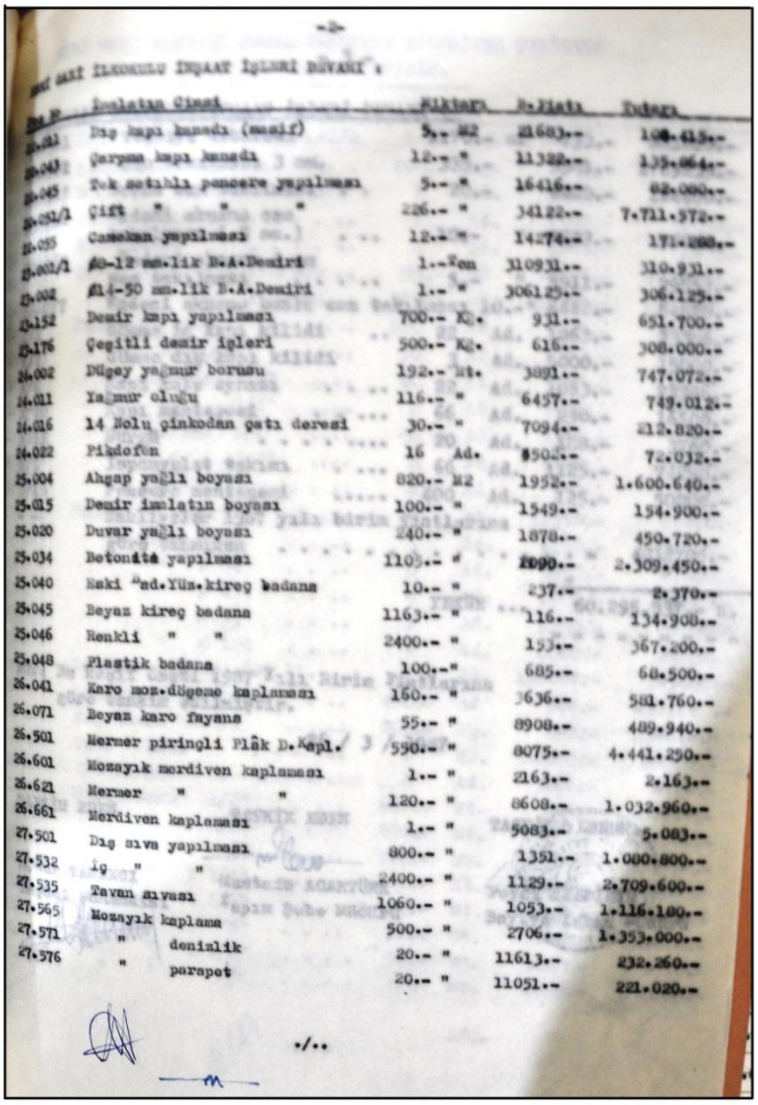

-2-

GAZİ MAKİ İLKOKULU İNŞAAT İŞLERİ BÜYARI :

İmalatın Cinsi	Miktarı	B.Fiatı	Tutarı
Dış kapı kanadı (masif)	5.- M2	21683.-	108.415.-
Çarpma kapı kanadı	12.- "	11322.-	135.864.-
Tek sathlı pencere yapılması	5.- "	16416.-	82.080.-
Çift " " "	226.- "	34122.-	7.711.572.-
Camekan yapılması	12.- "	14274.-	171.288.-
40-12 mm.lik B.A.Demiri	1.- Ton	310931.-	310.931.-
14-30 mm.lik B.A.Demiri	1.- "	306125.-	306.125.-
Demir kapı yapılması	700.- Kg.	931.-	651.700.-
Çeşitli demir işleri	500.- Kg.	616.-	308.000.-
Düşey yağmur borusu	192.- Mt.	3891.-	747.072.-
Yağmur oluğu	116.- "	6457.-	749.012.-
14 Nolu çinkodan çatı deresi	30.- "	7094.-	212.820.-
Pikdofen	16 Ad.	4503.-	72.032.-
Ahşap yağlı boyası	820.- M2	1952.-	1.600.640.-
Demir imalatın boyası	100.- "	1549.-	154.900.-
Duvar yağlı boyası	240.- "	1878.-	450.720.-
Betonda yapılması	110.- "	21000.-	2.309.450.-
Saki Mad.Yüs.kireç badana	10.- "	237.-	2.370.-
Beyaz kireç badana	1163.- "	116.-	134.908.-
Renkli " "	2400.- "	153.-	367.200.-
Plastik badana	100.- "	685.-	68.500.-
Karo moz.düşeme kaplaması	160.- "	3636.-	581.760.-
Beyaz karo fayans	55.- "	8908.-	489.940.-
Mermer pirinçli Plâk D.Kapl.	550.- "	8075.-	4.441.250.-
Mozayik merdiven kaplaması	1.- "	2163.-	2.163.-
Mermer " "	120.- "	8608.-	1.032.960.-
Merdiven kaplaması	1.- "	5083.-	5.083.-
Dış sıva yapılması	800.- "	1351.-	1.080.800.-
İç " "	2400.- "	1129.-	2.709.600.-
Tavan sıvası	1060.- "	1053.-	1.116.180.-
Mozayik kaplama	500.- "	2706.-	1.353.000.-
" denizlik	20.- "	11613.-	232.260.-
" parapet	20.- "	11051.-	221.020.-

./..

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 13 - Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü) (Kaynak: Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi)

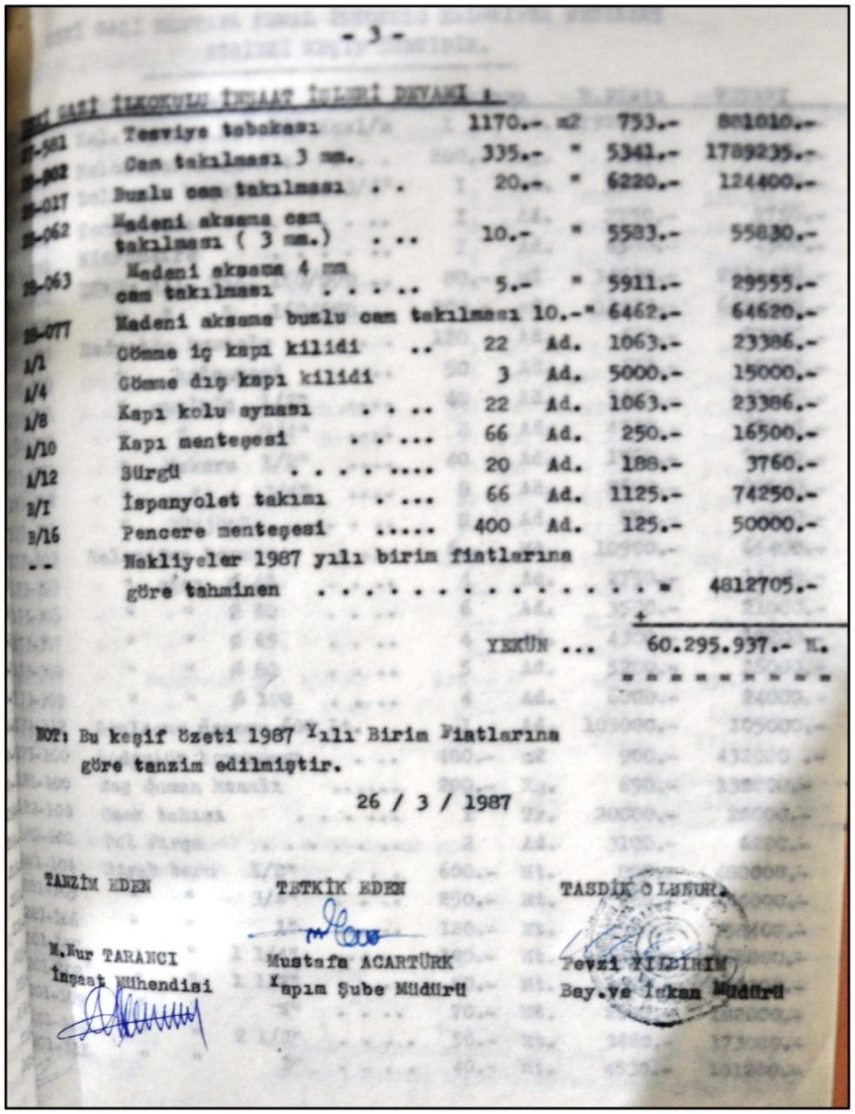

- 3 -

GAZİ İLKOKULU İNŞAAT İŞLERİ DEVAMI :

23-581	Teşviye tabakası	1170.-	m2	753.-	881010.-
23-802	Cam takılması 3 mm.	335.-	"	5341.-	1789235.-
23-017	Buzlu cam takılması . .	20.-	"	6220.-	124400.-
23-062	Madeni aksama cam takılması (3 mm.) . . .	10.-	"	5583.-	55830.-
23-063	Madeni aksama 4 mm cam takılması	5.-	"	5911.-	29555.-
23-077	Madeni aksama buzlu cam takılması	10.-	"	6462.-	64620.-
A/1	Gömme iç kapı kilidi ..	22	Ad.	1063.-	23386.-
A/4	Gömme dış kapı kilidi	3	Ad.	5000.-	15000.-
A/8	Kapı kolu aynası	22	Ad.	1063.-	23386.-
A/10	Kapı menteşesi	66	Ad.	250.-	16500.-
A/12	Sürgü	20	Ad.	188.-	3760.-
B/I	İspanyolet takımı	66	Ad.	1125.-	74250.-
B/16	Pencere menteşesi	400	Ad.	125.-	50000.-
..	Nakliyeler 1987 yılı birim fiatlarına göre tahminen			=	4812705.-
				+	
			YEKÛN ...		60.295.937.- TL.

NOT: Bu keşif özeti 1987 Yılı Birim Fiatlarına göre tanzim edilmiştir.

26 / 3 / 1987

TANZİM EDEN	TETKİK EDEN	TASDİK OLUNUR.
M.Nur TARANCI İnşaat Mühendisi	Mustafa ACARTÜRK Yapım Şube Müdürü	Fevzi YILDIRIM Bay.ve İskan Müdürü

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 14 - Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdiki Milli Eğitim Müdürlüğü) (Kaynak: Uşak Eğitim Müzesi arşivi)

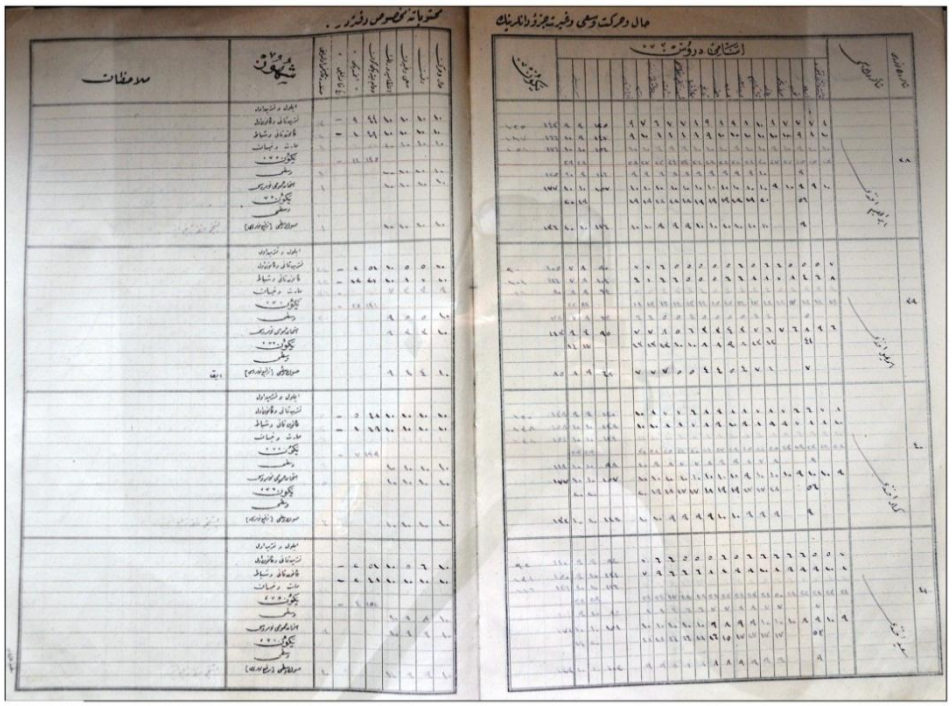

1924 yılı Mustafa Kemal Paşa Mektebi karne defteri

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 15 - Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi (Kaynak: Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi arşivi)

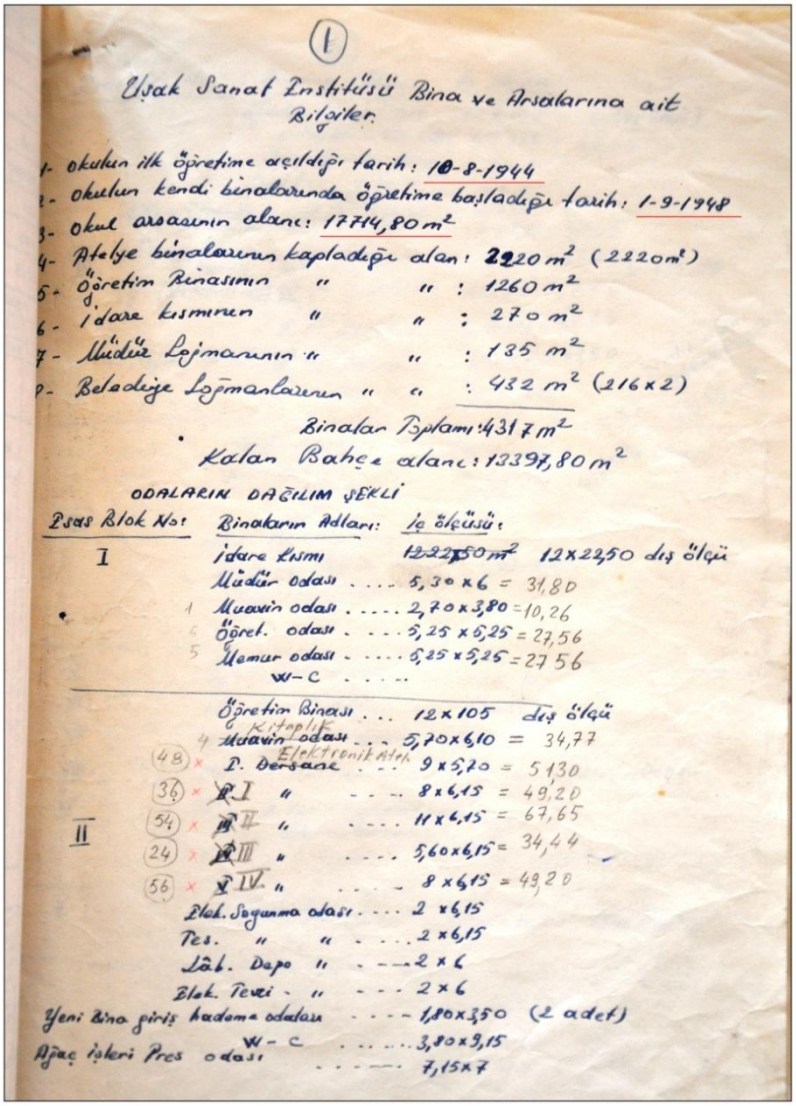

(1)

Uşak Sanat Enstitüsü Bina ve Arsalarına ait Bilgiler:

1- okulun ilk öğretime açıldığı tarih: 10-8-1944
2- okulun kendi binalarında öğretime başladığı tarih: 1-9-1948
3- okul arsasının alanı: 17714,80 m²
4- Atelye binalarının kapladığı alan: 2220 m² (2220m²)
5- Öğretim Binasının " " : 1260 m²
6- İdare kısmının " " : 270 m²
7- Müdür Lojmanının " " : 135 m²
8- Belediye Lojmanlarının " " : 432 m² (216×2)

Binalar Toplamı: 4317 m²
Kalan Bahçe alanı: 13397,80 m²

ODALARIN DAĞILIM ŞEKLİ

Esas Blok No:	Binaların Adları:	İç ölçüsü:
I	İdare Kısmı	~~12225,50 m²~~ 12×22,50 dış ölçü
	Müdür odası	5,30×6 = 31,80
1	Muavin odası	2,70×3,80 = 10,26
2	Öğret. odası	5,25×5,25 = 27,56
5	Memur odası	5,25×5,25 = 27,56
	W-C	
	Öğretim Binası	12×105 dış ölçü
4	Kitaplık Muavin odası	5,70×6,10 = 34,77
(48) ×	D. Dersane	Elektronik Atel. 9×5,70 = 51,30
(36) ×	~~I~~ "	8×6,15 = 49,20
II (54) ×	~~II~~ "	11×6,15 = 67,65
(24) ×	~~III~~ "	5,60×6,15 = 34,44
(56) ×	~~IV~~ "	8×6,15 = 49,20
	Elek. Soğanma odası	2×6,15
	Tes. " "	2×6,15
	Lâb. Depo "	2×6
	Elek. Tezi "	2×6
Yeni Bina giriş hademe odaları		1,80×3,50 (2 adet)
	W-C	3,80×3,15
Ağaç işleri Pres odası		7,15×7

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 16 - Uşak Lisesi (Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Proje Arşivi)

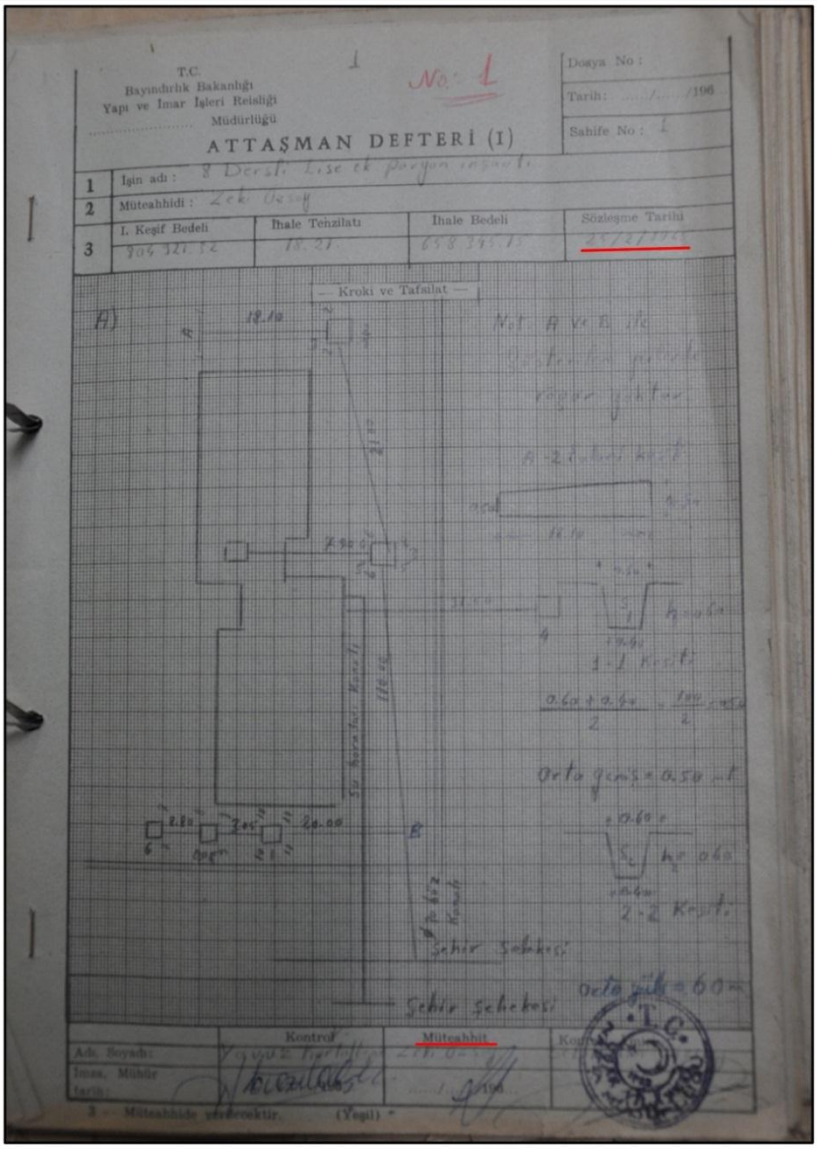

T.C.
Bayındırlık Bakanlığı
Yapı ve İmar İşleri Reisliği
..... Müdürlüğü

No: 1

Dosya No :
Tarih: ...../...../196
Sahife No : 1

ATTAŞMAN DEFTERİ (I)

1	İşin adı : 8 Derslik Lise ek pavyon inşaatı			
2	Müteahhidi : Zek. Usaş			
3	I. Keşif Bedeli	İhale Tenzilatı	İhale Bedeli	Sözleşme Tarihi
	906 321.52	18.21	658 345.15	25/2/196[illegible]

— Kroki ve Tafsilat —

A)

Not A ve B ile ...

1-1 Kesiti

Orta genişlik = 0.50 m

2-2 Kesiti

Şehir Şebekesi

Orta yük = 60 m

Kontrol	Müteahhit	
Adı, Soyadı:		
İmza, Mühür		
Tarih:		

3 — Müteahhide verilecektir. (Yeşil)

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 17 - Teknik ve Kız Meslek Lisesi EkBinası (Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Proje Arşivi)

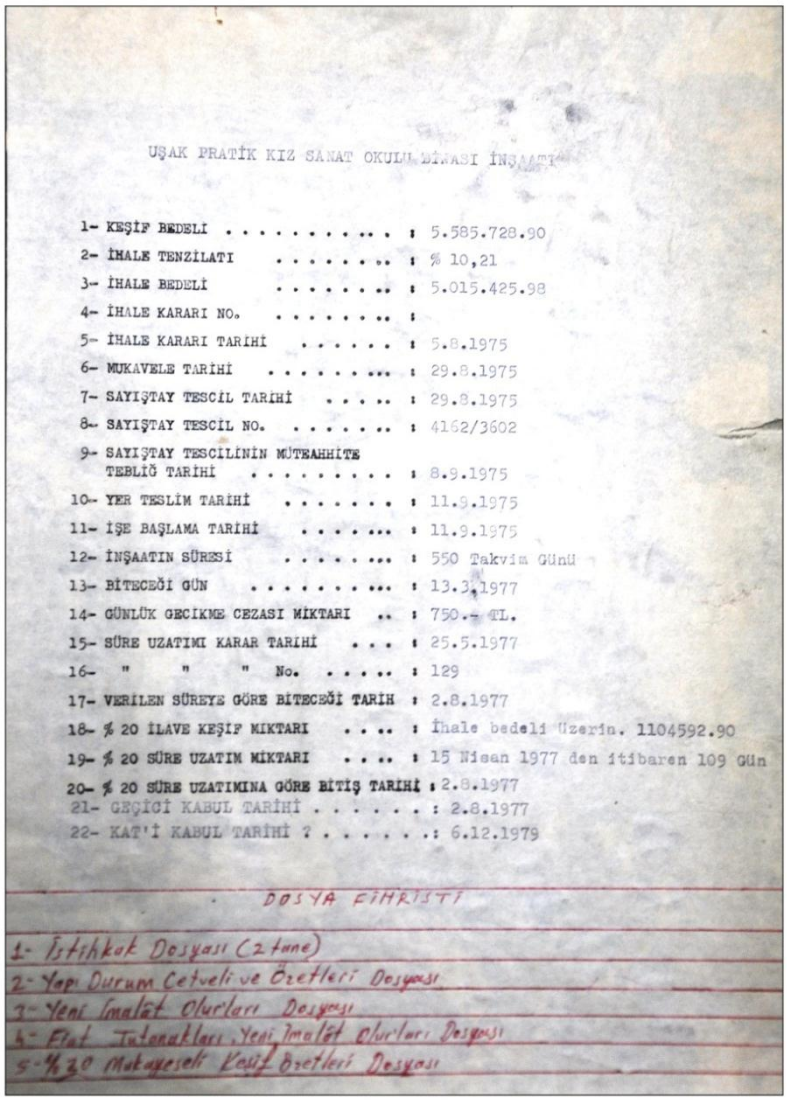

UŞAK PRATİK KIZ SANAT OKULU BİNASI İNŞAATI

1- KEŞİF BEDELİ	:	5.585.728.90
2- İHALE TENZİLATI	:	% 10,21
3- İHALE BEDELİ	:	5.015.425.98
4- İHALE KARARI NO.	:	
5- İHALE KARARI TARİHİ	:	5.8.1975
6- MUKAVELE TARİHİ	:	29.8.1975
7- SAYIŞTAY TESCİL TARİHİ	:	29.8.1975
8- SAYIŞTAY TESCİL NO.	:	4162/3602
9- SAYIŞTAY TESCİLİNİN MÜTEAHHİTE TEBLİĞ TARİHİ	:	8.9.1975
10- YER TESLİM TARİHİ	:	11.9.1975
11- İŞE BAŞLAMA TARİHİ	:	11.9.1975
12- İNŞAATIN SÜRESİ	:	550 Takvim Günü
13- BİTECEĞİ GÜN	:	13.3.1977
14- GÜNLÜK GECİKME CEZASI MİKTARI	:	750.- TL.
15- SÜRE UZATIMI KARAR TARİHİ	:	25.5.1977
16- " " " No.	:	129
17- VERİLEN SÜREYE GÖRE BİTECEĞİ TARİH	:	2.8.1977
18- % 20 İLAVE KEŞİF MİKTARI	:	İhale bedeli Üzerin. 1104592.90
19- % 20 SÜRE UZATIM MİKTARI	:	15 Nisan 1977 den itibaren 109 Gün
20- % 20 SÜRE UZATIMINA GÖRE BİTİŞ TARİHİ	:	2.8.1977
21- GEÇİCİ KABUL TARİHİ	:	2.8.1977
22- KAT'İ KABUL TARİHİ ?	:	6.12.1979

DOSYA FİHRİSTİ

1- İstihkak Dosyası (2 tane)
2- Yapı Durum Cetveli ve Özetleri Dosyası
3- Yeni İmalat Oturları Dosyası
4- Fiat Tutanakları Yeni İmalat Oturları Dosyası
5- % 20 Mukayeseli Keşif Özetleri Dosyası

Belge No: 18 - 23 Nisan İlköğretim Okulu'nun Müjde İlkokulu Adıyla Eğitim Verdiği 1938 - 1940 Senelerine Ait Öğrenci Kütük Defteri (Kaynak: Uşak Eğitim Müzesi)

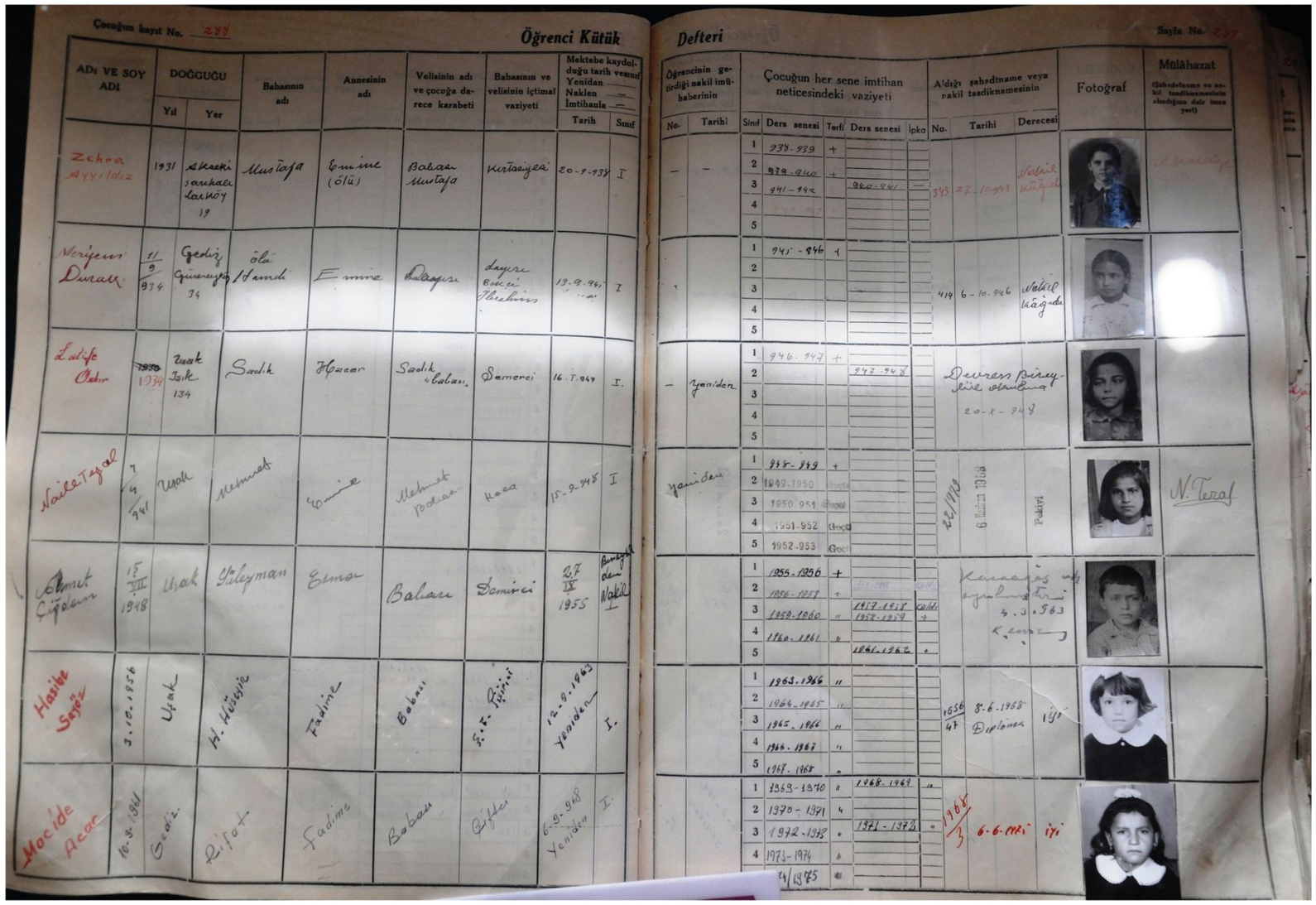

Çocuğun kayıt No. 288

Öğrenci Kütük Defteri

ADı VE SOY ADI	DOĞUĞU Yıl	DOĞUĞU Yer	Babasının adı	Annesinin adı	Velisinin adı ve çocuğa darece karabeti	Babasının ve velisinin içtimaî vaziyeti	Mektebe kaydolduğu tarih ve sınıf Yenidan — Naklen — İmtihanla — Tarih	Sınıf
Zehra Ayyıldız	1931	Akçaki Sarıhalı Karköy 19	Mustafa	Emine (ölü)	Babası Mustafa	Kurtasiyeci	20-9-938	I
Nerijeus Durak	11/9/934	Gediz Çınarcuma 34	ölü Hamdi	Emine	Babası	Sayısı Bekçi Mahkeme	13-9-946	I
Latife Cebir	~~1930~~ 1934	Uşak Işık 134	Sadık	Hazcar	Sadık "Babası"	Demirci	16-T-947	I.
Naile Tezel	7/4/941	Uşak	Mehmet	Emine	Mehmet Babası	Hoca	15-9-948	I
Mehmet Çiğdem	15/VIII/1948	Uşak	Süleyman	Esmer	Babası	Demirci	27/IX/1955	Ayrılığa dair Vekil I
Hasibe Seyiz	3.10.1956	Uşak	H. Hüseyin	Fadime	Babası	Ş.E. Reisi	12-9-1963 Yenidan	I.
Mecide Acar	16-3-1961	Gediz	Rifat	Fadime	Babası	Rifat	6-9-968 Yenidan	I.

Defteri — Sayfa No. 287

Öğrencinin getirdiği nakil imtihaberinin No.	Tarihi	Çocuğun her sene imtihan neticesindeki vaziyeti Sınıf	Ders senesi	Terfi	Ders senesi	İpka	Aldığı şahadtname veya nakil tasdiknamesinin No.	Tarihi	Derecesi	Fotoğraf	Mülâhazat
—	—	1	938-939	+							
		2	939-940	+							
		3	941-942		940-941	—	343	27-10-943	Nakil tezkeresi		
		4	[illegible]								
		5									
		1	945-946	+							
		2									
		3					414	6-10-946	Nakil tezkeresi		
		4									
		5									
—	Yeniden	1	946-947	+							
		2			947-948				Devresi bitmiş olmuş		
		3							20-X-948		
		4									
		5									
Yeniden		1	948-949	+							
		2	1949-1950	Geçti							N. Teraf
		3	1950-951	Geçti							
		4	1951-952	Geçti							
		5	1952-953	Geçti							
		1	1955-1956	+							
		2	1956-1957	+							
		3	1959-1960	"	1957-1958 / 1958-1959	Zaiflik +					
		4	1960-1961	"							
		5			1961-1962	+					
		1	1963-1966	"							
		2	1964-1965	"							
		3	1965-1966	"			1656/41	8-6-1968	Diploması	İyi	
		4	1966-1967	"							
		5	1967-1968	"							
		1	1969-1970	"	1968-1969	"					
		2	1970-1971	"							
		3	1972-1973	"	1971-1972	"	1968/3	6-6-1972	İyi		
		4	1973-1974	"							
			74/1975								

Belge No: 19 - 23 Nisan İlköğretim Okulu'nun Müjde İlkokulu Adıyla Eğitim Verdiği 1934 Senelerine Ait Öğretmen Sicil Defteri (Kaynak: Uşak Eğitim Müzesi)

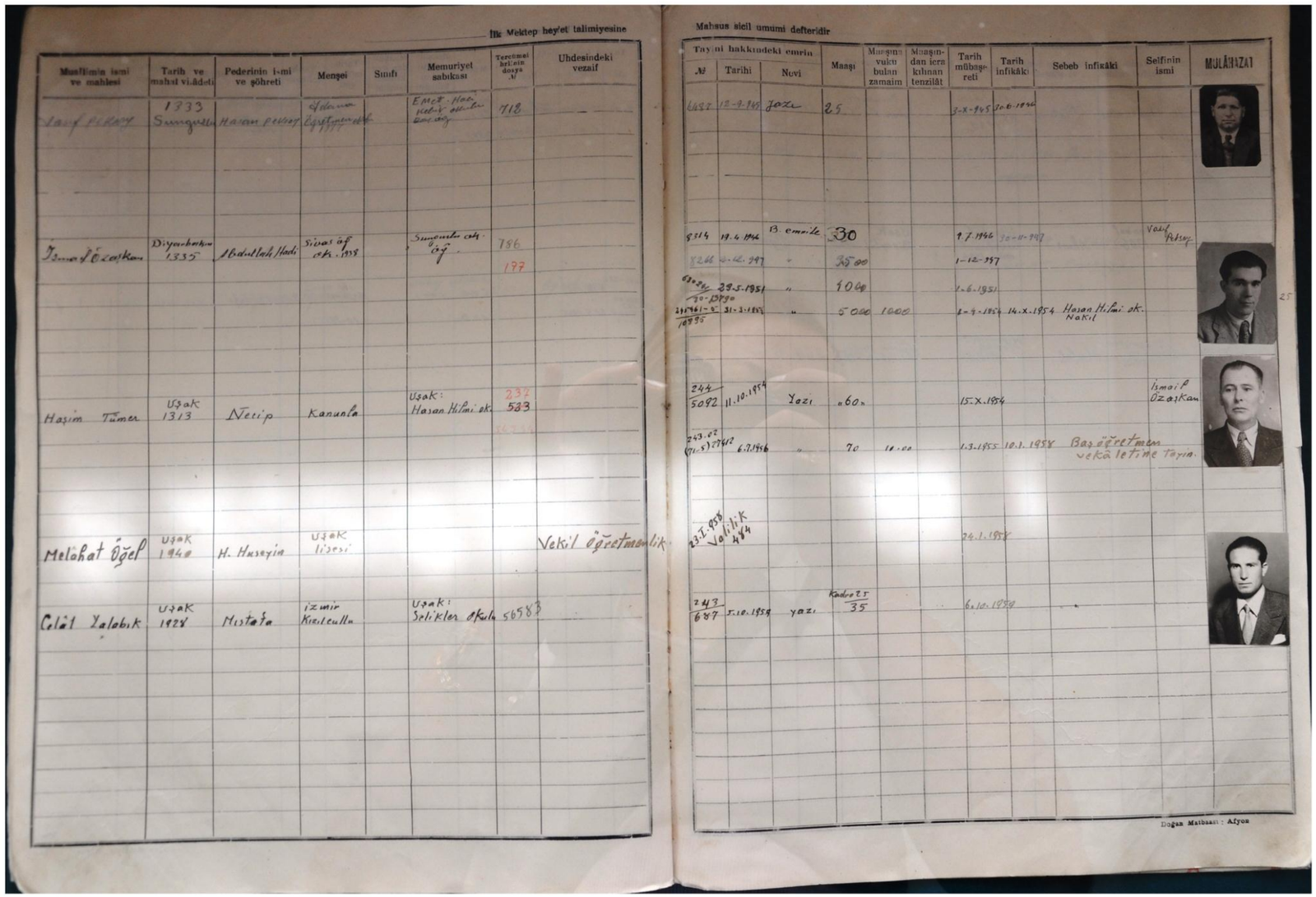

İlk Mektep heyʻet talimiyesine

Muallimin ismi ve mahlesi	Tarih ve mahal vilâdeti	Pederinin ismi ve şöhreti	Menşei	Sınıfı	Memuriyet sabıkası	Tercümei hal nin dosya N°	Uhdesindeki vezaif
Vasıf Atsoy	1333 Sungurlu	Hasan Efendi	Uşak Öğretmen okulu 1933		Emet - Hacı Kebir ilkokulu Emekliye	718	
İsmail Özaşkan	Diyarbekir 1335	Abdullah Hadi	Sivas öğ. ok. 1958		Sungurlu ort. öğ.	786 177	
Haşim Tümer	Uşak 1313	Nesip	Kanunla		Uşak: Hasan Hilmi ok.	232 583	
Melahat Öğel	Uşak 1940	H. Huseyin	Uşak lisesi			Vekil öğretmenlik	
Celâl Yalabık	Uşak 1924	Mustafa	İzmir Kızılcullu		Uşak: Selikler okulu	56583	

Mahsus sicil umumi defteridir

Tayini hakkındaki emrin N°	Tarihi	Nevi	Maaşı	Muaşımı vukubulan zamaim	Maaşından icra kılınan tenzilât	Tarih mübaşereti	Tarih infikâkı	Sebeb infikâkı	Selfinin ismi	MULÂHAZAT
6827	12-9-946	Jazı	25			3-X-945	30-6-1946			
8314	17.4.1946	B. emrile	30			9.7.1946	30-11-947		Vasıf Atsoy	
8246	2.12.947	"	35 00			1-12-947				
6[illegible] 30-DTgo	29-5-1951	"	1064			1-6-1951				
2[illegible] 10995	31-3-1954	"	5 000	1000		1-4-1954	14.X.1954	Hasan Hilmi ok. Nakil		
244 5092	11.10.1954	Yazı	«60»			15.X.1954			İsmail Özaşkan	
243.83 (71.5) 27412	6.7.1956	"	70	10.00		1.3.1955	10.1.1958	Başöğretmen vekâletine Tayin.		
23.I.958 Valilik 484						24.1.1958				
243 687	7.10.1958	yazı	Kadro 35			6.10.1958				

Doğan Matbaası : Afyon

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 20 - Sağlık Koleji (Kaynak:Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Proje Arşivi)

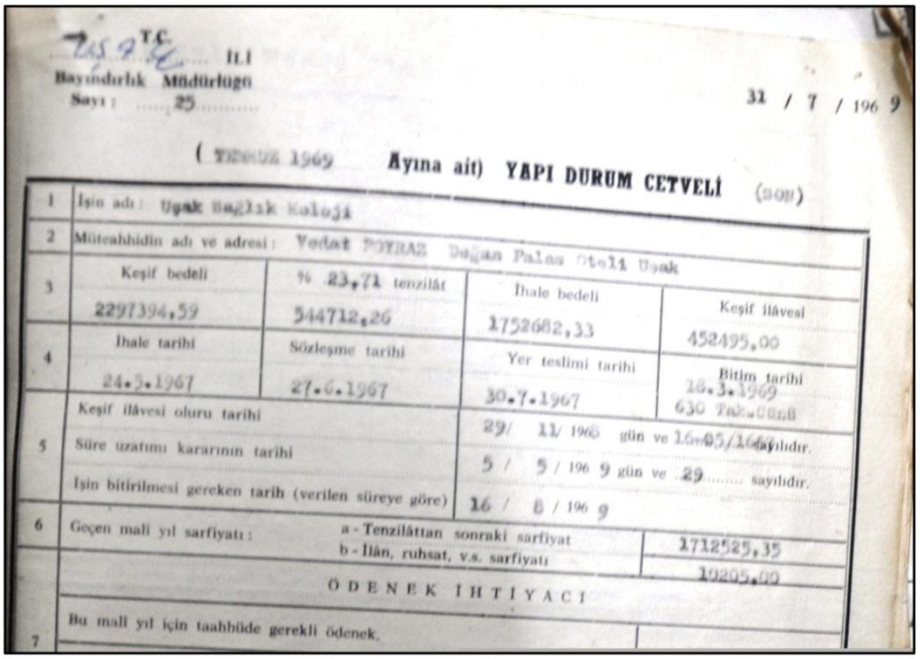

T.C.
İL İ
Bayındırlık Müdürlüğü
Sayı : 25

31 / 7 / 1969

(TEMMUZ 1969 Ayına ait) YAPI DURUM CETVELİ (DOB)

1	İşin adı: Uşak Sağlık Koleji			
2	Müteahhidin adı ve adresi: Vedat BOYRAZ Doğan Palas Otell Uşak			
3	Keşif bedeli 2297394,59	% 23,71 tenzilât 544712,26	İhale bedeli 1752682,33	Keşif ilâvesi 452495,00
4	İhale tarihi 24.5.1967	Sözleşme tarihi 27.6.1967	Yer teslimi tarihi 30.7.1967	Bitim tarihi 16.3.1969 630 Tak.Günü
5	Keşif ilâvesi oluru tarihi		29/ 11/ 1968 gün ve 16-05/1668 sayılıdır.	
	Süre uzatımı kararının tarihi		5 / 5 / 1969 gün ve 29 sayılıdır.	
	İşin bitirilmesi gereken tarih (verilen süreye göre)		16 / 8 / 1969	
6	Geçen mali yıl sarfiyatı:	a - Tenzilâttan sonraki sarfiyat		1712525,35
		b - İlân, ruhsat, v.s. sarfiyatı		19205,00
	ÖDENEK İHTİYACI			
7	Bu mali yıl için taahhüde gerekli ödenek.			

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 21 - Sağlık Koleji (Kaynak:Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Proje Arşivi)

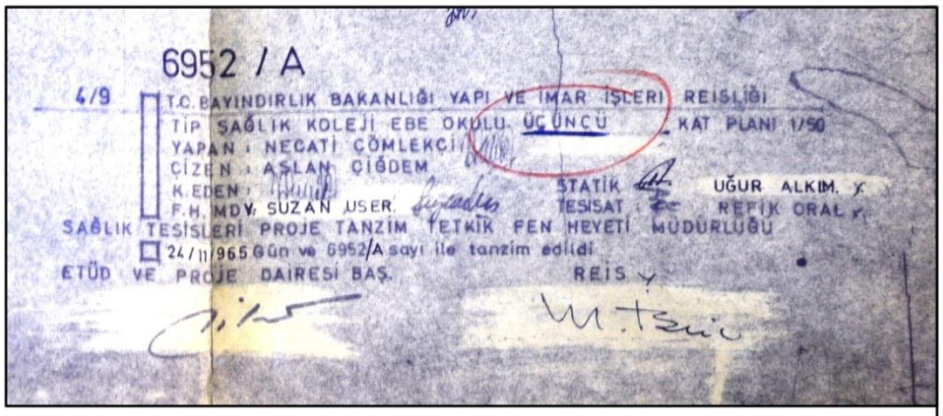

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 22 - Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası - Pancar Analiz Labr.(Kaynak:Uşak Belediyesi Proje Arşivi)

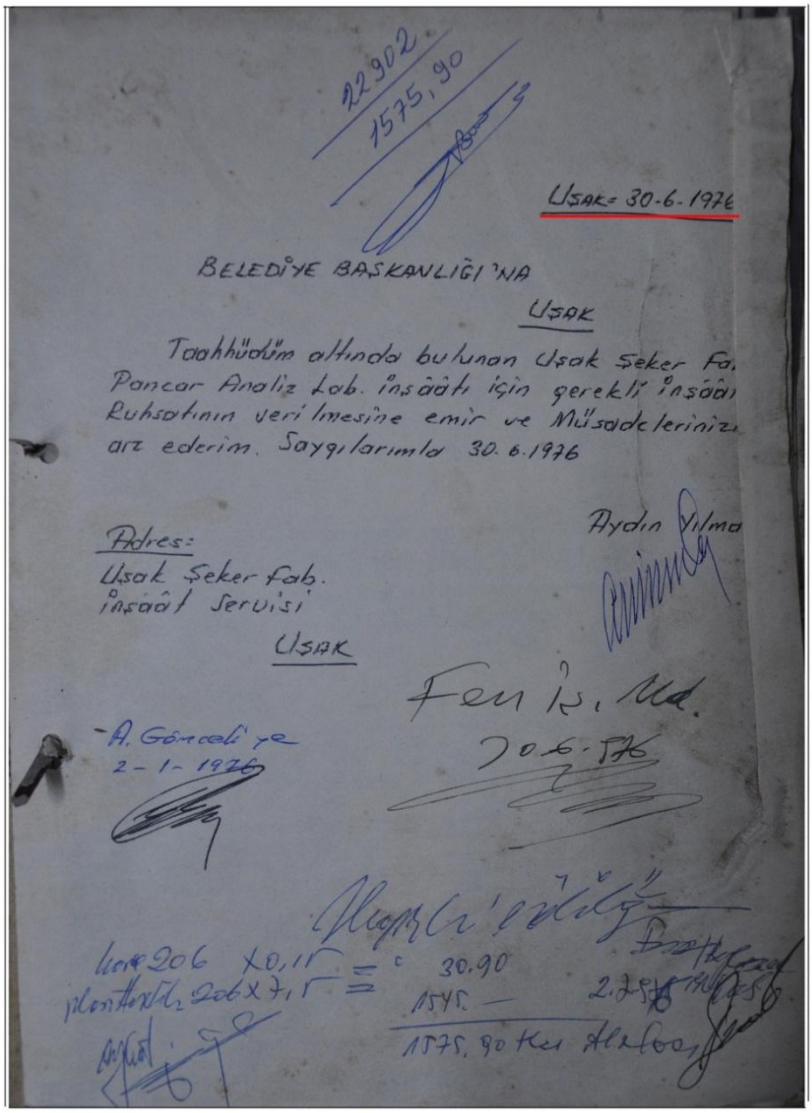

22902
1575,90

UŞAK= 30-6-1976

BELEDİYE BAŞKANLIĞI'NA

UŞAK

Taahhüdüm altında bulunan Uşak Şeker Fa. Pancar Analiz Lab. inşâatı için gerekli inşâat Ruhsatının verilmesine emir ve Müsaadelerinizi arz ederim. Saygılarımla 30.6.1976

Aydın Yılmaz

Adres:
Uşak Şeker fab.
inşâat servisi
UŞAK

Fen İş. Md.
30.6.976

A. Görevliye
2-1-1976

Mimar 206 X0,15 = 30,90
Mühendis 206 X7,5 = 1545.—
1575,90 Kr Alındı

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 23 - Nuri Şeker Uşak Şeker Fabrikası Camii.(Kaynak:Uşak Belediyesi Proje Arşivi)

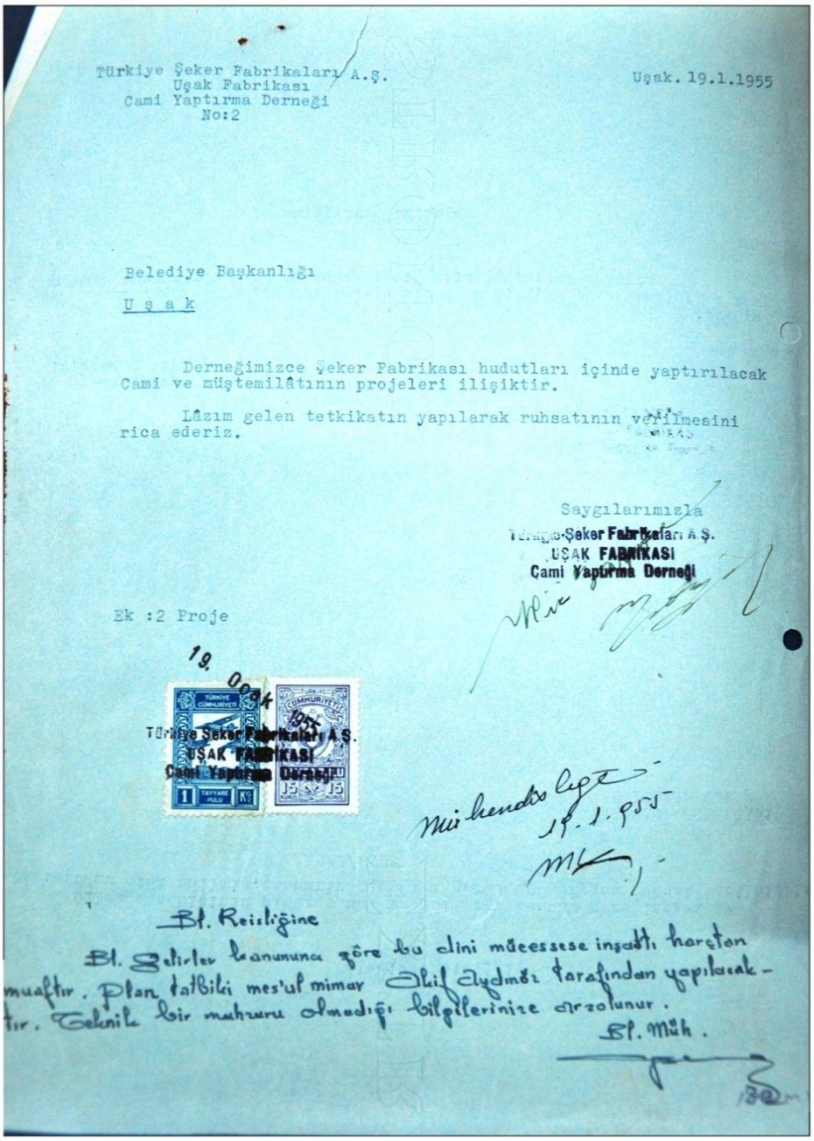

Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.
Uşak Fabrikası
Cami Yaptırma Derneği
No:2

Uşak. 19.1.1955

Belediye Başkanlığı

U ş a k

Derneğimizce Şeker Fabrikası hudutları içinde yaptırılacak Cami ve müştemilâtının projeleri ilişiktir.

Lâzım gelen tetkikatın yapılarak ruhsatının verilmesini rica ederiz.

Saygılarımızla
Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.
UŞAK FABRİKASI
Cami Yaptırma Derneği

Ek :2 Proje

19. OCA 1955
Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.
UŞAK FABRİKASI
Cami Yaptırma Derneği

Bl. Reisliğine

Bl. Şehirler kanununa göre bu cinsi müessese inşaatı harçtan muaftır. Plan tatbiki mes'ul mimar Halil Aydın tarafından yapılacaktır. Teknik bir mahzuru olmadığı bilgilerinize arzolunur.

Bl. Müh.

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 24 - 50 Yataklı Uşak Devlet Hastanesi (Kaynak:Uşak Belediyesi Proje Arşivi)

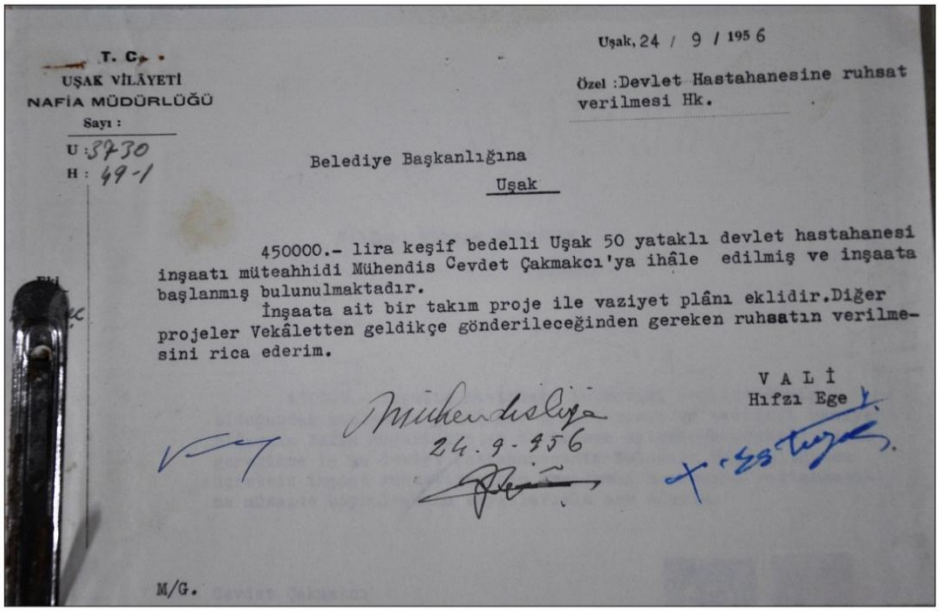

T. C.
UŞAK VİLÂYETİ
NAFİA MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı :
U : 5730
H : 49-1

Uşak, 24 / 9 / 1956

Özel :Devlet Hastahanesine ruhsat verilmesi Hk.

Belediye Başkanlığına
Uşak

450000.- lira keşif bedelli Uşak 50 yataklı devlet hastahanesi inşaatı müteahhidi Mühendis Cevdet Çakmakcı'ya ihâle edilmiş ve inşaata başlanmış bulunulmaktadır.

İnşaata ait bir takım proje ile vaziyet plânı eklidir.Diğer projeler Vekâletten geldikçe gönderileceğinden gereken ruhsatın verilmesini rica ederim.

V A L İ
Hıfzı Ege

Mühendisliğe
24.9.956

M/G.

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 25 - 50 Yataklı Uşak Devlet Hastanesi (Kaynak:Uşak Belediyesi Proje Arşivi)

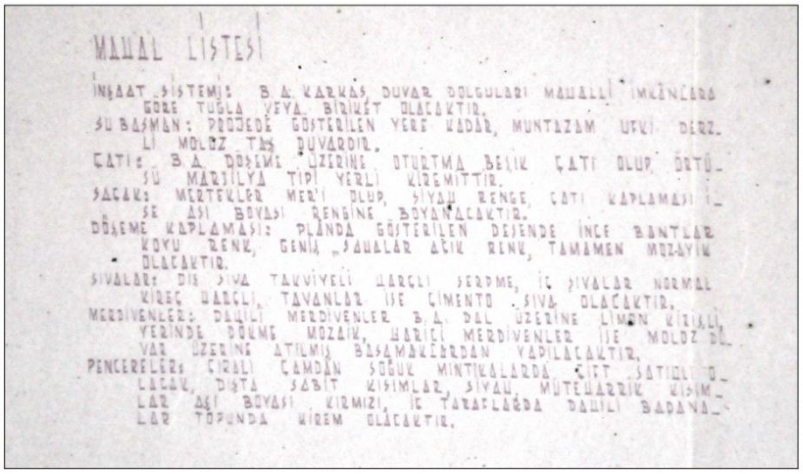

MAHAL LİSTESİ

İNŞAAT SİSTEMİ: B.A. KARKAS DUVAR DOLGULARI MAHALLİ İMKÂNLARA GÖRE TUĞLA VEYA BİRİKİT OLACAKTIR.
SU BASMAN: PROJEDE GÖSTERİLEN YERE KADAR, MUNTAZAM UFKİ DERZ. Lİ MOLOZ TAŞ DUVARDIR.
ÇATI: B.A. DÖŞEME ÜZERİNE OTURTMA BEŞİK ÇATI OLUP ÖRTÜ. SU MARSİLYA TİPİ YERLİ KİREMİTTİR.
SAÇAK: MERTEKLER MERİ OLUP, SİYAH RENGE ÇATI KAPLAMASI İ. ŞE AŞI BOYASI RENGİNE BOYANACAKTIR.
DÖŞEME KAPLAMASI: PLÂNDA GÖSTERİLEN DESENDE İNCE BANTLAR KOYU RENK, GENİŞ ŞAHALAR AÇIK RENK, TAMAMEN MOZAYİK OLACAKTIR.
SIVALAR: DIŞ SIVA TAKVİYELİ HARÇLI SERPME, İÇ SIVALAR NORMAL KİREÇ HARÇLI, TAVANLAR İSE ÇİMENTO SIVA OLACAKTIR.
MERDİVENLER: DAHİLİ MERDİVENLER B.A. DAL ÜZERİNE LİMON KİREÇLİ YERİNDE DÖKME MOZAİK, HARİCİ MERDİVENLER İSE MOLOZ DA. VAŞ ÜZERİNE ATILMIŞ BASAMAKLARDAN YAPILACAKTIR.
PENCERELER: ÇİFTLİ CAMDAN SOĞUK MINTIKALARDA ÇİFT SATIHLI O. LACAK, DIŞTA SABİT KISIMLAR, SİYAH, MÜTEHARRİK KISIM. LAR AŞI BOYASI KIRMIZI, İÇ TARAFLARDA DAHİLİ BADANA. LAR TOPUNDA KİREM OLACAKTIR.

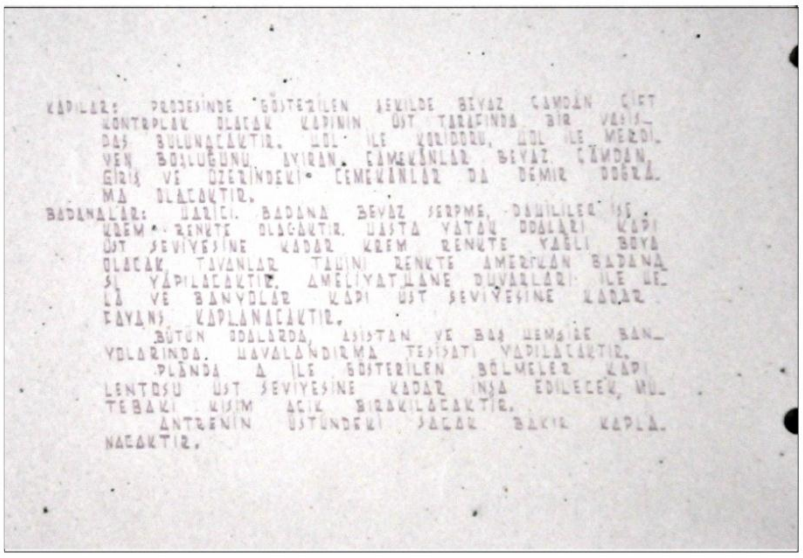

KAPILAR: PROJESİNDE GÖSTERİLEN ŞEKİLDE BEYAZ ÇAMDAN ÇİFT KONTRPLAK OLACAK KAPININ ÜST TARAFINDA BİR HAVA. DAŞ BULUNACAKTIR. HOL İLE KORİDORU, HOL İLE MERDİ. VEN BOŞLUĞUNU AYIRAN, DEMİRLİKLER BEYAZ ÇAMDAN, GİRİŞ VE ÜZERİNDEKİ CEMEKANLAR DA DEMİR DOĞRAMA OLACAKTIR.
BADANALAR: HARİCİ BADANA BEYAZ SERPME, DAHİLİLER İSE KREM RENKTE OLACAKTIR. DAŞTA YATAK DOLAPLARI KAPI ÜST SEVİYESİNE KADAR KREM RENKTE YAĞLI BOYA OLACAK, TAVANLAR TAŞINI RENKTE AMERİKAN BADANA Sİ YAPILACAKTIR. AMELİYAT HANE DUVARLARI İLE HOL VE BANYOLAR KAPI ÜST SEVİYESİNE KADAR FAYANS KAPLANACAKTIR.
BÜTÜN KATLARDA, ASİSTAN VE BAŞ HEMŞİRE BANDOLARINDA HAVALANDIRMA TESİSATI YAPILACAKTIR.
PLÂNDA A İLE GÖSTERİLEN BÖLMELER KAPI LENTOSU ÜST SEVİYESİNE KADAR İNŞA EDİLECEK, MÜTEBAKİ KISIM AÇIK BIRAKILACAKTIR.
ANTRENİN ÜSTÜNDEKİ SAÇAK BAKIR KAPLANACAKTIR.

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 26 - Uşak Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü (Kaynak:Uşak Yetiştirme Yurdu)

T.C
UŞAK VALİLİĞİ
UŞAK YETİŞTİRME YURDU

Kuruluşumuz 1 Ocak 1964 tarihinde bir Müdür (İsmail SUNAL) ve iki öğretmenle (Yusuf GÜLMEZ, Ahmet ÖZTÜRK) günümüzde Öğretmenevi binasının bulunduğu alanda bulunan taş binada faaliyete geçmiştir.

İlk Çocuk Öğretmen Ahmet ÖZTÜRK tarafından İzmir ve Manisa Yetiştirme Yurtlarından getirilmiştir.

Uşak Yetiştirme Yurdu 1 Eylül 1972 tarihinde temeli atılan yeni hizmet binasına 1973 yılında taşınmıştır.

19.Mayıs 1973 tarihinde bodrum katında kurulan Matbaa ve TrikotajAtölyesi açılmıştır.

Uşak Yetiştirme Yurdu Bahçesinde Hayırsever Cemile -Mustafa ÖZAYDIN tarafından yaptırılan ve içinde Terzi,Demir ,Matbaa ve Mobilya atölyelerinin bulunduğu atölyeler binası 1987 yılında hizmet vermeye başlamış ,SHÇEK Genel Müdürlüğünün yeni hizmet yaklaşımı dolayısıyla atölyeler 1996 tarihinde kapatılmıştır.

Yeni hizmet binasında 120 kapasiteyle hizmete başlayan kuruluşumuz halen 60 kapasite ile hizmetini sürdürmektedir.

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 27 - Şeker Evleri Yapı Kooperatifi (Kaynak:Uşak Belediyesi Proje Arşivi)

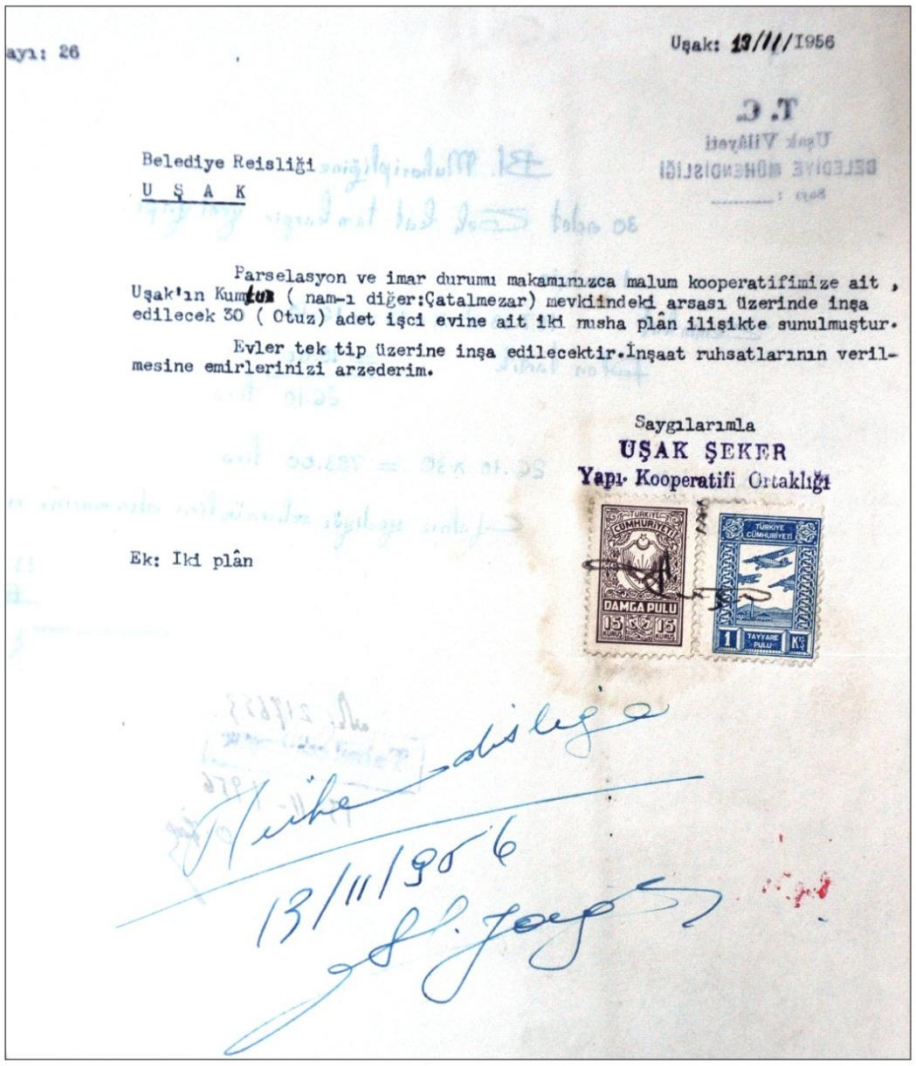

Sayı: 26

Uşak: 13/II/1956

T. C.
Uşak Vilâyeti
BELEDİYE MÜHENDİSLİĞİ

Belediye Reisliği
U Ş A K

Parselasyon ve imar durumu makamınızca malum kooperatifimize ait , Uşak'ın Kumtur (nam-ı diğer:Çatalmezar) mevkiindeki arsası üzerinde inşa edilecek 30 (Otuz) adet işçi evine ait iki musha plân ilişikte sunulmuştur.

Evler tek tip üzerine inşa edilecektir.İnşaat ruhsatlarının verilmesine emirlerinizi arzederim.

Saygılarımla
UŞAK ŞEKER
Yapı Kooperatifi Ortaklığı

Ek: Iki plân

13/II/956

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 28 - Sigorta Evleri (Kaynak:Uşak Belediyesi Arşivi)

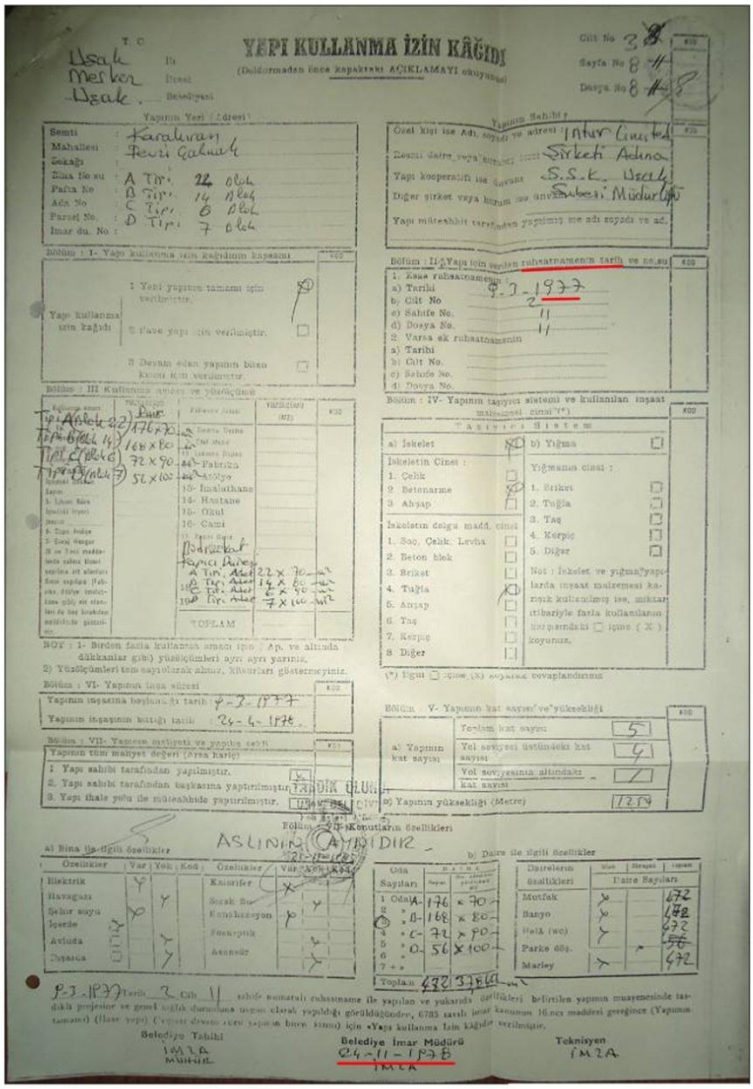

T. C.
Uşak İli
Merkez İlçesi
Uşak Belediyesi

YAPI KULLANMA İZİN KÂĞIDI

(Doldurmadan önce kopyanın AÇIKLAMAYI okuyunuz)

Cilt No 3
Sayfa No 8
Dosya No 8

Yapının Yeri (Adresi)

Semti : Karahıravat
Mahallesi : Fevzi Çakmak
Caddesi :
Bina No su :
Pafta No :
Ada No :
Parsel No :
İmar du. No :

A Tipi 22 Blok
B Tipi 14 Blok
C Tipi 8 Blok
D Tipi 7 Blok

Yapının Sahibi

Özel kişi ise Adı, soyadı ve adresi : Tahir Cinisli
Resmi daire veya kurum ile şirket : Şirketi Adına
Yapı kooperatifi ise Adresi : S.S.K. Uşak
Diğer şirket veya kurum ise unvanı : Şubesi Müdürlüğü
Yapı müteahhit tarafından yaptırılmış ise adı soyadı ve ad.

Bölüm : I- Yapı kullanma izin kağıdının kapsamı

Yapı kullanma izin kağıdı
1 Yeni yapının tamamı için verilmiştir.
2 Parsel yapı için verilmiştir.
3 Devam eden yapının bitan kısmı için verilmiştir.

Bölüm : II- Yapı için verilen ruhsatnamenin tarih ve no.su

1. Esas ruhsatnamenin
a) Tarihi 9-3-1977
b) Cilt No 2
c) Sahife No. 11
d) Dosya No. 11
2. Varsa ek ruhsatnamenin
a) Tarihi
b) Cilt No.
c) Sahife No.
d) Dosya No.

Bölüm : III- Kullanılma amacı ve yüzölçümü

Yapının cinsi	Parsel numarası	Yüzölçümü (M2)
1- Ahşak	Parsel	
2- Briket		
3- Betonarme		
4- Fabrika		
5- Depo		
6- Atölye		
7- Sinemalar		
8- Tiyatro		
9- Konferans salonu		
10- İmalathane		
11- Hastane		
12- Otel		
13- Cami		
14- Okul		
15- Diğer	Bodrumkat	
	Yapıcı Parsel	
	A Tip. Adet 22	22 x 70 =
	B Tip. Adet 14	14 x 80 =
	C Tip. Adet 8	8 x 90 =
	D Tip. Adet 7	7 x 100 =
	TOPLAM	

NOT : 1- Birden fazla kullanma amacı için (Ap. ve altında dükkanlar gibi) yüzölçümleri ayrı ayrı yazınız.
2) Yüzölçümleri tam sayılarak alınız. Küsurları göstermeyiniz.

Bölüm : IV- Yapının taşıyıcı sistemi ve kullanılan inşaat malzemesi cinsi (*)

Taşıyıcı Sistem

a) İskelet ☒ b) Yığma ☐

İskeletin Cinsi :
1. Çelik ☐
2. Betonarme ☒
3. Ahşap ☐

İskeletin dolgu maddi cinsi
1. Soğ. Çelik. Levha ☐
2. Beton blok ☐
3. Briket ☐
4. Tuğla ☒
5. Ahşap ☐
6. Taş ☐
7. Kerpiç ☐
8. Diğer ☐

Yığmanın cinsi :
1. Briket ☐
2. Tuğla ☐
3. Taş ☐
4. Kerpiç ☐
5. Diğer ☐

Not : İskelet ve yığma yapılarda inşaat malzemesi kârık kullanılmış ise, miktar itibariyle fazla kullanılanın karşısındaki ☐ içine (X) koyunuz.

(*) Sığır ☐ içine (X) koyarak cevaplandırınız.

Bölüm : V- Yapının kat sayısı ve yüksekliği

a) Yapının kat sayısı	Teviam kat sayısı	5
	Yol seviyesi üstündeki kat sayısı	4
	Yol seviyesinin altındaki kat sayısı	1
b) Yapının yüksekliği (Metre)		12,14

Bölüm : VI- Yapının inşa süresi

Yapının inşasına başlandığı tarih 9-3-1977
Yapının inşasının bittiği tarih 24-6-1978

Bölüm : VII- Yapının maliyeti ve yapım şekli

Yapının tüm maliyet değeri (Ayni hariç)
1. Yapı sahibi tarafından yaptırılmıştır. ☒
2. Yapı sahibi tarafından başkasına yaptırılmıştır. ☐
3. Yapı ihale yolu ile müteahhide yaptırılmıştır. ☐

YAPILDIK BİLGİ

Bölüm : VIII- Konutların özellikleri

ASLININ AYNIDIR

a) Bina ile ilgili özellikler

Özellikler	Var	Yok	Kod	Özellikler	Var	Yok	Kod
Elektrik	X			Kalorifer	X		
Havagazı		X		Sıcak Su Kombisyon	X		
Şehir suyu	X						
İçerde	X			Soğutucu		X	
Avluda		X		Asansör		X	
Dışarıda	X						

b) Daire ile ilgili özellikler

Oda Sayıları	Daire Alanı (m²) Net	Daire Alanı (m²) Brüt
1 Oda	A- 176 x 70 =	
2 "	B- 168 x 80 =	
3 "	C- 72 x 90 =	
4 "	D- 56 x 100 =	
5 "		
6 "		
7 + "		
Toplam	432	378

Dairelerin Özellikleri	Daire Sayıları		
	Oda	Hacim	Toplam
Mutfak	X		672
Banyo	X		672
Helâ (wc)	X		672
Parke döş.	X		56
Marley	X		672

9-3-1977 tarih, 2 Cilt, 11 sahife numaralı ruhsatname ile yapılan ve yukarıda özellikleri belirtilen yapının muayenesinde tasdikli projeler ve genel sağlık durumuna uygun olarak yapıldığı görüldüğünden, 6785 sayılı imar kanunun 16.ncı maddesi gereğince (Yapının tamamı) (İlave yapı) (Değişik direkli ruhsatın bitan kısmı) için «Yapı kullanma İzin kâğıdı» verilmiştir.

Belediye Tahsildarı
İMZA
Mühür

Belediye İmar Müdürü
24-11-1978
İMZA

Teknisyen
İMZA

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 29 - Sigorta Evleri - A Tipi Daireler (Kaynak:Uşak Belediyesi Arşivi)

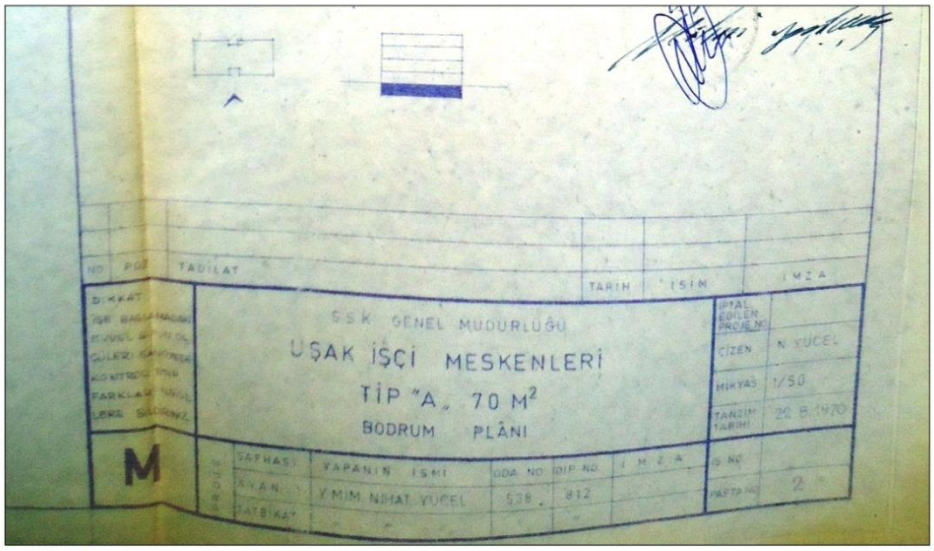

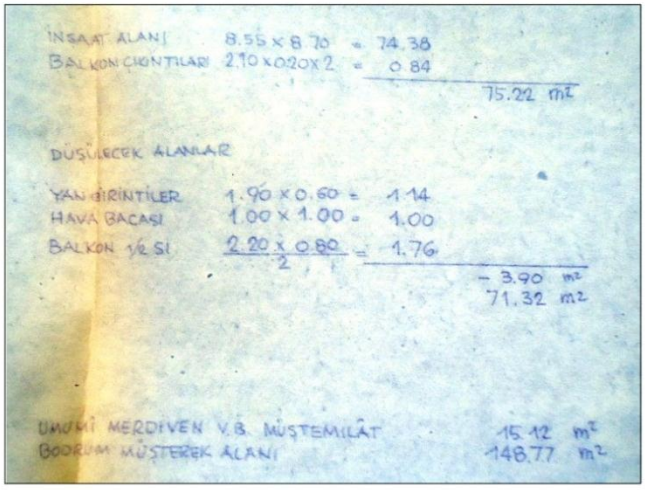

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 30 - Sigorta Evleri - C Tipi Daireler (Kaynak:Uşak Belediyesi Arşivi)

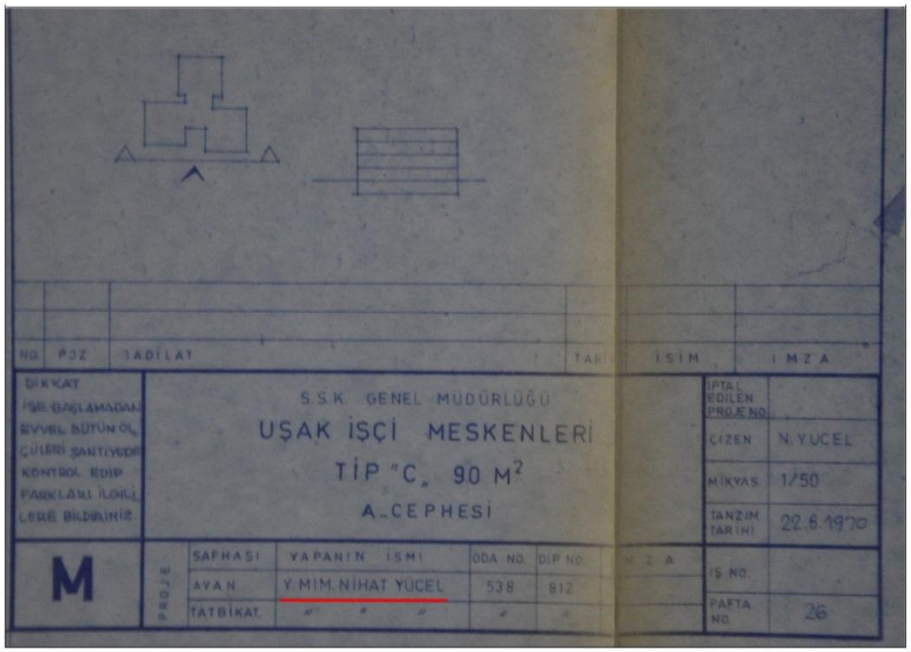

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT ARŞİV BELGELERİ

Belge No: 31 - Sigorta Evleri - D Tipi Daireler (Kaynak:Uşak Belediyesi Arşivi)

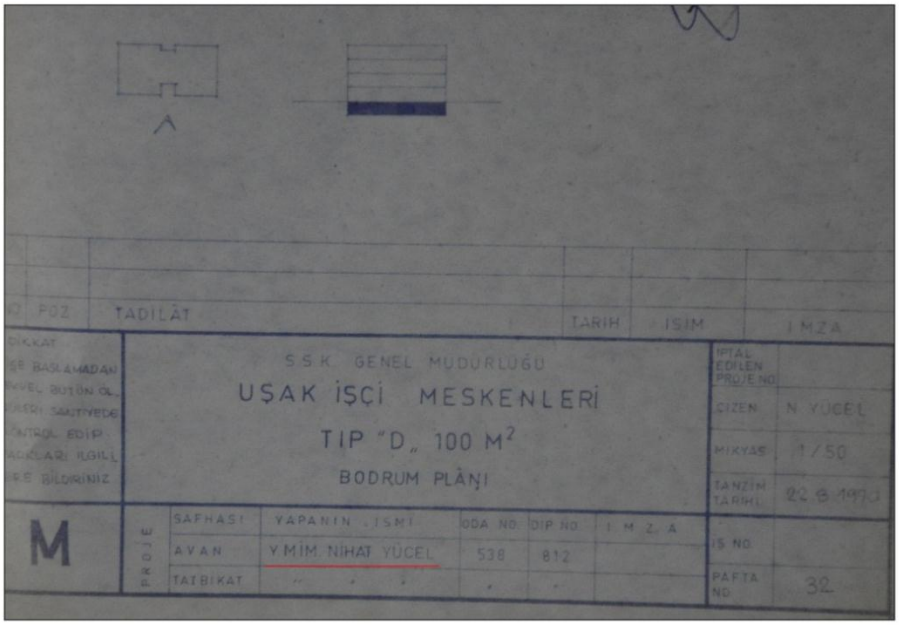

EK-3 Araştırma Kapsamında İncelenen Yapıların Tescil Fişleri ve Tescil Fişi Ekleri

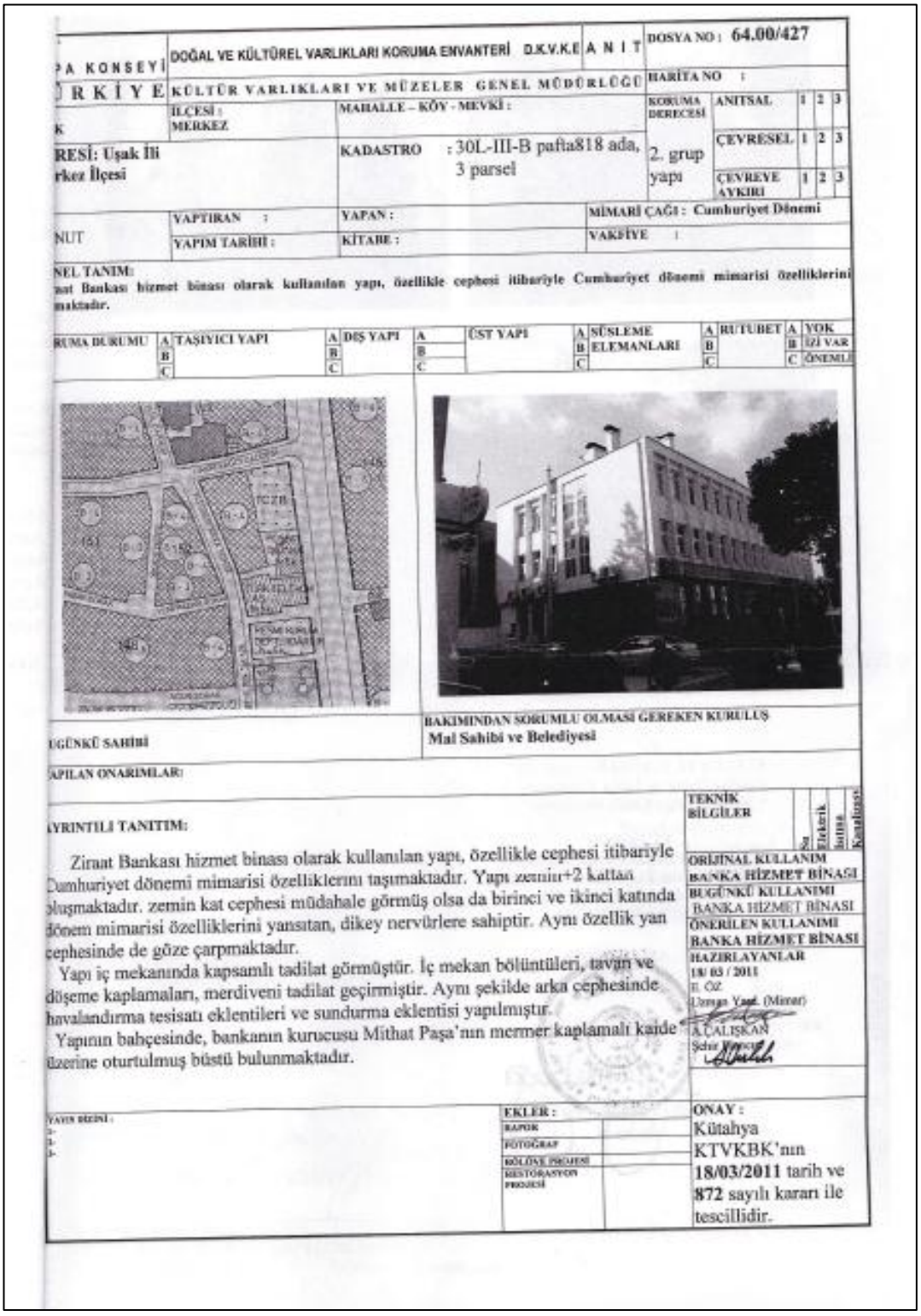

PA KONSEYİ — DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E — A N I T — DOSYA NO : 64.00/427

RKİYE — KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — HARİTA NO :

K — İLÇESİ : MERKEZ — MAHALLE – KÖY - MEVKİ :

RESİ: Uşak İli
rkez İlçesi

KADASTRO : 30L-III-B pafta818 ada, 3 parsel

KORUMA DERECESİ: 2. grup yapı — ANITSAL 1 2 3 — ÇEVRESEL 1 2 3 — ÇEVREYE AYKIRI 1 2 3

NUT — YAPTIRAN : — YAPAN : — MİMARİ ÇAĞI : Cumhuriyet Dönemi

YAPIM TARİHİ : — KİTABE : — VAKFİYE :

NEL TANIM:
nat Bankası hizmet binası olarak kullanılan yapı, özellikle cephesi itibariyle Cumhuriyet dönemi mimarisi özelliklerini maktadır.

RUMA DURUMU		TAŞIYICI YAPI		DIŞ YAPI		ÜST YAPI		SÜSLEME ELEMANLARI		RUTUBET		YOK / İZİ VAR / ÖNEMLİ
	A		A		A		A		A		A	
	B		B		B		B		B		B	
	C		C		C		C		C		C	

UGÜNKÜ SAHİBİ

BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ
Mal Sahibi ve Belediyesi

APILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANITIM:

Ziraat Bankası hizmet binası olarak kullanılan yapı, özellikle cephesi itibariyle Cumhuriyet dönemi mimarisi özelliklerini taşımaktadır. Yapı zemin+2 kattan oluşmaktadır. zemin kat cephesi müdahale görmüş olsa da birinci ve ikinci katında dönem mimarisi özelliklerini yansıtan, dikey nervürlere sahiptir. Aynı özellik yan cephesinde de göze çarpmaktadır.

Yapı iç mekanında kapsamlı tadilat görmüştür. İç mekan bölüntüleri, tavan ve döşeme kaplamaları, merdiveni tadilat geçirmiştir. Aynı şekilde arka cephesinde havalandırma tesisatı eklentileri ve sundurma eklentisi yapılmıştır.

Yapının bahçesinde, bankanın kurucusu Mithat Paşa'nın mermer kaplamalı kaide üzerine oturtulmuş büstü bulunmaktadır.

TEKNİK BİLGİLER — Zarar / Etkiler / Sınıflama / Kataloğu

ORİJİNAL KULLANIM: BANKA HİZMET BİNASI
BUGÜNKÜ KULLANIMI: BANKA HİZMET BİNASI
ÖNERİLEN KULLANIMI: BANKA HİZMET BİNASI

HAZIRLAYANLAR
18/ 03 / 2011
F. ÖZ
Uzman Yard. (Mimar)
A.ÇALIŞKAN
Şefi

YAYIN BEDELİ :
1-
2-
3-

EKLER :
RAPOR
FOTOĞRAF
RÖLÖVE PROJESİ
RESTORASYON PROJESİ

ONAY :
Kütahya KTVKBK'nın **18/03/2011** tarih ve **872** sayılı kararı ile tescillidir.

NUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E | A N I T | ENVANTER NO : 64.00/373 Sıra no:

T Ü R K İ Y E | KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | HARİTA NO :

İLİ: UŞAK | İLÇESİ : MERKEZ | MAHALLE – KÖY - MEVKİ : Fevziçakmak Mahallesi

KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 | ÇEVRESEL 1 2 3 | ÇEVREYE AYKIRI 1 2 3

ADRESİ: Fevziçakmak Mahallesi

KADASTRO : 34.30.Ş 34.30 pafta, 241 ada, 7 parsel

1. grup yapı

ADI: ŞEKER CAMİİ | YAPTIRAN : | YAPIM TARİHİ : 1958 | YAPAN : | KİTABE : | MİMARİ ÇAĞI : | VAKFİYE :

Uşak Şeker Camii, Uşak Şeker Fabrikası kompleks Alanı içerisinde, fabrika alanından ayrılan 241 ada, 7 parsel üzerinde yer almaktadır. Düz bir arazi üzerinde, geniş bir bahçe içinde konumlanmıştır. 1958 yılında betonarme olarak inşa edilen camii, dış cephesinde kesme taş ,ile kaplanmıştır. Kare planlı, tek büyük kubbe ve mahfil bölümünü örten üç adet kubbeli mekanın birleşiminden oluşan harim bölümü ile bunun kuzeyinde yer alan 5 gözlü ve üzeri kubbe ile örtülü, 6 adet sütuna oturan yuvarlak kemerli son cemaat yeri mekanı bulunmaktadır.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET	
	A	A	A	A	A	A YOK
	B	B	B	B	B	B İZİ VAR
	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

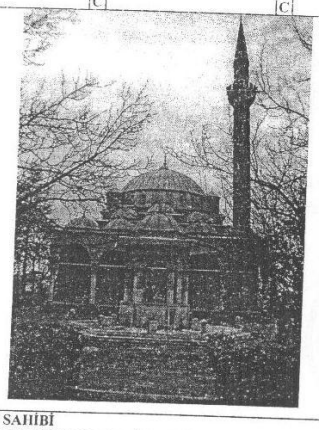

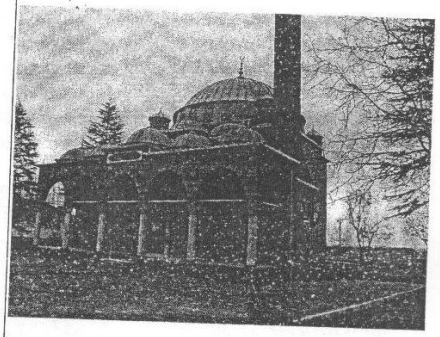

BUGÜNKÜ SAHİBİ: TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI A.Ş.

BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ: TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI A.Ş.

YAPILAN ONARIMLAR :

AYR[illegible]ILI TANITIM :

Kuzeybatı köşesinde kare kaideli, kesme taş malzeme ile inşa edilmiş, tek şerefeli minaresi bulunmaktadır.Caminin ön avlusunun ortasında mermer malzemeden yapılmış altıgen formunda şadırvan bulunmaktadır. Kubbeler ve şadırvanın üzeri kurşun kaplıdır.

Caminin içinde ve dış cephede pencere alınlıkları üzerinde çini panolar yer almaktadır. Bu çiniler Kütahya imalatı olup, cami için özel olarak üretilmiştir.

Bu haliyle yapı, Klasik Osmanlı Dönemi cami anlayışıyla inşa edilmiş bir yapıdır. Klasik dönem Osmanlı cami mimarisine öykünen başarılı bir örnek olması ve 1926 yılında yapılmış olan Şeker Fabrikası kompleksine farklı dönemde eklenmiş, kompleksin dönemlemesini ve kullanımlarını ifade eden bir yapı olması nedeniyle önem taşımaktadır ve korunmalıdır.

TEKNİK BİLGİLER: Su | Elektrik | Isıtma | Kanalizasyon

ORİJİNAL KULLANIM: CAMİİ

BUGÜNKÜ KULLANIMI: CAMİİ

ÖNERİLEN KULLANIMI: CAMİİ

HAZIRLAYANLAR
09/02/ 2010
M.Ali KARAKAYA
Harita Mühendisi
E. ÖZ
Uzman Yard.(Mimar)
S. ÇETİNEL
Uzman Yard.(Sanat Tarihçi)

VN DİZİNİ :

EKLER :
RAPOR
FOTOĞRAF
RÖLÖVE PROJESİ
RESTORASYON PROJESİ

ONAY :
Kütahya KTVKBK'nın **02/04/2010**tarih ve **390** sayılı kararı ile tescillidir.

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E	A N I T	ENVANTER NO : 64.00/373 Sıra no:
T Ü R K İ Y E	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		HARİTA NO :

İL: UŞAK	İLÇESİ : MERKEZ	MAHALLE – KÖY - MEVKİ : Fevziçakmak Mahallesi	KORUMA DERECESİ	ANITSAL	1	2	3
				yapı	ÇEVREYE AYKIRI	1	2	3

ADI	YAPTIRAN :	YAPAN :	MİMARİ ÇAĞI : Erken Cumhuriyet Dönemi
TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI A.Ş	YAPIM TARİHİ : 1926	KİTABE :	VAKFİYE :

GENEL TANIM: Ülkemizde özel sermaye ile kurulan ilk şeker fabrikasıdır. Bu fabrika 'İlkler Şehri' olarak bilinen Uşak'ın ve Uşak halkının Kurtuluş Savaşı sonrası dayanışmasının bir sembolü olması açısından son derece önemlidir.

Nuri (ŞEKER) Bey'in özverili çalışmaları sayesinde 17 Aralık 1926 tarihinde açılan, Türkiye'nin özel sermaye ile kurulan ilk şeker fabrikasıdır. Uzun ve yorucu bir kuruluş aşamasından sonra fabrikanın renkli bir açılış töreni yapılmış ve üretilen şekerlerden numune olarak Mustafa Kemal paşa'ya götürüldüğünde Paşa, Nuri Bey'e 'Her sahada madalyamız vardı. Sen ilk iktisat madalyasını bize kazandırdın Ben Yunan'ı denize döktüm, sen iktisadi harp ilan ediyorsun. Bu şeref hangi aileye nasip olur?' diyerek Nuri Bey'i olağanüstü çalışmalarından dolayı övmüştür. Uşak Şeker Fabrikası kurulmasından itibaren Milli Mücadele'den sonra fakir düşen Uşak halkının geçim kaynaklarından biri haline gelmiştir.

KORUMA DURUMU	A	TAŞIYICI YAPI	A	DIŞ YAPI	A	ÜST YAPI	A	SÜSLEME ELEMANLARI	A	RUTUBET	A	YOK
	B		B		B		B		B		B	İZİ VAR
	C		C		C		C		C		C	ÖNEMLİ

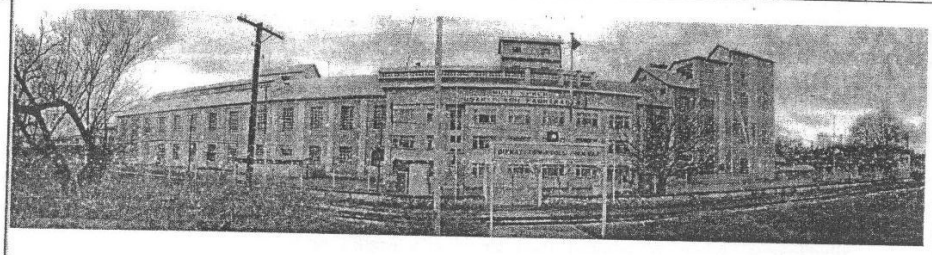

BUGÜNKÜ SAHİBİ	BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ
TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI A.Ş.	MAL SAHİBİ VE BELEDİYESİ

YAPILAN ONARIMLAR :

AYRINTILI TANITIM :

Fabrika binası türbin dairesi, kazan dairesi, kireç dairesi, ve işletme binasından oluşmaktadır. Fabrika binası içinde 1934 tarihli elektrik makinesi bulunmaktadır. Şeker fabrikası kompleksi içerisinde; 2katlı ofis binası, bitişiğinde sinema binası ve lokanta, sinema binasının yanında tek katlı betonarme satış mağazası, altı adet tek katlı lojman binası, 2katlı betonarme misafirhane ve önünde 3adet ladin ağacı, 3adet 2 katlı ve 6 adet tek katlı usta evleri olarak adlandırılan lojman binaları, 2 adet 2 katlı yarı kagir müdür yardımcıları lojmanları , tek katlı malzeme ambarı, Şekerspor misafirhanesi, malzeme ambarına bitişik iki adet şeker ambarı, 2 adet tek katlı fırın evi olarak adlandırılan lojman, tek katlı hamam, işçi misafirhanesi ve spor salonu olarak kullanılan tek katlı betonarme bina, tek katlı şeker ve ziraat zehir ambarı, önünde su havuzları bulunan ispirto fabrika binası, tek katlı marangozhane, 2 katlı küspe havuzu binası ve yanında 2 katlı Sakarat Fabrikası binası, tek katlı betonarme sendika binası, tek katlı revir binası, lojman binaları önünde 4 adet, ofis binasına giden ana yolda ise toplam 41 adet çınar ağacı bulunmaktadır.

TEKNİK BİLGİLER	Su	Elektrik	Isıtma	Kanalizasyon

ORİJİNAL KULLANIM	FABRİKA
BUGÜNKÜ KULLANIMI	FABRİKA
ÖNERİLEN KULLANIMI	FABRİKA
HAZIRLAYANLAR	09/02/ 2010 M.Ali KARAKAYA Harita Mühendisi E. ÖZ Uzman Yard.(Mimar) S. ÇETİNEL Uzman Yard.(Sanat Tarihçi)

YAYIN DİZİNİ :
1-
2-
3-

EKLER :	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	

ONAY :
Kütahya KTVKBK'nın 02/04/2010tarih ve 389 sayılı kararı ile tescillidir.

GENEL TANIM

Fabrika binası türbin dairesi, kazan dairesi, kireç dairesi, ve işletme binasından oluşmaktadır. Fabrika binası içinde 1934 tarihli elektrik makinesi bulunmaktadır. Şeker fabrikası kompleksi içerisinde; 2katlı ofis binası, bitişiğinde sinema binası ve lokanta, sinema binasının yanında tek katlı betonarme satış mağazası, altı adet tek katlı lojman binası, 2katlı betonarme misafirhane ve önünde 3adet ladin ağacı, 3adet 2 katlı ve 6 adet tek katlı usta evleri olarak adlandırılan lojman binaları, 2 adet 2 katlı yarı kagir müdür yardımcıları lojmanları , tek katlı malzeme ambarı, Şekerspor misafirhanesi, malzeme ambarına bitişik iki adet şeker ambarı, 2 adet tek katlı fırın evi olarak adlandırılan lojman, tek katlı hamam, işçi misafirhanesi ve spor salonu olarak kullanılan tek katlı betonarme bina, tek katlı şeker ve ziraat zehir ambarı, önünde su havuzları bulunan ispirto fabrika binası, tek katlı marangozhane, 2 katlı küspe havuzu binası ve yanında 2 katlı Sakarat Fabrikası binası, tek katlı betonarme sendika binası, tek katlı revir binası, lojman binaları önünde 4 adet, ofis binasına giden ana yolda ise toplam 41 adet çınar ağacı bulunmaktadır.

FABRİKA BİNASI:

Fabrika binası türbin dairesi, kazan dairesi, kireç dairesi, ve işletme binasından oluşmaktadır. Fabrika binası içinde 1934 tarihli elektrik makinesi bulunmaktadır. Fabrika binası kagir ve çelik konstrüksiyon olarak inşa edilmiş olup yapı orijinalliğini korumaktadır. Çatısı ondüline kaplı beşik çatı formundadır. Zemin+1 kattan oluşan yapı açıklık oranları, kullanılan malzemesinin niteliği açısından değerlendirildiğinde, dönem özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Çatısında bant şeklinde aydınlatma pencereleri bulunmaktadır.

OFİS BİNASI:

Bodrum + zemin + bir kattan oluşan ofis binası idari birimler ve arşivi içermektedir. Betonarme sistemle inşa edilen yapının girişi cepheyi ortalayan üst katında balkonu bulunan geniş bir niş biçimindedir.

LOJMAN BİNALARI:

Zemin + 1 kattan oluşan 6 adet lojman binasının girişi üstü balkon olarak kullanılan sundurma altında bulunmaktadır. Eğimi Yaklaşık %45 olan çatının formu kırma çatı olup, marsilya tipi kiremitle kaplıdır. Pencere Kagir olarak inşa edilen lojman binalarının doğramaları ve kapıları orijinal ahşap olup, taş denizlikleri bulunmaktadır.

ÇINAR AĞAÇLARI:

4 tanesi lojman binalarının doğusundaki bahçede, 41 tanesi ofis binasına ulaşılan yolun her iki yanında ve orta refüjünde olmak üzere toplam 45 adet çınar ağacı bulunmaktadır. Ağaçlar, Şeker Fabrikası'nın kuruluşundan itibaren mevcut olmakla birlikte, gerek peyzaj bütünlüğü, gerekse kompleksin tamamlayıcı bir parçası olmaları açısından tescile değer nitelik taşımaktadır.

SİNEMA:

Sinema binası, ofis binasının güneyinde, ofis binasına bitişik olup, içersinde lokanta olarak kullanılan mekanı da barındırmaktadır. Kagir olarak inşa edilmiştir. Sinema salonu sahnesinde iki adet piyano bulunmaktadır. Sinema gösterim odasında Hollanda üretimi Philips marka film gösterim cihazları bulunmaktadır.

SATIŞ MAĞAZASI:
Sinema binasının batısında, tek katlı, kagir olarak inşa edilmiş yapının; Marsilya kiremit kaplı kırma çatısı bulunmaktadır. Kuzey cephesinde bant pencereler bulunan yapının girişi batı cephesindedir.

KAMPANA:
Şeker Fabrikası'nın yangın uyarı çanı olarak kullanılan kampana, günümüzde fabrikanın geçmişine gönderme yapan önemli bir anıt olarak ofis binasının bahçesinin kuzeybatısında, yol kenarına bulunmaktadır. Beyaz metal direk üzerinde bulunan kampana kırmızı renkte boyalıdır.

MİSAFİRHANE:
Betonarme olarak inşa edilmiş misafirhane binası, zemin +1 kattan oluşmaktadır. Misafirhane girişinde 3 adet ladin ağacı bulunmaktadır.1976 yılında inşa edilmiştir.

LOJMAN BİNALARI
Zemin +1 kattan oluşan 3 adet lojman binası kagir olarak inşa edilmiştir. Her katta on cephesinde 4'er adet, yan cephesinde 2 'şer adet olmak üzere orjinalliğini korumuş açıklıkları bulunmaktadır. Üst katta yan cephe açıklıkları Fransız balkonu olarak düzenlenmiştir.

LOJMAN (USTA EVLERİ)
Tek kattan oluşan, kagir olarak inşa edilmiş usta evleri 6 adettir. Her bir yapının etrafında bahçesi bulunmaktadır.

LOJMAN (MÜDÜR YARD. LOJMANI)
Zemin+1 kattan oluşan müdür yardımcısı lojmanları 2 adet olup, kagir olarak inşa edilmiştir. Orjinalliğini korumakta ve halen kullanılmaktadır.

MALZEME ANBARI
Tek kattan oluşan ve malzeme deposu olarak kullanılan anbar binasının iç mekanında orijinal ahşap makasları bulunmaktadır. T formunda bir yapıdır ve çatısı üzeri Marsilya kiremit kaplı beşik çatı şeklindedir.

ŞEKERSPOR MİSAFİRHANESİ
Malzeme anbarının karşısında bulunan misafirhane yapısı, tek katlı olup, kagir olarak inşa edilmiştir.

LOJMAN (FIRIN EVİ)
Tek kattan oluşan lojman binası ve ikiz bina formunda olup, üzeri Marsilya kiremit kaplı kırma çatı ile kaplıdır.

HAMAM(ETÜV)
Hamam yapısı, tek katlı, kagir olarak inşa edilmiş, içerisinde kalorifer tesisatı bulunan modern bir hama yapısıdır. Üzeri Marsilya kiremit kaplı kırma çatı ile örtülüdür.

İŞÇİ PAVYONU(SPOR SALONU)
Tek kattan oluşan spor salonu olarak kullanılan işçi pavyonu kagir olarak inşa edilmiş, üzeri Marsilya kiremit kaplı kırma çatı ile kaplıdır.

SEKER ANBARI, ZİRAAT ZEHİR ANBARI, BUZHANE-TENEKEHANE

Bahse konu taşınmazlar, fabrika kompleksinin bir parçası olarak önemli olup, kagır olarak inşa edilmiştir.

İSPİRTO FABRİKASI

2 si betonarme biri kagir olarak inşa edilmiş 3 binanın bitişik nizamda bir araya gelmesiyle oluşmuş fabrika binasının ilk bloğu zemin+2, ve zemin+1 kattan, ikinci bloğu zemin+1 kattan, üçüncü bloğu ise tek kattan oluşmaktadır. Arka kısmında beton dinlendirme havuzları bulunmaktadır.

ATÖLYELER

İspirto fabrikasının batı ucunda bulunan atölyeler, L formlu olup, kagir olarak inşa edilmiştir. Üzeri Marsilya kiremit kaplı beşik çatı ile örtülüdür. Alkol fabrikası olarak kullanılmış yapı, ihtiyacın ortadan kalkmasıyla atölyeye dönüştürülmüştür.

ŞEKER ANBARI

Tek kattan oluşan ve malzeme deposu olarak kullanılan anbar binasının iç mekanında orijinal ahşap makasları bulunmaktadır.

SAKARAT FABRİKASI

Zemin+1 kattan oluşan Sakarat Fabrikası, 1934 yılında kagir olarak inşa edilmiştir. Yapı, gerek açıklık oranları gerekse kullanılan malzeme özellikleri açısından dönem özelliklerini yansıtmaktadır. Çatısı metal malzeme ile kaplı olup, çatısında bant halinde aydınlatma pencereleri bulunmamaktadır.

KÜSPE HAVUZU

Zemin+1 kattan oluşan fabrika yapısı kagir ve betonarme karma sistemle inşa edilmiş, Metal malzeme ile kaplı çatısında bant şeklinde aydınlatma pencereleri bulunmaktadır.

SENDİKA BİNASI

Betonarme olarak inşa edilmiş yapının açıklık oranları korunsa da, pek çok yenilemeye maruz kalıştır. Tek kattan oluşmaktadır.

REVİR BİNASI

T formlu yapının uç kısmı altıgen formunda olup, betonarme olarak inşa edilmiştir. Tek kattan oluşmaktadır.

EK-4 Bölüm 4.7.2'de incelenen yapılarına ait mükellef beyan bilgileri

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 1 - 163 Ada 8 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

EML_BEYAN_FRM-Beyan Bilgileri Girişi

Sicil Kodu	19977	T.C. Kimlik No	55090596414	Dosya No	19977
Adı / Soyadı	MUZAFFER / BAL			Emekli Durumu	
Ünvanı				Açıklama	
Doğum Tarihi / Yeri	15/11/1935 / USAK			İştirak Halinde	Evet
Baba /Anne Adı	İSMAİL	EMİNE	İntikal Tarihi		
Adres	UNALAN MAH CIMCIM CAD No:14 0 USAK Tel:2238877				
Mesken/İşyeri	1 1 Arsa 0 Arazi 0 Ç.T.V 0				

Tahakkuk | Fark Tahak | Ada Parsel Ara | Hesap Kart | Vergi İhbar | Beyanlar | Liste | Beyan Bildiri | Ada Parsel Arama | Bey.Taşıma | B. Kopyala | Tapu B.Form

Bina | Arsa | Arazi

Dönemi	2010	2010 YENİ DÖNEM			Harita	Beyan Eksilten	Tahakkuk İşlemleri	Suret	Detay
Sırası	6	Ek Vergi	Hayır	Kaydeden	UGUR	Açıklama	DİKKAT ! BEYANIN BORCU VAR		
Mahalle	16	UNALAN MAH.	İnşaat Türü	8	BASİT BİNA	Hesap Yılı/Değeri	2010	165.0000
Cadde/Sokak	2911	BARBAROS CAD	İnşaat Sınıfı	5	BASİT	İnşaat m2 Maliyeti		36.66
Kapı No	55 /		Kullanım Şekli	22	MESKEN BINALARI	Bina Yüzölçümü	100.00 Hissesi	100.00
Daire No	/	Blok No	İnsaat Bit.Trh - Muaf.	01/01/1924	Hayır	Bina İnşaat Maliyeti		3,666.00
Site,Apartman Adı			İktisap Trh.ve Şekli	29/07/2010		Kaloriferli ise Değeri	H	00
Pafta			Kısıt. Baş. - Bit. Trh.			Asansörlü ise Değeri	H	00
Ada - Parsel	163	8	Kısıtlılık Oranı			Kal.+Asa.+ İnş. Maliy.		3,666.00
Tapu Cilt-Sayfa			Bina Hissesi	1		Bina Aşınma Payı		3,299.40
Tapu Özet Id			Bina Oranı	1		Asgari Bina İnş.Maliy.		366.60
Arsa Alanı	191.00		Daimi Muaf Mı?	Hayır		Arsa Hisse Değeri		31,515.00
Arsa His. - Oranı	1	1	Muafiyet Yılı - Süresi			Asgari Değer		31,881.60
Arsa m2 si	191.00		Bina / Bğm.No	/		Beyan Trh. Rayiç		32,000.00
B.Veriliş Şekli	Elden		Satış Tarihi		Parsel Kodu	Yoklama Memuru		
B.Kabul Tarihi	09/08/2010		Alan Kişi Kodu			Yoklama Tarihi		
B.Veriliş Nedeni	Değişikli		Alan Kişi Adı			Yoklama No		
Açıklama			Alan Kişi Açıklaması			Mük. Bitiş Kodu		

Yapı ön cephesi

Yapı yakın çevresi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 2 - 228Ada 6 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

USAK BELEDİYESİ
MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ DÖKÜMÜ

Sicil No : 28652
Emlak Dosya No : 28652
T.C. Kimlik No : 49588779816
Vergi No : ANKARA
Adı : MUALLA
Soyadı / Ünvanı : KARATEKE
Baba Adı : AHMET ZİYA
Doğum Yeri/Tarihi: USAK - 24/06/1939
Beyan Dönemi/Yili: 2010 YENİ DÖ 2011
İŞTİRAKÇİLER

Ev Adresi : BATIKENT
3.CADDE
13
ANKARA
İş Adresi :

TABLO IV - BINA BILDIRIMI

		BINAYA AIT BILGILER	1.BINA	2.BINA	3.BINA	
ADRES	B1	Belediye Adı	USAK			
	I2	Bul.Köy veya Mahalle	ÖZDEMİR MAH.			
	L3	Cadde veya Sokağı	MİMAR SİNAN CAD			
	G4	Kapı ve Alt KApı No	9/			
	S I	Site Adı Blok-Daire Alt Daire No	-			
TAPU	B5	Pafta No				
	I	Ada / Parsel No	228/6			
	L	Cilt/Sahife No	7			
VERGİLENDİRME	I6	Bina Arsa Alanı (m2)	646.00			
	L7	Arsa Payı Oran ve m2	1/2=323			
	I8	İnşaat Türü	YIGMA BINA			
	S9	İnşaat Sınıfı	3.SINIF			
	K10	Kullanis Şekli	MESKEN BINALARI			MESKENLER
	I11	İnşaat Bitim Tarihi	01/01/1925			64,200.0
	N12	İktisap Tarihi	11/09/2008			.0
	13	Kısıt.Baş.Tarihi (*)				64,200.0
	B14	Muaf.Baş.Yılı/Süresi				
	I15	Bina Hisse / Oranı				DİGER
	L16	Rayiç Bedeli (**)	1/1=130			
	G17	Vergiden Muaf Miktar	64,200.00			
	I18	Ver.Tabi Rayiç Bedel	.00			
			64,200.00			
		ASGARI BEYANIN HESABI				
BEYAN ASGARİ HESABI	B19	m2 Maliyet Bedeli	216.30			
	E20	Binanin Yuzolcumu***	130.00			
	Y21	Bina Insaat Mal.Bed.	28,119.00			
	A22	Kal.Farki (21X%8)	.00			
	SN23	Asan.Farki (21x%6	.00			
	G 24	I.Mal.B. (21+22+23)	28,119.00			
	AH25	Asinma Payi Indirimi	19,683.30			
	RE26	Asg.Bina Ins.Mal.Bed.	8,435.70			
	I S27	Asg.Arsa Degeri ****	53,295.00			
	AP28	Asgari Beyan Degeri	61,730.70			
		Beyan Kabul Tarihi	25/09/2008			
		Yılı	2011			
		Beyan Kaydeden	ALAATTIN			
		Borç Tutarı	70.62			
Yıllara Göre Rayiç Degerler (TL)			Yılı Rayic Bedeli 2010 61,730.70 2011 64,200.00			

Yapı ön cephesi

Ana Giriş

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 3 - 611 Ada 8 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

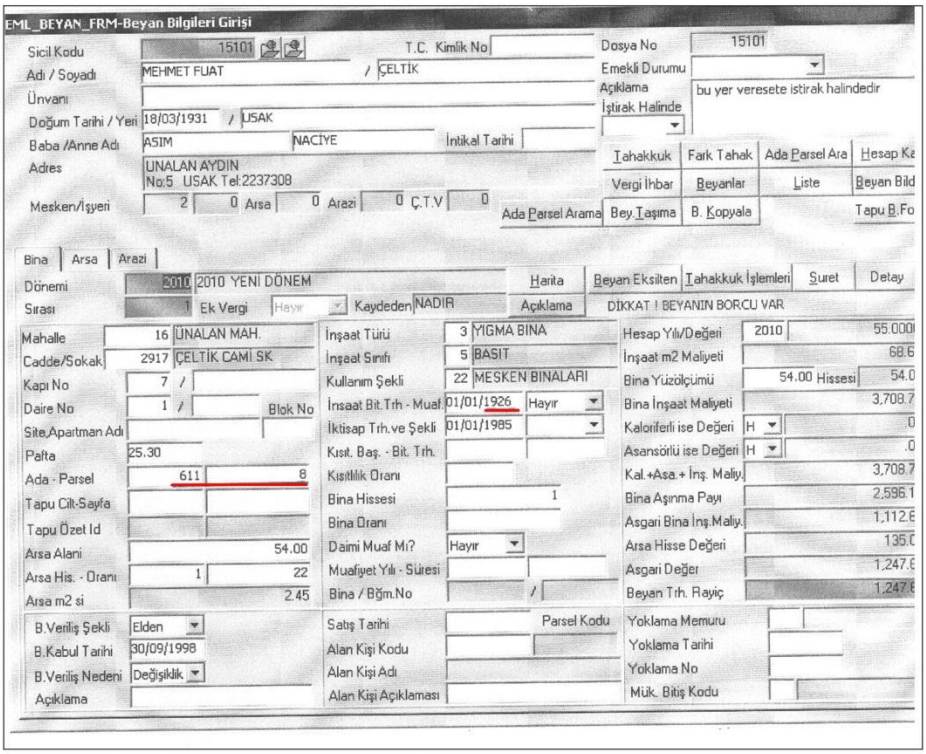

Yapının güneydoğu cephesinden cekilmiş bir fotoğrafı

Yapının girişi ve yakın çevresi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 4 - 163 Ada 4 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

EML_BEYAN_FRM-Beyan Bilgileri Girişi

Sicil Kodu	25722	T.C. Kimlik No	
Adı / Soyadı	ÖMER / DEYHAN		
Ünvanı			
Doğum Tarihi / Yeri	01/01/1932 / USAK		
Baba /Anne Adı	HALİL / ÜMMÜ GÜLSÜM	İntikal Tarihi	
Adres	UNALAN MAHALLESI BARBAROS CADDESI No:63 USAK Tel:2236924		
Mesken/İşyeri	1 / 0 Arsa 0 Arazi 0 Ç.T.V 0		

Dosya No 25722
Emekli Durumu
Açıklama
İştirak Halinde

Tahakkuk | Fark Tahak | Ada Parsel Ara | Hesap Kart
Vergi İhbar | Beyanlar | Liste | Beyan Bildiri
Ada Parsel Arama | Bey. Taşıma | B. Kopyala | Tapu B.Form

Bina | Arsa | Arazi

Dönemi 2010 YENİ DÖNEM — Harita | Beyan Eksilten | Tahakkuk İşlemleri | Suret | Detay
Sırası 1 Ek Vergi Hayır Kaydeden ÇAKIR — Açıklama
DİKKAT ! BEYANIN BORCU VAR

Mahalle	16 UNALAN MAH.	İnşaat Türü	4 Y.YIGMA BINA	Hesap Yılı/Değeri	2010 165.0000
Cadde/Sokak	2911 BARBAROS CAD	İnşaat Sınıfı	5 BASIT	İnşaat m2 Maliyeti	68.68
Kapı No	63 /	Kullanım Şekli	22 MESKEN BINALARI	Bina Yüzölçümü	100.00 Hissesi 100.00
Daire No	/ Blok No	İnşaat Bit.Trh - Muaf	01/01/1930 Hayır	Bina İnşaat Maliyeti	6,868.00
Site,Apartman Adı		İktisap Trh.ve Şekli	01/01/1972	Kaloriferli ise Değeri	H .00
Pafta		Kısıt. Baş. - Bit. Trh.		Asansörlü ise Değeri	H .00
Ada - Parsel	163 4	Kısıtlılık Oranı		Kal.+Asa.+ İnş. Maliy.	6,868.00
Tapu Cilt-Sayfa		Bina Hissesi	1	Bina Aşınma Payı	4,807.60
Tapu Özet Id		Bina Oranı		Asgari Bina İnş.Maliy.	2,060.40
Arsa Alanı	124.00	Daimi Muaf Mı?	Hayır	Arsa Hisse Değeri	16,500.00
Arsa His. - Oranı	100 124	Muafiyet Yılı - Süresi		Asgari Değer	18,560.40
Arsa m2 si	100.00	Bina / Bğm.No	/	Beyan Trh. Rayiç	18,560.40

B.Veriliş Şekli	Elden	Satış Tarihi	Parsel Kodu	Yoklama Memuru	
B.Kabul Tarihi	30/09/1998	Alan Kişi Kodu		Yoklama Tarihi	
B.Veriliş Nedeni	Değişikli	Alan Kişi Adı		Yoklama No	
Açıklama		Alan Kişi Açıklaması		Mük. Bitiş Kodu	

Yapı ön cephesi

Yapı yakın çevresi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 5 - 885 Ada 1 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

EML_BEYAN_FRM-Beyan Bilgileri Girişi

Sicil Kodu	13925	T.C. Kimlik No		Dosya No	13925
Adı / Soyadı	HASAN	/ GÖKSEL		Emekli Durumu	
Ünvanı				Açıklama	
Doğum Tarihi / Yeri	01/01/1320	/ USAK		İştirak Halinde	Evet
Baba /Anne Adı	AHMET	AYŞE	İntikal Tarihi		
Adres	IŞIK MH KALEARDI SK No:1 1 0 USAK Tel:2151838				
Mesken/İşyeri	2 0	Arsa 0	Arazi 0	Ç.T.V 0	

Tahakkuk | Fark Tahak | Ada Parsel Ara | Hesap Kart
Vergi İhbar | Beyanlar | Liste | Beyan Bildiri
Ada Parsel Arama | Bey.Taşıma | B. Kopyala | Tapu B.Form

Bina | Arsa | Arazi

Dönemi	2010 2010 YENİ DÖNEM			Harita	Beyan Eksilten / Tahakkuk İşlemleri / Suret / Detay
Sırası	20 Ek Vergi Hayır	Kaydeden ÇAKIR		Açıklama	DİKKAT ! BEYANIN BORCU VAR
Mahalle	8 IŞIK MAH.	İnşaat Türü	5 AHSAP BINA	Hesap Yılı/Değeri	2010 24.0000
Cadde/Sokak	1878 ÇATI 2.SK	İnşaat Sınıfı	5 BASIT	İnşaat m2 Maliyeti	85.85
Kapı No	6 /	Kullanım Şekli	22 MESKEN BINALARI	Bina Yüzölçümü	160.00 Hissesi 142.86
Daire No	3 / Blok No	İnsaat Bit.Trh - Muaf.	01/01/1935 Hayır	Bina İnşaat Maliyeti	12,264.29
Site,Apartman Adı		İktisap Trh.ve Şekli	05/06/2008	Kaloriferli ise Değeri	H .00
Pafta		Kısıt. Baş. - Bit. Trh.		Asansörlü ise Değeri	H .00
Ada - Parsel	885 1	Kısıtlılık Oranı		Kal.+Asa.+ İnş. Maliy.	12,264.29
Tapu Cilt-Sayfa		Bina Hissesi	25	Bina Aşınma Payı	8,585.00
Tapu Özet Id		Bina Oranı	28	Asgari Bina İnş.Maliy.	3,679.29
Arsa Alanı	231.00	Daimi Muaf Mı?	Hayır	Arsa Hisse Değeri	2,475.00
Arsa His. - Oranı	1 2	Muafiyet Yılı - Süresi		Asgari Değer	6,154.29
Arsa m2 si	115.50	Bina / Bğm.No	/	Beyan Trh. Rayiç	6,154.29
B.Veriliş Şekli	Elden	Satış Tarihi	Parsel Kodu	Yoklama Memuru	
B.Kabul Tarihi	11/08/2009	Alan Kişi Kodu		Yoklama Tarihi	
B.Veriliş Nedeni	Değişikli	Alan Kişi Adı		Yoklama No	
Açıklama		Alan Kişi Açıklaması		Mük. Bitiş Kodu	

Yapının Kaleardı Sokak ve 2. Çatı Sokak kesişiminden çekilmiş bir fotoğrafı

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 6 - 173Ada 23 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

UŞAK BELEDİYESİ
MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ DÖKÜMÜ

Sicil No : 24737
Emlak Dosya No : 24737
T.C. Kimlik No :
Vergi No :
Adı : SAİM
Soyadı / Ünvanı : KILAVUZ
Baba Adı : AHMET
Doğum Yeri/Tarihi: USAK - 01/01/1930
Beyan Dönemi/Yili: 2010 YENİ DÖ 2011

Ev Adresi : ÜNALAN MAH
GÜLDİBİ SK
22
USAK

İş Adresi :

İŞTİRAKÇİLER

1.SABIHA KILAVUN
2.ZAFER KILAVUZ
3.SEFA KILAVUZ
4.ULKU KILAVUZ

TABLO IV - BINA BILDIRIMI

	BINAYA AIT BILGILER	1.BINA	2.BINA	3.BINA
A B1	Belediye Adı	USAK	USAK	
D I2	Bul.Köy veya Mahalle	ÜNALAN MAH.	ÜNALAN MAH.	
R L3	Cadde veya Sokağı	GÜLDİBİ 1.SK	GÜLDİBİ 1.SK	
E G4	Kapı ve Alt KApı No	24/	24/	
S I	Site Adı			
	Blok-Daire			
	Alt Daire No	-	-	
T B5	Pafta No			
A I	Ada / Parsel No	173/23	173/23	
P L	Cilt/Sahife No	/	/	
V I6	Bina Arsa Alanı (m2)	274.00	274.00	
E L7	Arsa Payı Oran ve m2	1/2=137	1/2=137	
R I8	İnşaat Türü	BASIT BINA	BASIT BINA	
G S9	İnşaat Sınıfı	BASIT	BASIT	
I K10	Kullanis Şekli	MESKEN BINALARI	MESKEN BINALARI	MESKENLER
L I11	İnşaat Bitim Tarihi	01/01/1938	01/01/1938	20,000.(
E N12	İktisap Tarihi	04/11/1999	04/11/1999	.(
N 13	Kısıt.Baş.Tarihi (*)			20,000.(
D B14	Muaf.Baş.Yılı/Süresi			
I I15	Bina Hisse / Oranı			
R L16	Rayiç Bedeli (**)	1/=	1/=	DİGER
M G17	Vergiden Muaf Miktar	10,000.00	10,000.00	
E I18	Ver.Tabi Rayiç Bedel	.00	.00	
Y .		10,000.00	10,000.00	
E				

ASGARI BEYANIN HESABI

B 19	m2 Maliyet Bedeli	36.66	36.66
E 20	Binanin Yuzolcumu***	100.00	100.00
Y 21	Bina Insaat Mal.Bed.	3,666.00	3,666.00
A A22	Kal.Farki (21X%8)	.00	.00
S N23	Asan.Farki (21x%6	.00	.00
G 24	I.Mal.B. (21+22+23)	3,666.00	3,666.00
A H25	Asinma Payi Indirimi	3,116.10	3,116.10
R E26	Asg.Bina Ins.Mal.Bed.	549.90	549.90
I S27	Asg.Arsa Degeri ****	9,042.00	9,042.00
A 28	Asgari Beyan Degeri	9,591.90	9,591.90
P		07/02/2000	07/02/2000
	Beyan Kabul Tarihi	2011	2011
	Yılı	UGUR	UGUR
	Beyan Kaydeden	11.00	11.00
	Borç Tutarı		

Yıllara Göre Rayiç Degerler (TL)	Yılı	Rayic Bedeli	Yılı	Rayic Bedeli
	2010	9,591.90	2010	9,591.90
	2011	10,000.00	2011	10,000.00

Yapı ön cephesi

Zemin ve birinci kat girişleri

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 7 - 163 Ada 7 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

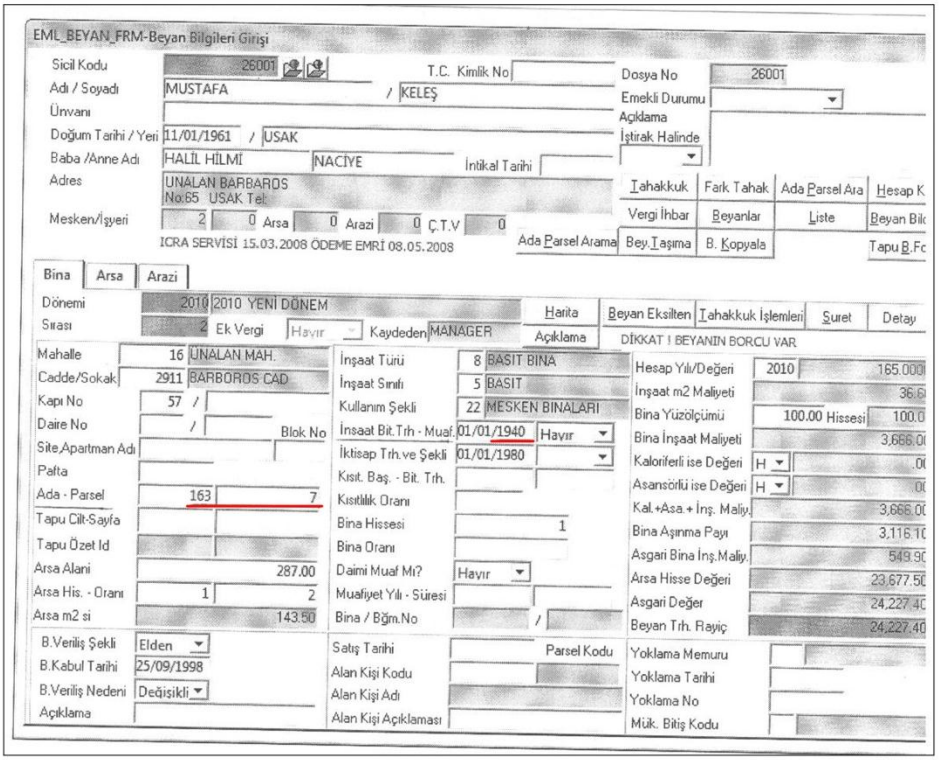

Yapı ön cephesi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 8 - 163 Ada 6 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

EML_BEYAN_FRM-Beyan Bilgileri Girişi

Sicil Kodu	5135	T.C. Kimlik No		Dosya No	5135
Adı / Soyadı	HAVANA / YETER			Emekli Durumu	
Ünvanı				Açıklama	
Doğum Tarihi / Yeri	04/04/1935 / USAK			İştirak Halinde	
Baba /Anne Adı	HALİL / HURİ	İntikal Tarihi			
Adres	UNALAN BARBAROS USAK/ No:67 USAK Tel:				
Mesken/İşyeri	1 / 0 Arsa 0 Arazi 0 Ç.T.V 0				

Tahakkuk | Fark Tahak | Ada Parsel Ara | Hesap Kart | Vergi İhbar | Beyanlar | Liste | Beyan Bildiri | Ada Parsel Arama | Bey.Taşıma | B. Kopyala | Tapu B.Form

Bina | Arsa | Arazi

Dönemi 2010 2010 YENİ DÖNEM — Harita | Beyan Eksilten | Tahakkuk İşlemleri | Suret | Detay

Sırası 1 Ek Vergi Hayır Kaydeden MANAGER — Açıklama: DİKKAT ! BEYANIN BORCU VAR

Mahalle	16 UNALAN MAH.	İnşaat Türü	4 Y.YIGMA BINA	Hesap Yılı/Değeri	2010	165.0000
Cadde/Sokak	2911 BARBAROS CAD	İnşaat Sınıfı	4 3.SINIF	İnşaat m2 Maliyeti		143.31
Kapı No	59 /	Kullanım Şekli	22 MESKEN BINALARI	Bina Yüzölçümü	94.00 Hissesi	94.00
Daire No	/ Blok No	İnsaat Bit.Trh - Muaf.	01/01/1940 Hayır	Bina İnşaat Maliyeti		13,471.14
Site,Apartman Adı		İktisap Trh.ve Şekli	01/01/1940	Kaloriferli ise Değeri	H	.00
Pafta	25.30	Kısıt. Baş. - Bit. Trh.		Asansörlü ise Değeri	H	.00
Ada - Parsel	163 6	Kısıtlılık Oranı		Kal.+Asa.+ İnş. Maliy.		13,471.14
Tapu Cilt-Sayfa		Bina Hissesi	1	Bina Aşınma Payı		8,082.68
Tapu Özet Id		Bina Oranı		Asgari Bina İnş.Maliy.		5,388.46
Arsa Alanı	94.00	Daimi Muaf Mı?	Hayır	Arsa Hisse Değeri		15,510.00
Arsa His. - Oranı	1 1	Muafiyet Yılı - Süresi		Asgari Değer		20,898.46
Arsa m2 si	94.00	Bina / Bğm.No	/	Beyan Trh. Rayiç		20,898.46

B.Veriliş Şekli	Elden	Satış Tarihi	Parsel Kodu	Yoklama Memuru	
B.Kabul Tarihi	04/05/1998	Alan Kişi Kodu		Yoklama Tarihi	
B.Veriliş Nedeni	Değişikli	Alan Kişi Adı		Yoklama No	
Açıklama		Alan Kişi Açıklaması		Mük. Bitiş Kodu	

Yapı ön cephesi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 9 - 919 Ada 14 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

EML_BEYAN_FRM-Beyan Bilgileri Girişi

Sicil Kodu	5658	T.C. Kimlik No	37514182540
Adı / Soyadı	ŞİNASİ / YAVUZ		
Ünvanı			
Doğum Tarihi / Yeri	06/04/1938 / GEDİZ/KUTAHYA		
Baba /Anne Adı	AHMET / ÜMMÜ	İntikal Tarihi	
Adres	BOZKURT MAH. HISARKAPI ULUYOLU 127/110 SONR No:51 USAK Tel:2158696		
Mesken/İşyeri	8 / 1 Arsa 2 Arazi 5 Ç.T.V 0		

Dosya No 5658; Emekli Durumu; Açıklama; İştirak Halinde

Tahakkuk | Fark Tahak | Ada Parsel Ara | Hesap Kart | Vergi İhbar | Beyanlar | Liste | Beyan Bildirii | Ada Parsel Arama | Bey.Taşıma | B. Kopyala | Tapu B.Form

Bina | Arsa | Arazi

Dönemi 2010 2010 YENİ DÖNEM — Harita | Beyan Eksilten | Tahakkuk İşlemleri | Suret | Detay

Sırası 11 Ek Vergi Hayır Kaydeden ALAATTIN Açıklama — DİKKAT ! BEYANIN BORCU VAR

Mahalle	3 BOZKURT MAH.	İnşaat Türü	4 Y.YIGMA BINA	Hesap Yılı/Değeri	2010	48.0000
Cadde/Sokak	662 HISARKAPI ULUYOLU 1	İnşaat Sınıfı	4 3.SINIF	İnşaat m2 Maliyeti		143.31
Kapı No	36 /	Kullanım Şekli	22 MESKEN BINALARI	Bina Yüzölçümü	170.00 Hissesi	170.00
Daire No	/ Blok No	İnsaat Bit.Trh - Muaf.	01/01/1942 Hayır	Bina İnşaat Maliyeti		24,362.70
Site,Apartman Adı		İktisap Trh.ve Şekli	13/12/2004	Kaloriferli ise Değeri	H	.00
Pafta		Kısıt. Baş. - Bit. Trh.		Asansörlü ise Değeri	H	.00
Ada - Parsel	919 14	Kısıtlılık Oranı		Kal.+Asa.+ İnş. Maliy.		24,362.70
Tapu Cilt-Sayfa		Bina Hissesi	1	Bina Aşınma Payı		14,617.62
Tapu Özet Id		Bina Oranı		Asgari Bina İnş.Maliy.		9,745.08
Arsa Alanı	935.00	Daimi Muaf Mı?	Hayır	Arsa Hisse Değeri		44,880.00
Arsa His. - Oranı	1 1	Muafiyet Yılı - Süresi		Asgari Değer		54,625.08
Arsa m2 si -	935.00	Bina / Bğm.No	/	Beyan Trh. Rayiç		54,625.08

B.Veriliş Şekli	Elden	Satış Tarihi	Parsel Kodu	Yoklama Memuru	
B.Kabul Tarihi	17/01/2005	Alan Kişi Kodu		Yoklama Tarihi	
B.Veriliş Nedeni	Değişikli	Alan Kişi Adı		Yoklama No	
Açıklama		Alan Kişi Açıklaması		Mük. Bitiş Kodu	

Yapının Hisarkapı Uluyolu ve 1. Tan Sokak kesişiminden çekilmiş bir fotoğrafı

Cephedeki bozulmalar

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 10 - 164 Ada 2 Parseldeki Yapılar (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

UŞAK BELEDİYESİ
MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ DÖKÜMÜ

Sicil No : 21751
Emlak Dosya No : 21751
T.C. Kimlik No : 68359154898
Vergi No :
Adı : NURHAN
Soyadı / Ünvanı : GÜR
Baba Adı : ZİYA
Doğum Yeri/Tarihi: USAK - 29/06/1937
Beyan Dönemi/Yili: 2010 YENİ DÖ 2011
İŞTİRAKÇİLER

Ev Adresi : KEMALÖZ MAH.
PAPATYA SK
16 6
USAK

İş Adresi :

TABLO IV - BINA BILDIRIMI

	BINAYA AIT BILGILER	1.BINA	2.BINA	3.BINA	
A B1	Belediye Adı	USAK	USAK	USAK	
D I2	Bul.Köy veya Mahalle	ÜNALAN MAH.	ÜNALAN MAH.	ÜNALAN MAH.	
R L3	Cadde veya Sokağı	BARBOROS CAD	BARBOROS CAD	BODUR SK	
E G4	Kapı ve Alt KApı No	51/	51/	3/	
S I	Site Adı				
	Blok-Daire				
	Alt Daire No	- KAT-1	- KAT-2	- KAT-1	
T B5	Pafta No				
A I	Ada / Parsel No	164/2	164/2	164/2	
P L	Cilt/Sahife No	/	/	/	
V I6	Bina Arsa Alanı (m2)	540.00	540.00	540.00	
E L7	Arsa Payı Oran ve m2	1/4=135	1/4=135	1/4=135	
R I8	İnşaat Türü	YIGMA BINA	YIGMA BINA	YIGMA BINA	
G S9	İnşaat Sınıfı	3.SINIF	3.SINIF	3.SINIF	
I K10	Kullaniş Şekli	MESKEN BINALARI	MESKEN BINALARI	MESKEN BINALARI	MESKENLER
L I11	İnşaat Bitim Tarihi	01/01/1948	01/01/1948	01/01/1948	29,200.
E N12	İktisap Tarihi	11/07/2006	11/07/2006	11/07/2006	
N 13	Kısıt.Baş.Tarihi (*)				29,200.
D B14	Muaf.Baş.Yılı/Süresi				
I I15	Bina Hisse / Oranı				
R L16	Rayiç Bedeli (**)	30/90=43.33	30/90=43.33	30/90=30	DİGER
M G17	Vergiden Muaf Miktar	11,700.00	11,700.00	5,800.00	
E I18	Ver.Tabi Rayiç Bedel	.00	.00	.00	
Y .		11,700.00	11,700.00	5,800.00	
E					

ASGARI BEYANIN HESABI

B 19	m2 Maliyet Bedeli	216.30	216.30	216.30
E 20	Binanin Yuzolcumu***	130.00	130.00	90.00
Y 21	Bina Insaat Mal.Bed.	9,373.00	9,373.00	6,489.00
A A22	Kal.Farki (21X%8)	.00	.00	.00
S N23	Asan.Farki (21x%6	.00	.00	.00
G 24	I.Mal.B. (21+22+23)	9,373.00	9,373.00	6,489.00
A H25	Asinma Payi Indirimi	5,623.80	5,623.80	3,893.40
R E26	Asg.Bina Ins.Mal.Bed.	3,749.20	3,749.20	2,595.60
I S27	Asg.Arsa Degeri ****	7,425.00	7,425.00	2,970.00
A P28	Asgari Beyan Degeri	11,174.20	11,174.20	5,565.60
	Beyan Kabul Tarihi	18/07/2006	18/07/2006	18/07/2006
	Yılı	2011	2011	2011
	Beyan Kaydeden	HASAN	HASAN	HASAN
	Borç Tutarı	12.88	12.88	6.38

Yıllara Göre Rayiç Degerler (TL)	Yılı	Rayic Bedeli	Yılı	Rayic Bedeli	Yılı	Rayic Bedeli
	2010	11,174.20	2010	11,174.20	2010	5,565.60
	2011	11,700.00	2011	11,700.00	2011	5,800.00

Parseldeki iki yapıdan biri

Parseldeki iki yapıdan biri

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 11 - 610 Ada 9 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

UŞAK BELEDİYESİ
MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ DÖKÜMÜ

Sicil No : 91146
Emlak Dosya No : 66394
T.C. Kimlik No :
Vergi No :
Adı : NİMET
Soyadı / Ünvanı : ÜNVER
Baba Adı : OSMAN
Doğum Yeri/Tarihi: USAK - 03/12/1948
Beyan Dönemi/Yili: 2010 YENİ DÖ 2011
İŞTİRAKÇİLER

Ev Adresi : DIKILITAS MAHALLESI
DEMET SOKAK
17
USAK
İş Adresi :

TABLO IV - BINA BILDIRIMI

	BINAYA AIT BILGILER	1.BINA	2.BINA	3.BINA
ADRESİ 1	Belediye Adı	USAK	USAK	
ADRESİ 2	Bul.Köy veya Mahalle	ÜNALAN MAH.	ÜNALAN MAH.	
ADRESİ 3	Cadde veya Sokağı	BARBOROS CAD	BARBOROS CAD	
ADRESİ 4	Kapı ve Alt KApı No	82/	82/	
ADRESİ	Site Adı			
	Blok-Daire			
	Alt Daire No	-1	-2	
TAPU 5	Pafta No			
TAPU	Ada / Parsel No	610/9	610/9	
TAPU	Cilt/Sahife No	/	/	
VERGİ 6	Bina Arsa Alanı (m2)	80.00	80.00	
VERGİ 7	Arsa Payı Oran ve m2	1/2=40	1/2=40	
VERGİ 8	İnşaat Türü	YIGMA BINA	YIGMA BINA	
VERGİ 9	İnşaat Sınıfı	3.SINIF	3.SINIF	
VERGİ 10	Kullanis Sekli	MESKEN BINALARI	MESKEN BINALARI	MESKENLER
VERGİ 11	İnşaat Bitim Tarihi	01/01/1953	01/01/1953	28,200.0
VERGİ 12	İktisap Tarihi	08/02/2002	08/02/2002	.0
VERGİ 13	Kısıt.Baş.Tarihi (*)			28,200.0
VERGİ 14	Muaf.Baş.Yılı/Süresi			
VERGİ 15	Bina Hisse / Oranı			
VERGİ 16	Rayiç Bedeli (**)	1/=	1/=	DİGER
VERGİ 17	Vergiden Muaf Miktar	14,100.00	14,100.00	
VERGİ 18	Ver.Tabi Rayiç Bedel	.00	.00	
		14,100.00	14,100.00	

ASGARI BEYANIN HESABI

BEYAN 19	m2 Maliyet Bedeli	216.30	216.30
BEYAN 20	Binanin Yuzolcumu***	80.00	80.00
ASGARİ 21	Bina Insaat Mal.Bed.	17,304.00	17,304.00
ASGARİ 22	Kal.Farki (21X%0)	.00	.00
ASGARİ 23	Asan.Farki (21x%6	.00	.00
ASGARİ 24	I.Mal.B. (21+22+23)	17,304.00	17,304.00
ASGARİ 25	Asinma Payi Indirimi	10,382.40	10,382.40
ASGARİ 26	Asg.Bina Ins.Mal.Bed.	6,921.60	6,921.60
ASGARİ 27	Asg.Arsa Degeri ****	6,600.00	6,600.00
ASGARİ 28	Asgari Beyan Degeri	13,521.60	13,521.60
	Beyan Kabul Tarihi	30/05/2002	30/05/2002
	Yılı	2011	2011
	Beyan Kaydeden	ALAATTIN	UGUR
	Borç Tutarı	12.88	15.52

Yillara Göre Rayiç Degerler (TL)	Yılı	Rayic Bedeli	Yılı	Rayic Bedeli
	2010	13,521.60	2010	13,521.60
	2011	14,100.00	2011	14,100.00

Yapının ön cephesi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 12 - 184 Ada 11 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

UŞAK BELEDİYESİ
MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ DÖKÜMÜ

Sicil No : 7778
Emlak Dosya No : 7778
T.C. Kimlik No :
Vergi No :
Adı : RABİA
Soyadı / Ünvanı : TEKER
Baba Adı : ALİ
Doğum Yeri/Tarihi: GEDIZ/KUTAHYA - 01/01/1337
Beyan Dönemi/Yili: 2010 YENİ DÖ 2011

Ev Adresi : UNALAN
BALTIRAK USAK/
12
USAK

İş Adresi :

İŞTİRAKÇİLER

TABLO IV - BINA BILDIRIMI

		BINAYA AIT BILGILER	1.BINA	2.BINA	3.BINA
ADRES	B1	Belediye Adı	USAK		
	I2	Bul.Köy veya Mahalle	UNALAN MAH.		
	L3	Cadde veya Sokağı	ŞHT ORHAN ATAK SK		
	G4	Kapı ve Alt KApı No	12/		
	S I	Site Adı			
		Blok-Daire	-		
		Alt Daire No			
TAPU	B5	Pafta No	25.30		
	I	Ada / Parsel No	184/11		
	L	Cilt/Sahife No	/		
VERGİ	I6	Bina Arsa Alanı (m2)	116.00		
	L7	Arsa Payı Oranı ve m2	1/1=116		
	I8	İnşaat Türü	Y.YIGMA BINA		
	S9	İnşaat Sınıfı	3.SINIF		
	K10	Kullanış Şekli	MESKEN BINALARI		
	I11	İnşaat Bitim Tarihi	01/01/1957		
	N12	İktisap Tarihi	01/01/1957		
	13	Kısıt.Baş.Tarihi (*)			
	B14	Muaf.Baş.Yılı/Süresi			
	I15	Bina Hisse / Oranı			
	L16	Rayiç Bedeli (**)	1/=		
	G17	Vergiden Muaf Miktar	10,800.00		
	I18	Ver.Tabi Rayiç Bedel	.00		
			10,800.00		

MESKENLER
10,800.(
.(
10,800.(
DİGER

ASGARI BEYANIN HESABI

BEYAN	19	m2 Maliyet Bedeli	143.31
	20	Binanin Yuzolcumu***	70.00
	21	Bina Ins&at Mal.Bed.	10,031.70
	22	Kal.Farki (21X%0)	.00
	23	Asan.Farki (21x%6	.00
	24	I.Mal.B. (21+22+23)	10,031.70
	25	Asinma Payi Indirimi	6,019.02
	26	Asg.Bina Ins.Mal.Bed.	4,012.68
	27	Asg.Arsa Degeri ****	6,380.00
	28	Asgari Beyan Degeri	10,392.68
		Beyan Kabul Tarihi	07/05/1998
		Yılı	2011
		Beyan Kaydeden	UGUR
		Borç Tutarı	11.88

Yıllara Göre Rayiç Degerler (TL)

Yılı	Rayic Bedeli
2010	10,392.68
2011	10,800.00

Yapı ön cephesi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 13 - 184 Ada 12 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

UŞAK BELEDİYESİ
MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ DÖKÜMÜ

Sicil No : 7782
Emlak Dosya No : 7782
T.C. Kimlik No :
Vergi No :
Adı : ZEHRA
Soyadı / Ünvanı : TANITMIŞ
Baba Adı : ALİ
Doğum Yeri/Tarihi: - 01/01/1341
Beyan Dönemi/Yili: 2010 YENİ DÖ 2011
İŞTİRAKÇİLER

Ev Adresi : UNALAN MAH.
SHT ORHAN ATAK SK USAK/
14

İş Adresi :

TABLO IV - BINA BILDIRIMI

	BINAYA AIT BILGILER	1.BINA	2.BINA	3.BINA
ADRES	1 Belediye Adı	USAK		
	2 Bul.Köy veya Mahalle	ÜNALAN MAH.		
	3 Cadde veya Sokağı	ŞHT ORHAN ATAK SK		
	4 Kapı ve Alt KApı No	14/		
	5 Site Adı			
	Blok-Daire	-		
	Alt Daire No			
TAPU	5 Pafta No	25.30		
	Ada / Parsel No	184/12		
	Cilt/Sahife No	/		
	6 Bina Arsa Alanı (m2)	135.00		
	7 Arsa Payı Oran ve m2	1/1=135		
	8 İnşaat Türü	YIGMA BINA		
	9 İnşaat Sınıfı	3.SINIF		
	10 Kullanış Şekli	MESKEN BINALARI		MESKENLER
	11 İnşaat Bitim Tarihi	01/01/1954		14,900.0
	12 İktisap Tarihi	01/01/1954		.0
	13 Kısıt.Baş.Tarihi (*)			14,900.0
	14 Muaf.Baş.Yılı/Süresi			
	15 Bina Hisse / Oranı			
	16 Rayiç Bedeli (**)	1/=		DİGER
	17 Vergiden Muaf Miktar	14,900.00		
	18 Ver.Tabi Rayiç Bedel	.00		
		14,900.00		

ASGARI BEYANIN HESABI

BEYAN	19 m2 Maliyet Bedeli	216.30	
	20 Binanin Yuzolcumu***	80.00	
ASGARI	21 Bina Insaat Mal.Bed.	17,304.00	
	22 Kal.Farki (21X%8)	.00	
	23 Asan.Farki (21x%6	.00	
	24 I.Mal.B. (21+22+23)	17,304.00	
AREI	25 Asınma Payi Indirimi	10,382.40	
	26 Asg.Bina Ins.Mal.Bed.	6,921.60	
	27 Asg.Arsa Degeri ****	7,425.00	
	28 Asgari Beyan Degeri	14,346.60	
	Beyan Kabul Tarihi	07/05/1998	
	Yılı	2011	
	Beyan Kaydeden	UGUR	
	Borç Tutarı	16.40	

Yıllara Göre Rayiç Degerler (TL)	Yılı	Rayic Bedeli
	2010	14,346.60
	2011	14,900.00

Yapı ön cephesi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 14 - 610 Ada 11 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

UŞAK BELEDİYESİ
MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ DÖKÜMÜ

Sicil No : 22628
Emlak Dosya No : 22628
T.C. Kimlik No :
Vergi No :
Adı : ESİN
Soyadı / Ünvanı : KARAHAN
Baba Adı : SADIK
Doğum Yeri/Tarihi: USAK - 03/03/1938
Beyan Dönemi/Yili: 2010 YENİ DÖ 2011

Ev Adresi : UNALAN
TUNA APT. TUTUM
2 5
USAK
İş Adresi :

İŞTİRAKÇİLER

1.KARAHAN AYŞE
2.SADIK KARAHAN
3.SERKAN KARAHAN
4.SOYKAN KARAHAN

TABLO IV - BINA BILDIRIMI

		BINAYA AIT BILGILER	1.BINA	2.BINA	3.BINA	
ADRESI	1	Belediye Adı	USAK			
	2	Bul.Köy veya Mahalle	DİKİLİTAŞ MAH.			
	3	Cadde veya Sokağı	BARBOROS CAD			
	4	Kapı ve Alt KApı No	86/			
		Site Adı				
		Blok-Daire				
		Alt Daire No	-			
TAPU	5	Pafta No				
		Ada / Parsel No	610/11			
		Cilt/Sahife No	/			
VERGİYE ESAS	6	Bina Arsa Alanı (m2)	53.00			
	7	Arsa Payı Oran ve m2	1/1=53			
	8	İnşaat Türü	TAS DUVAR BINA			
	9	İnşaat Sınıfı	BASIT			
	10	Kullanis Şekli	MESKEN BINALARI			MESKENLER
	11	İnşaat Bitim Tarihi	01/01/1955			10,100.0
	12	İktisap Tarihi	01/01/1955			.0
	13	Kısıt.Baş.Tarihi (*)				10,100.0
	14	Muaf.Baş.Yılı/Süresi				
	15	Bina Hisse / Oranı				
	16	Rayiç Bedeli (**)	1/=			DİGER
	17	Vergiden Muaf Miktar	10,100.00			
	18	Ver.Tabi Rayiç Bedel	.00			
			10,100.00			
		ASGARI BEYANIN HESABI				
BEYAN ASGARİ	19	m2 Maliyet Bedeli	61.41			
	20	Binanin Yuzolcumu***	53.00			
	21	Bina Insaat Mal.Bed.	3,254.73			
	22	Kal.Farki (21X%8)	.00			
	23	Asan.Farki (21x%6	.00			
	24	I.Mal.B. (21+22+23)	3,254.73			
	25	Asinma Payi Indirimi	2,278.31			
	26	Asg.Bina Ins.Mal.Bed.	976.42			
	27	Asg.Arsa Degeri ****	8,745.00			
	28	Asgari Beyan Degeri	9,721.42			
		Beyan Kabul Tarihi	28/09/1998			
		Yılı	2011			
		Beyan Kaydeden	CAKIR			
		Borç Tutarı	21.82			

Yıllara Göre Rayiç Degerler (TL)

Yılı	Rayic Bedeli
2010	9,721.42
2011	10,100.00

Yapının ön cephesi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 15 - 548 Ada 13 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

UŞAK BELEDİYESİ
MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ DÖKÜMÜ

Sicil No : 21884
Emlak Dosya No : 21884
T.C. Kimlik No : 18521816260
Vergi No :
Adı : ALİ KASIM
Soyadı / Ünvanı : HACIM
Baba Adı : MEHMET
Doğum Yeri/Tarihi: USAK - 01/07/1912
Beyan Dönemi/Yılı: 2010 YENİ DÖ 2012
İŞTİRAKÇİLER

Ev Adresi : HACIM KÖYÜ
SIVASLI/USAK
İş Adresi :
e-posta adr

TABLO IV - BINA BILDIRIMI

		BINAYA AIT BILGILER	1.BINA	2.BINA	3.BINA	
ADRES	B1	Belediye Adı	USAK			
	I2	Bul.Köy veya Mahalle	IŞIK MAH.			
	L3	Cadde veya Sokağı	KALEARDI SK			
	G4	Kapı ve Alt KApı No	14/			
	S I	Site Adı				
		Blok-Daire				
		Alt Daire No	-2			
TAPU	B5	Pafta No				
	I	Ada / Parsel No	548/13			
	L	Cilt/Sahife No	/		/	
VERGİ BİLGİLERİ	I6	Bina Arsa Alanı (m2)	2,937.00			
	L7	Arsa Payı Oran ve m2	1/4 1/1=734.25			
	I8	İnşaat Türü	BASIT BINA			
	G9	İnşaat Sınıfı	BASIT			
	K10	Kullanış Şekli	MESKEN BINALARI			MESKENLER
	I11	İnşaat Bitim Tarihi	01/01/1956			32,700.00
	N12	İktisap Tarihi	01/01/1982			.00
	13	Kısıt.Baş.Tarihi (*)				32,700.00
	B14	Muaf.Baş.Yılı/Süresi				DİGER
	I15	Bina Hisse / Oranı	8/8 1/1=100			
	L16	Rayiç Bedeli (**)	32,700.00			.00
	G17	Vergiden Muaf Miktar	.00			
	I18	Ver.Tabi Rayiç Bedel	32,700.00			
ASGARİ BEYANIN HESABI						
ASGARİ BEYAN	B19	m2 Maliyet Bedeli	36.66			
	E20	Binanın Yuzolcumu***	100.00			
	Y21	Bina Insaat Mal.Bed.	3,666.00			
	A22	Kal.Farki (21X%8)	.00			
	N23	Asan.Farki (21x%6	.00			
	G24	I.Mal.B. (21+22+23)	3,666.00			
	A25	Asınma Payi Indirimi	3,116.10			
	B26	Asg.Bina Ins.Mal.Bed.	549.90			
	E27	Asg.Arsa Degeri ****	27,901.50			
	S28	Asgari Beyan Degeri	28,451.40			
		Beyan Kabul Tarihi	17/07/1998			
		Yılı	2012			
		Beyan Kaydeden/Sıra	HASAN / 4			
		Borç Tutarı	.00			

Yıllara Göre Rayiç Degerler (TL)	Yılı	Rayic Bedeli
	2010	28,500.00
	2011	29,600.00
	2012	32,700.00

Yapının ön cephesi

Yapının Topaç Sokak ve Kaleardı Sokak kesişiminden çekilmiş bir fotoğrafı

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 16 - 172 Ada 16 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

EML_BEYAN_FRM-Beyan Bilgileri Girişi

Sicil Kodu	6171	T.C. Kimlik No		Dosya No	6171
Adı / Soyadı	MELİHA / GÜNEY			Emekli Durumu	
Ünvanı				Açıklama	
Doğum Tarihi / Yeri	01/01/1932 / UŞAK			İştirak Halinde	
Baba /Anne Adı	KASIM	EMİNE	İntikal Tarihi		
Adres	UNALAN DOĞRU No:23 UŞAK Tel:2124767				
Mesken/İşyeri	5 0 Arsa 12 Arazi 0 Ç.T.V 0				

Tahakkuk | Fark Tahak | Ada Parsel Ara | Hesap K
Vergi İhbar | Beyanlar | Liste | Beyan Bil
Ada Parsel Arama | Bey.Taşıma | B. Kopyala | Tapu B.Fo

Bina | Arsa | Arazi

Dönemi	2010 2010 YENİ DÖNEM		Harita	Beyan Eksilten	Tahakkuk İşlemleri / Suret / Detay
Sırası	1 Ek Vergi Hayır	Kaydeden UĞUR	Açıklama	DİKKAT ! BEYANIN BORCU VAR	
Mahalle	16 UNALAN MAH.	İnşaat Türü	3 YIĞMA BİNA	Hesap Yılı/Değeri	2010 55.000
Cadde/Sokak	2942 DOĞRU 1.SK	İnşaat Sınıfı	4 3.SINIF	İnşaat m2 Maliyeti	216.3
Kapı No	29 /	Kullanım Şekli	22 MESKEN BİNALARI	Bina Yüzölçümü	60.00 Hissesi 30.0
Daire No	/ Blok No	İnsaat Bit.Trh - Muaf.	01/01/1958 Hayır	Bina İnşaat Maliyeti	6,489.0
Site,Apartman Adı		İktisap Trh.ve Şekli	01/01/1996	Kaloriferli ise Değeri	H .0
Pafta		Kısıt. Baş. - Bit. Trh.		Asansörlü ise Değeri	H .0
Ada - Parsel	172 16	Kısıtlılık Oranı		Kal.+Asa.+ İnş. Maliy.	6,489.0
Tapu Cilt-Sayfa		Bina Hissesi	1	Bina Aşınma Payı	3,893.4
Tapu Özet Id		Bina Oranı	2	Asgari Bina İnş.Maliy.	2,595.6
Arsa Alanı	144.00	Daimi Muaf Mı?	Hayır	Arsa Hisse Değeri	1,980.0
Arsa His. - Oranı	1 2	Muafiyet Yılı - Süresi		Asgari Değer	4,575.6
Arsa m2 si	72.00	Bina / Bğm.No	/	Beyan Trh. Rayiç	4,575.6
B.Veriliş Şekli	Elden	Satış Tarihi		Parsel Kodu	Yoklama Memuru
B.Kabul Tarihi	08/06/1998	Alan Kişi Kodu			Yoklama Tarihi
B.Veriliş Nedeni	Değişiklik	Alan Kişi Adı			Yoklama No
Açıklama		Alan Kişi Açıklaması			Mük. Bitiş Kodu

Yapının ön cephesi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 17 - 609 Ada 21 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

UŞAK BELEDİYESİ
MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ DÖKÜMÜ

Sicil No : 26219
Emlak Dosya No : 26219
T.C. Kimlik No : 19415785426
Vergi No :
Adı : MUSTAFA
Soyadı / Ünvanı : DİNÇ
Baba Adı : ALİ
Doğum Yeri/Tarihi: USAK - 15/05/1944
Beyan Dönemi/Yili: 2010 YENİ DÖ 2011
İŞTİRAKÇİLER

Ev Adresi : UNALAN
BABUR
29
USAK

İş Adresi :

TABLO IV - BINA BILDIRIMI

		BINAYA AIT BILGILER	1.BINA	2.BINA	3.BINA	
ADRES	1	Belediye Adı	USAK	USAK		
	2	Bul.Köy veya Mahalle	UNALAN MAH.	UNALAN MAH.		
	3	Cadde veya Sokağı	BABUR 1.SK	BABUR 1.SK		
	4	Kapı ve Alt KApı No	/29.	29/		
		Site Adı				
		Blok-Daire				
		Alt Daire No	-	-1		
TAPU	5	Pafta No				
		Ada / Parsel No	609/21	609/21		
		Cilt/Sahife No	/	/		
VERGİ	6	Bina Arsa Alanı (m2)	225.00	225.00		
	7	Arsa Payı Oran ve m2	1/2=112.5	1/2=112.5		
	8	İnşaat Türü	YIGMA BINA	YIGMA BINA		
	9	İnşaat Sınıfı	3.SINIF	3.SINIF		
	10	Kullanış Şekli	MESKEN BINALARI	MESKEN BINALARI		MESKENLER
	11	İnşaat Bitim Tarihi	01/01/1960	01/01/1960		21,400.
	12	İktisap Tarihi	01/01/1960	01/01/1960		.
	13	Kısıt.Bag.Tarihi (*)				21,400.
	14	Muaf.Bag.Yılı/Süresi				
	15	Bina Hisse / Oranı				DİGER
	16	Rayiç Bedeli (**)	1/2=66	1/2=66		
	17	Vergiden Muaf Miktar	10,700.00	10,700.00		
	18	Ver.Tabi Rayiç Bedel	.00	.00		
			10,700.00	10,700.00		

ASGARI BEYANIN HESABI

BEYAN	19	m2 Maliyet Bedeli	216.30	216.30
	20	Binanin Yapı Sınıfı***	132.00	132.00
	21	Bina Inşaat Mal.Bed.	14,275.80	14,275.80
	22	Kal.Farki (21X%0)	.00	.00
	23	Asan.Farki (21x%6	.00	.00
	24	I.Mal.B. (21-22+23)	14,275.80	14,275.80
	25	Asinma Payi Indirimi	7,137.90	7,137.90
	26	Asg.Bina Inş.Mal.Bed.	7,137.90	7,137.90
	27	Asg.Arsa Degeri ****	3,093.75	3,093.75
	28	Asgari Beyan Degeri	10,231.65	10,231.65
		Beyan Kabul Tarihi	28/12/1999	28/10/2004
		Yılı	2011	2011
		Beyan Kaydeden	HASAN	HASAN
		Borç Tutarı	11.78	11.78

Yıllara Göre Rayiç Değerler (TL)	Yılı	Rayic Bedeli	Yılı	Rayic Bedeli
	2010	10,231.65	2010	10,231.65
	2011	10,700.00	2011	10,700.00

Yapının Barbaros Caddesi ve 1. Babür Sokak köşesinden bir fotoğrafı

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 18 - 165 Ada 3 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

EML_BEYAN_FRM-Beyan Bilgileri Girişi

Sicil Kodu	11015	T.C. Kimlik No	Dosya No: 11015
Adı / Soyadı	FATMA / SUNUCU		Emekli Durumu
Ünvanı			Açıklama: BU YER VRS ISTIRAK HALINDEDIR
Doğum Tarihi / Yeri	01/01/1325 / USAK		İştirak Halinde
Baba /Anne Adı	MEHMET / AYŞE	İntikal Tarihi	
Adres	UNALAN MH BALTIRAK SK ALAK AP No:1 USAK Tel:2152760		Tahakkuk | Fark Tahak | Ada Parsel Ara | Hesap Kartı
Mesken/İşyeri	2 / 0 Arsa 0 Arazi 0 Ç.T.V 0		Vergi İhbar | Beyanlar | Liste | Beyan Bildirir
			Ada Parsel Arama | Bey.Taşıma | B. Kopyala | Tapu B.Form

Bina | Arsa | Arazi

Dönemi	2010 YENİ DÖNEM			Harita | Beyan Eksilten | Tahakkuk İşlemleri | Suret | Detay	
Sırası	1 Ek Vergi: Hayır	Kaydeden: UGUR		Açıklama: DİKKAT ! BEYANIN BORCU VAR	
Mahalle	16 UNALAN MAH.	İnşaat Türü	3 YIGMA BINA	Hesap Yılı/Değeri	2010 165.0000
Cadde/Sokak	2911 BARBOROS CAD	İnşaat Sınıfı	4 3.SINIF	İnşaat m2 Maliyeti	216.30
Kapı No	33 /	Kullanım Şekli	22 MESKEN BINALARI	Bina Yüzölçümü	90.00 Hissesi 30.00
Daire No	1 / Blok No	İnsaat Bit.Trh - Muaf.	01/01/1961 Hayır	Bina İnşaat Maliyeti	6,489.00
Site,Apartman Adı		İktisap Trh.ve Şekli	01/09/1977	Kaloriferli ise Değeri	H .00
Pafta		Kısıt. Baş. - Bit. Trh.		Asansörlü ise Değeri	H .00
Ada - Parsel	165 / 3	Kısıtlılık Oranı		Kal.+Asa.+ İnş. Maliy.	6,489.00
Tapu Cilt-Sayfa		Bina Hissesi	1	Bina Aşınma Payı	3,244.50
Tapu Üzet Id		Bina Oranı	3	Asgari Bina İnş.Maliy.	3,244.50
Arsa Alani	216.00	Daimi Muaf Mı?	Hayır	Arsa Hisse Değeri	5,940.00
Arsa His. - Oranı	1 / 2	Muafiyet Yılı - Süresi		Asgari Değer	9,184.50
Arsa m2 si	108.00	Bina / Bğm.No	/	Beyan Trh. Rayiç	9,184.50
B.Veriliş Şekli	Elden	Satış Tarihi	Parsel Kodu	Yoklama Memuru	
B.Kabul Tarihi	28/05/2002	Alan Kişi Kodu		Yoklama Tarihi	
B.Veriliş Nedeni	Değişikli	Alan Kişi Adı		Yoklama No	
Açıklama		Alan Kişi Açıklaması		Mük. Bitiş Kodu	

Yapı ön cephesi

Yapı yakın çevresi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 19 - 608 Ada 15 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

UŞAK BELEDİYESİ
MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ DÖKÜMÜ

Sicil No : 26709
Emlak Dosya No : 26709
T.C. Kimlik No : 60160428502
Vergi No :
Adı : EMİNE MEDİHA
Soyadı / Ünvanı : SAĞIROĞLU
Baba Adı : ALİ SELAMİ
Doğum Yeri/Tarihi: USAK - 08/03/1928
Beyan Dönemi/Yili: 2010 YENİ DÖ 2011
İŞTİRAKÇİLER

Ev Adresi : DIKILITAS
BARBAROS
56
USAK
İş Adresi :

TABLO IV - BINA BILDIRIMI

		BINAYA AIT BILGILER	1.BINA	2.BINA	3.BINA	
ADRESI	B1	Belediye Adı	USAK	USAK		
	I2	Bul.Köy veya Mahalle	DİKİLİTAŞ MAH.	DİKİLİTAŞ MAH.		
	L3	Cadde veya Sokağı	BARBOROS CAD	BARBOROS CAD		
	G4	Kapı ve Alt KApı No	56/	56/		
	I	Site Adı Blok-Daire Alt Daire No	-	-		
TAPU	B5	Pafta No				
	I	Ada / Parsel No	608/15	608/15		
	L	Cilt/Sahife No	/	/		
VERILEN BILGILER	I6	Bina Arsa Alanı (m2)	318.00	318.00		
	L7	Arsa Payı Oran ve m2	1/2=159	1/2=159		
	I8	İnşaat Türü	Y.YIGMA BINA	Y.YIGMA BINA		
	S9	İnşaat Sınıfı	3.SINIF	3.SINIF		
	K10	Kullaniş Şekli	MESKEN BINALARI	MESKEN BINALARI		MESKENLER 71,000.0
	I11	İnşaat Bitim Tarihi	01/01/1963	01/01/1963		.0
	N12	İktisap Tarihi	01/01/1973	01/01/1973		71,000.0
	N 13	Kısıt.Baş.Tarihi (*)				
	B14	Muaf.Baş.Yılı/Süresi				
	I15	Bina Hisse / Oranı				
	L16	Rayiç Bedeli (**)	1/=	1/=		
	G17	Vergiden Muaf Miktar	35,500.00	35,500.00		DİGER
	I18	Ver.Tabi Rayiç Bedel	.00	.00		
	Y. E		35,500.00	35,500.00		
ASGARI BEYANIN HESABI						
AASGARI BEYAN	B19	m2 Maliyet Bedeli	143.31	143.31		
	Y20	Binanin Yuzolcumu***	110.00	110.00		
	21	Bina Insaat Mal.Bed.	15,764.10	15,764.10		
	A22	Kal.Farki (21X%8)	.00	.00		
	S23	Asan.Farki (21x%6	.00	.00		
	N24	I.Mal.B. (21+22+23)	15,764.10	15,764.10		
	G25	Asinma Payi Indirimi	7,882.05	7,882.05		
	A26	Asg.Bina Ins.Mal.Bed.	7,882.05	7,882.05		
	H27	Asg.Arsa Degeri ****	26,235.00	26,235.00		
	E28	Asgari Beyan Degeri	34,117.05	34,117.05		
	S	Beyan Kabul Tarihi	30/09/1998	30/09/1998		
	A	Yılı	2011	2011		
	F	Beyan Kaydeden	ALAATTIN	ALAATTIN		
		Borç Tutarı	39.06	39.06		
Yıllara Göre Rayiç Degerler (TL)			Yılı Rayic Bedeli	Yılı Rayic Bedeli		
			2010 34,117.05	2010 34,117.05		
			2011 35,500.00	2011 35,500.00		

Yapı ön cephesi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 20 - 185 Ada 3 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

T.C.
UŞAK BELEDİYESİ
MÜKELLEF SİCİL BİLGİLERİ DÖKÜMÜ

HESAP NO	:121966		
DÖNEMİ	:2010		
YILI	:2011	Dosya No	
BEYAN SIRASI:	1	82192	
SOYADI	:KANSU	İKAMET. MAH./SEMT	:UNALAN MAH.
ADI	:ALİ OSMAN	CADDE	:SHT ORHAN ATAK SK
ÜNVANI	:	SOKAK	:
TC KİMLİK NO:	12069030102	KAPI/DAİRE	:7-/
VERGİ DAİRE	:	İL/İLÇE	:
VERGİ NO	:	TELEFON	:
BABA ADI	:MUSTAFA	İŞYERİ MAH./SEMT	:
DOĞUM YERİ	:USAK	CADDE	:
DOĞUM TARİHİ:	27/11/1952	SOKAK	:
KABUL TARİHİ:	24/06/2009	KAPI/DAİRE	:
POSTA (E/H):	Elden	İL/İLÇE	:
		TELEFON	:
		VERİLİŞ NEDENİ	:Degisiklik

EMLAK VERGİSİ BİNA BİLDİRİMİ

MÜKELLEF NO : 121966
MÜKELLEF ADI : ALİ OSMAN KANSU
Kaydeden : NADIR

MAHALLESİ	: ÜNALAN MAH.	HİSSE/ORANI	: 1 /
CADDE/SOKAK	: ŞHT ORHAN ATAK SK	RAYİÇ BEDELİ	: 11,600.00
KAPI DAİRE NO	: 7 /3/	MUAF KISIM	: .00
		İSTİSNALAR	: .00
PAFTA NO	:25.30	VERGİ MATRAHI	: 11,600.00
ADA/PARSEL	:185/3	DAİMİ MUAF/İKM:	H / E
TAP.CİLT/SAYFA	:	KAL/ASAN 0,1	: H / H
BİNA ARSA ALANI:	333.00	ARSA HİSSE DE.:	6,105.00
ARSA HİSSESİ	: 1/3	BİNA M2 DEĞER:	143.31
B.AİT ARSA M2	: 111.00	BİNA YÜZÖLÇÜMÜ:	70
İNŞAATIN TÜRÜ	: Y.YIGMA BINA	BİNA İNŞ.MAL.	: 10,031.70
İNŞAATIN SINIFI:	3.SINIF	KALORİFER	: .00
KULLANIŞ ŞEKLİ	: MESKEN BINALARI	ASANSÖR	: .00
İNŞAAT BİTİM TR:	01/01/1965	KAL+ASA+BİNA	: 10,031.70
İKTİSAP TARİHİ	: 24/06/2009	AŞINMA PAYI	: 5,015.85
KISITLILIK TRH:		AS.BİNA MALI.	: 5,015.85
MUAFİYET B.YILI:		ASGARİ BEYAN	: 11,120.85
MUAFİYET SÜRESİ:		SATIŞ TARİHİ	:
ASG.HESAP YILI	: 2010	Nedeni	:
AÇIKLAMA:	9917 Nolu Sicilden Aktarma	Borç Tutarı	: 12.76

ASLI GİBİDİR
24-02-2011

Yapı ön cephesi

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN YAPILARA AİT MÜKELLEF BEYAN BİLGİLERİ

Beyan No: 21 - 161Ada 12 Parseldeki Yapı (Kaynak: Uşak Belediyesi'nden alınan belge üzerine fotoğraflar eklenmiştir)

T.C.
UŞAK BELEDİYESİ
MÜKELLEF SİCİL BİLGİLERİ DÖKÜMÜ

HESAP NO :9619
DÖNEMİ :2010
YILI :2011 Dosya No 9619
BEYAN SIRASI: 4

SOYADI :YALABIK
ADI :ŞERİFE
ÜNVANI :
TC KİMLİK NO:
VERGİ DAİRE :
VERGİ NO :

BABA ADI :MUSTAFA
DOĞUM YERİ :USAK
DOĞUM TARİHİ:01/01/1926
KABUL TARİHİ:12/05/2006
POSTA (E/H):Elden

İKAMET. MAH./SEMT :UNALAN
CADDE :BARBAROS
SOKAK :USAK/
KAPI/DAİRE :95-/
İL/İLÇE :
TELEFON :2154582

İŞYERİ MAH./SEMT :
CADDE :
SOKAK :
KAPI/DAİRE :
İL/İLÇE :
TELEFON :
VERİLİŞ NEDENİ :Degisiklik

EMLAK VERGİSİ BİNA BİLDİRİMİ

MÜKELLEF NO : 9619
MÜKELLEF ADI : ŞERİFE YALABIK

Kaydeden : ÖZCAN

MAHALLESİ : ÜNALAN MAH.
CADDE/SOKAK : BARBOROS CAD
KAPI DAİRE NO : 99 /1/

PAFTA NO :25-30
ADA/PARSEL :161/12
TAP.CİLT/SAYFA :
BİNA ARSA ALANI: 192.00
ARSA HİSSESİ : 1/3
B.AİT ARSA M2 : 64.00
İNŞAATIN TÜRÜ : BETON.KARGAS
İNŞAATIN SINIFI: 3.SINIF
KULLANIŞ ŞEKLİ : MESKEN BINALARI
İNŞAAT BİTİM TR: 01/01/1970
İKTİSAP TARİHİ : 14/01/2006
KISITLILIK TRH:
MUAFİYET B.YILI:
MUAFİYET SÜRESİ:
ASG.HESAP YILI : 2010
AÇIKLAMA:

HİSSE/ORANI	:	1 /
RAYİÇ BEDELİ	:	29,300.00
MUAF KISIM	:	.00
İSTİSNALAR	:	.00
VERGİ MATRAHI	:	29,300.00
DAİMİ MUAF/İKM:		H / E
KAL/ASAN 0,1	:	H / H
ARSA HİSSE DE.:		10,560.00
BİNA M2 DEĞER:		258.87
BİNA YUZÖLÇÜMÜ:		100
BİNA İNŞ.MAL.	:	25,887.00
KALORİFER	:	.00
ASANSÖR	:	.00
KAL+ASA+BİNA	:	25,887.00
AŞINMA PAYI	:	8,283.84
AS.BİNA MALI.	:	17,603.16
ASGARİ BEYAN	:	28,163.16
SATIŞ TARİHİ	:	
Nedeni	:	
Borç Tutarı	:	32.24

ASLI GİBİDİR
22-02-2011

Yapı ön cephesi

EK-5 Kültür ve Turizm Bakanlığı resmi sitesinden alınan mevzuat bilgileri

- (622 nolu ilke kararı) Tescil Kaydı Bulunmayan Taşınmaz Kültür Varlığı Özelliğindeki Yapılar ve Yapı Elemanları;

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA YÜKSEK KURULU

Toplantı No. ve Tarihi : 60 5.11.1999 Toplantı Yeri
Karar No. ve Tarihi : 662 5.11.1999 ANKARA

İLKE KARARI
TESCİL KAYDI BULUNMAYAN TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI ÖZELLİĞİNDEKİ YAPILAR VE YAPI ELEMANLARI

Danıştay 6. Dairesinin 11.11.1997 gün ve 1996 / 3313 Esas, 1997 / 4875 sayılı kararı göz önüne alınarak 14.7.1998 gün ve 591 sayılı ilke kararı ile 19.4.1996 gün ve 428 sayılı ilke kararı aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı envanterlerinin tamamlanmamış olması nedeniyle;

a) 2863 sayılı Yasaya göre taşınmaz kültür varlığı özellikleri taşımakla birlikte henüz tespit ve tescili yapılamamış olan yapıların,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarınca kullanılan ve yapıldığı dönemin mimari özelliklerini taşıyan yapıların,

c) Erken Cumhuriyet Dönemi Yapıların,

Koruma kurulu görüşü alınmadan yıktırılmaması yönünde gerekli önlemlerin, ilgili belediyesi (veya valilik) ile varsa koruma kurulu müdürlüğü, yoksa müze müdürlüğünce alınmasına,

Koruma kurulunca tescili gerekli görülmeyen taşınmazlar içindeki, tarihi değeri olan ahşap, cam, maden, taş, alçı ve benzeri malzemelerden yapılmış yapı elemanlarından, taşınır kültür varlığı olarak korunmasında yarar görülenlerin, kültür varlığı olarak ilgili müze müdürlüklerince korunmasının sağlanmasına,

14.7.1998 gün ve 591 sayılı ilke kararı ile 19.4.1996 gün ve 428 sayılı ilke kararının iptal edilmesine,

karar verildi.

KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KANUNU

Kanun Numarası : 2863
Kabul Tarihi : 21/7/1983
Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 23/7/1983 Sayı : 18113
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 22 Sayfa : 444

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç:

Madde 1 – Bu Kanunun amacı; korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tanımları belirlemek, yapılacak işlem ve faaliyetleri düzenlemek, bu konuda gerekli ilke ve uygulama kararlarını alacak teşkilatın kuruluş ve görevlerini tespit etmektir.

Kapsam:

Madde 2 – Bu Kanun; korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili hususları ve bunlarla ilgili gerçek ve tüzelkişilerin görev ve sorumluluklarını kapsar.

Tanımlar ve kısaltmalar:

Madde 3 – Bu Kanunda geçen tanımlar ve kısaltmalar şunlardır:

a) Tanımlar:

(1) **(DeğiGik:14/7/2004 – 5226/1 md.)**"Kültür varlıkları"; tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır.

(2) "Tabiat varlıkları"; jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerlerdir.

(3) "Sit"; tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlardır.

İKİNCİ BÖLÜM

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları

Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları:

Madde 6 – Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları şunlardır:

a) Korunması gerekli tabiat varlıkları ile 19 uncu yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlar,

b) Belirlenen tarihten sonra yapılmış olup önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen taşınmazlar,

c) Sit alanı içinde bulunan taşınmaz kültür varlıkları,

d) Milli tarihimizdeki önlemleri sebebiyle zaman kavramı ve tescil söz konusu olmaksızın Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda büyük tarihi

olaylara sahne olmuş binalar ve tesbit edilecek alanlar ile Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından kullanılmış evler.

Ancak, Koruma Kurullarınca mimari, tarihi, estetik, arkeolojik ve diğer önem ve özellikleri bakımından korunması gerekli bulunmadığı karar altına alınan taşınmazlar, korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı sayılmazlar.

Kaya mezarlıkları, yazılı, resimli ve kabartmalı kayalar, resimli mağaralar, höyükler, tümülüsler, ören yerleri, akropol ve nekropoller; kale, hisar, burç, sur, tarihi kışla, tabya ve isihkamlar ile bunlarda bulunan sabit silahlar; harabeler, kervansaraylar, han, hamam ve medreseler; kümbet, türbe ve kitabeler, köprüler, su kemerleri, su yolları, sarnıç ve kuyular; tarihi yol kalıntıları, mesafe taşları, eski sınırları belirten delikli taşlar, dikili taşlar; sunaklar, tersaneler, rıhtımlar; tarihi saraylar, köşkler, evler, yalılar ve konaklar; camiler, mescitler, musallalar, namazgahlar; çeşme ve sebiller; imarethane, darphane, şifahane, muvakkithane, simkeşhane, tekke ve zaviyeler; mezarlıklar, hazireler, arastalar, bedestenler, kapalı çarşılar, sandukalar, siteller, sinagoklar, bazilikalar, kiliseler, manastırlar; külliyeler, eski anıt ve duvar kalıntıları; freskler, kabartmalar, mozaikler, peri bacaları ve benzeri taşınmazlar; taşınmaz kültür varlığı örneklerindendir.

Tarihi mağaralar, kaya sığınakları; özellik gösteren ağaç ve ağaç toplulukları ile benzerleri; taşınmaz tabiat varlığı örneklerindendir.